BIBLIOTECA GEOGRAFULUI

JON FASMAN

„Provocator și captivant... Un roman cu impactul emoțional al *Codului lui da Vinci* și rigoarea intelectuală a *Regulii de patru*.“
Manda Scott

POLIROM

Cuprins

JON FASMAN

BIBLIOTECA GEOGRAFULUI

Titlul original: *Geographer's Library,* 2005
Traducere din limba engleză şi note de Mircea Pricăjan

Jon Fasman s-a născut în 1975 la Chicago şi a crescut în Washington, D.C. A studiat la universitățile Brown şi Oxford şi a lucrat ca jurnalist la Washington, New York, Oxford şi Moscova. A colaborat cu ziare de prestigiu, cum ar fi *The Economist, Times Literary Supplement, Legal Affairs, The Moscow Times* şi *The Washington Post.* În prezent trăieşte la Londra, unde lucrează ca redactor şi web-editor la *The Economist.*

Biblioteca geografului este romanul său de debut, un thriller intelectual apărut în iunie 2006, pe care publicul l-a primit cu entuziasm, iar critica literară îl descrie drept „absolut irezistibil: o combinație de Dan Brown şi Donna Tartt". Însărcinat cu investigarea morții misterioase a unui profesor universitar foarte retras, reporterul Paul Tomm descoperă firele unei intrigi care coboară în timp până în secolul XII, când un set de instrumente de alchimie extrem de prețioase a fost furat din biblioteca geografului arab al curții siciliene. Risipite ulterior prin întreaga Europă şi trecute din mână în mână timp de aproape un mileniu, ele pot servi, se pare, unor scopuri mult mai importante şi mai primejdioase decât inofensivei transformări a plumbului în aur.

Pentru Alissa

Mă aflu mereu sfâşiat între două credințe: credința că viața ar trebui să fie mai bună decât este şi credința că, atunci când pare mai bună, este de fapt mai rea.

Graham Greene, *Călătorie fără hărți*

Dragă H,

Credeam că vei fi plecat deja dintre noi. Cu siguranță nu mă mai aşteptam să aflu veşti de la tine. Şi poate că n-am aflat: caligrafia mi se pare cunoscută, dar falsificarea se numără probabil printre cele mai modeste îndemânări ale noilor tăi prieteni. Dar îți voi acorda prezumția de nevinovăție. O presupunere neacoperită mi se pare modul potrivit de a-ți aduce un omagiu.

Vei găsi alături ceea ce ai cerut: „O istorisire completă şi obiectivă a timpului petrecut de noi împreună". Mi-ai spus că nu e doar pentru tine, dar chiar de-ar fi fost, mă îndoiesc că aş fi reuşit s-o scriu altfel: n-ai fi fost „tu", pe de-a-ntregul, aici, nici dacă aş fi vrut-o înadins. Şi oricât mi-aş fi dorit să păstrez tăcerea şi să-ți ignor cererea, am descoperit că n-o pot face. Oricum, nu aveam altceva mai bun de făcut. Mă aflu izolat aici de ceva mai mult timp decât a durat relația noastră şi, oricât de zdruncinat aş fi (şi voi rămâne, măcar pentru încă o vreme), chipul tău devine deja indistinct, iar pentru asta sunt recunoscător.

Îmi fac însă griji pentru tine. Îți doresc o viață mai lungă şi mai fericită decât mă tem că vei avea.

Paul

Adevărat este, fără minciună, sigur şi adevărat

Pentru un jurnalist de la o publicaţie săptămânală, mai ales una mică, aşa cum era *Carrier,* Ziua Ieşirii de la Tipar este o zi de odihnă. Veneam de obicei la redacţie pe la unsprezece, verificam corespondenţa restantă, citeam toate articolele pe care nu reuşisem să le citesc în cursul săptămânii, dădeam câteva telefoane interurbane personale, mă prefăceam că mă gândesc la articolele de săptămâna viitoare şi plecam la cinci fix. Dacă mă simţeam virtuos, îndosariam câteva din însemnările luate în ultimele zile şi curăţăm o porţiune de birou, dar de obicei lăsam asta pentru când mă aflam înaintea unui termen de predare şi aveam nevoie de o activitate mecanică pentru a-mi limpezi mintea. Nu c-ar fi contat prea mult termenul de predare: Lincoln, Connecticut, ca multe alte orăşele, era specializat în ştiri cu termen lung de valabilitate. Oricum, nimeni nu avea să-şi piardă serviciul dacă un articol ce prezenta în detaliu disputa privitoare la mascota liceului – Sioux-ul Luptător: indiferenţă culturală, respect pentru tradiţie sau tradiţie a respectului? – nu ajungea la timp. În primul rând, discuţia avea să se reia anul viitor, probabil toamna, cam pe când liceenii ambiţioşi din ultimul an se apucau să-şi şlefuiască spiritul combativ pentru colegiu. În al doilea rând, aveam o nesfârşită rezervă de anunţuri publicitare, comunicate, înştiinţări şi texte de umplutură pur şi simplu, pe care le puteam recicla şi redimensiona dacă reporterul începător nu putea încă să meargă pe bicicletă fără roţi ajutătoare.

Iar momentele când ne puteam respecta termenul deveneau din ce în ce mai rare. Lucram la *Lincoln Carrier* de aproape un an şi jumătate, de când absolvisem Universitatea din Wickenden. Am avut prieteni care-au trecut parcă fără să stea pe gânduri de la colegiu la Facultatea de Medicină sau la cea de Drept, au ocupat funcţii ispititoare de consultanţi ori s-au dedat unui soi de activităţi fals-literare în New York, de parcă lucrurile astea ar fi fost perfect normale. Eu n-am avut asemenea gânduri şi nici nu mi-am dorit să mă întorc la New York, unde am crescut. De fapt, îmi făcusem un plan vag de-a urma studiile postuniversitare de doctorat şi de-a mă stabili apoi într-un orăşel universitar pitoresc (cu clopotniţă, cu o stradă principală numită Strada Principală, cu un cinematograf cu marchiză), unde să duc viaţa izolată şi liniştită a unui profesor de istorie, un loc unde să pot scăpa de grija îmbătrânirii încă din primii ani ai celei de-a treia decade a vieţii mele

şi să trăiesc fără crize sau surprize, schimbându-mă doar în sens pozitiv în decursul a cât îmi mai rămânea de trăit din cei vreo şaptezeci de ani pe care mi-i hărăzea soarta.

Nu m-am gândit niciodată să devin ziarist, în mare parte fiindcă nu prea înțelegeam cu ce se mănâncă treaba asta. Scrisesem câteva cronici muzicale şi literare pentru revista colegiului, în principal despre cărți şi CD-uri oferite gratuit; citeam sau ascultam ceva, scriam vreo două sute de cuvinte despre asta şi, peste o săptămână, îmi vedeam numele în fruntea unui text care avea o vagă asemănare cu ceea ce scrisesem eu. O sinecură, nu o carieră.

După absolvire, am rămas în apartamentul în care locuisem tot anul acela: nu aveam niciun motiv să merg altundeva. Vreme de o lună, în vara aceea inertă, am refuzat oferta / ordinul tatei de a lucra ca ajutor la firma de avocatură a prietenului său din Indianapolis, unde tata se mutase după ce se despărțise în sfârşit de mama.

M-a făcut să mă simt atât de vinovat că nu am un serviciu, încât m-am dus, pentru prima şi ultima dată în viață, la Centrul de Îndrumare Profesională Wickenden.

Acolo am completat chestionar după chestionar şi am stat de vorbă cu proaspeți absolvenți vorbăreți cu bluze sport şi coliere de perle, galoşi şi începuturi de pântece umflate de bere. M-am uitat peste anunțuri de angajare ce nu aveau nicio noimă. Preferatele mele au fost cele ale firmelor de consultanță: „Vei învăța să implementezi decizii ce țin de protocolul managerial strategic" etc. Îmi făceam griji că, după trei săptămâni petrecute într-un asemenea loc, m-aş transforma într-un soi de cyborg; cu următoarea ocazie când mă întorceam acasă, de Ziua Recunoştinței, mă şi vedeam comunicând prin intermediul fâşiilor de bandă telegrafică ce-mi ieşeau din gură.

După două ore de Îndrumare Profesională, eram convins că voi duce o viață lungă, solitară, inutilă şi că voi muri singur şi neregretat de nimeni (am pomenit că nu m-am mai deranjat să completez vreo fişă de înscriere la cursurile postuniversitare?). E o dovadă de nepăsare față de propria persoană, ştiu; dar asta li se întâmplă copiilor supradotați şi esențialmente nefolositori, ai acelor părinți care i-au crescut în aşa fel încât să obțină rezultate bune la examene, însă nu i-au înzestrat cu pintenii cu vârfurile muiate-n otravă ai adevăratei ambiții.

Tocmai când mă pregăteam să plec acasă şi să-mi duc la capăt programul de autocompătimire, Art Rolen a sunat la Centrul de Îndrumare. Mi-amintesc că am văzut chipul îndrumătoarei mele profesionale devenind radiant, de-a dreptul ferice, în vreme ce clătina din cap cu o surescitare crescândă; apoi, într-un târziu, rosti în receptor:

— Domnule, cred că persoana potrivită stă chiar acum în faţa mea. Nu e de la revista colegiului, dar rezultatele obţinute la testul Gibson-Montaneau arată că s-ar putea să fie *taman* persoana potrivită pentru dumneavoastră.

Îmi făcu scurt cu ochiul şi îmi întinse receptorul cu o mână, schiţând cu cealaltă un semn de încurajare specific anului 1983. Am salutat, iar mârâitul prelung din receptor articula:

— Ei, am auzit că rezultatele tale la Gibbon-Martindale sunt cu adevărat bune. Dar uite ce vreau eu să ştiu: Ce semnificaţie au ele? Ştii să scrii?

Am strâns telefonul la piept şi m-am întors cu spatele la consultanta mea profesională, ferindu-mă de entuziasmul ei nimicitor.

— Păi, nu prea ştiu ce semnificaţie au, sincer să fiu. Cei de-aici par să le considere importante. Şi, strict vorbind, nu lucrez la revista colegiului: am scris pentru ea, dar foarte rar. Cred că ştiu să scriu destul de bine. De unde sunaţi?

— Din Lincoln, Connecticut. Cam la două ore spre vest faţă de Wickenden. Conduc aici un săptămânal mic, de aproximativ şaişpe pagini. Am nevoie de un angajat cu normă întreagă, un fel de factotum. În momentul de faţă, în redacţie sunt doar eu şi un editorialist, şi mai avem o doamnă care se ocupă de anunţurile publicitare. Celălalt angajat cu normă întreagă tocmai ne-a părăsit, a primit un post la Storrs. Bănuiesc că-i mai grasă gâsca. Oricum, te-ai ocupa puţin de reportaje, puţin de scris, puţin de redactare, puţin de hârţogării, de ceva muncă birocratică.

Am auzit şuieratul înfundat al trasului dintr-o ţigară.

— Ai răspunde puţin la telefoane, dar nu mai mult decât ceilalţi. Nimic ieşit din comun. Nimic să te trezeşti cu un Pulitzer peste noapte. Poate că te-ar ajuta să-ţi dai seama dacă vrei sau nu să mergi pe drumul ăsta.

Am ridicat din umeri, apoi mi-am adus aminte că gesturile nu pot fi transmise prin telefon.

— Pare interesant. Sigur. Vreţi să vă trimit CV-ul meu?

— Da, trimite-l. Dar fă-mi o favoare: trimite-l prin poştă. Faxul meu cel nou pare să întâmpine dificultăţi în a trece din cutie pe masa de scris şi

prefer să văd un exemplar fizic decât ceva pe-un ecran de computer. Poți face asta?

— Sigur, nicio problemă. Trebuie să vin să vă întâlnesc? Vreți să mă supuneți unui interviu sau ceva asemănător?

— Credeam că asta facem acum. Pentru moment, trimite-mi doar nişte materiale. Apropo, numele meu e Art Rolen; trimite-le, te rog, pe numele meu. CV-ul şi câteva mostre de text. O să-ncepem cu asta. E bine aşa?

Era numai bine şi, şaisprezece luni mai târziu, iată-mă în Lincoln, târându-mă afară din pat, înainte să bată de ora zece, într-o dimineață răcoroasă de marți. Rămăsesem la tipografie până ce toate ziarele ieşiseră de sub presă la trei noaptea. Lui Art îi plăcea ca unul dintre noi să stea în tipografie până când totul era gata, iar sarcina asta, teoretic, trebuia să şi-o asume fiecare dintre cei patru membri ai redacției, dar, cum eu eram cel mai tânăr şi singurul necăsătorit, îmi revenea mie mai des decât era normal. Dar nu mă deranja: întoarcerea din New Haven la ora aceea, cu maşina, era întotdeauna rapidă şi liniştită, şi-mi plăcea mirosul de noapte târzie. Ciudat, cât dura drumul ăsta mereu mă gândeam la oraşul adormit, la câte se puteau întâmpla, în timp ce-l lăsam în urmă. Probabil nu voi şti niciodată, nu foarte sigur.

Locuiam în partea comercială a oraşului, numită Gara Lincoln, unde, în anii 1920, când acesta era cu adevărat un sat de fermieri şi nu o Evadare din New York, trenurile aduceau cereale şi furaje şi duceau înapoi unt, lapte şi brânză. Mici magazine frumoase cu porțiuni de verdeață adevărată în spatele unor adevărate gărdulețe albe umpleau acum zona vechii gări. Birourile redacției se aflau în zona rezidențială a oraşului, care se numea Piața Lincoln fiindcă (ochilor mei de brooklynez nu le-a venit să creadă când m-am mutat aici) în mijlocul ei se întindea o peluză, dincolo de care se afla o veche biserică de lemn, albă, cu clopotniță: Piața Satului. Desigur, numărul oamenilor care observau această discrepanță scădea cu fiecare an, pe măsură ce locuitorii nativi ai Lincolnului mureau sau vindeau casele ridicate de bunicii lor avocaților şi editorilor de reviste din oraş. Nou-veniții le despuiau şi le umpleau de colonade, apoi se înființau trei weekenduri pe an în oraş, ca să facă paradă cu SUV[1]-urile lor. Magazinul Universal Manton oferea acum spre vânzare brânză de capră, cinci soiuri de măsline şi ziarele *New York Times, Wall Street Journal* şi *Crain's.* Desigur, eu însumi eram nou-venit, însă aveam o locuință mică şi părăginită, nu ieşeam nicăieri

şi, cea mai rară dintre virtuţi, eram prieten cu o familie de localnici, cu soţii Rolen. Oricum, sunt înclinat prin temperament să vorbesc despre Bunele (sau cel puţin *mai* bunele) Vremuri de Odinioară; simt nostalgie pentru orice perioadă care mi-a precedat propria naştere.

Când am intrat în redacţie – o exagerare blândă şi conştientă a ceea ce era de fapt o baracă izolată termic, cu patru mese de scris şi patru computere – în după-amiaza aceea la ora unu, Art se afla la biroul lui, unde fuma şi citea *Times*: arunca o privire, pufăia, apoi întorcea pagina; pufăia, arunca o privire, pufăia, întorcea pagina, pufăia.

— Uite-l c-a venit, zise el, fără măcar să ridice privirea când am închis uşa în urma mea. Senin şi înainte de vreme.

Se uită apoi ţintă la mine pe deasupra ochelarilor.

În încăpere plutea un miros de ţigări şi parfum; Art era răspunzător de primul, iar cel de-al doilea îi aparţinea lui Nancy Llewelyn, care se ocupa cu vânzarea de spaţiu publicitar şi se asigura, cât putea de bine, că nu vom da faliment. Asemenea lui Art, şi ea locuia în oraş de când se născuse şi, potrivit doamnei Rolen, nutrea o slăbiciune moderată şi inofensivă pentru Art încă din clasa a şaptea. Am adulmecat ostentativ aerul şi Art a râs.

— A trecut pe-aici mai devreme ca să-şi ia ceva de citit, spuse, pentru perioada de concediu. Îţi dai seama? Să-şi ia de lucru de la serviciu? Asta mai zic şi eu dăruire.

Pufăi, închise prima secţiune a ziarului şi se întinse după cea dedicată sportului.

— Am primit un telefon de la Panda acum puţin timp.

— Cine e Panda?

Îşi împleti mâinile la ceafă şi se uită pe fereastra cea lungă spre lacul Massapaug, cu ţigara în colţul gurii. Îmi plăcea la nebunie cum fuma Art, cu o satisfacţie potolită, clară, nu cu vinovăţia ascunsă atât de comună fumătorilor cu vechime sau cu plăcerea forţată, zgomotoasă, aproape defensivă a fumătorilor adolescenţi, californieni. Fuma fiindcă fuma, nu ca să dovedească ceva şi nu în mod ruşinos, ci fiindcă asta-l completa într-un fel.

Sprâncenele groase şi albe, ochii întunecaţi şi afundaţi în orbite, maxilarul lung şi barba căruntă ofereau chipului său o alură veşnic tristă; arăta ca o îngemănare dintre un Humphrey Bogart bătrân şi Lev Tolstoi aproape de capătul vieţii. Fusese întotdeauna corespondent extern (Vietnam, Cambodgia, Paris, Beirut, Ierusalim, redactor la New York) şi, ca

majoritatea reporterilor cu vechime, era un cinic şi, ca majoritatea reporterilor cinici, era un mare sentimental de cea mai rea (sau bună) speță.

A aruncat ce-i mai rămăsese din țigară în ceea ce-i mai rămăsese din cana cu cafea, a scos o carte de vizită din buzunarul de la piept şi a împins-o pe suprafața mesei către mine.

— Panda. Spune să-l suni. I-am dat numele tău, aşa că ştie cine eşti.

Am întors cartea de vizită pe cealaltă parte, VIVEPANANDA SUNATHIPALA. MEDIC LEGIST AL DISTRICTULUI WESTON. SPITALUL NEW WESTON, NEW WESTON, CONNECTICUT. La distanță de aproximativ patruzeci şi cinci de minute, acesta era cel mai apropiat oraş cât de cât mare. Mi-am înclinat întrebător capul pe-o parte, iar Art a clătinat puțin din cap în semn de răspuns.

— Acesta e Panda. E srilankez numele. Şi el la fel. Un vechi prieten de-al meu: tovarăş de şah, tovarăş de pahar, tovarăş de bridge. Fiica lui şi-a mea au făcut şcoala împreună. Cred că locuieşte-n New Weston deja de treizeci de ani. Pe când eu începeam să bat lumea-n lung şi-n lat, el s-a aşezat acolo.

S-a întins şi a căscat, gândindu-se parcă la cât de mult îl obosea să conştientizeze vârsta fiicei sale.

— A spus ceva despre motivul pentru care a sunat? am întrebat.

Şi-a tras carnețelul mai aproape.

— J-A-A-N. Cred că asta se pronunță „Ian", corect? Corect. Jaan – restul numelui e puțin cam greu de rostit – P-U-H-A-P-A-E-V. Cu umlaut pe *u* şi al doilea *a.* Pronunță-l cum pofteşti. Locuia chiar aici, în Lincoln. Nu l-am întâlnit niciodată, nici măcar n-am auzit de el. A murit noaptea trecută. Cam asta-i tot ce ştiu.

Dar asta nu era tot ce ştiam *eu*: Pühapäev era profesor la facultatea de istorie de la Wickenden. Nu-mi aminteam ce preda. Păruse întotdeauna mai mult o piesă de mobilier – bătrân, cenuşiu, jerpelit, inofensiv – decât un profesor în carne şi oase. I-am spus lui Art că-l cunoşteam sau măcar auzisem de el. A clătinat din cap şi şi-a prefirat degetele prin barbă.

— Vrei să scrii tu necrologul ăsta? Să vezi ce e de spus?

— Sigur.

— Ce mai ai săptămâna asta?

Am întins mâna după carnețel, dar mi-a făcut semn să renunț.

— Nu, nu, lasă asta. Fă-mă doar să mă simt vinovat că te pun prea mult la lucru. Apropo, asta a fost o glumă. Ascultă, nu ştiu prea bine de ce-a sunat cineva la medicul legist. Pare un lucru neobişnuit. Poate că e ceva

demn de spus. Poate că e ceva suculent, ceva interesant; s-ar putea să nu fie decât un necrolog ca toate celelalte. Ceea ce, pentru ziarul nostru, cred, trece drept ceva interesant. Dar nu strică să vezi ce poți scoate din asta, corect?

— Sigur că da.

Arătă cu degetul spre telefon, iar eu am sunat la biroul medicului legist din New Weston.

— Secția de patologie. La telefon medicul legist-şef. Cu ce vă pot ajuta?

Vocea îi era tăioasă şi directă, cu o cadență cazonă şi un accent săltăreț.

— Încerc să dau de domnul Panda.

— *Doctorul* Sunathipala, dacă nu vă e cu supărare. Vorbiți cu el chiar în clipa de față. Cine sunteți, vă rog?

— Domnule, numele meu este Paul Tomm, T-O-M-M, şi sun de la *Lincoln Carrier.* Art Rolen mi-a spus să vă contactez.

Bărbatul râse.

— Art, da. E bine? E sănătos?

— E şi bine, şi sănătos.

— Da, da. Sunați, bănuiesc, în legătură cu mortul acesta, domnul…

Am auzit foşnet de hârtii.

— Domnul Pühapäev, da?

— Da, de asta am sunat. Vreau doar să…

— Încă n-am ce să vă spun, îmi pare rău. Am venit mai devreme ca să rezolv o groază de alte lucruri şi nu pot spune încă nimic despre domnul Pühapäev. Aşteptați o clipă, şi-am să merg chiar acum, cu telefon cu tot, în sala de autopsie.

Am auzit uşa deschizându-se şi închizându-se, apoi paşi.

— Da, uite-l aici. Toată camera-i a lui. A sosit foarte de curând, văd, iar în clipa asta mă uit la el şi pare mort de scurtă vreme. Un om bătrân atât după trup, cât şi după trăsăturile feței. Un om bătrân.

Am auzit un scrâşnet la care n-am vrut să mă gândesc prea mult.

— Fumător. Barba şi mustața sunt galbene în jurul gurii. Urme foarte generale de uzură. Asta ar putea însemna… păi, ar putea însemna aproape orice, îmi pare rău că trebuie să spun. Ar însemna cel puțin că a dus mulți ani o viață de fumător înrăit.

Am auzit o izbitură şi vocea lui a părut să-şi recapete stăpânirea de sine, pe când îşi întorcea atenția către telefon.

— Da, domnule Tomm. Nu am nimic de spus sau de raportat acum, în afară de fumat. O meteahnă foarte urâtă fumatul ăsta. Urâtă, dar plăcută. Prietenul dumitale, Art, ştie asta foarte bine. În cele din urmă însă, cu sau fără fumat, cu sau fără whisky, „Domnițe, feți-frumoşi, hoinari, toți cată/ Să se prefacă-n pulbere odată”. Cunoaşteți citatul sau vă pasionează doar baletele de la televizor şi romanele de spionaj?

Am închis ochii. Cunoşteam versurile. *Ştiam* că le cunoşteam.

— Shakespeare?

— Da, sigur că da, un bravo mare de tot, Shakespeare. Dar din ce piesă a lui Shakespeare?

— Ultima, probabil.

Am ghicit orbeşte. Aveam şanse de unu la şase.

— *Cymbeline?*

— Da, excelent, foarte impresionant şi foarte bine. Simt, desigur, nesiguranța din vocea dumitale, dar aminteşte-ți şi ce a spus Martin Luther: „Păcătuiți cu îndrăzneală”. Mai bine să vorbeşti, deşi nu eşti sigur, decât să taci. Ei bine domnule Tomm doctor în Shakespeare, mi-ar face foarte mare plăcere să discut la telefon toată ziua despre poezie cu un reporter, dar mă aşteaptă cei morți. Propriul meu public captiv. Sunați din nou după-amiază ori poate mâine-dimineață. Sper ca până atunci să-l fi desfăcut deja. Rămas-bun şi mult noroc.

— De fapt, n-a avut nimic de spus, l-am informat pe Art.

— De când îl ştiu pe Panda, n-a avut niciodată nimic de spus, râse Art. Ai de gând să-l suni din nou?

— Astăzi după-amiază sau mâine. A spus că va şti ceva abia atunci.

— Şi acum ce-ai de gând?

— Acum? Cred că… ei bine, unde locuieşte? Unde a lo*cuit, adic*ă?

— Aşa te vreau. Uite adresa lui.

Art mi-a întins o foaie de hârtie.

— Uite ceva la care să te gândeşti: poate că-ți va fi de ajutor să dai o fugă la Wickenden. Ce, e deja ora prânzului? Te-ai putea duce astăzi după-amiază, dacă ai chef să apeşi tare pedala. Sau poate mâine. Doar ca să vezi dacă vreunul dintre vechii tăi amici nu are ceva de spus despre el. Dacă tot avem timp – şi avem destul – de ce să nu facem lucrurile ca la carte?

Nu văzusem niciodată casa lui Pühapäev, şi asta pentru că, atâta timp cât locuisem în Lincoln, nu observasem niciodată strada sa. Crengile aplecate

ale sălciilor şi stejarii masivi ascundeau vederii intrarea; chiar şi acum, când frunzele erau rare şi cădeau, aproape că am confundat-o cu un drum de acces. Strada însăşi era prea îngustă pentru o singură maşină, chiar dacă se lărgea puțin acolo unde se înfunda fără măreție într-un pâlc de copaci sfrijiți şi plini de praf. Față în față şi aproape de ieşirea în drumul principal, două case identice, cu lespezi de piatră, cu obloane gri-albastre şi verande lungi, stăteau ca nişte santinele ce discută în linişte pe tăcute între ele. Pe o altă stradă sau într-o altă zi, efectul ar fi fost nepreţuit; aici, era neliniştitor, mai ales că din ambele hornuri se înălța fum, însă în niciuna dintre locuințe nu se vedea lumină.

Ultima casă de pe stânga era o construcție mare, dărăpănată, cu şindrilă gălbuie, care, cu tot cu foişorul său, arăta de parcă ar fi fost adusă pe calea aerului din Rockport sau Gloucester. Peste drum de ea se afla numărul 4, casa lui Pühapäev: scundă şi maronie, cu ornamente albe scorojite şi jgheaburi sparte. Un arțar prăpădit stătea în mijlocul unei curți cu petice de iarbă, noroi şi boschete. Pe mica verandă din față, un leagăn ce mai purta încă urme de vopsea roz se desprinsese de unul dintre lanțurile sale, iar acum atârna într-o parte ca un bătrân gras prea obosit să se mai mişte.

Am oprit în spatele unei maşini de poliție – *singura* maşină de poliție din Lincoln, de fapt. Îndreptându-mă spre casă, am aruncat o privire peste drum şi am văzut o mână trăgând în lături draperia unei ferestre de la etaj. Am bătut la uşa deschisă a casei lui Pühapäev, apoi am strigat să văd dacă e cineva şi am trecut pragul.

— Iisuse Hristoase, spuse o voce exasperată. Ăsta nu-i muzeu; e casa cuiva.

— Este cumva şi locul unei crime? am întrebat, făcând un pas înapoi afară şi lungindu-mi gâtul înăuntru.

— E treaba ta? Eşti turist sau cauți să cumperi o casă?

Un polițist dolofan, îndesat ca un cârnat în uniforma sa, ieşi la vedere, ținându-şi chipiul sub un braț şi o planşetă cu clemă sub celălalt. Pe buza de sus avea o mustăcioară haioasă, ca o omidă, şi mai multe şuvițe de păr roşcat înfăşurate strategic în jurul unui cap altfel chel. Îl mai văzusem până atunci, dar nu-l întâlnisem niciodată: tata m-a sfătuit întotdeauna să păstrez distanța față de polițiştii din oraşele mici şi, ca rezultat, nu primisem în Lincoln nici măcar o amendă de parcare. Îl vedeam de obicei împreună cu partenerul său, un tip subțirel ce părea mereu pe punctul de-a se volatiliza

din lipsă de consistență. Dacă Art îmi spusese cândva numele lui, acum îl uitasem.

— Cine eşti? mă întrebă.

— Sunt de la *Carrier.* Mă cheamă Paul.

Am întins mâna, iar el mi-a strâns-o fără niciun cuvânt, fără să-şi schimbe expresia ori poziția corpului, de parcă ar fi apucat să pună mâna pe ceva cu care n-ar şti ce să facă şi oricum nu-l interesa prea tare.

— Bert, răspunse plat.

— E ceva interesant aici?

— Verific doar dacă nu sunt urme de furt. Până acum n-am găsit decât o grămadă de gunoaie.

Se uită în spate peste umăr, în timp ce eu m-am aplecat înăuntru şi am văzut o încăpere mare, care abia reuşea să nu cadă pradă forțelor entropiei. Într-un colț se afla un pian mare şi prăfuit, pe care stăteau teancuri de cărți şi hârtii. De cealaltă parte a încăperii se afla o masă scundă plină de scrumiere doldora de chiştoace, farfurii mânjite cu ketchup (speram să fie ketchup), în care erau răspândite nişte oase uscate, precum şi boluri încleiate din care ieşeau linguri lipicioase. Imaginea era completată de o sofa pestriță. Casa emana un miros greu: un amestec de țigări, unsoare, mucegai, praf şi om bătrân.

— Nu ştiu cum ne vom da seama dacă a luat cineva ceva.

— Îmi puteți spune unde l-ați găsit?

Bert suspină şi îşi dădu ochii peste cap, de parcă tocmai i-aş fi cerut să spele geamurile, apoi arătă cu degetul spre canapea.

— Acolo. Stătea jos, parcă tolănit. Însă părea liniştit. Pun pariu c-a fost un atac de cord. Totuşi, am primit un telefon de la poliția statală, în toiul nopții; cineva n-a primit veşti de la el sau cam aşa ceva. Tre' să verificăm totul. Oricum, ne pregătim să plecăm. Aşa-i, Al?

Partenerul său fad şi cadaveric – Al, presupun – coborî cu paşi grei scările.

— Aşa cred, zise acesta cu o voce atât de inexpresivă şi de joasă, încât părea resemnată cu propria-i zădărnicie încă dinainte ca vorbele să-i iasă din gură. Dacă eşti gata, putem pleca.

— Da, hai s-o ştergem. Nu-i nimic aici pentru ziare, corect?

Bert se uită sumbru la mine, apoi la partenerul său, care stătea cu spatele la noi şi cu fața la un ceas imens de pe peretele îndepărtat.

— Nimic încă, zise Al. N-avem cum să ştim dacă lipseşte ceva, fiin'că cre' că locuia singur, da' nu pare nimic stricat. A dus o viață dezordonată, da' asta nu contravine nici unei legi. Da' uită-te la asta.

Probabil că i se adresa lui Bert, însă eu am luat-o totuşi ca pe-o invitație.

Al clătină din cap spre vechiul ceasornic. Avea două pendule aurii, ce atârnau de corpul principal de mahon, cu partea din față decorată cu modele geometrice înlănțuite. Acele erau înțepenite la 10:25, iar pendulele erau prăfuite: nu se mişcaseră de-o bună bucată de vreme.

— Bert, ți-aminteşti că Bunicu' Per avea un ceas ca ăsta? Vechitura aia cu arc din dormitor?

— Nu ştiu, spuse tăios Bert.

Am traversat cât am putut de încet holul din față către ieşire, trecând pe lângă o bibliotecă burduşită în mijlocul căreia se afla un dulăpior acoperit cu sticlă. Era închis şi gol, cu excepția unor trepiede de lemn: cincisprezece cu totul, câte trei pe fiecare dintre cele cinci rafturi. Nu era clar dacă Pühapäev ținuse vreodată ceva pe ele. M-am hotărât să nu atrag atenția polițiştilor asupra dulăpiorului, deşi încă nu sunt sigur de ce. Din încăpățânare, poate. De ce loveşti cu piciorul în piatra de pe trotuar în loc s-o laşi în pace? Ceva în privința dulăpiorului, însă – un dulăpior-vitrină în care nu era expus nimic, singurul spațiu gol dintr-o casă întreagă aglomerată – mi-a rămas în minte.

— Hai, Al, mi-e foame, spuse Bert, zornăind inelul gros de chei şi îndreptându-se către ieşire. Hai să discutăm despre asta la Vinchy's, în fața unor ouă. Fac eu cinste.

Apoi îmi puse mâna pe ceafă şi mă împinse, blând dar ferm, afară din casă.

— Dacă aflăm ceva, îți dăm de veste. Corect, Al? Până una-alta, ia-o tu înainte şi noi rămânem să-nchidem.

ALAMBICUL

Nu este oare însuşi universul nostru nimic altceva decât un alambic pe raftul Creatorului? Practicând ştiinţa asta a noastră a transformării în simplele şi micile noastre vase, nu facem noi oare lucrarea lui Dumnezeu în miniatură? A rosti aceasta cu voce tare ar însemna cu siguranţă a permite să fim luaţi drept blasfematori, când, de fapt, suntem cei mai pricepuţi şi dedicaţi adepţi ai lui Dumnezeu, iar această misiune a noastră e cea mai sfântă, iar experimentele noastre nu sunt nimic altceva decât rugăciuni dintre cele mai divine, oricât de mult le-ar huli toate bisericile, mai puţin a noastră.

Sanoplus din Alexandria, *Despre practicile naturale*

La începutul primăverii lui 1154, când gheaţa nu mai împodobea salvia sălbatică şi din grădinile palatului se puteau lua acoperămintele de pânză de peste lămâii, portocalii şi măslinii regali, regele Roger al II-lea al Siciliei îşi chemă geograful la curtea sa de la Palermo. Geograful acesta era renumitul cartograf, botanist, medic, compozitor, cântăreţ la lăută, ilustrator şi filosof Yussef Hadras ibn Azzam Abd Salih Jafar Khalid Idris, cunoscut în istorie ca al-Idrisi, bibliotecar ambulant din Bagdad. Începuturile vieţii şi originile sale rămân un mister: unii cronicari pretind că s-a născut într-o familie avută de neguţători din Tunisia; alţii, că şi-a petrecut adolescenţa ca cerşetor în Aleppo, blestemat cu o voce ascuţită şi cu îndoielnicul dar al prevestirii inexacte; totuşi, alţii, mai puţin credibili, spun că era fiul lui Solomon ben Avram, rabinul nevăzător din Merv.

Al-Idrisi şi-a dobândit prima dată faima ca scrib, mai apoi ca ilustrator, după care drept vizir al lui Haroun Ali Haroun în oraşul Yazd, ale cărui străzi labirintice permit circulaţia răcoroasă a aerului chiar şi în bătaia soarelui deşertic din toiul zilei. Din Yazd a plecat la Bagdad la cererea califului, iar acolo a pus bazele celor treizeci şi şase de biblioteci ale Bagdadului, a căror faimă s-a răspândit în toată lumea civilizată, ajungând chiar până şi în lumea creştină. Aducând cu ei manuscrise, au venit acolo cărturari, imami, muzicanţi, oameni dedicaţi ştiinţei, oameni dedicaţi lui Dumnezeu şi oameni dedicaţi ştiinţei divine din Cordoba şi până la Bukhara şi Mikkouni: li s-a dat permisiunea să copieze unul dintre volumele aflate în

biblioteci în schimbul celui adus de ei. În felul acesta, al-Idrisi a îmbogăţit fondul documentar, făcându-l mai vast decât fusese acela al Bibliotecii din Alexandria înainte de tragedia – asupra căreia nu ne vom pronunţa – care a lovit acel nefericit oraş.

Un consilier fără scrupule al califului, invidios pe faima lui al-Idrisi şi pe stima pe care stăpânul său o arăta faţă de „scribul bastard", răspândise zvonuri neplăcute despre credinţa religioasă a bibliotecarului şi despre înclinaţiile sale personale, manifestate îndeosebi faţă de nepotul preferat al califului. Al-Idrisi a fugit la Beirut, oraşul depravat care se umpluse de spioni şi de pericole, şi astfel a navigat apoi către occident, în Sicilia, al cărei monarh învăţat ştia despre tratatele lui al-Idrisi asupra beneficiilor epidermice şi eterice ale mestecării (dar niciodată înghiţirii) anumitor flori de scaieţi sălbatici.

Acolo, al-Idrisi şi-a găsit de lucru ca geograf regal şi ca botanist: a îngrijit o grădină mare şi variată, dar şi livezi numeroase, în ale căror desişuri regele şi regina se plimbau deseori când căldura siciliană devenea insuportabilă. Regele Roger îl chema des pe al-Idrisi pentru proiecte cartografice mereu mai mari şi mai ambiţioase. Prima sa hartă înfăţişa fiecare cusătură, fir de aţă şi podoabă a robelor reginei; a doua prezenta locul precis al fiecărei plante, ierburi, fruct, rădăcină, copac şi crâng din grădină.

A întocmit o serie de hărţi ipotetice pentru amuzamentul regelui – Sala Leului de la Ounanga, un muzeu subacvatic al jocului de şah în Atlantida, grădinile secrete de piatră ale unei secte de iniţiaţi gnostici khazari din munţii Khamantor – ce au rămas la dispoziţia publicului până când un bibliotecar miop şi destul de dizgraţios, lăsându-se pradă unei aventuri înflăcărate cu una dintre îngrijitoarele începătoare şi nerăbdător să-şi potolească poftele de după-amiază, a rătăcit colecţia în Biblioteca Bodleian din Oxford în 1972; de atunci nu le-a mai văzut nimeni.

A desenat din memorie hărţi ale străzilor din Yazd, Esfahan, Ahvaz, Damasc, Beirut şi Ierusalim. Harta pe care a făcut-o oraşului Palermo încă mai stă atârnată în biroul primarului, iar Roger a dăruit hărţile Maltei şi Minorcăi întocmite de al-Idrisi lui Teobald cel Pios şi, respectiv, lui Carol cel Grozav.

Roger al II-lea îl chemase pe al-Idrisi în acea dimineaţă de martie din 1154 pentru a da un răspuns afirmativ la cererea geografului. Acesta din urmă avea să primească banii necesari, permisiunea, o navă şi un echipaj

pentru a porni în cea mai mare întreprindere cartografică a vieții sale şi, cu siguranță, cea mai mare din istoria Siciliei: să traseze o hartă a lumii cunoscute. Avea să înceapă, desigur, cu Europa, din partea ei septentrională; fuseseră deja trimise scrisori către Regele Sweyn al III-lea al Danemarcei, pentru a i se cere sprijinul. Nu fără o oarecare tristețe, Roger îi dădu libertatea să plece când dorea; geograful îi încredință seniorului său grădinile, livezile şi propria-i casă, cerându-i doar să țină laolaltă biblioteca – curiozitățile şi cărțile deopotrivă. Reginei îi lăsă bijuteriile, „darurile de preț ale unei vieți de rătăcitor pe care speram să le las nevestelor şi fiicelor mele. Văd acum că nu voi avea aşa ceva şi, dacă le veți accepta în semn de aducere-aminte, poate că-mi veți face cinstea să le lăsați fiicelor dumneavoastră şi astfel, împreună cu mângâierea şi prezența lui Dumnezeu, să potoliți durerea şi să liniştiți regretele unui bătrân singuratic”.

Mai târziu în vara aceea, al-Idrisi i-a făcut o vizită regelui danez Sweyn, care era curios să întâlnească un străin din sud, bronzat necontenit de soarele deşertului. Şederea cartografului n-a fost una lungă; i-a scris lui Roger că, „înaintând spre nord, treci în mod firesc de la civilizație la barbarie; într-adevăr, te întrebi pe bună dreptate dacă civilizația este posibilă în climele nordice. Când forțele unui om trebuie consumate în primul rând pentru protejarea sa împotriva frigului iarna, a țânțarilor infernali şi a bolilor vara, precum şi a hoților păgâni tot timpul, cum se poate aştepta el să cultive artele sufletului şi ale minții – vorbesc aici de muzică, învățătură, conversație, gastronomie – care, prin pronia cerească, domnesc la nobila Voastră curte, de care mi-e atât de dor?”.

Scrise că va pleca de la curtea daneză cât de repede posibil, „căci, dacă ar fi să vorbesc sincer (şi mă rog lui Dumnezeu ca misiva aceasta să cadă numai şi numai în mâinile Voastre), bărbații sunt înclinați doar spre beție, încăierări, încercări ale forței brute şi spre o lălăială deşănțată pe care ei, ignoranții, o numesc cântare. Prin bunăvoința lui Dumnezeu, la curte se află acum un tânăr episcop pe nume Meinhard. El va pleca pe mare spre Orient după ce zilele vor fi început să se scurteze şi să se răcorească şi, de dragul numelui Vostru şi-a faimei pe bună dreptate dobândite a splendidei Voastre curți, a fost de acord să mă ia cu el în convoiul său până la Lübeck şi, de acolo, prin regiunile necercetate pe care unii le numesc Livonia, alții Karelia, alții Lettgallia şi alții Astlanda. Am auzit că printre oraşele din Astlanda se află şi Qlwri. Acesta este un orăşel asemănător cu un castel de

mari dimensiuni; dacă va fi voia Domnului, voi ajunge acolo înainte de căderea primei zăpezi".

Astlanda era traducerea lui al-Idrisi pentru Estonia, iar Qlwri unul dintre multele nume ale oraşului pe care astăzi îl numim Talin. Meinhard şi tovarăşii săi n-au navigat mai departe de avanpostul creştin de la Riga; Al-Idrisi şi-a continuat călătoria de cartografiere de-a lungul coastei baltice până când nava sa a eşuat pe insula Hiiumaa în timpul unei furtuni. Scrise că în acea iarnă „am fost ruşinați să vedem tot soiul de chinuri şi nefericiri. Oamenii au mâncat carne de cal, scoarță de copac, câini, ierburi uscate şi muşchi, iar o dată s-au mâncat chiar şi unul pe altul. Tați şi mame îşi trimiteau copiii cu bărcile pe mare, sperând că vor ajunge într-un loc mai sigur, în altă parte; am găsit zeci de asemenea copii înghețați bocnă pe țărmul insulei. Este peste puterile mele să descriu depravarea pe care foamea şi frigul o pot aduce". Lucrul cel mai extraordinar în privința acestui mesaj nu este tonul lui – Adam din Bremen şi Cronicile Novgorodiene consemnează întâmplări la fel de sfâşietoare – ci existența lui: a ajuns la curtea lui Roger în aprilie 1155. Cum de a putut supraviețui al-Idrisi, care nu se aventurase niciodată mai la nord de Sicilia, unei ierni în care, potrivit Cronicilor, a fost ucis unul din trei novgorodieni?

În primăvara următoare, Canute al V-lea, rege al danezilor, a primit o scrisoare de la episcopul Meinhard. Clericul pomenea că, aflându-se în drum spre curtea regelui Sweyn şi plecând din Riga, „în scopul de a spori numărul de adepți ai Sfintei Biserici şi întru mai marea glorie a Domnului nostru Iisus Hristos, am petrecut o vreme discutând cu un Vrăjitor întunecat ce se îndrepta şi el spre regiunile acelea reci şi neîmblânzite, un păgân plăcut la vorbă, mare cunoscător al lumii naturale şi a tuturor lucrurilor invizibile. Avea tot timpul la el o desagă în care se lăuda că se află ceea ce poate da unui om salvarea eternă, ori îl poate distruge pentru totdeauna".

Obiectul nr. 1: Alambicul este partea superioară a unui aparat folosit la distilare. Acest exemplar este făcut din sticlă verde rezistentă, are treizeci şi şase de centimetri în înălţime şi un diametru de optsprezece centimetri în cea mai întinsă porţiune a bazei. Partea de sus a vasului este îngustă şi canelată, şi prezintă o înclinare bruscă spre dreapta; alambicurile sunt aşezate pe un suport pentru a colecta şi transfera vaporii într-un alt recipient. Interiorul vasului prezintă o crustă dintr-un material cenuşiu ce pare a fi un amestec de plumb, fier şi antimoniu, dar şi o anumită cantitate de materie organică, inclusiv oase canine şi omeneşti. Pe exteriorul părţii inferioare sunt vizibile zgârieturi ce se întind pe o lungime de 5 centimetri în sus. Niciun miros recognoscibil.

Data fabricaţiei: Necunoscută. Estimările variază între anul 100 î.H. Şi anul 300 d.H.

Fabricantul: Necunoscut. Având în vedere vechimea lui, execuţia este extraordinar de îngrijită; linia relativ simplă trădează atenţia, grija, efortul şi îndemânarea necesare pentru producerea unui asemenea vas.

Locul de provenienţă: Egiptul elenistic. Termenul „alambic" provine din cuvântul arab *ul-ambiq,* care provine din grecescul *ambix,* care înseamnă „cană" sau „cupă".

Ultimul proprietar cunoscut: Woldemar Löwendahl, guvernator general al oraşului Talin, ale cărui origini sunt daneze şi estone. Alambicul a fost

dezgropat în timpul lucrărilor de construcție a capelei Kassari, de pe insula omonimă, în aprilie 1723, şi a fost adus în biroul lui Löwendahl în luna iunie a aceluiaşi an. Guvernatorul general l-a aşezat pe raftul de sus al unei biblioteci goale dintr-un colț al încăperii şi nici nu a observat când i-a dispărut doi ani, şase luni şi şaptesprezece zile mai târziu.

Valoare estimativă: Necunoscută. Astfel de antichități se vând rareori pe piața liberă. Dacă sunt descoperite în timpul săpăturilor arheologice, intră de obicei în posesia muzeului instituției finanțatoare. Dacă sunt descoperite accidental sau de către oameni de rând, discreția le aduce prețuri mai mari. În 1997, Joop van Eeghen, colecționar olandez şi magnat al produselor din lemn dulce, a plătit 70.000 de dolari pentru o lingură de distilare despre care se presupune că i-a aparținut lui Roger Bacon. În 1999, un domn de origine arabă, despre care se zvonea că activează ca agent pentru guvernul irakian i-a dat 790.000 de dolari unui baron italian exilat care intrase în posesia unui manuscris unic al lucrării lui Aub'l-Qasim Muhammad ibn Ahmad al-Iraqi, *Cartea cunoaşterii dobândite cu privire la producerea aurului.* În dimineața de după achiziție, a fost găsit în camera sa de hotel fără carte, fără cap şi fără trei degete de la mâna stângă.

Ceea ce este sus e la fel cu ceea ce este jos, iar ceea ce este jos e la fel cu ceea ce este sus, pentru a împlini miracolul unității.

Când m-am întors la redacție, Art plecase deja acasă şi afară începea să se întunece. Dacă aş fi pornit atunci spre Wickenden, la sosire aveam să găsesc facultatea de istorie încuiată şi pustie. Ziua se încheiase. Poate mi-aş fi scris notițele la calculator, dacă aş fi notat ceva. În schimb, am stins luminile în redacție, am încuiat uşa şi m-am întors în apartamentul meu gol de lângă şinele de tren. Cina a constat din două beri şi un sendviş mâncat în vreme ce priveam țintă pe geam afară. Când mă mutasem acolo, îmi plăceau nopțile acelea liniştite de oraş mic: mi le povesteam parcă în gând. Dar există o linie subțire şi sensibilă la timp între romantismul monastic şi plictiseală. O încălcasem deja de-o bună bucată de vreme şi alunecam în cele din urmă în Partea Întunecată sau, cel puțin, Indiferentă. La ora zece, dormeam deja.

Când am ajuns la redacție în dimineața zilei următoare, Austell McFarquahar era deja acolo. Ar fi trebuit să mă aştept la asta: era zece treizeci, iar Austell dădea buzna pe uşă în fiecare zi lucrătoare, fără excepție, la ora zece. De când lucram eu la *Carrier,* nu fusese niciodată bolnav. Pleca în fiecare an în concediu în aceleaşi locuri: în Noua Scoție să pescuiască şi să navigheze la sfârşitul lui iulie, iar de sărbătorile de Crăciun în Anglia, la familia soției sale. De la unsprezece şi jumătate până la două mergea acasă să mănânce de prânz şi să facă ceea ce el numea „pauza de lectură”, iar seara pleca între şase treizeci şi şapte. Când venea dimineața la muncă, Art spunea oricui s-ar fi aflat prin apropiere: „Austell McFarquahar… Îți poți regla ceasul după tipul ăsta!”. Ca răspuns, Austell ridica în mâna stângă un ceas imaginar şi îl întorcea cu mâna dreaptă, rânjind cu o satisfacție de băiețandru şi spunând: „Punctualitate de ceasornic!”.

Austell se folosea de „pauza sa de lectură” pentru a aduna materiale necesare rubricii despre natură, care reprezenta singura lui îndatorire la ziar. Îi schimbase atât de des titlul („Caraghioslâcuri din Housatonic”, „Pilule arborescente”, „Ciudățenii şi lemnării”, „Vânturi şuierătoare”), încât Art eliminase complet spațiul de titlu, lucru care-l aruncase pe Austell într-o

depresie care durase aproape cinci minute întregi. Nu voise niciodată să fie plătit pentru rubrica aceea şi de mai multe ori Art îmi sugerase că ziarul nostru îşi datora existenţa generozităţii lui Austell.

El şi Art fuseseră colegi de gimnaziu şi de liceu. După absolvire, Art lucrase ca redactor la *Hartford Courant* şi se întorsese în Lincoln doar după ce aproape că ieşise la pensie. Austell, însă, urmase cursuri universitare la Yale, pe care nu le absolvise, iar în cele din urmă se mutase acasă pentru a deveni un pierde-vară cu normă întreagă, o legendă a oraşului. Familia lui locuise în Lincoln (în zona Pieţei Lincoln, accentua el mereu, recunoscând, totuşi, plin de ruşine, că nişte veri de-ai săi locuiseră în zona Gării Lincoln înainte să se mute în San Francisco) vreme de peste două sute de ani, iar el vorbea fără încetare despre monografia dedicată Lincolnului, pe care o scria. Cu cât vorbea mai mult despre proiect, cu atât acesta devenea mai lung: o monografie cuprinzând toate întâmplările din existenţa oraşului, cercetate exhaustiv şi repovestite în exact tot atâta timp cât duraseră întâmplările propriu-zise. Am încetat să-l mai întreb despre proiect după ce asistasem la o explicaţie soporifică şi interminabilă a raţiunii aflate în spatele ordonanţei din 1892 care interzicea consumul, însă nu şi vânzarea picăturilor de voronic. Art glumea că poartă tot timpul două bombe fumigene în buzunare, pentru a putea crea o diversiune atunci când rămânea singur în redacţie cu Austell.

Ne aflam cam pe la mijlocul perioadei pe care Art o numise „Suferinţele Sfântului Austell”, prin asta referindu-se de fapt la suferinţele tuturor celor din jurul lui Austell. Începând cu Ziua Recunoştinţei şi până când pleca în Anglia, McFarquahar se lăsa copleşit de-un entuziasm frenetic şi logoreic datorat viitoarei sale călătorii. Scopul fiecărei sale vizite era să recreeze cât mai exact posibil experienţa anului trecut. Douăsprezece luni transformau aberaţiile în tradiţii; dacă într-unul din ani era închis pubul unde mergeau ei să ia cina pe 27 decembrie, în anul următor noul pub devenea parte a itinerarului de familie, iar cel vechi era şters. Euforia sa, care începea cu o răbufnire infantilă – „Nu seamănă nimic cu un Crăciun englezesc, să ştiţi, chiar dacă-n partea aia de ţară n-a mai nins desigur, de secole. Chiar şi aşa, mama (aşa îi spun mamei Laurei) pregăteşte an de an un festin nemaipomenit…” – se dizolva după câteva zile într-un talmeş-balmeş de plăcinte cu carne tocată, fursecuri de Crăciun şi gâscă prăjită aşezate toate pe poliţă. Rămâne încă de stabilit dacă asta se datora tot mai accentuatei

cufundări a lui Austell în reveria sa *à la* Bob Dylan sau treptatei sale treceri în zgomotul de fundal pentru noi ceilalți.

Semăna cu un titirez uman: înalt şi slab, mereu cu o expresie surprinsă pe chip, un mers lent şi legănat şi-o chică de păr roşcovan şi răvăşit. În dimineața aceea stătea în fața unei ferestre înalte; când am intrat pe uşă, părul i s-a ridicat din cauza brizei stârnite, iar el s-a întors spre mine cu fața-i prelungă, semănând cu o sperietoare de ciori, şi cu ochelari rotunzi, ca două carapace de broască țestoasă.

— Salutare, tinere scrib! E-o dimineață înviorătoare, nu-i aşa? De-a dreptul înviorătoare. Păstrăvii umplu râul, sezonul de vânătoare s-a deschis, iar pădurile sunt pline de păsări cântătoare. Explică-mi doar de ce şi-ar dori cineva să trăiască în alt loc decât în vestul ținutului Connecticut.

Eram pe cale să las deoparte prudența şi să-i răspund, când s-a întors cu fața la fereastră, a deschis-o, a tras adânc în piept aer înghețat, după care a trântit-o la loc. Obiceiul acesta al lui devenea din ce în ce mai supărător pe măsură ce iarna înainta.

— Nu eşti din Noua Anglie, nu?

Să răspunzi la întrebările lui Austell era ca şi când ai umbla printre imense şi instabile teancuri de cărți: cea mai mică greşeală, şi te-ar fi îngropat sub mormane năvălitoare de cuvinte. Am ales o abordare directă şi la obiect, mai ales fiindcă-mi adresase întrebarea aceasta de cel puțin alte douăsprezece ori.

— Nu, am crescut în Brooklyn.

— Brooklyn? Big Apple şi echipa Dodgers şi toate celelalte. De ce acolo?

— Tata lucra în Manhattan iar mama a crescut în Brooklyn. Chiar dacă într-un alt cartier.

— A, lucrul. Desigur. Presupun că aici nu e chiar atât de mult de lucru. Normal, ai tăi trebuie că vin pe aici oricând au ocazia, sau mă-nşel? Să scape de smog şi de toate celelalte.

— Păi, tata s-a mutat înapoi în Indianapolis, unde a crescut. N-a venit niciodată în vizită. Dar mama încă locuieşte la New York. Ea vine din când în când.

— Bun. E minunat. Aşadar nu eşti chiar singur pe lume, corect? Mă bucur să aud asta.

Se lăsă pe spate în scaun şi începu să-şi curețe dinții cu un capac de pix în timp ce, cu pixul, se scărpina în ureche.

— Ştii, spuse el, îndepărtând pixul şi analizându-l, cred că săptămâna asta mi-ar plăcea să scriu despre diferenţele de structură a pălăriei la ciupercile *Amanita* mortale şi la cele mai puţin mortale. Conducătorul Nostru Netemut spune că am făcut deja ceva asemănător, dar să ştii că am verificat şi se pare că am scris de fapt despre diferitele tipuri de buşteni pe care pot fi găsite cele două soiuri de ciuperci. Sau cam aşa ceva. Sau cel puţin… Oricum, ideea mea e că nu există nicio diferenţă de structură la nivelul pălăriei, iar dacă ai de gând să mergi la cules de ciuperci, trebuie să ai la îndemână fie un atlas botanic de încredere, fie pe cineva care ştie ce face. M-am gândit, ştii, că nu-s mulţi cei care chiar se deranjează să cumpere un atlas botanic doar despre ciuperci, aşa c-ar trebui să explic eu însumi diferenţa asta. I-aş putea scuti pe mulţi culegători amatori de ciuperci de neplăcutele dureri de stomac sau chiar de mai rău. Ce crezi despre asta?

— Pare a fi o idee minunată, Austell, am spus cât am putut de voios, îndepărtându-mă de masa lui de scris. Art e în birou?

Am aruncat o privire după colţ, dar uşa lui era închisă.

— Ar trebui, ar trebui. Conducătorule Netemut? Conducătorule Netemut! Te caută favoritul tău!

A râs, şi uşa s-a deschis. Art avea în jurul gâtului o pereche de căşti, iar în mâna stângă ţinea un walkman. Zâmbi firav şi îi făcu lui Austell un semn de mulţumire, apoi mă îndemnă să intru în birou.

Închise uşa şi ridică walkmanul în aer.

— Mecanism de apărare Anti-Austell. Îmi place tipul, să ştii, dar e-ntr-una din dispoziţiile alea locvace ale lui. Şi suntem mai puţin cu o ţintă, acum că Nancy a plecat pentru două săptămâni. Va trebui doar să aşteptăm să treacă. E-un pic cam devreme şi pentru el. Încă mai vorbeşte despre cum-naiba-s-o-fi-chemând ciuperca aia mortală?

I-am făcut semna că da şi Art a zâmbit, clătinând din cap, apoi şi-a scos din buzunarul de la piept un pachet de ţigări.

— Măcar ştiu că, dacă fac asta – ridică un chibrit într-o mână şi o ţigară în cealaltă – nu va intra aici. Asta înseamnă, bănuiesc, că sănătatea mea mentală cântăreşte mai mult decât efectul nociv asupra plămânilor.

N-am spus nimic, dar, aparent, nici nu voia să spun ceva, fiindcă imediat după aceea a întrebat de casa lui Pühapäev. I-am vorbit despre cei doi poliţişti care amuşinau prin ea şi care mă alungaseră de acolo.

— Verii Olafsson. Îți vine să crezi? Numele perfect pentru doi copoi de provincie… Exact ca într-un film polițist. Sunt de încredere doar dintr-un singur punct de vedere: tu anunți o crimă în curs de desfăşurare, iar verii Olafsson ajung la fața locului cu treizeci de minute mai târziu. Cel puțin. Apoi, la sfârşitul lunii, te amendează pentru depăşirea vitezei legale pe Elias Road, fie că goneşti, fie că nu. Nu-i cunoşteai?

— I-am văzut de câteva ori, dar nu am făcut cunoştință cu ei, am răspuns. Nu ştiam nici că-i cheamă Olafsson. De când sunt polițişti aici?

— Erau aici când am venit eu înapoi acum cinci ani. În copilăria mea, bunicul lor era responsabil cu aplicarea legii în oraş, apoi tatăl lor, iar când oraşul s-a dezvoltat, l-a angajat pe fratele lui ca adjunct. Şi-acum, uite-i! Circulă zvonul că bunicul lor, care a venit aici în anii ’20, cu primul val de țărani suedezi, nu ştia să lucreze pământul, aşa că l-a convins pe primar să-l angajeze ca şerif. L-ai putea întreba pe Austell despre asta; îți va spune el. Desigur, poate c-ai vrea să nu-l întrebi, căci va începe povestea cu satul lor suedez strămoşesc.

I-au sclipit ochii preț de-o clipă, gândindu-se la poveste aşa cum o spunea Austell – calvinistă din Noua Anglie, generații zămislind generații de oameni simpli, toți lucrători ai pământului.

— Deci, continuă el, Allen, cel slab, a moştenit locul de muncă al tatălui său, cel care a fost şerif, nu ajutor de şerif. Era bun în meseria sa. Un polițist de provincie, într-un oraş ca ăsta… Ce ai de făcut, de fapt? Când rămâi fără fonduri, parchezi la poalele lui Station Hill şi începi să dai amenzi. Mai coborî vreo pisică din copac. Sau cu asta se ocupă pompierii? Cred că da. Oricum, fiul ajutorului de şerif, Bert – cel gras – a fost polițist în Hartford pentru cinci, poate zece ani. Apoi, brusc, s-a întors în oraş. Allen l-a angajat ca ajutor al *său,* dar uită-te ce personalități au: Bert îl mână şi-l adună pe sărmanul om. Povestea spune că Bert a căzut în repetate rânduri la examenul pentru gradul de sergent şi că avea un dosar urât – beție, bătăi, tot felul de lucruri murdare – aşa că s-a înapoiat aici. Voia să întoarcă pagina, cred. Problema e că, pentru a o întoarce cu adevărat, ar fi trebuit să-şi schimbe caracterul, lucru pe care nu l-a făcut. Încă mai bea, încă e leneş şi încă e necioplit. Nu m-ar surprinde să aflu că el l-a convins pe Allen să meargă la casa tipului mort doar ca să mai poată şterpeli câte ceva de acolo.

— Atunci, de ce nu scriem un articol despre asta? am întrebat. Corupție în oraş, comportamentul nedrept al poliției: nu astea-s lucrurile care ar

trebui să-i facă pe ziarişti să saliveze?

Art scoase un sunet aflat undeva între un suspin şi un icnet, apoi îşi îndreptă spatele în scaun.

— Ba da. Ba da, fără-ndoială că astea sunt. Dar ziarul nostru, din păcate sau, cine ştie, din fericire, nu e locul potrivit. Cele din Hartford sunt. Cele din Waterbury, poate. Chiar şi alea din New Haven. Dar ăsta-i un ziar al comunităţii. Nunţi şi meciuri de fotbal. Carnavaluri. Deschideri de noi magazine, închideri de magazine vechi. Pe deasupra, majoritatea cititorilor noştri vin din oraşele mari ca să scape de ştirile despre poliţiştii corupţi.

Bătu darabana cu degetele pe birou, părând îndurerat şi puţin stânjenit de discuţie.

— Publicarea unui asemenea articol îţi va garanta orice amendă din lume pentru conducerea sau parcarea maşinii, plus câteva inventate de ei. Dar problema e că nici prietenii mei din Hartford nu vor să se ocupe de asta, căci cui dracu' îi pasă de Lincoln? Vrei să te dedici jurnalismului de investigaţie?

Îmi aruncă peste birou o ocheadă impenetrabilă, din care nu mi-am dat seama dacă voia să-i dau un răspuns pozitiv sau negativ. Am clătinat din cap. De ce nu? Doar nu eram condamnat să fac acelaşi lucru pentru următorii şaizeci de ani!

— Dacă vrei să te dedici jurnalismului de investigaţie, îţi voi găsi o slujbă într-un oraş mai mare. În Hartford, în Stanford. În New Haven, poate. S-ar putea să-ţi găsesc ceva chiar la *Record,* în Boston, dar asta ar însemna să întind prea mult coarda. Dacă te hotărăşti să faci asta, dă-mi de veste. Ştii, eşti aici de şaisprezece luni şi-a fost nemaipomenit să te avem printre noi. Dar nu poţi rămâne aici o veşnicie. Fie o să te transformi într-o persoană ca Austell, fie, într-o bună zi, o să te caţări pe clopotniţă cu un kalaşnikov în mână şi-o să începi să ne împuşti cititorii unul câte unul. Nu pot permite să se-ntâmple una ca asta. Du-te să vezi lumea, fă puţină vâlvă. Să ştii că ai putea s-o faci.

Îşi stinse ţigara.

— Sfârşitul primei lecţii.

Îşi consultă ceasul de la mână.

— Până una-alta, ai ceva de făcut azi? Ai de sunat pe cineva în legătură cu profesorul ăsta mort? Trebuie să existe pe undeva ceva, cineva care să-l fi cunoscut, corect?

Am clătinat din cap.

— Ei, aş putea merge la Wickenden să văd dacă nu ştie cineva de la facultatea de istorie câte ceva despre el.
— Excelentă idee. Nu te deranjează? La ce mai lucrezi?
— Nu mă deranjează. Oricum cazul ăsta mă face curios. Voiam să lucrez la articolul despre Verrill, care vrea să-şi mute înăuntru magazinul de unelte pentru grădinărit şi să înfiinţeze un raion de fructe şi miere. Dar asta poate aştepta.
— Cum adică să aştepte? întrebă Art holbându-şi ochii cu o expresie de falsă furie. Asta nu-i o ştire de rând, e-un eveniment senzaţional aici, în Lincoln. Lăsând glumele deoparte, dacă urmăreşti această pistă vom avea destul material să umplem ziarul săptămâna asta?
— Cred că da. Voi pregăti articolul despre Verrill. Mai avem apoi materialul ăla rămas de săptămâna trecută despre planul de împărţire teritorială şi lista de Crăciun. Şi nu uita de fotografiile de la Crăciunul trecut care ar putea fi inserate. Foarte mişcătoare. În orice caz, mă voi întoarce după-amiază.
Lovi cu palma în masa de scris.
— Minunat. Du-te şi prosperă, fiul meu. Fie ca drumul să ţi se deschidă şi tot restul.

Drumul de la Lincoln la Wickenden îţi ia de obicei mai puţin de două ore dacă traficul e de partea ta. Am făcut traseul ăsta de multe ori după ce-am acceptat postul, atunci când petreceam fiecare weekend cu Mia. La universitate, Mia Park fusese cu doi ani în urma mea, şi cu ani-lumină înainte în privinţa calmului, exactităţii şi tenacităţii. Avuseserăm una dintre relaţiile acelea nestatornice, asemănătoare cu capcanele pentru urşi acoperite cu frunze, în care niciunul dintre cei doi nu vrea să fie primul care să se relaxeze. Ne-am întâlnit cu puţin înainte ca eu să absolv şi, cu puţin efort din partea mea şi cu mult din partea ei, am continuat să ne întâlnim până la sfârşitul următorului semestru de toamnă (ne ghidam încă după fusul orar academic: un semn rău). Cum era previzibil, ne-am despărţit, chiar dacă în termeni amicali, şi am păstrat o legătură tot mai şubredă. După ce a absolvit şi ea, m-am gândit că probabil nu mă va mai căuta niciodată, dar bănuiam că voi citi la un moment dat despre ea. Eram curios să aflu cum se descurca, dar mi-am spus că nu merita să îndur acum umilinţa ruşinii, mai ales că trebuia să mă întorc după-amiaza în Lincoln. Probabil c-aş fi fost de altă părere dacă ar fi existat şansele unui futai nostalgic, dar

ideea de sex într-o după-amiază din cursul săptămânii e una la care renunţi când ai o slujbă regulată. (Şi sexul, descopeream cu o consternare tot mai mare, este unul dintre lucrurile la care renunţi când te afli într-un orăşel din Noua Anglie unde majoritatea copiilor din vecini sunt mai în vârstă decât tine.)

Am mers spre est prin vechile centre industriale din Connecticut, care erau deja deprimante, falite şi aproape năruite. De la şoseaua interstatală şi până la Wickenden aş fi putut conduce cu ochii închişi; făcusem drumul până la New York şi înapoi de şaptezeci sau optzeci de ori. Cunoşteam distanţele şi panoramele la fel de bine ca interiorul propriei mele case: felul cum asfaltul devine mai rugos de-ndată ce intri în Rhode Island; pădurea de o parte şi de cealaltă a autostrăzii ce pare cumva nelalocul ei în Statul Oceanului[2]; blocurile anonime cu birouri, depozitele de camioane şi staţiile de autobuz din Staunton şi Eastwick, toate amintind de anii 1970. Apropiindu-te de Wickenden, te întorci în timp cu cincizeci de ani. Străzile principale sunt îngrămădite între case decrepite în culori pastel, aplecate deasupra lor într-un echilibru precar, cu balcoane la fiecare dintre cele trei etaje. Apoi e zona industrială din cărămidă roşie, cândva abandonată şi acum plină de galerii de artă şi de cafenele unde pentru cinci dolari şi cincizeci de cenţi primeşti o cafea de regiune superioară într-o cană mare de ceramică, făcută manual de un prieten al proprietarului localului; un centru plin până la refuz cu clădiri vechi şi şubrede sau construcţii noi, din sticlă şi oţel, ce strălucesc supărător, asemenea unui unchi parvenit la o reuniune de familie; străzi ciudate care încep dintr-o parcare şi se înfundă în coasta unei clădiri: mansarda bunicii americane. Îl adoram, adoram fiecare mic detaliu cu egoismul pe care-l rezervi doar iubirilor nejustificate (sau semijustificate): oricine se putea muta la New York sau în San Francisco sau la Los Angeles se putea debarasa de trecut şi alătura corului nativist, însă locul acela nu oferea cine ştie ce în afară de ciudăţenia lui şi de farmecu-i decadent, împiedicându-l pe cel fermecat să mai iubească vreun alt loc.

Am ieşit de pe şoseaua interstatală şi am intrat pe Firwell Street, aflată chiar la poalele dealului pe care tronează universitatea Wickenden. Sediul acesteia ocupa câţiva kilometri pătraţi pe un deal ce domina partea estică a oraşului: din punct de vedere geografic şi cultural, era destul de izolat, astfel încât studenţii timizi să nu fie niciodată nevoiţi să se aventureze jos în

oraşul cel mare şi rău (care era de fapt ospitalier şi de dimensiuni medii), însă şi destul de apropiat, aşa încât atunci când începeau să sufere de claustrofobie, studenții aveau unde să se refugieze. Am condus pe deal în sus pe lângă tribunal şi clubul universitar şi, atunci când clădirile au devenit instituționale în loc de profesionale, am oprit după colțul facultății de istorie.

Când am coborât din maşină, am văzut venind spre mine un om numai piele şi os într-un imens hanorac albastru, zdrențuit tot, pălăvrăgind cu un număr imprecis de prieteni imaginari. Flutură un deget prin aer şi-l coborî în direcția mea ca un dirijor.

— Ei, frate. Ei, prietene, balerinele alea sunt nişte curve date naibii. Târfele alea blestemate jupoaie de viu şi-un om în toată firea.

Cred că mă uitam țintă la el, fiindcă, apropiindu-se de mine, începu să mă măsoare din priviri de sus până jos.

— Cine dracu' vorbeşte cu tine? Cretinule, a scuipat, dându-şi jos şapca pe care scria FRAȚII MENDES – SERVICE AUTO şi scărpinându-şi capul chilug. Ar fi mai bine să urci înapoi în mormanu' ăla de căcat pe care-l numeşti maşină şi să te întorci în St. Lou.

A dat să treacă pe lângă mine, apoi s-a oprit, s-a întors şi a întins brațele în lături, cu palmele în sus, scuturând din cap.

— Şi zi-i lu' don'şoara Ethel că nu mai tre' să-şi facă griji de nimic. O să-ți suflu mereu în ceafă, amice.

Urcând scările facultății, încă-mi mai storceam creierii să găsesc posibile înțelesuri. Mi se părea că trecuseră doi ani şi-o altă viață de când mă fâțâiam prin locul acela în pielea unui student onorabil, dar slab motivat, care scria eseuri bune din obişnuință şi considera doctoratul o cale de scăpare, dar care nu reuşise niciodată să nutrească un interes suficient de mare pentru cârpirea şosetelor în America perioadei coloniale sau pentru țevile de armă din Rusia țaristă. Nu era vorba atât de-o lipsă a curiozității, cât de-o lipsă a curiozității *aplicate*: mi-ar fi plăcut să mă informez, de exemplu, despre producția de biscuiți în Vermont sau despre modul în care inovațiile armurierului-şef al Caterinei cea Mare prefigurase apariția kalaşnikovului, dar nu voiam să fac cine ştie ce cu informațiile astea în afară de-a le contempla, a le întoarce pe toate fețele în gând, a le imagina în trei dimensiuni. Cu siguranță, nu aveam intenția să-mi dedic decenii întregi din viață scotocind prin arhive şi puricând sursele secundare pentru a le aduce în discuție.

Totuşi, îmi plăcea facultatea. Îmi plăceau atmosfera, scările tocite la mijloc, mirosul omniprezent de cărți, praf, tutun de pipă şi cafea sleită. Îmi plăcea murmurul conversațiilor: subiectele misterioase şi vocile joase. Când aveam doisprezece ani, şcoala de catehism organizase o excursie la o mănăstire de lângă Oneonta; Universitatea din Wickenden avea aproape acelaşi aer de austeritate sihastră. Mănăstirea oferea însă mult mai mult confort (şemineuri aprinse, canapele moi, încăperi bine izolate, o bucătărie caldă) decât facultatea de istorie, care era înghesuită într-o casă stil Queen Anne din secolul nouăsprezece, care nu mai văzuse un strat nou de vopsea de zeci de ani şi ai cărei pereți, în timpul rafalelor puternice de vânt din toiul iernii (şi chiar în perioada aceea, la început de decembrie), erau o simplă formalitate.

Când am bătut la uşa deschisă, o secretară aşezată la biroul principal vorbea cu o colegă despre soțul, fiul ori câinele ei neascultător:

— …şi arun*că totu*l pe jos, aşa că-i spun: „Angelo, în seara asta nu ieşi din casă până ce nu cureți”, iar el îmi răspunde…

— Vă pot ajuta? m-a întrebat.

— Aşa sper. Mă numesc Paul şi sunt reporter la ziarul *Lincoln Carrier* din Lincoln, Connecticut. Voiam să ştiu dacă nu cumva facultatea are un soi de biografie sau orice fel de informații biografice referitoare la profesorul Pühapäev.

Îşi întinse gâtul pentru a se uita la cutiile poştale.

— Pühapäev n-a venit încă astăzi. De fapt, lipseşte de vreo două zile, aş zice. Îl puteți întreba personal când vine sau puteți lăsa un mesaj şi-l voi pune eu în cutia lui.

M-am uitat în jur puțin confuz. Cum era posibil să nu ştie nimeni de acolo? Apoi, însă, am înțeles: Jaan locuia singur şi la o distanță de două ore, probabil avea puțini prieteni apropiați la universitate şi un orar variabil. Genul ideal de om care să dispară sau să fugă. Genul ideal de om care să întruchipeze teama noastră cea mai paralizantă, aceea care salvează nenumărate căsătorii şi ține familiile unite cu un amestec invincibil de iubire şi teroare: genul ideal de om care să moară singur, fără ca cineva să-şi dea seama sau să-i simtă lipsa.

— Nu-mi place că trebuie să vă spun asta, dar profesorul Pühapäev a murit ieri-noapte. Locuia în oraşul meu. Căutam doar nişte informații despre el ca să-i pot scrie necrologul.

Femeia se albi la faţă şi coborî privirea. Celelalte secretare s-au oprit din scrisul la maşină. Era ca într-un western în care totul se opreşte când străinul intră într-un bar. Secretara îşi făcu semnul crucii.

— A murit? Cum? Ce s-a întâmplat?

— Sincer să fiu, încă nu ştiu. Locuia singur şi a fost găsit abia ieri. Am venit să caut ceva despre el, ceva pentru anunțul funebru. Ştiți cumva câți ani avea?

— Destui, cred. Dar nu ştiu exact câți. Era deja aici când am venit eu, însă eu lucrez aici de numai câțiva ani.

Am adoptat expresia facială a „idiotului neprihănit”, care probabil că nu era cu mult diferită de expresia mea normală.

— Aveți cumva vreun formular sau document care ar putea spune unde şi când s-a născut sau altceva de felul ăsta?

Suspinând, făcu un balon din gumă de mestecat, pe care îl sparse cu un aer de compasiune.

— Nu ştiu…

Vocea i se stinse.

— Mi se pare… cumva… nedrept să vă dau informațiile astea înainte să vină familia sau altcineva. Înțelegeți?

Am clătinat din cap, încă o dată cât mai neprihănit posibil. Mi-am spus că nu merita încă să mă cert cu ea.

— Ați putea merge să discutați cu profesorul Crowley.

Se lăsă pe spătarul scaunului pentru a mai verifica încă o dată cutia poştală.

— A venit astăzi. Cred că e aici chiar acum, dar nu sunt sigură. Încercați la biroul său. Cred că dumnealui şi profesorul Pühapäev erau prieteni. Oricum, birourile lor sunt… erau… unul lângă celălalt. Etajul al treilea, pe dreapta, în spate.

Clătină din cap şi zâmbi vag.

— Spuneți-le celor din familia lui că suntem cu adevărat îndurerați şi că ne alăturăm rugăciunilor lor.

— O voi face negreşit. Sunt sigur că se vor bucura să audă asta.

Mi s-a părut lucrul cel mai potrivit de spus.

La etajul al treilea, când am bătut la ultima uşă de pe dreapta, cineva mi-a răspuns cu un „Da?” lătrat.

Am deschis uşa şi mi-am vârât capul în birou. Un chip alb ca varul îmi aruncă o privire furioasă.

— Programul cu studenţii e mâine de la unu la trei după-amiază. Revino atunci sau stabileşte o întâlnire.

— Domnule, nu sunt student, sunt jurnalist şi…

Auzind acestea, omul sări de la birou ca un câine prietenos şi veni spre mine.

— Ham Crowley. Încântat de cunoştinţă. Scuze pentru primirea asta încrâncenată, dar credeam că sunteţi student. Cu ce vă pot fi de ajutor?

Era dintr-odată atât de binevoitor încât am rămas fără replică. Urmasem de fapt unul dintre cursurile lui („Puterea şi presa sub Hruşciov şi Kennedy"), dar aula fusese mereu plină şi niciodată nu vorbisem cu el direct. Avea o reputaţie de mediator lipsit de interes al discuţiilor, de îndrumător despotic, de cititor eclectic şi de alcoolic. Spre sfârşitul anilor 1980 publicase o carte care, printr-o autopromovare asiduă şi o lectură selectivă, pretindea că „prevăzuse" căderea Uniunii Sovietice. În primii ani după 1990, îşi consumase paisprezece din cele cincisprezece minute de celebritate rezervate lui – dineuri cu senatori, talk-show-ul de duminică dimineaţa, articole în *Foreign Affairs* şi editoriale în *New York Times* şi *Wall Street Journal* – şi petrecuse restul deceniului căutând minutul cel din urmă. Mă aşteptam să mă dea afară de îndată ce-i voi fi expus motivul vizitei mele.

— Ei bine, domnule, scriu un necrolog pentru Jaan Pühapäev, care a murit ieri. Secretara mi-a spus că e posibil să-mi puteţi spune ceva despre el.

Umflându-şi obrajii ca o broască, se întoarse spre masa de scris şi se lăsă îngândurat să cadă pe scaun.

— Ei, rahat. Îmi pare rău să aud asta. Credeam că aţi venit în legătură cu cartea mea. Până acum publicarea ei a stârnit o completă, nenorocită şi răsunătoare tăcere.

Mă invită cu un gest al mâinii să mă aşez pe un scaun din faţa sa şi îmi întinse o carte pe care o luase dintr-un teanc de aproximativ douăzeci de exemplare. *Ce-a păţit ursul?* de Hamilton S. Crowley. Coperta din faţă înfăţişa un urs brun clătinându-se pe un glob pământesc – cu secera şi ciocanul de-o parte şi un steag american de cealaltă.

— Hidos, nu-i aşa? întrebă scârbit. Unui grafician tâmpit de-al editorului meu şarlatan i s-a părut comic. Urăsc când îmi distrug copertele. N-am ales

nici măcar titlul. Cretini afurisiți de doi bani!

M-am întrebat dacă nu cumva Crowley îl întâlnise pe omul cu balerinele, din stradă, şi mi i-am imaginat cimentându-şi frăția cu şuvoaie neîntrerupte de vulgarități.

— Care era titlul original?

— *Reformele de piață şi gestiunea resurselor extractive din Rusia postsovietică.* E de tot rahatul, nu-i aşa?

Îşi întinse buzele într-o grimasă, dezvelind una dintre cele mai urâte danturi din Noua Anglie: distrusă ca un cartier de cocioabe după cutremur.

— Spuneți-mi despre Johnny, zise el, adoptând o expresie resemnată ce aducea vag cu una de interes.

— Mă scuzați, despre cine?

— Pühapäev. Jaan. Când a venit aici, i-am spus Johnny. Cred că i se părea un nume comic, dar cu el nu puteai fi niciodată sigur.

— Cum adică?

— Nu era tocmai genul de om care să-şi arate sentimentele. Foarte sovietic şi foarte eston. Ştiți, estonii au un proverb: „Fie ca fața să-ți fie ca gheața”. A lui Jaan era. Aproape indescifrabilă, lua-o-ar dracu’!

— Avea cursuri semestrul ăsta?

— Probabil. Ținea aceleaşi două cursuri în fiecare an, de Dumnezeu ştie câți ani.

Luă un catalog al cursurilor şi începu să îl frunzărească.

— Primul semestru: Istorie baltică, 1200-1600. Semestrul al doilea: Istorie baltică, 1601-1991. Cred că şi-a scris cursurile în avion, când a venit aici în 1991, şi de atunci nu le-a mai schimbat nici măcar o virgulă. Ştiu că avea câțiva studenți, dar nu mulți. Nu ştiu dacă a coordonat vreodată o lucrare de licență şi cred că publica doar ocazional în vreo revistă baltică obscură.

— Era oare implicat în cercetări? Mi se pare că avea o normă extrem de mică…

— Păi, era un om extrem de ciudat.

Îşi puse mâinile pe masă şi clătină o dată din cap, ferm, către mine: „Asta-i tot”.

— Îmi invitam studenții să-i urmeze cursurile, dar am încetat s-o mai fac acum câțiva ani. Era inutil să le frecventeze, de fapt. Ştiți, o fată mi-a povestit un episod comic. A spus că-ntr-o zi un student l-a surprins nepregătit cu o întrebare, iar Jaan s-a limitat să strângă pupitrul cu ambele

mâini şi să se uite în sus multă vreme. Apoi a rupt-o la fugă. Pur şi simplu a plecat în mijlocul cursului. Dar s-a prezentat la uşa studentului la ora două noaptea, încă îmbrăcat în hainele lui de tweed, ca să-i răspundă la întrebare.

— Care era întrebarea?

— Asta nu ştiu. Are vreo importanță?

Fascinația de a discuta cu un reprezentant al presei scrise începea fără-ndoială să pălească. Crowley se desfăcu la cămaşă şi se scarpină o vreme la subsuoară. Am considerat gestul ca un semn al scăzutei mele valori jurnalistice în ochii lui.

— Ştiți cumva unde şi când s-a născut?

— Numele lui e eston, şi-s destul de sigur că şi el era eston. Nu cunosc limba asta… E-o bălmăjeală ugro-finică complet ininteligibilă, paisprezece cazuri, vocale imposibil de pronunțat şi aşa mai departe. Dar ştiu că el vorbea estonă, letonă, lituaniană, rusă, germană şi, uneori, chiar engleză. Cât despre data naşterii lui, habar n-am. A venit aici pe creasta unui val de euforie; toată lumea voia să angajeze cărturari ex-sovietici. S-a coborât ştacheta, înțelegeți ce vreau să spun? Nu vreau să zic că Johnny n-ar fi fost calificat, dar nu cred că avea nevoie cineva să ştie despre el mai mult decât că era profesor universitar eston, că nu era membru de partid şi că era un tip bizar.

— Există la facultate CV-ul lui?

— Poate. Dar mă-ndoiesc c-ar fi vrut să-l vadă cineva. Buna şi vechea paranoia față de sovietici. Puteți încerca la parter.

— Am încercat. M-au trimis aici. Ați fi atât de bun să-mi spuneți ceva, orice despre el, aşa încât să pot scrie câteva rânduri?

Se uită la mine cu asprime şi mişcă nişte foi pe birou.

— Ascultați, domnule…

— Tomm.

— Domnul Tomm?

— Mda. T-O-M-M, Tomm.

— Ce numele naibii mai e şi ăsta?

— E o poveste lungă. Nu vreau să vă plictisesc cu ea.

— Aveți dreptate. Domnule Tomm, eu şi Johnny eram colegi, ne-nțelegeam bine, dar asta-i tot. Nu eram prieteni la cataramă. Când a venit în Statele Unite, eu şi soția mea l-am invitat de câteva ori la un grătar în aer liber… Hip, hip, ura, 4 iulie, fluturând steagul, şi toate bazaconiile astea. Am ieşit din când în când să beau ceva cu el, dar nu în ultimii ani. Asta-i

tot. Acum, dacă mă scuzați, trebuie să mă întorc la rahatul de care mă ocupam înainte să veniți.

M-am ridicat şi, dând să plec, am întrebat unde mergeau să bea.

— Ştiți, e ciudat, dar încă-mi amintesc. La Lupul Singuratic, o speluncă nu departe de Westerly, puțin după granița statului, pe marginea drumului care ducea în oraşul său. Cred că localitatea se chema Clougham. Numai Dumnezeu ştie ce mă împingea să merg până acolo. Jaan bea numai în locul acela şi bea numai brandy-ul ăla dezgustător făcut în casă. Câteva păhărele şi te adunau de pe podea cu făraşul. O dată, soția mea…

Flutură din mână şi surâse scurt, înainte ca figura să-i redevină înfrântă şi posomorâtă.

— O să vă povestesc altă dată. În orice caz, Lupul Singuratic: în localul ăsta mergeam. Baftă la cercetări, domnule Tomm. Închideți uşa când ieşiți, dacă nu vă deranjează.

I-am urat în gând toate recenziile favorabile, toți politicienii servili şi toate interviurile C-SPAN[3] pe care le putea gestiona şi m-am pregătit să mă întorc în Lincoln, fără a şti mai multe decât ştiusem atunci când plecasem.

Pe palierul celui de-al doilea etaj, am auzit în spatele meu o familiară voce rafinată care vorbea cu un inimitabil accent familiar.

— Ştii, odată am avut un student care îți semăna mult. Studentul meu erau totuşi un tânăr educat, aproape timid, care nu şi-ar fi neglijat niciodată datoria de a-i face măcar o scurtă vizită de curtoazie unui vechi prieten, dacă s-ar fi aflat prin apropiere.

Profesorul Jadid stătea în cadrul uşii biroului său cu nişte hârtii într-o mână, cu un blazer în carouri peste un braț, cu sprâncenele ridicate în semn de salut şi cu surâsu-i caracteristic sub mustața zburlită ca o mătură şi sub ochelarii în semilună. Era primul profesor universitar pe care-l cunoscusem vreodată, îndrumătorul care-mi fusese atribuit la întâmplare şi al cărui curs îl urmasem în primul an, însă mă consultam cu el la începutul fiecărui semestru, iar imaginea sa era prima care-mi venea în minte de fiecare dată când auzeam cuvântul „profesor”.

I-am întins mâna – nu înainte de-a mă asigura că aveam cămaşa băgată în pantaloni (o aveam) şi că nu eram încălțat cu tenişi (eram) – iar el mi-a strâns-o cu căldură.

— Nu-mi amintesc când a urcat ultima dată până aici un student. De obicei, colegii mei îşi întâlnesc admiratorii pe hol, înainte să-şi permită un

prânz bogat, asortat cu vin, pe care să-l plătească din banii primiți pe ultima lor publicație academică. Ce vânt te aduce astăzi aici?

— Bună ziua, profesore.

M-aş fi întins să-l strâng în brațe, dar cred că ar fi considerat asta o încălcare a bunei-cuviințe.

— Chiar mă întrebam dacă sunteți pe-aici.

— Pe-aici? Dar unde altundeva să fiu? Mă bucur să te văd. Aşadar, ce vânt te aduce astăzi pe la noi?

— Munca. Un articol, puteți să mă credeți. Profesorul Pühapäev a murit ieri-noapte. Locuia în Lincoln, şi încerc să aflu informații biografice pentru a-i scrie necrologul. Până acum n-am avut noroc.

Liniile feței i se lăsară în jos, expiră lung şi îşi coborî privirea, râcâind pragul uşii cu vârful pantofului.

— Îmi pare foarte rău să aud asta. Chiar foarte rău. Credeam că… Păi, ei bine…

Recăpătându-şi stăpânirea de sine, îşi îndreptă spatele.

— Ştiți ceva despre el? Când s-a născut, unde, lucruri de felul ăsta?

— O, nu cine ştie ce. Ştiu că numele lui e eston şi ştiu că-mi traducea din când în când articole din toate cele trei limbi baltice. Nici măcar nu-s sigur sută la sută dacă s-a născut acolo. Apropo, numele lui, Jaan Pühapäev, înseamnă „John Duminică" în estonă. Foarte ciudat şi probabil absolut fictiv. Întotdeauna am crezut că are un nume de origine evreiască şi că l-a schimbat în timpul dominației sovietice, pentru a evita sau cel puțin minimaliza, persecuția religioasă. Presupunerea asta a mea nu-i altceva decât atât: o presupunere lipsită de orice temei concret. Ştiu că era un lingvist excelent şi că la facultate era considerat expert în domeniul lui, poate fiindcă există puțini istorici baltici în afara Germaniei, Rusiei şi-a țărilor baltice însele. Ştiu că era un profesor mediocru.

Profesorul Jadid făcu o pauză, bătând din nou cu vârful pantofului în podea, căzut pe gânduri. Amândoi pantofii săi erau roşi, îndeosebi la vârfuri. Nu observasem înainte obiceiul acesta al lui, dar poate că era pentru prima dată când discutam stând în picioare.

— Am şi senzația că-i voi simți mult lipsa, nu pentru că am fi fost deosebit de apropiați, ci fiindcă avea un aer de mister şi de neîncetată melancolie, calitate pe care am considerat-o mereu a fi un antidot infailibil – şi te rog, domnule Tomm, nu lua asta ca pe-o acuzație la adresa întregii tale generații – un antidot, spuneam, împotriva voioşiei aruncătorilor de

frisbee[4] atât de des întâlnită aici. La mulți dintre studenții mei observ convingerea fermă că nu li se va întâmpla niciodată nimic rău. Războaie, epidemii, detenții, bătăi… toate nu sunt decât lucruri împotriva cărora să poată semna petiții, în drum de la oficiul poştal spre sala de sport. Fiind eu însumi imigrant, te pot asigura că e nevoie de-un efort mai mare decât s-ar crede pentru a întreține o atitudine precum cea a lui Jaan: devenim în general fie mai americani decât americanii, fie ne construim o carapace groasă de dispreț față de tot ceea ce priveşte noua noastră patrie. Jaan a rămas întotdeauna el însuşi, iar ăsta nu-i un lucru oarecare.

Mi-am consultat ceasul de la mână. Profesorul, sensibil şi plin de tact ca-ntotdeauna, şi l-a consultat şi el, închizând uşa în spatele lui.

— Semestrul ăsta în fiecare miercuri după-amiaza țin un seminar despre Liga Hanseatică şi mă tem că voi întârzia. Te grăbeşti, sau te pot convinge să faci o plimbare de nouăzeci de minute prin vechiul dumitale campus iar apoi să bei ceva cu mine la Fitzgerald's?

Drumul până acolo meritase să fie făcut, chiar şi numai pentru invitația aceea – aveam impresia că tocmai trecusem un fel de test – cu toate că eram nevoit s-o refuz. Pornirăm împreună spre holul principal.

— Regret, dar trebuie să mă întorc la redacție în după-amiaza asta. E un drum de două ore cu maşina.

Strânse din buze, închise ochii, ridică din umeri, îşi lăsă capul pe-o parte, apoi pe cealaltă: o pantomimă a resemnării în stilul lui Groucho Marx.

— A, de-acord. Un bătrân e un lucru ridicol. Dacă mai ai de gând să treci pe aici, aş fi bucuros să-ți pot face cinste cu o bere. Iar dacă n-ai de gând să mai vii, voi adăuga invitației şi un prânz, ca să-ți dau un motiv în plus. Îmi face întotdeauna plăcere să aflu veşti din lumea de afară.

— Cu mare plăcere. Poate peste câteva zile, după ce voi fi terminat necrologul?… De fapt oricând e bine pentru dumneavoastră.

— De ce nu vii sâmbătă? Niciunul dintre noi nu va avea de lucrat atunci, sper. Voi rezerva o masă la Blue Point, lângă o fereastră care să dea spre vest, şi ne vom putea încheia prânzul aşa cum fac iarna oamenii civilizați: bând brandy şi privind apusul.

M-am arătat imediat de acord, iar el mi-a întins din nou mâna.

— Pe sâmbătă, atunci. Şi ține-mă la curent cu Jaan. Sunt foarte curios să aflu ce vei descoperi şi cum o vei face.

Am ieşit din clădire în plină rafală de vânt. Vântul din Wickenden: uitasem că latura de est a oraşului îşi genera propriile vijelii. Strângându-şi

foile cu o mână, Jadid m-a salutat fluturând degetele de la cealaltă mână şi s-a îndreptat (cu fruntea aplecată, cu paşi mari şi iuți) spre clădirile unde se aflau aulele. După câțiva paşi, se întoarse şi veni înapoi la mine.

— Ştii, domnule Tomm, nu-mi place să-mi bârfesc colegii, dar Jaan era un om foarte excentric. Era rezervat până-n pragul obsesiei, aproape paranoic. Vreau să-ți povestesc un lucru despre el pe care s-ar putea să nu-l afli altfel, dar trebuie să-mi promiți ceva.

— Sigur că da.

— Perfect. Înainte de toate, trebuie să promiți că nu vei folosi informațiile astea în scopuri defăimătoare. Dacă te ajută să scrii un necrolog mai complet, bine, dar trebuie să-mi promiți că nu le vei introduce doar pentru a arunca puțin piper. Îmi dai cuvântul dumitale?

— Da.

— Bine. Uneori, raporturile lui Jaan cu autoritățile locale au fost puțin mai încordate decât ar trebui să fie raporturile unui profesor de istorie titular. Cred că a fost arestat, deşi bănuiesc că nu a stat la închisoare.

— Adevărat? Pentru ce?

Când mi-am deschis carnețelul, pe fața lui Jadid apăru şi dispăru repede o grimasă, de parcă necuviința ar fi fost un lucru prea dureros pentru el.

— Ei bine, cum am spus, era un om rezervat şi paranoic, şi-avea un temperament destul de violent. Din câte se pare, purta mereu la el un pistol mic.

Scoase un chicotit, stânjenit, trist.

Am ridicat din sprâncene: un profesor înarmat?

Jadid continuă:

— Am descoperit acest amănunt surprinzător când a tras cu el de la fereastra biroului într-o pisică hoinară de pe streaşină clădirii aflate de cealaltă parte a curții. Îmi închipui că a văzut o umbră şi a confundat-o cu un hoț.

— Vă amintiți când s-a întâmplat asta?

— O, acum câțiva ani, aş zice. Cel mai probabil când dumneata erai încă student aici.

— Adevărat? Nu-mi amintesc să fi auzit aşa ceva.

— Te cred. Reprezentanții facultății şi-ai universității s-au dat peste cap să nu se afle.

— De ce?

— De ce? repetă cu falsă ironie. Un profesor care trage cu pistolul într-o universitate de calibrul acesteia, în statul acesta? S-ar fi iscat un scandal monstruos.

— De ce n-a fost concediat?

— Era titular pe post. Ar fi trebuit să oferim o explicaţie şi să organizăm o audiere oficială, iar noi am evitat să facem asta. I-am spus că pentru nimic în lume nu mai avea voie să pună piciorul în facultate cu o armă de foc asupra lui. A consimţit fără tragere de inimă, chiar dacă, nu are rost să mai spun, nu l-ar fi percheziţionat nimeni la intrare.

— Şi s-a mai întâmplat asta vreodată?

— Sincer să fiu, nu ştiu. Nu mi-a mai ajuns la ureche, dar, desigur, puţini membri ai catedrei ştiau despre primul incident. Chiar nu avea rost să răspândim vorbe. Dar, dacă eşti curios să afli toate amănuntele, îi poţi da un telefon nepotului meu Joseph, care lucrează în poliţia din Wickenden.

— Aveţi un nepot poliţist? am întrebat, nevenindu-mi să cred.

A râs.

— Da, desigur. De fapt, e preferatul meu dintre cei şapte nepoţi pe care-i am, la care se mai adaugă două nepoate. Crezi oare că toţi membrii familiei mele de parte masculină au primit la ieşirea din pântecele mamei lor jachete peticite în coate? Nu, eu sunt singurul şi… Oricum, sunt cu adevărat în întârziere. Vom putea discuta despre familiile noastre la masa de prânz. Dar te rog să iei legătura cu Joseph dacă vei considera că-ţi este de ajutor. Nu le e simpatic tuturora, să ştii, dar e foarte inteligent şi, dacă-i spui că eu ţi-am sugerat să-l suni, ar trebui să fie dispus să te ajute.

— Mulţumesc. Aş avea însă o curiozitate. Ştiţi cumva dacă profesorul Pühapäev avea vreun motiv să se comporte în mod paranoic?

— Una dintre moştenirile cele mai durabile ale Uniunii Sovietice, domnule Tomm, este lipsa de încredere faţă de tot şi de toate. Desigur, paranoia ca psihoză nu exclude posibilitatea existenţei unor motive clare şi tangibile pentru un comportament paranoic. În cazul lui Jaan, nu aş risca să lansez o ipoteză într-un sens sau altul. Era un tip misterios. În orice caz, abia aştept să discutăm din nou sâmbătă.

TURNUL

Dacă definim turnul drept acel loc în care se petrece transformarea, afirmația noastră nu este una limitativă, ci una expansivă: se referă chiar la recipient, la al doilea recipient, în care e închis primul, la laborator, la clădirea laboratorului, la orașul în care se află clădirea, la țara în care se află orașul, și așa mai departe. Un metaforist abil și introspectiv ar putea îndrepta telescopul spre interior, și nu spre exterior, considerându-se pe sine drept recipientul suprem al transformării, capabil să transpună sunete și imagini în gânduri, și așa mai departe. Am face bine să lăsăm această abordare în seama doamnelor și romancierilor.

Clarke Chumbley, *Prea puțin, prea târziu:*
Tragicele peregrinări ale unui alchimist victorian

Dacă judecătorul cel mai exact al timpului este ceasul, cel mai sensibil este cu siguranță un hoț. Omar Iblis era cel mai priceput și, în 1154 d.H., anul în care începe istorisirea de față, cel mai puțin cunoscut hoț din Sicilia. Își cultiva cu grijă anonimatul, purtând haine ce nu rețineau privirea, păstrându-și părul și barba tunse nici elegant, și nici demodat, mergând nici prea aproape, nici prea departe de ceilalți, nici prea repede, nici prea încet, și neatrăgând niciodată atenția asupra lucrului pe care și-l dorea cel mai mult. Învățase să-și folosească mai mult vederea periferică decât cea directă. Noaptea, își antrena memoria: aduna în spatele casei o mână de pietre și una de boabe de fasole uscată, întindea brațele în față, lăsa să cadă pietrele și boabele de fasole, se uita fix la ele o vreme, pregătea cina și, după ce mânca, desena modelul alcătuit de pietrele și boabele căzute. Înainte să se culce, își antrena corpul petrecând ore întregi fără să miște nimic altceva decât un singur mușchi din mijlocul palmei, controlându-și bătăile inimii și reglându-și respirația după cântecul lăcustelor.

Trecuse de la furtul de fructe, noaptea, din livezi, la furtul de animale din țarcuri, la furtul de nimicuri de la negustori, apoi la furtul de bani de la aceiași negustori. Devenise în cele din urmă un excelent jefuitor de case, fiindcă își dădea seama de fiecare dată – după croiala hainelor, după privirea nerăbdătoare din ochi, după numărul de bagaje – când ocupanții lor plecau într-o călătorie mai lungă. Numai atunci intra în casele lor, le cerceta

pe îndelete lucrurile personale şi lua ceea ce-i trebuia, dar numai cu condiția de-a o putea face fără să iște scandal sau zarvă. Nu jefuia niciodată biserici, sinagogi sau moschei şi nu fura de la preoți, rabini sau imami; chiar dacă nu participa la slujba religioasă, îi plăcea să evite a-l necăji pe Dumnezeu ori pe reprezentanții Lui pe pământ. Regele Roger al II-lea ținea să garanteze în mod egal protecția tuturor slujitorilor lui Dumnezeu, iar gărzile sale cunoşteau multe metode atroce de pedepsire a criminalilor.

La începutul unei după-amiezi, Omar trecu pe lângă un tânăr novice, proaspăt tonsurat şi înfăşurat încă în sutană, şi-l întrebă ce zi era.

— Astăzi e sărbătoarea sfântului Teodor din Sykeon, îi răspunse băiatul, întinzând demonstrativ un braț strâns într-un inel de fier.

— Înțeleg. Mai spune-mi, dacă ştii, a cui e casa aceea de pe deal, înconjurată de grădini atât de frumoase?

— Abatele nostru a pus ochii pe clădirea aceea. Dar proprietarul era un om extrem de ciudat, care nu vizita niciodată Casa Domnului şi aprindea focuri cu miros neobişnuit la fiecare oră a nopții. Unii spun că era vrăjitor, dar se bucura de protecția regelui. Nu-i cunosc numele.

— Vorbeşti despre el la trecut. A murit cumva?

— Nu, a plecat ieri pe mare. Abatele susține că Sfinția Sa Regele Roger va transforma casa lui într-un al doilea palat, departe de zarva din Palermo. Dar, chiar şi aşa, gărzile sale nu vor ajunge aici înainte de ziua de mâine. Casa va rămâne nelocuită până atunci, cu intrarea blocată din ordinul Sfinției Sale Regele Roger.

— Chiar aşa? Într-adevăr. Ei bine, mulțumesc pentru conversație şi pentru amabilitate, prietene.

— Mergi cu Dumnezeu, prietene.

Întorcându-se, călugărul se împiedică în sutană, se răsuci de două ori, îşi recapătă echilibrul şi continuă să coboare dealul cu iuțeală.

Omar îşi cântări posibilitățile: pe de-o parte era o casă abandonată, cu aspect luxos, deținută mai întâi de prietenul lui Roger şi acum de Roger însuşi, fără-ndoială bine dotată. Pe de altă parte, se zvonea doar c-ar fi fost abandonată şi, dacă era surprins în casa unui prieten al regelui (sau, mai rău, a regelui însuşi) s-ar fi putut alege, în cel mai bun caz, cu o condamnare la moarte. Ajunse în cele din urmă la concluzia că nu putea fi nimic rău în a arunca o privire şi că, dacă l-ar opri cineva, s-ar prezenta drept un muncitor ambulant în căutare de lucru prin livezi şi grădini. Absolut nimic rău.

Se ţinu pe lângă drum, sub copaci, dar nu prea mult sub ei, mergând cu hotărâre, dar nu prea repede, dezinvolt, dar nu prea vesel. Dădu târcoale casei şi se apropie de ea printre pâlcurile de portocali, lămâi şi migdali, oprindu-se să-şi îndese câteva portocale în buzunarele pe care şi le cususe pe partea interioară a tunicii. Se aplecă sub fereastră şi trase cu urechea. O viespe i se aşeză pe buză şi i se plimbă pe faţă până la ureche. O a doua viespe îi ateriză pe nas, apoi o a treia pe pleoapa ochiului stâng, o a patra pe cea de la ochiul drept. Coapsele şi genunchii îi tremurară când se lăsă pe vine, perfect liniştit, iar antenele viespilor îl făceau să-i vină să strănute. Viespile, mari toate cât degetul mic de la mâna unui om matur, se mişcau precum o armată de ocupaţie, târându-se spre un punct fix şi oprindu-se, aşteptând parcă instrucţiuni. Apoi, în aceeaşi ordine în care veniseră, zburară din nou, iar Omar se furişă în faţa casei, se strecură pe uşa principală şi-o închise în urma lui.

Podeaua holului de la intrare era din marmură; o linie albă trasată pe mijloc separa camera din faţă în două părţi identice: un desen alb cu negru ca de tablă de şah pe ambele părţi, trepte ce porneau în sus din ambele colţuri ale camerei, se uneau şi se continuau cu o singură scară mobilă, două uşi de-o parte şi de cealaltă şi, între ele, un raft pe care se aflau două vaze identice de sticlă albastră, fiecare susţinând câte un trandafir alb ce începea să se ofilească. Omar nu mai călcase niciodată într-o casă atât de mare. Traversând linia spre stânga, deschise uşa cea mai apropiată de el: aceasta dădea către un perete cu tencuială de ghips. Şi uşa din partea opusă lui dădea către un perete, de această dată având desenat pe el un soi de fiară roşie cu coadă lungă, despicată, cu şiruri de dinţi ascuţiţi şi cu foc ieşindu-i din gură. Traversă încăperea şi deschise uşa opusă intrării, pe partea dreaptă. Dincolo de ea începea un coridor întunecat, care cotea brusc, aproape imediat. Merse într-acolo, dar lăsă uşa deschisă în spate. Ca toţi hoţii sicilieni, avea întotdeauna la el un pumn de năut uscat pe care să-l poată folosi drept marcator sau, la nevoie, ca mâncare, şi-l presără de-a lungul drumului. Coridorul părea întortocheat, cu multe coturi, însă Omar îl urmărea deja de aproape un minut, când ajunse la o altă uşă. O deschise şi descoperi că aceasta dădea înapoi către intrarea în casă: singura uşa pe care nu o încercase încă. Nedumerit, frustrat, simţind cum îl părăsesc speranţele unei prade bogate, urcă treptele ce se transformau în scară mobilă; când scara se opri la un chepeng, îl împinse în lături şi se caţără pe lângă el.

Se trezi într-o cameră de piatră, lungă, întunecată, cu tavanul jos, cu trei cuptoare legate la trei hornuri, ca într-o brutărie. De-a lungul unui perete se aflau mai multe cărți decât văzuse el vreodată într-un singur loc, mai multe chiar decât avusese bunicul lui, Maulvi Azzam. De-a lungul celuilalt perete se aflau rafturi ce susțineau recipiente de diverse mărimi, culori şi forme. Omar tocmai se plimba pe lângă rafturi, ridicând mai întâi un bol de piatră cu gură lată, apoi un pocal înalt de cupru, când auzi scârțâitul uşii de la parter, deschizându-se. Aruncând o privire prin chepeng, văzu doi bărbați, amândoi purtând săbii scurte şi săbii lungi, având blazonul regal pe scuturi. Se îndepărtă iute şi pe tăcute de uşiță şi cercetă camera în căutarea a ceva, orice, de valoare pe care să-l poată lua cu el. Acum nu se mai gândea la bogății, ci la scăpare – se târguia în gând cu Dumnezeul pe care nu-l invoca niciodată, promițând că va duce o viață tihnită, pioasă, ocrotindu-şi semenii, numai să, numai să, numai să… – şi la un fleac măcar pe care să-l poată arăta prietenilor şi copiilor săi spunându-le că-l luase de sub nasul regelui.

Într-un colț zăcea un sac fără nicio formă. Când se duse să-l ridice, observă un mic cufăr de lemn vârât în nişa din spatele uneia dintre sobe. Îl ridică şi-l scutură: din el se auzi un zornăit; era încuiat, dar nu prea bine. Se gândi să-l îndese în sac, dar abia intra şi l-ar fi incomodat când ar fi trebuit să alerge. În schimb, înşfacă un vas greu din piatră şi lovi cu el cât de tare putu în lacăt, care se despică, producând mai puțin zgomot decât se temuse el. Goli conținutul în sac, distribuindu-l în mod egal, aşa încât să şi-l poată lega bine la brâu, apoi aruncă iarăşi o ocheadă prin chepeng. Văzu două gărzi, stând fiecare pe câte-o scară, atât de nemişcate, încât nu-şi putea da seama dacă dormeau. Amândoi bărbații şedeau pe cea de-a treia treaptă şi amândoi îşi țineau capetele în palme în aceeaşi poziție, făcând parcă parte din mobilierul încăperii. Se gândi să aştepte în camera de la etaj, dar nu avea altceva de mâncare în afara năutului, ziua era pe sfârşite şi ştia că, dacă gărzile rămâneau în casă în numele regelui, mai devreme sau mai târziu trebuiau să-şi facă rondul şi pe la etaj.

Deschise încet chepengul şi coborî pe scară cât de repede putu. Acolo unde aceasta se împărțea în două se opri – gărzile nu-l auziseră – şi, prinzându-se de treapta de jos, îşi luă avânt şi sări cât putu de departe, aterizând în picioare în mijlocul camerei. În acelaşi timp, gărzile săriră în picioare, dar Omar fugi pe uşă afară înaintea lor şi țâşni de-a lungul potecii, îndepărtându-se acum de casă cât de repede putea.

— Te-am văzut! strigă în urma lui una dintre gărzi. Noi, oamenii regelui, te-am văzut, hoţule, şi asta-ţi va aduce sfârşitul!

În noaptea aceea dormi într-un desiş de copaci şi când se trezi descoperi că acel lucru care în visul său era gura unei fete cu pielea chihlimbarie era de fapt botul cald şi umed al unui arici curios. Păstrând un ritm alert şi neoprindu-se să mănânce, ajunse la Palermo înainte de lăsarea întunericului. Cunoştea aleile dosnice şi acoperişurile mai bine ca oricine, şi-şi croi nevăzut drum spre un bordei dărăpănat şi turtit de pe malul apei, unde mirosul de mare şi de peşte putred se amesteca cu acela care ieşea pe geam, de peşte prăjit la foc din crengi de rozmarin şi de tutun îmbibat în melasă de mere. Abia îşi vârî capul pe uşa din faţă, când o voce tunătoare îi ceru să-şi declare numele şi meseria şi să spună dacă voia să fie înecat, tras în ţeapă, ars de viu sau jupuit.

— Sperie-i pe cei care au linişte, unchiule. Eu am fost speriat destul în ultimele două zile.

Îi răspunse un hohot de râs destul de puternic pentru a umfla velele unei nave pe mare.

— Dragul meu Omar-cel-iute-de-mână! Intră, stai jos; stai jos, intră. Vrei să mănânci şi să-i ţii tovărăşie unui bătrân?

Omar trecu pragul şi-l văzu pe unchiul său Faisal în amurg şi la lumina lumânării. Dimensiunile acestuia păreau să crească odată cu cele ale oraşului. Era masiv şi impunător mai degrabă decât corpolent; pielea lui castanie, poziţia puţin strâmbă a corpului şi încăpăţânarea de-a se mişca doar dacă era absolut necesar îl făceau să pară de piatră. O cicatrice sub forma literei arabe *faa’* i se prelungea de deasupra sprâncenei drepte până aproape în creştetul capului pleşuv şi o barbă de mărimea unui cuib de vultur îi atârna de sub nas până pe pântece. Avea ochi lăptoşi, indistincţi.

Omar învăţase meserie de la Faisal, înainte ca bătrânul să fie prins în casa mijlocitorului unui mic duce şi să se vadă pedepsit cu o sabie înroşită în foc lipită de ochi. Acum, Faisal nu făcea decât să îndrume mare parte dintre fărădelegile petrecute în Palermo din cocioaba lui de lângă docuri; chiar dacă Omar nu vedea pe nimeni altcineva în casă ori în apropierea acesteia, ştia că unchiul său era păzit cel puţin la fel de bine precum însuşi regele. Bărbatul masiv făcu o mişcare infantilă şi caraghioasă din buricele degetelor şi un om înalt, slab, înarmat, apăru, aducând o farfurie cu migdale, curmale, pâine şi brânză, pe care o aşeză în faţa lui Omar, fără a se

uita la el. Acesta înfulecă zgomotos, vorace, fără a-i oferi măcar puțin unchiului său, care-şi ținea găvanele goale ale ochilor fixate asupra nepotului, privindu-l parcă.

— De ce nu-mi spui ce s-a întâmplat, băiete?

— Am fost văzut. Am fost văzut de gărzile regelui furând din casa unui prieten de-al regelui şi trebuie să părăsesc insula imediat. Unde merg, ce fac, cum merg nu are nicio importanță, dar dacă pun mâna pe mine…

Icni la gândul a ceea ce ar putea păți.

— Niciun decret nu va fi vreodată la fel de eficient ca durerea fizică, spuse gânditor unchiul său. Ce furai şi unde ai fost văzut?

— N-am furat mare lucru, nimic de valoare, începu Omar, ridicând vocea.

Unchiul său îşi mişcă mâna în sus şi-n jos: „calmează-te".

— Am luat pocalele astea, spuse, desfăcând sacul, dintr-o casă de pe un deal, la distanță de aproape două zile în pas iute de-aici.

Unchiul vârî mâna în sac, pipăindu-i conținutul. Scoase obiect după obiect – un fluier de aur, o monedă vopsită, o frânghie înnodată legată de-o bucată de aramă – şi le puse pe toate înapoi în sac. Închise sacul şi-l înapoie nepotului, apoi suspină.

— Casa asta avea livezi şi grădini?

— Da, şi de unele, şi de altele.

— O parte a intrării era identică celeilalte? Ai luat lucrurile astea din camera de la etaj?

— Da, unchiule, dar de unde…

Unchiul lovi în masă cu un pumn masiv, de mărimea unui purceluş.

— Idiotule! Imbecilule! Blestemul sângelui meu! Dacă ai putea duce înapoi lucrurile astea… Dar nu poți. Nu contează.

Suspină din nou şi-şi plimbă mâna peste capu-i pleşuv, urmărind linia cicatricei cu un deget.

— Fratele meu, tatăl tău, este mort. Nevestele mele sunt sterile şi mă urăsc. Nu-mi cunosc propriii copii. Tu eşti singura mea rudă încă-n viață. Te voi îmbarca pe-o navă şi-ți voi da o escortă. Fie îți îndrepți purtările, fie te duci să faci pe nebunul altundeva, dar nu vreau să aud de moartea ta aici.

Omar îşi sprijini capul în mâini.

— În ce fel voi călători? În casa cui am fost?

Faisal bătu de două ori din palme şi acelaşi om slab intră înăuntru. Îşi şoptiră ceva şi bărbatul se retrase.

— Cât despre călătoria ta: vei pleca împreună cu un neguțător genovez care porneşte spre Sudak la cea dintâi ivire a zorilor. Ştii unde este Sudak?

Omar scutură din cap.

— Ignorantule. Eu studiez fiecare hartă nouă şi nu reuşesc nici măcar să le văd. Lumea se lărgeşte, nepoate, poate că se lărgeşte destul pentru a ascunde chiar şi un idiot nechibzuit ca tine. Cât despre cealaltă întrebare, să ştii că ai furat de la al-Idrisi, geograful regelui şi multe altele pe deasupra. Că ai scăpat din casa lui fără să fii prins de gărzi nu mă surprinde; că ai scăpat fără să ți se întâmple ceva infinit mai oribil… ei bine, asta vom vedea mai târziu. Genovezul îmi este dator fiindcă l-am prezentat lui Assaf Qidri şi fiicelor sale. Dar nu e un om cinstit şi prevăd că va trebui să te desparți şi de o parte a comorii tale.

Pe geam pătrunse un fluierat ritmic, scăzut. Cu mare greutate, Faisal se ridică în picioare, îşi duse mâna la inimă şi se înclină.

— Du-te, acum. Urmează-l pe Asif în linişte spre navă şi nici să nu mai întorci ochii spre această casă. Dumnezeu va face cum îi este voia. Fie să nu mai aud niciodată de tine.

Pe navă, Omar făcu tot ce-i ceru neguțătorul Silvio – găti, spălă cambuza, ridică velele – şi, după o lună, văzură pământ la orizont. Neguțătorul îl chemă pe Omar în cabina sa.

— Acolo se află Sudak. Noua ta casă. Odată ce vei ajunge, vrei să munceşti sau să furi?

— Să muncesc. Mă tem că m-au părăsit instinctele de hoț.

— Foarte bine. Nu mă aşteptam la un răspuns mai puțin inteligent, cu toate că nu este unul sincer. Acum, am luat sacul ăsta din cabina ta. El ți-a adus belele în Sicilia, nu-i aşa?

Omar aprobă din cap.

— Da. Te voi uşura de povara asta.

Omar încercă să protesteze, dar Silvio duse mâna la sabie.

— Nu sunt totuşi chiar fără inimă. Poți alege un lucru dintre acestea – văd că sunt paisprezece cu totul – ca amintire a vechii tale vieți.

Ținu sacul deschis către Omar, care vârî mâna în el fără să se uite şi ceea ce scoase de acolo îndesă repede în buzunarul tunicii.

— Bun. Respectul cuvenit față de noroc, soartă, voia Domnului sau oricum preferi să-i spui. Acum, când vei ajunge la mal, părăseşte pe dată nava asta. Eşti un tânăr voinic şi-ți vei găsi uşor de lucru la docuri.

Aventurează-te în oraş doar când te vei fi săturat de viață: tătarii şi cumanii se luptă pentru stăpânirea asupra insulei şi, când unii dintre aceştia vor deveni destul de puternici pentru a-i elimina pe ceilalți, şi noi, genovezii, va trebui să plecăm. Îți vei face însă singur o favoare dacă vei rămâne cât de mult posibil printre noi, oamenii civilizați. Adună-ți acum lucrurile şi debarcă împreună cu restul echipajului. Dacă mă mai tulburi vreodată – dacă pretinzi vreodată că mă cunoşti sau faci doar aluzie c-am fi stat de vorbă – am să-ți rup oasele şi am să te jupoi ca pe un porumbel.

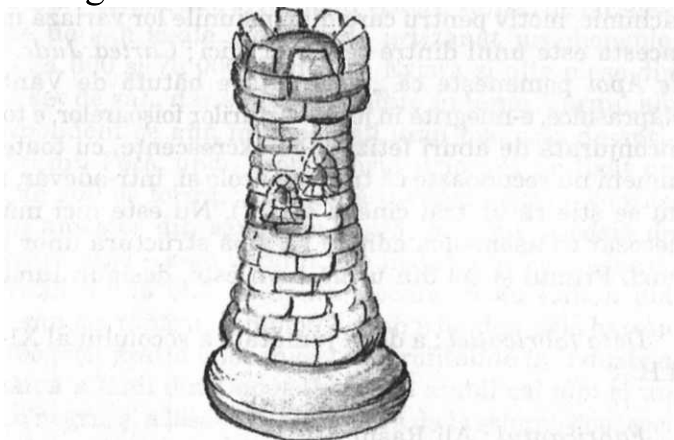
Omar se duse repede la prora. Când vasul ajunse la țărm, sări peste bord fără să mai stea pe gânduri. Un om transformat, ce nu avea nimic în buzunare cu excepția unei pietre cioplite de o valoare îndoielnică, trase profund aer în piept, uşurat pentru prima dată de când plecase din Sicilia, şi în lumina muribundă porni cu paşi nesiguri de-a lungul pasarelei din lemn.

În ciuda temerilor şi preocupărilor sale inițiale, Omar descoperi că Sudak era un oraş după sufletul său: nu la fel de avansat sau de cosmopolit precum Palermo, dar, ca majoritatea oraşelor portuare, forfotind de intrigi, de metişi şi de toate plăcerile pe care le puteai cumpăra cu bani. Trăi acolo mai multe veri fără a mai fura vreodată. Grație cunoştințelor sale de arabă, latină şi siciliana vulgară era deosebit de abil ca negociator, profesie care, pe lângă faptul că îl hrănea şi îl îmbrăca, îi permise să pună şi destui bani deoparte pentru a-şi lua o mireasă şi o bucată mică de pământ între munți. Când plecă din Sudak, jură să nu mai dea niciodată cu ochii de mare; plantă viță-de-vie şi portocali şi deveni cunoscut în zona aceea ca podgorean.

Se răspândi zvonul că vinurile sale dădeau celor care le consumau o neobişnuită longevitate, căci Omar supraviețui nu doar soției sale, ci şi tuturor celor şase copii ai săi, murind la ceea ce unii numiră o vârstă nenaturală: pe patul de moarte îi spuse nepotului său celui mai în vârstă, pe atunci deja abate de mulți ani şi celebru pentru asprimea sa, că se afla în Sudak de mai bine de un secol. În ziua morții sale, la ora tăcută dintre cântecul greierilor şi cel al păsărilor, îşi folosi ultimele puteri pentru a se târî din pat într-un loc izolat şi sterp dintre locuința sa şi podgorie. Acolo îşi săpă o groapă mică şi, cu o serie de rituri şi de ritualuri, îngropă obiectul pe care-l adusese din Sicilia, înfăşurându-l într-o bucată de bumbac imaculat, de parcă şi-ar fi îngropat în sfârşit propriul sine mai tânăr. Când valetul veni să-l trezească la ivirea zorilor pentru rugăciune, îl găsi rece şi alb, cu pământ sub unghiile lungi.

Cât despre căpitanul genovez Silvio Freschi, acesta deveni cunoscut nu numai drept cel mai curajos şi mai îndrăzneț dintre marinarii cei mai curajoşi şi mai îndrăzneți, ci şi drept cel mai bogat neguțător dintre neguțătorii cei mai bogați. Înființă aşezări comerciale genoveze la Qingdao, Kwangju şi Fukuoka. Umbla vorba că-şi luase o soție în Axum, unde îşi petrecu luni îndelungate discutând cu călugărul ce păzea Chivotul Legământului. Rarele ocazii când se întorcea la Genova erau întotdeauna un motiv de sărbătoare şi de mirare, căci sosea cu cala plină de mirodenii, nuci, fructe, seminţe, mătăsuri, instrumente muzicale şi cărţi. Naviga mereu cu acelaşi echipaj şi, când un membru al său murea, dezerta sau rămânea într-un oraş frumos, omul acela nu era niciodată înlocuit; Silvio spunea că se va retrage la pensie doar când va rămâne cu scheletul unui echipaj.

Când veni momentul acela, debarcă la Genova cu ultimii săi doisprezece oameni şi împreună scufundară nava, folosind un praf negru pe care-l obţinuseră în Qingdao în schimbul unui coş cu petale de trandafiri fărâmiţate, cumpărate din Masqat. Silvio îşi invită oamenii acasă la el pentru o ultimă cină împreună şi îi dădu fiecăruia a treisprezecea parte din avuţia sa. Apoi, cu un gest care începea să fie comun în rândul genovezilor ce-şi încheiau cariera pe mare, arse cu solemnitate un sac gol, ceea ce semnifica sfârşitul călătoriilor şi al negoţurilor sale. Sacul ars de el era ţesut rar din cânepă siciliana; membrii echipajului încă-şi mai aminteau de hoţul înfricoşat care-l avea legat la brâu atunci când urcase la bord.

Obiectul nr. 2: Turn cioplit dintr-un fildeş de elefant, înalt de 40 de centimetri, cu un diametru de 20 de centimetri. Gol pe dinăuntru şi înnegrit complet, de parcă ar fi rămas mult timp deasupra unui foc. Sunt vizibile

câteva arsuri şi la ferestre, aşa cum ar arăta un turn cu adevărat asediat. Motive ornamentale în purpuriu şi acvamarin în jurul bazei, al foişorului şi al minaretelor. Exemplarul i-a fost inspirat de un vis provocat de haşiş lui Ali Rasul Ali (1034-1134 d.H.), arhitect şi jucător de şah din Lahore. Ali a sculptat un întreg set de şah numai din fildeş de elefant şi cu piesele mai mari decât cele obişnuite. Spre sfârşitul vieții, a ajuns miop, cu toate că dragostea față de şah nu l-a părăsit niciodată, şi a început să joace cu piese mai mari pentru a se menține în formă fără a-şi forța vederea.

În interiorul turnurilor îşi desfăşoară de obicei activitatea un alchimist, lucru care nu explică deloc ce este, sau ce ar putea reprezenta un turn: s-ar putea spune chiar că un alchimist îşi desfăşoară activitatea într-un bob de mazăre verde, cu condiția să existe un bob suficient de mare şi gol pe dinăuntru. Turnurile ar trebui să conțină fizic toate ustensilele şi emanațiile legate de procesul alchimic, motiv pentru care dimensiunile lor variază mult (acesta este unul dintre cele mai mici; *Cartea Judecății de Apoi* pomeneşte că „fortăreața e bătută de Vânturi Năprasnice, e-nnegrită în jurul vârfurilor foişoarelor, e toată înconjurată de aburi fetizi şi de excrescențe, cu toate că nimeni nu recunoaşte că trăieşte acolo şi, într-adevăr, nici nu se ştie că ar trăi cineva acolo”). Nu este nici măcar necesar ca asemenea edificii să aibă structura unor turnuri. Primul şi cel din urmă turn este, desigur, lumea.

Data fabricației: a doua jumătate a secolului al XI-lea d.H.

Fabricantul: Ali Rasul Ali.

Locul de proveniență: Lahore.

Ultimul proprietar cunoscut: Yussef Hadras ibn Azzam Abd Salih Jafar Khalid Idris. Furat din biblioteca sa în anul 1154 de către Omar Iblis, hoț sicilian, mort după ce a devenit podgorean feodosian. Omar a păstrat turnul asupra sa până ce s-a îmbolnăvit grav la o vârstă neobişnuit de înaintată, când l-a îngropat într-un loc izolat dintre podgorie şi luxoasa sa casă. Acolo a rămas neatins până în 1943, când a fost dezgropat de către o serie de explozii puse pe seama separatiştilor tătari din Crimeea. Bombele au fost de fapt instalate la cererea lui Stalin de către Iuri Starpov, agent al KGB-ului, pentru a oferi un pretext deportării şi, în cele din urmă, lichidării populației de tătari din Crimeea. Un maior al armatei sovietice lituaniene a găsit turnul

încâlcit printre cârcei de viță plini de sânge şi l-a dus înapoi la Svencionis, unde a rămas uitat în fundul unui dulap de bucătărie, în spatele unor teancuri de farfurii ieftine din porțelan şi al unor ceşti de sticlă ciobite, până când cineva l-a furat în 1974.

Valoare estimativă: Având în vedere vânzările pieselor antice de şah şi-ale pieselor de artizanat pre-mongole, între 24.000 şi 70.000 de dolari. Există şi alte piese din acest set de şah, dar sunt răspândite în lume. Turnul alb corespondent se află în depozitul unui magazin de antichități din Pécs, unde proprietarul ignorant i-a fixat un preț de 400 de forinți; cele două turnuri negre – vopsite cu un amestec din sânge de capră, pământ şi coajă de nucşoară arsă – s-au vândut la o licitație în Pondicherry la prețul de 65.000 de dolari fiecare. Sean Lallan din Roscommon, tânărul campion de şah irlandez, deja bătrân şi îmbogățit grație unor investiții profitabile în industria colectivă a lânii din Donegal, deține ambii cai albi şi un nebun negru, şi a lăsat să se afle că va da la schimb douăzeci de acri de pământ pentru celălalt nebun negru. O imitație a reginei albe i-a fost vândută la prețul de 54.000 de dolari la o licitație din Toronto unui dentist afemeiat.

Aşa cum toate lucrurile existau deja în actul de contemplare al unităţii, toate lucrurile au apărut din această unitate printr-un singur act de transformare.

Profesorul Jadid se îndepărtă şi eu am început să regret că nu-i acceptasem invitaţia de a bea ceva în după-amiaza aceea. Poate că trebuia să fiu mai preocupat de întoarcerea acasă, însă eram extrem de curios: pistoalele şi conspiraţiile – chiar şi conspiraţiile academice, precum aceasta – reprezentau o bine-venită schimbare faţă de obişnuitele articole despre întâlnirile consiliului şcolar şi disputele referitoare la împărţirea teritorială. Când am privit la cerul albastru fără nori şi am inspirat mirosul distinct de toamnă al oraşului – fum şi alge marine, cu câte-o adiere sărată dinspre doc – nouăzeci de minute de lenevie la Wickenden îmi păreau o perspectivă atrăgătoare.

Mă atrăgea şi mai mult gândul de a sta la taclale cu profesorul. Era un om rafinat, demn, cu o cultură clasică, european în sensul pe care-l avea cuvântul înainte de 1914 şi, astfel stând lucrurile, îşi făcuse nu puţini duşmani în campus, indivizi care-l considerau un dinozaur. Printre altele, îmi plăcea fiindcă era indiferent la toate acestea: văzusem studente care refuzaseră să intre pe uşile pe care el le ţinea deschise, dar nu-l văzusem niciodată încetând să le ţină deschise. Pierdusem legătura mai ales datorită leneviei mele: uitasem să răspund la o scrisoare, nu mă gândisem niciodată să dau un telefon şi aşa trecuse aproape un an fără să mai aflu nimic despre el.

Nu ştiu dacă persoana lui îmi lipsea tot atât de mult pe cât îmi lipsea prezenţa unui susţinător binevoitor, a ceea ce nu mai aveam de când absolvisem şi mă trezisem pe cont propriu, luând hotărâri care erau într-adevăr importante. Îmi mai lipsea şi oraşul, stranietatea lui odihnitoare şi, în comparaţie cu Lincoln, vivacitatea lui. Scrutând Roderick Street – strada cea mai frecventată de studenţi – mi-au venit în minte sute de anecdote legate de locul acela, iar fantomele acelor anecdote mi-au devenit mai palpabile decât trecătorii reali. După două minute, entuziasmul s-a scurs din mine de parcă aş fi fost înjunghiat. Oriunde m-aş fi dus, aş fi tras după mine mult trecut, puţin prezent şi niciun viitor. M-am hotărât să urc în maşină şi să mă întorc la viaţa mea adevărată.

La o oră şi mai puţin după ce intrasem în Connecticut, am observat indicatorul pentru ieşirea spre Clougham şi mi-am adus aminte de barul de

care amintise Crowley. Nu era nici măcar două după-amiaza; dacă mă opream doar pentru o bere, puteam ajunge la redacție înainte de ora plecării, ba mi-ar mai fi rămas şi ceva timp. Pe deasupra, era posibil ca Pühapäev să fi avut tovarăşi de pahar. Poate că era genul de om care i se confesa barmanului. Poate că era genul de om care găsea fără ruşine motive de a bea o bere în timpul orelor de program.

Clougham era unul dintre nenumăratele orăşele cu o singură stradă din vestul statului Connecticut, dintre acelea cu o populație mereu schimbătoare şi care nu au devenit încă o extensie a părții administrative de est a New York-ului. Avea două benzinării, un magazin universal cu şindrilă albă (în locul vechiului tip de magazin universal) şi, alături, o combinație de oficiu poştal şi de magazin de spirtoase. Când sosisem în Lincoln, îmi petrecusem weekendurile explorând împrejurimile şi aşa descoperisem Cloughamul. În ultimele câteva luni însă încetasem explorările şi începusem să colaborez cu două ziare de mărime medie din Connecticut şi cu câteva reviste (cele mai multe regionale, istorice şi specializate pe grădinărit). Art îmi cedase câteva articole pe care i le ceruseră unii editori, spunând că aveam nevoie de ele mai mult decât el. Îmi spusese de asemenea că, dacă voi găsi un alt jurnalist care să-i cedeze unui coleg articole bine plătite doar fiindcă aşa are el chef, îmi va cumpăra o revistă numai şi numai pentru mine.

În fața magazinului de spirtoase, m-am întors să mă uit la două cupluri (mulțumită Cerului, probabil puțin mai tineri decât mine), care beau bere pe platformele a două camioane alăturate, unul pictat cu limbi de foc, celălalt cu valuri de ocean. Când am încetinit, unul dintre băieți s-a ridicat în picioare şi a aruncat cu o cutie de bere către maşina mea. Am crezut că e goală până în momentul în care mi-a lovit portiera destul de tare ca să mă facă să trag puțin de volan şi, în timp ce încetineam pentru a estima pagubele în oglinda retrovizoare, tipul care o aruncase a înşfăcat un levier de pe platforma maşinii sale şi a pornit cu paşi hotărâți către mine. Aveam o adâncitură în portieră, dar nu aveam nicio armă la îndemână care să poată face față atacului, aşa că am continuat să conduc, strângând volanul cu mâini tremurânde, care mi se albiseră la încheieturi. I-am auzit cum râdeau zgomotos, chiar dacă aveam geamurile ridicate, iar în oglinda retrovizoare l-am văzut bătând palma cu amicul lui.

Puțin mai jos de magazinul de spirtoase, după o curbă bruscă, se ridica o clădire maronie chircită, cu două etaje, cu beculețe de Crăciun înfăşurate pe jgheaburi şi pâlpâind în toiul zilei. Acolo unde trebuia să fie curtea din față

se afla o parcare, iar la intrarea în curte, în iarbă, era înfipt un mic indicator din lemn: LUPUL SINGURATIC.

Am oprit în parcare între un Crown Vic de un albastru închis şi-un Datsun ruginit. Cu excepţia reclamei luminoase la berea Schlitz, altădată la fereastră, şi a parcării ce ţinea loc de curte, casa arăta ca toate celelalte de pe stradă. În spatele ei, puţin vizibilă într-o parte, era o grădină cu un grătar mare aşezat lângă câteva pubele şi un leagăn rupt, cu aspect jalnic, aflat în spatele lor: un peisaj de Norman Rockwell văzut prin fundul unei sticle, scenă care te lovea în suflet întocmai ca o poezie.

Am intrat în bar prin ceea ce-ar fi trebuit să fie uşa din faţă a casei şi, preţ de-o clipă, chiar am crezut că pătrund în locuinţa cuiva: barul şi toţi pereţii erau acoperiţi cu lambriurile acelea subţiri, din imitaţie de lemn, specifice beciurilor şi camerelor de recreere; mesele şi scaunele, toate descompletate, păreau proaspăt aduse de la Armata Salvării. La un televizor alb-negru aflat într-un colţ se derula fără sonor o telenovelă. Un barman cu gâtul gros, cu păr negru ca tăciunele şi mustaţă à *la* Pancho Villa ridică ochii spre mine din spatele tejghelei. Ridicară ochii spre mine şi alţi trei tipi, toţi încruntaţi şi cu un aer somnoros. Fiecare stătea singur; când au ridicat privirea, nu mi s-a părut că intrarea mea ar fi întrerupt vreo conversaţie. Barul avea un aspect brut şi deprimant. Ca oricărui turist îmi place culoarea locală, dar încercam totuşi să păstrez distanţa faţă de baruri precum acela. Intrând, mâinile care încă-mi mai tremurau din pricina incidentului cu doza de bere au început să-mi transpire.

— Te pot ajuta? m-a întrebat barmanul.

Nu i-am recunoscut accentul, dar nu era american.

Am închis uşa în urma mea şi am clătinat din cap.

— E deschis?

— Poate. Eşti membru înscris?

— În ce să fiu membru? am întrebat la rândul meu, perplex.

— În acest club privat. Cerc social, nu bar. Trebuie să fii înscris ca să bei aici. Ai card de membru?

— Nu, mă tem că nu am. Aţi putea face oare o excepţie şi să-mi vindeţi o bere? Nu voi spune nimănui.

Lovi puternic cu mâinile în tejghea şi se aplecă în faţă.

— Nu se fac excepţii, prietene. Trebuie să fii membru. Dar ai putea totuşi să fii un membru temporar, doar pentru după-amiaza asta.

— Sigur. Cum aş putea face?

— Numai pe bază de invitație, declară el rânjind, de parcă toată discuția ar fi țintit doar către acest punct. Scuze.

Un tip uscățiv îmbrăcat într-o haină de marinar şi cu ochelari argintii bătrânicioşi tună din capătul apropiat al tejghelei:

— Hai, Eddie. Dă-i băiatului o bere. Îl invit eu. Hristoase!

Îmi făcu semn din mână către un scaun neocupat.

— Stai aici. Ăsta-i singuru' bar pe raza a trei oraşe şi singurul încă decent rămas în partea asta de stat. Ia loc, ce mai aştepți?

Avea o voce stridentă şi un accent local, ciorba aceea din Noua Anglie care ajunge puțin subțiată înăuntrul continentului, numai terminații alunecoase şi vocale rotunjite.

Barmanul ridică din umeri, prefăcându-se indiferent, cu toate că părea deranjat pentru faptul că nu reuşise să dea pe cineva afară din local. N-am înțeles niciodată de ce simt atâta plăcere unii proprietari din a refuza să te servească.

— Bun, deci, stai odată jos. Ce fel de bere preferi?

— Bud?

— N-avem.

— Rolling Rock?

— N-avem nici d-asta.

— Dar ce *aveți?*

— Busch, Schlitz, Genesee, Heineken.

— Dați-mi, atunci, o Genesee.

— Poate că s-au terminat. Mă duc să văd.

Îşi vârî mâna într-un frigider de sub bar.

— Nu. Ba avem. Vrei la cutie sau la sticlă?

— La sticlă, vă rog.

— N-avem decât la cutie.

— Bine, iau o cutie. Nu-mi trebuie pahar.

Mi-a împins cutia pe tejghea şi mi-a dat un pahar pătat şi soios, pe fundul căruia se afla un chibrit stins.

Un bărbat cu barbă albă aflat în capătul barului i-a prins privirea şi i-a făcut un semn, ridicând din bărbie, aşa cum face cineva obişnuit să dea ordine. Semăna cu un fel de animal de munte transformat pentru scurtă vreme în ființă umană. Barmanul turnă într-un pahar un lichid transparent şi vâscos dintr-o sticlă fără etichetă şi i-l duse doar după ce bătrânul îi făcu semn.

Tipul costeliv – gazda mea – se întoarse spre mine iar lumina i se reflectă în ochelari, aşa încât nu i-am putut vedea ochii din spatele lor; arăta ca şi când ar fi avut suspendate în fața ochilor două monede care produceau irizații.

— Ai venit la Nate? m-a întrebat.

— Poftim?

— Ai venit să-l cauți pe Nate?

— Cum? Cine-i Nate?

Începu să râdă.

— Se pare că nu. Nate e mecanic auto. Ține chiar atelierul din spatele barului. Face o treabă bună şi are prețuri destul de bune. De multe ori le spune clienților să vină aici şi să aştepte până când termină el reparațiile.

— Credeam că trebuie să fii membru.

Îşi goli restul de bere şi arătă cu degetul spre barman.

— Amicul nostru nu refuză niciodată un gologan. Poate că la început te ia peste picior, dar îți va da întotdeauna voie să ocupi un loc. Nu-i aşa, Ed?

Barmanul mormăi şi scoase un sunet, ciudat, gâlgâit, cu limba lipită de dinții din față, dintre care majoritatea erau din aur. Îi mai turnă bărbatului costeliv o bere (o Schlitz la cutie).

— Aşadar, spuse tipul cu ochii asemenea unor monede, de ce-şi iroseşte un tânăr arătos ca tine o după-amiază de miercuri cu o adunătură de bețivi din Clougham?

La aceasta, un tip gras tolănit pe sofa îşi ridică paharul („Hei, vorbeşte despre noi!”) şi toată lumea râse suficient de tare încât să înlăture disconfortul de a se simți vizați.

— Aici obişnuieşte să bea un prieten de-al meu. Mi-a recomandat barul, în caz că mă voi afla vreodată prin părțile astea. Mai am vreo două ore până ce va trebui să ajung undeva, aşa că m-am gândit să intru şi să văd despre ce-i vorba.

Barmanul se opri din ştersul paharelor şi îşi ridică privirea spre mine.

— Poate că ți-a vorbit, atunci, prietenul tău despre statutul de membru. Pe cine cunoşti tu care vine să bea într-un loc ca ăsta?

— Un vechi profesor de-al meu, am mințit.

Deja le păream suspect; nu mă costa nimic să sporesc sentimentul acesta recunoscând că urmasem colegiul.

— Îl cheamă Jaan.

— Hei, îl ştiu, spuse tipul masiv de pe canapea.

Se întoarse cu faţa spre mine şi atunci am văzut că purta o şapcă pe care scria CHARLIE REED – SEMINŢE ŞI HRANĂ.

— Un tip bătrân, cam lălâu, c-o barbă mare. Mda, vine pe-aci de câteva ori pe săptămână. Nu prea-i vorbăreţ.

Barmanul se întoarse la paharele lui, ştergându-le şi iar ştergându-le, nearuncându-mi nici măcar o privire. Dată fiind starea paharului meu, făcea cam multă paradă de atenţie.

— Vorbeşte cam ciudat? Ochelari negri? Poartă mereu aceeaşi cravată de bigot? întrebă tipul de lângă mine.

Seminţe-şi-Hrană aprobă din cap.

— Mda, şi eu îl ştiu. Un tip cu adevărat tăcut. Nici nu ştiam că-i profesor. Asta mai zic şi eu clientelă cu clasă, ei?

Seminţe-şi-Hrană râse; barmanul îşi văzu mai departe de lucru cu paharele.

— Ei, ce-are de zis profesorul ăsta?

— Păi, nimic, de fapt. Nu-mi place să vă dau vestea asta, dar a murit, am spus.

Barmanul abia dacă ridică ochii, iar bărbatul cu barbă albă din spatele lui se uită la mine cu ochi vultureşti, severi, fără să clipească. Tipul costeliv se întoarse cu faţa către mine.

— A murit acum două nopţi. Sunt reporter la ziarul din Lincoln, unde locuia el, şi încerc să strâng nişte informaţii, ca să-i pot scrie necrologul. Am trecut pe la biroul lui şi pe la el pe-acasă şi am auzit că venea să bea aici, aşa încât mi-am spus că unul dintre voi ştie, poate, ceva despre el şi mi-ar putea spune şi mie. Mă interesează doar lucruri generale, am spus, clătinând din cap şi ridicând mâinile într-un gest preventiv de predare: poziţia „sunt dezarmat”.

— A, rahat, a făcut tipul costeliv. Fir-ar al dracului, ce păcat. Da’ era de-a dreptul taciturn. Nu ştiu multe despre el. Hei, Eddie, de ce nu ne torni ceva de băut în amintirea lui Jaan?

Eddie ridică iarăşi din umeri şi pregăti pe tejghea cinci păhărele, pe care le umplu apoi din sticla fără etichetă şi ne întinse fiecăruia câte unul, păstrându-l pe ultimul pentru el; îl fluieră scurt şi tare pe Seminţe-şi-Hrană ca să vină să-şi ia băutura.

Ridicai paharul la nas, însă mirosul preceda băutura cu aproximativ cincisprezece centimetri.

— Ce-i chestia asta? Miroase a diluant.

Eddie râse.

— Aşa am crezut şi eu întotdeauna. N-am băut niciodată din ea până cum, dar Jaan o prepara acasă la el. Ştii, o făcea din fructe, zahăr şi nişte rădăcini, o lăsa la macerat şi-apoi era gata. Apoi o aducea aici. Un fel de brandy.

— O făcea singur, dar o aducea aici? Vă plătea să-i dați să bea din ea?

— Da, ştii, aveam o înțelegere: eu cumpăram sticlele, apoi el cumpăra băutura de la mine, un pahar, două pahare, trei pahare şi aşa mai departe, dar la sfârşit ieşeam chit.

O înțelegere ciudată, însă localul acela avea şi el o aură ciudată, aparte, ceva părăginit, intim şi improvizat. Părea deopotrivă fixat în timp şi scos în afara lui; dacă plecam şi mă întorceam a doua zi, Lupul Singuratic poate că avea să fi dispărut, dar dacă mă întorceam peste treizeci de ani, nu aş fi fost surprins să dau de exact aceiaşi oameni, aflați în aceleaşi poziții, făcând acelaşi lucru. M-am uitat cu îndoială la pahar, iar Eddie a rânjit, deschizând larg ochii, apoi a clătinat din cap. Doi dintre dinții săi din față erau din aur. Am tras aer în piept, l-am scos afară şi am dat brandy-ul pe gât dintr-o singură înghițitură. Am simțit cum îmi arde o gaură în gâtlej şi cum îmi lasă pe esofag în jos o dâră înflăcărată. Aproape că m-am prăbuşit de pe scaun. Eddie râse, ca şi ceilalți trei bărbați. Tipul costeliv îi dădu paharul înapoi lui Eddie.

— Nu te supăra, Albie, ştii, dar eu nu beau poşircă d-asta. Cum zic întotdeauna, nimic tare înainte de apusul soarelui. Ăsta-i mottoul meu. Doar bere înainte de apus.

Barmanul ridică iar din umeri şi turnă brandy-ul înapoi în sticlă.

— Tocmai i-ați spus barmanului Albie? am întrebat, apropiindu-mă de el, aşa încât să nu mă audă barmanul.

— Mda, ăsta-i numele lui, aşa-i spunem noi.

— Parcă-i spuneați Eddie.

— Mda. Eddie Albanezul. Aşa-i spune toată lumea. Uneori Eddie, alteori Albie, alteori, dacă vrem să fim formali, Albanezul. N-are nicio importanță.

Vocea tipului costeliv se ridicase constant în timpul conversației noastre, aşa încât barmanul stătea acum în fața noastră cu mâna întinsă spre mine, cu zâmbetu-i de aur mai amenințător decât ar fi fost o încruntare. I-am strâns mâna.

— Eddie. Ăsta-i localul meu. Dacă te gândeşti să pomeneşti de el în ziar, să-ți dau un sfat: n-o face. Barul ăsta-i un bar liniştit. E barul meu, spuse,

strângându-mă mai tare de mână şi lărgindu-şi rânjetul. Nu ne plac necazurile. Acolo de unde vin eu avem un nume pentru oamenii care pun prea multe întrebări: le zicem cadavre.

Am încercat să-mi trag mâna, iar el m-a apucat de încheietură cu cealaltă, continuând să rânjească, aplecându-se şi mai tare spre mine, aşa încât i-am putut simți mirosul de usturoi al respirației, izul de transpirație şi cel de detergent pentru vase.

— Să ținem un toast pentru Jaan. Ne pare rău c-a murit, da’ oamenii mor în continuare. Ținem un toast, bem, apoi pleci. Şi nu te mai întorci niciodată aici.

Tipul costeliv se făcuse mic în scaun. Eddie îmi dădu drumul la mână. Pielea de pe ea semăna deja cu aceea crudă a unei găini. Mi-am masat-o şi, încet-încet, culoarea mi-a revenit. Încă rânjind, barmanul se întoarse şi aşeză sticla înapoi pe raft. Tipul costeliv îmi aruncă un braț pe după umeri şi spuse pe un ton confidențial:

— Albanezul ăsta… uneori e-un pic impulsiv. Hai, dă-mi voie să te conduc la maşină.

Pentru mine, „un pic impulsiv” însemna să dai cu pumnul în bibliotecă când te loveşti la degetele de la picioare sau să strigi la televizor când un obscur fundaş de-al echipei Jets aruncă mingea ca un fătălău în ultimul sfert al meciului. Înseamnă să te răsteşti la cineva când n-ar trebui s-o faci. A încerca să-mi rupă mâna din încheietură, comparându-mă în acelaşi timp cu un cadavru, mi se părea ceva mult mai rău decât doar „un pic impulsiv”. Totuşi, nu aveam de gând să mă cert cu singura persoană din bar căreia părea să-i pese dacă ieşeam de acolo cu coate oasele intacte.

— Ascultă, Jaan nu era decât un bețiv, să ştii, a spus tipul costeliv pe când traversam parcarea. Ăsta nu-i decât un bar de bețivi, nu un club social. Cu toții venim aici fiindcă ne place să bem şi să fim lăsați în pace. Aşa că nimeni nu a adus vorba despre locul lui de baştină sau despre cum i se descurcau copiii, despre obiectul cu care-l bătea taică-său sau alte prostii de felul ăsta, pentru că nimănui de-aici nu-i păsa. Ne aşezăm la masă, ne facem cu mâna noastră rău şi apoi plecăm. Eddie are grijă ca localul să rămână un loc liniştit şi ieftin, şi altceva nu-i mai trebuie.

— Aşadar, dumneata şi Jaan n-ați stat niciodată cu adevărat de vorbă?

Suspină şi scuipă pe jos.

— Sigur, am trăncănit, ne-am salutat, dar cam atâta tot. Habar n-am care-i treaba cu el, iar el nu ştia care-i treaba cu mine. Vin aici încă de când s-a

deschis localul, şi tot de-atunci venea şi el.

— Când s-a deschis localul ăsta?

Trase aer în piept de parcă era pe cale să-şi reînceapă poliloghia, aşa că l-am liniştit.

— N-am să scriu asta în ziar. Sunt doar curios. Când s-a deschis Lupul Singuratic?

Îşi trase pe cap o bască neagră, pe care o scoase din buzunarul interior al hainei. Ceva în privința lui – expresia rătăcită, vârsta indefinită, nasul acvilin – îl făcea să semene cu o figură din trecutul Noii Anglii, un marinar pedant de pe *Pequod.*

— Păi, să vedem. Mi-amintesc c-atunci când am venit prima oară aici, băiatul meu încă mai locuia cu noi, dar nu pentru multă vreme. E-n armată acum, locuieşte în Germania. Zice că-i pe cale să fie făcut căpitan, cred. Dar nu l-am mai văzut de…

Vocea i se pierdu şi îşi lăsă privirea în pământ. Brusc, ca o vidră ce iese la suprafața apei, se concentră din nou asupra mea.

— Tre' să fi fost cam prin 1991 când s-a deschis localul ăsta. Mda, tre' să fi fost începutul anului '91, fiindcă-mi amintesc că l-am văzut la televizor în barul ăsta pe Scott Norwood ratând lovitura aia de trei puncte, în vreme ce eu şi Eddie stăteam întinşi pe podea. Nu mai văzusem niciodată un meci de fotbal american. Mda, începutul lu' 1991.

Cu vorbele astea, clătină din cap, lovi capota maşinii mele, îmi făcu cu mâna în semn de rămas-bun şi se înapoie în bar. Eddie îi deschise uşa şi, când păşi înăuntru, Eddie-l lovi peste ceafă, un gest aflat undeva între afecțiune şi amenințare. Mie îmi arătă rânjetul lui de tigvă, ridică degetul mare şi îl trecu de-a curmezişul gâtului.

Încălcându-mi propriul bun-simț – şi probabil încălcând şi legea – m-am întors în Lincoln fără să aştept ca berea şi brandy-ul să-şi slăbească efectul. Mă neliniştea ceva în legătură cu localitatea aceea: era ca şi când oraşul însuşi nu m-ar fi dorit acolo şi şi-ar fi îndemnat locuitorii să se asigure că voi pleca în cel mai scurt timp posibil. Toți, cu excepția tipului aceluia costeliv de la bar, al cărui nume nu-l ştiam şi căruia probabil că-i datoram integritatea mea corporală.

Când am ajuns la redacție, i-am găsit pe Austell şi pe Art în aceleaşi poziții: unul uitându-se pierdut pe fereastră, celălalt aşezat în spatele mesei de scris, cu uşa de la birou aproape închisă şi cu căştile pe urechi. Nu se

schimbase decât lumina; soarele blând de după-amiază îl făcea pe Austell să pară mai copilăros iar pe Art, cu barba-i lungă scufundată în aur pur, să pară o efigie bizantină în carne şi oase.

Închizând uşa, l-am salutat pe Austell cu o fluturare grăbită a mâinii şi m-am dus direct la biroul lui Art înainte ca editorialistul să mă poată agăţa cu ceva; veni totuşi în urma mea, oprindu-se cu puţin în faţa uşii. Art opri muzica.

— Ei, băiete, care-i povestea?

— Niciuna. Sunt tot acolo de unde-am plecat. Nimeni nu ştie unde sau când s-a născut, cu toate că numele lui are origini estone. Unul dintre colegii săi crede că era un pseudonim, dar nu-i cunoaşte numele adevărat.

— Vorbea estonă?

— Da.

Art suflă o trâmbă de fum într-o dâră de lumină, unde aceasta îşi încetini mişcarea, căzută parcă pe gânduri, apoi se dizolvă.

— Eston, ha? Talin. Am fost acolo în ’89 şi-ncă o dată în ’93. E un orăşel din acela european de-o frumuseţe profesională. Vânzători ambulanţi de ilustrate la fiecare colţ de stradă; vechiul oraş, insignifiant şi pietruit, înfrumuseţat de restaurante şi de magazine cu suveniruri. O frumuseţe profesională, repetă, înfiorându-se teatral. Scuze. Ce-mi spui tu de fapt e că ţi-ai pierdut toată ziua în Wickenden şi că te afli tot acolo unde te aflai încă de dimineaţă.

— Nu tocmai. Amândoi profesorii cu care am stat de vorbă au spus că obişnuia să bea la un bar din Clougham, Lupul Singuratic…

Am făcut o pauză pentru a vedea dacă Art ştia barul, dar a ridicat din sprâncene şi-a scuturat din cap.

— …Aşa că am trecut pe acolo să văd dacă nu ştia cumva câte ceva despre el barmanul sau vreunul dintre amicii lui de pahar.

— Şi?

— Nu ştiau. Dar e un loc ciudat. Nu mi-a plăcut atmosfera de acolo.

Austell interveni din spatele meu.

— Păi, Clougham, da, nu mă surprinde. Oamenii de-acolo au fost întotdeauna puţin mai stranii. Vezi tu, în timpul războiului din 1812 şi-apoi din nou în timpul războiului ruso-japonez…

— Hei, Austell, îl întrerupse Art, ce zici dacă-mi oferi în seara asta paharul ăla de băutură pe care mi-l datorezi? Lasă-mă doar să ascult ce are de spus băiatul ăsta şi vin imediat, bine?

Austell se lumină la faţă.

— Conducătorul Netemut să bea sherry în faţa şemineului *meu*? Ei, asta mai zic şi eu ocazie specială. Stai s-o sun pe Laura şi să-i spun.

Şi, ca un căţel prietenos ce aleargă după un băţ aruncat în iarbă, ieşi valvârtej din biroul lui Art.

Art scutură din cap cu un aer de exasperare afectuoasă şi îmi făcu semn să continui.

— Ceva în atmosfera de-acolo nu era în ordine. Barmanul, Eddie Albanezul…

— Eddie *Albanezul*? râse Art. Ce-ai făcut, ai rămas blocat într-o povestire de Damon Runyon? Pe deasupra, cine-a auzit de-un albanez pe nume Eddie?

Îşi mai aprinse o ţigară.

— Şi ce s-a întâmplat?

— Eddie pur şi simplu nu voia să vorbească. Şi a făcut în aşa fel încât să-mi fie clar că nu vrea să mă mai vadă niciodată.

— Îţi e bine?

— Bine, bine. Nu ştiu dacă m-aş mai întoarce acolo de unul singur, dar vreau să ştiu de ce-a fost aşa de ostil tipul ăla. Ştii, mie mi s-a părut că el ştia deja de moartea lui Pühapäev. Când i-am dat vestea, nici măcar n-a ridicat privirea, a continuat doar să şteargă paharele, iar tipul celălalt – amicul ăla uscăţiv de pahar al lui Pühapäev – a zis că venea acolo de aproape zece ani.

— Şi?

— Şi? Acelaşi tip, acelaşi bar, acelaşi barman, mai bine de zece ani şi nici măcar nu ridică ochii când spun că omul e mort? Adică, nu-i ca şi când ar fi cine ştie ce vânzoleală pe-acolo, prin barul ăla de orăşel uitat de lume, nu? Nu ştiu. Pur şi simplu nu mi s-a părut normal.

— Mda, poate. Poate că-i doar un om ciudat.

— Poate. Dar părea neobişnuit de ostil, să ştii. Mai degrabă defensiv decât ciudat. La naiba, a zis că mă omoară dacă amintesc de barul lui în vreun articol.

— Păi, e şi ăsta un fel de-a atrage clientelă, cred. Uite, dacă crezi că-i ceva la mijloc acolo, află despre ce-i vorba, spuse. Sincer, dă-i bătaie şi anunţă-mă dacă te pot ajuta cu ceva. Din partea asta a biroului, îţi spun doar că s-ar putea să nu fie nimic, atâta tot.

— De-acord. A, şi încă un lucru: fostul meu profesor mi-a spus că Pühapäev avea nişte probleme cu legea.
— Ce fel de probleme? Cu fiscul?
— Ei bine, nu. Purta la el un pistol şi-a tras o dată pe geam într-o pisică, noaptea târziu.
— A împuşcat o pisică? chicoti Art. Un profesor de istorie înarmat c-un pistol? Treaba asta devine din ce în ce mai ciudată. Ai cerut confirmarea de la poliția din Wickenden?
— Nu, nu încă. Aveam de gând să-i sun în după-amiaza asta. Nepotul profesorului meu e polițist prin părțile-alea.
Art îşi plimbă mâna peste cap.
— Vezi tu, din cauza asta trebuie să facem în aşa fel încât să ajungi la un ziar adevărat. Îmi dau seama că începi să te agiți şi să fii curios, iar astea sunt cele mai bune două lucruri pe care le poate face un reporter. Ascultă, nu vrei să ne gândim în noaptea asta despre ce-i vorba aici? Mâine vom hotărî dacă vrei să mai scormoneşti sau să te întorci la vechile tale articole.
Am clătinat din cap în semn de aprobare, iar el şi-a îmbrăcat haina.
— Hei, încă un lucru de care am uitat să amintesc, am spus, polițistul cel gras…
— Bert.
— Bert, aşa-i. Bert a zis că au primit un telefon în toiul nopții prin care erau anunțați de moartea lui Pühapäev. Altcineva a raportat cazul. Ai idee cine?
S-a oprit cu un braț pe mânecă şi cu celălalt în afară.
— Bună întrebare. Să ştii că n-am absolut nicio idee.
Îşi dădu haina jos.
— Dă-mi doar o secundă să-l sun pe Panda.
Fixă telefonul pe difuzor, formă numărul şi aşteptă până ce îi răspunse vocea aceea profundă, repezită.
— Panda. Ai sala de aşteptare plină de pacienți sau îmi poți acorda o secundă?
— Lumea, prietene, este sala mea de aşteptare plină de pacienți. Pentru tine am oricând mai multe sute de secunde.
— Mă aflu aici cu Paul Tomm, un ziarist jos-pălăria.
— Domnul Tomm-doctorul-în-Shakespeare. Cum se simte astăzi?
— Nu se plânge. Dar tu?

— Nici eu nu am de ce mă plânge. Cu ce vă pot fi de folos, domnilor, în după-amiaza asta?

Art mi-a făcut semn să nu scot nicio vorbă.

— Panda, am vrea să ştim cine a raportat moartea lui Jaan Pühapäev.

— Ştii că informațiile astea privesc doar poliția. Ştii că n-am voie să-ți spun nimic şi c-ar trebui să te denunț în schimb autorităților oficiale.

Art suspină şi se crispă.

— Mda, ştiu, dar uite, nu poți să-mi spui pur şi simplu? Promit să nu tipărim informația şi nu-ți va apărea numele nicăieri. Întâmpinăm nişte probleme în anchetă, iar ziaristul nostru jos-pălăria începe să nu mai aibă răbdare.

— Încă o dată, prietene, pentru tine fac lucruri pe care nu le fac pentru nimeni altcineva, şi numai fiindcă eşti singurul om din partea asta de Brighton Beach care reuşeşte cât de cât să reprezinte o provocare pentru mine în fața tablei de şah.

Am auzit în difuzor hârtii foşnind.

— A, uite-aici. Apel telefonic la 3:23 dimineața, numărul 860-555-7217. Niciun nume. Anonim. Îmi pare foarte rău.

— Fir-ar să fie. Mulțumesc oricum, bătrâne prietene. O să ne vedem curând, nu-i aşa?

— Nu destul de curând, cred. Data viitoare tu şi Donna trebuie să veniți la cină la mine şi Ananya. Vom juca şah cât timp doamnele vor bea, vor chicoti şi vor picoti pe divan. Şi-nainte să întrerupem legătura, apropo de articolul reporterului ăstuia jos-pălăria: am de gând să păstrez cadavrul până când mi-l va cere cineva, asta admițând că va face cineva lucrul ăsta. Şi voi spune pentru moment doar că prezintă o piele neobişnuit de netedă, ştii? Pentru un om cu chipul atât de îmbătrânit… Şi-năuntru de asemenea, din câte-am văzut: totul e-ntr-o stare surprinzător de bună. Cadavrul ăsta cu siguranță merită cercetat cu mai multă atenție. E ceva în legătură cu el pe care nu pot… Nu, nimic acum. Să aşteptăm bisturiul. Curând, curând. Şi cred că tu sau doctorul în Shakespeare mă veți suna din nou mâine dimineață, nu?

— O să te sune el, a zis Art. O să-l suni, băiete, nu?

— Categoric.

Am clătinat din cap.

— Ai auzit? A spus „categoric”. Ăsta-i un da din patru silabe.

— Patru silabe din viața lui pe care nu le va mai primi înapoi. Data viitoare, doctore în Shakespeare, spune doar „da” şi păstrează trei pentru un „te iubesc” adresat tinerei dumitale domnițe. Regina la turn patru, Arthur. Pe mâine, domnii mei.

Cu aceasta, a închis.

Art îmi dădu telefonul şi se lăsă pe spate. Eram nedumerit.

— Credeam că-l vom suna mâine.

— Nu pe Panda, băiete. Sună la numărul pe care ni l-a dat.

Uite-l pe ziaristul jos-pălăria făcându-se de tot rahatul.

Am tastat numărul pe care ni-l dăduse Panda şi telefonul a sunat de douăsprezece ori înainte ca eu să renunț la numărătoare şi încă de câteva ori înainte să răspundă cineva. La început, tot ce-am putut auzi a fost un fâsâit, de parcă cineva ar fi ținut receptorul afară pe geamul deschis. Apoi cineva sau ceva a lovit în microfon de trei ori, a făcut o pauză, după care a mai lovit de încă trei ori.

— Alo? Alo? am strigat în receptor.

— Nu asta. Nu asta. Nu asta. Nu asta. Nu asta…

O voce profundă, inexpresivă a continuat să mormăie câtă vreme eu mă uitam la Art, care-şi scutura scrumul țigării cu unghia de la degetul cel mare. Am îndepărtat receptorul de ureche şi, când am ascultat din nou, cuvintele se schimbaseră în:

— O găsesc eu. O găsesc eu. O găsesc eu.

Am ciocănit încet pe masa de scris a lui Art pentru a-i atrage atenția şi i-am dat receptorul. L-a dus la ureche şi s-a uitat la mine întrebător.

— Ce crezi că se întâmplă? am şoptit.

— Prin părțile astea îi spunem ton de linie liberă, zise, dându-mi receptorul înapoi.

Cât se poate de clar, din difuzor se auzea un ton puternic de linie liberă.

— Ce s-a întâmplat, a închis sau ceva de felul ăsta?

— Nu, am spus uluit. Nu, era un tip la celălalt capăt al firului şi repeta într-una „Nu asta”.

— *A-ha,* făcu Art neîncrezător. Ascultă la mine, de ce nu mai încerci o dată? Şi nu apăsa doar butonul de reapelare.

Calmul şi privirea sa sceptică aproape că m-au făcut să mă îndoiesc de ceea ce auzisem. Totuşi, am tastat din nou numărul şi de data asta mi-a răspuns un bărbat.

— Mda.

O voce de bărbat, un ton săltăreț.

— Mda… ăăă… dumneavoastră tocmai ați răspuns la telefon? am întrebat.

— Nu, zevzecule, îți vorbesc din cer. Ce naiba crezi?

— Nu, nu acum. Vreau să spun adineauri. Cu cine am vorbit înainte?

— Când înainte? Adică acum puțin timp?

— Mda.

— Cu nimeni. Înainte de mine, cu nimeni. M-am speriat de moarte când a sunat telefonul. Ce naiba vrei, totuşi?

— Sunt de la *Lincoln Carrier.* Aş vrea să discut cu cineva despre Jaan Pühapäev.

— *Puu* cine? Cu cine mama mă-sii vorbesc?

Vocea trecu de la tonul săltăreț la unul furios. Părea vocea unui om cu mustață. Am auzit un claxon puternic: telefonul era în stradă.

— Ieri-noapte cineva a raportat moartea cuiva de la acest număr. Încerc să…

— Cum adică *de la acest număr?* Pe cine cauți?

Cămaşă de flanel, camionetă, accent de Noua Anglie dinăuntrul continentului, mare fan Jerry Remy.

— Nu ştiu, asta încerc să spun. Numărul ăsta de telefon a apărut…

— Asta-i un telefon public, prietene.

— Un telefon public?

— Ştii, un telefon din ăla în care pui zece cenți, numa' că acu' tre' să pui treizeci şi cinci, fiindcă nu mai termină de mărit prețul. E-un telefon public din fața localului Arliss.

Mi-am scos carnețelul, iar Art ridică din sprâncene.

— Unde e localul Arliss? l-am întrebat pe bărbatul de la celălalt capăt al firului.

— Pe Trawbridge Road. La periferia Lincolnului, înainte de Stevens Bridge.

— Adică magazinaşul ăla universal chiar la ieşirea din Piața Lincoln? Nici nu ştiam că poart-un nume.

Pufni, suspină şi mormăi, toate deodată.

— Ei, poartă, şi ăsta-i numele.

— Mmm.

Dacă aş fi fost un reporter adevărat, aş fi ştiut ce să întreb; în schimb, am făcut doar „mmm". Şi-n mintea mea la fel: „Mmm".

— Deci a raportat cineva de-aici moartea cuiva? Tre' să fi fost asasinul, nu?

M-am îndreptat de spate, de parcă cineva mi-ar fi aruncat cuburi de gheață pe şira spinării.

— De ce spuneți asta?

— Nu-i nimeni pe-aici prin preajmă, şefule. Magazinaşu' ăsta se-nchide la opt seara şi nu-i altceva pe-o rază de şaişpe kilometri în afară de câmpuri goale şi lacuri. Oraşu' începe cam cu un kilometru mai încolo, da' de ce-ai veni până aici numa' ca să dai un telefon? Singurii care folosesc telefonu' sunt cei de la Arliss şi cine mai trece cu maşina pe-aici în drum spre naiba ştie unde. Se spunea cândva că Trawbridge era cea mai rapidă cale de scăpare din Hanoi.

— De ce? Unde duce?

— Urmează o bună bucată din Ruta 87, merge-n general spre nord de la Bridgeport la Long Island Sound.

Traversează Massachusetts şi Vermont, o porțiune sălbatică din Noua Anglie, nu se vede nici țipenie de om. Se încheie la intrarea în Drummondville, la râul St. Lawrence.

M-am uitat la harta Noii Anglii de pe peretele lui Art. Nu vedeam niciun râu St. Lawrence.

— Unde-i râul ăsta?

— Unde?

Un râset sforăitor.

— Nu prea ieşi la pescuit, nu? Sunt nişte păstrăvi-curcubeu şi somoni tare frumoşi în râul ăla. E-n Canada. Lecția de geografie-ncepe mâine la aceeaşi oră, dacă te interesează, sugarule.

L-am auzit pe el şi apoi o femeie râzând, după care legătura s-a întrerupt. Mi l-am imaginat cum trânteşte cu furie receptorul în furcă, dar cred că aşa se aude de fiecare dată când se întrerupe o legătură telefonică.

— Unul dintre locuitorii mai puțin fermecători ai Connecticutului, i-am spus lui Art. Telefonul folosit la raportarea morții lui Pühapäev e-n față la Arliss, pe…

— Magazinul Universal Arliss. Ştiu unde-i. Dar ce legătura are St. Lawrence?

— Se pare că acolo se sfârşeşte Ruta 97. În Canada, lângă o localitate numită Drummondville.

Art se scarpină în cap şi se uită ţintă la tavan, rămânând tăcut vreme îndelungată.

— Ciudat. Ar putea fi o greşeală, să ştii. Scrisul de mână al lui Panda. Un număr format greşit.

Se uită la mine, în timp ce eu îmi schimbam defensiv poziţia în scaun.

— Bine, înainte să încerci încă o dată numărul, ar trebui să-l suni pe nepotul profesorului tău, să vezi dacă nu-ţi va spune mai multe despre domnul Estonia cu revolver la cingătoare.

Am aprobat din cap, m-am rotit în scaun şi-am format numărul. Cineva a ridicat înainte ca telefonul să sune.

— Gomes la telefon.

— A, nu sunt… Caut Departamentul de Poliţie Wickenden.

— Păi, l-aţi găsit, spuse. Sunt detectivul Gomes. Cu ce vă pot fi de folos?

— Vă rog, încerc să iau legătura cu Joseph Jadid.

— Numai o clipă, vă rog.

Gomes aşeză zgomotos receptorul pe masă.

— Linia doi, uriaşule. Te caută cineva, spuse în fundal.

O voce mai profundă, adormită, intră pe fir.

— Dosarele X, aici detectivul Jadid.

Cineva în spatele lui spuse:

— Termină cu prostia asta cu „Dosarele X”, amice.

— Mda, aici Paul Tomm. Sunt reporter la *Lincoln Carrier* şi…

— Nu eu vorbesc cu presa. Rămâneţi pe recepţie şi vă voi face legătura cu responsabilul nostru pentru relaţiile cu presa.

— Nu, staţi, aşteptaţi puţin. Unchiul dumneavoastră mi-a spus să vă contactez.

— Mda? Care unchi?

— Anton.

— I-a spus unui reporter să mă contacteze? De unde-l cunoaşteţi?

— Îmi era profesor. Mi-a dat numărul dumneavoastră de telefon în dimineaţa asta.

Jadid suspină, îşi drese vocea.

— Bine, atunci. Dar ascultaţi: să nu-mi folosiţi numele niciunde în articol. Dacă va trebui să-mi citaţi spusele, pomeniţi de-o sursă anonimă. Ăsta-i un oraş destul de mic şi-am avut de curând nişte necazuri cu ziarele.

— Nicio problemă.

— Aşa, nicio problemă. Acum, de ce-aveţi nevoie?

— Lucrez la un articol despre un tip pe nume Pühapäev. Locuia în Lincoln şi lucra în Wickenden. De fapt, lucra cu unchiul dumneavoastră; era profesor. Oricum, tocmai a murit şi-am înțeles că a avut în trecut nişte probleme cu legea în Wickenden. Eram curios să aflu ce fel de probleme.

— Hai să vedem.

Am auzit zgomotul specific unor taste de computer.

— Pu-ha… şi mai departe?

— P-A-E-V. Cu două puncte deasupra lui *a.* Primele patru litere sunt P-U-H-A. Cu două puncte deasupra lui *u.*

— Ăsta-i computer de poliție; nu avem umlaut. Ia uite-aici. Ştiți, înainte să vă ofer ceva ce n-ar trebui să vă ofer, vreau doar să vă spun că n-aş face asta pentru nimeni în afară de unchiul Abe. Dacă vă cunoaşte atât de bine încât să vă dea numărul meu de telefon, am să presupun şi eu că sunteți un om de onoare. Să nu ne faceți de rahat reputațiile tuturor trei tipărind ceva prostesc, bine? Dacă vreți să folosiți vreo informație de aici direct în articol, consultați-vă mai întâi cu mine, ați înțeles?

— Sigur că da.

— Bun. Ia uite-aici. Jaan Pühapäev. Rezident al Connecticutului, carnet de şofer din Connecticut. Două incidente cu mai multe capete de acuzare. Avem două acuzații de port clandestin de armă. Avem două de deranjarea liniştii publice. Avem două de răniri uşoare provocate prin împuşcare, folosind pistolul deja pomenit, şi avem o acuzație de beție şi comportament turbulent manifestat când s-au dus să-l aresteze. A scăpat mereu cu amenzi şi scurte perioade de detenție.

— Când s-a întâmplat asta?

— S-a întâmplat… aşteptați o secundă. Computer blestemat, mârâi, lovind fie masa, fie îndărătnica maşinărie. Am găsit. Primul incident: 12 ianuarie 1995. Al doilea incident: 24 august 1998. Nimic după aceea. Cred că asta-nseamnă că bunul profesor a murit cetățean onest.

Spuse aceasta pe-un ton care lăsa limpede să se înțeleagă că el credea exact opusul.

— Mda, poate. Oricum, mulțumesc foarte mult. Apreciez timpul pe care mi l-ați acordat.

— Nu face nimic, când e vorba de un prieten al unchiului Abe. Cum am spus, însă, sunați-mă dacă vreți să folosiți informațiile pe care vi le-am dat. Dacă apar într-un ziar din Wickenden informații deținute de poliția din Wickenden, oamenii încep să se întrebe cum de au ajuns acolo.

— O voi face. Dar, ca să ştiţi, nu vă sun din Wickenden. Sun din Lincoln, Connecticut.
— Lincoln, Connecticut, repetă. Unde dracu-i asta?
— Cam la două ore spre vest din Wickenden. Aproape de graniţa dintre New York şi Massachusetts.
— Ei, bine, rahat, dacă acolo va apărea articolul, folosiţi-mi numele, fotografia, numărul de asigurare socială, orice altceva mai vreţi.
Chicoti şi făcu o pauză.
— Glumesc doar, să ştiţi.
— Mi-am dat seama.
— Foarte bine. Ei, ascultaţi, simţiţi-vă bine acolo-n districtul Deliverance. Aveţi grijă de dumneavoastră.
Prietenii cu care am crescut în Brooklyn aveau aceeaşi impresie: dacă treci dincolo de limitele oraşului, te trezeşti în sălbăticie. Dacă treci de ultimele suburbii, te-ai putea uita la fel de bine şi în Lumea a Treia. Fratele meu cu asfalt în vene era un exemplu elocvent. I-am repetat lui Art punctele importante ale discuţiei. Se scarpină în cap, se lăsă pe spate în scaun şi căută îndrumare uitându-se în tavan.
— Pe scurt, uite ce-mi spui tu: avem un tip mort, zise, ridicând degetul mare de la mâna dreaptă, dar nimeni nu ştie cum a murit – ridică arătătorul. Nimeni nu ştie cine a raportat moartea lui – degetul mijlociu. Nu pare a fi vorba de un jaf care să fi degenerat în altceva – inelarul. Poliţiei din localitate nu-i pasă; poliţia statală sau federală nu are motive să intervină. Şi totuşi – mâna dreaptă desfăcută, cu palma în sus – era un profesor care nu preda aproape nimic şi care purta cu el un pistol. Fără prieteni, fără familie, fără nimic…
— Mda, cam despre asta-i vorba. Nu uita de ciudăţenia aia cu telefonul public.
— Aşa-i, zise Art încet. Să lăsăm deocamdată asta deoparte, până ce vom fi siguri de exactitatea informaţiei. Bine, mai ai alte telefoane de dat?
Am scuturat din cap.
— Bun. E aproape şapte treizeci şi trebuie să ajung la Austell pentru un pahar de ceva. Dac-o să-mi dea iar sherry-ul ăla cu acetonă al lui, Iisuse Hristoase… în orice caz, să vii aici mâine dimineaţă pregătit să vorbeşti despre treaba asta cu un prieten de-al meu. Bine?
— Sigur, cu cine?

— O să vezi mâine. Ce-i cu aerul ăsta sceptic? O să-ți rămână fața aşa şi n-o să te mai poți angaja decât pe un post de reporter.

NAIUL DE AUR AL LUI FERAHID

Aurul nostru e un corp perfect, care nu are nevoie de nimeni, care îl imită pe Dumnezeu; sulful nostru e un corp imperfect şi activ, care are nevoie de o soție, care îndeplineşte rolul soțului. Toate lucrurile pământeşti îşi găsesc originea în această căsătorie.

Hamid Shorbat ibn Ali ibn Salim Ferahid,
Asupra scopurilor muzicii şi ale luminii solare

Pe peron, Iuri băuse câte un pahar de despărțire cu fiecare membru al familiei sale şi două cu tatăl său, care susținea că ochii îi lăcrimau din pricina votcii şi a vântului, cu toate că stăteau sprijiniți de zidul gării, sub streaşină. Mergând din gară la tren, mama îl atacase cu săruturi furios-afective. Îi vârâse o dată şi încă o dată cămaşa în pantaloni, îi legase o dată şi încă o dată eşarfa la gât, îi strânsese o dată şi încă o dată haina mai bine în jurul corpului, aşa încât, atunci când ajunse la tren, era de-a dreptul mumificat în haine.

De îndată ce hurducăitul trenului dobândi un ritm regulat, Iuri căzu într-un somn înfăşurat în aburi de alcool, cu capul greu. Când se trezi, familiara privelişte haotică a Moscovei – fabrici din cărămidă ghemuite la pământ, fie pe jumătate construite, fie pe jumătate dărâmate, mesteceni plantați alandala în fața blocurilor masive cu apartamente, cabluri şi străzi radiind dinspre şine către inima oraşului – făcuse loc nesfârşitelor păduri de pini întrerupte din când în când, rareori, de sate constând doar din nişte drumeaguri desfundate şi din douăsprezece sau cincisprezece coşmelii în care ardea lumina, îngrămădite laolaltă ca nişte fumători bârfitori într-o tavernă.

De fiecare dată când arunca ochii pe geam, îşi spunea: „N-am mai fost niciodată atât de departe de casă” şi, după ce citea sau scria o vreme, se uita din nou şi-şi spunea: „Nu, n-am mai fost niciodată *atât* de departe de casă”. De fiecare dată când observa peisajul schimbător, simțea o uşoară înțepătură de nostalgie pentru Iuri cel din urmă cu patruzeci de minute, care nu văzuse încă toate câte le văzuse Iuri din prezent. Îşi lepăda sinele la intervale regulate şi, când schimbă trenul patru zile mai târziu la Novosibirsk, se considera deja un om mult mai umblat prin lume decât băiatul din Iamoskvarecie care plecase de-acasă cu aproape o sută de ore în urmă.

Călătoria lui mai dură încă trei zile. Pădurile nesfârşite şi aproape mitice, atât de întinse încât oraşele Rusiei păreau simple puncte superficiale şi provizorii răspândite într-o sălbăticie vastă şi neîmblânzită, fură în cele din urmă înlocuite de munți. Iar munții se aplatizară şi se erodară până ce se transformară în stepă: fâşii şi umflături albe peste un sol constant, neschimbat, orizontul fiind atât de îndepărtat şi de vizibil, încât părea o idee.

În timpul unei opriri în localitatea Aktogai, Iuri văzu un scorpion negru furişându-se în tren înainte ca *provodnitsa,* o femeie formidabilă, de dimensiunile unui elan, să îl arunce cu mătura pe şine. Un uzbec, povesti ea, îi spusese că scorpionii aduc noroc, aşa că ştiuse imediat că nu era a bună şi le comandase tuturor fetelor din subordinea ei să păzească toate uşile cu măturile, fiindcă gâzelor ăstora le plăcea să urce în trenuri. Mai spuse că, dacă ar avea ghinionul să fie muşcată de un scorpion, singurul remediu era să înmoaie o bucată de muselină într-o infuzie de votcă şi iperige vreme de trei minute şi s-o țină pe rană vreme de treizeci şi trei de minute, aşa încât iarba să poată trage otrava din corp în bucata de pânză. Apoi trebuie să ai mare grijă să arzi cârpa bine şi să împrăştii cenuşa.

La toate acestea, singura sa discuție din întreaga călătorie, Iuri clătină obedient din cap şi nu spuse nimic. Când ajunse în sfârşit la Leninabad şi îl văzu pe caporal stând nerăbdător la intrarea în gară, se simți pe dată preocupat de gândul de-a se întoarce în lumea ce presupunea contactul cu semenii săi.

— Inginer Kulin? întrebă caporalul.

Iuri aprobă cu o mişcare a capului.

— Pot să vă văd documentele, vă rog? Paşaportul intern şi *propusk.*

Propusk-ul: foaia aceea indispensabilă de hârtie ale cărei ştampilă şi semnătură transformau informațiile pe care le conținea în adevăruri de netăgăduit. Dacă *propusk*-ul spunea că deținătorul lui avea trei metri în înălțime şi era acoperit cu solzi purpurii, şi dacă foaia prezenta o ştampilă oficială din partea Delegatului Poporului pentru Stabilirea Staturii şi a Greutății, iar deținătorul părea să aibă un metru optzeci şi trei în înălțime şi avea piele de om normal, atunci ceva nu era în regulă cu aspectul său fizic: din punct de vedere epistemologic, un *propusk* nu permitea contradicții.

Propusk-ul lui Iuri spunea că nu era un licențiat în lingvistică, ci un inginer însărcinat cu „supervizarea fazelor preliminare ale eventualei înființări a unui muzeu dedicat culturii socialiste tadjice”. Era limpede că

unul dintre eurile de care se lepădase Iuri în drum spre Leninabad fusese acela al unui lingvist aspirant, iar în locul lui stătea acum acest inginer. Iuri înmâna caporalului documentele cât mai degajat şi totuşi cât mai autoritar posibil.

Caporalul avea constituția musculoasă a unui băiat de la țară, un ten rubicond şi curat şi-o expresie mohorâtă ce tindea către o jovialitate ezitantă, de parcă ar fi avut mereu grijă să nu piardă o glumă bună. El şi Kulin, de asemenea blond şi în haine militare, făceau o figură aparte printre oamenii slabi, negricioşi, cu trăsături aspre şi bărbi lungi, care se aflau în jurul lor pe peron. Caporalul părea stânjenit să-i ceară ceva unui om educat, chiar dacă era mai tânăr decât el; îi dădu înapoi documentele cu un salut militar elegant şi îl conduse la o maşină ce-i aştepta, unde îşi putu relua comoda poziție ce trăda servilismul.

— Vi s-a alocat un apartament privat la cazarma ofițerilor din Leninabad, îi spuse caporalul cu mândrie. Numele meu este Kravciuk. Vă voi servi de şofer pe tot parcursul şederii dumneavoastră aici.

Maşina, o Jiguli rablagită şi plină de noroi, se hurducă şi rulă de-a lungul drumului pavat doar pe jumătate de la gară până la avanpost. Când ajunseră la cazarmă – un labirint tern şi cenuşiu de clădiri ce păreau să absoarbă culorile tuturor lucrurilor dimprejur şi ale tuturor celor care le locuiau – Iuri se simțea de parcă fusese dat de-a dura cale de cincisprezece kilometri. La popota ofițerilor, mâncă o cină previzibilă din crochete de carne (al căror ingredient principal, era, desigur, pâinea veche de-o zi), salată uleioasă de varză, salată uleioasă de sfeclă, salată uleioasă de morcovi şi cartofi unsuroşi, toate acoperite cu linguri generoase de smântână puțin acrită şi de mărar. Oamenii din jurul lui mâncau fie în grupuri gălăgioase, fie într-o linişte furioasă, de piatră, autoimpusă.

— Dumneata trebuie să fii musafirul nostru. Inginerul.

În fața lui Iuri stătea un om ajuns în ultimii ani ai vârstei de mijloc, cu o privire tăioasă şi calculată, îmbrăcat într-o uniformă militară doldora de medalii şi trese. Avea părul tuns puțin mai lung decât frizura cazonă standard, iar poziția corpului său era mai relaxată decât poziția cazonă standard.

Iuri se ridică în picioare.

— Sunt inginerul Kulin, domnule. Dar, dacă nu vă supără întrebarea, sunt în haine militare: de unde ştiți că sunt civil şi nu un soldat transferat?

— Aha, zise bărbatul, aplecându-se mai mult către fața lui Kulin şi făcându-i semn cu ochiul. Te trădează felul în care mănânci. Tai carnea cu cuțitul şi furculița şi duci mâncarea la gură cu furculița. De asemenea, mănânci salata tot cu furculița. Nici nu te-ai atins de lingură; e-acolo unde-a aşezat-o ajutorul de bucătar. Oamenii ăştia de-aici, militarii ăştia… – gesticulă cu mâna dreaptă şi ochii lui Kulin măturară încăperea – majoritatea folosesc spatele furculiței ca să umple lingura cât mai bine posibil înainte s-o îndese în gură. Ei, nu e imposibil să avem un recrut care să cunoască şi să aplice bunele maniere la masă, dar este imposibil să-şi păstreze manierele astea după instruirea militară. Dumneata ți-ai făcut stagiul, nu-i aşa?

— Da, domnule, în Republica Tadjică.

— Şi ți-ai pierdut buna creştere?

Kulin rămase tăcut şi fără să vrea îşi lăsă privirea în pământ.

— Vezi dumneata, spuse bărbatul cu un început de zâmbet forțat, nu te-ai fi întors acasă la maică-ta cu manierele alea, nu-i aşa?

— Nu, domnule.

— Bine. Am venit să-ți urez bun-venit, nu să te tachinez. Sunt colonelul Voskreseniov. Baraca mea e la mai puțin de o sută de metri de a dumitale. Te rog, treci pe la mine dacă ai vreo problemă cât vei rămâne aici.

— Mulțumesc, domnule, aşa voi face.

— Joci şah, Kulin?

— Nu, domnule, nu joc.

— A, păcat. Ei, poftă mare. Bună seara.

În camera sa, Iuri îşi pregăti uneltele pentru ziua următoare: hârtie, creioane, dicționare de expresii tadjico-ruse şi uzbeco-ruse – vorbea ambele limbi fluent, dar i se ordonase să ia cu el şi să consulte des ambele cărțulii – o fotografie la care nu avea curaj să se uite şi pe care spera cu disperare că nu va trebui s-o folosească şi o punguță drapată în catifea care intra într-un buzunar secret al valizei sale. Reciti numele şi adresa celui cu care trebuia să se întâlnească, dar şi condițiile schimbului. Să dai la schimb două instrumente muzicale pentru viața unui om părea un lucru bizar şi crud, dar, aşa cum i se adusese aminte, el nu era militar de profesie. Dacă totul decurgea bine, avea să se afle peste două zile într-un tren spre Moscova, s-ar fi întors la postul său de la bibliotecă într-o săptămână şi ar fi ocupat o

poziție influentă în Ministerul Culturii înainte să-şi termine teza de licență în iunie viitor.

După un mic-dejun complet, constând din ouă fierte, pâine neagră, crupe sărate de hrişcă şi ceai, Kulin şi Kravciuk urcară înapoi în maşină şi se-ndreptară spre nord.

— Deci, tovarăşe inginer…

— Te rog, Kravciuk, dacă suntem numai noi doi, spune-mi Iuri. Nu sunt cadru militar.

— Dar ți-ai satisfăcut stagiul?

— Da. În Duşambe, chiar dacă în cei trei ani petrecuți acolo n-am ajuns niciodată până în apropiere de Fergana.

— Dacă aşa spui tu, tov… Iuri. Eu nu sunt decât un țăran din Harkov, spuse el, răsuflând zgomotos, cu un râset ferm, dar autoironic. Pământul drept şi negru e pasiunea mea. Am auzit că te-ai întâlnit ieri cu colonelul.

— Da. Foarte politicos om.

— Politicos, spuse Kravciuk incredul. Dacă eşti de partea lui. E un om ciudat. Dar e baltic la origini, ştii, aşa că puțin…

Flutură mâna desfăcută, cu palma în jos. Puțin instabil? Puțin nebun? Puțin homosexual?

Kulin îşi drese vocea.

— De când eşti aici?

— Cât e astăzi… douăzeci şi cinci septembrie 1979? Înseamnă că sunt unsprezece luni, două săptămâni şi trei zile. Dacă ții socoteala.

Râse din toată corpul şi râgâi.

— Oricum, prietenul meu e dactilograful generalului şi spune că ne vom transfera curând în Afganistan. O invitație din partea fraților noştri socialişti, susține generalul.

Kulin se crispă: să faci pe împăratul aici era un lucru, dar, în timpul studiilor sale, citise istorisiri despre cum străbătuse armata britanică la trecătoarea Khyber şi-şi făcea griji că Afganistanul avea să fie ceva cu totul diferit.

— Dacă nu te deranjează întrebarea, Iuri, de ce-ai fost trimis aici? Adică, de ce ne trebuie tocmai aici un muzeu?

— Caporale, îți voi spune, nu ştiu, n-am întrebat. Superiorul meu mi-a comandat să mă prezint aici. Organizația de partid locală vrea să documenteze şi să afişeze progresele culturale pe care le-a adus Revoluția

Socialistă în Valea Fergana. Trebuie să stabilesc dacă este potrivită pentru un muzeu clădirea oferită ca sediu, apoi trebuie să mă întorc acasă.

— La Moscova, nu?

Kulin clătină afirmativ din cap.

— Întotdeauna poţi să-ţi dai seama! exclamă Kravciuk, lovind volanul şi rânjind. A, bine. Nu vreau să par indiscret. Dă-mi să mai văd o dată adresa aia. Aici e: trecem doar podul ăsta iar satul e acela de colo, de pe dreapta.

Podul ce traversa râul Sâr-Daria marca ieşirea din Leninabad şi, mai precis, capătul *de facto* al Uniunii Sovietice. Zăpada făcea drumul îngust şi nepavat dintre locul acela şi Taşkent, circa trei ore de mers spre nord, să fie un parcurs greu între lunile octombrie şi mai, iar bandiţii îl făceau imposibil de străbătut pentru toţi cei care nu erau organizaţi sub forma unui batalion între lunile mai şi septembrie. Munţii Pamir se întindeau la sud; Valea Fergana, căminul facţiunilor religioase violente de diverse soiuri, se afla la est, iar dincolo de asta era China. Capătul abrupt al Leninabadului: monotona arhitectură sovietică îmbrăţişa râul pe-o parte; munţi ce se iţeau din zăpadă ca nişte păsări ciufulite se înşirau pe celălalt mal, întinzându-se şi înălţându-se până departe către munţii Tian Shan, aflaţi la orizont. O fotografie a acestei panorame luată din amonte ar fi părut falsă, de parcă pe imaginea văii ar fi fost lipit portretul unui oraş.

Kravciuk arătă cu degetul spre nouă bordeie de pe coasta apropiată de deal, îngrămădite în jurul unui afluent şerpuitor al râului.

— Majoritatea încă trăiesc aşa, în sătucurile astea…

— *Kişlaks.*

— Poftim?

Kulin îşi deschise dicţionarul de expresii pentru a-şi remedia gafa.

— *Kişlaks* este cuvântul tadjic pentru „sate”. Aşa se spune aici.

Kravciuk clătină din cap.

— Ei, oricum le-ai spune, arată fără-ndoială mai bine decât Leninabadul.

Drumul se termina puţin mai jos de sat şi Kravciuk opri motorul. Coborâră din maşină şi dădură să meargă împreună, dar Kulin îi ceru lui Kravciuk să aştepte la maşină.

— Doar ca să fim siguri. Nu se ştie niciodată, să laşi o maşină nesupravegheată pe-aici…

Kravciuk clătină din cap, părând nu foarte nefericit de această hotărâre.

— Strigă dacă ai nevoie de mine, domnule inginer. Voi fi aici.

Kulin aprobă cu o mişcare din cap, făcu semn din mână şi porni anevoie pe deal în sus. Din prima casă pe lângă care trecu ieşiră trei copii şi începură să strige:

— Rusul! Rusul! Veniți să vedeți străinul!

Când ajunse în centrul satului, strigătele încetaseră şi era înconjurat de copii tuciurii, tăcuți, cu ochii larg deschişi.

— *Assalom u aleykum,* începu el, când îl întrerupse o voce aspră ce vorbea ruseşte.

— De ce nu-ți vorbeşti limba natală? Noi o vorbim. Unii dintre noi avem urme de bici, cicatrice şi arsuri care dovedesc asta.

Vocea avea un ton ironic căruia puțin îi lipsea să fie amenințător; îi aparținea unui bărbat înalt cu o față brăzdată adânc şi cu ochi verzi sfredelitori. Purta o robă multicoloră, zdrențuită, legată la brâu cu o eşarfă şi stătea absolut nemişcat, nici alungându-l pe Kulin, nici urându-i bun-venit.

— Mulțumesc, spuse Iuri stânjenit.

Aşteptă răspunsul bărbatului, dar acesta nu făcu decât să rămână tăcut şi vigilent, fără a-şi schimba expresia feței.

— Vreau să vorbesc cu Porat Badhmadullaev. Înțeleg că trăieşte în satul acesta.

— E-adevărat. Hajji Porat, aşa i se spune acum. Anul trecut a călătorit cu fiul lui. Foarte dificil, foarte ilegal. Dar dacă eşti cine cred eu că eşti, deja ştii asta.

— Nu sunt de la KGB, dacă asta vrei să insinuezi. Sunt inginer şi am venit să găsesc un loc potrivit pentru un muzeu dedicat culturii tadjice. Culturii voastre, spuse Kulin, încercând să zâmbească, dar realizând în acelaşi timp că aceasta îl făcea să pară slab şi nesigur în loc de călduros şi inofensiv.

Interlocutorul său înclină din cap în față, uşor pe-o parte, un gest a cărui semnificație îi scăpă lui Kulin.

— M-ai putea duce la el, te rog?

Bărbatul arătă cu degetul către ultima casă din sat, aflată mai sus pe deal, şi se întoarse fără nicio vorbă. Bătu de două ori din palme şi copiii se împrăştiară. Kulin simțea privirile care-l cercetau dinăuntrul caselor, dar nu ieşi nimeni să-l salute, să-l amenințe sau măcar să se zgâiască la el. Când ajunse la ultima casă, făcu o pauză înainte de a bate la uşa din lemn.

O voce îl invită să intre. Împinse uşa în lături şi văzu o colibă cu o singură încăpere, în mijlocul căreia se afla o sobă de piatră în care ardea

focul. Patru bărbați şedeau în jurul focului: toți aveau bărbi albe, înspicate, fără mustăți; purtau turbane şi robe albe; aveau fețe lungi, ochi adânci şi apoşi. Arătau de parcă ar fi şezut acolo de secole întregi, ca nişte siluete aflate în afara timpului, încercate de foc, privitori nemişcați şi paznici ai secretelor.

— Îl cauți pe Hajji Porat? întrebă unul dintre ei în tadjică.

Kulin aprobă cu o mişcare a capului, iar trei dintre ei se ridicară şi plecară, fără să spună o vorbă sau să-şi schimbe expresiile de pe chip. Cel care rămase ridică grav ochii spre el.

— Eu sunt Porat. Stai jos, te rog, şi bea nişte ceai.

Bărbatul turnă ceai slab dintr-un vas turtit de aluminiu într-un bol soios de ceramică şi i-l dădu lui Iuri cu ambele mâini.

— Ți s-a spus cine sunt, de ce sunt aici? întrebă Iuri.

— Sigur că da. Vreți să construiți un muzeu al culturii tadjice. O alegere neobişnuită pentru locul lui, aş spune, afară din oraş, pe-o coastă de deal predispusă la avalanşe şi alunecări de teren. Un loc absolut nepotrivit.

Kulin deveni pe dată incomodat de faptul că trebuia să-i explice lui Porat toată situația. Omul care aranjase să-l trimită pe el în acea misiune îi spusese că Porat înțelegea şi accepta schimbul. Kulin nu era decât un curier, ales pentru inteligența, anonimatul, ambiția şi fluența cu care vorbea limbile din regiune. Kulin îşi drese vocea şi fu pe cale să vorbească, când Porat ridică o mână lungă în aer.

— Nu e nevoie să-mi spui. Cunosc adevăratul motiv pentru care te afli aici. Mi s-a spus că vei aduce cu tine fotografia lui Akbarkhan. Pot s-o văd, te rog?

— Hajji Porat, nu sunt sigur că…

Porat ridică bastonul şi-l izbi cu ambele mâini de bolul cu ceai al lui Kulin, zdrobindu-l cu un bubuit ca de armă de foc.

— Îmi închipui cum arată acum. Ce trebuie că i-ați făcut. Sunt pregătit. Dă-mi să văd fotografia.

Kulin o scoase dintre două pagini ale dicționarului de expresii tadjice şi i-o dădu lui Porat. Înfățişa un tânăr într-un pat de spital, ținându-şi capul ridicat cu o mână. Ochii umflați, închişi, erau încercuiți de pungi de piele de un purpuriu închis şi bolnăvicios. Avea nasul aproape teşit, rupt în nenumărate feluri şi locuri. Buzele lui crăpate şi umflate erau uşor depărtate şi scoteau la iveală o gură însângerată cu dinți rupți pe jumătate. Arăta ca şi când ar fi fost înmuiat în vin, iar capul i-ar fi fost umflat cu pompa.

Vânătăile continuau către umeri, unde se sfârşea fotografia. Porat încercă să-şi înăbuşe un oftat, dar acesta îi scăpă sub forma unei expirații şuierate care îi goli plămânii. Kulin nu se mişcă din loc.

— De ce-a fost acuzat? întrebă Porat, îndreptându-se spate şi potrivindu-şi turbanul pe cap.

— Hajji, nu ştiu. Dar îți pot promite…

— Promisiunile unui agent al guvernului sovietic valorează mai puțin ca răsuflarea pe care-o iroseşti ca să le rosteşti. Dar spune-mi, ce am de ales?

Kulin nu spuse nimic.

— Vezi?

Porat se duse la un cufăr din cupru ornat aflat în colțul camerei.

— Sunt sigur că vei fi bine plătit pentru osteneala de a veni până aici. Un tânăr ca tine poate avea posturi bune, maşini, fete. O casă frumoasă pentru mama. Dar orice ai primi va avea o valoare mai mică decât ceea ce vei duce înapoi. Iar ceea ce vei duce înapoi aş da de o mie de ori la rând în schimbul lui Akbarkhan, fiul meu, singurul meu fiu. Akbarkhan este ultimul descendent bărbătesc al lui Ferahid, savantul şi muzicianul samanid. Ți-aş putea recita arborele ăsta genealogic până acum mai bine de o mie de ani, un tată după celălalt. Spune-mi, cât de mare e arborele genealogic al familiei tale? Cine eşti tu?

Porat se uită încruntat la el.

Tatăl lui Kulin lucra într-o strungărie; mama lui era secretară la un sediu local al partidului. Părinții lui erau țărani. Stirpea sa se sfârşea la ei; nu răspunse.

— Presupun că n-are nicio importanță, zise Porat, descuind cufărul de cupru şi scoțând un pachet înfăşurat cu grijă. Ne-a luat mie şi tatei şi, înainte, tatălui său şi tuturor taților noştri, secole întregi să găsim naiurile astea. Acum sunt ale tale. Cea mai mare comoară a familiei noastre în schimbul supraviețuirii ei. O decizie dureroasă, dar, în cele din urmă, foarte uşor de luat.

Kulin desfăcu pachetul şi văzu două fluiere mici, unul de aur şi unul de argint. Le întoarse pe spate şi vru să le verifice inscripția, când Porat lovi cu bastonul în sobă.

— Pune-le deoparte şi ascultă; nu eşti aici musafir. Mă aştept să telegrafiezi în seara asta cui trebuie să-i telegrafiezi şi să-mi eliberezi imediat fiul. Blestemat să fii dacă n-o faci. Îl vreau din nou acasă. Acum,

du-te, spuse el, întorcându-se cu spatele la Kulin înainte să fi terminat măcar de vorbit.

Iuri nu se întâlni cu nimeni când se întoarse la Kravciuk şi la maşină. Nu ieşi nimeni din nicio casă, dar din toate se auziră plescăituri constante: sunetul de dezaprobare pe care-l făcea mama lui când el greşea cu ceva. Lucru pe care, evident, îl făcuse. Faptul că nu era decât un participant neînsemnat îl consola numai puțin, aproape deloc. Voise toată viața să vină în Valea Fergana; acum venise, iar primii tadjici pe care-i întâlnise îl urau. Ori fiul era un criminal şi el ducea acum mita pentru eliberarea lui, ori acesta fusese răpit pentru obținerea celor două fluiere ciudate pe care le avea el în geantă. Se întrebă ce erau fluierele acelea, din moment ce însemnau atât de mult pentru cineva destul de puternic să elibereze un deținut şi să-i ofere un viitor fără griji unui lingvist apolitic. Curiozitatea, Kulin ştia din experiență, avea tendința de a aduce mai multe probleme decât merita, aşa că-şi alungă întrebările din gând.

Când ajunse la maşină, Kravciuk şedea pe capotă, citind o carte şi bând bere. Goli berea şi aruncă sticla cât de departe putu; aceasta se scufundă în Sâr-Daria cu un *pleosc* satisfăcător.

— Vreo problemă?

— Niciuna. Ce citeai?

Kravciuk ridică volumul, examinându-i cotorul.

— *Istoria Uzbekistanului,* de Comitetul Sovietic pentru Înfrățirea Caucazului şi a Asiei Centrale.

Kulin ştia cartea: o poveste previzibilă, plicticoasă şi tipic sovietică în care gloriile marxism-leninismului salvau norocoasa populație minoritară din Asia Centrală de la barbarie şi superstiție.

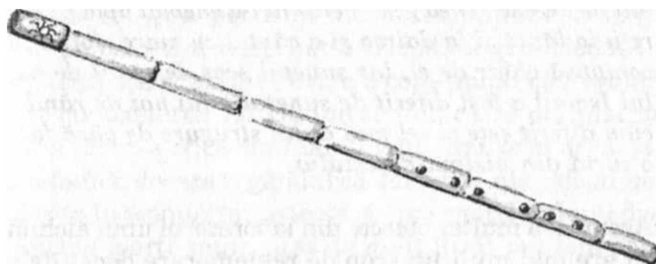
— Interesantă? întrebă el neatent.

— Foarte. Tocmai citeam despre groapa cu gâze.

Muzaffar Khan, un conducător uzbec de la mijlocul secolului al XIX-lea, era celebru fiindcă îşi arunca adversarii într-o groapă adâncă, pe fundul căreia se afla o combinație de rozătoare, scorpioni şi viermi. Din când în când, Muzaffar le comanda apicultorilor regali să arunce în groapă câte un stup de viespi. Istoricilor sovietici le plăceau asemenea anecdote şi le preferau isprăvilor lui Avicenna, Firdusi şi Buhara din Rudaki (şi, probabil, lui Ferahid: Kulin îşi aminti să se informeze despre acel personaj după ce se va fi întors între dealurile lui Lenin), Leninskie Gori.

— Există moduri mult mai curate pentru a aplana o divergență sau a elimina un adversar, spuse Kravciuk, rânjind.

Kulin clătină absent din cap şi urcă pe scaunul din dreapta, închizând ochii. Nu-l văzu pe Kravciuk întinzându-se în spatele scaunului său şi ridicând un obiect metalic cenuşiu. Dacă Iuri auzi un clic, îşi spuse că, probabil, Kravciuk îşi aranjase scaunul. Când simți ceva rece lipit de baza maxilarului, deschise ochii şi totul se cufundă într-o lumină albă.

Obiectul nr. 3: Un fluier cu muştiuc la un capăt, de formă cilindrică, lung de 28,3 centimetri şi cu o circumferință de 2,1, cu şase găuri pentru degete pe o parte şi unul pentru degetul mare pe partea opusă. Imediat sub muştiuc se află o incizie în stil persan sub forma unui soare şi o inscripție cu caractere persane: „Aur, dar nu aurul nostru". De fapt, instrumentul este de aur sau, mai degrabă, este un cilindru de aur gol pe dinăuntru, umplut cu pulbere de sulf şi sigilat la ambele capete şi în jurul găurilor pentru degete.

Sulful amortizează sunetele naiului; puțini muzicieni ar putea scoate din el mai mult de-un uguit aspru. Folosirea sulfului de către Ferahid în cazul acestui nai a ajuns cunoscută, de fapt, fiindcă atât de puțini muzicieni pricepuți puteau cânta cu el, după cum ne spune istoricul samanid Ghazi Jaffar Sharaf:

> *Ismail cel exaltat, după ce a primit de la muzicianul său Ferahid un fluier de aur deosebit de frumos, a-ncercat de nenumărate ori să cânte la el, fără să reuşească. Cuprins de furie, a azvârlit cu fluierul în muzician, din care acesta a ricoşat într-o coloană a palatului şi-a emanat o pudră gălbuie. Puțin din aceasta a căzut în foc, producând un miros urât. Ferahid a spus că este „un ingredient secret şi minunat pentru orice fel de transformare şi un medicament eficient". A topit apoi mai multe din propriile sale comori ca să repare fluierul şi i l-a înapoiat lui Ismail, floarea de vară din Buhara, care s-a arătat foarte*

mulțumit de un asemenea gest. Ferahid i-a chemat apoi pe cântăreții la lăută şi la dairea şi a cântat cu mare efort o piesă compusă chiar de el, iar sunetul scos de naiul de aur al lui Ismail a fost diferit de sunetul unui nai de rând, aşa cum diferit este şi cel mai dulce strugure de vară față de o turtă din nisipul deşertului.

Asemenea multor obiecte din laboratorul unui alchimist, naiul are mai mult un scop de rememorare decât de executare; era o reprezentare a principiilor şi o metaforă tripartită:

1. Aurul este, după cum ştie toată lumea, un metal prețios, iar alchimiştii au fost de multă vreme asociați, mai mult sau mai puțin pe drept cuvânt, cu transformarea metalelor neprețioase în cele prețioase. Astfel, aurul reprezintă etapa finală a procesului alchimic, substanța transformată definitiv şi imuabil.
2. Soarele reprezintă deopotrivă aurul şi focul transformării. El este tatăl alchimic, forța caldă, activă, pătrunzătoare a procesului.
3. Sulful cu care Ferahid a umplut naiul reprezintă aceleaşi principii masculine ca şi soarele. Conform teoriei asupra metalelor enunțate de Kabeljauw, sulful „este forma fundamentală a tuturor metalelor; chiar dacă miroase ca naiba, trebuie să avem un oarecare contact cu el, căci, deținând o modestă cunoaştere a principiilor demonice, am putea triumfa asupra blestemului activ – adică a tentației – şi asupra blestemului pasiv al ignoranței”.

Data fabricației: 1000 d.H.

Fabricantul: Hamid Shorbat ibn Ali ibn Salim Ferahid. Ferahid a fost muzician şi astronom la curtea samanidă de la Buhara; a fost, de asemenea, tutorele lui Abu Ali ibn’Sina (Avicenna) şi deținea cea mai mare bibliotecă din Buhara. Şi-a petrecut viața compunând o singură piesă, pe care n-a terminat-o niciodată şi niciodată n-a fost găsită. Ciracul său ilustru a consemnat că Ferahid „a sporit cunoaşterea lui Dumnezeu de către om mai mult decât a făcut-o orice om înaintea lui, dar prin aceasta nu caută faimă, deoarece gândul că descoperirile sale ar putea fi folosite în scopuri întunecate şi opuse înțelepciunii divine îl bântuie foarte mult, atât de mult încât mă tem pentru sănătatea sa trupească şi mintală. Nu va pleca în niciun

caz din casa aceasta, însă eu am văzut minunile despre care vorbeşte şi aş putea sta drept martor în fața lumii pentru măreția lor”.

Când Ferahid a murit, Avicenna notă că profesorul său „s-a dus în brațele Domnului în noaptea aceasta în cele mai groteşti şi oribile împrejurări. Orice urmă a măreței sale lucrări a dispărut şi mă tem cu adevărat că istoria îl va cunoaşte doar ca pe un artizan”.

Locul de proveniență: Cu toate că Ferahid a slujit la curtea samanidă de la Buhara, el a trăit şi a lucrat în Khojand, unde probabil că acest fluier a şi fost făcut.

Ultimul proprietar cunoscut: Porat Badhmadullaev, rezident al oraşului de frontieră tadjico-uzbec Bilanjan, la gura Văii Fergana, de cealaltă parte a râului față de Leninabad (fostul şi viitorul Khojand). Porat a fost al nouăzeci şi nouălea descendent al familiei Ferahid şi a îndeplinit sarcina asumată de către nepoții lui Ferahid: a găsit şi a obținut naiurile strămoşilor săi.

În anii de declin ai dinastiei samanide, la începutul secolului al XII-lea, fluierele au fost trimise ca tribut la Bagdad, unde al-Idrisi le-a câştigat de la calif în timpul unui joc de îndemânare. Geograful le-a dus cu el la noul său loc de muncă, acela de geograf de curte al regelui sicilian Roger al II-lea, dar când în 1154 a dispărut în vreme ce întocmea o hartă a Europei, existența fluierelor a devenit un simplu zvon. Unul dintre strămoşii din secolul al XIV-lea ai lui Porat a povestit că le-a văzut la Veneția. Două secole mai târziu, un altul a fost spânzurat la Trivandrum pentru c-a încercat să fure un fluier de aur de la un proprietar bogat.

Porat n-a dat niciodată în vileag modul cum a obținut fluierele. Iuri Kulin, un tânăr şi promițător lingvist specializat în limbile din Asia Centrală, a fost trimis la Bilanjan probabil cu scopul de a înregistra povestea lui Porat pentru a o include într-un îndelung plănuit, dar niciodată construit muzeu al culturii tadjice. În perioada aceea, Bilanjan, asemenea unei mari părți a Văii Fergana, devenea un oraş tot mai agitat, cuprins de febra religioasă islamică a sfârşitului de secol XX. Potrivit relatării armatei sovietice – care este, desigur, relatarea oficială – frații lui Porat l-au împuşcat pe Iuri Kulin, au mutilat cadavrul şi l-au rostogolit pe deal în jos spre malurile râului Sâr-Daria. Acesta s-a oprit la picioarele escortei sale militare, caporalul Alexei Kravciuk, care a denunțat crima – cadavrul fără

urechi, fără mâini şi fără cap – şi a declarat că i-a auzit pe frații lui Porat trăgând triumfători focuri de armă în aer din satul lor. Trei ore mai târziu, Bilanjan a fost ras de pe suprafața pământului de bombe. Mai târziu în acea zi, Akbarkhan Badhmadullaev, aflat în închisoarea Lefortovo fiindcă era suspectat de terorism, „s-a sinucis lovindu-se de mai multe ori de zăbrelele celulei sale”. Trei zile după aceea, caporalul Kravciuk a dispărut şi de atunci nu s-a mai auzit nimic despre el.

Valoare estimativă: Aurul ar valora el însuşi mai multe zeci de mii de dolari. Dacă se mai adaugă acestui lucru şi vechimea şi trecutul lui aventuros, ar putea ajunge cu uşurință la o sumă din şapte cifre.

Cât ați plăti pentru lampa lui Aladin?

Tată îi e Soarele, mamă îi e Luna.

În dimineața zilei următoare, văzut de la fereastra redacției, lacul Massapaug scânteia nemişcat şi adânc, ca un opal în bătaia soarelui de toamnă târzie. Suprafața lui nu era tulburată de nicio barcă, de înotători sau pescari. În redacție nu suna niciun telefon şi nici Art, nici eu nu vorbeam. Trecuse puțin peste ora nouă, aşa încât Austell nu venise încă, iar Nancy era în concediu. O briză calmă încrețea suprafața lacului lângă maluri şi făcea ramurile aproape desfrunzite ale copacilor să se frece de acoperişul redacției. Stăteam în biroul lui Art, el cu o țigară şi o cafea, iar eu cu un ziar în față. Dimineața nu începuse încă să prindă forma unei zile adevărate.

Îmi petrecusem noaptea urmărind unul dintre meciurile alea oribile de fotbal american, de la mijlocul săptămânii, la un post public de televiziune specializat doar pe sport. În perioada aceea din an, majoritatea fanilor echipei Jets contractau o arsură la stomac de care nu se lecuiau niciodată pe deplin. Fratele meu, Victor, descrie strategia echipei în felul următor: „fă-te de rahat, apoi luptă până în ultimul moment" – după ce pierd patru meciuri pe care ar fi trebuit să le câştige în septembrie şi octombrie, câştigă trei meciuri pe care-ar fi trebuit să le piardă în noiembrie şi decembrie, trec anevoie de fazele preliminare şi sunt cotonogiți în prima rundă. Niciodată nu e altfel.

Cu un an în urmă mersesem acasă să-i văd cum pierd meciul din turul preliminar împotriva celor de la Oakland alături de Vic, soția lui, Anna, şi Chris, nepotul meu. Se întâmpla în timpul urâtei perioade a despărțirii mele de Mia şi am ajuns să beau prea mult, s-o vorbesc de rău în fața lui Vic şi a Annei, şi să leşin pe canapea chiar înaintea loviturii de început. Anna era una dintre acele mame posesive care plănuia deja înscrierea lui Chris la Harvard; un unchi depravat care urla o imprecație după alta şi care, având capul umflat de la bere risca să-i rupă băiatului gâtul căzând peste el nu se încadra în planurile ei. Ei, asta e. Speram că în acel an Art mă va invita să urmărim împreună meciurile decisive – el şi familia lui stabilă erau aproape întotdeauna mai toleranți decât părinții mei haotici şi agitați – dar m-aş fi mulțumit şi cu o invitație din partea canapelei mele.

Zgomotul de paşi rapizi şi hotărâți, pe scările de lemn care duceau la uşa redacției noastre, ne-a scos pe amândoi din reverie; ne uitam cu ochii mari la uşă când aceasta s-a dat de perete.

— Să ştii că am pregătit prânzul ăsta pentru tine ca să-l mănânci. Nu mai poţi trăi cu tutun şi cofeină, nu la vârsta ta şi nu cu inima pe care o ai.

Donna Rolen se duse teatral la masa soţului ei şi îi aruncă un recipient Tupperware în care se aflau un sendviş şi-un măr. Bărbatul strânse din ochi, tot teatral, apoi îl luă, ridicând capacul şi mirosind.

Donna a pufnit şi s-a întors spre mine.

— Bună, dragă. Te cam ţine din scurt? Ăla-i sendviş cu şuncă? Îţi mănânci deja mâncarea de prânz?

Asta făceam, sunt ruşinat s-o recunosc, mâncam un sendviş cu şuncă la ora nouă dimineaţa.

— Nu, da şi nu. Şunca e pentru micul dejun – mama e olandeză. Astăzi însă nu mi-am adus mâncare pentru prânz; vreau să-mi menţin silueta.

Femeia râse destul de zgomotos încât să zguduie ţigla de pe acoperiş, mai zgomotos decât ar fi cerut-o gluma aceea prăpădită.

— O să pieri cu zile! Cum poţi gândi dacă nu mănânci? N-o să rezolvi nimic aşa!

Înşfăcă recipientul de la soţul ei şi mi-l puse în faţă.

— El oricum n-o să mănânce asta! Vrea doar să-mi facă pe plac. Ia-l tu. E cu carne de curcan. Mănânci carne de curcan?

Am aprobat cu o mişcare a capului.

— Minunat. Nu-i da voie să profite de tine, a zis, arătând cu degetul spre soţul ei, care afişă „faţa soţului neprihănit” şi se afundă mai tare în scaun. Dacă începe să-ţi facă zile fripte, ştii ce să faci, nu-i aşa?

— Îi fac şi eu zile fripte? Să-mi folosesc inelul secret anti-zile fripte?

Donna se uită la mine de parcă tocmai mi-ar mai fi ieşit un cap – m-am temut să nu-i fi rănit sensibilitatea rigidă de Noua Anglie – apoi râse chiar mai zgomotos decât înainte.

— Trebuie SĂ IEŞI DE-AICI! Du-te şi găseşte alţi tineri, dă de belele! Sincer, lui Art îi place la nebunie să te aibă aici, nu-i aşa? – nici măcar nu se uită la el pentru o confirmare; totuşi, am văzut o aprobare din cap, urmată de o rotire mai puţin perceptibilă a ochilor – dar, la vârsta ta, ar trebui să stai afară toată noaptea. O să supravieţuim noi şi fără tine, să ştii.

De fapt, ştiam asta; Art şi Donna puteau supravieţui aproape oricărui lucru. Trăiseră în mai multe ţări decât au reuşit măcar să viziteze majoritatea oamenilor, iar rutina aceea a soţiei bicisnice şi-a soţului sub papuc era doar ceea ce părea a fi: o rutină comică, uşoară şi comodă, ce ascundea o dragoste încercată şi profundă. Părinţii mei nu stătuseră în

aceeaşi cameră de mai bine de zece ani; aceştia doi abia dacă petrecuseră o singură noapte departe unul de celălalt în patru decenii. Familia Donnei locuise în Lincoln de aproape două sute de ani şi, oricât de mult ar fi glumit ea despre puritanismul îngâmfat şi despre răceala stoică a locuitorilor din Noua Anglie, când m-am mutat eu acolo, mi-a pregătit masa de seară vreme de o lună şi niciodată n-am plecat cu mâna goală de la orice fel de întâlnire cu ea, chiar dacă asta însemna să fure din mâncarea soțului ei şi să-mi dea mie.

— I-ai spus? îl întrebă pe Art.

Acesta scutură din cap.

— Ar trebui să-mi fac griji? am întrebat.

— Mda, băiete, eşti concediat. Singurul meu reporter activ – aici îşi întoarse ochii spre mine şi vorbi cu Donna – iar el chiar crede că sunt dispus să-l pun pe liber şi să-l las pe Austell să transforme ziarul în *Carrier Geographie.* Nu, n-ai de ce să-ți faci griji. Ieri seară, eu şi Donna discutam despre necrologul tău şi…

— Nu-l cunoşteam pe tipul ăla, îl întrerupse Donna, şi cred că îi cunosc deja pe toți oamenii din oraş. Ei, pe toți cu excepția turiştilor de weekend, spuse, pronunțând cuvântul „turişti” aşa cum majoritatea oamenilor ar spune „gândaci de bucătărie”. Dar cred că am auzit de el.

M-am întins după carnețel.

— Cum? De la cine?

— De la noua noastră profesoară de muzică.

Donna era bibliotecară la Alcott Academy, şcoala primară din localitate.

— Fata a luat cu chirie primul etaj al casei lui Mary DeSouza de pe Orchard Street. Tipul tău locuia pe Orchard?

M-am uitat la notițele luate şi-am clătinat din cap.

— Atunci, despre el trebuie să fie vorba. Vorbeşte într-una despre bătrânul ciudat care locuieşte lângă ea, spunând că nu are prieteni, că e dintr-o țară străină, că ştie o mulțime de lucruri fascinante, că-i e milă de el şi aşa mai departe. Îi găteşte şi joacă şah cu el. Sau poate-ar trebui să spun mai degrabă că-i „gătea” şi că „juca” şah cu el.

— Cum o cheamă?

— Hannah Rowe. A început abia de anul ăsta şi deja le-a căzut cu tronc tuturor băiețeilor.

— E frumoasă?

Am încercat să formulez întrebarea pe un ton neinteresat, dar probabil că absența relațiilor sentimentale recente a făcut-o să pară mai interesată decât ar fi trebuit.

— Vezi? spuse Donna cu un surâs larg. E şi el om, totuşi.

A râs; am roşit.

— Hannah e foarte atrăgătoare. E prea înaltă, dacă vrei să ştii părerea mea, dar asta-i situația.

Făcu o pauză şi îşi ținu puțin răsuflarea înainte să continue pe o voce mai joasă.

— Ştii, nu e tocmai pe placul colegilor ei. Dar eu n-am avut nicio problemă cu ea.

— De ce? E antipatică?

— Păi, nu, dar, ei bine… poate că n-ar trebui să spun nimic. O tânără frumuşică e oricum sortită să stârnească ceva în boşorogii şi boşoroagele alea.

Am clătinat din cap impasibil. N-o mai auzisem niciodată pe Donna spunând ceva cât de cât critic la adresa cuiva cunoscut ei, iar asta părea s-o incomodeze.

— Aşadar, îți place până la urmă? am întrebat.

— O, păi, da, sigur, dar, ştii, n-o cunosc prea bine. E foarte politicoasă şi conştientă când vine vorba să aibă grijă de copii şi aşa mai departe.

Făcu o pauză şi înghiți.

— Nu ştiu dac-o vom invita la cină sau ceva de felul ăsta, nu-i aşa, dragule? Dar e destul de afabilă.

— Foarte bine. Credeți că va sta de vorbă cu mine?

— Ei, aş zice că da. Chiar sper s-o facă. Cu farmecul tău sunt sigură că nu vei întâmpina nicio problemă.

Se întinse şi mă mângâie pe genunchi.

— Nu-s prea sigur de asta, dar mulțumesc. Nu-i ştiți cumva din întâmplare numărul de telefon de acasă?

— Numărul de telefon de acasă? Măi, să fie. Dar chiar că nu pierdem timpul, nu?

Îmi făcu cu ochiul.

— Eu, una, nu-l ştiu, dar sunt sigură că cei de la informații îl au. Mai bine, sună doar la şcoală. Sunt sigură că acum e acolo. Şi-acolo ar trebui să mă întorc şi eu; i-am spus lui Joanie că întârzii doar cinci minute.

Se uită la ceasul de mână şi aruncă o privire pe geam: asemenea majorităţii celor născuţi în Lincoln, lăsa întotdeauna motorul maşinii pornit când avea de rezolvat ceva rapid (încă nu-mi revenisem din surpriza de a-i vedea pe oameni făcând asta).

— Bine, tună ea, întorcându-se spre Art, ai intenţia să mănânci astăzi, nu? Paul va mânca prânzul pe care ţi l-am pregătit ţie, iar tu vei putea da o fugă până acasă şi să-ţi iei ceva din frigider.

— Nu vrei să mă sfătuieşti şi ce-aş putea lua? Iar, dacă tot eşti aici, mi-ai putea aduce aminte şi să nu stau în faţa frigiderului cu uşa deschisă.

Îşi sprijini obrazul în mână într-o postură exagerată de şcolar plictisit.

Donna scutură din pumn şi îl sărută pe frunte.

— Are noroc că-l iubesc, altfel ar trebui să-l omor. Să nu lucraţi prea mult, băieţi, spuse agitând mâna cu o fluturare fals-cochetă, apoi închise uşa şi coborî scările.

Odată plecată, i-am pus lui Art prânzul pe birou, iar el mi l-a împins înapoi.

— Mănâncă-l tu. Eu o să înfulec ceva acasă.

Am ridicat din umeri, am luat recipientul şi-am încercat să-mi amintesc ultima dată când tata îmi dăduse un sendviş făcut în casă. Mi-am dat seama că niciodată. Eu şi el nu eram atât de apropiaţi. Cred că Vic – Vic cel care trecuse de la colegiu la facultatea de drept, Vic cel care era căsătorit şi-avea un copil, Vic cel care avea o casă şi juca golf, Vic cel simpatic – păstra o legătură destul de strânsă cu el şi primea o atenţie suficient de mare ca să ne ajungă amândurora.

În vocea tatei se strecura un ton învins de fiecare dată când mă întreba ce mai fac. În timpul Zilei Recunoştinţei de anul trecut îmi spusese că „mulţi oameni de mare succes au început făcând ceea ce faci tu acum”. Atunci i-am spus Annei că era o cină de trei stele. Când el îmi spuse cât de rău îi pare că „ai dat-o în bară cu fata aia frumoasă orientală”, am ridicat calificativul la şase. În ultima vreme, tata schimbase tactica, trecând de la beligeranţa motivaţională la emiterea unui lung suspin de martir ori de câte ori îi spuneam că-mi plăcea meseria mea. Continuam să amân telefonul pe care i-l datoram, fiindcă eram sigur că, atunci când vom vorbi, avea să insiste să vin în Indianapolis ca să-mi petrec Crăciunul cu el, cu noua lui soţie nevrotică cu părul vopsit în alb şi cu idioţii mei de fraţi vitregi. Preferam să înghit leşie, dar ar fi trebuit să am grijă să aleg marca potrivită de leşie, altfel tata s-ar fi simţit mortificat.

— Ştii, întreprinzi o adevărată anchetă pentru articolul ăsta, spuse Art. Nu-i obişnuita cronică locală de care te ocupi pentru mine.

M-am arătat de acord cu indiferență, neştiind încotro bătea.

— Ar trebui s-o public într-un ziar mai important decât *Carrier*.

— De exemplu?

— Uite de ce ți-am spus să vii astăzi mai repede, spuse, întinzându-se după telefon.

— Pe cine suni?

— Pe Leenie, explică Art în vreme ce forma numărul. Eileen Coughlin. E redactor-şef adjunct la principalul ziar din Boston, iar eu şi ea…

Se întrerupse la jumătatea propoziției, ascultând.

— Lee-NIE, îşi salută interlocutorul, cu vocea ridicându-i-se la a doua silabă în vreme ce un zâmbet firav îi tremură pe buze şi dispăru apoi, făcându-i loc unuia mai larg.

— Da, ai ghicit. Ce mai faci? Aşteaptă un minut… Am să te pun pe difuzor.

Din telefonul lui Art se auzi apoi o voce guturală de femeie, cu un pronunțat accent de Boston.

— …mi-ar plăcea să arunc cât colo aparatu' ăsta şi să vorbim ca două persoane normale.

— Leenie, îți aminteşti că ieri-seară la Metzger ți-am vorbit de puştiul care lucrează pentru mine ca reporter? Paul Tomm?

— Mda.

— Ei, e în birou cu mine şi lucrează la ceva ce cred că vouă vi s-ar potrivi mai mult decât mie.

— Mda? Dacă puştiul are ştampila lui Artie Rolen de control al calității, sunt numai urechi. Să auzim.

Art arătă cu degetul spre mine şi clătină din cap: e rândul tău. I-am spus povestea cât mai pe scurt posibil, insistând asupra părților mai obscure (un profesor imigrant misterios şi paranoic ce umblă cu un pistol la el şi uneori îl foloseşte, nicio cauză plauzibilă a morții, un cetățean anonim şi îngrijorat care raportează moartea acestuia de la un telefon public, un posibil furt, un cazier nu tocmai curat) şi lăsând deoparte concluzia cea mai banală (un bătrân ciudat moare singur din cauze naturale).

— Ei, spuse Leenie după ce-am terminat de vorbit, s-ar putea afla ceva în spatele poveştii ăsteia. Pe de altă parte, s-ar putea să nu se afle nimic. Dar *este* interesant. Artie îți dă instrucțiuni sau numai sfaturi?

— Sfaturi, scumpo, răspunse Art. Puştiul se-mbracă singur şi pe deasupra a învăţat chiar şi să folosească oliţa de unul singur.

— Ascultă, Paul, fă-mi o favoare dacă nu te deranjează, spuse ea râzând. Ridică receptorul, ca să nu trebuiască să te aud cum strigi într-o cutie de metal. Mersi, aşa-i mai bine. Uite cum stau lucrurile: Art vorbeşte bine despre tine, iar eu am o părere bună despre el. El crede că tu crezi că ai pus mâna pe ceva, iar tu crezi că ai pus mâna pe ceva şi, dacă aşa stau lucrurile, are dreptate Artie când spune că nu-i un articol pentru *Carrier*. Dacă ancheta ta dă vreun rezultat, dă-mi din nou un telefon şi putem sta de vorbă. Între timp, că dă sau nu rezultate, din când în când publicăm articole de interes local din toată Noua Anglie. Dacă afli ceva ce merită tipărit, trage-mă de mânecă. Acum, înainte să închid, te deranjează să-i dai telefonul înapoi lui Art, te rog? Mult noroc şi ţinem legătura.

I-am dat receptorul lui Art, care şi-a luat rămas-bun, a propus de complezenţă o dată improbabilă pentru o nouă întâlnire cu Leenie şi a închis.

— A spus că-ţi va găsi loc în ziar?

Am aprobat din cap.

— Dacă e într-adevăr ceva dedesubt. Mi-a propus să scriu şi articole de interes local de-aici.

— Mda. Ar trebui să accepţi. Corespondentul lor actual din părţile astea e celebru pentru lenevia şi inconstanţa lui.

— Despre cine-i vorba?

— Despre mine, spuse el cu un rânjet timid. Scriu poate un articol la câteva luni, dar, sincer, tu ai putea scrie câte unul pe lună, şi încă uşor. Plata e decentă, articolele nu sunt prea dificile şi e o ocazie bună şi o excelentă recomandare dacă vrei să mergi la Boston. Şi, crede-mă, asta vrei să faci. Poate ca Leenie îţi va da ceva care-ţi va permite să arzi o etapă, astfel încât să nu fii nevoit să mergi de aici la… să zicem… New Haven, Springfield sau vreun alt asemenea oraş. Până atunci, trebuie să continui săpăturile.

Îşi lăsă capul în jos şi arătă spre telefon.

— Ai de gând s-o suni pe profesoara de muzică?

După cum alergătorii sunt sponsorizaţi de către companiile producătoare de încălţăminte sportivă, tot astfel reporterii ar trebui să fie sponsorizaţi de către companiile de telecomunicaţii: nimeni în afara vânzătorilor prin telefon nu le folosesc serviciile mai mult decât noi. Am format numărul de la şcoală şi mi-a răspuns o voce piţigăiată de filolog.

— Alcott Academy, aici doamna Turley. Cu ce vă pot fi de folos?
— Aş vrea să vorbesc cu Hannah Rowe, vă rog.
— Domnişoara Rowe şi-a luat astăzi liber pe motiv de boală. Îi pot lăsa un mesaj?
— De fapt, e important să discut cu ea. Nu aveți un număr unde aş putea s-o găsesc?
— Cu cine stau de vorbă, vă rog?
— Sunt vărul ei, Brett, am spus printre chicotele înfundate ale lui Art. Sun fiindcă voi trece prin Lincoln în seara asta şi vreau să fac o oprire ca s-o salut. Problema e că am lăsat numărul ei de telefon în Philadelphia şi nu reuşesc să iau legătura cu soția mea. Ați putea oare să mă puneți într-un fel în legătură cu ea?
— O. Păi, de obicei nu facem… Dar cred că… o, cred că, fiind vorba de-o rudă… Uitați aici: 555-0791. Spuneți-i că-i doresc însănătoşire grabnică.
— Fără-ndoială. Mulțumesc frumos, doamnă Turley.

Pe atunci nu credeam în soartă, în destin, în predestinare sau în vreun alt „semn al acțiunii divine aici, pe pământ" pe care Hannah îl vedea. Înainte s-o întâlnesc, priveam astfel de credințe cu perplexitate, considerându-le o influență inofensivă a ordinii narative asupra unei lumi fundamental aleatorii. Acum încerc un puternic dispreț față de ele; sunt periculoase, dacă nu chiar de-a dreptul nebuneşti, şi ştiu că oamenii cred în ele din vanitate. N-o pot privi cu dispreț fără să gândesc acelaşi lucru – sau lucruri şi mai rele – despre mine însumi, care am crezut-o atât de fermecătoare pentru o perioadă de timp atât de scurtă.
Nu mă pot abține nici să nu mă gândesc la discuția aceea de la telefon ca la ceva extraordinar; am transcris-o într-un jurnal pe care am început să-l țin din seara aceea, dar de fapt cuvintele ei au rămas clare în amintirea mea, cioplite în gheață şi înghețate. Povestea pe care o spun acum nu vreau să fie o mărturie, ci un instrument de acoperire a sentimentelor cu un văl de cuvinte, astfel încât să le înăbuşe. Dacă o păstrez, amintirea lui Hannah este distrusă. Aşadar:
La al treilea târâit al telefonului după ce-am format numărul dat de către doamna Turley:
— Alo?
— Vorbesc cu Hannah Rowe?
— Da, eu sunt.

— Numele meu este Paul Tomm şi sunt reporter la *Lincoln Carrier.*

Vocea i se încălzi; avea un zâmbet audibil care încă mă loveşte ca un pumn în stomac atunci când mă gândesc la el.

— O, îmi place mult ziarul acesta. Vă cunosc numele; aţi scris articolul acela despre reconstruirea vechii mori.

— Aşa e. Chiar că ştiţi cum să flataţi un reporter.

— Nu-i vorba de flatare. Eu şi domnul Relaford, profesorul de arte vizuale, ne-am dus elevii la moară după ce am citit articolul acela. Ei au desenat în vreme ce eu le-am cântat în încăperea aceea imensă de piatră. A fost ca şi când aş fi cântat într-o biserică. Are o acustică uluitoare. Aşa că vă mulţumesc, Paul Tomm.

Auzindu-mi numele rostit de ea, chiar şi atunci, am devenit neliniştit şi recunoscător. Asta se întâmplă când un bărbat tânăr şi sănătos ajunge într-un oraş de mici dimensiuni, unde rămâne mai multe luni fără să se bucure de prezenţa unei femei. Dar atunci eram cu siguranţă mai priceput să construiesc poveşti de dragoste în gând decât în lumea reală.

— Eu vă mulţumesc. Cum am mai spus, pe-aici suntem cu toţii egocentrici. Ne simţim bine când ne vedem numele tipărit. Tot ce vrem cu adevărat e celebritatea. Aşadar, mi-aţi făcut săptămâna de neuitat.

Izbucni într-un râset sincopat, satisfăcut, însoţit de două sughiţuri.

— Vă sun fiindcă lucrez la un articol despre Jaan Pühapäev. Am aflat că vă este vecin.

— Da.

— L-aţi văzut recent?

— Să mă gândesc. Astăzi nu, nici ieri, iar marţi seara am făcut pe supraveghetoarea pe lângă grupul de tineri de la biserică. De obicei trec pe la el o dată în weekend şi o dată în cursul săptămânii, dar încă n-am avut timp să-i fac o vizită.

— Aşadar, ultima dată când l-aţi văzut a fost…?

— Să vedem. Joia sau vinerea trecută, cred. Scrieţi un articol despre el? Bună idee, să ştiţi. E un om fascinant.

Am tăcut. Nu din respect faţă de răposat, chiar dacă mi-e ruşine s-o recunosc, ci fiindcă nu voiam să ne stric discuţia amintind de ceva trist. Dar apoi m-am gândit că aş fi putut consola şi ţine în braţe acea femeie pe care n-o văzusem niciodată, cu care vorbisem preţ de numai câteva minute.

— Îmi pare foarte rău să vă spun asta, dar a murit. A murit la începutul săptămânii acesteia.

Nu rosti nimic. Apoi am auzit-o oftând încet.
— Îmi pare foarte rău, i-am spus, şi chiar vorbeam serios. Vă simţiţi bine?
Îşi suflă nasul.
— O, sunt bine. Urăsc doar ideea că a murit singur. Dar sunt sigură că acum e-ntr-un loc mai bun.
Nu voiam să contrazic acel ultim comentariu.
— Ascultaţi, credeţi c-ar fi posibil să discutăm despre asta? Încerc să scriu un articol despre el, iar dumneavoastră păreţi a fi singura persoană din Connecticut sau Rhode Island care chiar l-a cunoscut.
— Un articol? Vreţi să spuneţi un necrolog?
— Mda.
Aproape. Poate. Teoretic da, bănuiesc.
Suspină.
— Sigur. Oficial, sunt bolnavă, aşa că prefer să nu ies din casă. De ce nu treceţi pe-aici după-amiază să bem un ceai?
— Sigur. Am auzit că locuiţi lângă casa lui Jaan.
— Poate ar fi mai bine să spun că „locuiam”, zise, expirând şi chicotind fără umor. Sunt de cealaltă parte a străzii, puţin mai jos de casa lui. Nu am un număr pe casă, dar e maro cu obloane albe şi are două etaje. Eu stau la parter.
— Bine. Mulţumesc pentru disponibilitate.
A tăcut şi a făcut două încercări de a vorbi înainte de a reuşi în sfârşit să-şi găsească cuvintele.
— Îl iubeam, să ştiţi. Îl iubeam şi vreau să văd că oamenii îşi amintesc de el. Desigur, fac asta pentru el. Dacă puteţi, veniţi pe la patru după-amiază.
— Pot. Ne vedem la patru.
Ne-am luat rămas-bun şi am închis.
Poate că de vină era faptul că nu mă mai culcasem cu nimeni – darămite să mai şi flirtez cu cineva – de când o terminasem cu Mia. Poate că de vină era profesorul frustrat din mine care vedea întotdeauna în toamnă o promisiune. Poate că eram prea singur. Dar m-am simţit ca şi când cineva m-ar fi trezit scuturându-mă, iar când am pus receptorul în furcă, am observat că-mi tremura mâna.
— Bun. Patru după-amiaza. Acum ce ai de gând să faci? mă întrebă Art.
— Să merg acasă şi să mă pregătesc?
Râse pe înfundate şi se lăsă pe spate cu mâinile la ceafă.

— Ia-o uşor. Nu-i o întâlnire amoroasă, nu? Încă mai lucrezi la articolul ăsta, nu?

— Da. Scuze. Acum cred că voi…

— Acum îl vei suna pe Panda să vezi dacă nu are vreo veste.

Am format numărul medicului legist; vocea nazală şi înfundată de femeie care mi-a răspuns nu era cea la care mă aşteptam.

— Biroul de medicină legală al districtului New Kendal.

— Doctorul Sarath… Schata…

M-am uitat la cartea de vizită şi am citit rar:

— Sunathipala, vă rog.

— Sunteți membru de familie?

— Îmi cer scuze… Mă întrebați dacă sun să recuperez un cadavru? Nu.

— Nu, voiam să ştiu dacă sunteți rudă cu doctorul Sunathipala.

— Nu sunt şi…

— Cu cine stau de vorbă, vă rog?

— Cu Paul Tomm. Sunt reporter. Un prieten de-al dumnealui, am mințit.

— Atunci regret să vă anunț, spuse ea pe un ton oficial, că doctorul Sunathipala a murit noaptea trecută. A fost lovit de o maşină pe când se întorcea acasă.

— E mort? Cum ar fi…? Dar am vorbit cu el chiar ieri. Nu ştiu…

Art se uita fix la mine cu ochii măriți, cu gura uşor deschisă, cu mâna înțepenită în drum spre țigările din buzunarul de la piept al cămăşii. Scutură din cap, dar nu spuse nimic, cu o expresie care transmitea şoc, teamă, neîncredere.

— Ştiu. Suntem cu toții de-a dreptul zguduiți. Era un om atât de bun. Vom ține o ceremonie comemorativă în onoarea lui la birou. Încă nu ştiu ce va face familia lui.

Vocea ei deveni mai nesigură, de parcă ar fi încercat să-şi înfrâneze suspinele şi ar fi reuşit cu greu.

Ce puteam spune? Voiam doar să închid telefonul cât de repede posibil.

— Îmi pare foarte rău.

— Mulțumesc.

I-am mulțumit din nou, am închis şi i-am spus lui Art ce se întâmplase. Şi-a ținut degetul mare şi arătătorul pe puntea nasului atât de mult timp, încât am crezut că a adormit. Ca o sculptură din gheață pusă sub un uscător de păr, s-a mişcat încet-încet, aproape scurgându-se într-o baltă pe masa de

scris. M-am ridicat încet şi eram pe cale să-i pun o mână pe umăr, când se îndreptă de spate.

— Sunt doar… Ştii, când lucrezi în diferite zone de război, începi să cunoşti mai mulţi oameni morţi decât vii, spuse el încet. Dar nu este niciodată mai uşor de îndurat.

Duse mâna în buzunar şi scoase o foaie de hârtie ferfeniţită de trecerea timpului.

— Mi l-a dat un episcop din Hebron acum douăzeci, poate douăzeci şi cinci de ani. Locuiam pe-atunci în Beirut, unde urmăream războiul civil. Urâtă perioadă. Încă-mi mai amintesc…

Flutură din mână şi, cu ochii închişi, scutură repede din cap, de parcă ar fi refuzat ceva.

— Altă dată. Oricum, episcopul ăsta construise pe-un deal un şopron mic. Mişcarea coloniştilor câştiga teren sub Begin, iar el voia să protesteze împotriva ideii conform căreia Dumnezeu le promisese pământul acela oamenilor născuţi prin părţile astea, şi nu prin celelalte. Aşa că îşi părăsise biserica şi se mutase în şopronul ăla mic, unde avea de gând să rămână vreme de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi – avea apă, însă nu şi mâncare – dar, cam după trei săptămâni, un medic sosit din Brooklyn pentru a-şi încheia viaţa pe care Dumnezeu i-o dăduse îl împuşcă pe preot în coaste, apoi îl duse la spitalul coloniei şi îl operă – îi salvă viaţa, de fapt. Nu voia să-l omoare pe preot; voia doar să-l alunge de pe deal. Aşa că ne-am dus câţiva dintre noi acolo să-i luăm preotului un interviu. Nu voi uita niciodată asta: a spus că, ori de câte ori îi era pusă la încercare credinţa – lucru care cred că se întâmpla destul de des – nu se întorcea la Evanghelii, la Apocalipsă, la promisiunile cerului sau la altceva de felul ăsta, ci la un singur vers din Ecleziastul.

Odată ajuns aici, Art a citit de pe bucata de hârtie:

— „Tot ce găseşte mâna ta să facă, fă cu toată puterea ta! Căci, în locuinţa morţilor, în care mergi, nu mai este nici lucrare, nici chibzuială, nici ştiinţă, nici înţelepciune!”

Ridică privirea spre mine.

— Spunea că-i aduce aminte de faptul că, în ceea ce priveşte credinţa, aceasta vine şi trece, chiar şi la preoţi – nici noi nu putem crede tot timpul, a spus el – şi că faptele, nu credinţa pură, contează mai mult. Mi-amintesc că a ridicat ochii spre mine – un catolic practicant ştie întotdeauna să-l recunoască pe unul nepracticant – şi a spus: „Ai venit pentru un glonţ, dar

n-ai fi venit pentru mesă”. Avea dreptate. Acum, ce naiba are asta de-a face cu Panda, habar nu am. Dar bucata asta de hârtie – vezi, e-n arabă pe partea asta şi e tradusă în engleză pe cealaltă – pe care o ținea cu el în şopron, o citesc mereu când moare cineva cunoscut mie. Şi crede-mă, băiete, lucrul ăsta se-ntâmplă mai des decât ți-ai imagina. Dar numai dacă ai noroc şi nu eşti tu cel ce moare.

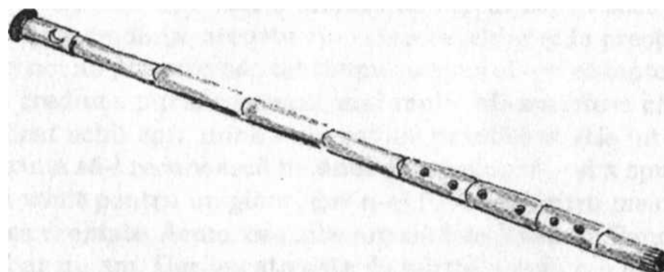
Mi-a făcut obosit cu ochiul, s-a ridicat şi a îmbrăcat vechea lui haină verde, îndreptându-şi fiecare buzunar cu un gest ritualic.

— Mă duc acasă să plâng. Apoi am să mă duc s-o caut pe Ananya. Ne vedem aici mâine dimineață.

NAIUL DE ARGINT AL LUI FERAHID

Hermes, Thot şi Mercur: iuţime a picioarelor, în pofida oricăror inconsistenţe. Învăţatul Galen a dat progeniturii femeieşti a artei mele numele membrului grec al acelui triumvirat. Metalul acesta este el însuşi la fel de previzibil în privinţa proprietăţilor şi a caracterului, însă nu şi în privinţa acţiunilor sale specifice precum oricare dintre zeii aceştia. Sub acest aspect, el seamănă cu femeile, apa şi muzica, acele lucruri care dau naştere, întreţin şi înfrumuseţează viaţa.

Hamid Shorbat ibn Ali ibn Salim Ferahid,
Asupra scopurilor muzicii şi-ale luminii solare.

Obiectul nr. 4: Un fluier cu muştiuc la un capăt, de formă cilindrică, lung de 28,3 centimetri şi cu o circumferinţă de 2,1, cu şase găuri pentru degete pe o parte şi unul pentru degetul mare pe partea opusă. Imediat sub muştiuc se află o incizie în stil persan sub forma unei luni şi o inscripţie cu caractere persane: „Argint, dar nu argintul nostru”. De fapt, instrumentul este făcut dintr-un cilindru de argint gol pe dinăuntru, umplut cu mercur şi sigilat la ambele capete şi în jurul găurilor pentru degete.

Dintre cele două instrumente, acesta este cel mai celebru; supranumele său persan s-ar traduce prin „instrument mobil ce induce nebunie”. Adjectivul „mobil” se referă la lipsa notelor întregi produse de nai; agitându-l, înăuntrul lui, ca reacţie la căldură şi la presiunea degetelor, mercurul redistribuie greutatea obiectului, modificând astfel tonul şi timbrul sunetelor produse.

Ghazi Jaffar Sharaf descrie momentul când Ferahid i l-a făcut cadou lui Ismail: „Ferahid i-a dat lui Ismail fructul celui mai nobil copac al samanizilor, un al doilea fluier, făcut din argint, cu o lună şi o rafinată

inscripție sub muştiuc. «Cu acest instrument este posibil să reproduci mai multe note decât cu oricare alte trei de dimensiuni variate», i-a explicat stăpânului său. «Dar necesită o fermitate de spirit oglindită de o fermitate a degetelor cântărețului.» Acestea spunând, a acoperit toate găurile şi a suflat în muştiuc, iar sunetul a vibrat într-adevăr şi nu s-a stins mult timp. Închinându-se, i-a oferit instrumentul lui Ismail, care l-a privit cu bunăvoința şi blândețea pentru care pe drept cuvânt a rămas în mințile oamenilor. «Muzicianule», a spus el, «vrei să mi-o oferi pe unica ta fiică dacă reuşesc să scot o singură notă de o claritate prelungă?» Fără ezitare, Ferahid a fost de acord. «Muzicianule», a întrebat atunci Ismail, «vrei să mi-o oferi pe unica ta fiică dacă reuşesc să scot o singură notă de o claritate prelungă şi îți cer mâna ei?» Încă o dată, muzicianul s-a arătat de acord fără ezitare. «Muzicianule», a întrebat Ismail din nou, «ai tu o unică fiică?» Ferahid a răspuns că Dumnezeu nu-i dăduse decât un singur fiu. Ismail, Ghirlanda din Buhara, a aşezat fluierul pe masa de lângă tronul său şi-a zâmbit”.

Întocmai geamănului său, naiul de argint trimite spre trei metafore:

1. Argintul, fiind mai puțin prețios decât aurul, simbolizează încheierea aproape totală a procesului alchimic; reprezintă mai mult încercarea decât izbânda.
2. Dacă tată îi e Soarele, mamă îi e Luna şi, astfel fiind, el exprimă principiile feminine pure, proaspete şi receptive ale procesului.
3. Mercurul, deseori supranumit „argint viu”, simbolizează transformarea sau însăşi alchimia. Iute şi inform, mercurul este posibilitatea pură şi nestatornică şi, pentru a-l stăpâni, e nevoie de o mână ghidată mai mult de ştiință decât de forță.

Aproape toți alchimiştii erau conştienți de ironia conform căreia Mercur era, printre alte lucruri, zeul comerțului şi al bogăției.

Data fabricației: Vezi „Naiul de aur al lui Ferahid”.

Fabricantul: Vezi „Naiul de aur al lui Ferahid”.

Locul de proveniență: Vezi „Naiul de aur al lui Ferahid”.

Ultimul proprietar cunoscut: Vezi „Naiul de aur al lui Ferahid”.

Valoare estimativă: Vezi „Naiul de aur al lui Ferahid”.

Vântul îl poartă în pântece,
Pământul îi e doică.

Am părăsit redacția imediat ce-a plecat Art: nu aveam chef să discut despre moarte cu Austell. Am adoptat ruta „plimbării fără țintă”, special concepută de Art pentru a scăpa de McFarquahar, şi pe care mi-o arătase de îndată ce mă transferasem acolo: ieşi pe uşa din spate, cobori dealul şi intri în pădure, apoi mergi de-a lungul pârâului până când acesta trece mai jos de benzinăria ce marchează începutul Pieței Lincoln. Exact când am ajuns la mijlocul traseului, a început să plouă: nu o burniță de care să poți face abstracție pretinzând că este o simplă ceață, şi nici o furtună care să mă determine să îmi caut adăpost sub un copac până ce avea să treacă. O ploaie monotonă, rece, de toamnă târzie din Noua Anglie, genul acela care răcoreşte şi întunecă lumea de la pământ şi până la cer. Am trecut prin apartamentul meu, care se afla vizavi de benzinărie, mi-am schimbat hainele, mi-am luat o jachetă impermeabilă şi-am înşfăcat umbrela.

Când m-am întors, redacția era (din fericire) goală şi pe biroul meu se afla un plic adresat lui „Paul”. L-am desfăcut şi înăuntru am găsit o hârtie cu antetul Districtului New Kendal pe care era lipit un bilețel autoadeziv galben: „PT – dacă te interesează, citeşte hârtia alăturată. Dacă nu, fă-i o favoare lui Panda şi citeşte totuşi hârtia alăturată. După ce-ai terminat, te rog să pui totul pe masa mea. Mult noroc cu profesoara de muzică. Ține minte: viața e pentru cei în viață. Ne vedem mâine. AR”.

Sub antetul oficial se afla raportul poliției din New Kendal cu privire la moartea lui Vivepananda Sunathipala. Data şi ora de lângă semnătură arătau că fusese completat la 10:03 în seara zilei trecute; conform datei imprimate în colțul din dreapta-sus, îi fusese trimis prin fax lui Art la 11:47 în dimineața acestei zile. M-am întrebat pe cine cunoştea el în cadrul poliției din New Kendal. Raportul spunea că Panda a fost lovit de o maşină de ultimul tip, cu două sau patru uşi, vopsită în negru, cenuşiu, albastru-închis sau purpuriu, cu unul sau mai mulți ocupanți, fie bărbați, fie femei. Cinci martori văzuseră cinci maşini diferite cu cinci şoferi diferiți. Doi paramedici văzuseră un medic legist mort în stradă. Toți fuseseră de acord că maşina nu se oprise – abia dacă încetinise puțin – după ce-l lovise.

A doua moarte inexplicabilă care-mi apărea în cale în ultimele câteva zile: cu două mai mult decât în ultimii douăzeci şi trei de ani ai vieții mele. Am făcut legătura dintre Pühapäev şi Panda doar pe baza unui simplu joc al

întâmplării, apoi m-am întrebat dacă nu exista, de fapt, vreo legătură între cele două morți. Era, desigur, ciudat ca singurul om din Connecticut care aruncase îndeaproape o privire cadavrului să-şi afle el însuşi moartea. Dar oare ar mai fi văzut cineva lucrul ăsta ca fiind ciudat sau ar fi văzut numai două morți întâmplătoare pe care le lega, oricât de firav, doar meseria mea?

Raportul era semnat de un anume locotenent Haynes Johnson, pe care l-am sunat să văd dacă nu mai avea ceva de adăugat. Când i-am spus însă că sun de la un ziar, mi-a făcut legătura cu ofițerul de relații cu presa, care mi-a spus că „informațiile privind o anchetă în curs de desfăşurare, fie ele relevante ori irelevante pentru deja pomenita anchetă, nu sunt aduse la cunoştință publicului până în momentul în care autoritățile pot fi sigure că informațiile odată ajunse domeniu public pot ajuta la prinderea suspectului sau a suspecților". Un raport silabă/conținut cu adevărat astronomic; i-am mulțumit, am închis telefonul, am pus raportul pe masa lui Art cu un bilețel („AR: am făcut cum mi-ai comandat – mii de mulțumiri. Sper ca tu, Donna şi familia lui Panda să fiți bine atât cât permite situația. PT.") şi am ieşit în ploaie pentru a merge să-i pun câteva întrebări profesoarei de muzică.

Când am cotit la stânga pe Orchard Street, evitând cu puțin ramurile ce atârnau mult pe ambele margini ale străzii, Allen Olafsson venea pe cealaltă bandă de circulație, în maşina poliției. S-a uitat la mine cu ochii îngustați prin parbrizul lui şi al meu, încercând să-şi dea seama cine sunt. Când aproape că am ajuns bot în bot, a făcut o mică plecăciune din cap şi a zâmbit subțire a recunoaştere, trăgând pe marginea drumului şi coborând puțin geamul. M-am oprit lângă el, aşa încât să ne putem uita unul la celălalt prin geamurile deschise.

— E a doua oară când ne vedem în cartierul ăsta, spuse el plat. Ce cauți aici?

M-am gândit să-l întreb ce-l durea pe el de asta, însă e-ntotdeauna bine să te arăți prieten cu polițiştii de provincie.

— Am de luat un interviu.

— Un interviu? Cine locuieşte-aici de merită să-i iei tu interviu?

— E o profesoară care locuieşte la doamna DeSouza.

— Mary DeSouza, hă? Ciudată păsăruică, asta. Are vreo legătură interviul ăsta cu răposatul nostru prieten?

— Mda, e pentru necrologul lui, am spus.

Nu avea rost să amintesc de medicul legist şi de raportul poliției în privința lui şi de ancheta pentru un ziar din Boston. Era mai bine să păstrez tăcerea.

— Ați găsit ceva în casa lui?

— Mnu, a zis, dându-şi jos şapca şi trecându-şi mâna prin părul rar, de culoarea paielor. Nici măcar n-am intrat înăuntru, sincer să fiu. Mă limitez să arunc o privire din când în când, ştii? M-asigur că nu dispare nimic, că nu sunt intruşi. Nu ştiu la ce o fi folosind asta.

A zâmbit cu un aer jalnic.

— Între noi fie vorba, Bert crede că-mi irosesc timpul. Dar mă face să mă simt mai bine. Îmi dă un motiv să ies din birou.

Am clătinat din cap şi n-am spus nimic, sperând că-mi lua tăcerea ca pe o invitație de a pune capăt conversației. Asta a şi făcut.

— N-am de gând să te rețin, spuse. Dar ascultă: dacă afli ceva interesant despre tipul ăsta, îmi dai de ştire? O să fac şi eu la fel, să ştii, aşa c-o să ai un fel de sursă.

Nu eram sigur dacă mă lua peste picior sau nu, dar am acceptat. A întins mâna, iar eu i-am strâns-o. Apoi a plecat, cu sirena continuând să se aprindă şi să se stingă pe acoperiş, în linişte.

Strada se închidea la o distanță de numai vreo zece metri mai în față. La stânga şi la dreapta mea, din cele două case de piatră, încă mai ieşea fum, şi în niciuna nu era aprinsă lumina. Leagănul lui Pühapäev era căzut încă la pământ, iar ploaia transformase curtea din față într-un teren selenar noroios, plin de gropi. Am parcat în fața clădirii cu trei etaje acoperite cu şindrilă (singura casă de pe stradă ce prezenta vreun semn de locuire) şi am urcat scările spre uşa din față. Pe un abțibild alb lipit chiar sub sonerie scria DESOUZA, cu o săgeată care indica în sus spre butonul soneriei, şi ROWE, cu o săgeată care te trimitea pe lângă casă, aşa că am urmat această din urmă indicație, păşind peste o baltă formată din apa de ploaie. Mergând spre uşa laterală, am alunecat pe un obiect uitat pe cărare făcându-l să alunece până în uşă cu un *zbang* stânjenitor. Era o cheie franceză uriaşă. Am ridicat-o de jos chiar când s-a deschis uşa.

Era mai mică în înălțime decât îmi dăduse de înțeles doamna Rolen – era cu trei sau cu cinci centimetri mai scundă decât mine, dar alura slabă şi părul lung o făceau să pară mai înaltă – şi avea părul de un castaniu deschis, ochi căprui şi trăsături precise, clare. Era un chip aflat la extrema opusă

celui descris de cuvântul „comun”, un chip ce căpăta o tot mai mare profunzime pe măsură ce te uitai la el. Întotdeauna mi s-a părut ilizibil: schimbările stărilor sufleteşti şi mentale treceau peste el ca apa şi la fel de repede se pierdeau în adânc. Asta, desigur, a venit mai târziu, dar chiar şi cu ocazia acelei prime întâlniri, Hannah mi-a ținut piept.

— Hannah Rowe?

— Paul Tomm? repetă ea pe acelaşi ton.

Nu eram sigur dacă mă tachina sau răspundea doar pe o tonalitate muzicală. Se uită în jos la cheia franceză pe care o țineam în mână şi pe care acum i-o întindeam ca pe-o floare. A zâmbit larg, iar eu am roşit în obraji.

— Ştiam că grecii au obiceiul să aducă daruri, dar n-am auzit niciodată că reporterii aduc chei franceze. Dumneata *eşti* Paul, nu-i aşa?

Am aprobat din cap, iar ea m-a invitat în casă, luându-mi cheia franceză din mână şi aruncând-o nepăsătoare înapoi pe alee.

— Ai venit puțin mai devreme, spuse ea, oprindu-mi cuvintele cu o fluturare a mâinii când am dat să mă scuz. E doar o observație, n-are de ce să-ți pară rău. Nu vrei nişte ceai?

Am spus că vreau, iar ea m-a invitat să iau loc. Arătă spre două fotolii verzi din colțul camerei, aşezate de o parte şi de cealaltă a unei mese rotunde de lemn. M-am dus spre unul dintre ele şi, dându-mi jacheta jos, am răsturnat masa. O colecție ciudată de nimicuri – nişte obiecte din ceramică, o carte de joc şi ceva ce părea a fi un teanc de desene copilăreşti – căzu pe jos cu un zgomot puternic. Hannah a râs; eu am roşit din nou în obraji.

— Paul Tomm, trebuie să te aşezăm într-un loc sigur. Îmi închipui c-ar fi trebuit să acopăr cu cauciuc toate colțurile.

Urechile mi s-au încins şi au început să-mi țiuie; voiam să dau fuga afară şi să iau de la capăt întâlnirea. Am rămas lângă masa răsturnată pe-o rână – într-o mână cu jacheta din care picura apa şi-n cealaltă cu carnețelul de reporter – încremenit, mortificat.

— Glumeam doar. O glumă. Nu-i nevoie să roşeşti, spuse ea, luându-mi jacheta şi punând-o pe calorifer. Ia loc şi relaxează-te. Nu, nu încerca să aduni lucrurile de pe jos; pune doar masa la loc şi lasă restul acolo unde este. Stai aici, a spus, punându-mi mâinile pe umeri şi ducându-mă până la scaun.

Instinctiv, am dus mâna la umăr şi i-am atins mâna – în semn de mulțumire, recunoştință sau scuze, asta nu ştiu – dar ea şi-a ridicat degetele

şi, când m-a aşezat, m-a strâns uşor, politicos.

— Aşa. Stai acolo, iar eu am să pun nişte muzică şi-am să aduc ceaiul. Ce vrei să asculţi?

— Nu prea mă pricep la muzică. N-am nicio preferinţă specială. Orice vrei tu.

Zâmbi şi apăsă un buton pe combina stereo dintr-un colţ. Sunetul unui singur violoncel – bogat, tânguitor, jalnic, expresiv – umplu încăperea. Succesiunea notelor nu era o melodie în adevăratul sens al cuvântului; registrul şi ritmul voit neregulat o făcea să sune aproape ca un limbaj uman. Nu mai auzisem niciodată ceva asemănător; îmi umplea creierul; m-am surprins aşteptând cu nerăbdare sfârşitul fiecărei fraze.

— Ce-i asta? i-am strigat în bucătărie.

— Marais. E un duet pentru *viola da gamba* numit *Les Voix Humaines.* Aici e aranjat pentru un singur violoncel. Ar trebui să sune ca o voce umană. Mie mi se pare că sună ca o poezie sau o rugăciune.

Puse pe masa proaspăt eliberată o tavă cu un ceainic, două ceşti, un bol cu zahăr cubic şi-o farfurie cu prăjiturele.

— Vezi, ai făcut un bine fără să vrei. Unde aş fi pus ceaiul dacă nu i-ai fi făcut tu loc?

Se aşeză lângă mine şi îmi oferi unul dintre zâmbetele acelea cordiale ale ei. I-am răspuns cu o privire mai lungă decât ar fi fost politicos, apoi mi-am luat carneţelul şi două pixuri din buzunarul de la piept al cămăşii.

L-am invidiat întotdeauna pe Art pentru abilitatea lui de a deschide o discuţie cu palavre neînsemnate care duceau fără abatere la întrebări bine articulate. Îmi spusese în repetate rânduri ce important este să-i faci pe cei intervievaţi să se simtă în largul loc. Desigur, Hannah se simţea mult mai în largul ei decât mă simţeam eu; stomacul meu dansa înnebunit cha-cha şi începeam să transpir. Nu-mi venea în gând nimic altceva de spus în afară de lucrurile pentru care venisem.

— Te pot întreba nişte lucruri despre Jaan?

Zâmbetul i-a dispărut imediat, nelăsând nicio urmă de căldură pe faţa-i acvilină. Păru îngrozită; cu lumina blândă ce-i cădea pe pielea palidă şi cu părul lung, părea să fi ieşit din paginile unei poveşti cu fantome din secolul al XIX-lea.

— Îmi pare nespus de rău. Că a murit singur. Sper că ştia unde se duce.

— *Cine* ştie asta?

— Eu, spuse ea întorcându-se spre mine.

Era atât de frumoasă în clipa aceea, cu lumina aruncată de lampă încălzindu-i chipul şi cu expresia aceea ce pur şi simplu mă sfredelea, încât aproape c-am sărit de pe scaun şi am rupt-o la fugă. Oricine crede că frumuseţea este mai mult seducătoare decât înfiorătoare este fie ignorant, fie neobişnuit de curajos.

— Eu, spuse din nou încet.

— Crezi că el ştia?

Îşi frământă mâinile în poală.

— Sper că da. Chiar sper că da. Doar că… Era atât de bătrân, ştii? Atât de bătrân! Sper că s-a gândit la asta, zise, mai mult pentru sine, parcă, decât pentru mine.

Mi-am dres vocea.

— Ştii cumva cât era de bătrân?

Se uită direct la mine, iar privirea îngrozită îi dispăru de pe faţă; părul ei capta lumina, formându-i în jurul feţei o aură rigidă şi diafană, gravă şi profundă, ca a unui înger săpat în piatră.

— Cu exactitate? Nu. Mi-a povestit că a trăit într-o Estonie independentă, între cele două războaie. Cred, deci, că avea în jur de optzeci de ani. Dar, te rog, spuse văzându-mă că luam notiţe, nu mă considera o sursă de încredere în privinţa asta. De fapt, chiar e nevoie să-mi foloseşti numele în articol?

Am spus nu, nu era nevoie; dacă nu voia să-i folosesc numele, nici prin gând nu-mi trecea să i-l folosesc. Am întrebat-o cum l-a cunoscut.

— Ne-am întâlnit când m-am mutat aici, acum vreo doi ani. Am bătut la uşa lui pentru a mă prezenta iar el mi-a strigat să plec, spuse ea, chicotind, cu chipul luminat de amintire. Aşa că am dat să cobor scările. Apoi cred c-a tras cu ochiul afară la mine, fiindcă am auzit uşa descuindu-se şi l-am auzit spunând cu accentul ăla pronunţat al lui: „De ce nu-mi zici că eşti o fată frumoasă?” Apoi m-a invitat să intru, am discutat o vreme şi, aşa cum se spune, restul a venit de la sine.

— Ştii unde s-a născut, dacă avea rude, cu ce se ocupa şi lucruri de felul ăsta? am întrebat, făcând pe prostul aşa cum mă învăţase Art.

E mai bine să primeşti mai multe răspunsuri decât mai puţine.

Hannah se uita în jos şi trăgea firişoare de lână din carpeta cu care-i era acoperit scaunul.

— Păi, era eston. Mi se pare că ţi-am spus deja asta. Vorbea mult despre Talin, dar şi despre zonele rurale şi despre insule. Avea un album cu fotografii cu una dintre insule – Saaremaa mi se pare că îi zicea – şi-i plăcea

mult să mi-l arate. Cred că avea nişte rude, dar nu ştiu exact cine, şi nici unde locuiau. Vara trecută însă s-a înapoiat în Estonia pentru trei săptămâni.

Se duse la rafturile bibliotecii şi scoase o sticlă rubinie.

— Mi-a adus asta de acolo.

VANA TALLINN scria pe etichetă. Am destupat-o şi am mirosit conținutul; avea iz de caramel şi de lemn dulce şi avea un aspect siropos, ca un sherry lăsat să fiarbă o vreme. Hannah mi-a turnat o picătură în ceai; era dulce la gust şi, cu toate că nu te ardea pe gât, i-am putut simți căldura în piept când am înghițit.

— Dar despre ocupație? Ştiu că era profesor, dar…

— Cred că ieşise la pensie, mai mult sau mai puțin. Ştiu că nu preda prea mult. Nu preda prin părțile astea, sunt sigură.

— Preda la Colegiul Wickenden.

— Aşadar *chiar* ți-ai făcut puțin temele. Bravo. Scria mult; are caiete pline cu însemnări, dar nu cred că a publicat cine ştie ce. Din când în când scotea din raft o revistă obscură şi-mi arăta în ea numele lui. Probabil era aceeaşi revistă de fiecare dată, din câte mi-am dat seama. Nu avea cărți, însă, nu cred. Ar trebui să mergi la Wickenden şi să întrebi acolo pe cineva, dacă vrei să afli mai multe despre ocupația lui.

— Am fost deja. De-acolo mi-am luat diploma, am răspuns într-un mod prostesc şi lăudăros.

Voiam de fapt să-i spun doar ceva despre mine, să aduc vorba despre asta şi să văd cum reacționează.

— Chiar aşa? Şi eu am vrut să merg acolo. N-am fost admisă, a zis, lovindu-se cu degetul în tâmplă. N-am destulă minte.

— Spune-mi doar ce responsabil cu admiterea să împuşc.

Râse.

— Ce crezi despre asta? mă întrebă, arătând spre difuzoare.

— Îmi place, am spus cam idiot, incapabil să găsesc ceva mai inteligent de spus.

Părea a fi muzică. O muzică plăcută.

— La ce instrument cânți?

— La pian, puțin la vioară, puțin la violoncel şi la nimic altceva, spuse, sprijinindu-şi bărbia în mâini şi scuturând din cap. E un semn al infamiei pentru un profesor de muzică. Ştiu, sunt o impostoare.

Zâmbi cu un aer lamentabil.

— Nu eşti o impostoare. Eşti o pasionată.

— Nu-i aşa că eşti dulce?

De fapt, aproape că i-am răspuns – *„Da, da, foarte!”* – când m-a întrebat dacă ştiu să cânt la ceva.

— Nu. Nu ştiu prea mult despre muzică, de fapt. Am urechi de tinichea, mâini de lemn şi picioare butucănoase.

Râse.

— Şi mai ai nevoie de o inimă, de un creier şi de nişte curaj, corect? Ar trebui să-ți ofer un curs intensiv.

Am ridicat privirea ca un cățel nepriceput, mult prea prietenos.

— Spune-mi când. Mi-ar face plăcere.

A surâs, şi-a lăsat capul pe-o parte, şi-a aşezat o mână lungă şi zveltă pe antebraț şi a clătinat din cap spre carnețelul meu deschis.

— Mai vrei să afli ceva?

— Îmi mai poți spune ceva?

— Numai că țineam la el. Chiar țineam la el, repetă, de parcă aş fi contrazis-o.

Acelaşi lucru mi-l spusese la telefon. Atunci am atins un nadir romantic şi am devenit gelos pe un eston trecut în lumea drepților.

— Îi făceam cumpărăturile când avea nevoie, îi găteam cam de două ori pe săptămână. Stăteam de vorbă cu el. Mai bine spus, stăteam cu el în vreme ce vorbea şi fuma. Asta-i tot, de fapt. Acum îmi doresc să-l fi întrebat mai multe despre el, dar… Sunt sigură că oriunde s-ar afla acum, are un foc, un fotoliu capitonat şi o infinitate de cărți, tutun şi fete frumoase care să-şi plece urechea la poveştile lui.

Ridică cu tristețe din umeri şi din sprâncene. Ne-am uitat în tăcere unul la celălalt, fără să ne mişcăm, destul de mult timp pentru ca niciunul dintre noi să nu mai aibă nimic de întrebat. Rafturile cu cărți, canapeaua şi violoncelul din colț au început să palpite şi să se-ntunece; simțeam atingerea hainelor de pe mine, mă furnicau, şi-mi simțeam pulsul la baza maxilarului. Ea şi-a aşezat ceaşca prea aproape de marginea mesei, iar aceasta a căzut şi s-a făcut țăndări, lovindu-se de piciorul mesei. Am tresărit amândoi şi ne-am ridicat în picioare.

— Ei bine, suspină ea. Se pare că m-am molipsit de stângăcie de la tine.

M-am uitat la cioburile de porțelan răspândite printre toate acele artefacte religioase încă împrăştiate pe podea.

— Apropo, ce sunt acelea? am întrebat.

— O, asta-i masa mea dedicată lui Dumnezeu, spuse ea, zâmbind, aşa că nu mi-am dat seama dacă vorbea serios. Eu cred în orice lucru. În orice religie. În toate religiile.

Am aprobat cu o mişcare a capului, incapabil să găsesc ceva de spus.

— Eşti credincios? m-a întrebat.

— Nu, sunt corcitură.

Am rânjit.

Ea a părut îngrozită.

— Nu spune asta despre tine. E-n ordine, orice ai fi, atâta vreme cât este ceva, nu-i aşa? Nu-mi închipui ceva mai rău decât a nu crede în nimic. Lăsând gluma deoparte, de ce credință eşti?

— Luterană, catolică, greco-ortodoxă, evreiască. Mama mea e olandeză-irlandeză şi tatăl meu este greco-evreu. Am câte un bunic în fiecare biserică, iar acum aceştia au doisprezece nepoți care nu aparțin nici uneia.

— Ei, dar e minunat. Gândeşte-te la câte alternative ai. În ce credință ai fost crescut?

— Depindea de unde ne petreceam sărbătorile, presupun. E-o poveste lungă, am spus, uitându-mă la ceasul de la mână şi făcând apel la rezervele mele de curaj, întotdeauna sărace. E o poveste lungă şi uneori interesantă; o poveste pe care mai bine să o povestesc la cină. Ce zici?

— Cel mai de seamă dintre reporteri îi face o invitație la cină combativei profesoare de muzică, nu-i aşa?

— Mai mult nici nu mi-aş putea dori. La restaurantul Longwood?

— Dar ştiu că ai gusturi bune pentru un scriitoraş de provincie. Ce zici de ceva mai departe? Prefer să nu-mi fac griji c-am fi văzuți de colegii mei; bârfa are limbă lungă şi aşa mai departe. Ai fost vreodată la Păstrăvul?

— Nu. Nici n-am auzit de el.

— Asta fiindcă-i în Pelton, cam la patruzeci şi cinci de minute spre nord de aici. Chiar lângă râu şi aproape în Massachusetts. Ai maşină?

— Am. Când mergem?

— Mâine?

Am aprobat din cap.

— Bun, zise ea. N-am mai avut planuri pentru seara de vineri de câteva săptămâni bune. Am nişte treburi de rezolvat la şcoală, din păcate, aşa că n-ai putea să mă iei din spate de la Talcott, acolo unde dealul începe să coboare din Piață spre Gară? Plecăm de-acolo. Pe la şapte?

— Perfect, am spus când ea a deschis uşa.

Am întins mâna spre ea. A privit-o cu compasiune, apoi a ridicat ochii spre mine, spunând:
— Eşti un om simpatic.
Mi-a pus mâinile pe umeri, m-a sărutat uşor chiar sub ochi, pe pomete, a fluturat din mână şi a închis uşa în urma mea.

Dând colțul spre partea din față a casei, am văzut cu coada ochiului ceva mişcându-se repede pe verandă. M-am întors să văd mai bine şi o pisică a țâşnit pe lângă fața mea, atingându-mă chiar acolo unde mă sărutase Hannah mai devreme, după care a dispărut cât ai clipi între boscheți. Am sărit înapoi şi sunt sigur că trebuie să fi strigat sau, în cel mai bun caz, să fi înjurat cu o voce ruşinos de puternică. Uşa din față s-a deschis şi în centrul ei a apărut o bătrână uscățivă îmbrăcată într-un capot de casă matlasat şi inform, încălțată în saboți desperecheați şi cu o păturică albastră, cu scame, înfăşurată în jurul capului ca un turban. Văzându-mă, a tresărit.
— O, Dumnezeule, nu sunt prea prezentabilă. Ştii, prin casa mea cam suflă vântul, spuse, aplecându-se în față şi îndoindu-şi mâna de la încheietura palmei de parcă mi-ar fi spus un secret, iar încălzirea e foarte scumpă. De ce te furişezi pe lângă casa mea, tinere?
Luat pe nepregătite şi încercând din răsputeri să nu râd de felul cum arăta, am spus:
— Am fost în vizită la Hannah.
— O, logodnic, logodnic, adevărat? Trebuia să-mi închipui. Ştii, sunt o femeie de modă veche şi nu pot spune că sunt de acord cu felul în care voi, tinerii, săriți într-una dintr-un pat în altul.
Nu ştiam dacă trebuie să fiu jignit sau mândru față de felul în care bătrâna îmi estimase virilitatea.
— Doamnă, sunt reporter, am bălmăjit, şi-am stat de vorbă cu ea despre răposatul dumneavoastră vecin. Am stat tot timpul pe scaun – fiecare pe scaunul lui, desigur sau în picioare.
— Pun pariu că-ți pare rău de asta, nu-i aşa?
Îmi aruncă o ocheadă pe deasupra ochelarilor. Asta o făcu să pară mai scundă.
— Nu pari de pe-aici.
— Nu, am spus tăios, îndreptându-mă spre maşină.
— Nu-mi întoarce spatele când stau de vorbă cu tine, tinere. Ai spus c-ai venit aici ca să scrii despre bătrânul care locuia de cealaltă parte a străzii?

— Da.

— Ei, eu sunt doamna DeSouza şi mă poţi cita dacă vrei.

— Cu siguranţă. Cum l-aţi cunoscut? am întrebat ţinând ostentativ pixul deasupra carneţelului deschis.

— Locuiesc în casa asta de şaptezeci şi doi de ani. Cred că înseamnă ceva lucrul ăsta.

Şi-a înfăşurat mai bine haina în jurul corpului uscat îndreptându-şi, în acelaşi timp turbanul, care începea să se clatine şi s-o tragă după el.

— N-am băut niciodată ceai împreună, dacă asta întrebi. Nu s-a sinchisit să se prezinte când s-a mutat aici, a pufnit bătrâna. Apoi, când m-am dus în cele din urmă să-l iau la rost pentru asta, nici n-a vrut să mă invite să intru. Îţi vine să crezi? A crăpat doar uşa şi abia dacă a scos puţin capul.

— Aşa că de atunci l-aţi cunoscut?

— De atunci? După cum mi-a vorbit? Probabil că glumeşti. Nu i-aş fi dat fiului ăluia spurcat de marinar nici măcar un chibrit în timpul unui viscol.

N-am reuşit să mă mai abţin; încercând să-mi înăbuş râsul n-am reuşit decât să-l fac să sune mai puternic. Doamna DeSouza se îndreptă de spate pentru a se uita încruntată la mine, dar, făcând asta, strică echilibrul uriaşei gogoşi din creştetul capului, iar aceasta îi alunecă prea mult pe o parte, aproape doborând-o din picioare.

— Nu folosesc cu uşurinţă un asemenea limbaj, tinere. Nimeni nu mai ia în serios bunele maniere. Ar fi trebuit ca el să vină primul la mine.

— Sigur că da. Ştiu. Ei, dacă nu mai aveţi altceva să-mi povestiţi…

— Dacă nu mai am nimic altceva să-ţi *povestesc*? Ce vrei să spui cu asta?

— Ceva pentru articolul meu. Ceva despre Jaan.

— Singura persoană care, aşa cum zici tu, are ceva de „povestit” despre el e prietena lui cântăreaţă. Nu l-am văzut niciodată deschizând uşa altcuiva în afară de ea. Şi-mi pot imagina de ce, spuse, coborând glasul şi aruncându-mi o privire maliţioasă.

— Sunt sigur că nu s-a întâmplat nimic de felul ăsta.

— O, sigur că da. Un bătrân ca el? Probabil că nu i s-a mai ridicat catargul de pe vremea lui Harry Hopkins. Spun doar că farmecele domnişoarei Rowe sunt foarte eficiente. Aşa cum îi sunt şi tertipurile. Un bătrân care locuieşte singur ar fi fost flatat, chiar de n-ar mai fi dat niciodată mâna cu nimeni altcineva.

— Interesant. Mulţumesc, doamnă DeSouza. Discuţia asta mi-a fost într-adevăr de folos.

— Nu mă lua de sus. Şi nu vreau să te văd intrând şi ieşind pe furiş din casa asta la orice oră din noapte, m-ai înțeles?

— Sigur că da.

Cu aceasta, trânti uşa, iar eu am urcat în maşină. De sub gardul viu, pisica trăgea cu ochiul, sceptică, la verandă.

ETIOPIANUL

Lebăda moare după multe veri, iar mitul moare după multe ere. Lönnrot crede că miturile nu mor, ci mai degrabă sunt înăbuşite. Dar această idee mi se pare nu atât incorectă, cât bazată pe o vedere limitată şi lipsită de imaginație asupra lucrurilor. În toiul primăverii, frunzele iau locul florilor, dar este la fel de adevărat că toamna târziu frunzele „care nu sunt încă” iau locul frunzelor care au fost. În aceste goluri scurte am putea vedea lucruri minunate, dacă am şti măcar cum să ne uităm.

Olav Grynzstein, *Camera lui Menelik*

19 noiembrie 1979
Axum, Statul Revoluționar Popular al Etiopiei

Destinatar: Tovarăşul Colonel Virju Saarju, Armata Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, agent de legătură cu Uniunea Cercetătorilor şi Profesorilor de Etnografie Etiopiana, Divizia Estonă.

Expeditor: Căpitanul Felix Armando Correa, Armata Revoluționară a Poporului Cubanez

Tovarăşe Colonel,

Vă transmit salutări frățeşti în numele revoluției populare aflate încă în desfăşurare şi a luptei socialiste împotriva menşevismului, regresiunii, burgheziei, gândirii contrarevoluționare, formalismului şi superstiției. Transmit de asemenea calde salutări personale soției dumneavoastră, Nataşa Georgovna, şi fiilor dumneavoastră, Grigori şi Feodor, sperând ca această misivă să vă afle împreună cu stimata dumneavoastră familie într-o stare bună de sănătate, aşa cum erați când v-am văzut ultima dată la Santiago de Cuba.

Unitățile noastre continuă să lupte cu curaj împotriva rebelilor naționalişti, cu toate că ne aflăm într-un deosebit dezavantaj datorat necunoaşterii terenului. Grație baricadelor aşezate în puncte de intrare strategice de-a lungul drumurilor şi trecătorilor, forțele noastre

revoluționare controlează principalele orașe etiopiene. Autoritatea noastră însă se sfârșește la căderea nopții și nu se întinde mai departe de perimetrul orașelor. Sper că suntem prieteni îndeajuns de buni pentru a nu trebui să mă simt rușinat spunându-vă cât de ușurat mă simt că am plecat din Asmara.

Locul meu aici a fost ocupat de Cesar Reyes, care, urmând ceea ce presupun c-au fost ordinele dumneavoastră, a anunțat batalionul meu că am mers înainte în recunoaștere, în munți, împreună cu un mic regiment de avangardă. Lucrul acesta a dat naștere celor mai ridicole povești cu privire la curajul și devotamentul meu. Când am plecat, unul dintre sergenții mei, un bărbat necioplit și robust pe nume Juan Colon, mi-a vârât pe ascuns în mână o cruce de mahon despre care spunea că i-a aparținut străbunicului său, Ernesto.

Considerând că-mi acordați permisiunea, voi vorbi acum pe șleau și voi lăsa folosirea frazelor tehnice pe seama stimaților noștri tovarăși cu înclinații mai cazone. Poate că-mi veți face aceeași onoare și-mi veți da de știre, când ne vom întâlni din nou, dacă Juan Colon este dintr-ai noștri ori dacă nu este pur și simplu unul dintre numeroșii oameni din țările noastre care sunt solidari cu cauza, dar nu cunosc încă această misiune în speță. Oricum ar fi, am luat urările sale de bine ca pe un semn bun, fie din partea dumneavoastră, fie a altcuiva, și am călătorit cu un avion militar din Asmara până la Axum fără niciun incident.

Mă aflu în Axum deja de aproximativ șase săptămâni cercetând problema aceasta. Am o vilă mică în stil etiopian – din cărămizi de pământ, cu tavan jos, încăperi mici, mese înguste – alături de un interpret (un om născut în Axum pe nume Gebredan) și un bucătar, o menajeră și un om bun la toate. Sunt foarte mulțumit de facilitățile de aici, cu toate că primirea care mi s-a rezervat a fost, una peste alta, oricum în afară de plăcută: oamenii de aici mă urăsc. Îl urăsc pe Mengistu, mă urăsc pe mine și v-ar urî și pe dumneavoastră dac-ar fi să călcați pe-aici.

Gebredan insistă că a umbla în uniformă pe afară înseamnă a-mi risca inutil viața; ori de câte ori un sătean omoară o capră ori un pui de găină, strigă fie „Rusul!”, fie „Cubanezul!” în vreme ce înfige cuțitul în gâtul animalului. În ciuda întâmplărilor de felul acesta, am reușit să câștig încrederea interpretului meu cu ajutorul credinței,

tenacităţii, modestiei şi bunăvoinţei. Asta mi-a făcut munca de aici mult mai uşoară şi mult mai clară. Cu asta vreau să spun că am reuşit să înţeleg cât de ambiguu trebuie să fie răspunsul pe care vi-l voi da.

Îl cunoaşteţi pe medicul german Schrödinger şi pisica din teoria sa? Precum pisica aceea, ceea ce căutăm noi se află în suprapunere; este şi în acelaşi timp nu este aici.

Ca să-l conving pe Gebredan să facă şi altceva în afară de a-mi repeta sloganuri socialiste a trebuit să nu fac rabat de la bani, insulte, rom şi trabucuri. Pe cele din urmă le-a confundat la început cu un produs din carne afumată, cu rezultate care m-au îndemnat să rămân închis în birou aproape o zi întreagă, dar, odată neînţelegerea aceea clarificată, a devenit de-a dreptul vorbăreţ. E un om pios, un creştin, şi de-ndată ce l-am învăţat Crezul Niceean în spaniolă şi el m-a învăţat în amharică, totul merge extraordinar între noi.

Regina din Saba, mi-a explicat el, era etiopiană (presupusul ei palat se afla la scurtă distanţă de pista de zbor pe care am aterizat eu) şi, în timpul unei vizite la Ierusalim, a rămas grea cu copilul Regelui Solomon. I-a adus pe lume un fiu, pe Menelik, care, la vârsta de doisprezece ani, a călătorit la Ierusalim şi a fost primit cu mare pompă şi onoruri: tatăl lui şi curtenii l-au recunoscut pe băiat. După ce Menelik a stat acolo câţiva ani, sfătuitorii lui Solomon au devenit invidioşi pe băiat şi l-au obligat să plece, lucru pe care l-a făcut, luând cu el Chivotul aflat în Sfânta Sfintelor din Ierusalim.

A reuşit să ascundă cumva obiectul furat de însoţitorii săi până când s-au aflat cu toţii, aşa cum a spus Gebredan, „mult dincolo de atingerea lungului braţ al lui Solomon”; Menelik şi însoţitorii săi au ajuns la concluzia că un furt atât de îndrăzneţ, neruşinat şi prost plănuit n-ar fi avut niciodată sorţi de izbândă dacă n-ar fi reprezentat voia Domnului. Aşadar, cu aprobarea şi harul lui Dumnezeu, Menelik şi adepţii săi au dus Chivotul la Axum, unde au construit un templu magnific pentru a-l ascunde. Interpretul meu m-a asigurat că acolo se află şi acum.

Dar dumneavoastră ştiaţi asta, desigur, altfel nu m-aţi fi trimis aici, cu toate riscurile şi subterfugiile pe care le reprezintă o astfel de însărcinare. Vreţi să aflaţi dacă e adevărată legenda. Vă spun că n-o vom şti niciodată; ceea ce ştiu este că oraşul acesta există pentru a apăra un singur drum ce intră într-o clădire, drum ce poate duce la o

încăpere în care s-ar putea afla Chivotul. Acesta din urmă e protejat de un amestec de credință, teroare, mândrie şi teamă. Nu spun asta pentru a ponegri templul sau pe aceia care se lasă intimidați de legenda lui: rămâne încă de dovedit dacă Dumnezeu însuşi are destulă putere să depăşească insinuarea unor asemenea sentimente.

Doar un singur om, Călugărul Păzitor, are voie să vadă Chivotul; pe patul său de moarte îşi alege succesorul. Gebredan mi-a spus că acelaşi om e paznic de când s-a născut el şi de când s-au născut tatăl şi tatăl tatălui său, adică de aproape şaptezeci de ani. Pentru că paznicul este ales din rândul călugărilor şi nu dintr-al novicilor, vârsta sa, în cele din urmă, se apropie de un secol sau chiar îl depăşeşte. Când am întrebat ce poate face un om de o sută de ani împotriva unui răufăcător sau a unui batalion de răufăcători, înarmați şi hotărâți să pună mâna pe Chivot, interpretul meu a râs şi a spus că nu de străini apără călugărul păzitor Chivotul, ci că-i păzeşte pe străini de Chivot. Călugărul ales nu este cel mai puternic ori cel mai călit în lupte, ci cel mai sagace, inteligent şi persuasiv: călugărul cel mai capabil să-i convingă pe curioşi să se stăpânească pentru binele lor.

Dacă omul cu pricina nu reuşeşte să se stăpânească, mi-a spus Gebredan, în Axum nu lipsesc cei dispuşi să omoare pentru a proteja Chivotul. Şi nici biserica în care acesta din urmă s-ar afla nu e complet lipsită de capcane, drumuri false, labirinturi şi alcovuri ascunse, în stare fie să zădărnicească fuga răufăcătorului, fie să-i ascundă pe sătenii care ei înşişi ar fi nerăbdători să transforme biserica în locul de înmormântare al eventualului răufăcător. Gebredan nu vrea să spună nimic despre capcanele acestea, doar că pentru a trece de cea mai simplă dintre ele ai nevoie de o bună cunoaştere a ebraicii, aramaicii, amharicii şi tigrianei. Biserica însăşi e săpată în coasta unui munte: există o singură intrare şi, pentru a ajunge la ea, trebuie să mergi pe jos mai mulți kilometri de-a lungul unei poteci înguste cu muntele de o parte şi o prăpastie adâncă de cealaltă.

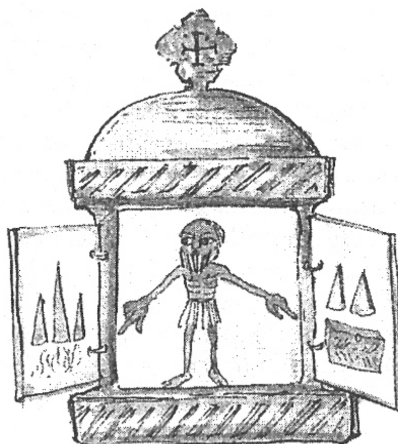
I-am cerut lui Gebredan acum două nopți, din nou, să-mi arate interiorul bisericii, însă el m-a refuzat iarăşi. De atunci s-a comportat ciudat, refuzând să calce departe de casă, insistând să angajez un alt om pentru „munca de afară” şi rămânând închis în camerele lui mare

parte din zi. Pot doar să bănuiesc că mi-a spus prea multe lucruri. Nu mi-e încă limpede dacă se teme de tradiție ori de cu totul altceva.

Misiunea mea aici, în ceea ce mă priveşte, s-a încheiat deja. Fie că se află în biserica aceea Chivotul, fie că nu, rezultatele sunt aceleaşi pentru noi. Majoritatea sătenilor – toți în afara unuia, de fapt – n-au văzut niciodată Chivotul, dar cred că este acolo şi se comportă ca şi când ar fi acolo, ceea ce ajunge pentru a face discutabilă problema. Ar fi posibil, desigur, să intri în Axum cu un batalion înarmat până-n dinți şi să-ți croieşti drum până în biserică. A convinge Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, oficial atee, să transfere de pe front prețioase resurse de război pentru a obține un artefact religios cu o autenticitate îndoielnică care s-ar putea chiar să nu existe este un lucru ce probabil ar depăşi chiar şi darul dumneavoastră al persuasiunii. Pe deasupra, din motive ce depăşesc nevoile materiale ale unei lupte împotriva Frontului de Eliberare a Poporului Tigrian, motive pe care un oficial sovietic le-ar numi „superstiții regresive”, dar pe care eu şi dumneavoastră le cunoaştem sub alt nume, cred că ar fi mai bine să lăsăm Axumul în pace. Am impresia că prezența mea îl profanează, cu toate că mi-ar plăcea foarte mult să mă întorc aici în alte împrejurări.

Mă voi înapoia la Asmara la începutul săptămânii viitoare şi de acolo sper să ajung înapoi în Santiago înainte de naşterea Domnului Nostru (cu toate că am auzit spunându-se că ataşatul dumneavoastră cultural, bufonul acela gras de Ghenadi Ştarpin, insistă să se refere la Crăciun ca fiind „sărbătoarea de iarnă a dobândirii de către muncitori a mijloacelor de producție şi a productivității tot mai mari a industriei colectiviste sub binevoitoarea mână de fier a socialismului”).

Al dumneavoastră mereu tovarăş,
cu o profundă prietenie personală,
Căpitanul Felix Armando Correa de Todos los Santos

Obiectul nr. 5: Un triptic din lemn cioplit, cu un panou principal pătrat cu laturi măsurând aproximativ opt centimetri, ascuns de două panouri dreptunghiulare. O gravură pe partea din față a celor două uşițe înfățişează un cufăr din lemn deasupra căruia se află două figuri înaripate – heruvimi – stând cu fața una către cealaltă. O cercetare mai atentă a gravurilor scoate la iveală urme de vopsea de aur pe heruvimi.

Deschizând uşițele, se poate vedea în prim-plan o icoană înfățişând un bărbat slab, cu piele brună, chel şi cu barbă, stând cu brațele ridicate şi cu palmele întoarse spre exterior pentru a arăta scenele pictate de o parte şi de alta a lui (adică pe interiorul fiecărei uşițe). La stânga se află o reprezentare policromă a aceluiaşi cufăr gravată pe partea din față, de data aceasta cu două conuri galbene şi subțiri, reprezentând focul ceresc, ce iradiază din fiecare heruvim în parte. În dreapta, conurile converg pe trei obeliscuri înalte, de parcă acestea din urmă ar fi fost cumva evocate de foc. Privirea neabătută, ochii mari şi buzele strânse oferă personajului din prim-plan un aer de îngrijorare şi de sfidare.

Mulți alchimişti europeni au folosit silueta unui om negru (sau, pentru cei care se considerau sofisticați, a unui etiopian) pentru a reprezenta etapa inițială a procesului alchimic, în care substanța ce urmează a fi transformată trebuie mai întâi să se descompună şi să se-nnegrească înainte să poată renaşte. Alchimiştii din Cornul Africii, însă, care învățaseră secretele artei de la savanții arabi ce ghidau convoaiele corăbiilor comerciale prin Marea Roşie, foloseau autoportretul nu pentru a reprezenta descompunerea, ci puterea şi posibilitatea substanței eliberate de orice formă inferioară:

libertatea prezentă în comparație cu trecutul asupritor mai degrabă decât lipsa de formă prezentă în comparație cu perfecțiunea viitoare.

Data fabricației: Omul din prim-plan, cu capul prea mare şi alungit şi cu buzele țuguiate, dar şi stilul tripticului (lemn cioplit, cu o singură imagine pe partea din față care, întinzându-se pe ambele uşițe, prevesteşte scena dinăuntru) sunt caracteristice şcolii de iconografie etiopiană Tereyu, ceea ce ar plasa data fabricației la sfârşitul secolului al XI-lea sau începutul secolului al XII-lea.

Fabricantul: Identitatea lui e necunoscută, dar trebuie să fi provenit din rândul călugărilor Tereyu, renumiți de la Gdansk până la Constantinopol şi mai departe, ca artişti dar şi ca inovatori strategici în bătălia împotriva Fiilor Imamului Ali Raşid, când, vreme de şapte ani şi şapte luni, au apărat Fortăreața „Visul Păstorului" de invadatorii arabi.

Locul de proveniență: Cel mai probabil dintre actualele oraşe Massawa şi Zula, în Eritrea. Regiunea aflată între aceste două centre a fost foarte activă în plan comercial din secolul al VIII-lea şi până în secolul al XVIII-lea; aproape toate obiectele care plecau din Etiopia spre Europa sau Asia treceau prin acea regiune.

Ultimul proprietar cunoscut: Centrul pentru Etnografie şi Cultură Africană, Universitatea din Havana, Cuba. Icoana s-a aflat într-unul dintre cele patru cufere pline de „curiozități orientale" aduse din Santiago de Cuba de către Felix Armando Correa, fost căpitan în armata cubaneză, apoi cercetător al creştinătății africane. În 1980, după ce a fost expulzat din armată în circumstanțe misterioase, Correa şi-a dedicat opt ani din viață reconstituirii călătoriilor lui Cosmas Indicopleustes, un călugăr itinerant din secolul al VI-lea. La întoarcerea sa în 1988, s-a retras la ferma de tutun a familiei sale, unde şi-a trăit restul vieții ospătându-se, studiind şi rugându-se.

După uraganul din august 1989, muzeul a trebuit revopsit şi tot circuitul electric a trebuit refăcut; pentru a termina cât mai repede lucrarea, a fost angajat un grup de electricieni ruso-uzbeci ce locuiau într-un „adăpost pentru muncitori". Dispariția icoanei a fost anunțată la o zi după ce a fost

repus în funcțiune curentul electric şi la două zile după întoarcerea electricienilor la Chirchik.

La un an după dispariția tripticului tereyu, nepotul lui Correa şi-a găsit bunicul în hambarul pentru uscare, cu creierii pe perete şi cu o armă în mâini.

Valoare estimativă: Vânzătorii optimişti i-ar estima valoarea la aproximativ 70.000 de dolari, cei realişti la 55.000, iar cumpărătorii deştepți la nu mai puțin de 45.000. Icoanele tereyu, fiind rare şi vechi, se vând de obicei la prețuri cuprinse între 15.000 şi 45.000 de dolari, în funcție de starea în care se află, pentru un singur panou de piatră, şi între 30.000 şi 70.000 de dolari pentru un diptic sau triptic din lemn cioplit, în stare bună.

El este tatăl tuturor lucrurilor miraculoase de pe pământ.

Când am ajuns la redacție mai târziu decât ar fi trebuit vineri dimineața, l-am găsit pe Austell acolo, cu stiloul în mână, cu un ziar pe birou şi cu cărți cu gravuri şi fotografii cu ciuperci împrăştiate pe podea în fața lui.

— A, bună dimineața, Paul. Sau ar trebui să spun mai bine tristă dimineață, eh?

Arătă cu degetul spre biroul întunecat al lui Art.

— S-a dus la priveghiul doctorului ăluia, cel cu nume de…

— Panda, l-am întrerupt.

— Da, exact. Panda. Minunat nume. Nu l-am cunoscut. O, ei, presupun că l-am întâlnit la minunatele seri boeme ale lui Art şi Donna. Un domn tuciuriu, nu-i aşa?

Am ridicat din umeri nepăsător – nu-l văzusem niciodată.

— Da, îmi închipuiam eu, spuse Austell distrat. Mmm. Un tip foarte simpatic. A murit pe neaşteptate, înțeleg?

— Un accident de maşină cu făptaş necunoscut. Maşina nici măcar n-a oprit.

Austell îşi scoase ochelarii şi se uită la mine de parcă m-ar fi văzut pentru prima dată.

— Adevărat? Adevărat? Ce oribil! Ei, e de-a dreptul… S-a dus cineva la poliție?

Felul cum accentua cuvântul „poliție” sublinia exotismul termenului pentru el: oameni violenți care poartă blazere ieftine şi intră în fugă pe uşă cu armele ridicate. Mă întrebam dacă întâlnise vreodată un polițist (frații Olafsson nu intrau la socoteală).

— Mda, poliția a fost chemată imediat după accident. Nu există însă niciun suspect; martorii nu s-au putut pune de acord asupra tipului de maşină sau a celui care era la volan.

— Chiar ai vorbit cu poliția?

— Am vorbit. Nu m-a ajutat cu cine ştie ce.

— Păcat. Şi cum îți merge cu restul articolelor? întrebă pe-un ton aproape paternal.

— Bine, nu mă plâng, mersi.

— A, bine. Ştii, am auzit că Verrill vrea să adauge un raion de legume. Vestea stârneşte multă emoție în târg, îți garantez asta. Mai ai de făcut vreo vizită la Clougham?

— Nu, nu se vede niciuna la orizont. Se pare că toate noutățile privesc Lincolnul sau Wickendenul.

— Excelent. Cum te-am mai avertizat, Clougham a fost întotdeauna un loc cam ciudat. Dacă aş putea evita, nu m-aş duce acolo.

Am aprobat din cap amiabil şi m-am întors spre masa mea de lucru. Restul acelei dimineți am lucrat amândoi într-o linişte întreruptă ocazional de Austell, care-şi citea cu voce tare unele propoziții, şi de păcănitul tastelor de la computer, atunci când transcriam discuția avută cu Hannah în urmă cu o zi. În timp ce făceam aceasta, ea se tot strecura în gândul meu neinvitată şi, când am început să număr mai întâi orele şi apoi să transform în minute timpul rămas până când trebuia să merg la ea, am descoperit că-mi este foarte greu să lucrez. Austell începuse să fredoneze afon în vreme ce muncea; zumzăia la fel ca o viespe amețită. Spre sfârşitul dimineții devenisem deja atât de agitat la gândul unei întâlniri adevărate cu o fată adevărată, încât nu-mi mai găseam locul. I-am spus lui Austell că merg să discut cu soții Verrill despre lărgirea magazinului. Am plecat înainte să-mi ceară să-i cumpăr ceva de acolo.

La 6:40 soarele apusese deja, aerul devenise înțepător şi cețos iar eu alergasem deja un întreg maraton în apartamentul meu. Nu reuşeam să găsesc un mod productiv de a umple acea după-amiază, aşa că am apelat la vechiul exercițiu de a arunca o minge de tenis în perete până când proprietăreasa mi-a răspuns cu câteva bătăi în podea. Apoi m-am uitat la ştiri. Ştirile dintr-un oraş de provincie păreau intenționat aranjate cu scopul de a nega afirmația conform căreia jurnalismul descrie o lume aflată în schimbare; după două luni în Lincoln şi în împrejurimi, ştirile de seară deveniseră pentru mine un exercițiu al artei combinatorii: incendiu, consilier local cu probleme, echipa de fotbal american a liceului câştigă, buletinul meteo; jucător de fotbal din echipa liceului cu probleme, consilierul propune un nou mod de a plăti taxele municipale, incendiu, buletinul meteo; viscol, ştiri de la echipa de hochei a liceului, judecător concediat pentru că şi-a pipăit secretara, incendiu, buletinul meteo. În seara aceea, ştirea principală era reprezentată de deschiderea unei noi şi luxoase băcănii la două oraşe distanță, ceea ce însemna că turiştii de weekend nu mai trebuiau să-şi aducă cu ei semințe de spanac sălbatic, andive şi bere cu cafea, ciocolată şi boabe de mirt. Când au anunțat că echipa de baschet a liceului trecuse în sferturile de finală, am închis televizorul. Mi-am pus pe

mine o jachetă sport pentru prima dată de la absolvire (părea să se fi micşorat la nivelul burţii după ce rămăsese atât de mult timp neatinsă în dulap), mi-am pieptănat părul imposibil de pieptănat până ce-am obţinut nişte şuviţe castanii semiobediente şi am ieşit pe uşă, aruncând cheile în aer, ratând să le prind şi pescuindu-le dintr-o baltă.

Marea parcare sub formă de potcoavă de la Talcott strălucea luminată de propria-i recoltă de luni, de lămpi galbene pe ambele laturi, întinzându-se de la drumul de acces spre marea faţadă, şerpuind pe lângă terenurile de atletism inundate de lumină şi căminele construite într-o varietate de stiluri – cel rustic şi vechi de Noua Anglie, cel din cărămidă roşie acoperită cu iederă, cel aparţinând firmei Hartford, constructoare de complexe rezidenţiale în anii 1970 – spre uşile simple din spate, din oţel şi sticlă. Hannah stătea la intrare şi-a ieşit când i-am făcut cu mâna aprinzând şi stingând farurile în mod repetat (de ce am făcut asta? nu o fac niciodată; nu-i un gest care să facă parte din arsenalul meu – seara era plină de recriminări tăcute emise de un sine pentru un alt sine). În balta de lumină caldă, cu capa de lână verde, cu părul de culoarea mierii şi cercei lungi şi argintii, părea ieşită din timp, fermecată, ca un fel de gazelă lichidă.

— Eşti foarte punctual, spuse ea, urcând în maşină. Mă bucur; am terminat de corectat nişte extemporale abia acum cinci minute.

— Despre ce era vorba-n ele?

— O, ca de obicei. De muzică. Am încercat să le explic elevilor mai mari cum stă treaba cu contrapunctul. Am cântat prima suită franceză[5] şi apoi *When I'm Sixty-Four*[6], pentru partea aia la clarinet de la ultima strofă, ştii?

Nu ştiam.

— Sigur.

— Judecând după eseuri, nu cred că au înţeles prea bine.

Se uită în oglinda retrovizoare şi îşi trecu degetele prin păr, separând şuviţele.

— Ei, asta e. Apropo, cunoşti drumul?

— Nu. N-am simţul orientării. Mă rătăcesc şi în parcări.

Chicoti – un punct pentru echipa gazdă.

— Spune-mi tu.

— Bine, o vei coti pe 87, care e sus…

Se entuziasmă brusc, punându-mi o mână pe braţ.

— O, trage pe dreapta, opreşte aici în faţă la Sfântul Ştefan.

O biserică mare de piatră se profila în dreapta noastră; în fața ei, doi bărbați în sutane şi canadiene băteau în peluză stâlpi cu afişe. Cei doi erau diferiți aproape în toate privințele: unul era gras, rumen, vesel şi alb; celălalt slab, îngrijit, sobru şi negru. Preotul de culoare ținea țăruşul în loc, în vreme ce preotul alb îl bătea în pământ, gâfâind de efort. Când am tras maşina pe marginea drumului, s-au oprit amândoi şi au ridicat privirea: preoți în lumina farurilor. Văzând-o pe Hannah, bărbatul alb şi gras lăsă nepăsător să-i cadă ciocanul din mână şi înaintă spre maşină.

— Ei, uite cine-i aici. Bună, Hannah. Ce surpriză plăcută. Unde mergi în seara asta? Luke, uite cine-i aici, îi strigă celuilalt preot. E domnişoara Rowe.

Veni şi celălalt om, zâmbi curtenitor şi făcu o plecăciune din cap spre Hannah, care-i răspunse cu blândețe la salut, dar i se adresă celuilalt.

— Mergem să luăm cina. El e prietenul meu, Paul, a spus ea. Dânsul e reverendul Hampden.

Îşi scoase mănuşile cu degete tăiate şi îmi puse în mână o palmă flască precum un crap mort, nici măcar nu îmi răspunse la strângere, după care îşi trase în grabă mănuşa la loc pe mână.

— Iar dânsul e reverendul Makgabo.

Îmi răspunse cu o strângere zdravănă de mână şi chiar cu un „încântat de cunoştință”. Nu i-am putut recunoaşte accentul.

— Aşadar, unde mergeți voi, copii, în această seară minunată? a întrebat Hampden.

— La Păstrăvul.

— A, excelent, excelent. Minunată alegere. Spune-mi, Paul, eşti de prin părțile noastre?

— Nu m-am născut aici, dar acum locuiesc în Lincoln.

— Chiar aşa? Fantastic. Cu ce te ocupi? La ce biserică mergi?

— Nu sunt foarte bisericos, dar lucrez la *Carrier*.

— Eşti reporter! Presupun că asta le explică pe toate, spuse, făcându-i cu ochiul complice lui Hannah. Membrii istovitoarei prese scrise nu se prea pot deranja să vină mai des la biserică în ziua de azi. Nu, nici chiar Art şi Donna nu vin de Crăciun. Desigur, Art e catolic, aşa că poate…

Îşi lăsă propoziția neîncheiată şi îşi ridică mâinile înmănuşate de parcă m-aş fi avântat spre el.

— Fără jignire, absolut niciuna, dacă şi tu eşti catolic sau orice altceva, sincer. Dar Hannah, ştii, este unul dintre puținii oameni de pe aici care e

activ în cadrul bisericii noastre. Nu-i adevărat, Luke?

Makgabo clătină din cap, dar Hampden nici măcar nu se uită spre el pentru a-i căuta confirmarea.

— De fapt, tocmai s-a îngrijit de grupa de tineret, nu-i aşa?

Hannah aprobă din cap.

— Ştii, zise Hampden, ducând o mână mare la cap şi mişcându-şi burta sub haină şi sutană, mă întreb dacă n-ai putea intra doar o secundă, să discutăm despre activitatea asta pe care o desfăşori, i se adresă lui Hannah. Paul, eşti bine-venit şi tu. Nu va dura decât un minut. Luke, poți termina tu cu anunțurile, te rog?

Se întoarse spre mine şi ridică iarăşi brațele.

— Mănuşile astea afurisite-s de vină. Nu-s bune la nimic. Hannah?

Când coborî din maşină, el o prinse de mijloc şi merseră împreună spre biserică. Hannah se uită în urmă la mine, ridică un deget şi rosti pe muteşte: „Un minut”.

Am oprit motorul şi am coborât.

— Vă pot ajuta cu alea? l-am întrebat pe Makgabo.

Afişele anunțau o vânzare de produse de panificație şi o licitație tacită pentru strângerea de fonduri destinate parohiei.

— Da, mulțumesc. E nevoie de doi oameni, ştii, ca să le înfigi cum trebuie în pământ. Iar pământul e alunecos după ce-a plouat aşa de mult. Trebuie să le ții nemişcate şi eu le voi lovi cu ciocanul. Nu, nu. Ține de coadă, nu de partea de sus. Nu vreau să-ți strivesc degetele.

— Dacă nu vă deranjează întrebarea, de unde sunteți?

— Din Uganda. Am venit în Statele Unite pentru un schimb de doi ani. Un preot din New Haven, reverendul Jonas, mi-a luat locul în Gulu pe aceeaşi perioadă.

— De ce în Lincoln şi nu în New Haven?

— Sincer să fiu, nu sunt foarte sigur. Am mers doar unde am fost trimis. Lucrez în New Haven trei nopți pe săptămână, dar mai mult ca voluntar decât ca preot de parohie. Pare să fie o nevoie mai mare de consiliere acolo decât aici. Iartă-mă că spun asta, dacă te jigneşte.

— Absolut deloc. Cu ce vă ocupați în New Haven?

— Lucrez la o cantină, la un restaurant al săracilor, cum se pare că-i spun oamenii de pe-aici, aflată sub îngrijirea bisericii. Gătesc, fac curățenie, plec o ureche.

Înfipse o țepuşă ferm în gazon şi luă o alta.

— Iar tu eşti reporter aici? Îți place ce faci?

Se uită la mine fără să-şi ferească privirea, cu o expresie caldă şi deschisă.

— Bănuiesc că da.

— Bănuiala nu-i a bună. Eşti un om cultivat, aşa că ai ocazia să-ți alegi o profesie care să-ți placă, n-ai nevoie de bănuieli. Prietena ta Hannah pare încântată de meseria ei.

Făcu o pauză şi îmi aruncă un zâmbet viclean, cu ochii scăpărându-i neastâmpărați.

— Iar tu pari destul de încântat de ea. Ai însoțit-o cu privirea tot drumul până la biserică.

Am roşit şi n-am spus nimic, iar reverendul Makgabo a râs.

— Ei, vezi? Ştiam eu. Şi eu sunt însurat şi mă uit la fel la soția mea. Dacă sunt preot nu înseamnă că nu sunt şi om.

Avea un râs molipsitor, din toată ființa, căruia nu i-am putut rezista.

— Mda, e-o fată de treabă, am recunoscut, ceea ce stârni alte hohote de râs din partea reverendului Makgabo.

— De treabă. Într-adevăr. Da, chiar aşa este.

Se uită din nou la mine în acelaşi fel şăgalnic, zâmbind cu jumătate de gură. Era ceva vivace, de spiriduş şi de cuceritor la el.

— Dacă nu te deranjează observația, ai fi un agățător[7] excelent.

— Poftim?

Ochi scăpărători şi un nou râset.

— Da, ştiu că termenul ăsta are în americană un sens poate… ei, poate nu tocmai sănătos. Eu vorbesc însă despre rugbi. Joci?

— N-am jucat niciodată.

— Ei, atunci trebuie să joci cu noi. Când putem, un grup alcătuit din aproximativ douăzeci dintre noi jucăm în weekenduri. În afară de mine, nimeni n-a mai jucat rugbi până acum. Lipesc anunțuri în New Haven şi Lincoln şi-mi adun frații din ambele locuri pentru a ne îmbrânci ca nişte păgâni preț de câteva ore. Ştii, nici nu-ți poți imagina câte probleme se pot rezolva pe terenul de rugbi. În loc să te macine gândurile, să te cerți şi să faci planuri, alergi doar şi te izbeşti de cineva şi te eliberezi pe dată de toate frustrările.

— Joacă şi reverendul Hampden?

— A… La rugăciunea aceasta n-am primit încă răspuns, spuse el rotind ochii. Dar uite-l că vine.

Hampden, străbătând legănat parcarea, ca o morsă amețită, flutura o mână înmănuşată pe lângă corp ca să-şi păstreze echilibrul; cu cealaltă mână o ghida pe Hannah. Mâna de pe spatele ei nu era învelită în mănuşă, iar expresia lui în vreme ce Hannah vorbea se situa cumva între cea de interes extrem şi cea de rânjet bănuitor; frecvența cu care ochii îi fugeau la linia gâtului şi la spatele ei pe când Hannah nu se uita îl făcea să pară mai mult că tânjeşte. Când se apropiară, îmi puse o mână pe umăr.

— Ei, ştii, Paul, i-am pus prietenei tale Hannah tot soiul de întrebări despre tine şi nu mi-a putut spune absolut nimic.

Nu eram sigur ce ar fi trebuit să răspund la aceasta, aşa că m-am uitat la Hannah şi am aşteptat să intervină. N-a făcut-o.

— Ei, presupun că eşti un tip destul de onest. Ce crezi, Luke? L-ai radiografiat cum trebuie, nu? întrebă, făcând ostentativ cu ochiul spre Hannah.

— O, da. Mi se pare cât se poate de sincer.

— Ei, asta rezolvă lucrurile, atunci. Paul, mă bucur că te-am cunoscut. Să conduci cu atenție. Întotdeauna e o încântare, Hannah, spuse, sărutând-o pe obraz şi oferindu-i o îmbrățişare absolut inutilă şi întru câtva dezagreabilă. Sper că ne vom vedea curând.

— Şi eu sper.

— Minunat. Paul, şi tu eşti bine-venit dacă mai treci pe aici, ca să vezi ce mai punem la cale.

Prin minte mi-au alunecat la fel ca nişte mormoloci mai multe mii de răspunsuri. Nefiind în stare să spun ceva frumos, m-am mulțumit cu o simplă strângere de mână. Reverendul Makgabo mi-a spus să vin în dimineața următoare pe terenul de la Talcott dacă voiam să joc. Hannah mi-a spus, împingându-mă spre maşină cu un deget aşezat în ceafă, că era timpul să cinăm.

Păstrăvul se afla lângă un râuleț la sud de granița cu statul Massachusetts, de-a lungul unei porțiuni mari de pajişte mărginită de pini foarte deşi şi de dealuri ce se profilau pe albastrul nopții ca nişte năluci.

— Printre copacii de acolo se află Traseul Apalaşilor[8], spuse proprietarul bărbos pe când ne conducea la masă. Nu ştiu mulți lucrul ăsta; când se gândesc la traseu, oamenii se gândesc la Tennessee. Dar dacă, după ce veți termina de mâncat, mergeți de-a lungul potecii din spatele parcării şi o luați în stânga, spre primul crâng, vă veți afla în Tennessee doar dacă mai

mergeți o bună bucată de drum. Când sunteți pregătiți să comandați, veniți la tejghea. Meniul e pe tăblița de deasupra barului de colo. În locul vostru, nu m-aş apropia de somon, ne spuse el, făcându-ne cu ochiul.

Hannah a comandat berea lor făcută în casă şi plăcintă cu carne. Eu am cerut un cheeseburger cu cartofi prăjiți şi o Budweiser. Proprietarul şi Hannah se uitară amândoi la mine strâmbându-se, de parcă aş fi cerut un sote pentru bebeluşi.

— Eşti sigur că vrei Budweiser? m-a întrebat Hannah, insinuând că ea era sigură că nu voiam. Aici se face bere de casă.

— Adevărat?

Proprietarul aprobă din cap şi rânji, închizând ochii cu expresie de beatitudine: văzând o asemenea autosatisfacție, mă aşteptam la perfecțiunea însăşi într-o halbă de sticlă.

— Atunci voi lua… Aduceți-mi doar ce-i aduceți ei.

Pufni, făcu o grimasă uşoară şi extrem de tolerantă, apoi plecă. Am ridicat din umeri.

— Sunt un filistin, ştiu. Dacă ar fi avut la cutie, de-asta aş fi comandat.

Se uită la mine cu o falsă iritare.

— Sper doar să nu mă vadă nimeni cu un mocofan ca tine, glumi, trecându-şi mâna peste a mea.

Am întrebat-o ce părere are despre părintele Hampden.

— O, e-un bătrânel simpatic. Îi place ce face şi e imaginea perfectă a unui preot din Noua Anglie, nu-i aşa? Ție ce impresie ți-a lăsat?

Am ridicat sprâncenele nepăsător.

— Mi-a plăcut de reverendul Makgabo.

— E cam tăcut. Nu-l cunosc prea bine. Dar părintele Hampden pare atât de spontan, ştii? Pare croit pe măsura locului pe care-l ocupă.

Nu eram complet convins de argumentele lui Hannah, dar nu avea rost să ne contrazicem pentru asta.

— Pot să te întreb ceva?

Am aprobat cu o mişcare a capului.

— Ce nume mai e şi ăsta, Tomm? Atunci când ai sunat prima dată, am crezut că te cheamă Paul Tom. La fel ca şi Billy Bob, Becky Sue sau ceva de felul ăsta.

Am râs şi am clătinat din cap: mai auzisem asta şi altă dată; toată lumea mă întreba despre numele meu.

— Nu vreau să fiu indiscretă, spuse ea, lăsând capul pe-o parte şi îndepărtându-şi părul de pe faţă.

Asta a fost o lovitură sub centură, mi-am spus; aş fi divulgat secrete de stat numai să mai văd o dată gestul acela.

— Bunicul, tatăl tatălui meu, a venit în Brooklyn din Polonia. Numai că trebuia să ajungă la Liverpool, fiindcă acolo mersese deja fratele lui şi acolo credea că-l va duce vaporul. Nu ştia să citească sau să scrie, şi cred că s-a gândit doar să urce pe primul vas cu echipaj vorbitor de limba engleză. Aşa că, în drum spre vest, s-a hotărât că trebuie să-şi anglicizeze numele. Oricum, s-a adresat unuia dintre marinari…

— Secundul?

— Şeful de echipaj? Responsabilul cu chila? Cine ştie? Am fost pe un singur vas în viaţa mea, iar acela e feribotul pentru Insula Staten. Aşa că l-a întrebat pe tipul ăsta: „Care-i cel mai englezesc nume pe care-l ştii?” Tipul i-a zis: „Tom”. Şi ăsta i-a devenit numele de familie. Cum a apărut „m”-ul în plus, habar nu am, dar asta, că mă crezi sau nu, e povestea numelui meu de familie. Dar tu? Rowe? Eşti o fiică a celor de pe Mayflower[9]?

A râs, scăpând din neatenţie puţină bere înapoi în pahar.

— Sigur. Aşa-i place tatei să creadă. Mama, însă, e fata tipică din Midwest. Cu origini scandinave, scoţian-irlandeze. Poate că încă ceva. E genul acela de trecut etnic ce nu contează cu adevărat ca trecut etnic.

— O familie unită?

— Sunt foarte apropiată de mama. Locuieşte singură nu departe de Chicago. Schaumburg, dacă-ţi spune ceva.

Am scuturat din cap.

— Dar cam asta-i tot. Pe tata îl văd din când în când, cât mai rar posibil. A fugit cu o altă femeie când aveam şase ani, apoi a părăsit-o şi pe ea. Au fost multe „alte femei”. Acum locuieşte, oricum, în Florida, într-un bungalow mic şi caraghios ce dă spre un teren de golf, unde poate bea 7&7[10] şi rămâne nepăsător la toţi şi la toate. Urăşte frigul, aşa că nu vine niciodată aici. Încă un avantaj al faptului că locuiesc în Lincoln.

Pe când vorbea, sosi şi mâncarea, iar ea se avântă la plăcinta cu carne de parcă n-ar fi mâncat de câteva zile. Presupun că mă uitam la ea puţin cam prea interesat, fiindcă a ridicat ochii, brusc conştientă de sine, şi a început să-şi şteargă bărbia şi să-şi cerceteze cămaşa în căutarea petelor de mâncare.

— Nu te-ai murdărit, stai liniştită. Doar că-mi plac fetele care mănâncă.

— O, mulţumesc. Asta sunt eu, cred. O hămesită.

— N-am vrut să… Îmi pare rău, doar că…

A râs, fluturând din mână.

— Ştiu. Vorbeşte-mi despre tine. Eşti un metis din Brooklyn. Ce altceva?

— De fapt, tata s-a mutat înapoi în Indianapolis, acolo unde a crescut. Părinții mei s-au despărțit când aveam doisprezece ani. Mama locuieşte în continuare în Brooklyn. De fapt, locuieşte în casa unde am crescut, o construcție masivă cu trei etaje. Spune mereu că va da cu chirie primele două etaje, dar cred că vrea să le dea casa fratelui meu şi soției lui.

— Oau. O casă în care să fi trăit trei generații, în Statele Unite. Ba chiar în New York.

— Mda, ei bine, cred că nu ne prea place să mergem în altă parte.

— Fără călătorii?

— Nu, cred că nimănui din familie nu-i place cu adevărat să călătorească. Ne-au dus părinții la Londra o dată, când eram mic, iar mama merge din când în când în Olanda şi în Irlanda, în vizită la familia ei. Tata spune că începe să sufere de nostalgie imediat ce ajunge la est de Cleveland sau la vest de Omaha.

— Bine, uite marea întrebare.

Făcu un mic ropot de tobe pe masă, cu degetele.

— Câți ani ai?

— Câți îmi dai?

— Nu ştiu. Douăzeci şi şapte? Douăzeci şi opt?

M-am lăsat în spate pe bancheta din piele roşie.

— Mă jigneşti. Chiar mă jigneşti. Abia am împlinit douăzeci şi trei.

Îşi acoperi gura cu mâna şi căscă ochii, care scânteiară capturând lumina lumânărilor de pe mesele din jurul nostru.

— Dumnezeule. Un copilaş. Nu-mi vine să cred. Am avut întâlniri cu bărbați mai tineri decât mine, dar nu atât de tineri. Asta-i pedofilie.

Am roşit. Insinuase cumva că ne aflam la o întâlnire amoroasă?

— De ce? Pot să întreb…

— Eu? Am luat-o pe panta descendentă. S-a zis cu mine. Nu mai figurez nici măcar în manualele de istorie. Am treizeci şi unu de ani.

N-am spus nimic, ceea ce, privind retrospectiv, a fost mai rău decât un comentariu sarcastic. Îmi aduceam aminte destul de bine petrecerea de aniversare a douăzeci şi şapte de ani a mamei mele. Treizeci şi unu de ani era vârsta unui adult.

— N-am ieşit niciodată cu cineva atât de… Ei bine, presupun că, fiind la colegiu, pur şi simplu n-am avut…

Groapa devenea din ce în ce mai adâncă pe măsură ce fața mi se înroşea.

— O, nu te mai îmbujora. Ai grijă să-mi fie decofeinizată cafeaua, fă-mi rost de un cadru pentru când vom ieşi din bar şi totul va fi bine. Nu-ți face griji.

De obicei nu vorbesc atât de deschis cu oamenii, mai ales cu femeile – mai ales cu femeile față de care mă simt atras. Dar discuția noastră a mers ca pe apă şi, cu cât a mers mai uşor, cu atât am simțit că e mai mult în joc. La masa aceea, lumea s-a lărgit şi a devenit mai binevoitoare.

Am mărturisit că nu ştiam cu adevărat ce voiam să fac; a spus că nici ea nu ştie. Înainte să se mute în Lincoln, locuise în Boston, unde predase engleza, cântase în câteva coruri şi dusese „viața puțin destrăbălată a unei femei singure şi relativ atractive într-un uriaş centru universitar". Se mutase când auzise de postul de la Talcott şi simțise nevoia să evadeze din oraş, dar a spus că era „mai mult mulțumită decât fericită" de viața pe care o avea. Se întreba dacă asta nu era o problemă sau ceva ce-ar fi trebuit să îndrepte. Am ridicat din umeri şi i-am spus că nu ştiu.

— Sigur că nu ştii; abia dacă ai vârsta legală să cumperi o bere. Apropo de asta…

Flutură un pahar gol în mâna stângă.

— Încă unul. Iar promisiunea e încă valabilă: întoarce-te la masă cu un Budweiser – sau orice seamănă cu un Bud ori ceva la cutie – şi te las aici.

După ce am mai discutat două ore şi am băut mai multe beri, m-a întrebat cât e ceasul. M-am ridicat să mă uit la ceasul din spatele barului şi am văzut sub el, ghemuit pe un scaun şi fără să discute cu nimeni, un om care-mi era parcă familiar. Avea o față blândă, de lup de mare, şi-o barbă albă; purta haine de profesor ce nu păreau a avea nici formă, şi nici culoare (lălâi, de un bej maroniu). Chiar dacă nu reuşeam să-l identific, eram sigur că-l mai văzusem înainte.

Când m-am aşezat, i l-am arătat lui Hannah; bănuind că era posibil să fi venit din Lincoln, credeam că ea l-ar putea cunoaşte. Când s-a întors spre el, bărbatul se uita direct spre masa noastră; Hannah s-a rotit repede înapoi, mai înainte de a putea să-şi mascheze expresia de şoc şi teamă de pe chip.

— Nu ştiu cine este. Nu cred că l-am mai văzut până acum. Cred că ar trebui să plecăm, spuse ea repede, cu un zâmbet evident fals întinzându-i-se pe buzele subțiri.

Pe deasupra, sunt obosită, adăugă, aşezând o mână peste a mea.

— Care e problema? Cine-i tipul?

— Tocmai ți-am spus că nu ştiu. Te rog, nu putem pleca acum? Te rog?

— Mai ai încă jumătate de pahar de bere. Eşti sigură că nu vrei să…

În timp ce eu vorbeam, ea scoase bani din poşetă, pregătindu-se să achite factura. La asta, am cedat.

— Bine, nu face asta. Hai să plecăm de-aici. Dar dacă eşti îngrijorată, poate ar fi mai bine să vorbeşti cu poliția sau poate să…

Se forță să adopte un aer de oboseală şi de amețeală, însă expresia păru să-i planeze pe deasupra trăsăturilor ca o mască prost aşezată.

— Omul ăla îmi aduce puțin aminte de tata, aşa cum arată în pozele vechi.

Dacă asta era adevărat, tatăl ei probabil că se apropia de şaizeci de ani atunci când se născuse, ceea ce era ciudat, dacă nu complet nemaiauzit. Însă nu mi-l puteam închipui pe tipul ăla cu un aspect de bătrân marinar într-un bungalow de pe marginea unui teren de tenis din Florida.

În pofida zâmbetului dezinvolt şi a falsului pas sprințar cu care se îndreptă spre uşă, când îşi închise nasturii hainei, lui Hannah îi tremurau mâinile.

FILDEŞUL DIN XINJIANG
(PĂMÂNTUL)

Pământul: un poet barbar a notat cu o perspicacitate neobişnuită că din el venim şi că-n el ne vom întoarce. Este primul şi cel mai important element, aşa cum au constatat anticii, principalul pentru calitate şi demnitate, cunoscut mai mult ca orice pentru răceala şi uscăciunea sa, dar în realitate şi receptacul şi teren fertil pentru celelalte trei. Tsun Li Bai credea că adevăratul Savant ar trebui să mănânce în fiecare zi câte o lingură din pământul pe care s-a născut, luându-l cu el dacă e nevoit să călătorească în alte locuri. Nu e nevoie să mai vorbim despre nefericita-i soartă…

Yun Feiyan, *Roata dragonului*

[Fragmentul ce urmează este extras din declaraţia lui Jakob Harve, un poet eston care a fost considerat duşman al poporului şi trimis în lagărul de muncă de la Yamal în august 1974. A redactat acest document după evadarea sa, douăzeci şi şase de luni mai târziu. Lipseşte pagina sau paginile de început.]

…fiindcă auzisem vorbindu-se că au fost toţi colectivizaţi şi transformaţi în neobosiţi *Homo sovieticus.*

— Da, în mare parte, spuse într-o rusă suspicios de bună (şi numai asta ar fi trebuit să mă pună în gardă: cât de prost am fost). Dar câteva bande de oameni de-ai noştri încă mai hoinăresc libere, aşa cum au făcut întotdeauna şi cum vor continua întotdeauna să facă.

Se uită în jos la picioarele mele: purtam cizme subţiri, prost făcute, distribuite de închisoare, ale căror tălpi începeau să se scâlcieze. De fapt, picioarele îmi erau complet amorţite de mai multe ore – vârfurile degetelor începeau să se înnegrească – dar eram atât de hotărât să mă îndepărtez cât de cât de iadul din care scăpasem, încât abia dacă băgasem de seamă asta.

A râs din tot sufletul şi, cu cuţitul, a tăiat două fâşii de blană din partea de jos a hainei sale, spunându-mi să mi le înfăşor în jurul cizmelor. Şi-a dat apoi jos haina de blană masivă şi informă şi mi-a înfăşurat-o bine pe după umeri. I-am spus că nu mai întâlnisem niciodată până atunci un iacut; a spus că singurii ruşi pe care i-a întâlnit vreodată el şi oamenii lui sunt prizonierii evadaţi. A scos două fâşii de carne uscată – n-am întrebat din ce animal

proveneau – din străfundul hainelor şi mi le-a înmânat. Aveam gura atât de uscată şi carnea era atât de tare şi de îngheţată, încât n-am putut face mai mult decât să rostogolesc o bucată pe limbă ca pe-o bomboană tare. Iacutul m-a întrebat dacă am destule puteri să umblu; eu sigur că am spus da. Dar, pe când ne împleticeam spre tabără, lipsa de mâncare şi picioarele degerate m-au răpus: m-am împiedicat şi am căzut în faţă, sperând ca zăpada să-mi amortizeze căderea. În schimb, fiind atât de departe în nord, am încasat o lovitură de gheaţă în mandibulă.

M-am trezit simţindu-mi faţa tamponată cu o cârpă caldă şi udă, cu un miros dulce ciudat, chiar bogat. Am deschis ochii şi am văzut că era, de fapt, limba unui ren care lingea transpiraţia febrilă ce mi se scurgea pe frunte şi pe obraji. În starea aceea de şoc, m-am ridicat în fund prea repede şi am lovit masa de lângă patul meu de paie, răsturnând pe jos ceai, pâine şi fâşii de carne şi făcându-mi prietenul patruped să se dea uimit înapoi. Am auzit râsete într-o gamă variată de tonuri şi stiluri: chicote melodioase de copilă, hohote flegmatice de bătrân, tunete robuste de om gras, pufnete stridente aparţinând unui om de vârstă şi sex incerte, şi o serie de râsete indefinite ce completau repertoriul. M-am ridicat încet şi ameţit şi mi-am dat seama că mă aflam într-un cort aglomerat, închis, cald; mirosea greu a transpiraţie, vânturi, tutun, alcool şi seu. Chiar şi aşa, pentru prima dată în 947 de zile, mă trezisem altundeva în afară de celula mea, iar pentru asta i-am mulţumit lui Dumnezeu cu voce tare pentru prima oară în aproape trei ani.

Pe o blană de urs aşezată pe jos în apropierea mea stătea salvatorul meu, cu capul descoperit şi fumând o pipă lungă, cioplită neîndemânatic din lemn.

— Bulun? m-a întrebat.

Am aprobat din cap.

— Cât timp?

— Aproape trei ani.

A mormăit şi a ridicat din sprâncene. O femeie durdulie cu faţă plată pe care am identificat-o ca fiind soţia lui a ridicat privirea de la cizmele căptuşite cu blană pe care le repara şi a plescăit înţelegător din limbă către mine.

— Nu e rău, spuse bărbatul. Ultimul care a trecut pe aici stătuse cincisprezece ani. A murit înainte să ajungem cu el la cort, dar era deja

aproape un cadavru de mult timp.

A adunat ce răsturnasem eu şi apoi mi le-a întins.

— Pâine. Soția mea a făcut-o.

A înclinat din cap spre femeia rotofeie, care mi-a zâmbit trist.

— Şi carne de ren. E sănătoasă.

— Dar şi ceai, strigă o femeie cu voce aspră aflată de cealaltă parte a cortului.

Stătea lângă un bărbat la fel de vârstnic ca şi ea; amândoi arătau atât de bătrâni, atât de uscați şi de impenetrabili, încât păreau cioplite în lemn.

— Bea ceai, spuse ea, accentuând cuvântul „ceai", de parcă aş fi fost un străin (ceea ce presupun că eram). E frig iarna. Face bine la oase. Face bine şi la gândire, zise, lovindu-se cu degetul în cap pentru a-şi întări spusele.

— Ceai, mamă. Adu oaspetelui nişte ceai, rosti salvatorul meu. Mănâncă, acum; îți va ține de cald. Fumezi?

Am negat scuturând din cap.

— Primul prizonier pe care-l întâlnesc şi care nu fumează.

— Puteam cumpăra mai multe lucruri cu țigările dacă nu le fumam niciodată.

— Deşteaptă mişcare. Eşti rus?

— Eston.

Le-a spus celor doi oameni în vârstă, care au clătinat din cap enigmatic şi cu o bizară sincronizare.

— Părinții mei, a explicat el. Iar aceia trei mici sunt ai mei, zise el, arătând spre trei fetițe care mă priveau precaute din colțul opus al cortului. Al patrulea e pe drum – îmi făcu el cu ochiul. Grăsanul fornăitor de acolo e fratele bun la nimic al neveste-mii. Dar familia-i familie. Ai la cine te întoarce acasă?

— O soție. Am o soție.

În închisoare, învățasem să-mi reprim toate gândurile care duceau la ea; acum, încălzit de posibilitatea întoarcerii, mi s-a dezghețat în minte imaginea ei, la început mai încet şi apoi fără control. Aducându-mi aminte mâinile, vocea, mirosul ei, am început să tremur şi să plâng în fața acelei ciudate familii. Nu mai suportam să mă gândesc la ea.

— Te rog, cine eşti? Şi de ce m-ai ajutat? am întrebat când mi-am mai revenit.

— Mă cheamă Nei. Suntem *sakha,* ştii, iacuți. Ultimii iacuți liberi din regiunea asta. De ce te-am ajutat? Fiindcă e de datoria mea, de-asta.

Cât de şocantă şi de deplorabilă e viteza cu care ţi se topeşte pojghiţa închisorii atunci când eşti expus la căldura umană. E şi mai deplorabil atunci când căldura aceea e o simulare, lumina unei lanterne şi nu a unui foc.

— Au trecut ani întregi, prietene, de când n-am mai auzit pe cineva vorbind în felul ăsta despre datorie. Datoria văzută ca altceva decât a-i călca în picioare pe cei de sub tine şi a te pleca dinaintea celor de deasupra.

Am întins mâna spre el şi cred că într-adevăr l-aş fi îmbrăţişat dacă pânza de la intrarea în cort nu s-ar fi dat în lături, iar înăuntru n-ar fi intrat o pereche familiară de cizme, urmate de o faţă şi mai familiară.

— Frumos discurs, poete.

Se strâmbă.

— Dar Nei vorbea despre datoria lui socialistă faţă de mine, nu despre cine ştie ce noţiune retrogradă, copilărească, care l-ar face să dea ajutor duşmanilor statului.

Deşi sperasem să nu mai revăd niciodată faţa comandantului Jenski, ştiam că n-o voi uita niciodată, şi totuşi, în pofida tuturor încercărilor mele – toate secretele, încercările de mituire, speranţele, aşteptările, orele petrecute săpând, expunerea şi riscul de a muri sau de a fi capturat de care crezusem că am scăpat – uite că era iarăşi acolo, mereu acelaşi [PARAGRAF ŞTERS] inventivitatea sa.

— Te-ai descurcat mai bine decât majoritatea, să ştii. Ai trecut de ambele posturi de pază, ai supravieţuit destul cât să ajungi la Nei. Sunt într-adevăr impresionat. Spune-mi, unde ţi-ai satisfăcut stagiul militar?

S-a aşezat aproape de foc într-un scaun liber. În mod ciudat, acesta era gol, doar dacă, desigur, nu-i era rezervat lui (şi aşa cred că era).

— La Murmansk.

— Asta explică totul. Crezi că eşti obişnuit cu frigul. Nu-i aşa?

N-am spus nimic.

— Îţi spun eu ceva: nimeni nu se obişnuieşte vreodată cu frigul. Dacă n-ai fi dat atunci peste Nei, ai fi murit în câteva ore. Crezi că Bulun e o închisoare? Bulun e o oază, un paradis al căldurii şi ospitalităţii în comparaţie cu restul regiunii ăsteia uitate de Dumnezeu. Pustiul ăsta e adevărata închisoare. Ştii de când mă aflu aici? De optsprezece ani. Şi ştii de ce? Fiindcă mă plătesc. Şi încă bine. Am o casă imensă pe malul râului Lena, unde pot pescui; am privilegii pentru călătorii în străinătate, am acces la spitale pentru mine, pentru părinţii şi pentru copiii mei; am maşini şi

şoferi şi trăiesc mai bine ca nouăzeci la sută dintre oficialii partidului care, teoretic, îmi sunt mai mari în grad. Dar sunt nevoit să trăiesc în mizeria asta. Nouă luni de frig insuportabil şi trei luni de ţânţari. Tovarăşe poet, de câte ori ai fost afară de când mi-ai venit ca musafir? Nu, nu: nu-mi spune. Ştiu deja: ai fost afară de atâtea ori de câte ţi-am permis noi. Cum îţi miros mâinile?

Miroseau, desigur, a peşte şi mă aşteptam să miroasă aşa pentru totdeauna. Le-am mirosit şi am încercat să rămân impasibil, dar probabil că am strâmbat din nas, fiindcă Jenski a râs.

— Aşa mă gândeam. Nu doream ca vreunul dintre voi să scăpaţi vreodată complet de duhoarea asta. Şi mărim producţia, să ştii. Trimit aici din ce în ce mai mulţi ca voi: şi mai mulţi scriitori jidani, şi mai mulţi actori homalăi, şi mai mulţi cântăreţi pletoşi. Şi avem loc şi de lucru pentru toţi.

Nei şi soţia lui se uitau ţintă în pământ, trişti. Jenski a trebuit doar să le arunce o privire şi imediat au căscat ochii, au plecat capetele şi pe buze le-au aterizat ca nişte insecte mici zâmbete. I-a spus lui Nei să-mi toarne nişte ceai şi să-mi aducă farfuria cu mâncare. Jenski a mirosit apoi carnea, şi-a arătat dezgustul şi mi-a dat-o.

— Presupun că-ntr-un târziu te obişnuieşti cu ea. Eu nu m-am obişnuit încă. Carne crudă de ren, îngheţată şi feliată subţire. O sălbăticie. Ei, eu prefer caviarul care vine lună de lună însoţit de-o ladă de votcă şi una de şampanie de Crimeea. Doar ce-i mai bun. Dar ţine: mănâncă. Încearcă să te încălzeşti. Apoi aş vrea să-ţi arăt ceva, dacă pot.

Îmi dispăruse pofta de mâncare, dar nu voiam ca Jenski să creadă că m-a tulburat, aşa că am mâncat. După ce dispărură toate bucăţile de carne şi de pâine, i-am dat farfuria direct soţiei lui Nei, plecând capul în semn de mulţumire. Ea mi-a răspuns cu o privire luminoasă, apoi s-a uitat la Lenski şi, cu ochii în pământ, s-a întors iute lângă Nei.

— Vino afară o clipă, a spus Jenski. Vreau să vezi ceva.

Am încercat să mă ridic din pat, dar eram îngheţat. Temperatura şi reputaţia sângeroasă a comandantului îmi paralizaseră jumătatea inferioară a corpului.

— Poete, a spus, apropiindu-şi de chipul meu faţa muşcată de vărsat, de o culoare ca aceea a grăsimii crude de pui, ţi-e teamă de mine?

N-am spus nimic, dar m-am opintit să mă ridic şi am strâns în jurul meu haina lui Nei. Am ridicat pânza de la intrarea în cort şi am ieşit într-o noapte atât de senină şi de friguroasă, încât parcă ne-am fi aflat într-un ochi de

sticlă. Pe cer erau mai multe stele decât îmi închipuisem vreodată că există; părea împânzit. Auzeam un ticăit slab şi un pârâit ce părea îndepărtat. Jenski a arătat în spatele nostru şi abia dacă am întrezărit o sclipire vagă în depărtare.

— Bulun. Nu-i chiar aşa de departe. Patru kilometri, poate. Dar vezi tabăra asta? Forma taberei?

Nici nu-mi dădusem seama că ne aflam într-o tabără. Apoi am observat corturi de piele asemănătoare cu al lui Nei dispuse la intervale regulate, întinzându-se în şir în ambele direcții până în depărtare.

— E o linie, am spus.

— Nu. Vino aici şi uită-te în jur.

Am păşit de cealaltă parte a cortului.

— Un cerc. Corturile…

— Un inel. Bulun şi casa mea se află în mijloc. Acum înțelegi? Iacuții au voie să hoinărească. Au turmele lor şi pieile lor şi limba lor. Nu sunt în Magnitogorsk; nu extrag cărbuni în Vorkuta sau în Voronej; copiii lor nu sunt trimişi la internate de stat. Tot ce le cerem în schimb este puțină vigilență şi o fărâmă de inteligență.

Mi-a izvorât o lacrimă în ochi, mi s-a rostogolit pe obraz şi-a căzut la pământ, deja înghețată, cu un pocnet metalic. Jenski s-a aplecat şi a ridicat-o. Urma lăsată de ea îmi înțepa obrazul, dar lacrima scânteia în palma comandantului ca un cadou.

— Şoapta astrelor, a spus el.

— Ce anume?

— Un poet ca tine ar trebui s-o ştie. I se spune „şoapta astrelor”. Ascultă, a spus, ridicând un deget pentru a face linişte.

Încă mai auzeam clinchetul şi am lungit gâtul să văd despre ce era vorba. Jenski a râs.

— Nu, aici. Uite.

Şi-a deschis gura în formă de O şi-a expirat încet. Făcând asta, am văzut norul respirației căzând într-o ploaie la pământ. Acela era sunetul pe care-l auzisem: respirația noastră ce cădea.

— E o expresie a iacuților. Înseamnă o perioadă atât de friguroasă, încât respirația îți cade înghețată la pământ înainte să se poată risipi. Iacuții spun că n-ai voie niciodată să dezvălui secrete în aer liber în timpul şoaptei astrelor, fiindcă înseşi cuvintele îngheață iar în timpul dezghețului de primăvară oricine trece pe lângă locul acela le va putea auzi. Primăvara,

aerul se umple de bârfe vechi, ordine neexecutate, vocile copiilor ce au devenit adolescenți şi frânturi din discuții de mult încheiate. Vocea ta, tovarăşe poet, discuția noastră, va rămâne aici mai mult decât tine.

În momentul acela, am crezut că vrea să mă omoare. În schimb, m-a lovit peste umăr, m-a condus înapoi la cort şi şi-a vârât capul prin uşa de pânză.

— Nei. Iacut leneş şi gras. Adu-mi cutia aia.

— Ce cutie, comandante?

Chipul lui Nei, atât de lat, de candid şi plin de solicitudine când mă găsise rătăcind prin zăpadă, devenise o mască ascuțită a terorii şi a servilismului.

— Cea de fildeş, cutia din fildeş cioplit în care îți ții tutunul. Cea despre care ți-am spus că-mi place ultima dată când te-am vizitat. Cea pe care ai fost atât de necioplit încât să nu mi-o faci cadou.

— Dar, comandante, cutia aceea a aparținut…

Un bubuit puternic şi o ploaie de scântei ne-au făcut, şi pe mine şi pe Nei, să tresărim; eu chiar am căzut pe spate, iar când am ridicat privirea, l-am văzut pe Jenski ținând un pistol din care fumul ieşea în vălătuci. A îndreptat arma spre – şi părea tocmai să fi împuşcat – un uriaş molid, din care se ridica un fum des. Cu un geamăt şi un aer de resemnare, jumătate din trunchi s-a prăbuşit la pământ şi, atunci, restul copacului – rădăcinile, crengile, totul – s-a răsturnat în partea cealaltă. Jenski a râs şi s-a întors spre mine:

— Pur şi simplu explodează, ştii, pe o vreme ca asta. Dacă încerci să-i faci bucăți pentru a arde lemnul în sobă iarna, din trunchi sar scântei iar toporul ți se face aşchii în mână. Habar nu aveam însă că-mi va ieşi atât de bine. Avea rădăcini superficiale.

A râs din nou şi şi-a vârât pistolul în teacă, întorcându-se către Nei.

— Parcă-mi spuneai de ce nu-mi poți da cutia aia pe care o voiam.

Nei a dat fuga înapoi în cort – când a intrat, am văzut-o pe soția şi pe copiii săi înghesuiți în colțul opus, plângând – şi a ieşit aducând cu el o cutie mică de fildeş, pe care i-a înmânat-o lui Jenski.

— Ştii, iacuții făceau târguri cu neguțătorii din Novgorod înainte ca oraşul să cadă pradă Hoardei de Aur. Neguțătorii novgorodieni, în schimb, primeau bunuri din toate părțile lumii. Inclusiv, presupun, această minunată cutie. Şi, fiindcă nimeni care să aibă vreun contact cu restul lumii nu vine niciodată în regiunea asta căcăcioasă şi uitată de Dumnezeu de la capătul lumii, mici comori ca aceasta rămân în familie foarte mult timp. Uite-aici,

uită-te la lucrătura asta. Niciun iacut n-ar putea ciopli aşa ceva, nu eşti de acord? Ei bine, fie că eşti de acord, fie că nu, ar trebui să te simți onorat, tovarăşe poet; cutia asta va păstra cuvintele tale pentru mine odată ce vei fi plecat. Acum îți voi spune adevărul, a zis, vârând mâna în buzunarul vestonului după o sticlă şi un teanc de hârtii.

A tras o duşcă sănătoasă din sticlă şi mi-a dat-o mie. Mă aşteptam să fie votcă, dar era foc lichid.

— *Samogon* iacut. Nu ştiu ce-i în el, dar îți ține de cald.

A băut din nou şi a pus sticla înapoi în buzunar.

— Am aici – a fluturat hârtiile teatral – poeziile pentru care ai fost condamnat. Apropo, cunoşti acuzațiile care ți-au fost aduse?

I-am spus că nu.

— Formalism burghez. Utilizarea poziției tale universitare pentru pervertirea viitorilor conducători ai Uniunii Sovietice.

Am dat să protestez, dar el m-a oprit cu o mişcare din mână.

— O, te rog. Las-o moartă. Ține deja de trecut. Nu, adevărul este că mi-au cam plăcut poeziile astea. Vorbesc despre natură şi iubire; urmează mici scheme interesante, ştii, felul cum se îmbină cuvintele…

— Sextine.

— Poftim?

— Se numesc sextine. Unele dintre ele. Am scris şi vilanele. Ambele, forme italiene care se bazează pe jocul de cuvinte şi care, prin urmare, se traduc foarte bine în rusă. Vezi, dacă iei primul vers şi transpui…

— Te rog, nu-mi da lecții acum. E prea frig. Ideea e că poeziile astea nu sunt periculoase. Pe unii prizonieri – traficanți de droguri, dezertori, evrei – i-aş împuşca pe loc, dar tu eşti altfel. Tu ai putea chiar să ai un viitor în țara asta. Desigur, nu te pot lăsa să evadezi; mi-aş pierde slujba. Dar dacă-ți semnez hârtiile de eliberare şi schimb retroactiv data eliberării, cine să mă ia la întrebări, eh?

Făcu cu ochiul, gest pe care l-am găsit mult mai înspăimântător decât împuşcătura dinainte.

— Ai fost întotdeauna destul de ascultător, dar ai dat dovadă, evadând, de mai multă istețime şi curaj decât m-aş fi aşteptat de la un poet, mai ales de la un poet eston. Îți cer doar două favoruri, apoi te voi lăsa să-ți petreci noaptea aici, în linişte. Primul lucru pe care-l vei face e să pui pe hârtie modul cum ai evadat. Ai mituit paznici? Vreau să ştiu pe cine. Te-au ajutat alți prizonieri? Vreau să ştiu care dintre ei. Există un punct slab în

arhitectura închisorii Bulun? Vreau să ştiu unde. Nu vreau să aud lucruri vagi, nu vreau să aud profesiuni de onoare, niciun „nu vreau să-l trădez pe omul ăsta"… nimic de felul acesta. O istorisire completă, sinceră şi detaliată şi te vei putea bucura de roadele muncii tale. Ţi se pare corect? Bine. Acum, a doua sarcină. Să vedem… A, pe aici.

M-a chemat spre copacul doborât. Acesta zăcea în mijlocul unui morman de gheață, zăpadă, aşchii de lemn şi pământ siberian negru.

A luat puțin tutun rozaliu din cutie, a răsturnat restul pe jos şi m-a condus către mijlocul petei de pământ.

— Respiră.

Respirația mi-a căzut în mici bucăți de grindină pe pământul deja înghețat.

— Perfect. Acum, ce poezie ți-ai dori să citeşti?

— Poftim?

— Ce poezie? Care e preferata ta? Ţine, ține, poate că nu-ți aduci aminte. Poate că nu-ți aminteşti acum nicio iotă. Aruncă o privire.

S-a aşezat pe trunchiul copacului la picioarele mele şi şi-a aprins o țigară.

— Asta, am spus.

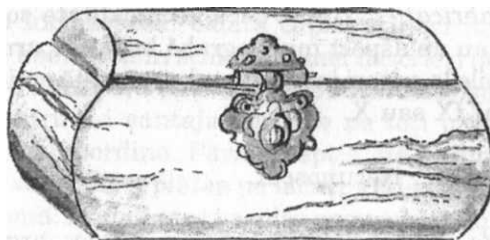
Se numea „Lamentația vânzătoarei de fructe". O compusesem în Kurgja în prima vară de după căsătorie, după ce făcusem dragoste cu soția mea şi în vreme ce o vânzătoare de coacăze cânta în piața din fața clădirii.

Mi-a făcut semn să încep. În timp ce citeam, s-a lăsat în mâini şi-n genunchi şi, cu un cuțit de vânătoare, a luat pământul pe care îmi cădea răsuflarea şi l-a pus în cutie. Când am terminat, a sigilat cutia şi s-a închinat.

— Asta e tot. Acum, de fiecare dată când voi vrea să-mi aduc aminte de ilustrul poet aflat sub supravegherea mea, nu va trebui decât să deschid cutia pe-o vreme mai călduroasă. Cât despre tine, uite aici nişte hârtie şi două pixuri. Să nu le pierzi. Pune-te pe scris – totul, ai grijă, până la şi inclusiv discuția asta – şi mă voi întoarce peste două zile să văd cum înaintezi. Dacă voi fi mulțumit pe deplin (şi sunt sigur că voi fi), voi pregăti documentele pentru eliberarea ta şi te voi trimite acasă.

Pari surprins. Nu trebuie să fii. Nu suntem cu toții nişte monştri, să ştii. Nu, eu şi cu Nei am aflat doar cum să folosim sistemul în folosul nostru. El primeşte ce-şi doreşte, eu primesc ce-mi doresc şi singurii care au de suferit sunt criminalii, derbedeii şi duşmanii statului care oricum ar fi fost prinşi. Până şi cel mai rău evadat are ocazia să guste câteva ore de libertate, ştii?

Câteva ore petrecute molfăind carne uscată de ren în tovărăşia acestor femei cu feţe tâmpe care put a grăsime de ren. E mai bine decât nimic. E mai bine decât nişte maţe de peşte şi criminali care sforăie. Un târg avantajos, nu crezi? Somn uşor, tovarăşe poet.

Obiectul nr. 6: O cutie dreptunghiulară de fildeş, cu striaţii laterale de argint şi de jad. Pe partea superioară, o inscripţie cu jad în caractere arabe spune: „În numele Domnului, Milostivul, Iertătorul”. În interiorul capacului e incrustat cuvântul „pământ” în limba chineză. Cutia are o lungime de 12 centimetri, e înaltă de trei şi lată de patru centimetri.

Pământul, desigur, este unul dintre cele patru elemente aristotelice (celelalte sunt focul, aerul şi apa) şi posedă calităţile răcelii şi ale uscăciunii (focul este cald şi uscat, aerul este cald şi umed, apa este rece şi umedă). Datorită faptului că fiecare element are o caracteristică în comun cu unul dintre celelalte, oricare element poate fi transformat în altul prin încălzire sau răcire, uscare sau îmbibare cu apă: această idee este principiul pe care se sprijină alchimia.

Idris ben Khalid al-Jubir numeşte pământul „cel mai important dintre cele patru elemente, cel mai ubicuu şi, de fapt, cel mai puţin folositor. Pământul, precum apa şi aerul, pur şi simplu există, dar, spre deosebire de celelalte două elemente, forma lui nu poate fi modificată. Este cartea întregii materii: este cum este, iar ceea ce este, este pur şi simplu materia primă pentru ceea ce va fi sau ar trebui să fie. Lumea materială – pământul pământesc – este tăcută, modestă şi imperfectă: aşa cum o voce are nevoie de o gură şi de respiraţie care să-i dea contur, lumea tangibilă are nevoie de o mână care s-o perfecţioneze”.

Data fabricaţiei: Chiar dacă au o calitate sofisticată, nervurile au un aspect mai degrabă brut, iar urmele timpului vizibile la colţuri indică faptul că această cutie datează din secolul IX sau X.

Fabricantul: Necunoscut.

Locul de proveniență: Materialele – fildeş, argint, jad – sunt toate foarte comune în China, dar inscripția arabă şi tehnica de îmbinare a unei pietre cu cealaltă indică o influență islamică. Confluența stilului şi a materialului sugerează că această cutie provine din regiunea Xinjiang, care s-a bucurat de-o perioadă de înflorire a artei chinezo-islamice când arabii au sosit prima dată la curtea din Uigur. Islamul a devenit o modă de curte, chiar dacă sosirea de trupe militare arabe tot mai numeroase l-au transformat repede în ceva mai mult decât o simplă modă.

Ultimul proprietar cunoscut: Pavel Vadimovici Jenski, inginer-şef la fabrica de conserve de peşte de la Bulun şi comandant al Centrului de Muncă şi Instruire Superioară de la Bulun, amândouă închise când s-a prăbuşit Uniunea Sovietică. Jenski a vândut cutia şi conținutul ei, împreună cu o scrisoare şi (de atunci pierdutul) testament al poetului eston Jakob Harve, unui cumpărător necunoscut pentru o sumă necunoscută.

În momentul vânzării, august 1992, rolul jucat de Jenski în lichidarea la Bulun a mii de scriitori dizidenți tocmai fusese făcută publică. Cu două luni înainte se descoperise că era arhitectul CHP (Divizia de Pază a Poporului Nordic, în care KGB-ul constrângea grupuri de siberieni să lucreze ca gardieni neoficiali ai lagărului în schimbul unei aparente libertăți) şi, în consecință, fusese alungat din somptuoasa sa casă de lângă râul Lena. Scandalul care l-a forțat să-şi vândă obiectele personale implica acuzațiile că i-a corupt pe paznici să faciliteze evadările unor scriitori dizidenți bine-cunoscuți şi că apoi i-a aşteptat în tabăra iacută ce împrejmuia închisoarea. Odată capturați, scriitorilor li ne promitea libertatea în schimbul unei descrieri detaliate a celor care-i ajutaseră să evadeze; Jenski folosise aceste mărturii pentru a-i şantaja aproape pe toți paznicii pe care-i avea în subordine. Fără excepție, fie îi împuşca el însuşi pe evadați, fie îi plătea pe iacuții ce-i găzduiau să-i omoare în somn. Primul care i-a adus comandantului aceste acuzații a fost un paznic nedreptățit; apoi, acestea au fost confirmate de fiecare paznic încă în viață care lucrase pentru Jenski.

Acesta din urmă a păstrat o serie de suveniruri de la scriitorii pe care-i ucisese sau pusese să fie ucişi, obiecte pe care s-a grăbit să le vândă până la unul când faptele sale au ajuns la cunoştința publicului. Soția lui, Ludmila Iakovlevna Jenskaia, a emis ipoteza că banii astfel dobândiți i-ar fi folosit

pentru a scăpa prin mită de problemele cu legea şi pentru a fugi din Rusia: cu puţin timp înainte de proces, Jenski pur şi simplu a dispărut şi de atunci nu s-a mai auzit nimic despre el. Ludmila Iakovlevna a afirmat că soţul ei era un poet şi un eseist prolific; citea şi putea să recite din memorie multe dintre operele pentru care deţinuţii săi fuseseră trimişi la închisoare. Scrierile sale fuseseră însă refuzate de aproape toate publicaţiile literare importante din fosta Uniune Sovietică.

Valoare estimativă: Dată fiind vechimea cutiei, execuţia ei şi nervurile de argint şi de jad, probabil că s-ar putea vinde la un preţ de câteva sute de mii de dolari. E un obiect de muzeu, totuşi, ceea ce ar trebui să sporească numărul cererilor, îndepărtând în acelaşi timp cumpărătorii mai generoşi, dar discreţi, mai puţin înclinaţi să facă oferte modeste în prezenţa micilor birocraţi îmbrăcaţi în costum. Dacă e vândută cu abilitate, organizându-se o campanie de publicitate selectivă şi punându-se accent pe amănuntele potrivite (pe inscripţie mai mult decât pe fina lucrătură a nervurilor, metalul şi pietrele preţioase), preţul ar putea urca până la 500.000 de dolari.

Puterea lui e fără margini.

De bine, de rău, seara s-a încheiat în maşina mea fără să ne dăm nici măcar un sărut. Hannah, cu fragila sa pojghiță de calm cojindu-se pe alocuri, lăsând să i se vadă neliniştea, spuse că ne vom întâlni a doua zi, dar nu preciza unde, când sau cum. Am încercat de vreo două ori pe drumul de întoarcere s-o întreb despre bărbatul bărbos de la bar, însă ea a repetat că semăna cu tatăl ei şi, odată ce vocea a început să i se ridice şi să se ascută de iritare, am dat înapoi. Lucrul ăsta era evident neadevărat, dar ea era şi mai evident cea mai atractivă femeie care-mi urcase vreodată în maşină. Cum am spus deja, nu voiam să insist asupra a ceea ce părea la momentul acela – greşit, după cum s-a dovedit – a fi un lucru secundar.

Când a coborât din maşină, mi-a mulțumit pentru cină şi pentru acea seară minunată şi şi-a plimbat degetele fine peste obrazul şi gâtul meu, oprindu-se chiar sub gulerul cămăşii. M-am întins spre ea, dar din păcate uitasem schimbătorul de viteze pe liber şi maşina a început să înainteze. Idilic, ştiu, să închei seara cu un accident de maşină. Am tras frâna de mână şi puțin a lipsit ca amândoi să ne fi lovit cu capul de parbriz. Temându-se pentru propria-i siguranță (am spus în sinea mea), a închis portiera, mi-a făcut cu mâna şi a pornit prin parcare spre casă. Încă o fluturare din mână la capătul trotuarului şi am plecat.

În dimineața următoare, vremea se îmbunătățise şi totul părea curat şi scânteietor, marginile clădirilor şi vârfurile copacilor puțin prea precise pentru a fi adevărate, cerul de un albastru prea lucios pentru a nu fi vopsit. Frigul desenase frunzulițele complexe ce se întindeau din colțurile opuse ale geamurilor mele, încrucişându-se şi salutându-se într-un desen alb de cristal: un dar de sâmbătă dimineața. Era de departe cel mai frumos lucru din apartamentul meu şi până la prânz avea să se topească. Între timp, am luat o cămaşă albastră (singura aproape călcată) din dulap, unde-mi atârnau toate hainele, mi-am pus o cravată şi o pereche de pantaloni sport şi mi-am părăsit locuința mică şi sordidă pentru a merge la prânz cu profesorul Jadid.

În drum spre Wickenden voiam să fac însă o oprire pe terenul de joc de la Talcott. Îmi plăcuse mult de reverendul Makgabo, deşi nu-mi dădeam seama de ce: nu făcuserăm de fapt decât să schimbăm nişte vorbe de duh. Dar tăcuta sa stăpânire de sine părea un antidot la excesiva exuberanță a lui Hampden. Mai important, mă întrebam dacă nu mai ştia ceva în plus despre

Hannah. Bănuiesc că am bâiguit ceva despre verificarea oricărei surse potențiale, un soi de justificare jurnalistică, dar, sincer să fiu, eram interesat doar de ea. Oricât era de fermecătoare şi de atractivă, avea totuşi ceva misterios şi indescifrabil, şi nu doar datorită reacției față de bărbatul de la bar. Nu-mi puneam mari speranțe în bârfele unui preot, dar mi-am spus că merită măcar să-l salut.

Când am ajuns pe terenul de sport, reverendul Makgabo, îmbrăcat într-o cămaşă şi pantaloni scurți de rugbi cu dungi verzi şi albe, stătea în mijlocul a aproximativ douăzeci de adolescenți aşezați, ținând în mână şi gesticulând cu o minge de rugbi.

— …şi trebuie să fiți la înălțimea standardelor universitare. Asta înseamnă că, dacă vreți să jucați cu noi, fără note mici, fără chiul de la ore, fără bătăi, fără suspendări. Se spune că fotbalul e un sport pentru gentlemeni jucat de huligani, iar rugbiul e un sport pentru huligani jucat de gentlemeni. Nu mă aştept la mai puțin de-atât. Acum, trebuie mai întâi să vă încălziți. Alergați în jurul terenului de patru ori şi apoi întoarceți-vă aici.

Când băieții au luat-o din loc, unii pornind în alergare prea repede, alții începând să salte, reverendul a ridicat privirea, m-a văzut şi mi-a făcut semn să mă apropii.

— E o ținută cu adevărată neobişnuită pentru rugbi, spuse el, mişcând mâna de sus în jos de parcă aş fi purtat haine de paradă. N-am mai văzut aşa ceva de când eram în şcoala primară. Ştii, ne placam apucându-ne de cravate.

Mi-a aruncat mingea cu un fel de mişcare rotită.

— Nu pot juca în dimineața asta, din păcate. Am trecut doar să vă salut şi să văd dacă n-aş putea scrie un articol despre echipa de rugbi a oraşului Lincoln.

Am aruncat mingea înapoi.

Makgabo a râs.

— Nu, nu. Clubul de Rugbi din Lincoln, mai bine. Asta sună foarte frumos, foarte profesionist. Da, desigur, cred că un articol ar fi o idee bună.

— Bine. Nu am acum carnețelul la mine, dar…

— A, nu face nimic. Oricum, nu am timp acum de vorbe. Dar jucăm aici în fiecare sâmbătă, dacă eşti într-adevăr curios. Încercăm să începem pe la unsprezece. Apoi încercăm să-i ducem pe băieți la gară până la trei treizeci.

— De unde sunt jucătorii?

— În principal din New Haven. I-am cunoscut lucrând acolo ca voluntar. Pentru mulți dintre ei asta e prima dată când ies din oraş. Şi pentru mulți locuitori ai *acestui* frumos orăşel, îmi închipui că asta e prima dată când văd atâția băieți de culoare laolaltă.

A râs, iar eu am chicotit, cu amestecul acela de nelinişte, vină şi dorință de a fi pe placul interlocutorului care urmează oricărei glume rasiste interrasiale.

— Aşadar, reverendul Hampden nu vine niciodată?

— A, nu. Mi-ar plăcea s-o facă, dar nu vine, zise, râzând în barbă.

— Cum aşa? Motivul pentru care vreți să vină, adică, nu motivul absenței sale.

— Primul meu antrenor mi-a spus că terenul de rugbi e cel mai bun loc pentru eliminarea frustrărilor şi aplanarea divergențelor. Ele nu pot să stimuleze, să alimenteze resentimentele: plachezi pe cineva, îl ajuți să se ridice din nou. El te placheză pe tine şi te ajută să te ridici din nou.

— Puterea umanizantă a violenței, asta e ideea pe care ar trebui să pun accent?

— O, nu. O, nu. Puterea umanizantă a sportului, poate. Oricum, acesta e un public prea restrâns şi, am putea spune, prea umil pentru reverendul Hampden.

— Sunteți invidios pe el?

— Nu, nu. Sunt fericit să lucrez cum i se pare mai bine. Şi terenul acesta e un fel de vocație, să ştii.

— Voi avea grijă să pun asta în articol.

— Da, sper s-o faci. Mergi la prietena ta?

— La care?

— La care?! spuse, chicotind. Ştii bine la care.

— La Hannah?

A aprobat din cap.

— Nu, merg la prânz cu un vechi prieten din Wickenden.

— A. Credeam că te-a invitat cineva la o nuntă. O îmbrăcăminte de şcolar sâmbăta, aşa devreme… Trebuie să-mi dai un telefon sau să treci pe la biserică dacă vrei într-adevăr să publici un articol despre noi. Sper c-o vei face.

Când am intrat la Blue Point pe uşile de mahon masiv, apoi pe uşile duble, batante, cu panouri de sticlă, precum cele ale unui bar din filmele

western, profesorul Jadid şedea la o masă de lângă fereastră, fumând şi sporovăind afabil cu un cuplu aflat la vârsta de mijloc. Jadid era nemişcat şi atent ca o felină, în vreme ce fumul ţigării sale strălucea ca un praf înălţându-se prin razele soarelui. Atât bărbatul, cât şi femeia vorbeau fără să gesticuleze. Semănau cu un cuplu ale cărui gusturi se îmbinaseră într-atât încât se îmbrăcau, stăteau şi-şi ţineau capetele la fel, natural şi fără afectare. Jadid m-a văzut, a surâs, s-a ridicat pe jumătate şi mi-a făcut semn cu mâna să vin la masă.

— Eşti foarte punctual, domnule Tomm. Mă bucur să te văd. Vreau să faci cunoştinţă cu domnul şi doamna O'Sullivan, proprietarii şi doi vechi prieteni de-ai mei.

Bărbatul, am văzut când m-am apropiat de masă, avea o înfăţişare mai blândă şi mai plăcută decât soţia sa, a cărei comisură a buzelor exprima o vagă şi permanentă dezaprobare. El s-a prezentat drept Jerry.

— Aşadar, sunteţi un alt laureat al Academiei lui Jadid pentru Viaţa Frumoasă, nu-i aşa?

N-am înţeles gluma şi m-am uitat de la el la soţia sa, care nu părea s-o fi găsit comică.

— Omul acesta e unul dintre clienţii noştri cei mai buni, spuse Jerry, lovindu-l inoportun pe profesorul Jadid peste umăr. De asemenea, probabil că e cel mai bun bucătar din Wickenden.

Surâse larg, aşteptând o clipă prea mult ca noi să-i apreciem gluma. Profesorul s-a limitat să zâmbească, a închis ochii şi a clătinat încet din cap dintr-o parte în alta cu un gest de acceptare agreabilă.

— Le putem aduce domnilor o băutură împreună cu meniul?

Profesorul ridică ochii spre mine. Am cerut să-mi aducă ce aveau la halbă. Jadid comandă un pahar de Fumé Blanc. Habar nu aveam dacă asta era bere, vin sau lichior.

— Nu ştiam că gătiţi, am spus, strecurându-mă pe banchetă în faţa profesorului.

— Ba bine că nu. E o artă necesară şi civilizatorie. Abilitatea culinară nu se numără printre multele, foarte multele virtuţi ale soţiei mele. Iar în familia mea bărbaţii au fost întotdeauna bucătari prin înclinaţie şi profesori şi rabini prin meserie. Bănuiesc că nici măcar un lucru din două nu e rău pentru un imigrant.

Jerry aduse o bere de culoarea ambrei pentru mine (Harpoon's Christmas) şi vin alb (Sakonnet's finest)pentru profesor.

— Rabini?

Văzându-l că-şi vâră şervețelul ca pe o bavetă sub gulerul scrobit, l-am imitat.

— Da, ei bine, în majoritatea țărilor, cel puțin, numele meu îi induce pe oameni în eroare. Acum sunt aproape complet nepracticant. Continui să fiu evreu doar în scop de persecuție, cum îi place să glumească fiului meu mai mare. O victimă pe invers a celui de-al Doilea Război Mondial, presupun.

— Ce vreți să spuneți?

Suspină.

— Ştii, nu găsesc nimic remarcabil la discursul meu, dar din cine ştie ce motiv prima întrebare pe care mi-o adresează aproape toți foştii mei studenți, odată ce începem să discutăm mai mult ca prieteni decât ca profesor şi student, e de unde-mi vine accentul.

Am râs, iar el a clătinat încet din cap cu ochii închişi, rânjind ca o pisică somnoroasă.

— Da. Ei, tu ce ai spune? Ține cont că nu mă poți jigni dacă greşeşti şi, dacă nu mă înşel în privința ta, nu cred nici că vei ghici. Dar înainte, cât ghiceşti tu, pot comanda prânzul? Există ceva ce nu mănânci? Nu? Bun.

Ridică mâna şi soția lui Jerry veni lângă masă cu carnețelul în mână şi cu un zâmbet strâmb lipit pe buze. Profesorul Jadid comandă şase Wellfleet şi şase Malpeque, apoi un *waterzooi*[11] pentru el, o porție de *cioppino*[12] pentru mine şi o jumătate de sticlă de Fumé.

— Maura gestionează crama şi se ocupă de aspectele financiare ale restaurantului, şopti când femeia se îndepărtă. Ştiu că pare mohorâtă, dar e puțin cam timidă şi se descurcă mai bine cu cifrele decât cu oamenii. Dar are un palat excelent. Iar acum vreau să-ți aud ipoteza.

— Ei, cred că sunteți german, dar nu păreți foarte german. Cred, de asemenea, că un evreu neamț de vârsta dumneavoastră ar fi o victimă directă şi nu una pe invers, orice ar însemna aceasta.

— Bun. Pare rezonabil şi corect.

— Aş spune de asemenea elvețian sau austriac, am continuat, dar probabil că aceleaşi argumente sunt valabile şi aici. Ungur, poate?

Era puțin mai închis la piele decât mine, cu ochi verzi şi păr cărunt: la Hollywood ar fi putut juca o duzină de etnii diferite.

— Spaniol? Turc? Sigur, aş zice jumătate ungur, jumă-tate turc, dar cu puțin din altceva.

— Nu m-aş fi aşteptat la o concluzie mai puţin inteligentă de la dumneata, domnule Tomm. Dar…

— Profesore, vă pot cere să-mi spuneţi Paul?

— Sigur că da. Paul. Am fost născut şi am crescut în Tabriz, de fapt.

Cunoştinţele mele de geografie aveau puţin de suferit când treceam mai la est de Cape Cod şi mai la sud de Baltimore.

— Nu vreau să mă laud cu ignoranţa mea, dar unde se află Tabriz?

— În Iran, de fapt, dar de obicei ne numim persani, dacă nu te deranjează. Când evreii persani au fost convertiţi cu forţa, şi-au luat numele de Jadid al-Islam, sau noii musulmani. Din motive străine de mine, unul dintre strămoşii mei a adoptat acest supranume ca nume de familie. Persia, mai degrabă decât Iranul, simbolizează toleranţa şi rafinamentul ce au marcat cândva acea parte de lume pe care sper s-o marcheze din nou.

Ridică paharul şi bău în sănătatea propriei sale declaraţii; am încercat repede să fac la fel, dar am reuşit doar să vărs bere pe masă.

— Aşadar, ce vreţi să spuneţi, atunci, cu victimă pe invers?

— Am fost mai mult sau mai puţin alungaţi din ţară după 1948. Nu era un lucru ieşit din comun, să ştii, în ţările acelea. Una dintre crudele ironii ale istoriei. Israelul trebuia să le ofere evreilor un refugiu sigur în lume, o aspiraţie nobilă, mai cu seamă în lumina a ceea ce se întâmplase recent. În schimb, în tot Orientul Mijlociu, evreii au fost nevoiţi să părăsească oraşele – uneori chiar şi casele – unde locuiseră de secole întregi. Casa în care am crescut eu a fost construită de stră-stră-străbunicul meu, acum aproape două sute de ani. Când am plecat, am plecat în grabă. Nici nu ştiu cine locuieşte acum acolo.

— Şi aţi fugit în Israel?

— Nu, nu. Tata s-a gândit puţin la asta, ştii, dar după secole de locuit în Persia şi printre creştini, musulmani, zoroastriani şi oameni de orice religie, nu ştiu dacă ar fi supravieţuit într-o atmosferă complet iudaică. Oricum, un prieten de-al său, un olandez, de fapt, pe care-l cunoştea dinainte de război şi care supravieţuise lagărelor de concentrare, l-a contactat în 1950 şi l-a invitat să devină rabin în ceea ce mai rămăsese din comunitatea sefardită[13] din Leida. Aşa că am ajuns acolo, motiv pentru care, presupun, am un vag accent germanic, cu toate că nu vreau să-ţi fac sângele de olandez să fiarbă din pricina acestei comparaţii. Dacă adaugi la asta o femeie curajoasă din Belfast, doamna McClenahan, care ne-a crescut pe mine şi pe fraţii mei

după ce a murit mama, vei avea în cele din urmă tiparul meu de vorbire, care, mi s-a spus, este aproape în totalitate unic.

Chiar atunci Maura a venit la masa noastră ducând în mâini două boluri din care ieşeau aburi şi o duzină de stridii pe o farfurie de sticlă, alături de mici vase în care ne-a explicat că se afla sos, bere neagră şi sos de soia amestecat cu ghimbir şi suc de lămâie. De obicei fugeam de fructele de mare crude şi în niciunul din anii trăiţi în Nord-Est nu gustasem vreodată stridii. Dar nu voiam ca profesorul Jadid să creadă că sunt cine ştie ce ţărănoi. Astfel stând lucrurile, am luat stridia, am înghiţit-o şi, când mi-a alunecat pe gât în jos ca un strănut rece şi inversat, m-am întrebat de ce mănâncă lumea aşa ceva şi dacă o voi putea opri să nu sară înapoi afară când avea să-mi cadă în stomac. Maura puse tocana albă în faţa profesorului şi pe cea roşie în faţa mea şi întrebă:

— Ştiţi de ce a comandat aceste două feluri de mâncare, nu?

Am scuturat din cap.

— Amândouă sunt creaţia sa.

M-am uitat întrebător la profesor. Maura a râs.

— În unele zile de luni, când e închis restaurantul, Anton vine şi-şi face de cap în bucătăria noastră. Acestea sunt amândouă reţetele sale. Cred că a creat… câte? Patru, cinci feluri care se află pe meniul permanent?

— Cinci, spuse el, rânjind ca un câştigător al unui concurs de ortografie. *Cioppino, waterzooi, tajine* de rechin… ce altceva, ce altceva? Peşte la grătar cu *chermoula* şi martini Jadid. Gin cu gheaţă, un strop *de grappa* şi coajă de lămâie.

— Sigur, dar, Anton, a comandat altcineva în afară de tine martini Jadid? întrebă femeia.

— Marile şi multele defecte ale gusturilor altor oameni, draga mea, nu sunt nici pe departe responsabilitatea mea. Tot ce pot face este să prezint publicului o invenţie extraordinară. Nu le-o pot impune.

Maura se îndepărtă râzând, iar surâsul îi şterse aproape zece ani de pe faţă.

— Aşadar, spune-mi acum povestea ta, zise profesorul, ştergându-şi cu şerveţelul un strop de supă de pe colţul buzelor. Povesteşte-mi ce se întâmplă în această „lume reală” despre care noi, profesorii, auzim atât de multe. Sunt foarte curios să aflu ce ai descoperit despre Jaan.

— Păi, din păcate, nu prea multe. Încă nu ştiu cum a murit, iar medicul legist care a făcut autopsia a fost lovit de o maşină acum două zile.

— Dumnezeule. Ce s-a întâmplat? E teafăr?
— Nu. A murit. Făptaşul a fugit de la locul accidentului. Nici măcar n-a oprit maşina.
— Ce îngrozitor!
— Ştiu. Nu terminase încă autopsia, dar a spus că era ceva ciudat la cadavru. Singura persoană care pare să-l fi cunoscut cât de cât pe Jaan este Hannah, care…
— Cine este Hannah?
— Scuze. E profesoară de muzică, vecină de-a lui.
— Pe care o cunoşti destul de bine încât să te referi la ea cu numele mic.
— Mda, păi… O cunosc, cred. E neobişnuită.
— Destul de bizară încât să te facă să te bâlbâi şi să roşeşti. Continuă.
— Nepotul dumneavoastră a confirmat ce mi-ați spus, că Jaan a fost arestat de două ori, de fiecare dată pentru uz de armă.
— Asta-mi aduce aminte că povestea i-a stârnit interesul lui Joseph. A intrat toamna asta în nişte încurcături şi a fost ținut la birou în ultimele câteva săptămâni. Mica ta problemă i-a oferit în sfârşit un stimul de care avea mare nevoie.
— Ce fel de încurcături?
Profesorul Jadid suspină şi strânse din ochi.
— Joseph a fost întotdeauna cam din topor, cred. Îl moşteneşte pe taică-său, fratele meu mai mare, Daniel, care era îndrăgostit de ringurile de box şi de cartierele rău famate din Leida aşa cum sunt eu îndrăgostit de bibliotecile de acolo. Oricum, Joseph are o minte iute, e harnic şi are un suflet foarte bun, dar e încăpățânat ca un catâr şi apelează puțin cam prea repede la violență. În octombrie, o maşină a intrat în maşina sa când el se afla înăuntru, aşteptând într-o parcare. A început să se certe cu şoferul; cearta a escaladat în îmbrânceli, iar Joseph, din păcate, l-a lovit pe celălalt şofer, spărgându-i nasul şi scoțându-i doi dinți. Şoferul se întâmpla să fie un prieten de-al primarului. Aşa că, spre marea lui neplăcere, Joseph este „îngropat între hârțoage”, cum spune el, de cinci săptămâni. Am impresia că suferă de claustrofobie. În orice caz, m-a rugat să te întreb dacă nu vei putea trece luni pe la el.
— Cum, adică la secția de poliție de aici? Sigur.
— Minunat. O să-i spun în seara asta. Cum am spus înainte, Joseph poate fi cam dificil. Dar dacă te-a ajutat o dată şi pare acum să o facă din nou, atunci trebuie să-i fi plăcut de tine.

— Vă pot pune o întrebare? Ceva ce mi-a rămas în gând de la discuția cu Joe?

— Sigur că da.

— De ce v-a spus „unchiul Abe"?

— A. Numele meu de botez e Avram. L-am schimbat în Anton când m-am înscris la universitatea din Leida. Prin urmare, părinții, bunicii, mătuşile şi unchii mei mă strigau Avi; prietenii de la universitate şi profesorii de colegiu de aici din Wickenden mă strigă Anton; iar soția mea, rudele mai tinere şi prietenii apropiați mă cunosc ca Abe. E cam ridicol, dacă mă întrebi pe mine, dar, întru apărarea mea, voi spune doar că schimbarea numelui mi s-a părut o idee foarte modernă la vremea aceea.

— Impresionant. Nimeni nu mi-a spus niciodată altfel decât Paul. Dar vă mai pot pune o întrebare?

— Cred că tocmai ai făcut-o, dar presupun că te referi la una în afara celeilalte. Spune, te rog.

— Mi-ați relatat că profesorul Pühapäev n-a fost concediat fiindcă era titular. Dar cum e posibil aşa ceva? Adică, profesorii sunt suspendați pentru comentarii prosteşti sau pentru simple bănuieli de hărțuire sexuală. Aici, însă, a fost un tip care a tras cu pistolul de la geamul facultății, care aproape că nu preda nimic, care nu îndruma pe nimeni… Ştiu, mi-ați spus că evenimentul n-a apărut în ziare, dar polițiştii aveau cunoştință de el. Sunt sigur că ați fi putut rezolva problema fără prea mult zgomot, nu-i aşa?

Profesorul s-a şters la gură cu şervețelul şi a turnat în pahare vinul rămas în sticlă.

— Spune-mi, ziariştii folosesc într-adevăr expresia „cu titlu confidențial" sau asta se întâmplă doar în filme?

— Nu, o folosim.

— Excelent. Atunci, discuția asta este, cum ați spune voi, cu titlu confidențial.

Am aprobat din cap.

— Prima dată când Jaan a folosit arma a fost în ianuarie 1995. A atins o pisică, aşa cum ți-am spus, şi aproape că l-a speriat de moarte pe paznicul de noapte al facultății. Decan era pe atunci profesorul Crowley. Ei bine, Hamilton fusese un simpatizant activ al lui Jaan imediat după sosirea lui aici, atunci când ceilalți membri ai facultății nu erau siguri dacă Pühapäev era persoana potrivită să predea la o universitate de calibrul acesta. Am susținut cererea lui Jaan de titularizare, care a fost în cele din urmă

acceptată. Când Jaan a tras prima dată pe geam, Hamilton s-a străduit ca informația să nu ajungă în presă şi să restrângă cât mai mult aria de răspândire a veştii. Nu ştiu cum a reuşit să scoată de la poliție promisiunea că nu vor divulga informația presei, dar n-aş fi deloc surprins dacă aş afla că a făcut-o prin mită. Suntem în Wickenden, în definitiv. Cred că numai patru profesori, printre care şi eu, au ştiut de ceea ce făcuse Jaan. Faima lui Hamilton era pe cale de dispariție, dar prin părțile astea era încă un om de ştiință cu ținută. Atrăgea mulți studenți şi multă atenție şi lăsa să se ştie că, dacă vom acționa împotriva lui Jaan – împotriva protejatului *său,* aşa cum vedea el lucrurile – ne va părăsi. Nu ştiu ce reputație are Hamilton în rândul studenților, dar presupun că e bine-cunoscută forța ego-ului său. Prin urmare, nu s-a luat nicio măsură: Jaan a promis să nu mai aducă cu el la universitate pistolul, iar noi am promis să nu mai scoatem nicio vorbă despre asta. Trei ani mai târziu, însă, la sfârşitul verii, cu puțin înainte să se întoarcă studenții, Jaan a făcut iarăşi acelaşi lucru: în timpul nopții, o umbră, o reacție exagerată şi aşa mai departe. De data asta, ca să vezi, glonțul a nimerit capota Mercedesului profesorului Crowley. Când el era în maşină. Crowley n-a pățit nimic, dar a fost foarte speriat şi a insistat ca Jaan să fie concediat, trimis la închisoare, amendat… aproape orice în afară de a fi legat de coada unui cal şi târât în galop. Pe atunci, eu eram decanul facultății. C-a fost bine sau rău, am făcut exact ceea ce făcuse Hamilton prima dată, spunându-mi că, dacă ar fi fost să-i aplicăm vreun fel de sancțiune atunci, vestea infracțiunii lui şi a conspirației noastre – nu reuşesc să găsesc un cuvânt mai potrivit – vor ieşi fără-ndoială la iveală. Voiam să evit un scandal. Aşa că s-au obținut aceleaşi promisiuni, s-au prezentat aceleaşi scuze, aceiaşi reporteri au fost ținuți în întuneric, aceeaşi editori de ziare – aproape toți absolvenți de Wickenden – au fost linguşiți şi puşi sub presiune, obținându-se acelaşi rezultat. Un singur lucru a fost ciudat: când i-am spus lui Jaan că va ajunge la închisoare, dacă mai auzeam fie şi un singur zvon că mai poartă la el pistolul, am primit în ziua următoare o scrisoare de la Vernum Sickle.

— Numele mi se pare cunoscut.

— Da, e aproape de neuitat, nu-i aşa? Dickensian, ai putea spune, dacă ai fi genul de persoană care debitează astfel de idioțenii. Caz în care nu am lua acum prânzul împreună. Oricum, Sickle este poate cel mai bun şi cu siguranță cel mai scump avocat apărător din Noua Anglie. Reprezintă în principal familiile de crimă organizată, aşa am înțeles, şi din când în când,

pentru a diversifica lucrurile, câte un politician cunoscut. Domnul Sickle mă prevenea să renunț la a-l mai hărțui pe clientul său, profesorul Jaan Pühapäev, altfel mă va da în judecată pe mine, facultatea şi toată universitatea pentru defăimare, iar dacă voi lua vreo măsură pe baza unui zvon, cum amenințasem să fac… ei bine, atunci se va întâmpla ceva cumplit, şi aşa mai departe. M-a prevenit de asemenea că, deşi eram o universitate particulară, primeam totuşi subvenții federale şi ajutor municipal şi, prin urmare, intram sub auspiciile celui de-al Patrulea Amendament, ceea ce însemna că nu aveam dreptul să percheziționăm biroul sau persoana lui Jaan. Nu ştiu dacă argumentația asta era corectă, dar a fost cu siguranță intimidantă. O amenințare de război înfățişată în termeni legali. Dar a avut efect: Jaan şi-a păstrat postul şi n-a mai folosit niciodată pistolul, chiar dacă mi-aş pune capul la bătaie că oricum îl purta cu el. Intervenția lui Sickle m-a intrigat, căci ea demonstra faptul că Jaan nu era nici pe departe atât de aiurit pe cât părea. Desigur, ar fi putut găsi numele lui Sickle într-unul dintre nenumăratele articole în care reuşeşte să fie pomenit, însă scrisoarea a sosit atât de repede după incident, încât am presupus că trebuie să se fi cunoscut deja. Cum am spus, totul e cu titlu confidențial.

— Păi, profesore, ştiți, chiar aş vrea să folosesc informațiile astea. Nu mai e vorba doar de un necrolog. Problema asta mă pasionează tot atât cât îl pasionează pe nepotul dumneavoastră. Ceva nu-i în ordine în toate astea. În ce mă priveşte, nu trebuie să spun că am obținut amănuntele de la dumneavoastră; le pot atribui unui „coleg” sau unei „surse din cadrul universității”. Însă am nevoie de citate adevărate.

Profesorul Jadid se uită lung pe fereastră. Ne aflam chiar aproape de centrul oraşului şi în lumina după-amiezii târzii de iarnă, clădirile semănau cu un amestec de cuburi Lego de cafeniul închis al pâinii prăjite, moi şi dulci. Râul capta lumina şi părea cald şi auriu, chiar dacă de fapt era probabil rece şi coroziv la atingere.

— Lasă-mă să mă gândesc la cererea asta. Ar fi păcat să fie calomniată facultatea. Având în vedere numărul vostru de cititori, depui fără-ndoială o considerabilă muncă de cercetare.

— Numărul de cititori nu are nicio legătură cu asta, am spus, poate puțin cam prea răspicat şi defensiv decât ar fi trebuit. Pe deasupra, o redactoare din Boston e interesată de cazul acesta. Mi-ar putea oferi un loc de muncă acolo.

— Asta-i o veste minunată. Un ziar de prestigiu într-un oraş mare, la vârsta ta? Excepțional. Meriți cele mai sincere felicitări, dar şi două pahare de brandy, spuse, făcându-i semn Maurei la bar. Poate că nu e de datoria mea s-o spun, dar întotdeauna mi-ai făcut impresia genului de persoană deopotrivă ambițioasă şi speriată de propria-i ambiție. Am dreptate?

— Nu ştiu, sincer. Speriat? Probabil nu. Îmi place să fac lucrurile aşa cum trebuie.

— Într-adevăr. Nu mă îndoiesc de asta. Îți voi aduce doar aminte că, dacă ambiția descătuşată poate fi crudă, ambiția încătuşată de un simț al manierelor şi al decenței precum acela pe care e evident că îl nutreşti tu e esențială. Fă bine, Paul, dar asta nu înseamnă că nu trebuie să faci lucrurile frumos. Poate că ai nevoie de câteva lecții pe acest subiect de la domnişoara Park.

— Mia. Ce mai face?

— Una dintre cele mai inteligente studente căreia am avut plăcerea să-i fiu profesor. Şi una dintre cele mai combative. Trebuie să spun, fără nicio jignire, că nu-mi vine greu să vă văd ca un cuplu.

Am râs.

— Nu sunteți singurul. Ne înțelegem mai bine ca prieteni decât ca iubiți, deşi n-am mai văzut-o de aproape un an.

— Se întâmplă. Nu vreau să fiu prea indiscret întrebându-te de profesoara aceasta de muzică, dar dacă-ți place atât de mult de ea încât să roşeşti, trebuie să fie într-adevăr ceva deosebit. Baftă.

— Mulțumesc.

— Acum, să mai toastăm o dată înainte de a da piept cu după-amiaza de iarnă. Poate că ar trebui să închinăm în cinstea profesorilor lugubri ce au o țintă proastă şi poate chiar şi înclinații criminale, dar efecte minunate asupra carierei tinerilor reporteri. Nu, e puțin cam lung, mi se pare. Ce spui de un toast pentru reporteri şi profesori deopotrivă? Pentru descoperire.

Şi pentru asta am băut.

Întorcându-mă pe străzile purpurii şi înmuiate de crepuscul, o mie de întrebări îmi treceau prin gând: Cum şi de ce-l cunoscuse Pühapäev pe Sickle? Era adevărată povestea profesorului Jadid despre muşamalizarea pusă la cale de Crowley? Dacă da, aş fi putut-o proba? Ce găsise Joe Jadid şi de ce era interesat de ancheta unui reporter de provincie?

O întrebare se ridica însă deasupra celorlalte: Era ocupată Hannah în seara aceea?

REGINA PLÂNGĂTOARE

După detronare vine moartea regelui, moment în care regina spală cu lacrimi din cele mai caste şi cucernice corpul frânt şi abandonat al domnului ei, când – iată! – din lacrimile acelea, Hristos face obiectul unei renaşteri capabile să-l uşureze pe rege de orice chin lumesc, dar şi de mizeria şi de scurtimea acestei vieți, transformându-l în cel ce nu are egal.

John Foxwell, *Despre lucrurile rare şi minunate*

Autobuzul argintiu şi şubred înainta încet de-a lungul străzii Praga, lăsând în urma sa o dâră de noroi maroniu şi fum negru. Claxonul, tânguitor şi neputincios, scotea sunetul unei gâşte prinse undeva adânc în sistemul de eşapament. Şoferul îl acționa necontenit într-o rafală de țiuituri scurte şi lungi, ca un cod Morse; efectul era mai mult comic decât amenințător.

Înainte să plece de la hotelul Latvija – o monstruozitate de ciment administrată de stat care întreținea o fascinație nemăsurată pentru gândaci şi rozătoare, însă aproape niciuna pentru oameni – şoferul „reparase" ştergătoarele de parbriz ale autobuzului, care înghețaseră în cursul nopții, blocate sub noroiul cenuşiu de pe şosea adunat în adânciturile parbrizului. Folosindu-şi pantoful pe post de ciocan şi gâtul unei sticle de bere sparte ca daltă, înlăturase noroiul şi le eliberase, poate cu prea mult entuziasm: se mişcau acum înainte şi-apoi la o distanță de cincisprezece centimetri buni de parbriz, lovindu-se unul de celălalt în mod repetat, aplaudând ironic încercările şoferului în timp ce încerca să intre pe orbeşte şi din instinct în parcarea autogării.

Coborând, toți pasagerii îi mulțumiră pentru cursă. Niciun sovietic n-ar fi făcut asta. Dar călătorii aceia erau britanici şi coborau într-o procesiune funerară de impermeabile bej, şepci cenuşii, eşarfe gri şi verzi, galoşi peticiți şi umbrele fusiforme. Ghidul şi şoferul de autobuz erau de acord că aceasta era cea mai uşoară sarcina pe care o avuseseră vreodată: fără muncitori beți din Krasnoiarsk; fără babuşte insolente din Petrograd; fără „tovarăşi" condescendenți veniți de la Moscova să viziteze provincia. Turiştii aceştia erau oameni politicoşi, ascultători şi cu dinți sparți, veniți din Islington şi Ierihon pentru a-şi petrece sărbătoarea de iarnă (niciunul dintre ei nu-i spunea „Crăciun") în paradisul socialist din Letonia.

Când autobuzul opri, ghidul îşi folosi mâna transpirată pentru a-şi lipi de cap câteva şuviţe de păr. Îşi drese glasul şi scuipă un amestec infect pe podeaua autobuzului, coborând.

— Dacă vreţi, vă rog, să mă urmaţi, strigă, ridicând umbrela roşie deasupra mulţimii, mergem acum la minunata piaţă centrală din Riga, unde găsiţi tot felul de produse din tot statul muncitoresc al Uniunii Sovietice. Vă rog să veniţi pe aici, vă rog.

Când ghidul se întoarse cu spatele, unul dintre britanici îl prinse de braţ şi-i şopti ceva la ureche. Era singurul dintre însoţitorii săi care avea părul tuns ca o perie şi o bună cunoaştere a limbii ruse, şi părea să fie cu aproximativ douăzeci de ani mai tânăr decât cel mai tânăr dintre conaţionalii săi. Expresia plictisită de pe faţa ghidului fu deranjată de o trecătoare umbră de îngrijorare şi se uită din instinct peste ambii umeri să vadă dacă nu auzise cineva ce întrebase tânărul. Nu auzise nimeni.

— Ascultaţi, spuse britanicul, punând o mână reconfortantă pe braţul ghidului, promit să mă întorc diseară la hotel… la zece, cel târziu. După aceea, vă rog, trimiteţi poliţia să mă caute; spuneţi-le că am plecat pe furiş din cameră; spuneţi-le ce veţi dori. Dar vreau puţin timp să cercetez singur oraşul. Promit că va merita şi pentru dumneavoastră, zise, întinzând mâna cu o bancnotă de douăzeci de lire sterline împăturită subţire între degetul mijlociu şi inelar. Vă voi mai da una diseară.

Ghidul îi strânse mâna, puse bancnota în buzunar şi aprobă cu o mişcare a capului.

— Dacă aş fi de la KGB, aş lua banii, te-aş urmări şi te-aş aresta. Dacă tu ai fi de la KGB… ei bine, nici nu vreau să mă gândesc la asta. Şterge-o când vom fi în piaţă. Nu face nimic ilegal, mă auzi?

Îl împunse pe tânăr cu un deget în coaste: manierele sale sfruntate de birocrat mărunt reapăreau când îşi vorbea limba natală.

— Dacă mă faci de râs în vreun fel, jur că şederea ta în paradisul muncitorilor va însemna mai mult muncă şi mai puţin paradis decât îţi poţi închipui. Voi veni la tine-n cameră la zece treizeci şi sper să te găsesc aşteptându-mă cu încă un dar mic.

Îşi strânseră mâinile. Englezul intră înapoi în rând şi începu să flecărească vesel cu un profesor ieşit la pensie de la St. John’s Wood.

Când grupul dădu colţul, văzură în faţa lor cinci hangare argintii din care ieşea în grabă o masă enormă de oameni, bunuri, culori şi mirosuri.

— Stimați vizitatori, vă urez bun-venit în piața centrală din Riga, zise ghidul, accentuându-şi cuvintele cu lovituri uşoare ale umbrelei roşii. Aici găsiți suvenirurile şi darurile pe care vreți să le cumpărați din Uniunea Sovietică, amintindu-vă să le dați inspectorului vamal de la hotel pentru verificare. Vă rog, să fiți toți aici la unu treizeci ca să mergem la hotel pentru a lua prânzul.

Englezul aşteptă ca profesorul pensionar să se îndepărteze către nişte vase pentru vin georgiene, se descotorosi de tătar cu un cot bine plasat şi scoase o foaie de hârtie din buzunar. Urmând instrucțiunile de pe ea, trecu pe lângă un grup de vânzători de dovleci uzbeci cu aer suspect, aproape că dădu peste o ceată de kirghizi în *telpek*-uri negru cu alb ce sporovăiau şi sorbeau din boluri cu ceai, se opri pentru scurt timp în fața unei serii de pumnale din Daghestan (toate falsuri, toate teşite) şi observă o mică uşă de lemn îndesată între două tarabe pe zidul din spate. Se opri pentru a gusta nişte miere de acacia – bătrânului vânzător nu i se luminară doar ochii, ci şi barba păru să i se ridice de pe piept când îi zâmbi englezul – se plimbă puțin pe lângă taraba cu miere, se strecură în spatele ei şi se furişă pe uşă.

Într-un întuneric aproape perfect, în jurul unei mese de lemn, stăteau doi bărbați. Unul avea pielea închisă la culoare şi părea dur, cu trăsături vag asiatice, cu o expresie amenințătoare pe chip şi o mustață lată ce-i atârna pe colțurile gurii. Se uită aspru când uşa se deschise şi duse mâna dreaptă sub masă, fără a-şi dezlipi ochii de la englez. Lângă el şedea un bărbat subțirel, mic, ca o pasăre, cu păr nisipiu, trăsături anonime şi un zâmbet confuz de bun-venit. Ar fi putut trece drept un om de treizeci de ani măcinat de necazuri sau unul de şaizeci bine îngrijit.

— Dumneata eşti Voskreseniov, deci? întrebă englezul.

Bărbatul ca o pasăre aprobă din cap.

— Semeni cu tatăl meu, spuse el într-o engleză cu un uşor accent străin.

— Nu, nu mai semăn.

— Domnule Hewley, asta e o glumă de prost gust şi nu se potriveşte deloc unui tânăr norocos ca dumneata.

Hewley râse.

— Cum, sunt norocos fiindcă sunt îngropat în datorii până la gât? Sunt norocos fiindcă sunt pe cale să-mi ia apartamentul? Sunt norocos fiindcă nu mă scot din…

Voskreseniov ridică o mână şi închise conciliant ochii.

— Domnule Hewley, mă refer la viitoarea dumitale poziție, nu la cea prezentă. Dacă aş fi ştiut că nefericita şi brusca moarte a tatălui dumitale te-a lăsat, aşa cum singur spui, de izbelişte, nu m-aş fi deranjat să te invit azi aici. Stai jos, te rog.

Gesticulă spre un scaun liber, pe care bărbatul tuciuriu îl împinse neceremonios cu piciorul spre Hewley.

— Cine mai e şi Charlie Chan ăsta?

— Din fericire pentru dumneata, Timur nu înțelege engleza. E cazac, nu chinez, şi se supără tare şi devine cam violent când e confundat cu orice altceva decât un cazac. Timur e un prieten de-al meu. El se îngrijeşte de toate măsurile privitoare la siguranța mea fizică.

— Atunci, el e gorila, nu-i aşa?

Hewley se ridică în picioare şi se duse către Timur, făcând mici fente şi smucituri din cap, având în acelaşi timp grijă să stea departe de atingerea bărbatului.

— Ce e, un asasin antrenat? Karate, nunceaguri şi lucruri de-astea?

— Nu, domnule Hewley, cred că aceia sunt japonezii. Te deranjează dacă stai jos? Mulțumesc. Ai adus ce ți s-a spus să aduci?

— Stai puțin. Să vedem mai întâi ce ai să-mi dai la schimb. Presupun că durul ăsta din Kazahstan, Mao Tse acesta, Hirohito ăsta dat dracului îmi poate smulge oricum brațele când pofteşte.

Voskreseniov ridică din umeri.

— Nimeni n-a venit aici să te fure, domnule Hewley, şi cu atât mai puțin ca să-ți facă vreun rău. În definitiv, ce ar spune Serghei Kirilovici dacă i-ai deschide uşa în seara asta la zece treizeci cu o bancnotă de douăzeci de lire sterline lipită de ciotul însângerat al mâinii?

— De unde…

Voskreseniov alungă întrebarea cu o fluturare a mâinii şi puse pe masă o valijoară. O deschise şi o îndreptă spre Hewley.

— O sută de mii de lire sterline. Numără-i, dacă vrei. Şi mai importante decât banii sunt scrisorile astea…

Scoase mai multe plicuri din jachetă şi le aşeză deasupra banilor.

— Cu acestea înduplecі orice inspector vamal curios în oricare dintre țările noastre. Ai grijă să le ții la loc sigur, chiar şi după ce te întorci în Anglia. Şi, mai important decât atât, ai cuvântul meu, în calitate de prieten al tatălui dumitale, că, dacă nu-ți vor fi de ajutor scrisorile, voi avea grijă să

te întorci în siguranță la Londra. Cu toți banii şi cu toate membrele neatinse. Acum, dacă ai vrea…

Ochii lui Voskreseniov se aprinseră şi trăsăturile părură să i se ascută, aplecându-se peste masă către Hewley.

Acesta din urmă vârî mâna în buzunarul interior al hainei şi scoase o cutie lăcuită, cam de dimensiunea unui pachet de țigări. Îşi trase pe mâini o pereche de mănuşi de pânză, deschise cutia şi scoase cu grijă un pachet de cărți de joc. Voskreseniov îşi lovi palmele una de cealaltă.

— Ah! E prima dată când văd cărțile astea. E prima dată, crede-mă, când ies din Anglia. Şi, judecând după starea lor extraordinară, e unul dintre puținele momente când au fost atinse, de la sfârşitul secolului al XVIII-lea încoace. Ți-aş putea cere, dacă nu te superi, să aşezi patru regine cu fața în sus pe masă?

Hewley întinse pe masă o bucată de pânză maro. Frunzări cărțile, aşezând fiecare regină pe care o găsea pe pânza de pe masă.

— Mulțumesc. Asta e tot ce-mi doream să văd. Te rog, dacă te face să te simți mai bine, pune cărțile înapoi în cutie şi aşază cutia între noi pe masă. Îți promit, din nou, că nu vei avea nimic de suferit nici tu, nici ele.

— Aşadar, cum o facem? Un, doi, trei, şi? Eu îți dau cărțile, tu-mi dai geanta?

— Da, dacă asta vrei. Cum am spus, n-am de gând să te fur şi, dată fiind prezența lui Timur şi împrejurimile pe care nu le cunoşti aproape deloc, nici tu nu poți să mă furi pe mine, aşa că alege singur modul în care să efectuăm schimbul.

Hewley bătu darabana cu degetele pe masă şi se uită țintă la ceilalți doi bărbați.

— Aş fi putut-o face, însă. Să te fur. În orice alt loc.

Voskreseniov râse.

— Ştiu. Reputația te-a precedat. Descinzi din cel mai bun.

— Ştiu cum, zise Hewley, trecând de la a bate darabana la a lovi cu palmele în masă într-un ritm accelerat. Ce zici dacă jucăm o mână de pocher, eh? Reginele astea nu pot rămâne virgine pentru totdeauna.

— Nu-mi doresc deloc să ating aceste cărți mai mult decât e nevoie. Reginele vor rămâne nedeflorate. Totuşi, dat fiind că teoretic îmi eşti oaspete, nu pot refuza o dorință atât de încântătoare cum e aceea de-a juca o mână de pocher. Care este miza?

Hewley dădu să-şi scoată portmoneul, apoi se opri brusc şi se uită la Voskreseniov: o reprezentare caricaturală, dar nu nepotrivită, a unei idei neaşteptate.

— De ce să nu jucăm pentru ce avem aici? O singură mână, cine câştigă ia totul.

— Eşti fără-ndoială un tânăr nesăbuit, râse Voskreseniov. Propunându-ţi un schimb echitabil, îţi ofer o sumă care să-ţi rezolve mare parte, dacă nu toate datoriile pe care le ai, iar tu vrei în continuare mai mult. Ce valoare are totuşi pentru dumneata pachetul ăla de cărţi?

— Nu eu sunt cel care cumpără, amice.

Hewley făcu cu ochiul.

— Dacă eşti dispus să dai o sută de mii într-o cameră dosnică, pe furiş, cred că aş câştiga puţin mai mult ţinând o licitaţie adevărată. Punând să fie verificate cărţile la Sotheby's, făcând publică ştirea şi aşa mai departe.

— Credeam că avem o înţelegere, domnule Hewley, şi, dacă doreşti să lucrezi în aceeaşi ramură ca tatăl dumitale, cuvântul trebuie să-ţi fie de fier. Al lui era.

— Mda, şi uite unde l-a adus. Ştii că n-am putut nici măcar să-i ţinem un priveghi? L-au tras de pe fundul râului Severn cenuşiu ca un peşte bătrân, umflat tot şi fără piele. Nu-i pe gustul meu genul ăsta de moarte.

Hewley se cutremură, apoi îşi reveni în fire şi lovi cu pumnul în masă.

— Şi astăzi mă simt în toane bune. Norocos, ştii la ce mă refer? O mână de pocher şi câştigătorul pleacă de aici cu o sută de miare şi pachetul ăsta de cărţi, care valorează… ştiu şi eu… am putea spune, poate… de două ori pe-atât?

Voskreseniov ridică din umeri.

— Dacă asta vrei… Doar că trebuie să te rog, dacă vei câştiga, să laşi licitaţia şi să spui în camera asta cât vrei pe cărţi. Reginele alea chiar mi-au căzut cu tronc.

— Te deranjează dacă te întreb cum de a reuşit un rus ca tine să strângă atâta mălai? Credeam că trebuie să fiţi toţi egali, ştii?

— Da, egali. Suntem. Dar unii sunt mai egali decât alţii. Fără să te jignesc, vreau să precizez că un alt motiv pentru care tatăl dumitale a dus o viaţă atât de lungă şi plină de succes a fost deosebita lui lipsă de curiozitate. Curiozitatea nu duce niciodată la nimic bun.

Se întoarse spre cazac şi întrebă în rusă:

— Mai are Tezvadze tarabă aici?

Cazacul aprobă din cap.
— Vinde aceleaşi mărfuri?
Încă o clătinare din cap.
— Bun. Du-te şi cumpără un pachet.
Îi dădu lui Timur câteva bancnote şi, în timp ce cazacul se îndrepta spre ieşire, îl prinse de braţ.
— Adu şi un crupier. Procedura obişnuită.
Când plecă Timur, Voskreseniov explică:
— Tezvadze vinde cărţi de joc georgiene. Pretinde că sunt pictate de mână, dar, dacă aşa este, au fost pictate de un om cu cele mai sigure mâini din câte am văzut. Le vinde balticilor, ruşilor şi turiştilor prea speriaţi pentru a merge până în Caucaz. Suitele sunt puţin diferite de cele cu care eşti obişnuit tu, dar n-ar trebui să avem probleme. Cât despre crupier… ei bine, să vedem pe cine găseşte Timur. Nu vrei ceva de băut cât aşteptăm?
Voskreseniov ridică de pe masă o sticlă de ceramică.
— Ce e acolo?
— Balsam. Rigas Melnais Balzams. O specialitate locală. Unii nu-i prind niciodată gustul, dar trebuie să spun că, de când am început să-l beau, nu m-a mai supărat niciodată vreo boală. E eficient în special în contracararea neplăcerilor provocate de clima engleză.
Trase un gât lung din sticlă şi i-o dădu peste masă.
Hewley mirosi conţinutul şi se dădu înapoi.
— Puah! Ce-i porcăria asta?
— Nimeni nu ştie, de fapt. Pelin, isop, coajă de portocală, scoarţă de stejar, diverse flori. E-un secret.
Hewley trase o gură lungă, înghiţi, fu cuprins de spasme de vomă şi-şi trecu degetele prin păr. Voskreseniov râse, şi uşa se deschise. Timur se îndesă prin cadrul ei, urmat de-o fată subţirică de aproximativ doisprezece sau treisprezece ani îmbrăcată într-o rochiţă maronie murdară şi legată la ochi. Cazacul aruncă un pachet de cărţi pe masă şi spuse în rusă:
— Am găsit-o rătăcind pe lângă vânzătoarele de ceai başchir.
Fata tremura în tăcere şi de sub eşarfa cu care era legată la ochi o lacrimă se scurse şi căzu pe mâna lui Timur, care, aşezată pe clavicula sa, o împingea în faţă.
— Aici, fetiţo, vino aici.
Fata îşi îndreptă spatele, îşi trase nasul zgomotos şi se apropie de Voskreseniov cu atât de multă siguranţă şi simţ al orientării parcă n-ar fi

fost legată la ochi.

— Ştii să împărţi cărţile?

Fata aprobă din cap.

— Îţi dau două variante. În treizeci de minute ai putea avea mai mulţi bani decât face tatăl tău în cinci ani sau, tot în treizeci de minute, îl vei putea cunoaşte pe primul dintre cei o mie de soţi ai tăi. Ce preferi?

Pe neaşteptate, fata îl zgârie pe Voskreseniov pe faţă şi începu să urle.

— Porc rus! Cazac cretin! V-am recunoscut vocile…

Voskreseniov o lovi cu dosul palmei destul de tare pentru a o doborî la pământ. Fata inspiră puternic, dar nu ţipă. Timur o prinse de ambele încheieturi ale mâinilor şi o ridică în picioare cu o singură mână.

— Nu vrem decât să distribui o simplă mână de cărţi, spuse Voskreseniov încet.

O mângâie pe păr şi fata se feri, de parcă ar fi ars-o.

— Dacă le împărţi bine şi eşti cuminte, te voi plăti frumos şi te voi lăsa să-ţi vezi mai departe de drum. Înţelegi? Dar dacă faci figuri sau dacă opui rezistenţă, dacă strigi sau dacă pui mâna pe oricare dintre noi, viaţa îţi va deveni brusc mult mai scurtă şi mai dureroasă. Acum spune, îţi iubeşti părinţii?

Fata nu se mişcă.

— Ei, perfect. Banii vor fi ai tăi. Du-i acasă sau ascunde-i. Fă ce pofteşti. Acum, dacă eşti de acord, asociatul meu îţi va da drumul. Dacă-ţi va da drumul şi vei face orice altceva în afară de ceea ce am căzut de acord, nu vom mai purta o a doua discuţia ca aceasta. E limpede?

Fata aprobă din cap.

Timur îi dădu drumul şi Voskreseniov îi înmână un pachet de cărţi.

— Amestecă-le şi împarte-le, te rog. Nu, aşteaptă!

Voskreseniov luă pachetul înapoi, aşeză patru cărţi pe masă şi se întoarse spre Hewley.

— Cum ţi-am spus, suitele sunt diferite. Spade, stele, cupe şi bâte, în ordinea aceasta. Acum, eşti gata? O mână. Ce jucăm?

— Mie-mi place versiunea texană, zise Hewley, cu un entuziasm mult zdruncinat şi cu o voce mult mai puternică de când cu incidentul petrecut cu fata. Pocher texan.

— De acord. Fără joker.

Se întoarse către fată.

— Dă cărțile, te rog. Câte două cu fața în jos fiecăruia dintre noi… adică, pune-le doar pe masă câte una o dată, așa cum le ai în mână. Bun. Acum pune una pe lateral, la dreapta ta, și pune trei cu fața în sus – întoarse invers, adică – chiar în fața ta. Acum încă una pe lateral și încă una cu fața în sus. Și încă o dată de la capăt. Bun. Acum îndepărtează-te de masă. Domnule Hewley, ți se pare totul în ordine?

Hewley aprobă din cap, înghițind greu.

— Bun. Acum, fetițo, uite-aici mai mulți bani decât ai văzut vreodată în viața ta. Timur te va conduce la ieșire și-ți va lua eșarfa de la ochi, și vei uita că toate astea s-au întâmplat. Născocește o poveste credibilă pentru nasul rănit și te rog să-mi accepți scuzele. Du-te acum, grăbește-te, și să nu cumva să-ndrăznești să te întorci.

Voskreseniov se uită la cărțile așezate pe masă – un zece de spade, un opt de cupe, un valet de stele, un as de stele și-un zece de cupe – și trase cu ochiul la cele două cărți rămase neîntoarse. Hewley îl imită.

— Partida aceasta pierde ceva important fiind fără miză, bâigui Voskreseniov. Domnule Hewley, spuse el limpede și tare, ești gata să dăm cărțile pe față?

— Sunt.

Obiectul nr. 7: O carte de joc, mai lungă cu aproximativ 2,4 centimetri și mai îngustă cu 1,2 decât cărțile de joc englezești sau americane standard. Pe o parte – pe spate – e de un purpuriu închis cu margini aurii. Între margini, scrisă cu elegante litere întrepătrunse ce încep din colțul din stânga sus și continuă în sensul acelor de ceasornic, se află inscripția: „Sutcliffe Sanderson & Trout, artizani specializați în orice fel de gravură, cu priceperi

deosebite la producerea de cărți de joc şi la mici inscripții elaborate, prin înțelegere cu Maiestatea Sa ducele Mulebollocks de Fiddle-Dee-Dee, imprimate cu permisiunea noastră exclusivă, în Londra sau altundeva”.

Pe cealaltă parte se află o regină de pică, caracterizată prin masiva formă geometrică şi vaga solemnitate caracteristice cărților de joc englezeşti de la sfârşitul secolului al XVIII-lea şi începutul celui de-al XIX-lea. Judecând după detaliile care o înconjoară şi după delicatețea liniilor ce o definesc, provine dintr-o gravură în cupru executată prin tehnica xilografiei. Fundalul este un mozaic de romburi întrepătrunse, folosite la Tabriz de Yazdeh Samizdanji şi de discipolii săi la cărțile lor abstracte (motivul se inspiră dintr-o rară dar faimoasă serie de litografii provenită de la curtea siciliana a regelui Roger al II-lea). Regina ține într-o mână un alambic verde şi-n cealaltă un mic sicriu inscripționat cu „Regele este mort, viață lungă regelui” în limba latină. În mijlocul obrazului său stâng se află o singură lacrimă, cu o dâră vagă ce-o leagă de ochi. Puținii care au cunoştință de existența acestei cărți o numesc „Regina plângătoare din Hoxton”.

Regele este materia originară ce urmează a fi transformată; când aceasta din urmă începe să lase apă, procesul se declanşează. Lacrima reginei reprezintă deopotrivă atributele purificatoare ale apei (şi, în mod tranzitiv, ale alchimiei) şi tristețea pe care o simte regele trecând de la o viață sau o formă la alta.

Data fabricației: Sfârşitul secolului al XVIII-lea sau începutul secolului al XIX-lea.

Fabricantul: Nicio societate cu numele Sutcliffe Sanderson & Trout n-a fost vreodată înscrisă în vreo breaslă din Londra sau măcar din Anglia. Jan Pieterszoon von Soudcleft, un conte flamand pasionat de whist, bridge, vin spaniol, subiecte ştiințifice misterioase şi fete extrem de tinere, a locuit puțin mai la est de Londra din 1792 până în 1829, când a murit de pneumonie după ce a făcut o plimbare de sfârşit de an pe câmp, complet gol cu excepția perucii. Când fiul său cel mare i-a vândut proprietatea şi şi-a anglicizat numele în Sutcliffe, printre obiectele scoase la licitație se număra şi o presă de tipar înalt şi unelte de gravat, toate aproape nefolosite. Contele von Soudcleft deținea, de asemenea, o vastă colecție de xilografii islamice, pe care fiul a preferat să le blesteme şi să le ardă în loc să le vândă. Experții în cărți de joc speculează că acest pachet – singurul purtând sigla Sutcliffe

Sanderson & Trout şi singurul exemplar hibrid islamico-englez executat folosindu-se xilografia – a fost inspirat din colecțiile distruse.
Identitățile lui Sanderson şi a lui Trout rămân un mister.

Locul de proveniență: Cărțile par englezeşti, judecând după limba inscripției de pe spate, după forma şi dimensiunea lor, şi după reprezentările abstract-nobile ale figurilor (cărțile de curte franceze, spaniole, germane şi olandeze aveau toate la bază personaje istorice; numai cele englezeşti foloseau figuri abstracte).

Ultimul proprietar cunoscut: Hugh Hewley, anticar britanic, comerciant de antichități şi incorigibil hoț de buzunare. După ce s-a înecat în timpul unui accident de pescuit la muscă în Țara Galilor, tot patrimoniul său – datoriile şi antichitățile deopotrivă – a trecut în posesia fiului său educat la Cambridge, Antony, care lucra ca interpret liber-profesionist de limba rusă la Londra, dar al cărui principal venit îşi avea sursa în jocul de pocher.
Imediat după moartea lui Hugh, Antony a făcut o călă torie în Letonia din motive ce rămân neclare. Când s-a întors, a achitat numaidecât toate datoriile uluitoare ale tatălui său şi a vândut magazinul împreună cu tot ceea ce se afla în el membrilor, Southall Icemen, o bandă de răufăcători londonezi de la jumătatea anilor şaptezeci condusă de Azim Mehmood şi Stony Rosen. Cărțile n-au fost găsite niciunde în magazin, lucru ciudat, căci Hugh declarase că le încuiase într-un seif în partea din spate a anticariatului şi refuzase de mai multe ori să le vândă la orice preț, oricărui cumpărător. S-a răspândit povestea că aceste cărți s-ar fi aflat asupra sa când s-a înecat şi că ele s-ar fi descompus pe fundul râului Severn.
Antony a murit, probabil din caza unei supradoze de heroină, la două săptămâni după ce le vânduse membrilor Icemen magazinul. N-a lăsat niciun moştenitor.

Valoare estimativă: Pachetele de cărți neobişnuite se pot vinde fără nicio problemă cu sume ce pot depăşi 100.000 de dolari: trebuie avut în vedere faptul că persoanele interesate de achiziționarea lor sunt adesea jucători împătimiți, care deseori au la dispoziție mari sume de bani pe care nu le declară şi nu le depun niciunde, şi că, de fapt, ar fi ca şi când ar cumpăra patruzeci de tablouri diferite.

În 1889, prințul Albert s-a hotărât să-şi radă şi să-şi lase barba să-i crească la loc în timpul vacanței anuale de la Balmoral; i-a comandat pictorului regal să-i facă în fiecare zi, vreme de patruzeci şi două de zile, câte-un tablou, după care a pus să se imprime un pachet de cărți pentru a comemora evenimentul. În 1972, agenții lui Frankie „Chicken Man”[14] Testa au cumpărat acest pachet la o licitație privată pentru 120.000 de dolari; pachetul a devenit cunoscut drept „Al's Chops”[15], făcând trimitere la părul facial al prințului şi la restaurantul din Philadelphia de unde-şi conducea afacerile Chicken Man.

În 1993, Wei Xiang, un absolvent de robotică de la universitatea Berkeley din California, a folosit un braț mecanic ataşat la un aerograf pentru a crea patruzeci şi două de cărți de joc de mărimea unui microcip, fiecare prezentând o figură diferită din istoria informaticii. Unul dintre profesorii săi s-a oferit să cumpere pachetul pentru 15.000 de dolari, dar Wei, care avea un apartament foarte dezordonat, a pierdut cărțile la scurt timp după ce le-a adus acasă.

Putem face doar speculații cu privire la prețul pe care l-ar obține aceste cărți dacă s-ar anunța neaşteptata lor reapariție.

Dacă va fi aruncat pe Pământ, va separa elementul Pământului de cel al focului, ceea ce este subtil de ceea ce este brut.

Mi-am petrecut drumul de întoarcere de la Blue Point încercând să-mi dau seama dacă trebuia să mă înapoiez acasă. După ce-mi luasem rămas-bun de la profesor, încercasem să risipesc ceața iscată de brandy în mijlocul zilei făcând o scurtă plimbare prin noul parc construit de-a lungul râului – trotuarele de cărămidă şi podurile pietonale curbate reprezentau ideea birocraților asupra a ceea ce înseamnă stil „european" – bând apoi o ceaşcă de cafea pe care am dat patru dolari la o cafenea cu pereți portocalii aflată în locul vechii Mama Fatima. Din câte se părea, Mama Fatima însăşi murise cu ceva mai mult de un an în urmă; soțul ei se întorsese la Loule, iar fiii îi vânduseră restaurantul. De la o masă caldă pentru muncitorii de la docuri devenise un local specializat în *focaccia,* varză de Bruxelles şi *mochaccino* pentru boemii bogați care se mutau în depozitele din împrejurimi. Artiştii adevărați, desigur, părăsiseră de mult zona, după ce le absorbise tot prestigiul; se mutaseră în Olneyton, în vreme ce medicii, avocații şi programatorii care-şi afişau la vedere nervozitatea față de etichetele designerilor, absorbeau toată eleganța conştientă de sine disponibilă. Totuşi, cafeaua era mai bună decât aceea pe care o servea Mama Fatima.

Din fericire, drumul de întoarcere acasă a fost scutit de incidente şi pe la şase am oprit pe locul meu din spatele indicatorului de parcare oprită între un tomberon de gunoi şi o Celica albă cu caroseria îndoită. Seara era limpede şi întunecată, cu acel minunat miros autumnal de frunze putrede şi fum, iar în centru se înregistra traficul pietonal normal într-o seară de sâmbătă: nici țipenie de om. Colonialul, o tavernă de peste drum, cu panouri publicitare luminoase la bere în fereastră şi o muschetă cu o căciulă în trei colțuri, din neon, deasupra uşii, părea relativ ocupat, dar acesta era singurul semn de viață.

Urcând ultimele scări către apartamentul meu, am văzut un bilețel lipit pe uşă şi am dat ochii peste cap: doamna Tawell, proprietăreasa, avea un obicei sâcâitor de a-mi lipi mustrări pe uşă de fiecare dată când comiteam o infracțiune la adresa uneia dintre multele ei reguli nescrise. Ea şi soțul ei locuiau cu un etaj mai jos; dețineau cele zece apartamente din clădire, dar şi celelalte proprietăți comerciale din zona aceea. Erau scrupuloşi, presupun, dar şi puțin cam îngrijorați că-i dăduseră cu chirie un apartament unui tânăr singur venit din Oraşul cel Mare. Săptămâna trecută, doamna Tawell îmi

lăsase un bilețel scris la maşină prin care mă informa că obiceiul meu de a lovi cu mingea de tenis în perete „amenință să slăbească structura de rezistență şi poate duce chiar la prăbuşirea totală a clădirii”. Ştiam că era un obicei supărător: acasă, vecinul pur şi simplu ar fi lovit şi el în perete. Dar presupun că asta nu s-ar fi potrivit unui yankeu. Se ştia că ea şi domnul Tawell îşi petreceau după-amiezile din weekend verificând pungile transparente de gunoi ale chiriaşilor şi arătându-şi unul altuia sticlele goale de alcool.

Când am ajuns, am văzut că biletul fusese fixat cu un cui ruginit bătut foarte puțin în uşă. Era un plic normal, pentru cărți poştale; pe partea din față se afla un baston gros cu vârful despicat în două, cu doi şerpi înfăşurați în jurul său, genul de simbol pe care-l vezi pe antetul rețetelor doctoriceşti. Semăna mai mult cu un desen decât cu un imprimat, timbru ori fotocopie. Sub baston era lipită o bucată de hârtie tăiată dintr-un ziar: numele meu decupat din *Carrier.*

Am deschis plicul: nicio scrisoare, dar, când am căutat înăuntru, am scos un canin uman. Părea proaspăt extras: interiorul plicului era mânjit cu sânge, iar petele sângerii de pe dinte şi rădăcina lui erau roşii, nu maronii. Din plic ieşea un miros neplăcut de carie. Cuprins de spasme de vomă, am descuiat uşa cu mâini tremurânde şi-am intrat în grabă. Pentru prima dată de când mă mutasem în Lincoln, am zăvorât uşa în urma mea.

Beculețul robotului telefonic pâlpâia şi, când am apăsat butonul de pornire, vocea lui Hannah s-a făcut auzită: „Bună, Paul Tomm. Eu sunt. Hannah. Sun doar ca să văd dacă te-ai întors de la prânzul acela cu profesorul universitar. Voiam să te invit la o cină cu o profesoară de liceu. Sună-mă când ajungi înapoi. Mersi”. Am ridicat receptorul cu gândul de a-i răspunde imediat, dar mi-am spus că, pentru siguranța mea, ar fi meritat să-i spun cuiva de mesajul acela. Frații Olafsson n-ar fi mişcat un deget. Art ar fi fost interesat, dar probabil că fie ar fi insistat să mă mut la el şi Donna, fie ar fi sunat chiar el la poliție. Nu voiam să fac atâta tam-tam pentru asta. Preț de un minut am fost tentat s-o sun pe mama, însă ar fi luat foc spontan numai din cauza grijii. Chiar dacă Lincolnul ieşea din jurisdicția sa, a-l contacta pe Joe Jadid părea cea mai bună alegere: el nutrea deja un anumit interes față de caz şi fusese direct şi cumsecade chiar înainte să mă cunoască. Mă îndoiam că lucra sâmbătă seara, dar a face o încercare avea să mă liniştească. Dacă nu aveam să-l găsesc, urma să mă adresez lui Art.

A răspuns încă de la primul țârâit.

— Criminalistică. Jadid.

— Mda, aici Paul Tomm…

— În persoană şi în direct de la ţară: Paul Tomm. Cum de mă suni aici sâmbătă seara?

— Cum de te mai afli la birou sâmbătă seara?

— Crezi că oamenii răi îşi iau liber în weekend? Face parte din programul meu de reabilitare: lucrez de sâmbăta până miercurea, toate schimburile de noapte şi cele de la patru la doisprezece. O să treci pe aici luni, nu-i aşa? Am câteva lucruri care cred că-ţi vor fi de folos.

— Mda, o să vin, dar ascultă, tocmai s-a întâmplat ceva ce poate ar trebui să-ţi spun. Nu ştiu, însă; s-a întâmplat la mine acasă, iar tu eşti în…

— Ce este? Ce se petrece?

— Am găsit un bilet ciudat pe uşă când m-am întors acasă în seara asta.

— Ce scrie în el?

— Nimic. Are un desen pe partea din faţă, un simbol din acela medical, ştii, bastonul cu doi şerpi.

— Mda. Se numeşte caduceu.

— Cum? De unde ştii asta?

— Caduceu. Unul dintre multele beneficii ale faptului că am crescut cu unchiul Abe, omul care ştie tot ce se poate şti pe lume, atâta vreme cât nu ajută la nimic. Oricum, ai găsit un caduceu lipit pe uşă? Asta-i tot?

— Nu. Era un dinte înăuntru.

— Cum ai spus?

— Un dinte. Un canin uman, din câte se pare. Cred că pe rădăcină are sânge proaspăt. Nimic altceva. Nicio scrisoare, nimic scris, absolut nimic. Doar un dinte însângerat.

— Rupt sau extirpat?

— Extirpat, aşa se pare. Are rădăcina încă întreagă, şi toate acelea.

— Ai sunat la poliţie?

— Asta fac acum. Nu-i aşa?

— Nu, mă refer la poliţia *ta.* Labagiii care vă supraveghează pe voi, ceilalţi labagii de acolo.

— Nu, nu i-am anunţat. Şi, dacă i-ai cunoaşte, nici tu n-ai fi făcut-o.

Jadid inspiră adânc. L-am auzit cum îşi schimbă poziţia în scaun, făcându-l să scârţâie, şi cum începu să bată darabana cu pixul în masă.

— Uite, fă-mi doar o favoare, bine? Ăsta-i genul de lucru de pe urma căruia aş avea mult de pătimit.

Scăzu tonul vocii, iar aceasta sună ca şi când şi-ar fi făcut mâna căuş la receptor.

— Curțile de judecată văd cu ochi mai răi polițiştii care se cred polițişti peste tot. Dar ducă-se dracului; pe mine oricum mă văd cu ochi răi. Ascultă, pune dintele înapoi în plic şi adu-l cu tine când vii luni. O să-l trimitem la laborator, să încercăm să aflăm de unde şi de la cine provine. Vrei să trimit pe cineva să te țină sub supraveghere? Neoficial, desigur. Nu va fi vorba nici măcar de-un polițist. Dar vei fi în siguranță avându-l în preajmă.

M-am gândit la asta. Dar apoi mi-am adus aminte că mă sunase Hannah şi, oricât aş fi fost de zdruncinat, nu voiam să-mi stric planurile din seara aceea. Nici măcar nu ştiam dacă eram în pericol sau dacă nu era vorba cumva de-un fel de glumă, poate din partea unui dentist din localitate pe care-l jignisem în vreun fel într-unul din articolele mele. Un dentist din localitate care se pricepea să deschidă fără cheie o încuietoare şi ştia unde locuiam. Egoist sau nu, dând dovadă de înțelepciune sau nu, am respins oferta şi i-am spus lui Joseph că ne vom vedea luni.

— Bine, durule. Rămâi acasă-n seara asta?

— Păi, nu-s prea sigur. De fapt, chiar acum dau să ies.

— O, ei, ca să vezi, zise el într-un falsetto ironic.

— Cum?

— Nimic. Eşti cumva unul dintre intelectualii ăia fustangii gen Woody Allen? a chicotit.

N-am mai spus nimic altceva.

— Hei, glumesc doar. Nu fi aşa serios. Sunt sigur că-i încântătoare. Dar uite, trebuie să ai puțină grijă, bine? S-ar putea să ai de-a face cu nişte clienți îndărătnici. Iar tu eşti un puşti educat şi-un prieten de-al lui Abe; vreau doar să fii cu băgare de seamă. N-ai niciun fel de armă, nu-i aşa?

— Glumeşti cumva? Nici măcar n-am lovit pe cineva de când aveam doisprezece ani.

— Nu glumesc deloc. Uite, ai grijă doar, bine? Încă nu ştiu. Adică, s-ar putea să nu fie niciun motiv de îngrijorare; s-ar putea să nu fie nimic; tot ce am aflat s-ar putea să fie doar coincidențe şi atâta tot. Dar, totuşi: fii cu ochii în patru, aşa cum le spunem întotdeauna oamenilor. Ține ochii deschişi şi nu te plimba aiurea dacă nu eşti nevoit s-o faci. Ce încuietoare ai?

— Yale, cu două siguranțe, cu o… cum îi spune?… piedică Schlage.

— Bine, perfect. Yale e-o încuietoare bună. Fiindcă a reuşit cineva să ajungă la uşa apartamentului nu înseamnă că va reuşi să ajungă şi-n apartament. Foloseşte alea două siguranțe, m-ai înțeles? Şi ține minte că, dacă-ți trimite cineva un mesaj şi vrea să… cum să spunem?… să-ți mai trimită unul de-aproape, are cu siguranță mai multă experiență decât tine în zona asta. Nu face nimic necugetat.

— Iisuse Hristoase, domnule agent…

— Sunt detectiv dar, uite, spune-mi doar Joe.

— Iisuse Hristoase, Joe. Eram puțin agitat înainte să te sun, dar acum sunt de-a dreptul îngrozit. Ce încerci să-mi faci?

Joe scoase un râset scurt şi uşor amar.

— Nu încerc să fac nimic. Probabil că n-ai de ce să-ți faci griji. Cei care nu trimit mesaje sunt cei înclinați să facă probleme. Nu-ți asuma riscuri, ține ochii deschişi şi-ar trebui să meargă totul bine. Dacă mai ai vreun fel de probleme în seara asta, chiar şi numai o mică presimțire a vreunei probleme, mă poți suna acasă, pricepi? Numărul e 555-7077. O să vin cu cavaleria. Însă mă aştept să ne vedem luni, corect? Schimbul începe la patru, dar, dacă vii mai devreme, mă vei găsi acolo. Să ai grijă de tine.

Am închis. Mi-am turnat trei degete de Beam Black, am pus în el trei cuburi de gheață şi am sunat-o pe Hannah.

— Alo?

— Bună, Hannah, sunt Paul.

— Ştiu, spuse ea, ridicând vocea.

Fericirea şi plăcerea exprimate de acel ton, combinate cu whisky-ul, m-au încălzit ca o pătură pusă peste suflet.

— Te-ai întors târziu. Nu ştiam când te vei întoarce, din păcate, aşa că tocmai am mâncat. A mai rămas însă nişte supă, dacă nu te deranjează să mănânci singur. Adică, singur cu un pic de companie. Vii totuşi?

Era o cale de mijloc între o întrebare şi-un ordin firav.

— Categoric.

Am parcat departe de geamurile casei şi am închis portiera cât mai încet posibil: nu voiam să mai port încă o discuție cu doamna DeSouza, mai ales că era deja întuneric. Am ciocănit la uşa ei şi-am auzit-o pe Hannah fugind (fugind!) să-mi deschidă.

— Eşti foarte prompt!

Avea părul prins la spate şi, de-ndată ce am păşit înăuntru, s-a aplecat în faţă să mă sărute. Graţie cinematografului şi televizorului, până şi cei mai de succes Casanova văd mai multe săruturi decât dau, astfel încât acel prim sărut, care-ţi permite să te apropii mult de chipul unei alte persoane în carne şi oase, este întotdeauna o surpriză. Hannah avea o cicatrice sub formă de C, încovoiată ca un minuscul crevete subcutanat adormit, între pleoapa inferioară şi partea superioară a pometelui. Ochii ei gri aveau reflexii verzi şi maro, şi la colţuri începeau să-i apară riduri mici şi frumoase.

— Voiam să depăşesc repede faza asta, a spus, coborând capul şi uitându-se pe sub sprâncene.

M-am întins din nou înainte, însă ea mi-a pus o mână în piept.

— Uşurel. Mai întâi, dă-ţi măcar haina jos.

Dar când am început să fac asta, ea se duse în bucătărie.

— Ţi-e foame? strigă. N-o să mă simt insultată dacă spui nu.

— De fapt, nu.

Era adevărat. Aproape că digerasem prânzul, însă agitaţia îmi ucisese puţinul apetit pe care ar fi trebuit să-l simt.

— Vrei ceva de băut?

— Sigur. Ce ai?

— Doar whisky, mă tem.

Apăru din nou în cadrul uşii dintre bucătărie şi sufragerie, ţinând în mână o sticlă de Jameson.

— Ştiu: whisky irlandez, preferatul beţivilor. E şi preferatul meu. Vrei puţin?

Am clătinat din cap şi ea se întoarse cu două pahare pline cu gheaţă şi whisky, cu sticla strânsă la subsuoară, şi se aşeză alături de mine pe canapea. Îndreptă telecomanda către combina stereo. Încăperea se umplu de un crescendo de başi ca de un abur, urmaţi de-o voce feminină, neobişnuit de profundă, care se insinua în spaţiile libere lăsate de cor.

— „Binecuvântează-l pe Domnul, o, suflet al meu”, spuse Hannah. *Vecerniile* lui Rahmaninov. Sar întotdeauna peste prima piesă; asta-i a doua. E dintr-o serie numită *Veghea nocturnă,* care începe cu vecerniile şi ţine până la utrenii. Cântă şi tămâiază biserica în vreme ce se învârtesc prin ea. Trebuie să stai în picioare şi să cânţi toată noaptea.

— Tu ai participat?

— De trei ori. În Boston, la câteva străzi de mine, era o biserică ortodoxă rusească. Stai acolo nemişcat, iar muzica şi liturghia te pătrund până la

oase. Am avut impresia că mă topesc în prezența lui Dumnezeu. Ştii ce vreau să spun?

— Sună minunat, m-am eschivat.

— Aşa a fost. După aceea, când am ieşit afară şi am văzut că era dimineață, părea că noi creaserăm lumina. Părea că ziua venise pentru noi. Pur şi simplu… Nu reuşesc să descriu senzația. Ai să vii cu mine într-o zi la o slujbă?

— Sigur. Când şi unde?

— Nu ştiu. Cândva. Altundeva.

— Voi fi acolo.

Hannah râse şi mai turnă whisky pentru amândoi.

— Ei, cum înaintezi cu articolul?

— Ciudat. Am luat azi prânzul cu vechiul meu profesor, cel care a lucrat cu Jaan. Mi-a spus că Jaan a fost arestat de două ori. De fiecare dată pentru uz de armă de foc.

Înghiți gura de whisky luată şi clătină încet din cap înainte să exclame:

— Oau! E uimitor. Adică, ştiam că e colecționar de arme – avea câteva puşti vechi încuiate acasă într-un dulap, dar n-am ştiut că le şi folosea. Le spunea „sculpturi mortale". Credeam că sunt doar de expoziție.

Ca şi cu o seară în urmă, la Păstrăvul, am observat că ceva nu era în ordine cu răspunsul ei, sincronizarea lui, pauza dinaintea expresiei de mirare – însă, din nou, n-am spus nimic.

— N-a fost vorba de-o puşcă, de fapt, ci de un pistol.

Privirea ei rămase fermă. Aprobă iarăşi din cap.

— Nu te surprinde?

— Ba sigur că da, zise, puțin prea defensiv. De ce-ai crede că nu?

— Nu, nu, nu-i vorba de asta. Adică, nu cred asta. N-ar trebui s-o cred. Doar că mă…

— Doar că te comporți ca un reporter. Nu termini serviciul niciodată?

— Ba da. Începând de-acum.

Se sprijini de mine, iar capul i se potrivi perfect în locul adânc format de umărul şi pieptul meu.

— Ce-a mai spus profesorul tău?

— Nimic, de fapt.

M-am hotărât să nu-i spun încă despre poliție. Ceva din tonul ei dinainte mă făcuse să cred că-l considera pe Pühapäev, într-un fel anume, proiectul

său personal, un exemplu elocvent al naturii sale generoase, o Faptă Bună, şi nu voiam să mai spun nimic despre problemele cu legea ale lui Jaan.

— Am găsit însă ceva straniu când am ajuns acasă astă-seară.

— Despre ce-i vorba?

— Un plic pe uşă.

Se încorda puţin, dar destul cât să-mi dau seama.

— Pe el era desenat un caduceu. Vezi, azi am învăţat un cuvânt nou. Un caduceu este…

— Ştiu ce este, spuse încercând să se ridice, dar căzând înapoi lângă mine şi trăgându-mi braţul peste pieptul ei. Ce scria pe el?

— Păi, nimic. Avea numele meu lipit pe partea din faţă şi-năuntru era un dinte. Un dinte de om.

Se ridică în şezut şi se uită ţintă la mine.

— Glumeşti?

— Nu, sunt cât se poate de serios. Părea chiar că e extras de curând.

Îşi duse mâna la gură.

— Ai vorbit cu cineva despre asta?

— În afară de tine, adică?

— Da, deşteptule, zise ea, ciupindu-mă în joacă de ureche. Cum ar fi poliţia sau redactorul tău şef sau altă persoană de felul ăsta.

— Nu i-am spus încă lui Art, dar cred că ar trebui s-o fac. Poliţiştii de aici, ei bine, probabil că i-ai văzut şi tu. Ce te aştepţi să facă ei?

Voiam să-l las pe Joe pe dinafară. Nu-mi dădeam seama de ce, deşi, privind retrospectiv, a fost un instinct corect.

— Ce crezi că ar trebui să fac?

— Sincer? Cred c-ar trebui pur şi simplu să renunţi. Adică scrie necrologul, aşa cum trebuia să faci încă de la început. Nu ştii acum destule ca să-l poţi scrie? Cât despre restul, ştii, unii oamenii sunt pur şi simplu misterioşi, aşa cum unele lucruri sunt menite să rămână pentru totdeauna un mister. L-am cunoscut pe Jaan mai bine decât oricine altcineva din oraş, corect? Şi probabil mai bine chiar şi decât oricare dintre colegii lui. Şi totuşi, nu mi-a povestit niciodată despre acele arestări, despre copilăria lui sau alte lucruri de felul ăsta. Dacă primeşti mesaje ciudate…

— Faptul că primesc mesaje ciudate mă face doar să-mi doresc să merg mai departe. Nu-mi place ideea de-a mă lăsa intimidat.

— Ce bărbat curajos, glumi ea, înghiontindu-mă în stomac. De ce nu scrii necrologul şi nu dai uitării pentru o vreme toată tărăşenia pentru a vedea

dacă mai găseşti ceva lipit pe uşă? Dacă da, vei şti că există o legătură şi vei putea reîncepe să sapi.

Era o idee acceptabilă şi, venind din partea ei, aproape că părea convingătoare. Dar ar fi fost totuşi ca şi când aş fi aruncat prosopul.

— O redactoare din Boston e interesată de povestea asta, am spus. Nu pot renunța.

— A! Nu te credeam atât de mare carierist.

— Nici nu sunt, am ripostat puțin iritat. Spun doar că lucrez la un articol şi că nu vreau să-l abandonez fiindcă cineva, de undeva, nu vrea ca eu să lucrez la el. În orice caz, de unde ştiu că n-a venit din partea unui dentist, de undeva, pe care l-am deranjat cu unul dintre vechile mele articole?

— Nu ştii, nu ştii. Corect. Dar ai grijă, bine? Vreau să ne mai vedem. Pur şi simplu nu văd vreun motiv să rişti ceva pentru *Lincoln Carrier.* Sau pentru vreun alt post în Boston pe care probabil că oricum îl vei lua. Adică, ai douăzeci şi trei de ani, eşti deştept şi talentat. O să ai şi alte ocazii.

E uşor să văd dincolo de discuția aceasta privind înapoi asupra ei, scrisă negru pe alb. Dar m-am lăsat fermecat fiindcă voiam să mă las fermecat.

— Poate, am admis. Poate că ai dreptate.

Fraza aceasta fusese preferata mamei mele în cei câțiva ani dinainte să divorțeze de tata. O foloseam şi eu deseori; ceea ce înseamnă de fapt este: „Nu sunt de acord, dar n-am chef acum să ne certăm”.

La jumătatea celui de-al treilea pahar de whisky – dovediserăm toată sticla – am observat că în cameră se făcuse crâncen de frig. M-am ridicat şi m-am dus la calorifer: era rece bocnă şi pe sub geamuri pătrundea curentul. În pauza dintre cântece, am auzit casa bătrână cum pârâie şi se linişteşte, am auzit vântul cum geme lovindu-se de pereții ei exteriori. Mi s-a făcut şi mai frig. Mi-am tras mâinile înapoi în mânecile bluzei de sport şi am strâns țesătura ei în pumni.

— Pari un copil mic când faci aşa.

Am coborât privirea către mâneci şi mi-am descleştat mâinile, scoțându-le la iveală.

— Nu, nu, n-am vrut să… Ştiu că e frig. Temperatura scade brusc când doamna DeSouza opreşte încălzirea. Din fericire, am o soluție.

A scos din dulap o pătură uriaşă de lână, evident croşetată de mână: pătratele puternic colorate, cu margini albastre, o făceau să pară caldă, primitoare, ca tabla unui fel de joc pentru copii.

— Bunica a făcut-o, zise ea, despăturind-o şi scuturând-o. Vino aici.

Ne-am strâns tare în brațe pe canapea, sub pătură. Hannah mirosea a whisky, a parfum de trandafiri şi a ea însăşi. Am sărutat-o pe o parte a gâtului, iar ea mi-a strâns ambele mâini.

— Tremuri, mi-a spus.

— Mi-e frig.

— Asta-i singurul motiv?

Sigur că nu era.

M-am trezit la 3:35, nedumerit şi cu o puternică migrenă dată de băutură înainte să-mi amintesc unde mă aflam. Hannah dormea lângă mine, cu părul răvăşit pe pernă. Am dat pe gât trei pahare de apă stând în picioare lângă robinetul din baie şi m-am întors în pat în vârful picioarelor. Când am ajuns acolo, Hannah şi-a încolăcit brațul pe după pieptul meu, şi-a culcuşit genunchii în spatele genunchilor mei şi m-a sărutat pe ureche. Ne potriveam perfect.

Duminica a fost deopotrivă specială şi obişnuită. Toată lumea are dreptul la una – poate două – astfel de zile în timpul vieții: o zi petrecută nu în toiul iubirii, ci la începutul ei, poate, o zi ce trece ca dimineața de după un viscol sau un atac de febră, când totul pare aproape prea clar pentru a-l putea îndura. În ziua aceea, preocupările noastre concrete au fost prozaice: ne-am ridicat din pat târziu; am făcut pâine prăjită şi ouă prăjite; am mers cu maşina până la granița cu New York-ul şi ne-am plimbat îndelung pe malul râului; am oprit la o tavernă mare şi goală de pe marginea drumului, având memorabilul slogan „Săgeți zburătoare şi găini hrănitoare”, unde am mâncat aripi de pui şi am aruncat la țintă cu săgeți până la zece-treizeci, când ne-am întors acasă. Înainte să arunce o săgeată, Hannah făcea un gest adorabil, de parcă încerca să-şi dea jos o bluză eliberându-şi mai întâi mâinile. A încetat să-şi mai acopere gura cu mâna când râdea; eu am încetat să mai cobor privirea când spuneam o glumă. Când am ajuns acasă, ne comportam puțin mai degajat unul cu celălalt, chiar dacă ea s-a întristat de-ndată ce am ajuns înapoi în Lincoln şi, invocând desouzafobia, a insistat să opresc maşina pe marginea străzii alăturate şi să mergem pe un drum mai lung către casă, ocolind-o, evitând astfel să fim văzuți pe Orchard Street de către doamna DeSouza, de pe geamurile din față. N-am avut nimic împotrivă. Nu eram în stare de gândire rațională.

Am crezut că nu dormiserăm, dar aparent asta făcuserăm: alarma de la radioul ei s-a declanşat şi m-a trezit din somn. Hannah mormăi.

— Să beau duminică seara… De ce mi-ai dat voie? Du-te şi răscumpără-ți greşeala aducându-mi trei pastile de Advil din dulăpiorul din baie şi un pahar înalt cu suc de portocale din bucătărie.

Mi-a aplicat în joacă un şut în pulpele picioarelor în vreme ce eu mă frecam la ochi.

Când m-am întors în dormitor, era îmbrăcată în capot şi dăduse drumul la duş.

— Trebuie să ajung la şcoală cam peste o oră. Tu ce program ai azi?

— Am o întâlnire cam pe la două, dar nimic până atunci. De ce?

— Eram doar curioasă.

Se apropie şi se sprijini de mine, zâmbind în timp ce eu îi desfăceam cordonul.

— Nu avem prea mult timp, ştii asta.

— Eşti liberă diseară?

— Sigur. Cine vrea să ştie?

— Aduc eu mâncarea. Ceva special.

— Abia aştept. La ce oră?

— La şapte? La şapte-treizeci?

— Oricum e bine. Oricând. Deja sunt emoționată.

Îmi îndepărtă mâna şi îşi legă capotul.

— Acum însă vei pleca, aşa încât să pot deveni din nou o profesoară respectabilă. Bine? Ne vedem diseară.

Mi-am luat haina pe mine şi am sărutat-o îndelung la uşă. M-a mângâiat pe obraz, şi atingerea degetelor sale nu m-a părăsit nici măcar după ce-a terminat. A zâmbit o ultimă dată, înclinând din cap, m-a salutat cu o fluturare din degete şi a încuiat uşa în urma mea.

Eram euforic, atât de euforic încât am aruncat cheile de la maşină în aer, am bătut de două ori din palme cum făceam la antrenamentul de baschet, m-am poziționat sub ele şi nici măcar nu le-am atins când au căzut. Aplecându-mă să le ridic, am observat un desen mic făcut cu cretă albă pe stinghia aflată la baza cadrului uşii: un baston cu doi şerpi înfăşurați în jurul lui.

SHENG-UL
(AERUL)

Auzi cum se apropie vântul?
Se apropie repede, violent, şi nu ştiu de unde.
Nici eu. Închide obloanele: să se păstreze căldura.
Ardal Gogarty, *Am trăit oare prea mult, mult prea mult?*

Abulfaz Akhundov – a cărui capacitate de aplatizare şi lungire a vocalelor scurte, de rotunjire a r-urilor şi de păstrare a u-urilor şi w-urilor separate în minte, în folosire şi în rostire îi adusese vremelnicul nume de Chester „Chet" Muncie – îşi strânse cravata de rips roşu cu albastru cumpărată de la Kmart, mai întâi cu un nod simplu şi apoi cu unul gen Windsor, pentru ca după aceea să aleagă, după cum ştia că avea să facă, un nod lălâu pe jumătate Windsor, în mod intenționat împins cu trei centimetri mai jos şi mai la stânga față de ultimul nasture de sus al cămăşii. De când sosise, nu văzuse bărbați cu altfel de noduri la cravată.

Neîndemânaticul său nod pe jumătate Windsor era nodul cuiva care acceptă formal să poarte cravată, dar nu se obişnuieşte niciodată cu ea, care crede că o atenție excesivă atribuită vestimentației e semn de dandism sau de efeminare şi care e de părere că, făcându-şi evidentă nepăsarea pentru nodul de cravată, îşi demonstrează disprețul tacit față de ea. De fapt, observă Abulfaz în vreme ce se strâmba la reflexia sa din oglindă, gândindu-se în acelaşi timp la tatăl lui excesiv de atent la ținută, cravata scotea în evidență doar nepriceperea sa; ideea conform căreia un bărbat ar face ceva prost sau incomplet doar fiindcă se opune felului aceluia de îmbrăcăminte era foarte răspândită în rândul adolescenților, funcționarilor americani şi personalului militar rus. Prinse nodul între degetul mare şi arătător şi strânse, împingându-l în acelaşi timp în direcții opuse cu celelalte degete, până când acesta deveni lunguieț şi i se îndepărtă şi mai mult de guler: un bărbat ajuns la capătul unei zile lungi, petrecute în lumina de neon a unui birou. Aplică nişte pastă de pix la baza degetului mijlociu de la mâna dreaptă şi îşi făcu două tăieturi cu o pagină de hârtie la arătătorul şi inelarul mâinii stângi. Netezindu-şi mustața blond-roşcată (vopsită) şi aranjându-şi ochelarii cu rame mari de aur, precum cele ale aviatorilor, îşi luă pe el

sacoul şifonat, stinse lumina în camera de motel şi păşi afară în după-amiaza ceţoasă şi străvezie de vară.

Stătea la un motel anonim, aseptic, purtând numele minunat şi eficient de U.S. 30, lângă o zonă comercială care avea până şi-o băcănie (pe care, desigur, nu o frecventa). Acolo de unde venea el, hotelurile purtau nume de eroi războinici, conducători politici şi figuri mitologice literar-istorice despre care se presupunea că întruchipau o trăsătură naţională. Hotelurile din provinciile sovietice aveau tendinţa să preamărească idealurile lui Potemkin cu o ironie neintenţionată: la Baku, hotelul „Frăţia între popoare”, de pildă, avea cel mai posac personal din Azerbaidjan; la Erevan, pensiunea pentru muncitori denumită „Industrializarea maselor conducând la pacea revoluţionară” avea toalete defecte, nu avea telefoane şi oferea cu regularitate lupte cu cuţitul la bar. Lui Abulfaz i se părea deopotrivă absurd, încântător şi liniştitor faptul că, fără vreun motiv aparent, un proprietar ar putea da hotelului său un nume simplu.

U.S. 30 se afla pe autostrada 30, în Lagrange Park. Chet alesese motelul acela din oraşul acela aproape la întâmplare, deşi avea trei atribute importante în favoarea sa. Primul: acolo se opreau foarte puţini oameni; parcarea fusese goală când venise el şi, cu excepţia unei familii dolofane, cu aer de amibe, care urca şi cobora dintr-o furgonetă cu număr de Ohio, nimeni în afară de el nu rămânea mai mult de două nopţi. Al doilea: spre deosebire de hotelurile de acasă, unde trebuia să prezinţi documentele şi să faci cereri formale la trei sau patru femei bătrâne, grase şi cu dinţi de aur, aflate în diferite stadii de descompunere şi de proastă dispoziţie, doar pentru a primi cheia de la uşă, aici Abulfaz îşi putea parca maşina chiar în faţa camerei şi putea intra fără să stea de vorbă cu nimeni, când şi cum poftea. Al treilea: lucra în Skokie, la patruzeci şi cinci de minute bune distanţă de Lagrange Park. Naveta era atât de incomodă, încât niciodată nu întâlnea aceiaşi oameni în vreunul dintre locuri. Navetiştii din Lagrange Park, dar şi cei din Skokie, mergeau la Chicago; nu mergeau unii în oraşul celorlalţi, iar Abulfaz (care în ultimele două decenii se chemase Feodor, Istvan, Cinar, Chester, Paul, Sudat, Jean-Pierre, José, João, Wim, Klaus, Yahya, Bradley, Niall, Hamid, Shmuel şi, pentru o perioadă scurtă de timp şi doar prin telefon, Katya) putea trăi şi lucra în pace, pe ascuns şi, prin urmare, cu entuziasm, după propriile criterii provizorii, toate cele douăzeci şi opt de zile necesare pentru ducerea la capăt a sarcinii sale.

Prima zi: Intră în parcarea restaurantului la 12:12, în prima jumătate a pauzei de prânz din Midwest. Restaurantul era un local anonim, tipic chinezesc-american: o firmă cu neon roz şi verde purtând numele restaurantului (Pin şi Bambus) în vitrină, o marchiză mică, roşie cu auriu deasupra uşii de la intrare, lei aurii şi ieftini care fie răcneau, fie căscau, de o parte şi de alta a foaierului ce ducea de la intrare în incinta restaurantului. Funcționarii locului şi grupurile de mame de la periferie mergeau acolo pentru a găsi un pic de exotism previzibil şi, cu toate că lui Abulfaz îi lăsa gura apă văzând un bucătar care, singur la capătul unei tejghele lungi, mânca o tocană cu țipar şi rădăcini de lotus, comandă o farfurie de supă de ouă şi un pui *lo mein* la masa sa izolată.

Din a doua până în a patra zi: Copii exacte ale primei zile, cu excepția celei de-a treia, când un accident pe Dempster Street îl întârzie până la 12:18. Comandă aceeaşi mâncare, oferi aceeaşi plecăciune precaută şi inexpresivă din cap atunci când salută gazda ponosită şi istovită, şi citi *Sun-Times* la aceeaşi masă, stând în acelaşi scaun, zi după zi.

Din a cincea până în a şasea zi: Sâmbătă şi duminică. Nu mâncă la restaurant, însă duminică observă, atunci când parcă peste drum, că He-li Yaofan părea mai amărât, mai slab şi mai adus de spate decât părea în fotografia alb-negru pe care o primise el. Pe cartea de vizită a restaurantului, pe care o ținea în torpedou, scria că proprietarul se numea Harry Yaofan. Abulfaz zâmbi şi se gândi la Chester.

Din a şaptea până în a unsprezecea zi: Începu să amâne tot mai mult prânzul, aşa încât joi sosi între 12:45 şi 1:00. Începând de luni, ceru sfatul chelneriței despre ce anume să comande: în prima zi, aceasta abia dacă ridică din umeri; în a doua, zâmbi timid, cu ochii încă la carnețel şi spuse că nu ştia; în a treia, îi zise să nu mai ia supă de ouă („Nu e proaspătă. E făcută din praf."); în a patra, îl întrebă ce i-ar plăcea să mănânce şi nu făcu decât să aprobe din cap când el îi răspunse: „Păi, ceva bun, orice, cred"; în a cincea, îi înlocui puiul din *lo mein*-ul său cu calmar şi homar.

Din a douăsprezecea până în a treisprezecea zi: Sâmbătă seara, Abulfaz făcu un comision scurt, profitabil şi deosebit de neplăcut în Waukeshaw, Wisconsin; duminică, merse odată cu gloata direct la „Clark and Addison"

să-i vadă pe Cubs cum pierd în fața echipei Phillies, în pofida a două tururi complete făcute de Jody Davis şi a opt ture curajoase ale lui Scott Sanderson.

Ziua a paisprezecea: Când intră la 1:07, bucătarul clătină din cap, zâmbi şi întrebă:

— Cum a fost weekendul, domnule?

Chet răspunse:

— A, foarte frumos, mulțumesc de întrebare. M-am dus să văd un meci al echipei Cubs şi am primit vizita unor prieteni de acasă, din Mankato.

Bucătarul zâmbi din nou şi clătină din cap, dar nu mai spuse nimic altceva. Când se apropie chelnerița, bărbatul întinse mâna ca un prestidigitator ce-şi prezintă asistenta.

Ziua a cincisprezecea:

— Vă place mâncarea noastră, domnule? îl întrebă bucătarul.

— Sigur că da. Îmi place mult.

— Da. Veniți aici des, nu? Mâncarea chinezească e foarte sănătoasă!

— Asta-mi repetă mereu soția, oricum. Dar spuneți-mi ceva: încerc să fiu puțin mai… ştiți, mai aventuros. Să-mi variez puțin obişnuințele alimentare. Ce credeți că ar trebui să mănânc? Pentru că mi se pare că primesc mereu acelaşi lucru aici.

— Mâncați picant, domnule?

— Sigur.

— Am un prânz special pentru dumneavoastră, domnule. Doar o clipă. Poate-i puțin mai scump decât meniul obişnuit, bine? Numai puțin mai scump, bine?

— Ei, dacă e numai puțin, de acord, nicio problemă.

Ziua a şaisprezecea:

— Hei, amice, pot să-ți pun o întrebare?

Bucătarul răspunse:

— Sigur, domnule. Da, vă rog.

— Vă ocupați şi de catering? Firma mea… Apropo, lucrez în domeniul bandei adezive şi al cutiilor pentru colete; conduc o mică firmă în Dearborn care are un birou aici, în Skokie. Oricum, aşteptăm nişte vizitatori din alt oraş, barosani din Omaha, care ar vrea să facă la noi o comandă specială şi,

cum aici mâncarea e bună, vreau să ştiu dacă ați putea pregăti un prânz special pentru optsprezece, poate douăzeci de oameni.

— Da, domnule, sigur că putem. Când?

— A, săptămâna viitoare, cred. N-am stabilit încă data.

— Bine, să mi-o comunicați imediat ce o știți sigur, sau poate vreți să discutăm acum despre meniu?

— Putem discuta şi mai târziu, cred. Voiam doar să fiu sigur că faceți aşa ceva.

— Da, cum să nu.

— Să vorbesc despre asta cu dumneata sau cu proprietarul?

— Cu oricare dintre noi.

— Adevărat? Excelent. Cum îl cheamă pe proprietar? Şi, apropo, pe dumneata cum te cheamă?

— Eu sunt Wang. Pe proprietar toată lumea îl strigă Harry.

— Ei, încântat de cunoştință, Wang. Eu sunt Chet.

— Bine, domnule Chet. Astăzi v-am pregătit supă Shanghai cu carne de porc şi murături. Nu e-n meniu; e doar pentru chinezi, dar vă va plăcea mult, sunt sigur de asta.

Ziua a şaptesprezecea: Nu veni, vrând să vadă dacă i se va observa lipsa. Desigur, plecă din cameră îmbrăcat cum se cuvine (cămaşă albă cu dungi, cravată cu dungi albastre şi verzi, pantaloni sport Sansabelt de un albastru prăfuit, pantofi Dexter cu vârf alungit) şi la timpul cuvenit. Îşi ocupă timpul ca de obicei: conducând, observând, familiarizându-se cu scurtele discuții pline de clişeele atât de esențiale comunicării americane. Săptămâna trecută se concentrase asupra expresiilor *„just goes to show you”* („apropo de ce spuneați”) şi *„funny you should say that”* („ce-ntâmplare să spuneți asta”); în timpul săptămânii curente îşi îndreptase atenția asupra lui *„if it works, it works”* („dacă merge, merge”) şi *„can't do a thing about it”* („nu prea am ce face”). Două expresii de resemnare, una de mulțumire față de situația prezentă ce implica o anumită mefiență în privința îmbunătățirii ei, şi una menită să îndrepte discuția de la interlocutor către persoana emitentă. Abulfaz jură să n-o folosească pe aceasta din urmă.

Ziua a optsprezecea:

— Ne-ați lipsit ieri, domnule Chet, zise Wang.

— Mda, îmi pare rău, a trebuit să rămân la birou şi în pauza de prânz. N-am reuşit nici măcar să mă ridic de la masă.

— Să vă dau un număr pentru comandă la domiciliu? Puteți suna şi noi vă vom duce mâncarea.

— Mda? Ar fi nemaipomenit.

— Nu, e nemaipomenit pentru noi! E nemaipomenit pentru noi să avem un client care vine atât de des. Mâncați ceva special astăzi?

— Sigur. Orice-mi aduceți e bine, ştiți asta. Apropo, am tot observat, îmi place muzica pe care o puneți la difuzoare cât mănânc.

— O, da. Foarte bună muzică. Muzică chinezească. Cântece diferite, instrumente diferite.

Ziua a nouăsprezecea: De cealaltă parte a drumului, Abulfaz îl văzu pe Harry Yaofan împreună cu o femeie despre care presupuse că era soția sa – o femeie durdulie cu ten ciupit şi forma sferică a unei *litchi*[16] – intrând în restaurant la ora 6:08. Când se aşezară la o masă, aproximativ şapte minute mai târziu, erau singurii clienți de acolo şi mâncară, din câte putu vedea Abulfaz prin vitrină, într-o linişte neîntreruptă de nimic. Wang le aduse fără să i se ceară o suită de farfurii cu mâncare pe care le aşeză în mijlocul mesei cu grația arcuită a unui dansator. Harry şi soția sa mâncară puțin din fiecare fel şi băură ceai din ceşti de porțelan cu capac.

La douăzeci şi opt de minute de la sosirea lor, doi bărbați intrară în restaurant, vorbiră cu Wang la recepție, se aşezară lângă intrare, goliră fiecare câte o bere, primiră o pungă de plastic cu mâncare şi plecară după unsprezece minute de la sosire. Nu mai intră niciun alt client. La 7:15, Wang atârnă în vitrină anunțul „Închis”. Harry şi soția lui plecară douăzeci şi două de minute mai târziu, iar Wang, după ce le luă farfuriile, îi conduse la ieşire, încuind uşa. O oră şi cincizeci şi şapte de minute mai târziu, Abulfaz văzu lumina de la bucătărie stingându-se şi, două minute după aceea, un Datsun cu plăcuțe de înmatriculare ruginite şi țeava de eşapament cu şuruburile desprinse plecă din spatele restaurantului.

Ziua a douăzecea: Abulfaz îşi făcuse un obicei din a umple rezervorul maşinii cu câte un galon de benzină de la fiecare dintre cele unsprezece benzinării dintre Lagrange Park şi Skokie. De fiecare dată făcea glume – sau Chester făcea glume – cu benzinarul care-i verifica motorul şi uleiul; voia să-şi exerseze bine accentul, să-i dea timp să se uniformizeze, să i se

formeze complet r-ul, să se rotunjească, şi să se asigure că vocalele rămâneau plate şi că păstrau o vagă aluzie de Midwest. Nu observă nicio greşeală şi, se pare, niciunul dintre cei cu care stătea de vorbă nu observă vreuna, însă şapte dintre ei erau străini, iar ceilalți patru atât de tineri, de cruzi şi neinteresați, încât probabil n-ar fi observat nici dacă ar fi avut pielea verde şi i-ar fi ieşit antene din frunte. Cum i se întâmpla întotdeauna în cursul potențialei ultime zile a unei misiuni, defeca frecvent – la fiecare benzinărie, de fapt – până când îi ceru în sfârşit unui casier pakistanez, în vreme ce se freca pe burtă şi făcea grimase, „ceva care să țină puțin în frâu caii".

La 5:59, intră în parcarea de lângă Pin şi Bambus, desfăcu o doză de bere Old Style şi plimbă lichidul prin gură înainte să-l scuipe într-un pahar de Coca-Cola. Se frecă pe gât cu câțiva stropi şi lăsă să-i cadă puțin pe tricoul St. Paul Saints. Când fu mulțumit, mirosea ca un bărbat care-şi petrecuse după-amiaza bând şi, după ce-i văzu pe Yaofan şi soția sa intrând în restaurant, opri lângă maşina acestuia, se ciupi de obraji şi de nas până când i se înroşiră, se frecă la ochi până când îi părură puțin cețoşi şi intră să cineze şi să poarte o discuție.

Wang se uită la el nesigur când intră pe uşă; apoi, se lumină la față.

— Domnul Chet. Veniți duminica! Îmbrăcat foarte comod azi… nu v-am recunoscut o clipă.

Chet zâmbi puțin prea larg şi râse puțin prea tare, apoi emise un râgâit prelung, ca de tubă, care-l făcu pe Wang să chicotească şi pe soția lui Yaofan să tresară în scaun.

— Mda, am băut un păhărel cu nişte amici prin apropiere. M-am gândit să trec pe-aici să văd dacă e deschis. Mi s-a cam făcut foame, ştiți?

Wang se uită peste umăr la Yaofan, care clătină din cap aproape imperceptibil, uitându-se în acelaşi timp drept la Chet. Wang luă un meniu şi-i oferi lui Chet un zâmbet uşurat şi-o fluturare energică din braț, conducându-l la obişnuita sa masă din colț, puțin mai departe de masa soților Yaofan, singurele alte persoane din sala de mese. Îşi potrivi ochelarii – care erau, de fapt, absolut inutili – aruncă o privire la meniu, îl închise şi ridică ochii cu un aer cât mai bovin posibil.

— Da, domnule, zise Wang, apărând neputincios lângă cotul său. Ce mâncați în seara asta?

— Ce-au luat ceilalți? întrebă el cu voce puternică.

Yaofan se uită la el peste umăr şi răspunse pe-o voce plată şi alunecoasă:

— Fiertură din intestine de porc cu creveți uscați şi fasole neagră fermentată. Mă-ndoiesc că v-ar plăcea.

Avea o voce dură, întunecată şi lucioasă ca țeava unei puşti, cu muzicala pronunție englezească a unui chinez educat din Hong Kong.

Wang, a cărui onctuozitate ignorantă se potrivea perfect rolului de complice inoportun dar simpatic, interveni:

— Nu, nu, domnul Chet are stomac de chinez. Chip de Guolin şi stomac de chinez.

Râse până când Yaofan îi aruncă o privire tăioasă şi rămase pe dată tăcut, de parcă ar fi primit un pumn. Yaofan îşi întoarse privirea la Chet, ridică din umeri şi începu să discute cu soția sa în chineză. Chet arătă spre farfuria lui Yaofan şi-i făcu lui Wang semnul cu degetul mare ridicat, semn cu care şi acesta-i răspunse, surâzând.

— Da, vin aici aproape-n fiecare zi, spuse Chet, uitându-se la ceafa lui Yaofan. E comod fiindcă e aproape de biroul unde lucrez, iar mâncarea e excelentă. Pe deasupra, ospătărițele sunt frumoase.

Sperase ca această ultimă remarcă să stârnească o reacție, dar nu se întâmplă nimic.

— Sunt fiicele dumitale sau ceva de felul ăsta?

Auzind aceasta, Yaofan se roti în scaun spre Chet cu fața la fel de placidă şi de inexpresivă ca o sculptură în lemn.

— Nu sunt.

— A, bine, mi se părea doar că semănați. Un alt lucru care-mi place la localul ăsta e muzica. Ştiți, nu cunosc multe despre muzică – ei bine, cred că ştiu ceva, fiindc-am cântat la acordeon şi muzicuță în fanfara de acasă, din Walleye Creek, şi încă mai cânt puțin la zilele de naştere ale nepoatelor mele şi alte astfel de ocazii – dar, cum am spus, nu prea ştiu multe despre muzică în comparație cu cineva care ştie ceva, da-s sigur că-mi place ce muzică se pune aici. Aveți cumva şi de vânzare înregistrări de-astea?

— Mă tem că nu. Acum trebuie să mă scuzați; mi se răceşte cina.

— Mda, sigur, nicio problemă, nu vreau să vă deranjez. Doar că alaltăieri am citit un lucru; amicul meu, tipul cu care am început să iau lecții de acordeon, mai cântă încă des, ştiți – are un local creolo-zydec[17] în St. Paul care a ajuns foarte cunoscut, cel puțin după standardele locale – dar, oricum, e genul de tip care citeşte mult, aşa că mi-a trimis articolul despre care vorbeam, şi-n el scrie că acordeonul şi muzicuța provin amândouă dintr-un instrument chinezesc numit *sheng*. Cred că ăsta-i numele: *sheng* sau

armonică de gură, cum i-a spus prietenul ăsta al meu. Lucru ciudat, fiindcă buna mea – Buna, aşa i-am spus mereu bunicii mele; e din Danemarca – când se referea la muzicuță, spunea armonică de gură. E-un lucru curios. Oricum, ştiți ceva despre asta? Ştiți dacă e corect sau nu lucrul ăsta care m-ar putea ajuta să câştig unul sau două pariuri la bar?

Yaofan expiră greu, dar refuză să se întoarcă. Intrând cu cina lui Chet – acelaşi lucru pe care-l avea Yaofan – Wang îşi văzu clientul care, fără a spune nimic, surâdea afectat şi pe Harry, şi el taciturn, care şedea țeapăn cu spatele la americanul vorbăreț; îşi aminti cum le ținea pe surorile sale într-un colț al colibei din Lengshuitan atunci când părinții se certau, îşi aminti aerul apăsător şi tăcerile reci şi compacte ca nişte pereți şi, în graba de a pleca, mai lipsi puțin ca să răstoarne mâncarea în poala lui Chet. Yaofan se întoarse când auzi farfuria zdrăngănind pe masă.

— Despre ce să ştiu?

— Despre posibilitatea ca acordeoanele să provină din *sheng,* răspunse Chet, împiedicându-şi vocea să tremure sau să se ridice, rămânând cât mai calm posibil.

— A! Nu. Din păcate, nu ştiu.

— Mamă, ce rău îmi pare! Tipul de care vorbeam e pe cale să împlinească patruzeci şi cinci de ani, aşa că mă gândeam că i-aş putea cumpăra un *sheng.* Nu am soție şi nici copii, iar el mi-e cel mai vechi prieten, aşa că merită să dau un ban în plus.

Yaofan îi aruncă lui Chet o privire de gheață, apoi zâmbi şi plecă ochii. Era pe cale să-şi întoarcă atenția la cina abandonată şi la soția sa şi mai abandonată, când Chet întrebă:

— Aşadar, nu ştiți?

— Ce să ştiu?

— Unde-aş putea găsi un *sheng.* Cum am spus, chiar nu cred că banii ar fi o problemă.

— Domnule…

— Numele de familie mi-e Muncie. Dar toți îmi spun Chet.

— Chet. Da, Chet, din păcate n-am idee de unde ai putea cumpăra un instrument chinezesc. Sunt cu puțin peste un milion de chinezi pe planeta asta şi probabil mai multe zeci de mii numai în oraşul ăsta. Nu ne cunoaştem toți între noi.

— Nu, doar că eram sigur că veți şti unde să găsesc unul, ştiți? Acum, că mă gândesc, eram aproape sigur că aveți unul aici, în restaurant.

Yaofan lăsă furculiţa să-i cadă din mână şi, când soţia sa se aplecă s-o ridice, se răsti la ea pe o voce nu mai puternică decât mătasea frecându-se de sticlă. Ridicându-se, femeia îl fulgeră pe Chet cu privirea, plescăi din limbă şi plecă spre bucătărie cu paşi nesiguri. Yaofan se şterse la colţurile gurii şi se aşeză în faţa lui Chet.

— Nu puteţi face decât speculaţii despre ceea ce posed sau nu. Nu-i suport pe căutătorii de adevăr; v-am spus că nu am instrumente de niciun fel, chinezeşti sau de altă origine, şi că nu ştiu nimic despre ele. Dacă v-aţi terminat cina – şi văd că aţi terminat-o – ar fi într-adevăr mai bine dacă aţi pleca.

Chet îşi scoase ochelarii şi se aplecă în faţă. Fără ei semăna cu o pasăre de pradă – poate că expresia sa deveni mai ostilă; deveni mai Abulfaz decât fusese cu cinci secunde în urmă, asta era sigur – iar mustaţa ce păruse nelalocul ei la un american durduliu de vârstă mijlocie îmbrăcat în tricou sport deveni feroce, aproape bestială, la acel străin ce ocupase pe nepregătite trupul lui Chet.

— Ne aflăm în postura, domnule Yaofan, de-a vă oferi orice doriţi în schimbul *sheng*-ului pe care-l deţineţi. Ştim că obiectul este aici fiindcă v-am percheziţionat deja casa; ştim că putem trata cu dumneata aşa cum o facem din cauza modului exemplar şi ingenios în care aţi scăpat de „Şerpii Fantomă" în Macao iar acum le controlaţi activităţile de la o distanţă de mai multe mii de kilometri. Suntem de asemenea pregătiţi să o violăm şi s-o jupuim pe soţia dumitale, să dăm foc caselor fraţilor şi surorilor dumitale şi să ne asigurăm că nepoatele şi nepoţii dumitale nu vor mai merge şi vorbi vreodată fără ajutor. Nu iubim violenţa gratuită şi preferăm întotdeauna torturii generozitatea, însă alegerea dintre cele două se află doar în mâinile dumitale.

Chipul lui Yaofan devenise livid şi plin de transpiraţie.

— Vorbiţi la plural, dar vă văd singur.

Abulfaz luă trei tăiţei din bol şi îi aşeză pe farfurie sub forma unui desen: o linie dreaptă barată de mai multe ori de două linii ondulate. Yaofan se şterse pe frunte.

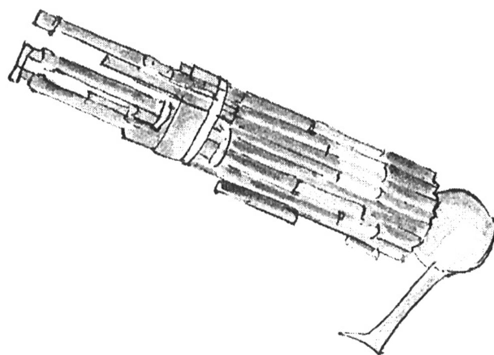
— A! Am crezut întotdeauna că sunteţi o legendă. Poveşti cu fantome, ştiţi, istorioare cu monştri.

Abulfaz scutură din cap, zâmbind fără a spune nimic.

— Ce lucru doriţi mai mult din lume sau din afara ei, domnule Yaofan?

— Ştiţi, nepotul meu…

— Care dintre ei? Oftalmologul din Phoenix, agentul de bursă din Winnipeg, restauratorul din Bourg-en-Bresse, studentul din Hong Kong sau vreunul dintre cei cinci muncitori agricoli din China?
— A! Ați fost la restaurantul francez? Şi acela se numeşte Pin şi Bambus. David lucra aici, ştiați?
— Ştiam.
— A!
Yaofan se agită în scaun, ştergându-şi pâraiele de sudoare ce-i curgeau de pe tâmplele tremurătoare.
— Sunt un om bătrân, Chet, şi nu-mi rămân multe lucruri de cerut.
— Cum fără-ndoială ştiți, putem da orice lucru oricui.
— Nu am terminat. Nu am cine ştie ce dorință. Dar soția mea are un capriciu bizar. N-aş vorbi nimănui despre el în afară de dumneata.
Abulfaz ridică din sprâncene şi lăsă capul pe spate.
— E bătrână, ştiți, bătrână ca mine. Suntem căsătoriți de patruzeci şi trei de ani, de când aveam amândoi şaptesprezece ani. Am plecat din Lengshuitan împreună şi de atunci am călătorit prin multe locuri. Dar sunt două lucruri pe care nu le-am făcut niciodată. N-am petrecut nicio noapte despărțiți.
Tăcu şi-şi lăsă ochii în podeaua acoperită cu un covor roşu.
— Celălalt… motivul pentru care am plecat din Lengshuitan… e considerat o mare ruşine, de fapt…
— Ştim, zise Abulfaz.
— A!
Yaofan ridică privirea, uşurat.
— A! Aşadar, puteți s-o faceți?
— Putem.
— Ce garanții voi avea?
— Promisiunea noastră. Nimic altceva.
— A! De-acord, atunci. Vă rog, veniți cu mine în bucătărie, unde putem discuta în mai multă linişte.

Obiectul nr. 8: Un *sheng,* numit de asemenea „armonică de gură chinezească”. În general, un *sheng* are între 13 şi 17 tuburi de lungimi diferite montate împreună pe o bază sub formă de tigvă sau tobă (chiar dacă Fong Yu-T’sai, un nobil excentric din Guangzhou, a construit planul unui *sheng* compus din 75.346 de tuburi mari cât nişte copaci montate în jurul oraşului său natal). Fiecare tub are un capăt liber, iar sunetele se produc suflând printr-un singur muştiuc, şi acoperind în acelaşi timp unele dintre găurile circulare tăiate în fiecare tub (în cazul instrumentului cât un oraş al lui Fong, vântul însuşi ar fi produs sunete iar localnicii mai puțin norocoşi ar fi fost cei care ar fi umplut găurile).

Acest *sheng* avea 16 tuburi de bambus fixate în jurul unei tigve goale placate cu aur; o bandă aurită subțire înconjura tuburile până la 13,5 centimetri distanță de tigvă. *Sheng*-ul măsura 36 centimetri din punctul cel mai de jos până în punctul cel mai de sus, şi avea un diametru de 12 centimetri la bază.

Găsim din nou aici o legătură între muzică şi alchimie, şi nu ne surprinde faptul că o astfel de legătură priveşte aerul, cel mai uşor şi mai eteric dintre elemente. Se spune că dominarea aerului produce unitate şi afinitate între substanțe contrastante şi incompatibile, aşa cum muzica îmblânzeşte proverbiala bestie. Alchimiştii păstrau adesea instrumente de suflat pentru a-şi aminti că dominarea nu cere atât putere, cât mai ales precizie.

Data fabricației: Prima dinastie Song, care corespunde cu aproximație perioadei dintre secolele al X-lea şi al XII-lea d.H., inclusiv.

Fabricant: Numele lui Ping Yu-tsun este gravat într-o elegantă caligrafie filiformă pe baza tigvei. Nu ştim dacă asta înseamnă că Ping a realizat *sheng*-ul sau dacă instrumentul a fost realizat în onoarea lui. Ping era

medicul şi istoricul de curte al nobilului Menchou, cunoscut pentru excentricul – ca să nu spunem barbarul – său obicei de a primi oaspeți străini, lucru nemaiauzit în epoca primei dinastii Song. Un pergament excavat în timpul construirii unui dig, în 1978, îl numeşte pe Ping „venerabil, de două ori venerabil şi încă o dată venerabil… cel care i-a dat domnului nostru darul vieții lungi”. Acelaşi pergament înfățişează o figură despre care se crede că este însuşi Ping transformându-se, pe parcursul a cinci etape, din om în dragon.

Locul de proveniență: Curtea lui Menchou era situată între actualele Xian şi Lanzhou. Lemnul şi modelul *sheng*-ului nu sunt totuşi tipice nici unei regiuni anume din China.

Ultimul proprietar cunoscut: Yaofan He-li (Harry Yaofan), fost ucigaş, membru al organizației „Rechinii mâncători de iepuri” din Macao, în prezent restaurator şi tată iubitor al unui nou-născut în Skokie, Illinois. A cedat *sheng*-ul unui om pe care vărul său, Yaofan Wang, îl cunoştea doar drept „domnul Chet”. Cam la nouă luni după ultima vizită a lui Chet, Harry şi-a anunțat personalul că lui şi doamnei Yaofan li se născuse un băiețel; dat fiind că la vremea aceea amândoi erau trecuți de şaizeci de ani şi dat fiind că fiica lor cea mai mică avea treizeci şi doi de ani, vestea a fost primită de toată lumea cu neîncredere şi suspiciune. Membrii personalului au declarat că, mai multe luni după ultima vizită a „domnului Chet”, doamna Yaofan a luat cina cu soțul ei în local duminică de duminică fără a arăta cândva vreun semn de graviditate, însă, dată fiind vârsta sa, pare improbabil ca o asemenea posibilitate să fi fost luată măcar în considerare. Cu toate acestea nu există documente cu privire la o adopție şi niciuna dintre rudele contactate nu a declarat că le-ar fi încredințat celor doi un copil spre creştere. În perioada în care soții Yaofan au făcut public fericitul eveniment, nu au fost anunțate furturi de copii în zona oraşului Chicago. Doamna Yaofan s-a referit la naştere ca la „un miracol”, în vreme ce Harry a numit-o întotdeauna fie „un dar”, fie „un rezultat”.

Valoare estimativă: un băiat nou-născut.

Acționând prudent şi cu judecată, urcă de pe Pământ la Cer.

Când am văzut caduceul în partea de jos a canatului uşii lui Hannah, am simțit aceeaşi slabă gâdilare argintie de adrenalină în fundul gâtului pe care o simțisem la uşa apartamentului meu cu o noapte în urmă. Doar că acum adrenalina nu era adusă de emoție, ci de teamă pentru Hannah. Am bătut cu forță la uşă. Nimic. Am deschis fanta pentru poştă şi am ascultat: un duş pornit şi-o voce care cânta din toți rărunchii peste el, destul de puternic ca să acopere sunetul bătăilor mele. Am auzit foşnet de frunze şi iarbă în spatele meu, dar nu i-am dat atenție până ce o mână uscată nu m-a prins de gulerul cămăşii şi nişte unghii ascuțite nu m-au zgâriat pe ceafă.

— Ei, bănuiesc că-mi spionezi noua chiriaşă, spuse doamna DeSouza când m-am întors şi m-am ridicat în picioare.

Avea în picioare saboții de casă, era înfăşurată în capot şi arbora pe față o expresie afectată, cu sprâncenele ridicate, în care se amesteca disprețul, satisfacția şi voioşia.

— Am auzit uşa lui Hannah închizându-se în dimineața asta mai devreme ca de obicei. În general, nu pleacă până la opt şi un sfert. M-am întrebat dacă nu s-a furişat cineva afară. Şi uite ce avem aici: nu doar un pretendent, dar şi un voyeur.

— Sunt sigur că doamna Rowe e uşurată că cineva o ține atât de bine sub supraveghere pe fiica sa.

— Păi, m-am gândit doar să-ți aduc aminte de scurta noastră discuție de ieri-seară. Vezi, sunt convinsă că…

— Doamnă DeSouza, nu vă obosiți. Hannah are peste treizeci de ani şi nu este fiica dumneavoastră.

La început, fața i s-a înroşit şi i s-a crispat, de parcă tocmai fusese pălmuită; apoi, i s-a dezumflat, iar în ochi i-au izvorât lacrimi.

Am scormonit în pământ cu vârful pantofului, am mormăit o scuză rapidă şi aproape sinceră şi m-am îndreptat grăbit spre maşină. Când m-am uitat peste umăr, doamna DeSouza încă mai stătea acolo, cu umerii lăsați şi tremurând, cu o mână dusă la față. Nu era încă nici măcar opt dimineața, şi făcusem deja o bătrână să plângă.

Înainte să plec spre Wickenden, am trecut prin apartamentul meu să fac un duş, să mă schimb şi să pun dintele în buzunar. Nu aveam niciun mesaj pe robotul telefonic, nicio scrisoare în cutia poştală, nimic lipit pe uşă.

Lipsisem două zile şi nimeni nu încercase să ia legătura cu mine, ceea ce nu era un lucru neobişnuit. Dar, pentru prima dată de când mă mutasem acolo, nu aveam impresia că absentasem din propria mea viață. Aveam impresia că viața mea mersese mai departe şi că amănuntele n-o ajunseseră încă din urmă.

Locurile de parcare sunt rare în centrul Wickendenului, şi oricum ajunsesem prea repede, aşa încât am lăsat maşina pe Sheldon Street, în fața unei case de şindrilă în albastru-deschis, deasupra garajului căreia flutura un uriaş steag portughez. La nivelul străzii, o uşă purpurie stătea larg deschisă, expunând privirii o încăpere lungă şi îngustă cu podeaua acoperită cu linoleum în carouri, un bar cu câteva scaune fără spătar, câteva canapele şi un televizor unde se derula o cursă de câini. Deasupra barului era atârnat un ceas albastru Bud Light. Lângă el era un panou de plastic cu litere mobile – ca acelea folosite pentru a anunța specialitățile zilei în restaurantele fast-food – pe care scria „Sendvişuri fără şuncă vineri şi marți”. Locuisem la două străzi de acel loc, însă nu observasem niciodată bodeguța aceea, şi-mi plăcea cum arăta. Am vârât capul înăuntru.

— Ca’du’ de membru, zise un bărbat gras din spatele barului.

Purta o cămaşă de flanel în carouri galbene şi verzi, scoasă din jeanşii lălâi, şi servea cu beri şi spirtoase doi tipi numai piele şi os cu un aer adormit.

— Pardon?

— Ca’du’ de membru. Ăsta-i un club privat. Cu acces rezervat membrilor.

Ultima dată când auzisem asta, un albanez cu dinți de aur mă amenințase cu moartea. Şi de când deveniseră atât de exclusiviste bodegile din zonele răsuflate ale Noii Anglii?

— N-am observat până acum localul ăsta. Locuiam cu câteva străzi mai încolo şi…

— Asta nu-i un bar studențesc. Nu-i de nasul tău. Ăsta-i clubul portughezilor. Eşti cumva portughez?

— Nu sunt.

— Ei, ai văzut? Caută-ți alt bar. Ăsta-i localul meu.

Am aprobat tăios din cap, iar el a făcut la fel. Apoi unul dintre tipii numai piele şi os s-a apropiat de uşă şi a închis-o.

Am străbătut centrul oraşului pe jos în aproximativ treizeci de minute şi am ajuns la secţia de poliţie cam pe la ora două. Doi poliţişti grăsulii şi abătuţi trăgeau un bărbat în cătuşe pe scări în sus. Tipul se tot lăsa pe-o parte şi mormăia, în vreme ce poliţiştii purtau o discuţie normală despre soţiile lor: semănau cu un simbol procentual care urcă treptele încet-încet.

L-am întrebat pe sergentul de la recepţie unde-l pot găsi pe Joe Jadid.

— Intră-n tură abia la patru. Vreţi să-i lăsaţi un mesaj?

— Mi-a propus să ne întâlnim aici puţin înainte de patru. E posibil să fi venit deja?

Scoţând un pufăit puternic, poliţistul se ridică în picioare şi se aplecă spre mine peste masă. Eu am păşit înapoi, simţind dinspre el un vag damf de whisky. Arătă cu degetul spre o uşă cu geam din capătul coridorului.

— Vedeţi uşa de-acolo? Camera de interogatoriu numărul unu. Lui Jadid îi place să stea acolo şi să citească ziarele când n-o foloseşte nimeni. Dacă nu-i acolo, urcaţi un etaj şi întrebaţi de detectivul Gomes. Vă va ajuta el.

— Mulţumesc.

Clătină din cap şi se aşeză la loc pe scaun, pufăind din nou, cu burta scuturându-i-se şi aşezându-i-se ca o traistă înapoi pe coapse.

Ezitând, am bătut la uşa camerei de interogatoriu. O voce profundă îmi spuse să intru şi i-am dat ascultare. La capătul unei mese lungi de metal stătea un bărbat corpolent, cu piele măslinie, păr negru scurt şi creţ şi ochi negri ca pana corbului. Purta un costum cenuşiu şi larg, care arăta ca şi când ar fi dormit în el, şi citea paginile cu ştiri internaţionale din *New York Times*-ul acelei zile.

— Joseph Jadid?

— Aşa e.

— Sunt Paul Tomm.

Lăsă ziarul jos, se ridică în picioare şi veni spre mine. Era cu aproape treizeci de centimetri mai înalt decât mine şi probabil cu treizeci şi cinci de kilograme mai greu. Avea statura unui jucător de fotbal american ieşit la pensie, dar încă puternic, făcându-te să te gândeşti că, dacă-l închizi într-o cabină telefonică împreună cu un urs furios, ar ieşi de acolo îmbrăcat în haină de blană. Avea pe buze acelaşi surâs ironic al unchiului său, cu care împărţea şi tenul de ceai diluat, dar acolo unde profesorul Jadid era felin şi cusurgiu, Joe dădea pe dinafară din haine, iar trăsăturile sale aveau o duritate cărnoasă de luptător de stradă. Împături ziarul în patru, îl strânse

într-o mână mare cât o pulpă de porc şi cu cealaltă mă lovi peste umăr. Aproape că am căzut la pământ.

— Eu sunt Joe. Mă bucur să te cunosc în sfârşit. Mă bucur şi c-ai ajuns devreme: sunt hămesit. Ai prânzit deja sau vrei să înfuleci ceva?

— Nu, n-am mâncat încă.

— Bun. Cantina poliţiştilor de aici te-ar ucide în câteva minute, iar Coliba de Argint nu şi-a deschis încă uşile; e puţin cam prea devreme. Dar e o patiserie decentă după colţ. Ce zici?

— Excelent.

— Bun. Sendvişuri cu chiftele. Dacă-mi spui că eşti unul dintre universitarii ăia vegetarieni, arunc tot ce-am strâns până acum pentru tine şi te iau la şuturi în fund până pe culmea dealului.

— Nu, mănânc cam de toate.

— Mda? Nu s-ar zice. Eu mănânc orice, mai ales de curând, de când stau la birou, nu ies afară, nu fac mişcare, nu depun efort.

Îşi apucă burta cu două mâini generoase şi o făcu să tresalte în sus şi în jos.

— Cred c-am pus pe mine zece sau douăzeci de kilograme. Ai noroc, însă, fiindcă zilele astea n-am altceva decât timp şi o grămadă de energie nefolositoare.

Îmi dădusem seama de asta. O parte din el se afla mereu pradă unei mişcări superflue; cât am traversat Patchett Street şi-am pornit pe Bishop în sus, şi-a încleştat şi descleştat pumnii, şi-a trecut mâinile peste creştetul capului, şi-a însoţit vorbele cu gesturi ample.

— Mai vrei să ştii un lucru despre viaţa sedentară? Hemoroizii, te asigur, îl fac să plângă şi pe-un om în toată firea. Tre' să umblu, să mă mişc, ştii… Dacă stau pe scaun prea mult timp, mi se pare că şed pe jăratic.

— D-da.

— Aşadar, unchiul Abe te place. Asta-i bine. E unchiul meu preferat.

— A spus acelaşi lucru despre tine, chiar dacă a folosit cuvântul „nepot”.

— Mda, am fost întotdeauna foarte apropiaţi. Suntem o familie mare şi, în general, unită. Cei trei fraţi de aici, din Wickenden: Abe; tatăl meu, Daniel; şi unchiul Sammy. Două surori, Amira şi Claudia, din Boston. Şi o grămadă de veri, mai ales acum că toţi încep să aibă plozi. Nu-mi amintesc toate numele. O familie strânsă-n general, dar, din cine ştie ce motiv, eu şi unchiul Abe ne-am înţeles mereu foarte bine.

— Ai copii?

— Eu? Nuuu. Nu-s căsătorit. Asta nu-i o meserie potrivită pentru relații stabile, știi, doar dacă nu ești cu altcineva din branșă, c-o iubită din liceu sau ceva de felul ăsta. Mulți polițiști, când se căsătoresc, ies din poliție. Devin uneori gărzi de corp sau încep o afacere. Vechiul meu partener și-a dat demisia ca să conducă un bar împreună cu cumnatul lui în Olneyton. I-am spus că eu o să plec numai cu picioarele în față, știi?

— Îți place? Meseria pe care o ai, adică.

— La nebunie. Nu-mi plac unele lucruri legate de ea, dar în rest nimic altceva nu mi-ar plăcea mai mult.

După ce-am urcat dealul gâfâind timp de câteva minute, am ajuns la un fast-food mic și ponosit care oferea în meniu mâncare plină de colesterol în vreo cinci limbi diferite.

— Dacă vrei sfatul meu, rămâi la mâncăruri mai simple, spuse Joe, ținându-mi ușa deschisă. Sendviș cu chiftele. Sendvișuri cu murături și carne afumată. Ai observat că numesc meniul ăsta *Carne Lo Mein* fără să-ți spună despre ce fel de carne e vorba? Asta nu-i o întâmplare.

I-am urmat sfatul. Sendvișul era perfect: nu era deloc unsuros, de fapt, fiind făcut cu pâine italiană proaspătă, sos de roșii picant ce avea într-adevăr gust de roșii și nu de ketchup cald, și mozzarella topită cu gust de brânză și nu de lipici. Cu limonadă și murături dulci ca garnitură, era un prânz ideal în Wickenden. L-am consumat la tejgheaua fără scaune ce oferea o vedere panoramică spre parcare.

— Ce-mi poți spune deci despre mesajul ăla? m-a întrebat, stropindu-mă pe bluză cu bucăți de roșii.

— Uite-l aici, am zis, scoțând din buzunar plicul în care se afla dintele și întinzându-i-l. Ce vrei să faci cu el?

— O să-l dăm la laborator, să i se facă niște analize ADN, să vedem dacă se potrivește cu ceva. Încercăm marea cu degetul, dar…

A desfăcut plicul, l-a mirosit și l-a îndepărtat imediat.

— Iisuse. Îți taie pofta de mâncare. Știm măcar că e al cuiva care nu folosea periuța de dinți.

Îndesă plicul în buzunarul cămășii sale albastre.

— S-a mai întâmplat ceva de când am stat de vorbă?

— Păi… poate.

Joe deschise larg ochii și ridică din sprâncene – din singura sa sprânceană, de fapt, care cobora puțin deasupra nasului teșit de boxer – îndemnându-mă să continui.

— Aşadar, mă văd cu o fată…
— Aşa am auzit şi eu. Uite de ce trebuie să mănânci carnea aia de vită. Nişte fructe de mare şi verdeţuri la cină, şi-o să prestezi ca un tren cu aburi. Scuze. Nu vreau să te stânjenesc. Oricum, continuă…
— Aşa. Cunoşti simbolul de pe plic?
— Caduceul.
— Exact. Caduceul. Am văzut unul la fel pe pragul uşii ei în dimineaţa asta.
— Cum adică? Un bilet ca ăsta?
— Nu, un desen mic făcut cu cretă. Nu pe uşă, ci chiar lângă ea, ştii, pe stinghia unde se îmbină uşa cu cadrul ei.
— Mmm. Cine-i fata asta?
— O cheamă Hannah Rowe. Pare să fie singura persoană din Lincoln care l-a cunoscut pe Jaan. Predă muzică la internatul din oraş.
— Ce crezi despre ea?
Întrebarea de un milion de dolari. Ce credeam despre ea?
— Îmi place. Din cauza asta-mi fac griji.
— În ce privinţă?
Am ridicat din umeri şi am mototolit hârtia cerată.
— Nu ştiu exact. Că este ameninţată, poate. Acelaşi simbol pe plicul primit de mine în acelaşi weekend… Mă pune pe gânduri treaba asta.
Joe trase aerul pe nas cu un aer gânditor şi îşi trecu o mână unsuroasă prin părul deja unsuros.
— E şi ăsta un fel de-a vedea lucrurile, îmi imaginez. Dar cât de bine o cunoşti pe fata asta?
— Nu ştiu. Nu prea bine. Am ieşit doar de câteva ori, dar îmi place, ştii? Mă simt bine cu ea.
Se uită la mine compătimitor, cu sprânceana arcuită şi cu buzele strânse.
— Tocmai. Prin urmare nici nu te-ai gândit că ea ar putea fi cea care ţi-a trimis biletul ăsta? Sau că ştie pe cineva care a făcut-o? Sau că desenul de pe uşa ei înseamnă altceva decât desenul de pe plicul tău? Nu crezi că ea e cea care ţi-a lăsat biletul?
— Ea? Hannah? Ce vrei să spui, că scoate dinţi în timpul liber? Sigur că nu. Oricum, de unde să facă rost de-un dinte ca ăsta? Când am văzut-o, avea o dantură perfectă, şi nu e nici măcar dentist de profesie.
— Mda, ştiu. Totuşi… Vreau să merg pe pista asta. Până una-alta, fă-mi o favoare şi ai grijă ce-i spui fetei ăleia. Asta ţi-o sugerează mama evreică din

mine, ştii?

Îmi dădu un ghiont în coaste, încercând să mai detensioneze atmosfera. Am zâmbit fără voia mea: ce altceva poți face când un om de mărimea unui jucător din prima linie se compară cu o mamă evreică?

— Ştiu că-ți place de ea, dar, cum am spus aseară, cred că avem de-a face cu nişte tipi foarte, foarte răi. Eu şi Gomes o să-ți arătăm ce am descoperit, dar, oricum ai privi problema, nu cred că Jaan a fost doar un bătrânel simpatic şi distrat. Mai e ceva la mijloc aici şi, dacă ați ieşit doar de vreo două ori, aş spune că n-o cunoşti de fapt atât de bine pe fata asta. Adică, bănuiesc că arată bine, nu-i aşa?

— Aşa e.

— E şi dulce şi deşteaptă, şi-i plac tipii tineri şi sensibili ca tine, nu-i aşa?

Am clătinat din cap, dar n-am spus nimic. Mi se încinseseră din nou urechile.

Îşi termină limonada, îşi mototoli paharul şi îl aruncă în stil liber în găleata de gunoi din colț.

— Fii cu ochii-n patru, atâta tot. Nu mi-ar plăcea să văd că pățeşte ceva un prieten de-al lui Abe aflat sub răspunderea mea.

Jadid aruncă în spirală, pe sub mână, un sendviş unui bărbat spilcuit – costum negru cu croială elegantă, cu pantaloni călcați la dungă tot atât de îngrijit pe cât erau ai lui Joe de şifonați, ras în cap, cu ochelari cu rame de oțel, cu pielea de culoarea lemnului de mahon – care stătea la biroul de alături.

— Ce mi-ai adus? întrebă acesta, uitându-se pe deasupra lentilelor.

Nu eram sigur dacă-l întreba pe Joe despre sendviş sau despre mine.

— Curcan, muştar, fără maioneză. Unul din alea cu puține grăsimi, cum comanzi tu mereu. Le-am spus să pună mai multe semințe şi tofu. De băut, suc din boabe de grâu şi iarbă.

Bărbatul zâmbi şi se întinse după o sticlă de apă aflată pe birou.

— Ia-mă peste picior cât pofteşti, Grăsanule, dar, când vom avea cincizeci de ani, voi trece să te vizitez la spital în drum spre casă de la campionatul de vară.

Joe îşi trase un scaun de la un birou liber.

— Nu-l lua în seamă, a zis, făcându-mi semn să iau loc. Astăzi nu şi-a luat proteinele.

Bărbatul la patru ace rânji şi ridică degetul mijlociu în aer.

— Eu sunt Sal Gomes, a zis, pronunțând numele de familie într-o singură silabă.

Veni la mine şi întinse mâna.

— De obicei, Joey e coleg de patrulă cu mine când nu e suspendat fiindcă face pe Mike Tyson cu un prieten de-al primarului. L-am ajutat cu cazul estonianului mort.

— Paul Tomm. Apreciez ajutorul acordat.

— N-ai pentru ce. Aş face totul ca să scap de un Jadid nevrotic.

— Paulie al nostru a absolvit universitatea ta preferată, a zis Joe, uitându-se la mine.

Gomes râse timid şi îşi manifestă indiferența cu o fluturare a mâinii.

— Nu-ți place Wickenden? am întrebat.

— N-am nimic cu cei de la Wickenden, atâta vreme cât se comportă ca toți ceilalți.

Îşi coborî privirea spre mine.

— Unde ai stat cât ai fost student aici?

— La St. Clair Point. Pe Gano Street.

— O, înțeleg, acum s-ar putea să avem nişte probleme. Ai dat multe petreceri?

— Niciuna măcar.

— Bine. Duceai gunoiul afară?

— Da, sigur. De două ori pe săptămână.

— Şi foloseai acele ciudate obiecte de metal pe care unii studenți le numesc tomberoane de gunoi sau te descotoroseai de gunoiul în cauză direct pe stradă?

— Foloseam tomberoanele.

— Nu-i rău. Băiatul promite. Cine era proprietarul locuinței?

— Steve Terzidian.

— O, îl ştiu pe Steve, zise Gomes, zâmbind sardonic. Mda, ne-am întâlnit de câteva ori, atunci când cumpăra casele bătrânilor din cartier şi le transforma în locuințe de închiriat, unele pentru studenți, altele pentru scopuri… să le zicem mai puțin respectabile. Spune-mi, nu ți-au furat niciodată nimic din apartament, nu?

— Nu, niciodată.

— Dar vecinii sau vreunul dintre cunoscuții tăi n-au fost prădați niciodată?

— Mda, de fapt, hoții au intrat de vreo două ori în casa iubitei mele. A rămas fără un televizor şi fără o combină stereo. Unui alt cunoscut de-al meu i-au furat maşina chiar din fața casei.

— Erau amândoi chiriaşi de-ai lui Steve?

— Nu ştiu. Nu cred.

— Nici eu. E ciudat că Steve are întotdeauna atâta noroc când vine vorba de furturi. Cât vă cerea chirie? Sunt doar curios.

— Noi trei plăteam trei sute de dolari pe lună fiecare.

Suflă aerul pe nas cu un sunet puternic ca un taur.

— Bine. Probabil că nu erai unul dintre cei răi, corect?

Nu ştiam despre ce vorbea, dar mi s-a părut un lucru înțelept să fiu de acord.

— Corect.

— Bun, aşa e bine. Ascultă, n-am nimic cu tine, şi probabil n-am nimic nici cu prietenii tăi. Dar eu m-am născut şi am crescut în St. Clair Point. Studenții nu au niciun respect pentru cartierul ăla şi fac prețurile să crească, asta-i tot. N-o lua ca pe ceva personal.

— Nu mă supăr repede. Pe deasupra, îmi place mult cartierul acela. Mi-a făcut plăcere să locuiesc acolo.

— E greu să nu-ți placă, adevărat, amice? Casele alea roz cu violet, râul la o aruncătură de băț, parcul, terenurile de baseball şi de fotbal american. Acum sunt oameni de toate felurile acolo. Tocmai mi-am cumpărat şi eu prima casă, aproape de apă, pe aceeaşi stradă cu părinții şi unchii mei.

— Familia Gomes Homes, le spune el. A nu se confunda cu Gomez Homezz din Coastal Falls, zise Joe.

— Nu, *tu* le spui Gomes Homes, Grăsanule. Oricum, îmi pare cu adevărat rău dacă te-am făcut să te simți prost, Paul. Nu asta am vrut să fac.

— Cum a spus, nu mă supăr repede.

— Bun. Aşadar, spuse Gomes, tamponându-şi delicat gura cu un şervețel, poate ar trebui să vorbim acum despre profesorul mort.

— Am făcut amândoi nişte cercetări pentru tine, a zis Joe, scoțând din sertarul biroului un dosar maroniu. Aşa cum am mai spus, zilele astea nu am nimic altceva decât timp, iar o recomandare din partea unchiului Abe are un efect deosebit asupra mea. Are şi-o semnificație importantă. Nu te lăsa păcălit de obiceiurile lui: nu sunt multe persoanele care să-i cadă cu tronc. Dar n-ai auzit asta de la mine. Iar Gomes, aici de față… ei bine, a regresat –

nu aşa îți spunea mediul ăla fals pe care l-am arestat pe Tavery Street? – a regresat, spuneam, într-o viață anterioară ca să te ajute.

— A fost chiar dureros, spuse Gomes. Toate amintirile reprimate şi rahaturile alea. În „viața mea trecută” am fost un ilustru agent al guvernului federal al Statelor Unite aflat în slujba Biroului Federal de Investigații. Am dat nişte telefoane unor foşti colegi în legătură că băiatul tău. Îți voi spune despre asta după ce va termina Joey.

Joe a deschis dosarul, apoi deschise o cutie de suc de struguri, golind-o din două înghițituri, zdrobind-o în palmă şi aruncând-o printr-un voleu în coşul de gunoi aflat la aproximativ cinci metri depărtare. Desfăcu o a doua cutie şi o goli pe jumătate.

— Aşadar, întrebarea mea, zise el, râgâind puternic, după ce-am văzut cazierul cu arestările tipului ăsta, este de ce l-au mai ținut la catedră cei de la universitate?

— Unchiul tău mi-a vorbit despre asta.

— Mda, şi eu am stat de vorbă cu el. E foarte probabil să ne fi spus aceeaşi poveste amândurora.

Scoase din sertarul de sus al biroului un blocnotes de reporter, unul dintr-acela cu spirală de care foloseam şi eu (m-am simțit un dur, văzând asemănarea) şi îi frunzări paginile.

— Să vedem… prima dată Crowley acesta a fost cel care l-a salvat, a doua a fost hotărârea lui Abe?

— Corect.

— Greşit. Sau nu în întregime corect. Abe ne-a explicat de ce nu l-au concediat cei de la facultatea de istorie. Eu voiam să ştiu de ce nu l-au concediat cei din conducerea universității.

— Dar unchiul tău a spus că nu ştiau despre incident decât câțiva profesori de istorie.

— Ştiu că asta a spus şi ştiu că asta crede, dar în cazul de față greşeşte.

Gomes interveni de pe scaun.

— Vezi tu, ăsta nu-i atât un oraş mic, cât unul sub formă de con, cu partea ascuțită în sus, iar lucrurile despre care discutăm – o crimă în care e implicat un profesor de la cea mai puternică instituție din Wickenden – s-au întâmplat chiar la vârful conului. După experiența mea, astfel de episoade nu se întâmplă fără ca cineva de la universitate să le descopere. Poate că paznicul de noapte îi spune soției sale, care-i spune surorii ei, care îi povesteşte unei alte profesoare, care e căsătorită cu un reporter, care-i spune

unui editor, care-i vorbeşte unui vechi prieten, care-i spune unui vecin şi aşa mai departe, ca în jocul telefonului fără fir.

— Când vestea iese la iveală, omul poate ajunge un al doilea Jack Spintecătorul, adăugă Joe.

— Mda, iar astfel de veşti au felul lor de-a se denatura, mai ales dacă vin din partea unui grup de oameni care probabil urăsc armele şi, oricum, nu sunt obişnuiți să aibă de-a face cu criminali violenți, înțelegi?

Gomes îşi mutase scaunul mai aproape de biroul la care stăteam noi. Faptul că stăteam cu ei mă făcea să mă simt bine: eram în siguranță, dar emoționat. Păreau uniți de-o afinitate intelectuală – îşi completau reciproc propozițiile, se corectau unul pe celălalt, unul emitea gândurile celuilalt – şi asta, după experiența mea, era ceva rar. Gomes continuă:

— Un om poartă la el un pistol, iar locuitorii din Wickenden îl transformă într-un fel de troglodit.

— Corect, fu Joe de acord. Aşa că primul lucru pe care l-am făcut a fost să-l sun pe unchiul Abe şi să-i cer o favoare: să verifice statele de plată ale facultății la birourile universității. Să văd cât a costat păstrarea lui Pühapäev. Ştii cât câştiga într-un an?

Joe se aplecă peste masă, sfredelindu-mă cu ochii săi negri, cu palmele unite ca ale unui magician care ar ține un porumbel.

— Un dolar.

Desfăcu palmele.

— Un dolar?!

— Da. Un dolar. Dar nu-i un lucru atât de neobişnuit pe cât ai putea crede. Există profesori care provin din familii avute sau care sunt căsătoriți cu un doctor sau cu un avocat, şi care predau doar de plăcere, fără să aibă nevoie de salariu. Dar universitatea trebuie să-i plătească din motive fiscale. Aşa că persoana în cauză ia un dolar simbolic şi dă restul înapoi. În cazul lui Pühapäev, însă, asta nu era tot. Pe deasupra salariului, mai făcea şi donații către universitate – sume cuprinse între cinci şi zece mii de dolari pe an, în fiecare an.

— Cum ați aflat asta?

Joe ridică o copie a raportului financiar anual al universității Wickenden. Pe copertă se afla fotografia obişnuită: un grup multietnic de studenți (pe care nu-i văzuse nimeni niciodată) stând pe iarbă sub un copac, râzând ca nişte nebuni, înconjurați de cărți şi de bună dispoziție, toți numai beatitudine.

— Numele lui e aici. Sub titlul „Mecena”, ceea ce înseamnă că dădea între cinci şi zece mii de dolari. Am citit şi rapoartele din anii trecuți, iar el apare în fiecare an din ’92 încoace.
— Dar ce dovedeşte asta?
— I-auzi ce zice băiatul ăsta, interveni Gomes. Are apucături de jurist şi nu-i lipseşte nimic. Trebuia să te faci avocat. Încă mai poți, tinere, ştii asta?
— Ați vorbit cu tatăl meu?
Gomes râse şi scutură din cap.
— Nu dovedeşte încă nimic. Dar, cum a spus şi Joey, trebuie să presupunem că măcar un zvon despre această arestare a ajuns la urechile cuiva din conducerea universității. Şi trebuie să presupunem că, dacă s-a întâmplat asta, conducerea ar fi anulat prima hotărâre a facultății, fiindcă ce universitate vrea un profesor cu apucături de pistolar? Crowley probabil avea o anumită influență, dar nu chiar atât de mare. Un singur om? Imposibil. Dacă vrei să ştii părerea mea, e şi un scriitor cam mediocru. Oricum, toate astea duc la o ipoteză logică cu privire la motivul pentru care universitatea l-a păstrat pe Pühapäev. Le făcea cadou… cât? Incluzând salariul său, cincizeci, şaizeci, poate chiar şaptezeci de mii de dolari în fiecare an? O droaie de bani. Nu trebuiau decât să treacă sub tăcere întâmplarea, iar Crowley şi unchiul lui Joey au făcut asta foarte bine. Aşadar, uite-ne aici. Dar, ca de obicei, eu sunt cel care are informațiile cele mai interesante.
— Ei, du-te dracului, Gomesy.
Joe se uită la mine.
— Tipul ăsta rătăceşte prin deşert vreo doi ani pe urmele unor negustori de fum şi se crede Eliot Ness[18]. Se-ntoarce aici printre adevărații polițişti şi continuă să se laude cu zilele lui de glorie.
— Nici măcar să nu vorbeşti despre deşert, amice. Mă trec fiorii numai gândindu-mă la el. Îți spun un lucru, tinere, dacă simți vreodată imboldul de a intra în poliție, dă-mi voie să te sfătuiesc să nu te apropii de FBI decât dacă ai o grămadă de răbdare sau o grămadă de noroc. Vezi tu, mie mi-au dat o misiune în Bisbee şi Douglas.
— Unde?
— Chiar acolo. Am urmărit traficanți mexicani de țigări între Bisbee, Arizona, şi Douglas, New Mexico. Nu suport căldura şi acolo soarele nu-ți dă pace, ştii, aşa că bei şase litri de apă pe zi şi nu-ți goleşti niciodată

vezica. Te apucă mahmureala imediat ce-ai terminat o bere. Ce fel de viață e asta? Dar mai am încă nişte prieteni în FBI şi mi-au dat nişte indicații.

— Adică?

— Păi, se pare că prietenul tău a fost un martor-cheie într-un proces privitor la nişte bijuterii furate în 1995.

Gomes mişcă mouse-ul computerului şi ecranul prinse viață.

— Federalii încă mai cred că el era paravanul, dar n-au găsit probe suficiente ca să-l incrimineze. Iei notițe?

— Întotdeauna.

— Bine. Unde am rămas… bine. În ianuarie 1995, Muzeul de Artă din Wickenden a găzduit o expoziție itinerantă de bijuterii iraniene. Obiecte foarte luxoase, unele din colecția şahului, altele scoase cumva din țară.

— Hei, am văzut-o, zise Joe. Unchiul Abe a susținut inițiativa.

— Ce vrei să spui? am întrebat.

— Toți persanii cu ştaif din Wickenden – adică unchii şi verii mei, în mare parte – au pus la bătaie nişte bani pentru a spori fondurile muzeului. Pe deasupra, aproape toate obiectele proveneau din colecții particulare, aşa încât expatriații persani din toată zona au trebuit să facă puțină linguşeală, puțină operă de convingere. Cu câțiva ani înainte, Abe scrisese chiar şi cererea prin care propunea să fie adusă expoziția aici. Era vorba de nişte exemplare extraordinare.

— Fără-ndoială, dar mai lipsea puțin şi totul s-ar fi dus pe apa sâmbetei, continuă Gomes. Vezi tu, expoziția a venit aici din Manchester – oraşul din Anglia, nu cel din New Hampshire. Bijuteriile au aterizat la Logan, iar unul dintre muncitorii pe care l-au angajat să le aducă de acolo la Wickenden a încercat să şterpelească nişte rubine.

— Ce s-a întâmplat? Cum l-au prins? am întrebat.

— Cum l-au prins?! Mi-ar plăcea şi mie să aflu asta. Aici nu se spune nimic. Stai, nu, am găsit. Uite: „Bazându-se pe informații oferite de un informator secret din Boston, agenții l-au reținut pe Josef Khlopikov, angajatul unei bine-cunoscute firme de curierat ce avea sarcina să transporte în siguranță obiectele din cadrul expoziției de la terminalul aerian privat din Logan la Muzeul de Bele-arte din Wickenden. Agenții l-au urmărit pe Khlopikov de la apartamentul său din Dorchester până la terminal, unde a fost văzut deschizând lada cu numărul şaptezeci şi şapte, scoțând pachetul cu numărul nouăzeci şi unu şi ascunzându-l în buzunarul salopetei sale. Imediat după aceea, agenții Williams, Szalai şi Tadaki au reținut suspectul

şi l-au dus la penitenciarul federal din Springfield, Massachusetts”. Ei, aici încep lucrurile să fie interesante. Se pare că Khlopikov a încercat să se declare vinovat de-un delict minor. Ghiceşti ce-a spus?

Gomes se uită la mine, iar eu ridicai din umeri. Se uită la Jadid, care făcu o mişcare circulară din mână, vrând să spună „mergi mai departe”.

— Răbdarea e virtutea celor puternici, să ştii. Domnul Khlopikov a spus că s-a dedat la furt la ordinul unui anume Jaan Pühapäev, profesor de istorie şi studii est-europene la universitatea din Wickenden. Domnul Khlopikov a afirmat că profesorul i-a promis un milion de dolari în obligațiuni la purtător. Domnul Khlopikov a afirmat că profesorul i-a spus că acele rubine dețineau un fel de puteri miraculoase, dar că numai el ştia cum să le folosească. Convenabil. Nouă, domnilor educați şi întregi la minte, ni se par nişte aiureli, desigur, dar raportul ăsta spune că Khlopikov era îngrozit. Zice că a cedat doar când FBI-ul a amenințat că-l deportează nu numai pe el, dar şi pe ambii săi părinți, pe sora şi pe cele două nepoate ale sale. În orice caz, Williams şi Szalai i-au făcut o vizită profesorului Pühapäev la locuința sa din Lincoln, Connecticut, unde, desigur, profesorul distrat a susținut că nu ştie nimic despre expoziția itinerantă de bijuterii iraniene, despre Josef Khlopikov şi despre vreun complot finalizat prin furtul rubinelor. Federalii l-au prevenit să fie gata să se prezinte la sediul FBI din Boston pentru un interogatoriu. Trei zile mai târziu, federalii au primit o scrisoare de la un avocat ce pretindea că Pühapäev e victima nevinovată a unei înscenări, că mafia rusească a organizat furtul şi că l-au ales pe Pühapäev ca țap ispăşitor. Clientul meu este un imigrant, spunea scrisoarea, un profesor universitar, un om neştiutor, fără familie sau prieteni apropiați, ceea ce face din el o țintă uşoară pentru aceşti criminali sofisticați…

— Avocatul acesta, l-am întrerupt eu, se chema cumva Vernum Sickle?

— Da, Sickle Sceleratul, exact, răspunse Gomes. Dacă vrei să ştii ce cred eu, cine se lasă apărat de Sickle trebuie să aibă două caracteristici: să fie vinovat şi să fie bogat. În orice caz, Sickle a amenințat că va deschide lungi şi costisitoare procese pentru calomnie dacă informațiile acestea ajungeau la urechile presei. Presupun că azi-mâine voi primi o citație. Agenții au cercetat lista cu apelurile telefonice efectuate de Pühapäev, i-au percheziționat casa, biroul – Sickle le-a permis s-o facă într-o seară de weekend – dar singura legătură dintre el şi Khlopikov erau afirmațiile lui Khlopikov însuşi. Dacă n-au existat dovezi, n-a existat o incriminare. Sfârşit.

— Vreau să vorbesc cu hoţul acela, spuse Joe.

— Adevărat? Nu ştiam că eşti pasionat de şedinţele de spiritism.

— E mort?

— Cineva i-a tăiat gâtul în timpul unei bătăi între deţinuţi, la două zile după condamnare. Agresor sau agresori necunoscuţi.

Joe suspină şi se scarpină în cap.

— Prin urmare, avem un individ care pare a nu câştiga un chior, fără prieteni sau rude cunoscute în afară de această profesoară de muzică pe care a pus ochii Paulie, având legături cu nişte hoţi de bijuterii ruşi, hoţi care probabil au legătură cu mafia.

— De ce să aibă legătură cu mafia? am întrebat.

— Îmi pun gâtul la bătaie că spionul face parte din micuţa criminalitate organizată rusească. Au un cuib la Boston.

— Daţi-mi voie să mai întreb un lucru, am spus. Furtul s-a petrecut în ianuarie 1995. Este aceeaşi perioadă în care Pühapäev a fost prima dată arestat pentru că a tras cu pistolul de la geam. Credeţi că e o coincidenţă?

— Nu există coincidenţe într-o anchetă criminalistică, fiul meu, spuse Gomes. Doar dacă nu eşti cumva un avocat al apărării.

— Profesorul ăsta nu ieşea niciodată din casă decât pentru a merge la serviciu? întrebă Joe.

— Doar ca să meargă la un bar în Clougham, am zis.

— Clougham se află între Wickenden şi Hartford?

— Exact. Localul se cheamă Lupul Singuratic.

— Lupul Singuratic, ei? Ai fost acolo?

— Da. E-un bar de cartier minuscul şi prăpădit. Absolut comun. Nu prea i-am căzut cu tronc proprietarului.

— Ce vrei să spui?

I-am povestit despre Eddie Albanezul şi căldurosul său salut de bun-rămas.

— Eddie Albanezul, ha? Sally, merită să facem un drum până acolo?

— În Connecticut?! Probabil că glumeşti, scumpul meu coleg de birou. Nu avem nicio jurisdicţie acolo şi ai deja destule probleme încât să-ţi ajungă multă vreme de acum încolo, spuse Gomes.

— Anchetăm posibila ucidere a unui profesor de la universitatea din Wickenden. Doar nu trebuie să arestăm pe cineva. Vreau doar să arunc o privire, ştii, să-mi mişc puţin fundul ăsta înţepenit. N-o să-mi simtă nimeni lipsa dacă nu-mi încep schimbul chiar la timp.

— Tu n-ar trebui să anchetezi nimic, amice. Iar dac-o faci, cu siguranță eu n-ar trebui să te ajut.

— Vii cu mine, deci?

— Numai ca să-l feresc pe Grăsan de probleme, Grăsane.

PRAFUL DE CURCUBEU
ŞI COADA DE PĂUN

Coada de păun, curcubeul: oameni mai inteligenți decât mine susțin că acestea simbolizează iminenta renaştere şi intrinseca volubilitate a noului, care, înlocuind ceea ce este mort, nu-şi cunoaşte încă propria natură. Curcubeele, trebuie totuşi să observ, sunt nişte fenomene trecătoare, prismatice şi vizibil incomplete, mai degrabă decât acele arce curbate pe care le vedem reprezentate; iar păunii sunt nişte păsări deosebit de irascibile.

Boudewijn Ten Huyten, *Bolta Sfântului Inocențiu, sau nebunia lui Flanel*

18 noiembrie 1986
Aubrey College
Oxford

Către comandantul [NUME ŞTERS], Marina Sovietică, Flota Baltică din Haapsalu, Estonia

Am încredere că-mi veți ierta lunga tăcere dintre primirea instrucțiunilor dumneavoastră şi trimiterea prezentului comunicat, prin care vă anunț cu mândrie că, în sfârşit, chiar dacă parțial, am reuşit. N-a fost uşor să vă satisfac cererea. A fost nevoie de răbdare, hotărâre şi numeroase cercetări şi călătorii. După cum ştiți, devin foarte agitat şi sufăr fizic de fiecare dată când călătoresc la sud-est de Londra sau la nord-vest de Țara Galilor; m-am temut, aşadar, poate puțin cam exagerat, de recenta mea călătorie la Gyumri şi în regiunea dimprejur. Cu toate acestea, oportunitatea de a vedea pământul natal al copiilor mei a fost un îndemn puternic de a depăşi acele temeri (cu toate că nu ştiu ce s-ar fi ales de mine dacă nu m-aş fi ținut de regimul zilnic constând din Benzedrine, Beeremburg, Seconal şi o pipă mereu plină cu propriii mei lăstari pentru fumat). Generalul Petrossian s-a dovedit a fi o gazdă primitoare şi cultivată; am înțeles că pentru asta, măcar în parte, trebuie să vă mulțumesc dumneavoastră.

Fără a dori să vă supăr, mă simt dator să vă spun că multe dintre greutățile mele au rezultat din mediocra elocvență şi din inutilele manevre ale lui Voskreseniov, colaboratorul dumneavoastră (şi al meu, presupun,

deşi nu cu tragere de inimă). De fapt, pofta sa de a-şi îndeplini misiunea şi de-a ne muta Centrul la vest m-a îndemnat să vă scriu înainte de a-mi duce sarcina la capăt: trebuie să-mi semnalez obiecțiile cât mai devreme şi vreau să scriu negru pe alb că faptul de a-i încredința Centrul şi de a-i permite să îl mute acolo unde propune s-o facă este o greşeală gravă, aşa cum n-am mai întâlnit de secole.

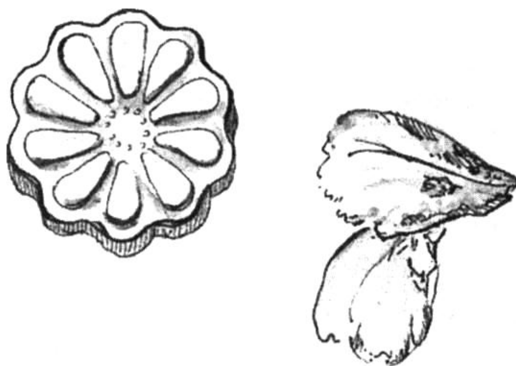
Ştiți, desigur, că nu v-aş pune niciodată la îndoială judecata şi n-am nici cea mai mică intenție să-mi asum responsabilitățile dumneavoastră: îmi vine greu să organizez orice altceva ce ar depăşi granițele serei mele, darămite o organizație aşa cum este a noastră. Trebuie, prin urmare, să accept ideea că ați avut un motiv bun de a-l însărcina pe Voskreseniov cu realcătuirea Bibliotecii, dar mărturisesc că mie mi-a inspirat puțină încredere, mai cu seamă în privința obiectului – sau a obiectelor – de care mă ocup. Credeam că, pe baza analizei textuale, am căzut de acord asupra caracterului pur metaforic al Curcubeului – metafora unei metafore a unei disimulări – şi am hotărât să vă produc zece metafore vii pornind de la o astfel de supoziție. Voskreseniov pare să-mi considere munca un soi de măsură paliativă, temporară, provizorie; crede că e posibil să găsim un Curcubeu adevărat sau o adevărată Coadă de păun. Crede că e vorba de-un fel de bijuterie, mi-a spus, folosită cel mai probabil ca pandantiv sau broşă. Unde? Când? Cum? Cine o posedă? Ce surse de încredere au scris despre ea? Desigur, în fața acestor întrebări tace ca un peşte. Chiar şi aşa, insistă că mi-ați solicitat ajutorul doar fiindcă acesta din urmă e menit să piară, şi ar putea fi astfel înlocuit cu puțină suferință într-o frumoasă dimineață de iarnă, când el va intra pe proverbiala uşă cu trofeul în mână. Din fericire, ştiu că nu sunteți genul de om care să se comporte aşa. Dacă pot îndrăzni să vă dau un sfat: fiți cu mare băgare de seamă la omul acesta. Are un aer evaziv, iar când se aşază, stă prea aproape de marginea scaunului.

Dacă aş fi un om care să tânjească după faimă pe pământ, conținutul acestui pachet mi-ar garanta-o. Vă trimit zece exemplare unice (roşu, portocaliu, galben, verde, albastru, indigo, violet, negru, alb şi translucid), încrucişate şi fertilizate folosind tehnici inventate de mine. Unele sunt fragile, şi trebui să vă trimit anual înlocuitoare; altele ar trebui să dureze mai mult decât noi – sau măcar decât Voskreseniov, să sperăm – după o singură plantare reuşită. Toate florile descind dintr-o grădină de lalele pe care patriarhii lui Petrossian au îngrijit-o vreme de aproape o mie cinci

sute de ani. Aceeaşi grădină, trebuie să adaug, din care cei din familia Petrossian – pe atunci mercenari persani – au trimis tribut la curtea regelui Roger al 11-lea. Văzându-le în toată splendoarea lor, un om de rând le-ar considera flori magnifice: dumneavoastră veți vedea în fața ochilor o serie neîntreruptă de petale vii şi radiante.

Aştept să primesc plata în modul, momentul şi suma pe care le-am discutat mai înainte. Dacă veți avea vreodată ocazia să traversați Marea Nordului şi Baltica, întorcându-vă spre sud către Canalul Mânecii şi urmând ceața ce se rostogoleşte dinspre Tamisa peste pajişti, în sus pe străzile pietruite ce duc la Bear, dincolo de Strada Principală şi de-a lungul străzii Calx până la Porter's Lodge, veți avea parte de cea mai călduroasă dintre primiri, iar în sera mea vă voi arăta lucruri pe care nici chiar dumneavoastră nu vi le puteți închipui.

DD

Obiectul nr. 9a: Un săculeț din hârtie pergaminată conținând zece petale uscate de lalea, fiecare de o culoare diferită.

Obiectul nr. 9b: Coada de păun, o broşa pe care Valvukas, un vechi războinic lituanian, a creat-o pentru soția sa, şi pe care aceasta a făcut-o cadou amantului ei, al cărui nume nu l-a revelat niciodată, dar la care s-a referit în jurnalul său ca la „bărbatul tuciuriu al enigmelor şi-al comenzilor". Zece fragmente de ambră baltică variind în lungime de la trei la şase centimetri, fiecare de o culoare diferită (sânge, lavă răcită, după-amiază de august târziu, Carelia, buzele unui om mort, amiază de ianuarie, vin, totul, nimic, Dumnezeu), fiecare conținând câte o singură aripă de muscă şi fiind încastrate pe o montură de argint sub formă de lacrimă.

Alchimia înlocuieşte şi accelerează natura; grădinăritul şi agricultura se limitează s-o urmeze, aşa că n-ar trebui să ne surprindă descoperirea faptului că relativ puțini alchimişti au deținut bestiare sau grădini

ornamentale. Mulți erau botaniști, la fel de mulți creșteau animale pentru hrană, dar în general pasiunea nu le stârnea niciodată curiozitatea pentru floră și faună. Cu toate acestea, pana de păun (care în folclor are mai multe culori decât are pe un păun adevărat) sau un buchet de flori multicolore au fost întotdeauna daruri bine primite. În plan metaforic, ea se referă la faza din timpul procesului care urmează după ce substanța originală este descompusă și purificată de sinele ei anterior, precedând, însă, momentul în care aceasta începe să adopte noua sa formă. Materialul adoptă apoi o varietate de culori și de forme, în funcție de natura sa și de priceperea și originalitatea alchimistului.

Data fabricației (9a): Lalelele au îmbobocit în mai 1983.
Data fabricației (9b): Valvukas s-a căsătorit în timpul solstițiului de vară din 1152. Și-a înecat soția într-o mlaștină în timpul dezghețului din primăvara lui 1155.

Fabricant (9a): Darius Dimbledon, profesor universitar de botanică și îndrumător-senior la Aubrey College, Oxford.
Fabricant (9b): Al-Idrisi, geograf naufragiat, provenit din Bagdad și Palermo, și îndrumător al lui Valvukas.

Locul de proveniență (9a): Oxford, Anglia.
Locul de proveniență (9b): Coasta maritimă estonă.

Ultimul proprietar cunoscut (9a): Profesorul Dimbledon a expediat florile împreună cu scrisoarea reprodusă mai sus unui comandant sovietic de marină cu reputație de om excentric și erudit. Exemplarele au ajuns apoi la Ivan Voskreseniov, care a continuat să caute Coada de păun în ciuda zeflemelei lui Dimbledon.
Ultimul proprietar cunoscut (9b): Când Dimbledon a murit (foarte violent și pe nepregătite), broșa a fost găsită pe noptiera sa. Era una dintre cele două bijuterii pe care n-ar fi trebuit să le păstreze; din fericire, poliția n-a găsit niciunul dintre cele două obiecte.

Valoare estimativă (9a): Neglijabilă. Aproximativ șapte cenți pentru săculeț, mai puțin pentru conținutul lui.

Valoare estimativă (9b): Puținii care ştiu de existența ei – nu atât de puțini cum a susținut Dimbledon în scrisoarea sa, dar nici foarte mulți – ar plăti fără să clipească 250.000 de dolari. O ambră atât de clară şi de variat colorată, montată într-o singură piesă de un artizan atât de celebru, poate atinge un preț amețitor.

Apoi coboară înapoi pe Pământ,
şi adună în el însuşi puterea lucrurilor
inferioare şi a celor superioare.

Jadid şi Gomes se dondăneau ca un cuplu căsătorit de multă vreme, în timp ce-şi luau pe ei hainele şi coborau scările secţiei de poliţie. Gomes îl tachina pe Joe cu privire la felul cum se îmbrăca, spunând că are un stil de „neovagabond"; Joe îi înşfacă din mână cheile de la maşină şi îmi spuse că Gomes conducea de parcă s-ar fi temut mereu să nu-şi dea singur o amendă pentru depăşirea vitezei. Joe mi-a recomandat din nou să fiu cu băgare de seamă; Gomes îi spuse că ştiu să-mi port şi singur de grijă, apoi îmi recomandă şi el acelaşi lucru. Le-am mulţumit din nou pentru că mă ajutau, iar Gomes a ridicat din umeri.

— Lucrurile interesante le vezi la televizor. Cazurile palpitante sunt rare în viaţă: când apare vreunul, ne place să-l cercetăm.

Am pornit spre Allen Avenue să iau ceva de mâncare pentru mine şi Hannah, pentru cină. Mă gândeam s-o surprind, s-o dau pe spate cu cunoştinţele mele culinare, care de obicei se limitează la a fierbe apă şi a turna sos peste paste făinoase. La colegiu, într-o seară când eram beat şi înfometat, am inventat Sendvişul Prăjit: o felie de pâine prăjită între două felii de pâine neprăjită, cu unt şi ketchup. Din fericire, Allen Avenue răspunde exigenţelor neîndemânaticilor ambiţioşi ca mine.

Nimeni nu poate spune cu certitudine când sau dacă zona Allen Avenue, din cartierul Carroll Hill s-a transformat dintr-o autentică enclavă italo-americană a Wickendenului într-o simplă colecţie de magazine alimentare, crame şi restaurante italiene cu ştaif, frecventate în special de turişti şi de clienţi ce vin din altă parte a localităţii. Întrebaţi un locuitor din Carroll Hill – unul dintre tot mai puţinii rezidenţi aparţinând celei de a doua sau a treia generaţii – şi foarte probabil veţi primi în egală măsură lamentaţii şi vorbe de apărare; întrebaţi orice locuitor al Wickendenului şi probabil vă va spune că zona era într-adevăr fantastică în copilăria sa, dar că acum e vizitată doar de macaronari şi de parveniţi.

Dintre aceste două categorii, eu mă consideram mai mult un macaronar şi aşa se explică faptul că m-am trezit în magazinul cu carne de porc Ciavetti, cumpărând sos *arrabbiata* proaspăt, cârnat dulce, ravioli cu mozzarella sărată, două legături de busuioc dulce şi două sticle de Montepulciano.

— Trebuie să gătiți pentru o fată? mă întrebă din spatele tejghelei o bătrână cu privirea luminoasă şi zâmbetul vag al frumuseții ofilite.
— Da, am răspuns mândru.
— Da. Vedeți, întotdeauna îmi dau seama. Mergeți cu pas săltat şi aveți lumina aceea în ochi. Gătiți asta, nici mai mult, nici mai puțin, şi-i veți cuceri inima pentru totdeauna.

— Paul? strigă o voce cunoscută de la o fereastră situată deasupra maşinii mele. Ce cauți aici?
Am ridicat privirea şi am văzut-o pe Mia aplecându-se pe fereastra unui foişor care ieşea din acoperişul unei case vopsite în albastru-prăfos. Îşi prinsese părul la spate cu o bandă elastică şi un creion, aşa cum făcea întotdeauna când lucra. Avea pe ea un tricou imprimat cu sigla „Wickenden" şi ochelarii pe care-i purta doar în casă.
— Salutare, am răspuns. De când locuieşti aici?
— De când s-a vândut vechiul meu apartament. Noul proprietar a vopsit fațada şi a dublat chiria, aşa că am plecat. Aşteaptă o secundă, cobor imediat.
— Nu, n-am mult…
Dar închisese deja fereastra. Am încercat să adopt un aer detaşat şi indiferent sprijinindu-mă nonşalant de maşină, dar în oglindă am văzut că nu reuşeam decât să par somnoros sau c-aş avea nevoie de o pereche de ochelari.
Deschise uşa din față şi păşi afară dintr-o singură mişcare rapidă, fluidă, aşa cum îmi aminteam că făcea orice lucru. Se uită în jos la costumul sport cu care era îmbrăcată şi ridică din umeri.
— Haine de lucru. Scriu într-una de cinci ore. E ciudat că prima dată când arunc ochii pe geam îl văd pe Paul Tomm cum urcă în maşină în fața casei mele. E fie o coincidență, fie mă urmăreşti.
Vorbi cu pronunția hipercorectă şi inflexiunea perfectă a unei fiice de imigranți, şi se uită la mine cu aceeaşi mină cercetătoare, exprimând în egală măsură cochetărie şi mânie, pe care mi-o aminteam atât de bine.
— Nu te flata, am zis, întinzându-mă s-o strâng în brațe şi râzând. Arăți minunat.
— Paul, citesc ziare nemțeşti de la şase dimineața. Port ochelari şi haine de casă prea mari şi m-am îngrăşat cu patru kilograme de când m-ai văzut

ultima dată. Abia dacă am ieşit din casă în ultimele câteva săptămâni. Arăt ca naiba. Dar tu arăți rezonabil. Ce pui la cale?

— Sunt în oraş să scriu un articol, dacă-ți vine să crezi.

— Îmi vine. Despre ce-i vorba?

— Despre profesorul Pühapäev. A murit.

— Aşa e; locuia unde lucrezi tu. Circulă zvonul c-a fost ucis, ştii?

— Adevărat? Cum s-a născut zvonul ăsta?

— Cum se naşte un zvon, orice zvon? L-am auzit de la un tip la seminarul despre Lübeck, care l-a auzit de la altcineva, care l-a auzit de la altcineva, bla-bla-bla.

Îşi scoase creionul din păr şi clătină din cap, poate ca o cochetărie, poate doar fiindcă simțea nevoia să-şi aerisească părul.

— S-ar putea să fie nefondat.

— Adevărat?

Se aşeză pe scările din fața casei şi mă trase de mânecă până ce m-am aşezat lângă ea.

— Nu mai sta în picioare, mă agită. Atunci, chiar a fost ucis?

— Păi, nu suntem siguri, am spus, căindu-mă imediat pentru că folosisem acel plural pompos. Tocmai am discutat cu poliția de aici despre asta. Ştii cine-i agentul care mă ajută? Ghiceşte.

— Paulie, nu ştiu.

— Hai, ghiceşte. Ghiceşte, ghiceşte, ghiceşte.

I-am dat câte un ghiont în braț la fiecare îndemn. Într-adevăr mă bucuram s-o revăd.

— Nu ştiu. Inspectorul Lestrade?

— Nu.

— Auguste Dupin?

— Încă o dată nu. Mi se pare cunoscut numele ăsta. Sunt aproape sigur că ar trebui să ştiu cine e Auguste Dupin.

— Ar trebui, dar acum îmi spui, te rog?

— Mă faci întotdeauna să mă simt ca şi cum n-aş fi destul de atent, ştii asta? Într-un fel masochist, e un lucru fermecător.

Scutură din cap şi îşi feri intenționat privirea, cu o mină atât de serioasă, încât surâsul se înțelegea de la sine.

— Bine, nici măcar nu-mi pasă.

— Joe Jadid. Nepotul barosanului.

Râse ținându-şi mâna peste gură.

— Nu-mi vine să cred. Sau stai, da, îmi vine. Oricum, e un fascist. E cât se poate de logic.
— Nu e fascist.
— Ba da, este, şi asta eşti şi tu. Fascist.
Scoase limba la mine.
Am ridicat din umeri şi i-am arătat palmele. Chiar dacă începeau de la un nivel atât de copilăresc, discuțiile în contradictoriu cu Mia aveau un fel al lor de-a se accelera repede şi imprevizibil. La un moment dat ne certam dacă să luăm cina înainte sau după film, în următorul moment dădea vina pe mine pentru numărul tot mai mare de deținuți din închisori. Era mai bine să capitulez deschis şi să mă opun în linişte.
— Ei, cum înaintezi cu teza? am întrebat.
— Bine. Încet, dar bine. Toată viața mea în următoarele cinci luni se va desfăşura în camera de acolo, de sus. Nici măcar nu merg acasă în vacanța de iarnă.
— Şi ce se întâmplă după aceea?
— După vacanța de iarnă?
— Nu, după ce termini teza. Mult temuta întrebare: Ce se întâmplă După?
— După, vom vedea. Am făcut cerere pentru exclusivistele burse englezeşti şi, dacă obțin vreuna, voi pleca. Altfel, facultatea de drept.
— Şi de-acolo vei trece la dominarea lumii?
— Şi de-acolo voi trece la dominarea lumii. Voi avea nevoie de un ministru al propagandei, să ştii. Te interesează?
— S-ar putea.
— Cu ce altceva te mai ocupi?
— Poate, după articolul ăsta, voi lucra în Boston. La *Reader.*
— Oau! Felicitări. Sunt impresionată, dar nu surprinsă. Genul ăsta de muncă mi se pare potrivit pentru cineva ca tine.
— Ce vrei să spui cu „cineva ca mine”?
— Nu ştiu… Cineva curios, dar fără personalitate puternică. Moderat din punct de vedere politic. Moderat din punct de vedere personal. Moderat din punct de vedere moderat. Uneori aveam impresia că eşti ca un burete, ştii, limitându-te să-mi asculți discursurile şi trăncănelile, fără să dai nimic în schimb. Cred că această caracteristică face din tine un bun reporter. Un iubit lamentabil, dar un bun reporter.

Credeam că terminaserăm cu genul acesta de discuții. Eh, asta e. Îmi surâse pe jumătate să vadă dacă o pusesem la suflet. N-o făcusem.

— Grozav, mulțumesc! Acum te vezi cu altcineva? Cineva care să nu semene cu un burete?

— Mda, cu computerul meu.

Se uită țintă la mine. Eu m-am crispat, ea s-a înmuiat.

— Chiar nu am timp acum, cu teza şi cu toate celelalte. Pe deasupra, cine ştie unde voi fi peste şase luni? Dar tu?

— Mda, să zicem că da.

— Mda, să zicem că da, şi…? Cine-i fata?

— Predă muzică. O cheamă Hannah.

Mia clătină din cap, surâzând forțat. Speram să vrea să afle despre Hannah mai puțin decât voiam eu să-i povestesc.

— E ceva pentru ea în pungă?

Se întinse şi aruncă o privire înăuntru.

— Miroase bine.

— E de pe Allen Avenue. Gătesc eu.

— Dar tu nu ştii să găteşti. Sunt sigură de lucrul ăsta.

Scoase punga cu ravioli şi se uită la mine întrebătoare.

— Ai învățat să găteşti?

— Mda, poate. Ascultă, trebuie să plec. Am de condus vreo două ore înapoi şi nu vreau să rămân blocat în traficul de la ora de vârf din Wickenden.

— O, mda, sunt două străzi dificile, nu-i aşa? Ascultă ce spui, tu, un băiat din New York care se plânge de traficul de la ora de vârf de aici. Mi-a făcut plăcere să te revăd, spuse, aruncând pastele făinoase în pungă, ridicându-se în picioare şi ştergându-se pe turul pantalonilor de aşchii şi de praf. Te mai întorci pe-aici?

— Sincer să fiu, nu ştiu. De ce?

— Dacă vii, treci pe la mine.

— Bine.

Promisiunea era în proporție de poate 70 la sută deşartă, dar bine intenționată, dacă asta are vreo importanță. Probabil că nu are.

— Voi sta la biroul de lângă geam în următoarele cinci luni. Dă cu nişte pietre sau cu altceva.

Se aplecă şi mă sărută pe obraz.

— Mă bucur mult că te-am văzut, Paul. Scuze pentru comentariul despre „iubitul lamentabil”.

— N-ai de ce să-ți faci griji. Dar încerc să mă îndrept.

— Ştiu. Asta ai făcut mereu. E una dintre calitățile tale fermecătoare. Nu lăsa să ți se urce la cap.

— Şi eu mă bucur că te-am văzut, Mee. Baftă cu nemții.

Îmi oferi un fals salut *à la* Hitler, chicoti şi intră în casă. Fusese discuția ideală dintre doi foşti iubiți: destul de curtenitoare ca să producă mici frânturi reziduale, dar destul de vagă ca să evite complicațiile; destul de lungă ca să se încheie în coadă de peşte, dar nu atât de lungă încât vreunul dintre noi să intre la cine ştie ce idei; fluentă, dar cu o turnură călduroasă şi serioasă la capăt, dar nu atât de serioasă încât vreunul dintre noi să scoată cuțitul. Mă simțeam stimulat; Mia era stimulantă, şi m-am întors acasă aproape simțindu-i lipsa.

Când am revenit la maşină, am văzut că cineva îmi legase de antenă un steag portughez din pânză. Pe partea lui roşie am scris „Mulțumesc” şi l-am vârât în fanta pentru poştă a Clubului Portughezilor.

De data aceasta am parcat direct în fața casei lui Hannah, spunându-mi că doamna DeSouza voia să mă vadă la fel de puțin pe cât voiam eu s-o văd pe ea. M-am lăsat năpădit de un val de vinovăție, am ajuns la concluzia că e inutil să suferi pentru ceea ce e ireparabil şi am continuat să mă simt vinovat, aşa cum numai un evreu catolic-calvinist ştie să facă. Bătrâna aceea îmi datora scuze la fel de mult pe cât îi datoram şi eu, mi-am spus, în vreme ce mă apropiam pe furiş de poartă.

Prin fereastră, am văzut-o pe Hannah stând pe scaunul de la pian, dar cu fața la canapea, cu palmele în poală şi capul uşor înclinat în față, de parcă ar fi ascultat pe cineva care vorbea cu voce joasă. Expresia ei, în general placidă şi mulțumită, era străbătută de o nerăbdare aproape extaziată – ochii ei cenuşii scăpărau pe la margini şi radiau vizibil, gura era puțin deschisă, în pragul râsului – de parcă şi-ar fi dorit ca interlocutorul ei să vadă cât de mult, cât de profund o bucura sau credea ceea ce el sau ea spunea. Cina nu ajunge pentru trei, mi-am spus egoist când am bătut la uşă.

A deschis cu un aer precaut şi m-a întâmpinat cu un surâs forțat. M-am aplecat să o sărut, dar ea m-a oprit, punându-mi mâna în piept, întorcând capul într-o parte şi emițând un murmur de refuz slab, cu buzele strânse. Când am păşit înapoi, nedumerit, a deschis uşa şi m-a invitat să intru. Pe

canapea, cu o cană de ceai în poală şi cu o expresie francă şi blândă pe chipul său bărbos cu trăsături adânci, se afla bărbatul pe care-l văzuserăm la Păstrăvul.

— Paul, acesta este fratele lui Jaan, Tonu.

Bărbatul se ridică încet şi cu mare efort să mă salute, respirând cu greu, dar mi-a strâns mâna cu fermitate, făcând dovada unei forțe surprinzătoare şi folosindu-se de nişte degete noduroase şi pline de bătături. Arăta ca o combinație dintre un leu şi o pasăre, cu ochii de-un albastru deschis, vigilenți şi luminoşi, între care se afla un nas acvilin, şi dedesubtul cărora se vedea o barbă prost tunsă ce părea să formeze un tot unitar cu părul aspru, alb.

— Tu eşti Paul? întrebă pe o voce tunătoare şi cu un accent puternic.

Mirosul său de pipă şi de bătrânețe ajunse la mine înaintea lui.

— Numele meu este Tonu Pühapäev. Eu şi prietena dumitale ținem un soi de memento – un mic priveghi, ai putea spune – pentru sărmanul meu frate mai mic.

— Bucuros de cunoştință. Nu ştiam că Jaan avea rude.

— O, da. O, da. Nu multe, desigur. Acum doar pe mine. Un bătrân şi un alt bătrân.

Chicoti absent, îşi pipăi buzunarele pantalonilor lălâi de catifea reiată şi scoase o pipă maronie şi noduroasă, un pachet de tutun Shipman's şi o cutie de chibrituri.

— Şi dumneata l-ai cunoscut pe Jaan?

Mustața şi barba îi erau galbene lângă gură şi a trebuit să scapere de trei ori chibritul înainte ca acesta să ia foc în sfârşit. După ce-şi aprinse pipa, se aşeză la loc cu aceeaşi grijă şi fereală cu care se ridicase în picioare. Pe canapea, lângă el, se afla un baston din mahon noduros, cu capăt rotund de argint şi vârf mare de cauciuc negru.

— Nu, din păcate nu. Îmi pare rău.

— Paul e reporterul despre care v-am vorbit, zise Hannah. Cel care scrie necrologul lui Jaan pentru ziarul nostru local.

M-am întrebat dacă minciuna prin omisiune era etică: Hannah ştia – ştia, nu? – că nu mai era vorba de un necrolog. Poate c-aş fi corectat-o (sau poate că nu), dacă Tonu n-ar fi reînceput imediat să vorbească.

— A, da, acum mi-amintesc. Memoria, ştii… nu-i atât de bună. E-un obicei foarte frumos, şi-ți sunt foarte recunoscător. Când va apărea necrologul dumitale?

— Peste cât mai mult timp, sper.

Gluma fu primită ca un pârț în biserică: îmi închipui că a râde de estonii bătrâni pentru folosirea ambiguă a pronumelor posesive nu este chiar atât de distractiv. Hannah rânji a dezaprobare, iar Tonu se uită doar la mine, nedumerit şi nerăbdător.

— Îmi pare rău. A fost o glumă. De fapt, nu am o dată-limită a publicării articolului.

Dacă tot era acolo, de ce nu? mi-am spus.

— Dacă nu vă deranjează, v-aş putea oare întreba câteva lucruri despre fratele dumneavoastră?

— Da, sigur că da, însă, ştii, am pierdut atât de multe de aici – îşi lovi cu degetul tâmpla şi zâmbi cu părere de rău – iar Jaanja a trăit în America atât de mult timp, încât poate că unele lucruri nu le ştiu prea bine. Dar te rog, dă-i drumul, întreabă-mă ce pofteşti.

— Mulțumesc.

Am luat loc în scaunul meu obişnuit, lângă masa pe care o doborâsem cu ocazia primei vizite, mi-am scos carnețelul şi am zâmbit neameninţător.

— Îmi puteți spune când s-a născut Jaan?

— Ei, nu aveam calendarele astea, cele de azi, la ferma unde ne-am născut. Mama spunea că sunt cu şase ani mai mare ca Jaanja, şi cred că el s-a născut iarna, dar nimeni nu poate spune sigur când.

— Dar când Estonia făcea parte din Uniunea Sovietică, nu trebuia să aibă toată lumea documente oficiale? Şi, apropo de asta, Jaan trebuie să fi venit aici cu un paşaport, corect?

— O, sigur, sigur, mizeriile astea, da, sigur că da, dar inventam ceva care să ne sune bine, ştii, pentru acte. Am acasă un paşaport vechi de-al lui Jaan. Poate chiar două. Vezi dumneata, o zicală rusească spune: „Fără o bucată de hârtie, ce eşti? Cu o bucată de hârtie, eşti un om”.

Chicoti, îşi schimbă poziția în scaun şi pufăi din pipă până când ochii săi albaştri străluciră în portocaliu, luminați parcă dinăuntru.

— Aşadar, care este data dumneavoastră de naştere?

— A mea? Ha! Ăsta chiar că-i un reporter isteț. Am ales să fie şapte noiembrie 1917.

— De ce atunci?

— Ha! Poate că nu eşti chiar atât de isteț. Era o zi sovietică foarte patriotică şi te ajuta să pari un cetățean sovietic patriot. Desigur, niciun eston nu *era* cu adevărat un sovietic patriot, dar, cum am spus, trebuia doar

să pari, nu să fii. Ştii, aşadar, de Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie? S-a întâmplat de fapt în noiembrie! Ha! Calendarul pe stil nou al lui Lenin – el a fost cel care l-a introdus, ştii, chiar după Revoluţie: treizeci de zile în fiecare lună, douăsprezece luni în fiecare an, cu cinci zile în plus ca sărbători naţionale, în afara calendarului: foarte raţional, foarte antireligios, antiburghez, anticontrarevoluţionar şi ridicol, fiindcă n-a reuşit decât să-i bulverseze pe toţi. Când Lenin a creat acest nou calendar pentru noul nostru paradis socialist al muncitorilor, Revoluţia din Octombrie s-a mutat pe 7 noiembrie.

— Dar nu se vorbeşte încă despre Octombrie Roşu?

— Ba da, ba da!

Se aplecă încântat în faţă şi îşi vărsă pe bluza albastră scrum de tutun.

— Desigur. Tipic sovietic. Au înlocuit săptămâna de şapte zile cu cea de cinci – weekendurile erau făcute pentru leneşii capitalişti, desigur – şi au transformat fiecare zi într-o zi de odihnă pentru o cincime din populaţie. Au dat foi colorate fiecărui cetăţean – din nou, vezi dumneata, pasiunea rusească pentru bucăţelele de hârtie – aşa încât un soţ şi o soţie aveau poate zile libere diferite, dacă el era instalator şi ea era învăţătoare. Totul pentru a încuraja producţia constantă şi pentru a le interzice oamenilor să ţină vechile sărbători, care erau, desigur, sărbători religioase. Dar asta a dat naştere doar la haos! Nimeni nu ştia când să muncească; toată lumea avea impresia că toţi ceilalţi aveau concediu şi că doar ei muncesc; nimeni nu avea timp să-şi dedice familiei; aşa că au încercat să impună o săptămână de şase zile, dar nici măcar asta n-a funcţionat, aşa că s-au întors la situaţia care existase în timpul războiului. Au spus că asta ajută la îmbunătăţirea moralului, ca un dar de la Marele Conducător pentru supuşii săi. O absurditate. O stupizenie.

Tirada încetini şi se opri, iar Tonu continuă să pufăie mulţumit din pipă, trimiţând în aer norişori egali de fum, ca o fabrică pe moarte.

— Aşa că asta e ziua mea de naştere. Aşa că poţi scrie pentru Jaan 1923, nu?

— Din păcate, nu cred că pot. Trebuie să indic o zi oficială ori să spun măcar că data naşterii sale e necunoscută.

— De-acord, atunci, cum doreşti, spuse, ridicând din umeri şi clătinând din cap într-o parte şi în cealaltă. Ce mai vrei să ştii?

— Unde s-a născut Jaan?

— A, asta pot spune sigur: s-a născut la ferma familiei noastre, aproape de oraşul estonian Paide. Ştii cum se scrie?

— O să mă informez.

Habar nu aveam unde se afla, dar, mi-am spus, nu făcea rău să simulez puţină integritate jurnalistică.

— Dumneavoastră sunteți singura lui rudă în viață?

— Da. Numai eu. Nimeni altcineva.

Râse şi se scarpină în cap.

— N-a fost niciodată însurat, şi nici eu n-am fost vreodată însurat. Numai noi doi.

Hannah nu se aşezase încă; stătea în picioare în aceeaşi poziție expectativă – urmărindu-ne discuția de parcă ar fi sperat că se va sfârşi curând, râzând când râdea Tonu şi umplându-i cana de ceai atunci când o golea – aşa cum stătuse când am intrat în casă. Pentru prima dată de când o cunoscusem, părea incomodată; o anumită crispare a muşchilor de la tâmple şi maxilar şi o expresie de falsă vioiciune concentrată o făceau să pară îngrijorată şi iritată.

— Dacă nu vă deranjează, i-am spus lui Tonu, cum se întreținea fratele dumneavoastră?

— Paul, e o întrebare insolentă. Era profesor, nu-i aşa? spuse Hannah tăios.

— Nu, nu, zise Tonu, e reporter şi trebuie să pună întrebări insolente.

Se uită la mine şi ridică zeflemitor din sprâncene, subliniind parcă faptul că mi-ar fi luat-o înainte cu această replică, apoi îşi aşeză bastonul de-a curmezişul în poală, rostogolindu-i capul de argint peste coapsă.

— Ferma familiei noastre era o fermă colectivă, dar se afla de fapt într-un oraş atât de mic, încât toți muncitorii erau veri, vechi prieteni, nepoți şi strănepoți ai oamenilor care munciseră la aceeaşi fermă vreme de secole întregi. Aşa că, atunci când au plecat ruşii, familia şi-a reluat dreptul de proprietate asupra ei. Iar eu sunt fiul cel mai mare, aşa încât a devenit de fapt ferma mea. Şi a ajuns să aibă mare succes: cea mai mare fermă de lapte din statele baltice. Duc o viață foarte simplă, împărțită între munca mea, plimbările mele şi cărțile mele. Lui Jaanja i-a plăcut întotdeauna să rătăcească şi şi-a dorit mereu să predea în America, aşa că, atunci când acest lucru a devenit posibil, i-am oferit pur şi simplu tot ce-i trebuia.

— A avut noroc să aibă un frate atât de devotat. Aşa că dumneavoastră i-ați plătit cheltuielile de întreținere şi i-ați dat voie să mai facă şi donații

anuale către Universitatea din Wickenden?

La întrebarea aceasta, Tonu trase aer în piept.

— Da. Pentru mine, nicio problemă. Pentru Jaanja, voia să dea ceva cadou unei universități atât de minunate.

— *Este* minunată. Acolo am absolvit şi eu facultatea.

— A, da! Vezi dumneata, e-o universitate din care studenții ies nişte scriitori la ziare foarte buni. Aşa că înțelegi de ce am vrut să donez banii aceia.

Am ezitat înainte să pun următoarea întrebare. Expresia lui Hannah trecuse de la nelinişte la suspiciune şi, când am ridicat privirea spre ea, deschise ochii larg, pe ascuns şi clătină din cap spre mine, şuierându-mi în mod clar să-mi termin interogatoriul. Interviul. Orice era ceea ce făceam. Mai aveam doar o singură întrebare.

— Pe lângă faptul că-i plăteați cheltuielile de întreținere, ați plătit vreodată şi un avocat pentru fratele dumneavoastră?

Preț de un moment doar, masca sa de moşneag afabil dispăru şi se uită la mine cu o privire plină de ură şi de curiozitate. Chiar în clipa aceea, mi-am amintit unde-l văzusem prima dată: la Lupul Singuratic. Era bătrânul care stătea singur la capătul barului, singurul care nu scotea nicio vorbă. Acum ştia că ştiu că fratele lui era ceva aparte, ceva mai mult decât părea să fie şi, din văpaia belicoasă a acelei priviri, am ştiut că ştia că ştiu. Se întunecă la față şi deschise ochii larg, îşi strâmbă gura într-un rânjet inexpresiv şi se scarpină absent la coapsă, scrutându-mă.

— Avocat? Ce făcea Jaanja cu banii n-am ştiut niciodată. Dar de ce întrebi?

— Păi, potrivit cuiva de la facultatea de istorie din Wickenden, a avut nişte probleme cu legea.

— Paul!

Hannah vorbi atât de tăios, încât am tresărit.

— Tonu a venit tocmai din Estonia ca să ridice trupul neînsuflețit al fratelui său, nu ca să asculte vorbindu-se despre eventualele lui probleme. Chiar are importanță în clipa asta?

— Face parte din meseria mea să cercetez astfel de lucruri. Şi da, s-ar putea să aibă mare importanță, fiindcă…

— Nu văd cum, zise Tonu, ridicându-se încet în picioare şi sprijinindu-se în baston. Ți-am spus, cred, ce voiai să ştii, nu? E timpul acum ca bătrânul să se întoarcă la confortul micuței sale camere.

Hannah îl ajută să-şi îmbrace haina şi să-şi pună pălăria pe cap.

— Aveți destulă mâncare? Ce veți mânca?

— E-o mică tavernă, cred, puțin mai jos de pensiunea unde stau. Voi mânca hamburgeri americani şi-l voi asculta pe Elvis Presley la unul dintre tonomatele voastre, apoi voi dormi în marele meu pat american.

— Nu ştiam că există bucătărie la Lupul Singuratic, m-am hazardat.

Ezită scurt în vreme ce-şi îmbrăca haina, apoi expiră cu nerăbdare.

— Nu, localul acela unde m-ai văzut prima oară nu are, spuse, uitându-se țintă la mine. Am fost acolo, dat fiind că nu întrebi dar îți doreşti s-o faci, fiindcă Jaanja mi-a scris despre el în scrisorile pe care le trimitea acasă. Voiam să cunosc mai bine viața americană a fratelui meu, aşa că am mers acolo pentru un pahar de brandy de după-amiază.Dar tot nu reuşesc să înțeleg de ce-ar face asta parte din necrologul fratelui meu şi, dacă ai într-adevăr intenția să scrii aşa ceva, te rog s-o faci repede. Te rog, de asemenea, să respecți sanctitatea morților şi să nu-l vorbeşti de rău.

O sărută pe Hannah pe ambii obraji şi îi ură noapte bună cu o plecăciune curtenitoare. Mie îmi aruncă o ocheadă plină de ostilitate în vreme ce ieşea clătinându-se pe uşă şi dădea colțul casei. M-am pregătit să primesc furia lui Hannah pentru că îi insultasem oaspetele, pentru curiozitatea mea necuviincioasă şi pentru o serie întreagă de alte lucruri pe care e posibil să le fi făcut sau să fi omis să le fac, şi de care nu ştiam încă nimic.

În schimb, ea închise uşa în urma lui şi îşi sprijini capul de canatul acesteia. Mi se părea că plânge. I-am văzut zidul de reținere şi de siguranță de sine cum se sfărâmă şi se năruie şi, când ridică fruntea, am văzut-o cum încearcă să-l reconstruiască. Când se întoarse cu fața spre mine, zâmbea, însă zâmbetul îi era firav şi amar.

— O, Paul. Ce dezastru.

— La ce te referi?

— La… Nu ştiu, Paul. Ai citit *Hamlet*, nu-i aşa?

— Sigur.

— Am jucat-o pe Ofelia într-o reprezentație la colegiu. Am conviețuit cu drama aceea vreme de un an. Îți aminteşti bine de ea?

— Nu, din păcate. De ce?

— Discursul Regelui-Actor?

Mă luă de mână, îşi împleti degetele cu ale mele, apoi îmi dădu drumul. Am clătinat din cap, nesigur. Părea gravă, îmbătrânită, obosită şi încurcată: ochii îi licăreau în loc să-i strălucească, era palidă la față, iar trăsăturile ei

aveau o ascuțime atât de febrilă, încât m-au făcut să mă gândesc că era bolnavă.

— Ți-aminteşti cum se sfârşeşte?

— Nu.

— „Voința-ne şi soarta-s în răspăr. / Ce plănuim – într-una se destramă, / Iar gândul nostru nu-i luat în seamă.”[19]

— Nu… Care-i problema, Hannah? Vrei să stai jos? Am nişte vin şi ceva mâncare, dacă ți-e foame. Ce s-a întâmplat?

— Cum ştim când am făcut bine şi când am vrut doar să facem bine?

Îşi încleştă pumnii şi strânse din dinți, lăsându-şi capul în palme. Când ridică din nou ochii, redevenise cea dintotdeauna şi propuse să mergem la mine, ca să-i pot pregăti cina.

— Sigur, am fost de acord. Dar eşti sigură că te simți bine?

— Sunt bine. Sincer. Cred că mi-e doar foame. Şi, vorbind cu Tonu, mi-am dat seama că Jaan a murit cu adevărat şi că mi-e dor de el.

— Asta-i tot? Hannah, mă îngrijorezi. În dimineața asta am găsit…

Se aplecă în față şi mă sărută, plimbându-şi o mână pe obrazul şi în jurul gâtului meu.

— N-ai de ce să te îngrijorezi, spuse, ținându-mi fața în mâini şi uitându-se direct în ochii mei. Ține minte asta: nu trebuie niciodată să te îngrijorezi în privința mea.

Îmi mişcă în jos capul în semn de aprobare, apoi îmi dădu drumul şi mă luă de braț.

— Mergem? Nu ți-am văzut încă apartamentul şi mi-e foame. Nu ştiam că ştii să găteşti.

— Nu-s sigur că ştiu. Ingredientele sunt ale mele, nu însă şi rezultatele.

CUŞTILE KAGHANULUI
(FOCUL)

Focul lăuntric e dragostea divină. Am aflat asta după ce m-am ars la mână cu o manifestare a focului exterior în vreme ce încercam să-mi aprind pipa atârnând cu capul în jos de o grindă.

C. Mortmain, *Nu numai dragonul*

— Din cuvântul arab *ashk,* care înseamnă „iubire”. Acesta e oraşul iubirii.

Ghidul rânji şi făcu o uşoară plecăciune din cap atunci când îl întoarse spre clientul său, care, în loc să admire panorama, se uita în jos spre balconul de piatră. Un scorpion negru de dimensiunile unei grenade execută un dans al umbrelor la picioarele celor doi bărbați. Ghidul îl stârni cu bastonul, provocând cinci atacuri rapide, dar ineficiente, înainte de a-l azvârli departe cu o lovitură expertă din încheietura mâinii.

— Jucam hochei. La şcoală. Pe pista ofițerilor.

Desenă cu bastonul un arc de-a curmezişul câmpului lor vizual, continuând să întoarcă privirea pentru a vedea dacă celălalt era mulțumit. Cu un surâs fals şi servil lipit pe buze, frământa un fir ce-i atârna de la mâneca tunicii, făcându-l minge, răsucindu-l, trăgând de el, alungind firul şi scurtând mâneca. Munții Kopet Dag se profilau în depărtare ca nişte mormane de folie de aluminiu purpurie, mototolită. Oraşul însuşi părea acoperit de un strat etern de praf; nu era niciodată perfect vizibil, iar detaliile se schimbau la fiecare suflare de vânt. Străzile şi casele urmăreau o schemă precisă; în cel mai pur stil sovietic, urbaniştii eliminaseră toate urmele de fantezie şi de inventivitate.

— Noul oraş, domnule. Complet nou. Un cutremur a distrus adevăratul Ashgabat acum aproape patruzeci de ani.

— Aşa am citit şi eu. Dar nu-mi amintesc să fi auzit vreodată vorbindu-se despre asta.

— Nu. În anii aceia nu am… Niciodată n-ați…

— Cutremurele nu loveau țările socialiste, replică clientul cu un zâmbet şmecheresc.

— Sigur că nu. Vulturul de Fier ne îndruma către un viitor glorios, iar noi construiam statul ideal al relațiilor dintre oameni pe pământ. Lucram în

armonie cu natura. O dominam. Natura nu putea, deci, să se revolte împotriva noastră, înțelegeți? V-amintiți?

— Da.

— Şi, dacă nu sunt indiscret, unde vă aflați dumneavoastră în perioada aceea?

— De fapt, nu eram încă născut. Dar predau la facultatea de studii istorice şi dialectice marxist-leniniste din Rostov-pe-Don, şi am citit multe despre anii aceia. O perioadă dificilă, mai cu seamă în republicile astea.

Ghidul, mai mult din obişnuință decât din necesitate, aruncă o privire peste ambii umeri înainte de a se întoarce neliniştit către clientul său. Cu un gest nervos, plescăi din limbă prin spațiul unde ar fi trebuit să se afle cei trei dinți din față de sus. Oamenii încă nu vorbeau deschis despre asemenea lucruri. Noua franchețe care, din câte se zvonea, se răspândise în cercurile oficiale de la Moscova şi Leningrad nu suflase încă spre sud până în capitala aceea dezolată a unei regiuni căzute pentru totdeauna în obscuritate.

— Atunci, trebuie să vă spun „profesore", „tovarăşe", sau poate altfel?

— Cum doreşti. Profesor Ostrov e perfect.

În realitate, era departe de-a fi perfect: era pentru prima dată când lucra dându-se drept rus şi, chiar dacă vorbea fluent limba, accentul său caucazian i se insinua din când în când în pronunție, sfidându-i orice efort. Spera ca ceilalți să-l confunde cu o cadență meridională… De unde şi declarația sa de-a fi venit din Rostov-pe-Don.

Evident, îşi putea susține această declarație – şi toate celelalte declarații ale profesorului Ostrov – cu indispensabilele documente semnate, sigilate, decorate, stanțate şi parafate. Eliminând religia, Uniunea Sovietică înlocuise cu bucățele de hârtie şi ştampile de gumă icoanele înnegrite de tămâie care, pe pereții bisericilor, reprezentau figuri triste cu ochi goi. Când se înregistrase la Hotelul Turist, arătase o scrisoare purtând ştampila Institutului Tehnic din Rostov-pe-Don, care-l prezenta ca pe un cercetător istoric venit la Ashgabat pentru a admira operele eroicului popor turkmen expuse în Bazarul Tolkuchka. Recepționista îl privise cu superioritatea plictisită a funcționarului de provincie care exercită o putere măruntă şi limitată. Târându-şi paşii de-a lungul coridorului, ca o țestoasă ce-şi caută carapacea, îl însoțise în cameră, îi spusese când va primi apă caldă şi-i amintise să-i lase ei cheia de fiecare dată când părăsea hotelul.

Dorind să facă o favoare unui ilustru cărturar venit în vizită din Rusia, Institutul Tehnic pentru Puterea Poporului din Ashgabat îi oferise lui Ostrov un ghid. Acesta îi refuzase pe primii patru, până când i-l trimiseseră pe cel pe care venise să-l întâlnească, pe Murat, care, în clipa aceea, era ocupat să spargă fistic în măsele şi să scuipe cojile de la balcon. Faptul că Murat nu ştia că viitorul său client venise la Ashgabat pentru a-l întâlni tocmai pe el făcea misiunea mult mai simplă. Ostrov îl văzu cum ţinteşte după pietoni.

Pentru a deveni Ostrov, Abulfaz îşi răsese deopotrivă barba şi creştetul capului şi purta o jachetă albastră greşită ca mărime cu o insignă reprezentându-l pe Lenin la rever, apoi o cămaşă albă ieftină şi o cravată roşie pătată şi deşirată. Îşi arcuise sprâncenele, însă îşi coborâse colţurile buzelor, pentru a părea deopotrivă atent şi permanent nemulţumit: o expresie de profesor universitar. Când îşi întoarse privirea către Murat, ghidul îşi puse fisticul în buzunar şi se îndepărtă de marginea balconului.

— Mergem? întrebă Abulfaz.

— Sigur că da, tovarăşe profesor. Unde doriţi să mergem?

— Păi, după cum ştii, am venit să analizez şi să mă documentez cu privire la artizanatul tradiţional turkmen, mai cu seamă cu privire la covoare, aşa încât…

— Bineînţeles. Mergem la Tolkuchka, nu-i aşa? În cazul ăsta, trebuie să organizăm transportul.

— Desigur. Să vii în faţa hotelului cu o maşină, peste o oră. Presupun că va trebui să plătesc transportul privat. Dacă e posibil, cu maşina şi, dacă e posibil, cu o maşină care să nu se strice chiar astăzi.

— Da, domnule. Într-o oră.

Şaizeci de minute şi treizeci şi două de secunde mai târziu, Abulfaz/Ostrov şi Murat se înghesuiră pe bancheta din spate a unei Lada purpurii. Vărul lui Murat, un bărbat uriaş cu barbă atât de deasă şi de mare încât părea să-i stea sferică pe jumătatea inferioară a feţei, întinzându-se în mod egal în toate direcţiile, conduse maşina în conformitate cu principiul după care cauzalitatea era unicul factor determinant al destinului uman. Forţa voinţei, lipiciul industrial şterpelit dintr-o bază aeriană sovietică şi câteva curele de cauciuc ţineau în frâu entropia vehiculului. Abulfaz, care călătorise în locuri mai rele şi cu şoferi mai răi, nu era speriat, dar Ostrov trebuia să fie, aşa că-şi încorda muşchii şi produse picături vizibile pe capul chilug, precum şi semiluni de transpiraţie la subsuori. Murat şi vărul lui

sporovăiau veseli în rusă şi turkmenă; şoferul se întorcea deseori complet în scaun şi gesticula spre vărul său cu ambele mâini, strângând volanul între genunchi.

Luând o curbă – evident, cu toată viteza de care era în stare maşina – aproape că se loviră de partea din spate a unui camion cenuşiu mizerabil, a cărui platformă era plină cu țesături colorate, în culori bogate, de toate nuanțele, şi în modele ca acelea pe care le vezi în spatele pleoapelor atunci când strângi din ochi cu fața spre soarele amiezii. Vărul acționă claxonul şi înjură. Sute de covoare, inspirate din paginile basmelor sau din versurile cântecelor uitate, urcate într-un vehicul vechi şi hârbuit, în partea aceea prăfoasă şi abandonată a unei țări pe cale de destrămare. Abulfaz se frecă la ochi; Murat râse.

— Minunate, tovarăşe profesor, nu? Covoare turkmene, cele mai frumoase din lume. Asta ați venit să vedeți?

— Minunate, fu de acord Abulfaz.

Piața apăru tremurând în deşertul după-amiezii, dar, odată intrați, Tolkuchka înlătură repede pretențiile de bazar şi se transformă într-o piață sovietică: piese auto, țigări rulate manual şi haine amorfe de culoare bej. Repetiția şi excesul de bunuri inutile alimentau iluzia abundenței.

Murat deveni pe dată ghid, protector, interpret şi vânzător ambulant pentru Abulfaz, care nu voia decât ca Murat să se simtă comod, expert şi, prin urmare, să fie cu garda jos. Se lăsă aşadar tras de cot, permise să i se ofere pui vii, dinți de aur scoşi de la cadavre, berete pătrate brodate, perii de păr, fete tinere, radiouri ilegale cu unde scurte, cărămizi de haşiş, bucăți de țesătură unsuroasă şi bucăți de țesătură lucioasă şi animale de povară cu ochi trişti, păstrându-şi în tot acest timp un aer concentrat de superioritate etnică şi intelectuală.

— Cum se cumpără aici? îl întrebă pe Murat.

— În multe feluri, tovarăşe profesor. Uneori cu valută forte, mai ales pentru turişti. Pentru ceilalți, prin troc, prin schimb. De ce mă întrebați?

— Eu credeam că mare parte din bunurile de calitate sunt expediate la Moscova. Cum ar fi mormanul acela de covoare sau cearşafurile alea din mătase maro.

— Da. Multe sunt trimise, dar oamenii țin ceva deoparte, toți țin deoparte câteva obiecte ca să le vândă sau să le schimbe aici. Şi trebuie să țineți minte că oamenii vin aici de peste tot, de peste tot, de peste tot. Din toate

părțile lumii. Astăzi pare ceva enorm, dar mâine vor veni alți o mie după ce aceşti o mie îşi vor fi vândut ceea ce au de vândut.

— Din toată lumea?

— Păi, da. Sigur, nu, nu chiar din toată lumea, dar din toată zona asta, din toată Asia Centrală.

— Ce-mi poți spune despre ruşii proveniți din Asia Centrală?

— A! A, da.

Murat chicoti şi îşi frecă agitat degetele de la o mână cu degetele de la cealaltă.

— Fără ruşi. Cu excepția dumneavoastră. Dumneavoastră sunteți astăzi singurul rus de aici, răspunse cu un râset forțat.

— A!

Ostrov se uită în jur, având grijă ca masca neliniştii sale să nu-i trădeze curiozitatea.

— Şi ce s-ar întâmpla dacă ar fi să te îndepărtezi de mine? Să mă laşi aici, în mijlocul pieței, îmbrăcat aşa cum sunt, arătând aşa cum arăt?

— Nu are rost să ne gândim. Nu se va întâmpla.

— Ştiu. Dar să zicem că s-ar întâmpla.

— A! Păi, uitați-vă în spate. Încet.

Abulfaz se întoarse. În spatele lui, un bărbat cu pieptul gol, cu o mustață groasă şi o sprânceană lipsă, lovea un alt bărbat cu o tobă de eşapament. O femeie cu o năframă de culoarea nisipului luminat de lună stătea în picioare, impasibilă, în fața unui rând de saci conținând mirodenii ce se coceau încet sub soarele puternic al după-amiezii. Când aroma cuişoarelor prăjite îi ajunse la nas, Abulfaz se gândi la degetele pătate ale bunicii sale; vântul se schimbă şi simți miros de sumac şi de cimbru – *za'atar* – şi se gândi la unchiul său, brutar, pe jumătate arab, şi la pâinea caldă cu ierburi pe care acesta o rupea cu degetele. Povestitorii şi vânzătorii de mirodenii, reflectă el, aveau o putere supranaturală asupra memoriei şi trebuiau ocoliți.

Chiar în clipa aceea, simți pe mână o picătură de lichid cald. Auzi un țipăt hidos şi văzu cum sângele țâşneşte ca un curcubeu din gâtul unui miel proaspăt măcelărit. Cu câteva tăieturi şi smucituri, măcelarul trase pielea de pe el ca pe-o mănuşă. Murat îi dădu lui Abulfaz un ghiont în spate şi înclină aproape imperceptibil din cap spre un grup de trei bărbați – toți înalți, slabi şi aproape regali, cu nasuri lungi, ochi verzi şi piele pergamentoasă – ce stăteau tăcuți în picioare între măcelar şi vânzătoarea de mirodenii, cu ochii ațintiți la Abulfaz.

— Vedeți? Amicii dumneavoastră. Noii dumneavoastră amici, chicoti Murat. Suntem în Uniunea Sovietică, aşa încât suntem cu toții frați întru socialism, desigur, dar dumneavoastră, tovarăşe profesor… dumneavoastră sunteți fratele mai mare. Preferatul părinților.

— Şi?

— Şi poate că nouă, fraților mai mici, ne place să avem puțin loc numai pentru noi. Nu putem ține ruşii afară, nu tocmai, dar facem în aşa fel încât, dacă vor într-adevăr să vină aici, să trebuiască să fie însoțiți de unul dintre noi ori, dacă nu, să aducă cu ei un batalion de soldați şi, cine ştie, poate chiar şi aşa s-ar sfârşi rău pentru ei.

— Oamenii aceia sunt înarmați?

— Înarmați? Acesta e ținutul turkmenilor! Toată lumea e înarmată. Priviți aici, spuse Murat, desfăcându-şi tunica şi arătându-i un pistol Walther prins la brâu. Dar dumneavoastră nu vă faceți griji. Mergem unde vreți să mergem şi totul va fi bine.

În vreme ce Murat îşi strângea la loc tunica, Abulfaz se apropie de cei trei bărbați şi începu să le vorbească. Murat se uită la el cu gura căscată, dar apoi văzu strângeri de mâini, urmate de surâsuri şi aplecări suspicioase de capete. Abulfaz se aşeză în fața celor trei necunoscuți; Murat îl văzu cum îşi verifică interiorul jachetei, cum dă mâna grijuliu, dar cu emfază, cu toți trei, apoi cum îşi duce palma la inimă cu o plecăciune uşoară. Când se întoarse, Murat îl văzu în treacăt ca pe-o altă persoană – felul în care îşi ținea capul puțin mai semeț, poate, sau o expresie mult mai dură decât dispretul ce-i apăru timp de o clipă pe chipul inexpresiv – însă Ostrov redeveni Ostrov când ajunse înapoi lângă el.

— Ce ați făcut? întrebă ghidul cu fereală.

Abulfaz nu-şi dădea seama dacă Murat era furios sau îngrozit.

— I-ați provocat? V-am spus, tovarăşe profesor, pentru binele dumneavoastră, să vă întoarceți spre ei încet. Să nu atrageți atenția. Ce ați făcut?

— Ahmot, Ilham şi Mundir sunt acum protectorii mei.

— Eu şi verii mei suntem protectorii dumneavoastră, se răsti Murat, şi ne-ați insultat, ne-ați insultat onoarea.

— N-am vrut să fac asta, dar am nevoie de o garanție. În caz că te hotărăşti să mă laşi în voia sorții.

— De ce? Nu v-am arătat pistolul meu? Nu-l vedeți pe vărul meu zece paşi mai încolo cum vă supraveghează încontinuu? De ce şi ei?

— Murat, vreau să mă duci la mătuşa ta.
— Cum? Dar eu nu…
— Lasă asta. Vreau să mă duci la Vânzătoarea de Legende.

După ce trecu pe lângă patru vânzătoare de mirodenii – toate femei de vârstă mijlocie având aceeaşi expresie goală, năucă, cu eşarfe în culori neutre înfăşurate de două ori şi jumătate în jurul capetelor – Abulfaz începu să creadă că piața era un labirint de oglinzi. Se aflau acolo un miel şi un măcelar, un vânzător de şoimi cu un ochi de sticlă, iar Murat îl conducea în cercuri concentrice departe de forfota din mijlocul pieței. Din fericire, cei trei protectori ai săi îi urmau îndeaproape; ar fi trebuit doar să dea cu ochelarii de pământ, iar aceştia i-ar fi tăiat gâtul lui Murat şi l-ar fi dus de acolo, garantând astfel siguranța lui şi bogăția lor. În cariera sa, Abulfaz asistase la miracole ce se puteau înfăptui cu o cunoaştere aproximativă a limbii locale, un minimum de carismă şi o rezervă inepuizabilă de portrete ale lui Benjamin Franklin în negru şi verde.

Murat îşi supse dinții, întoarse capul şi scuipă. Dădu drumul brațului lui Abulfaz pentru a se şterge la gură cu mâneca şi, imediat ce pierdură pasul, Ahmot îl împinse brutal, arătându-i cu un gest să-l prindă din nou pe profesor de braț.

— În ce limbă le-ați vorbit? îşi întrebă Murat clientul.
— În tadjică. N-o cunosc foarte bine, dar, după cât se pare, a fost suficient.
— Înțelegeți când eu şi vărul meu vorbim între noi în turkmenă?
— Nu atât de mult pe cât ar trebui. Poate, după ce-o vom fi vizitat pe mătuşa ta, îmi vei da nişte lecții.
— Poate, pentru prețul corect. Dacă-i puteți transforma în gărzi pe oamenii ăştia, poate ştiți să faceți lucruri mai grandioase decât să învățați o altă limbă. Câte vorbiți?
— Mai multe decât ai crede.
— Nu mă surprinde. Majoritatea oamenilor de aici ştiu două limbi: turkmenă şi versiunea de turkmenă răspândită în clanul respectiv. Cei educați, ca mine, ştiu şi rusa. Uzbecii care vin aici vorbesc patru sau cinci. În țara asta, toți cunosc şi altceva în afară de turkmenă. Toți obțin mai mult, toți câştigă mai mult, toți… Mereu, mereu, mereu, pentru totdeauna.
— Să-ți spun o glumă despre limbi? întrebă Abulfaz.
— O glumă. Da, bine.

— Cum se numeşte un rus care vorbeşte patru limbi?
— Nu ştiu.
— Sionist. Dar un rus care vorbeşte trei limbi?
— Nu ştiu.
— Spion. Dar două?… Nu? Naționalist. Şi una doar?…
Internaționalist.
— Nu mi se pare foarte comică.
Murat se îmbufnă.
— Credeam că cineva originar din provinciile internaționalizate ale Maicii Rusii ar aprecia umorul ei.
— Încercați să mă băgați în necaz vorbind de rău despre Uniunea Sovietică? Fiindcă vă spun fățiş că-mi iubesc patria, şi cred cu sinceritate că făurim o cărare spre un viitor luminos, unit sub flamura roşie a socialismului.
— Da, sigur că da. Şi eu cred că-n fiecare iarnă Moş Gerilă şi Crăiasa Zăpezilor ies din pădure pentru a împărți cadouri tuturor băieților şi fetelor cuminți.
Murat îşi plimbă limba peste buzele uscate şi se uită țintă la bărbatul pe care-l ghida. Clientul său era mai mic decât el şi puțin mai rotund, cu un chip atât de lipsit de caracter şi detalii, fără de cusur şi neatrăgător, încât părea incomplet format. Ostrov lua în derâdere principiile sovietice (şi încă fără teamă, pe deasupra), dar avea la el o autorizație sovietică ce-i permitea să viziteze o piață pentru care aparent nu manifesta mare interes. Provenea dintr-un oraş de provincie din sudul Rusiei, dar se împrietenise cu trei tadjici care l-ar fi ucis la cel mai mic semn de provocare. Şi ştia ceva care era îngropat de secole nu doar în clanul lui Murat, ci aproape exclusiv doar în familia sa.

În fața unei dughene cât se poate de goale, Murat sărută o femeie bătrână ce purta în jurul gâtului şaisprezece cuşti, fiecare conținând câte un cărăbuş mare şi plin de viață, cu antene lungi.
— Poartă noroc, explică Murat. Unul dintre aceşti *khorens* se eliberează în pragul casei. Dacă merge afară, casa ți-e binecuvântată vreme de şapte recolte şi şapte ierni. Dacă merge înăuntru, trebuie să-l urmezi în timp ce adună spiritele ascunse acolo şi, după ce s-a plimbat prin toate camerele, îl arunci în foc. Mătuşa mea e singurul membru al clanului care are voie să-i prindă din deşert.

Femeia făcu o plecăciune scurtă din cap către un băiat cu chip umbrit şi ochi înguşti, care încerca să smulgă penele unui pui viu închis într-o cuşcă; acesta luă salba, iar ea îi conduse pe bărbați într-o mică iurtă improvizată în spatele dughenei.

Îi invită să se aşeze pe un covor cu un motiv de triunghiuri întrepătrunse, în culori precum purpuriu, verde-muşchi şi aur şlefuit. Ea se aşeză în fața lor, scoase din cufărul din spatele ei un covor rotund, cu franjuri, şi-l întinse pe jos înaintea sa. Se uită la oaspeți cu o privire goală, bănuitoare, nerăbdătoare.

— Ştii cine sunt? întrebă Abulfaz în rusă.

— Ştiam că astăzi va veni să mă caute un străin, răspunse ea.

Vocea ei avea timbrul şi asprimea dulce a unui fluier de lemn. Părea puțin folosită şi, prin urmare, mai tânără decât oricare altă parte a corpului său.

— Restul nu mă priveşte, dar s-au scurs multe generații de când unul din stirpea mea a făcut negoț cu un străin. Nu ştiam că aveți cunoştință de existența noastră, dar bănuiam că ştiați despre ignoranța mea şi, la rândul meu, bănuiam ce credeați despre lipsa mea de cunoaştere. Acesta-i un lanț, vedeți, şi, ca aproape toate lanțurile de informații, este deopotrivă infinit şi inutil. Dar este de asemenea de bun augur, fiindcă a constituit subiectul primei noastre discuții, şi mă simt îndatorată să vi-l ofer.

Scoase din cufăr o curea groasă şi neagră ce părea să se afle într-o continuă mişcare impetuoasă: trei şerpi, fiecare având gura prinsă de coada celuilalt cu cârlige de pescuit rudimentare, duble.

— Inelul lui Munatir, Regele Selgiucid al Şerpilor şi stră-stră-stră-străbunicul meu. Pentru a vă ajuta să arătați duşmanului multe fețe. Dar poate că un străin ca dumneavoastră nu are trebuință de un asemenea instrument.

— Nu am, zise Abulfaz, ferindu-se de şerpii scoşi la iveală.

Femeia îşi puse reptilele ce încă se zvârcoleau înapoi în cufăr şi se întoarse cu fața spre Abulfaz, cu mâinile împletite cu eleganță în poală, – un gest în acelaşi timp auster şi atât de infantil, încât era deconcertant.

— De ce ați venit?

Tonul ei era un amestec de zeflemea şi sinceră curiozitate.

— După Cuştile Kaghanului.

La aceasta, femeia chicoti şi duse o mână la gură; anii îi căzură de pe chip ca frunzele moarte în bătaia vântului.

— Asta-i o adevărată onoare. Chiar şi mulţi dintre oamenii noştri au uitat de acestea. Ar trebui să vă întreb cum de ştiţi despre ele, dar mă tem că-mi veţi spune. În orice caz, eu nu sunt decât o sărmană vânzătoare. Ce-mi veţi da în schimb?

— Sunt la dumneata?

Femeia suspină şi duse o mână înapoi. Tot braţul, până la umăr, îi dispăru în cufăr şi scotoci acolo cu ochii în altă parte, de parcă ar fi fost oarbă. Ridică din sprâncene şi scoase un vas de lut. Vasul era lat cât palma unui om şi de două ori mai înalt; capacul gros avea un mâner rudimentar la mijloc. Părea făcut de un copil şi lăsat să se usuce la soare, fără smalţ, lăcuire sau decoraţiuni de vreun fel. Abulfaz se întrebă câţi oameni văzuseră vasul acela pe marginea drumului şi trecuseră pe lângă el; se întrebă de câte ori fusese clanul jefuit, iar Cuşca rămăsese în posesia lui doar fiindcă arăta atât de banal. Se întrebă cât de diferită ar fi fost lumea dacă hoţii aceia i-ar fi cunoscut valoarea.

— Arată-mi-l, îi spuse femeii.

Aceasta ridică vasul în faţa ochilor, ca pentru a-l cerceta, apoi i-l întinse lui, pentru a face acelaşi lucru. Abulfaz clătină din cap. Femeia luă capacul, aprinse un chibrit şi-l aruncă în vas. Pereţii de lut se încălziră şi străluciră ca o lanternă. Lumina se reflectă în ochelarii profesorului şi ajunse pe obrajii femeii, făcând-o să arate ca şi când ar fi plâns cu lacrimi incandescente. Abulfaz întinse o mână, iar ea trase vasul.

— După asta aţi venit? întrebă ea.

Abulfaz aprobă din cap. Cu un surâs ştiutor, ea îndreptă capacul şi stinse lumina.

— Splendoarea unui soare minuscul. O singură scânteie durează până când cineva o stinge în mod voit. O puteţi duce oriunde, prin orice vreme.

— Cum funcţionează? întrebă Abulfaz, cu ochii aprinşi de ceva foarte aproape de pofta carnală.

— Poveştile se opresc aici. Nu ştiu. Mă îndoiesc că ştie cineva. Străbuna mea, poate, care a fost ultimul vizir şi doctor al Kaghanului, dar nimeni altcineva. Ce importanţă are?

Abulfaz aprobă din cap curtenitor.

— Unde este geamănul său?

— Geamănul?

— Mătuşă, nu ţi-am cerut cumva Cuştile Kaghanului? Sunt două. Vreau să le cumpăr pe amândouă.

— A! făcu ea.

Îşi împleti din nou mâinile în faţă şi se uită în jos în vreme ce vorbi:

— În punctul acesta trebuie să vă mărturisesc: nu sunteţi primul, ci al doilea străin care face o vizită unei Vânzătoare de Legende. De fapt, sunteţi al doilea străin care mă vizitează în răstimp de o lună. A venit un altul… Murat l-a condus şi pe el, împreună cu vărul lui. Dar nu avea acei trei lei în piele de om care să-l păzească. Şi abia dacă o rupea pe ruseşte. Ştia despre Cuşti, dar credea că există doar una. A cumpărat doar una, ştiţi… Cuşca Lunii.

— Şi i-ai vândut doar una? Ai separat gemenii?

— Păi, da. Aveam o datorie, vedeţi, o datorie foarte mare care mi-a fost lăsată de străbunica străbunicii mele. El a lichidat-o în schimbul Cuştii.

Pentru prima dată după ani de zile, Abulfaz era surprins.

— Cine era? Unde-a ajuns cealaltă Cuşcă?

— Nu mi-a spus cum îl cheamă. A zis că este englez şi că se ocupă de plante, că le cultivă. Că unele exemplare sunt foarte speciale şi cresc doar sub razele lunii, iar zilele de vară, a adăugat, sunt atât de lungi în Anglia!

Obiectul nr. 10: Un vas rotund de lut, cu diametrul de zece centimetri şi înalt de douăzeci. Nici smălţuit, nici vopsit, făcut din lut brut, cu amprentele digitale ale olarului încă vizibile pe exterior. Una dintre cele două „Cuşti ale Kaghanului”, acesta emite o lumină galbenă radiantă şi se numeşte Cuşca Soarelui. Geamănul său, făcut din lut negru, produce o strălucire rece şi argintie şi este numit Cuşca Lunii.

Data fabricaţiei: Amănuntele care oferă indicii în această privinţă sunt puţine, dacă nu de-a dreptul inexistente: olarul era nepriceput şi lucra rudimentar; fie nu ştia de existenţa smalţurilor, fie a ales să nu le folosească; tehnica împodobirii era fie străină de el, fie a considerat-o nepotrivită

acestei creații; fie nu ştia de arderea în cuptor, fie a ales să-l usuce la soare. Desigur, exemplarul e unic pentru capacitatea lui de captare, emitere, intensificare şi conservare a luminii.

Fabricant: Legenda asociază Cuştile cu curtea khazarilor Kaghan. Titlul „Kaghan” provine fie din cuvântul ebraic *cohen,* însemnând „preot”, fie din tătarul *khan,* însemnând „conducător”; etimologia pe care o alegi depinde de răspunsul tău la întrebarea dacă locuitorii khazari au acceptat iudaismul sau islamismul (ori creştinismul, alternativa cea mai probabilă din punct de vedere istoric, chiar dacă mai puțin interesantă pe plan lingvistic). Statul khazar a dispărut în jurul secolului al X-lea – încă o dată, condițiile precise ale dispariției sale şi poveştile ulterioare ale locuitorilor lui variază în funcție de credința avraamică – dar al-Idrisi i-a situat capitala între fluviile Volga şi Don, aproape de actualul oraş rusesc Rostov-pe-Don.

Reprezentanții tuturor celor trei religii menționează Cuştile în scrierile lor asupra khazarilor. Solomon Benjamin ben Benjamin, un rabin andaluz, compozitor, teolog şi teoretician al culorilor, a consemnat că „Kaghanul pe care voi l-ați numit Yusuf, iar eu Iosif, m-a întrebat dacă s-ar putea găsi pe pământ o sursă a luminii mai durabilă decât aceea fie a soarelui, fie a lunii, care se sting în fiecare noapte, şi mai de încredere decât aceea a focului, ce poate varia şi muri ca un bătrân a cărui singură fiică se căsătoreşte cu un infidel. Am răspuns că soarele este veşnic şi noaptea nu este decât orbirea pământului, însă el a contrazis acest argument şi mi-a arătat două recipiente din teracotă, unul deschis, iar altul închis la culoare, ambele mai rudimentare decât orice obiect demn de un calif, şi a aruncat în fiecare un bețişor aprins, după care recipientul deschis la culoare a strălucit mai întâi în nuanța obrazului unei fete tinere îndrăgostite, apoi care a adoptat licărirea din ochii unui om care-a descoperit rezolvarea unei probleme grele şi, în cele din urmă, a răspândit constant splendoarea unui soare mic. Celălalt a strălucit puternic ca o femeie orgolioasă curtată de un cărturar înflăcărat, dar sărac, argintiu ca un lac în timpul nopții sau ca o fiică a lunii”.

Un cleric cunoscut doar sub numele de Sa’ad a fost trimis din Tripoli cu o suită de 1.000 de soldați, 250 de femei şi 250 de băieți spre Kaghan. Din păcate, soldații cei mai promițători şi de familie bună au murit odată ajunşi la curtea Kaghanului, „căci, văzând aceste lămpi ce imită sferele cereşti, iubitul meu Ibrahim s-a simțit ofensat, amintindu-şi de interdicția coranică împotriva reproducerii creațiilor divine, şi a încercat să spargă vasele cu

partea plată a săbiei sale. Abia s-a avântat, ducând mâna spre mânerul spadei, când douăzeci de săgeți, trase de arcaşi nevăzuți, ascunşi în nenumăratele unghere ale încăperii Kaghanului, l-au răpus când s-a ridicat în picioare. I-am explicat Kaghanului de ce a murit Ibrahim în felul acela, iar regele infidel a fost foarte impresionat de o religie capabilă să-i elibereze pe adepții ei de teama față de moarte. Vizirul său a afirmat că adepții credinței noastre satisfac exigența umană de a trăi în teroare înlocuind teama de moarte cu teama de păcat, cu diferența că moartea vine doar o singură dată, pe când omul, fiind muritor şi dezgustător, păcătuieşte la fiecare răsuflare".

Şi episcopii Dulcinius şi Sandromes l-au vizitat pe Kaghan, cândva în secolul al IX-lea d.H., când khazarii erau încleştați într-un război violent cu armatele arabe care avansau de la poalele Caucazului. Dulcinius – care a fost martirizat în Țyr şi a devenit sfântul protector al celor ursuzi, al localnicilor, al celor ce merg cu ochii în pământ, dar şi al editorilor de manuscrise – a transmis enigmatic împăratului Tiberius că acest „Kaghan poate ține în mână lumina soarelui şi lumina lunii, dar nu are încă în suflet lumina lui Hristos, Domnul Nostru, şi această lumină este cea pe care i-o voi aduce eu, făcându-l de trei ori binecuvântat pe pământul acesta".

Fabricantul este necunoscut.

Locul de proveniență: Statul khazar se întindea în regiunile Caucazului şi ale Volgăi. Granițele lui precise nu sunt cunoscute; cuprindea fără îndoială părți din Rusia şi e posibil, de asemenea, să fi cuprins zone ce astăzi aparțin Georgiei, Armeniei, Azerbaidjanului, Nagorno-Karabahului şi Turciei orientale.

Ultimul proprietar cunoscut: După absorbția aproape completă a khazarilor de către iudaism, creştinism, islamism sau pur şi simplu de către istorie, locația Cuştilor a dispărut din mărturiile scrise. Oamenii au continuat să vorbească despre ele, dar dimensiunea şi puterea lor au devenit tot mai mari şi mai vagi datorită transmiterii prin viu grai. La curtea selgiucidă, „Cuşca Soarelui" a devenit numele unei constelații, iar „Cuşca Lunii" numele grupurilor de nori ce acoperă luna plină pe trei laturi. După risipirea selgiucizilor, din Cuşti au mai rămas doar ecouri dezmembrate, poveşti despre poveşti despre un element originar îngropat undeva în deşert, înghițit în infinitatea stepei. Fiecare clan de cultivatori cu amintiri

ancestrale ale cuceririlor, fiecare clan de păstori şi nomazi care cândva controlase zona respectivă se definea ca fiind primul deţinător al Cuştilor şi considerau dispariţia lor un simbol al importanţei pierdute. După ce ruşii şi britanicii au rupt Asia Centrală ca pe un iadeş blestemat şi în special după ce ruşii i-au transformat pe aceşti luptători şi căutători în *Homo sovieticus* folosindu-se de putativele focuri istorice (focurile metaforice par întotdeauna să aibă rezultate mai bune atunci când există prin apropiere focuri propriu-zise în care să se încingă vătraiele), Cuştile au devenit monstrul din Loch Ness al istoricilor cercetători din Asia Centrală, o poveste cu fantome născută între muzeul Pitt-Rivers şi pubul Vulturul şi Copilul din Oxford.

Chiar dacă au dispărut pentru restul lumii, Cuştile au intrat de fapt în posesia unui singur clan, al cărui nume este de nepronunţat în orice limbă, dar a cărui descendenţă poate fi verificată şi urmărită direct până la Oghuz Khan, turcul cuceritor care a condus un imperiu ce se întindea de la Marea Arabă şi până la râul Irtâş şi care, potrivit legendei, îşi plănuia bătăliile cu ajutorul unui lup cenuşiu singuratic. Femeile acelui clan au continuat să fie un fel de vindecătoare, „artizane”, cum aproape că le-a numit Robert Burton: psihiatre şi şarlatane care aveau un tezaur de poveşti populare inventate şi de remedii cu nume pompoase, dar cu eficienţă redusă ori absolut ineficiente, în afară de forţa lor de sugestie. Ultima dintre aceste Vânzătoare de Legende avea documente sovietice care o identificau drept Yomtuz Muramasov: ea, nepoţii ei Murat şi Mahmut şi trei etnici tadjici necunoscuţi au fost găsiţi măcelăriţi într-o iurtă, la mică distanţă de marginea bazarului Tolkuchka, în august 1985.

Valoare estimativă: Incalculabilă. Yomtuz ar fi putut da la schimb Cuştile pentru o Lada veche sau pentru Kremlinul însuşi. Pentru a stabili un preţ ar trebui examinate obiecte asemănătoare, obiecte care însă nu există.

Astfel vei obține gloria strălucirii întregii lumi, şi toată obscuritatea te va ocoli

În drum spre casa mea, am făcut câteva încercări eşuate de a deschide o discuție. Hannah mi-a răspuns monosilabic şi a privit pierdută pe geam. Am încercat să fiu vesel, dar eram de fapt extrem de curios, atât în privința lui Hannah, cât şi dacă vom mai găsi vreo parte a corpului țintuită pe uşa mea. M-am gândit să insist să rămânem acasă la ea, dar nu ştiam cum să fac asta într-un fel politicos. M-am gândit de asemenea să-i spun lui Hannah de simbolul de pe cadrul uşii ei, dar nu părea să aibă chef de vorbă. Mi-am spus că, dacă va fi nevoie să explic ceva, voi improviza, iar dacă ne va amenința ceva sau cineva… ei bine, aş fi încercat măcar să nu fug. Jurnaliştii aceia sub treizeci de ani care răspund la scrisorile personale ale cititorilor, în cadrul rubricilor „Stil de viață" din reviste, te sfătuiesc cum să te prezinți cumnaților, cum să aplanezi divergențele religioase cu partenerul de viață şi cum să-ți înfrunți iubita paranoică ce-ți controlează poşta electronică, dar, din câte se pare, niciunul n-a scris vreodată ce să faci când găseşti un canin de om şi un simbol ocult pe uşă, şi nu ştii dacă iubita e de partea ta sau a dentistului.

— Care e al tău? întrebă Hannah în timp ce parcam în spatele clădirii.

Am arătat cu degetul la etajul al treilea, unde o lumină galbenă se distingea în spatele draperiilor (mereu) trase.

— Faci risipă de electricitate, văd, spuse ea, zâmbind subțire.

Părea mai mult obosită decât înfuriată.

— Aia e bucătăria mea. Cred că am fost cu capul în nori azi-dimineață. Cum îți aduci aminte, n-am dormit cine ştie cât ieri noapte.

A surâs, de data aceasta cu mai multă căldură, sărutându-mă pe colțul gurii şi mângâindu-mi fața cu degetele. Am coborât din maşină, iar ea a luat punga cu cumpărături, în ciuda protestelor mele.

De cealaltă parte a străzii, doi tipi cu pântece rotunde şi mustăți, purtând jachete inscripționate cu „Liceul Municipal Lincoln", au ieşit din taverna Colonialul bălăbănindu-se pe picioarele nesigure şi ținându-se de braț. Amândoi râdeau prea tare pentru a nu fi deja amețiți. Brusc, unul dintre ei se întoarse pe călcâie de parcă ar fi fost împuşcat şi vomită pe platforma unui camion roşu care avea într-un rastel, pe lunetă, o puşcă de vânătoare.

— A, rahat, tipu' ăsta-i vânător. Hai să ne cărăm dracului de-aici, bălmăji el şi se cățără în scaunul din dreapta al maşinii celuilalt.

— Casă, dulce casă, am zis.
— Tipii ăia erau puțin prea mari ca să poarte jachete de liceeni, nu crezi?
— Da, aşa e, dacă nu cumva sunt în clasa a patruzeci şi patra.
Am ținut uşa exterioară deschisă, pentru Hannah, şi am urcat la etaj. O rază de lumină brăzda coridorul chiar în fața apartamentului meu. Lumina provenea dinspre uşa mea, care era întredeschisă. Am început să transpir, simțindu-mi stomacul în gât.
— Rahat.
— Ce e?
— Lasă-mă să intru eu primul, am spus pe o voce tremurată.
Nici măcar pe *mine* însumi nu m-am convins de propriu-mi curaj, darămite pe Hannah, care se uita la mine cu ochi mari şi fără să scoată o vorbă.
— Uit uneori să sting lumina, dar nu uit niciodată să încui uşa. Mă poți aştepta aici?
Aprobă din cap şi rămase într-un loc de unde uşa se vedea bine.
Am împins-o fără zgomot, lăsând-o deschisă în urma mea şi strigând atunci când am intrat:
— E cineva aici? E cineva aici?
Drept răspuns, o voce profundă a început să cânte din bucătărie. Cântecul îmi era cunoscut, religios şi în limba latină. Însă asta nu m-a făcut deloc să mă simt mai liniştit.
Am luat singurul lucru din apartament care aducea măcar vag cu o armă: o bâtă de baseball în miniatură, albastră, în genul celor care se dau gratuit când se face reclamă la stadioane, purtând semnăturile membrilor echipei Mets din 1985. Sperând să nu pătez cu sânge autograful lui Hubie Brooks, am înaintat spre bucătărie, strângând bâta în mâna transpirată, ridicată în aer.
Acolo, stând în picioare pe unul dintre scaunele mele şubrede şi cântând în latină cât îl țineau bojocii, era Sal Gomes, căruia strălucirea becului din bucătărie îi transformase capul într-un glob de discotecă. Joe Jadid şedea pe scaunul de lângă el, scuturându-se într-un hohot de râs pe-nfundate. Două sticle desfăcute de Heineken se aflau pe masă.
— Cum ați…? am răbufnit.
Joe îl plesni pe Gomes peste gambă, arătând spre bâta din mâna mea, şi izbucni într-un râs atât de puternic şi de violent, încât îl forță să-şi lase capul pe spate. Se prăvăli la pământ, rupându-mi unul dintre cele două

scaune de bucătărie cu un pârâit ca de foc de armă şi vărsându-şi bere pe pieptul cămăşii şifonate şi pătate de muştar. Gomes încetă să mai cânte şi îşi ajută partenerul să se ridice.

— A fost ideea lui, amice, zise el, luptându-se să-l ridice pe Joe, care încă se mai strica de râs. Îți vom da banii pentru scaun.

— Iisuse Hristoase, Paulie, cu treaba aia chiar c-ai speria de moarte un hoț pitic rupt de foame, emoționat şi aproape orb. Dă-o-ncoa', spuse Joe, mergând în mâini şi în genunchi ca un om care urcă un deal.

În mâinile lui mari, bâta semăna cu un creion colorat.

— Echipa asta mi-a frânt inima. Mookie Wilson. Ron Darling. Ray ducă-se-n mă-sa Knight.

Ieşi din reveria sportivă, aruncă bâta pe podea şi se uită înapoi la mine.

— Apropo, ți-aminteşti ce ți-am spus despre încuietoare la secție-n după-amiaza asta?

— Da.

— Greşeam. De fapt, e un rahat cu ochi; am deschis-o fără cheie cam în zece secunde.

— Trebuie să ştii, interveni Gomes, ştergând berea de pe masă cu buretele meu soios, că Grăsanul ăsta ştie să forțeze şi cele mai bune încuietori. Ştiu că nu s-ar zice văzând ce degete groase are, dar ăsta-i adevărul.

Joe ridică din umeri şi se uită la degetele sale.

— Nici măcar n-a fost nevoie s-o sparg. Ar trebui să funcționeze ca-nainte. Dar trebuie să investeşti într-una mai bună, şi trebuie s-o faci deja mâine.

— Cine v-a dat adresa mea?

— Stimabilii voştri agenți de poliție, Mutt şi Jeff, zise Gomes, aruncând buretele înapoi în chiuvetă cu o privire disprețuitoare.

— Bert şi Allen.

— Cum zici tu. Cel cu mustață mare de morsă e un tip cu adevărat afabil. Polițiştii de provincie sunt altfel decât ceilalți. Aveam şi noi polițişti ca ăştia în St. Clair Point când eram copil. Ăsta nu are prea multă simpatie pentru cei închişi la culoare.

— Nu are prea multă simpatie pentru nimeni. Ce-a făcut, v-a dat pur şi simplu adresa mea?

— Păi, am improvizat şi noi puțin.

S-a uitat la Joe, care îşi ştergea berea de pe cămaşă cu cravata, celălalt scaun al meu pârâind rău prevestitor de fiecare dată când îşi schimba centrul de greutate. După câteva secunde, Joe observă că nu vorbea nimeni şi ridică privirea.

— Mda, ne-a dat adresa ta imediat, fără probleme, spuse el, arătând un rânjet carnivor. N-a trebuit decât să-i spunem despre plângerea depusă împotriva ta la Wickenden. A vrut să ne însoțească aici în persoană.

— Cum? Ce plângere? Ce-am făcut?

— Acte obscene în prezența unui minor, spuse Joe, izbucnind din nou într-un râset puternic.

— Poftim?! Poftim? Dar niciodată n-am… Nu e-adevărat. Spuneți-mi că glumiți doar şi că nu i-ați mai dat lui Olafsson ceva în plus față de ce avea deja împotriva mea.

De data aceasta, Gomes a fost cel care n-a reuşit să-şi înăbuşe râsul şi a izbucnit, mai întâi pe nas ca un strănut şi apoi într-o cascadă de note descendente.

— Sigur că n-am făcut-o. Dar Joe ar fi vrut s-o facă. I-am spus doar că vrem să vorbim cu tine în legătură cu o anchetă aflată în desfăşurare în Wickenden. Însă a fost gata să pună cavaleria pe cai, să spargă uşa şi să te scoată afară pentru a te interoga. Uite, dacă te face să te simți mai bine, o să-i trimitem o scrisoare în care-i vom spune că am stat de vorbă cu tine şi…

Brusc, se îndreptă de spate şi râsul i s-a transformat într-un rânjet alert şi cordial; ridică din sprâncene într-un salut plin de interes. Joe se ridică în picioare şi îşi şterse palmele ude de turul pantalonilor.

— E totul în ordine? întrebă Hannah din spatele meu.

M-am întors: ochii ei cenuşii erau măriți, avea buzele strânse şi uşor curbate în sus într-o expresie de curiozitate confuză. Era într-adevăr un chip frumos, tot numai pomeți înalți, expresii mobile şi calm lichid.

— Îmi pare foarte rău, Paul, nu ştiam că ai companie, zise Gomes.

— Mda, te aşteaptă o domnişoară încântătoare pe scări, iar tu dai buzna şi rupi toată mobila de bucătărie, spuse Joe.

— Totul e bine, am rostit către Hannah. Aceştia sunt doi spărgători de încuietori prieteni de-ai mei, Joe Jadid şi Sal Gomes. Ea este Hannah Rowe.

— Încântat să vă cunosc, domnişoară Rowe. Apropo, este corect să vă informez că Grăsanul, aici de față, a rupt scaunul de bucătărie, nu Paul, zise Gomes.

— Biiine, răspunse Hannah cu fereală, apoi se întoarse spre mine şi întrebă pe o voce săltăreaţă: Paul, unde vrei să pui cumpărăturile? Vrei să dau o fugă să mai cumpăr ceva, acum că suntem patru?

Întrebarea a avut efectul scontat, fiindcă Gomes se ridică în picioare, spunând:

— Mulţumesc, dar trebuie să plecăm. De fapt, am fost şi aşa destul de neciopliţi să intrăm aici în felul ăsta.

Sărută mâna lui Hannah, iar ea îi răspunse imediat cu o falsă reverenţă.

Joe se mulţumi cu o strângere stângace de mână, care îngropa degetele fragile ale lui Hannah într-ale sale.

— Era *Libera me* din Recviemul lui Faure, nu-i aşa? întrebă ea.

— Întocmai, zise Gomes, întorcându-se şi închinându-se. Unul dintre avantajele durabile ale unei educaţii catolice.

— Îmi place mult secvenţa aceea.

— „Eliberează-mă, Doamne, de moartea eternă”. Şi mie-mi place.

Gomes ne salută pe amândoi cu o fluturare generală din mână, iar Joe mă lovi peste umăr, cerându-mi să-l însoţesc afară la maşină. Am rugat-o pe Hannah să încuie uşa după mine. A fost de acord, dar pe chip i-a trecut o expresie bănuitoare.

— Aşadar, băieţi, v-aţi hotărât că nu e nevoie să vă întoarceţi în Wickenden după ce v-aţi furişat afară din zona de jurisdicţie? Aţi preferat să veniţi să forţaţi încuietoarea unui reporter, distrugând probabil orice şansă ar fi avut de a petrece o seară plăcută cu o femeie frumoasă? am întrebat.

— Este într-adevăr frumoasă, spuse Gomes. Te-ai descurcat bine. Dar a întreţine o relaţie sentimentală cu o sursă nu-i cumva o încălcare a eticii jurnalistice?

— Mda, interveni Joe, sergentul de la recepţie mi-a dat chiar ieri o circulară despre aşa ceva în departamentul nostru. Gata cu sexul cu prietenele suspecţilor. De-acum încolo numai sex oral.

— La naiba, ascultă ce spune, făcu Gomes, chicotind împreună cu mine. Sunt un bărbat de familie, iar tu probabil că eşti prea tânăr ca să auzi asemenea lucruri.

Joe mă cuprinse cu un braţ ca de urs şi se aplecă spre mine.

— Paulie, fata aia…

— Hei, lasă-l în pace pe puşti, se răsti Gomes.

Nu sunt sigur dacă, pe întuneric, observase că am roşit. Expresia lui Joe era un amestec de ruşine şi de plăcere diavolească. Am surâs fără voia mea.

— Am trecut pe la barul prietenului tău mort. Uite de ce suntem aici. Lupul Singuratic. Ne-am gândit să trecem şi pe la tine, dacă tot ne aflam în plimbare la ţară.

Joe spuse:

— Ciudat loc mai e şi ăla. Fiecare oraş are unul sau două baruri deschise dimineaţa şi după-amiaza, dar n-am văzut niciodată unul atât de deprimant. Adică, are linoleum peticit, canapele de la Armata Salvării, iar în spatele tejghelei un televizor mic alb-negru care nu prinde nimic. O adevărată bombă pentru disperaţi.

Am ajuns la maşină: un Crown Vic albastru care, deşi nu avea semne distinctive, n-ar fi putut fi mai distinct nici dacă ar fi scris cineva POLIŢAI pe capotă cu spray-ul de vopsea.

— Mda, Eddie Albanezul ăsta-i un tip cu adevărat simpatic, continuă Joe. Un lucru, însă: nu cred că e albanez.

— Nu e? De unde ştii?

— Păi, unchiul Abe vorbeşte Dumnezeu ştie câte limbi. Cred că vorbeşte fluent în jur de zece, poate douăsprezece, dar o mai rupe şi pe alte zece sau cam aşa ceva. Oricum, când eram copii, eu şi toţi verii, el ne-a învăţat câte două propoziţii în fiecare limbă din Europa. Ei, nu chiar în fiecare limbă, sigur, dar repeta mereu: „Fiecare limbă merită cunoscută, chiar şi albaneza”. Asta era gluma lui preferată: „Chiar şi albaneza”.

— Care erau propoziţiile?

— „Aceasta este o ţară frumoasă” şi „Plăteşte el”.

— Şi-atunci…

— Şi-atunci lucrurile astea mi-au rămas în minte, ştii, aşa că, pentru a însufleţi puţin atmosfera, primul lucru pe care i l-am spus lui Eddie Albanezul a fost: „Aceasta este o ţară frumoasă” în albaneză. Habar n-a avut despre ce dracu’ vorbeam.

— Poate că de vină a fost pronunţia ta, am spus.

— Mda, întotdeauna eu sunt de vină, nu? întrebă Joe, rânjind din toată inima. Am crezut că poate n-am spus-o bine, dar am încercat de patru sau cinci ori, până când mi-a spus în cele din urmă să comand o băutură sau să plec de-acolo. Aşa că am comandat beri şi două tării, apoi l-am întrebat dacă-l cheamă Eddie. A părut surprins şi m-a întrebat de unde ştiu. Am spus că eram prieteni de-ai lui Jaan Pühapäev, iar el a început să fie foarte agitat,

spunând că Jaan a avut întotdeauna o gură prea slobodă, şi că e mort şi că-i pare rău de asta, dar că de ce vorbeşte acum toată lumea despre Jaan, şi că oricum nu conta, şi că totu-i o mare porcărie.

— Şi-atunci?

— Şi-atunci eu şi Gomes i-am arătat insignele, dar în grabă, aşa încât să nu vadă că suntem din Wickenden, iar pe om l-au prins atunci toate pandaliile. A zis că-i plăteşte lună de lună pe polițişti. Îți vine să crezi? M-a făcut un porc american lacom şi mi-a zis să mă car din localul lui. A spus că-l sună pe şerif. Eu i-am spus să-i dea drumul, s-o facă, e dreptul lui. Apoi a lovit cu pumnul în bar, spunându-ne fără răgaz să ne cărăm dracului de-acolo. Aşa că ne-am golit berile, iar el ne-a luat iute paharele şi le-a pus în chiuvetă. Când s-a întors cu spatele la noi, am lăsat unul dintre paharele pentru tării să-mi cadă în buzunar. E-acolo şi acum… La naiba, noroc că n-am căzut pe el, spuse, lovind uşor buzunarul jachetei cu degetul mijlociu şi producând un clinchet. Aşa că acum ne-ntoarcem la secție, iar Sally va confrunta amprentele cu acelea ale tuturor criminalilor posibili, să vedem dacă nu apare ceva. Poate că încercăm marea cu degetul, dar nu se ştie niciodată.

— De unde crezi că este? am întrebat. Şi de ce să răspândească vorba că e albanez? Şi cui trimiteți amprentele?

— Ce curios e afurisitul ăsta mic, nu ți se pare? îi spuse Joe lui Gomes. Nu ştiu de unde e. Nu i-am recunoscut accentul, şi de obicei mă descurc binişor la accente. De ce împrăştie vorba că e albanez? Nu ştiu, dar pare o poveste bună dacă nu vrea ca oamenii să ştie de unde e cu adevărat. Adică, peste câți imigranți albanezi ar putea da aici? Cine dracu' ştie cum vorbeşte un albanez? Câți oameni pot măcar să găsească țara asta pe hartă? Tu ai putea?

— Probabil că nu, am spus cu tristețe. Tu ai putea?

— Mda, la dracu', cum să nu? zise Joe cu mândrie.

— Marele Joey e-un împătimit al hărților, a zis Gomes. Înainte să-l cunosc nu mai văzusem niciun om care să se aşeze pentru a citi nişte hărți: hărți rutiere, hărți ale oraşelor, hărți ale lumii… lucruri de felul ăsta. Pe deasupra, are o memorie de elefant. Ştiu că-i puțin cam nătâng şi că arată de parcă ar dormi cu hainele pe el, dar are o minte căreia nu-i scapă nimic.

— Îmi place costumul ăsta, spuse Joe.

Gomes coborî privirea, zâmbi şi scutură din cap.

— Oricum, ultima ta întrebare, zise Joe. Cine verifică amprentele? Poliția statală şi locală, nicio problemă. Federalii, cărora probabil Sally le va cere să ne ajute. Chiar şi Interpolul, până la urmă. Se fălesc într-una cu sistemul lor de evidență, cum face el legătura între sute de țări şi toată povestea, dar evidențele lor sunt de obicei de toată jalea. Un birocrat leneş din Lisabona nu e cu nimic mai diferit de un birocrat leneş din Wickenden, corect? În orice caz, o să vedem dacă apare ceva. Ar fi mai bine dacă am şti de unde vine Eddie ăsta… Ar fi mai bine dacă i-am cunoaşte numele de familie, Hristoase… dar o să-ncepem de-aici.

— Ştii, spuse Gomes, suflându-şi în mâini ca să le țină calde, poate c-o să confruntăm şi amprentele lui Pühapäev cu celelalte din baza de date. Tărăşenia asta devine din ce în ce mai ciudată, cu cât săpăm mai adânc. Avem deja amprentele lui la dosar, aşa că nu ne doare să-ncercăm.

— Da, zise Joe. I-am putea trimite poate numele şi amprentele în Estonia. Să vedem dacă n-au ei ceva despre el. Dar mă-ndoiesc că avem la centrală vreun vorbitor de estonă, nu?

— Nu cred, spuse Gomes. Dar ce zici de tânărul ăla, cel care pare mereu speriat de ceva şi care lucrează la Crima Organizată? Ştii la care mă refer?

— Mda, aşa cred. Numai piele şi os, care pare să-şi facă cumpărăturile din aceleaşi magazine ca şi tine?

— Dacă vrei să spui cu asta că-i pasă cum se îmbracă, zise Gomes, uitându-se la Joe pe deasupra ochelarilor, atunci da, ne gândim la acelaşi individ. De unde e?

— Da, Prienko. Se ocupă de mafia rusească. Am crezut întotdeauna că-i rus, dar nu sunt sigur. Mda, ne-ar putea ajuta cu Estonia, cred. Probabil că se mai vorbeşte încă nişte rusă pe-acolo. Dar n-am stat niciodată de vorbă cu el. Poate reuşeşti să-i intri în grații. Schimbând păreri despre cravate, loțiuni după ras sau aşa ceva.

— Comic. Iar tu, tinere, îmi spuse Gomes, ar fi mai bine să te-ntorci la etaj şi s-o salvezi pe fata aia frumoasă de ea însăşi. Cum a zis şi uriaşul, încuietoarea ar trebui să funcționeze perfect, iar Joe tocmai avea de gând să-ți dea banii pe scaun, nu?

Joe suspină, dădu ochii peste cap şi scoase din buzunarul de la spate un portofel cât un pumn, plin de chitanțe şi bucăți de hârtie. Cu un aer lugubru, îmi dădu o bancnotă de cincizeci de dolari şi mă întrebă dacă sunt de ajuns. Am spus că sunt, iar el a clătinat din cap.

— Apropo, am zis, am întâlnit astăzi un tip care spunea că e fratele lui Pühapäev. Nu că l-aş fi şi crezut.
— Mda? făcu Gomes. Unde l-ai întâlnit?
— La Hannah. După spusele ei, a venit să ridice cadavrul.
— Dar asta nu-nseamnă că e fratele lui, corect?
— Nu-nseamnă nici că nu e. Până şi oamenii răi au fraţi, zise Joe, bătând din pleoape cu un fals sentimentalism gen Disney. E timpul să mergem acasă, Sally. Asemenea locuri îmi fac pielea de găină. Şi nu uita să-ţi cumperi mâine o încuietoare nouă. Există şi lăcătuşi pe-aici?
— Nu, de obicei, înainte să mergem la culcare, batem în cuie un trunchi de copac de-a curmezişul uşii. Dar asta complică puţin lucrurile dacă trebuie să foloseşti noaptea toaleta de-afară.

Când am intrat, Hannah stătea în cadrul uşii dintre sufragerie şi bucătărie, cu braţele încrucişate, cu punga de cumpărături la picioare, şi o expresie de iritare amestecată cu nedumerire întunecându-i chipul.
— Cine erau tipii ăştia? mă întrebă de îndată ce am închis uşa.
Joe avea dreptate: încuietoarea funcţiona perfect; singura dovadă a faptului că fusese forţată erau câteva zgârieturi lângă gaura cheii. Am încuiat uşa şi am pus lanţul.
— Doi prieteni din Wickenden. Mă ajută cu articolul despre Jaan.
Ridică braţele şi le lăsă să-i cadă pe coapse cu un bufnet.
— Cu câte persoane ai de gând să discuţi despre asta? N-ar trebui să fii reporter? Vrei într-adevăr să scrii ceva sau vrei doar să te fâţâi cu maşina şi să-i convingi pe străini să-l ponegrească pe Jaan?
— Cine a spus că-l ponegresc?
Expiră nervoasă şi îşi înclină capul, astfel încât să se uite pe sub sprâncene, ca un taur. Vorbi încet şi măsurat:
— Cine… erau… oamenii… ăia… doi?
Preţ de două secunde m-am certat cu mine însumi nu tocmai coerent pentru a mă hotărî dacă să mint sau să mărturisesc adevărul. Am înclinat pentru minciună, dar n-am reuşit să găsesc una suficient de repede: ce-aş fi putut avea de-a face cu doi bărbaţi adulţi care forţau încuietori, cântau în latină, conduceau un Crown Vic şi purtau, chiar şi în casă, jachete cu umflături suspecte într-o parte a pieptului? Ce altceva ar fi putut să fie?
— Sunt doi detectivi de la Departamentul de Poliţie din Wickenden, am spus, nu fără o urmă de stânjeneală.

Hannah explodă.

— Poliția! Ai vorbit cu poliția?! Când? De ce? Ce fac? Ce ți-au spus?

Veni spre mine cu paşi mari, se opri brusc şi se duse înapoi de unde venise, apoi se apropie de mine îndeajuns ca să mă poată săruta. I-am pus o mână pe umăr şi ea mi-a înlăturat-o, uitându-se sfredelitor la mine.

— Am vorbit cu ei în după-amiaza asta. Aşa am aflat de Jaan şi de avocat. Mi-au spus că a fost arestat de două ori.

— Şi?

— Şi nimic. Tipul robust e nepotul vechiului meu profesor. A fost suspendat şi are timp să mă ajute.

— Pentru ce a fost suspendat?

— Pentru că a lovit pe cine nu trebuia să lovească într-o parcare.

— O, splendid. E fantastic, exact genul de polițai pe care oricine l-ar vrea de partea lui.

— Nu e violent, şi nu e de partea nimănui.

Am tăcut şi am aşteptat să răspundă. N-a făcut decât să se uite țintă la mine. Presupusa mea capacitate de a-i interpreta expresia dispăruse; habar nu aveam ce-i trecea prin cap.

Aveam impresia că făcusem o greşeală; orice lucru care o deranja era greşit din principiu. Dacă le-aş fi putut cere lui Joe şi Sal să renunțe, aş fi făcut-o. Dar apoi mi-a venit în minte o întrebare:

— Nu vrei să ştii ce s-a întâmplat cu Jaan? Cum a murit?

Suspină şi îşi trecu mâna făcută căuş peste frunte, apoi o deschise şi o trecu prin păr.

— Sigur că vreau. Sigur că da. Era prietenul *meu,* nu al tău; pentru *mine* nu era doar o rampă de lansare pentru o slujbă nouă.

— Nici pentru mine; eşti nedreaptă. Îmi pare rău, dar nu înțeleg de ce eşti atât de supărată. Încercăm să aflăm ce i s-a întâmplat lui Jaan. *Prietenului tău.* Ce nu e-n ordine?

— Paul… Uite, nu vreau să mai vorbesc despre asta, bine? Plec acasă.

Îşi luă haina pe ea şi descuie uşa.

— Nu, stai. De ce?

Scutură doar din cap.

— Te sun mai târziu, am zis cu jumătate de gură.

Cine să fi inventat formula asta de complezență?

— Fă cum pofteşti, spuse încet, aproape surâzând.

Închise uşa în linişte în urma ei, apoi i-am auzit paşii ce coborau pe scări şi uşa de la intrare cum se închide după ea.

Aş fi vrut să cinez şi să petrec o noapte lungă cu Hannah. M-am gândit să fug după ea, dar, oricât de ciudat ar părea în acest moment al poveştii, am măcar o urmă de mândrie. Cumpărasem ingredientele pentru un banchet de gurmanzi, plănuisem cina până în cel mai mic detaliu în vreme ce mă întorceam din Wickenden şi savurasem seara de după cină într-o mie de delicioase permutări.

Noaptea de care am avut parte cu adevărat n-a corespuns, desigur, cu niciuna dintre fanteziile acestea: vărsând ravioli negătite într-un recipient din plastic plin cu sos *arrabiatta* rece şi însoțind acest meniu deprimant cu Montepulciano băut direct din sticlă, am urmărit replicile unor seriale de comedie ce nu fuseseră distractive nici măcar când le difuzaseră pentru prima dată şi cu siguranță nu erau nici acum. Într-un anumit punct în înşiruirea inepuizabilelor probleme ale unor familii insidioase şi totuşi pline de viață, ale unor adolescenți-adulți neadaptați ce împart un singur apartament şi discută despre relațiile lor sentimentale eşuate cu alți adolescenți-adulți neadaptați, precum şi ale unor plângăcioşi şi narcisişti locuitori al Manhattanului ce debitează uriaşe locuri comune, am adormit pe canapea şi m-am trezit uitându-mă la o nuntă (punctul forte al micilor posturi de televiziune comerciale), în vreme ce vinul roşu mi se îmbiba în cămaşa, mânjindu-mi pieptul cu culoarea roz.

MONEDA MEDIKO ALBĂ

Albul e culoarea căilor de mijloc: a soților niciodată încornorați, nu a tinerilor îndrăgostiți; a scriitorilor dezamăgiți, nu a poeților adolescenți; a castelelor semiterminate, nu a caselor semiterminate.

Georg Nagy, *Tragedia lui Sorrati*

18 martie 1987

Prietene,

Alăturat vei găsi una dintre cele două monede pe care ne-ai cerut, mie şi lui Abulfaz, să o recuperăm. Îți accept mulțumirile, dar, din păcate, nu-ți pot oferi niciuna în schimb: călătoriile mele cu nulitatea aia detestabilă în țara aceea dezgustătoare mi-au epuizat rezerva de simpatii față de tine. E a treia oară în trei ani când a trebuit să plec de acasă într-o misiune inutilă inspirată de proiectul lui Voskreseniov: Armenia şi Turkmenistanul erau state destul de intolerabile, dar am fost întotdeauna foarte mândru că n-am pus niciodată piciorul pe pământ american. Găsesc insuportabil nu doar faptul că am plecat în această misiune, dar şi acela că a trebuit s-o fac împreună cu un om în tovărăşia căruia n-am avut niciodată o clipă de pace. Ar trebui să fiu furios, dacă eu n-aş fi eu, iar tu n-ai fi tu. Dar nu are importanță. Voskreseniov mi-a spus de mai multe ori că această împărțire a comorii a fost ideea ta; acesta-i singurul motiv pentru care am acceptat misiunea. Pot doar să presupun că ai cerut-o din acelaşi motiv pentru care ai organizat expediția asta blestemată: chestiunea americană. Îmi cunoşti bine părerile în această privință; excursia asta n-a făcut decât să le confirme.

Cât despre veridicitatea mărturiei mele, sunt sigur că n-ai observat niciodată la mine vreo urmă de necinste, cu toate că înşelătoria este doar una dintre multele practici revoltătoare cu ajutorul cărora fostul meu tovarăş de drum îşi câştigă existența.

Ne-am întâlnit, aşa cum stabiliserăm, într-unul dintre nenumăratele băruleţe mohorâte împrăştiate prin aeroportul din Bruxelles. Cum fac întotdeauna când am ocazia să vizitez Belgia, m-am întrebat de ce nația cea

mai plicticoasă de pe pământ se dedică producţiei unei varietăţi atât de remarcabile de beri. Belgienii cred poate că asta le micşorează plictisul? Se înşală. Cred poate că oferă vreun serviciu de valoare planetei? Se înşală. Nici n-are rost să menţionezi o naţiune al cărei orgoliu poate fi înghiţit direct din pahare (şi fiecare făcut din sticla potrivită, pe deasupra). Şi te rog să nu începi să-l elogiezi pe regele Baldovin, de care nu-şi aminteşte nimeni, sau pe Tin-tin, care este, în definitiv, o caricatură produsă de un om prea obtuz – chiar dacă, aşa cum se întâmplă adesea, susţinătorii lui înlocuiesc „obtuzul" cu „bine-intenţionatul" şi „încrezătorul" – pentru a-şi da seama că a fost folosit de nazişti. Lumea n-ar fi suferit nicio pierdere dacă Belgia ar fi fost înghiţită de Franţa, de Germania sau (pot îndrăzni să visez?) de Marea Nordului.

În orice caz, uite că eram acolo, bucurându-mă în pace de o bere Leffe, când un om îmbrăcat ca un fante din East End care-a ales în sfârşit calul potrivit se strecură pe scaunul din faţa mea. Am avut nevoie de câteva momente ca să-mi dau seama că omul era, de fapt, Abulfaz: îşi albise părul, îşi lăsase o mustăcioară idioată şi purta o pereche ridicolă de ochelari de aur cu lentile în forma unor televizoare. Abia l-am salutat, că m-a şi informat că nu trebuie să folosim nici măcar în particular numele noastre adevărate: eu trebuia să-i spun Riley, iar el avea să-mi spună Parker. Evident, nu ştia că mie-mi revenise soarta cea bună – cine ar alege de bunăvoie să fie irlandez? – chiar dacă accentul său părea venit mai degrabă de la BBC World Service decât de la Auld Erin (sau măcar din Kilburn High Road). Totuşi, să întreţinem această şaradă de capă şi spadă în faţa unei barmaniţe cu dinţi inegali şi a doi europeni graşi mi se părea o exagerare, dar Abulfaz a insistat că trebuie să „rămânem mereu în pielea personajelor", atât de dragul continuităţii, cât şi fiindcă „nu ştim niciodată cine poate trage cu urechea". Da, chiar aşa a spus, ca într-unul din filmele alea de doi bani, cu spioni, difuzate duminica după-amiaza. Mi s-a părut mai simplu să cedez decât să protestez, aşa că am cedat.

În timpul interminabilului zbor, Riley a insistat de asemenea să citesc dosarul – „dosar" i-a spus; nu „material" sau „documente", ci „dosar" – pe care-l pregătise despre monedele Mediko, presupunând că eram la fel de incult, de ignorant şi de bădăran ca el. Am subliniat faptul că unul dintre articole (un măcăit mic şi puţin original, apărut într-una din revistele acelea locale fără cititori, scris de o absolventă de greacă cu scăfârlie în formă de nap, al cărei tată, constructor de meserie, îi cumpărase admiterea

la colegiu) fusese scris de fapt sub îndrumarea mea şi că eram citat de patru ori în bibliografie. De data asta a cedat el.

Pe scurt, povestea monedelor este următoarea. Medeea, cum fără-ndoială Riley n-a ştiut înainte de a începe pregătirile pentru misiunea asta, este considerată una dintre stăpânele anumitor ramuri ascunse ale botanicii, şi numeroase plante cu valențe medicinale, terapeutice sau recreaționale ale căror origini se află în Caucaz îi poartă numele. Potrivit legendei – deseori cea mai de încredere sursă în domeniul meu de activitate – aceste două monede au fost răspunzătoare pentru înfloritoarele grădini de la curtea regelui David întemeietorul, care a domnit în Georgia la sfârşitul primului mileniu. Au fost oferite ca dar unui anumit geograf arab pe care-l cunoaştem cu toții, care a îndeplinit un serviciu misterios, dar valoros ce o implica pe fiica urâtă a regelui, o buturugă golită pe dinăuntru şi umplută cu vopsea purpurie, un măgar în primele faze ale excitării sexuale şi patru batiste. Când geograful şi-a anunțat intenția de a duce monedele la Bagdad, singura condiție a lui David a fost aceea ca el să le aducă înapoi la Katusi după trei sute de luni noi. David, se poate bănui cu o anumită siguranță, n-a prevăzut niciodată gloriile ce aveau să urmeze la Bagdad şi în Sicilia: nimeni nu le-a prevăzut. Nimeni n-ar fi putut să le prevadă şi, de atunci, nicio încercare imaginativă în domeniul grădinăritului nu le-a egalat (cu excepția, poate, a planurilor lui Capability Brown). Faptul că geograful şi-a respectat partea de înțelegere fără niciun act conştient al voinței sale este una dintre coincidențele (sau dovezile, dacă preferi aşa) cele mai bizare din istoria arabă, botanică, caucaziană sau numismatică.

După ce a încetat să mai încerce să mă instruiască, Riley şi-a dedicat restul zborului înfrumusețării persoanei sale: din câte se pare, chiar dacă universitarii călătoresc în cala animalelor, cheltuiesc sute – nu, chiar mii – de lire sterline pe costume de lux. Al lui era uluitor: din trei piese, desigur, verde-închis, cu o impecabilă cravată de mătase având un ac de safir şi o batistă roşie în buzunarul de la piept. Efectul era de-a dreptul absurd: undeva între un dandy victorian şi sosia lui Al Capone – îi lipseau doar ghetele şi bastonul – şi totuşi părea cât se poate de mândru de sine.

Când am început aterizarea, o ceată de şcolărițe gălăgioase şi însoțitorii lor maimuțăreşti şi plini de coşuri s-au îngrămădit cu toții într-o jumătate de rând de locuri de lângă fereastră. N-am înțeles niciodată entuziasmul uguitor pe care-l inspiră unor oameni copiii. Aceştia din urmă – şi mă refer

aici, prin extindere, la oricine are mai puțin de patruzeci de ani – sunt nişte creaturi blestemat de nesuferite: brutale, încăpățânate, gălăgioase şi capabile să împrăştie feromoni şi fluide în toate direcțiile. În orice caz, îmi închipui că plozii sperau să vadă Statuia Libertății sau poate nişte supereroi sărind de pe clădiri. Poate că încercau să prindă sclipirea banilor de pe străzi. Ce am văzut în schimb au fost străzi după străzi de case ca nişte cutii de chibrituri, construcții părăginite şi deprimante (chiar şi de la înălțimea aceea) care cu greu ar fi însuflețit Luton sau Slough.

În cele din urmă am evadat din coşciugul acela argintiu, semănând cu o balenă, şi ne-am târşâit picioarele către punctul vamal, unde ne-au făcut semn să trecem fără a ne arunca măcar o privire. Îți vine să crezi? În Armenia şi Turkmenistan mă luaseră de-a dreptul la bani mărunți – de unde eram? ce făceam? ce acte aveam? – şi, prin urmare, am fost demn de încredere pe tot parcursul călătoriei. Aici, cred că folosesc buna şi bătrâna intuiție americană şi că-i interesează doar dacă eşti un om bun sau rău, şi dacă revolverul tău cu şase gloanțe are mâner alb sau negru, şi asta-i tot. Mergeți înainte, da, aveți grijă să nu mâncați mai mult de cei opt hamburgeri care vă alcătuiesc rația pe-o zi, şi cu asta, basta. În loc să ne cerceteze documentele – în loc să-şi facă datoria, adică – agenții vamali s-au prosternat cu toții în fața unui Adonis de mâna a cincea, tot numai dinți şi unghii manichiurate, cu păr alb ce semăna, aşa cum era pieptănat într-o parte, cu un cuib de pasăre. Riley mi-a spus că era un actor american de televiziune; cunoştea până şi numele serialului în care apărea, informație care, desigur, mi-a intrat pe-o ureche şi mi-a ieşit pe cealaltă.

Odată ce-am trecut prin vamă, ne-am recuperat fiecare valiza mizerabilă şi ne-am înghesuit într-un taxi pentru a merge la „pensiunea" la care Riley se lăuda că ne făcuse rezervare. Între o muşcătură şi alta din porcăria urât mirositoare pe care o scotea cu mâinile-i unsuroase dintr-o cutie de aluminiu, taximetristul a insistat să ne vorbească de-a lungul întregului traseu. După ce mă înghesuisem printre oamenii ce aşteptau un taxi şi avusesem de a face cu veritabilul regiment de indivizi nespălați şi dezgustători ce stăteau pitiți în spatele volanelor acelor oribili monştri galbeni, nu-mi doream decât să închid ochii şi să ajung la destinație. Degeaba: şoferul trebuia să-i povestească lui Riley (şi Riley trebuia să continue să-l întrebe) despre toată familia lui blestemată – toți copiii săi şi satul său natal din Wogistan, sau cum s-o fi chemând văgăuna din care

ieşise – până când, în cele din urmă, i-am dat lui Riley un cot în rinichi şi a terminat cu taclalele.

Visasem la o cămăruță comodă cu un pat, un lavoar şi poate chiar şi-o sticlă de apă caldă, unde să mă pot întinde în linişte. În schimb, am ajuns la un restaurant mic şi mizer, având în vitrină cea mai de prost gust firmă cu neon din câte am văzut vreodată – nici nu-mi amintesc ce spunea şi nici nu-mi dau seama cum ar putea cineva să citească nişte cuvinte care pâlpâie fără încetare. Restaurantul în sine… ei bine, pe podea erau împrăştiate coji de alune şi de fistic, mirosea a usturoi şi era plin de jidani graşi cu dinți de aur care sporovăiau între ei aşa cum le este obiceiul. Bărbații purtau cu toții tichii dintr-acelea stupide de şcoală primară, iar femeile, cu buze groase, purtau desigur pandantive uriaşe cu pietre prețioase: restul te voi lăsa să ți-l imaginezi singur. Chiar dacă proprietarul abia o rupea pe engleză, ni s-a prezentat cu dezinvoltură drept „Sam”. Riley, demonstrând în sfârşit puțin caracter, în loc să se încline şi să se prosterneze în fața fiecărui străin care i se adresa, îl întrebă dacă Sam era, de fapt, numele său adevărat, iar acesta recunoscu că nu era: avea un nume din acela tipic, imposibil de pronunțat, la care renunțase, aşa cum fac întotdeauna oamenii ca el. Asta nu contează, desigur; jidanii se deosebesc întotdeauna – după forma frunții, după curbura nasului şi după urechile clăpăuge – iar în New York sunt pretutindeni.

Încăperile înseşi erau puțin mai bune decât acelea dintr-o închisoare: nimic în afară de un pat puțin cam prea lat şi puțin cam prea scurt, şi o masă de scris. Nici măcar un lavoar, ce să mai vorbesc de chiuvetă sau chiar de toaletă privată. Prin podea puteam auzi o muzică scrâşnitoare, vulgară, pe care gazda noastră ar fi putut-o opri dacă Riley n-ar fi insistat ca el „să nu-şi schimbe obiceiurile din cauza noastră”. Când bătrânul şi curajosul Sam ne lăsă în sfârşit singuri, ne dădu doar cheile şi se retrase pe scări în jos, fără a pretinde măcar să-i dăm banii de chirie (lucru care, cu toată sinceritatea, m-a şocat, date fiind cele cinci colțuri ale stelei ce-i atârna la gâtul puhav, cu pete roşii) şi fără să ne spună când trebuia să ne întoarcem seara sau la ce oră se servea micul-dejun, pe cine să sunăm dacă avem nevoie de apă caldă sau altceva de felul acesta. A părut mulțumit să ne abandoneze propriului nostru destin, de parcă am fi fost deja membri ai gospodăriei ori prieteni apropiați ai familiei sale (îți vine să crezi?). Desigur, l-am îndemnat pe Riley să facă reclamație sau măcar să se asigure că am înțeles regulile casei căreia îi eram oaspeți, dar el n-a făcut decât să

zâmbească solemn, să inspire adânc şi să-mi spună că nu vom avea parte cu siguranță de probleme, fiindcă nu trebuia să ieşim în seara aceea. Ei bine, nu asta era ideea, nu-i aşa? Standardele trebuie păstrate… mai puțin în Queens, din câte se pare.

A doua zi, dis-de-dimineață, am mers să facem cumpărături, şi-am fost mulțumit de asta, fiindcă-nsemna că aveam să plecăm din America în seara aceea. „Sam”, mi-a explicat Riley, era vărul celui care „deținea” monedele Mediko, iar el întreținuse corespondența cu proprietarul vreme de mai multe luni înainte de a fi sigur că monedele erau autentice şi de a cădea de acord asupra unui preț. Asta demonstrează teoria: există un proprietar de magazin sau negustor în fiecare clan de-al lor, şi este întotdeauna nevoie să te târguieşti la preț; nu pot niciodată să vorbească limpede şi să-ți dea un răspuns sincer, hotărât şi adecvat. Totuşi, presupun că lui Riley – care în sinea lui nu e decât un negustor de covoare cu nişte haine fistichii şi un pic de cultură – i-a făcut plăcere acest fel de tocmeală.

Cum era de aşteptat, magazinul era mizerabil: praf cât vezi cu ochii, covorul verzui plin de scrum de țigară şi Dumnezeu ştie de ce altceva, şi nenumărate vitrine doldora de monede, nimic altceva în afară de bani, bani, bani… un fel de paradis evreiesc, aş zice. Proprietarul ni s-a prezentat drept „Hank”, o născocire, aşa cum fusese şi „Sam”-ul vărului său. Evident, el şi Riley s-au împrietenit cât ai zice peşte.

Sincer, nu înțeleg cum poți să te încrezi în cineva ca Riley / Abulfaz / sau orice alt nume serveşte scopurilor sale: nu are nici identitate, nici personalitate; este un palimpsest uman alimentat de o infinită tiradă de întrebări şi un constant influx de informații inutile. O persoană ca el – cineva care fuge încontinuu de sine însuşi, care se joacă de-a travestitul în dulapul mamei, cu accente şi paşapoarte – s-ar îndrăgosti fără-ndoială de acea națiune hibridă, nefericită şi cacofonică.

În timp ce redactez scrisoarea de față, am lângă mine cartea de vizită a proprietarului acelui magazin: „MAGAZINUL DE MONEDE FOREST HILLS, Hank Tonceailov, numismat şi colecționar specializat în URSS, deschis de duminică până vineri în intervalele obişnuite, iar în alte intervale doar prin programare”. Desigur, e o exagerare. De fapt, Tonceailov e un negustor abject de gunoaie capabil să ia de la propriii săi coreligionari şi ultimele bunuri de valoare pe care le-au adus cu ei din ținuturile natale: cu alte cuvinte, este un americanizator. Am încercat chiar

să-l întreb cum de poate vinde şi face troc cu amintirile semenilor săi (şi folosesc expresia „semenii săi” într-un sens foarte lax), dar mi-a înțeles greşit tonul şi a devenit cam agresiv. Riley a încercat să aplaneze lucrurile şi, spre norocul minusculului Tonceailov, m-a oprit efectiv să-i dau jidanului ăluia mic şi nedisciplinat lecția pe care o merita.

Un astfel de efort ar fi fost complet superfluu, fiindcă noi urma să fim ultimii săi clienți. Riley a cumpărat monedele pentru 7.300 de dolari, pe care i-a numărat meticulos în vreme ce ochii proprietarului se măreau tot mai mult cu fiecare bancnotă de o sută de dolari aşezată în fața sa. Odată târgul încheiat, Tonceailov îi întinse mâna lui Riley (eu fusesem exilat pe-un scaun într-un colț al magazinului, acolo unde copiii răi aşteaptă ca tații lor să-şi termine treburile de oameni mari), care i-a strâns-o cu o mână în vreme ce, cu cealaltă, a scos un piolet şi i-a aplicat o lovitură puternică în moalele capului. Tonceailov s-a prăbuşit la pământ de parcă cineva i-ar fi extras coloana vertebrală. Riley s-a dus apoi în partea din spate a magazinului, a găsit conducta de gaz, a perforat-o şi a lăsat acolo o mică bombă artizanală reglată să explodeze în patruzeci de minute. Apoi, cu obişnuita şi repugnanta sa nonşalanță, a şters tot ce atinseserăm şi mi-a înmânat o pereche de mănuşi pentru condus. Ne-am întors la pensiunea lui Sam, ne-am recuperat valizele, am plătit pentru camere şi am luat primul zbor spre Bruxelles.

Obiectul nr. 11: Moneda Mediko albă. O monedă mare (5,3 centimetri în diametru), cu margini ştirbite şi formă imperfect rotundă. O față e de cupru simplu; cealaltă este acoperită cu smalț alb pe care este pictată silueta unei femei cu un braț întins, chemând parcă pe cineva. În cealaltă mână ține o sticlă verde.

Alchimiştii apreciază moneda nu doar pentru portretul Medeei, ci şi pentru albul ei, culoare care, venind după nebuneasca nesiguranță a

curcubeului, anunță naşterea calmă şi inevitabilă a formei ce va veni.

Data fabricației: Necunoscută. Obiectul datează probabil din epoca post-creştină (vezi mai jos), dar Georgia a îmbrățişat creştinismul în primul secol după Hristos.

Fabricant: Aproape toate obiectele de manufactură smălțuite erau realizate în mănăstiri şi, aşa cum nu cunoaştem fețele şi viețile celților fără nume care şi-au dedicat existența decorării *B*-urilor rotofeie şi desenării curbelor S-urilor seducătoare precum curbele femeilor pe care nu le văzuseră niciodată, la fel s-a pierdut şi numele călugărului (sau călugărilor) care au pictat-o pe Medeea chemându-şi copiii. Legenda însăşi, deşi cunoscută mai bine datorită tragediei lui Euripide, aparține mitologiei georgiene cel puțin la fel de mult pe cât aparține celei greceşti.

Medeea a fost fiica lui Eetes, regele Colchidei, care astăzi corespunde acelei regiuni din Georgia aflate în apropierea Mării Negre. Prințul tesalic Iason, provocat de unchiul său Pelias să găsească Lâna de Aur, a navigat pe râul Phasis în sus, spre capitala lui Eetes, foarte probabil Katuisi sau Vani. Eetes i-a promis lâna lui Iason dacă acesta putea să înhame la plug doi tauri ce suflau flăcări pe nări, să semene dinții unui dragon şi să înfrângă luptătorii care s-ar fi născut din aceştia. Medeea, o abilă creatoare de poțiuni şi amulete (cuvântul modern „medicină" îşi are rădăcinile în numele ei, iar Mediko este supranumele georgian al Medeei), i-a dat lui Iason o amuletă care-i permitea să supraviețuiască taurilor, să înfrângă dragonul şi să câştige lâna.

De aici încolo poveştile se ramifică. În versiunea lui Euripide, desigur, Iason o aduce pe Medeea acasă şi o respinge în favoarea unei căsătorii de conveniență cu Glauce, fiica lui Creon. Medeea se abandonează astfel nebuniei şi pruncuciderii. Euripide îşi încheie tragedia cu o scenă în care Medeea se îndepărtează într-un car tras de bunicul ei, zeul soarelui. Tradiția georgiană vrea în schimb ca Egeus, regele Atenei, dorind să obțină favorurile unei doamne foarte deştepte şi-ale tatălui ei ilustru (un rege-luptător), să o încurajeze pe Medeea să plece împreună cu fiii ei din Tesalia la Atena, iar de acolo acasă. Poțiunea pe care a administrat-o copiilor săi le-a blocat temporar acestora respirația; a ucis apoi un miel deasupra lor şi i-a arătat aşa – însângerați şi aparent fără suflare – soțului ei, cu intenția de a-l face să înnebunească. După ce-a obținut efectul dorit, a trezit copiii, a fugit

şi a trăit un secol întreg ca mamă, vindecătoare şi sfătuitoare (dar niciodată amantă) a regelui atenian.

Locul de proveniență: Ca mare parte din arta georgiană medievală, motivul geometric în smarald, şofran şi albastru ultramarin de pe marginea monedei indică o influență persană. Pielea porfirie a Medeei, chipul său slab cu trăsături şi expresie desenate cu o precizie uluitoare (preocupare, expectativă, sprâncene ridicate, obraji supți şi buze uşor întredeschise), pliurile rochiei şi poziția stilizată a mâinii subțiri sunt toate caracteristice iconografiei *cloisonné* georgiene. Subiectul este în schimb tipic colchidian.

Ultimul proprietar cunoscut: Lavrenti Maşenabili, descendent din preoți, părinte de monştri, soț al unei cotoroanțe (de fapt, soț al şefului organizației de partid din Batumi), reparator sau obturator de dinți rupți care şi-a trăit zilele cu degetele afundate în saliva şi în cariile altor oameni, maestru al trucului sovietic de-a fi mereu al treilea sau al patrulea: destul de bine ca să inspire încredere, dar nu suficient cât să trezească suspiciuni. Lavrenti a făcut două gesturi curajoase în toată viața sa. Se ruşina de acest număr modest; nu-l consola faptul că era mai mare decât acela cu care se puteau lăuda majoritatea oamenilor.

Tatăl lui Lavrenti scăpase de moarte în timpul insurecției din 1924 ascunzându-se sub un maldăr de cadavre în care un recrut inspirat sau nebun din cadrul Armatei Roşii, originar din Voronej, descărcase 564 de gloanțe de revolver. Optsprezece luni mai târziu, fusese deportat în Siberia şi murise pe drum, lăsând în urmă trei fii şi o soție însărcinată.

Funcționarii partidului local l-au ținut sub supraveghere pe David, fiul cel mare, fiindcă era copilul unui deportat. Când i-a venit sorocul să-şi satisfacă stagiul militar, a fost trimis într-un avanpost izolat din mijlocul deşertului Garagum. În timpul unei zile interminabile, alimentat de plictiseală şi votcă distilată în casă, a acceptat un pariu din partea comandantului său şi a înghițit cinci scorpioni vii, după care a murit în chinuri atât de atroce încât nepoții comandantului încă le mai văd în coşmaruri.

Zviad, al doilea fiu, s-a înecat în timpul unui antrenament submarin în Vilnius.

În loc să se înroleze în armata care-i ucisese tatăl şi doi frați, Leon, al treilea fiu, a fugit în Turcia şi s-a stabilit între dealurile de la poalele munților Talis, unde s-a convertit la islamism, a întrerupt legătura cu

familia, a deschis o cafenea mică la umbră şi încă mai trăieşte: bogat, anonim şi chinuit.

La Batumi, Lavrenti s-a căsătorit cu o fată de o inteligenţă medie, cu dinţi stricaţi şi cu pulpe ca de porc, şi-a devenit un dentist respectat, chiar dacă puţin cam indolent şi distrat. În 1983, când toată lumea, inclusiv soţia sa, era prea bătrână ca să mai dea bir cu fugiţii, a fost ales să reprezinte Republica Socialistă Georgia la o convenţie internaţională de stomatologie din Philadelphia, unde a şi cerut azil politic.

Cu patru zile înainte de a pleca, vărul lui, Boris (fiul, se zvonea, al celui care-l trădase pe tatăl lui Lavrenti) s-a întors în Batumi din Leningrad. Nu pentru a rămâne, desigur – devenise faimos, gras şi scabros lucrând ca instructor de manevre navale marxist-leniniste la Institutul de Educare a Ofiţerilor din Marina Sovietică – ci pentru a afla unde se află „acele două monede mici şi bizare pe care bunicul jura întotdeauna că le va îngropa în biserică decât să le lase să încapă pe mâna ruşilor”. Din moment ce îngropate n-ar fi servit nimănui, s-a gândit el, expuse la Moscova, la Muzeul Frăţiei Socialiste a Popoarelor Indigene, ar fi fost un motiv de mândrie pentru Batumi. Desigur, n-ar fi cerut nimic pentru el, în afară de construirea unei noi şcoli în oraşul strămoşilor săi; iar, dacă autorităţile ar fi considerat oportun să-i dea numele ilustrului lor concitadin… ei bine, el n-ar fi avut nimic împotrivă. Lavrenti era mai în vârstă decât Boris, şi poate că-şi amintea mai bine poveştile bunicului; ţinuse poate mai bine minte unde îşi îngropase acesta din urmă monedele, ori Boris trebuia să trimită excavatoarele ruseşti pentru a dărâma cărămidă cu cărămidă biserica şi a căuta prin moloz?

Valoare estimativă: Lavrenti a dezgropat monedele cu mâinile goale în toiul nopţii – în acelaşi fel în care el şi bunicul lui le îngropaseră – şi le-a cusut în căptuşeala valizei sale. În cursul primei sale călătorii la New York, a observat un anunţ pe ultima pagină din *Novoie Russkoie Slovo.* A vândut monedele pe o sumă suficientă pentru a-şi cumpăra un bilet dus spre California, pentru a-şi deschide un cabinet stomatologic în Bakersfield şi a-şi schimba numele în Larry Mack.

Acolo stă puterea tuturor puterilor,
pentru că depăşeşte toate lucrurile subtile
şi le pătrunde pe cele solide.

Eram pe fundul oceanului împreună cu ţipari încărcaţi de electricitate care-mi înţepau urechile, şi strigam. Eram întins pe nisipul deşertului, destinat să mă transform în friptură de reporter lângă o hienă în călduri care zbiera. Un om gras îmi şedea pe cap şi scotea dintr-un clarinet cea mai înaltă notă posibilă. Cineva îmi umpluse gura cu carne putredă de cal amestecată cu gumă de mestecat dezlipită de pe lespezile unei staţii de metrou, apoi mi-o închisese ermetic; dinspre uşile trenului sunau clopoţelele de alarmă, puternic şi fără încetare.

Băusem aproape două sticle de vin roşu şi suna telefonul.

Ridicându-mă de pe canapea ca o bucată de lemn – eram îmbrăcat încă în hainele de stradă, aveam inclusiv pantofii în picioare – am înşfăcat receptorul cu mâna-mi ca un cleşte de homar.

— Mmmmmmm, am făcut.

— Paul?

— Mda?

— Mai lucrezi pentru mine?

— Art. Iisuse Hristoase.

M-am dezechilibrat puţin, m-am împiedicat în recipientul cu sos pentru paste făinoase şi m-am prăbuşit pe canapea ca un balon plin cu apă şi spart, murdar tot de roşii şi puţind a vin.

— Ţi-e rău? Dacă da, Donna m-a rugat să-ţi zic că-ţi aduce nişte supă.

Închizând ochii, m-am frecat pe faţa atât de uscată, încât părea de hârtie. Chiar şi aşa, camera pendula inegal, dintr-o parte în alta. Eram beat de-a binelea; mahmureala nici măcar nu începuse încă.

— Nu mi-e rău. Am avut o noapte cam urâtă, atâta tot.

— Aha, înţeleg, spuse Art, dându-mi impresia că într-adevăr înţelegea. Ei bine, tocmai a sunat Eileen Coughlin. Vrea să ştie cum înaintezi cu articolul şi-a trebuit să-i spun că pur şi simplu nu ştiu.

Făcu o pauză şi, chiar dacă ştiam că ar fi trebuit să spun ceva, n-am ştiut ce să spun.

— Aşadar, cum înaintezi cu articolul?

— Bine, am spus.

N-aveam nici chef şi nici nu mă simţeam în stare să-i povestesc cele întâmplate în ultimele câteva zile. În ce stare mă aflam, abia dacă eram conştient că am braţe.

— Bine, cum zici tu. Dacă-i bine, e bine. Dar ar trebui s-o suni şi tu pe Leenie cândva înainte de sfârşitul săptămânii. S-a arătat într-adevăr interesată de articol, dar şi de tine. N-ar trebui să ratezi ocazia asta, Paul, ai încredere în ce-ţi spun.

Nu prea aveam poftă să ascult predici. Şi nici nu meritam aşa ceva. Aşa c-am spus doar:

— Bine.

— Bun. Bine. Bine. Bun. Parc-aş vorbi cu fiică-mea când avea treisprezece ani. Ascultă, odihneşte-te puţin şi bea nişte apă. Poate treci pe-aici după-amiază; o să-ţi mai dau ceva de făcut. Austell zice că-i e dor de tine.

— Mda, pun pariu că-i e, am cârâit. Ne vedem peste câteva ore, atunci.

— Ascultă: apă, somn, baie caldă, bărbierit. În ordinea asta. Repetă ciclul dacă simţi că-i nevoie. Asta te-nvaţă la facultatea de jurnalism, să ştii.

— Chiar aşa? Credeam că te învaţă doar ce înseamnă „NB”.

— Mda, şi asta. Vrei să ştii ce te mai învaţă? Că nu-i o idee bună ca un reporter să iasă cu sursa sa.

— Art, eu…

— Îţi dau doar material de gândire. Ăsta-i un oraş mic şi vorba circulă repede. Viaţa ta personală nu mă priveşte şi nu vreau să mă amestec. Nu cred că va deveni un obicei, dar e genul de lucru pe care n-ar trebui să-ţi construieşti reputaţia.

— S-a notat.

— Bravo. Fii tare pe poziţie. Pe curând.

După mai multe pahare de apă şi mai multe de bere cu ghimbir, un pui lung de somn în cada mea de baie gravată cu calcar şi un bărbierit neobişnuit de atent cu cremă de ras mentolată, am făcut trecerea de la coşmaresc la doar îngrozitor. După alte patruzeci şi cinci de minute, nu-mi mai simţeam gura parcă umplută cu vată şi nici stomacul cu oţet şi fulgere: eram din nou aproape om şi mi-am spus că aproape-umanitatea era starea perfectă pentru a merge la redacţie.

Drumul spre birou trecea pe lângă Talcott şi, până să văd poarta din faţă, m-am minţit că nu voi întoarce de volan pentru a merge s-o văd pe Hannah,

exact cum m-am mințit că era doar o coincidență faptul că ieşeam din casă în jurul prânzului, atunci când ştiam că va fi liberă. În calitate de autoamăgitor cu experiență, ştiam însă şi când să renunț: am întors volanul, intrând pe poarta de la Talcott.

Secretariatul era un stup de inactivitate. Trei secretare şterse de vârste mijlocii indefinite, stăteau în dreptul a trei pupitre de lemn identice şi echidistante: cea din stânga se uita încruntată la masa-i goală; cea din dreapta vorbea încet la telefon; cea din mijloc ridică ochii spre mine cu o față absolut inexpresivă. Arătau de parcă ar fi dormit în naftalină şi ar fi trăit cu ceai slab de tei, forme platonice ale unui secretare ideale dintr-o şcoală privată din Noua Anglie. Am clătinat afabil din cap (aşa am crezut) spre cea din mijloc, iar aceasta şi-a dat o şuviță invizibilă de păr după o ureche uscată, dar curată, fără să-şi ia ochii de la mine. Am întrebat unde puteam găsi biroul lui Hannah Rowe. Femeia şi-a dres vocea şi a luat o scamă invizibilă de pe masă, punând-o cu grijă în sertarul de sus al pupitrului.

— Mergeți după domnul Heatherington, spuse, arătând cu degetul spre un bărbat ce stătea lângă un grup de cutii poştale.

Auzindu-şi numele, acesta se ridică brusc şi se uită întrebător în direcția noastră. Veni spre mine şi întinse o mână în semn de salut. A i-o strânge a fost ca şi când aş fi atins un săculeț ud plin cu rămurele. I-am mulțumit secretarei, dar aceasta era deja ocupată să şteargă ceva dintr-un orar şi nici măcar nu m-a băgat în seamă. Am urmat peticele de pe coatele domnului Heatherington de-a lungul mai multor coridoare şi pe nişte scări în sus. A arătat cu degetul spre două uşi duble aflate la capătul culoarului. N-a scos nicio vorbă şi, dacă aş fi crezut cât de puțin în fantome, omul acesta mi-ar fi confirmat convingerea.

Din spatele uşilor duble am auzit râsete (ale unui bărbat şi ale lui Hannah), iar înăuntru am văzut-o pe Hannah cu un tip iritant de chipeş, având fața colțuroasă, genul de om care n-ar părea nelalocul lui prezentând pe scenă pulovere croşetate ori candidând pentru o funcție publică. Se uită la mine cu condescendență (în cazul de față uşor de confundat cu bunăvoința, mai puțin pentru indivizii perspicace şi paranoici), apoi se întoarse leneş înapoi către Hannah.

— Paul, ce cauți aici? întrebă ea.

Avea o voce foarte măsurată.

— Eram în trecere în drum spre serviciu şi-am vrut să stăm de vorbă doar o secundă.

Zâmbi – mai întâi mie şi apoi, cu un aer încurcat, dinţilor albi care stăteau lângă ea.
— Îmi pare rău, zise pe un ton plat. Paul, el este Chip Gregson, unul dintre profesorii noştri de ştiinţele naturii. Chip, el e prietenul meu, Paul. Eu şi cu Chip discutam despre orar.
Chip ridică din sprâncene şi clătină afirmativ din cap, dar nu se ridică în picioare şi nici nu-mi întinse mâna.
— Îmi pare rău. Nu voiam să vă întrerup, dar dacă ai doar o secundă pentru mine…
— Bine, suspină ea. Chip, o să te caut după ultima lecţie. Mai rămâi în şcoală? întrebă, zâmbind.
— Mda, sigur. Dacă nu voi fi aici, mă vei găsi pe primul teren, antrenându-mă puţin cu apărarea începătorilor. Caută-mă acolo; o să schimbăm o vorbă.
M-am întrebat cât de uşor şi-ar fi putut rupe un picior „antrenându-se puţin”. Chip îşi goli cana de ceai şi veni spre mine în pas atletic, lovindu-mă cu palma pe spate când trecu pe lângă mine.
— Mă bucur că te-am cunoscut, amice, spuse.
— Mda, şi eu.
A plecat, iar eu m-am aşezat lângă Hannah.
— Chip are umeri frumoşi, am spus.
Ea nu răspunse nimic, nici măcar nu se uită la mine. Poate că nu era momentul potrivit pentru sarcasm. Am întins mâna spre faţa ei şi m-a lăsat să-i ridic bărbia până când am putut să o privesc în ochi.
— Nu înţeleg nimic din toate astea, am spus încet. Îmi explici ce se întâmplă, te rog? Spune-mi cu ce am greşit sau ce se întâmplă în mintea ta. Sau chiar în afara ei.
A rămas tăcută.
— Mai eşti supărată din pricina lui Jaan?
Un văl de tristeţe i-a fluturat în jurul ochilor, apoi i s-a aşezat pe faţă. Arăta de parcă încerca din greu să plângă sau încerca din greu să n-o facă.
— Paul, pot să te întreb ceva?
— Sigur că da.
— De ce-ţi pasă?
— De ce să-mi pese?
— De toată povestea asta. De Jaan, de ce s-ar putea să i se fi întâmplat. De mine.

— Păi, prima întrebare e uşoară: Jaan în sine e-un personaj interesant. Uite… am zis.

Mi-am adunat gândurile şi m-am uitat la desenul cercurilor olimpice pe care-l formau urmele lăsate de căni pe masa ei.

— E un profesor care abia dacă preda. Avea legături cu hoți evrei. Te poți gândi la o viață mai izolată şi mai sigură decât să predai istoria baltică la Universitatea din Wickenden şi să locuieşti aici, în Lincoln? Şi totuşi, el nu doar că purta asupra sa o armă, dar a şi folosit-o de două ori, de fiecare dată scăpând de orice fel de pedeapsă grație protecției oferite de facultatea de istorie şi de universitate – căreia, din întâmplare, îi donează întreg salariul şi încă ceva pe deasupra. Cum trăieşte el? Cum de cunoaşte pe cineva cum e Vernum Sickle? De ce e atât de speriat? Vreau să ştiu cine era.

Am tăcut. Nu era impresionată. În astfel de momente îmi doresc să am un scenarist mai bun care să-mi scrie replicile.

— De asemenea, am spus mai încet, cineva a lăsat o amenințare – un dinte însângerat de om – lipit pe uşa mea. Asta mă scoate pur şi simplu din sărite. Adică, nu sunt curajos; n-a trebuit niciodată să fiu. Dar mă înfurie faptul că cineva mă amenință în loc să-mi arate suficient respect pentru a-mi explica de ce n-ar trebui să prezint publicului povestea asta şi care ar fi urmările dacă aş face-o, după care să mă lase să iau singur o hotărâre. Iar a doua întrebare e simplă.

— Să nu spui ceva prostesc, mă avertiză cu o strălucire în ochi.

— Este într-adevăr o întrebare uşoară.

Se împinse în mine cu pieptul şi umerii şi îşi lipi palmele de spatele meu gol, pe sub cămaşă, sărutându-mă de parcă ar fi vrut să muşte din mine, apoi mă trase pe podea şi se urcă deasupra mea ca pe un cal. Mă rostogoli apoi, aşa încât să ne putem uita unul la celălalt – eu pe partea dreaptă şi ea pe cea stângă – întinşi pe podeaua goală acoperită cu linoleum. Mirosea a dezinfectant şi a decenii de praf de cretă.

— Nu înțeleg nimic din toate astea, am spus încet. Ce faci?

— Nu mă întreba asta. Te rog. Vrei să faci ceva pentru mine?

— Sigur.

— Uită de Jaan. Lasă-l să se odihnească. Doar pentru o zi sau două.

— Cum adică?

Se ridică în şezut. În părul ei lung se adunase praful; îl scutură cu o mişcare expertă.

— Promite-mi doar, zise, lipindu-se iarăşi de mine, că-i vei da pace lui Jaan pentru vreo două zile. Apoi poţi face orice pofteşti. Te rog.
— De ce?
— O vei face? Te rog, dacă nu pentru binele lui, atunci pentru al meu? Te rog?
Am suspinat şi m-am ridicat, ducându-mă către un scaun de lângă masa ei.
— Doar pentru două zile?
— Două. Oferă-i lui Jaan puţină pace. Apoi fă toate cercetările pe care le doreşti. Întreabă orice vrei.
Lipsa pronumelui din propoziţia asta ar fi trebuit să mă izbească mai mult decât a făcut-o.
— Bine.
— Adevărat?
— Adevărat. Îmi pot lua două zile libere, cred. Oricum, am alte articole la care ar trebui să lucrez.
Mi se aşeză în poală şi îmi prinse capul în mâini.
— Îţi datorez o explicaţie, ştiu. Dar pentru moment poţi avea încredere în mine dacă-ţi spun că asta este într-adevăr alegerea cea mai bună? Pentru Jaan, pentru toţi care au ţinut la el şi pentru mine?
— N-aş face asta pentru altcineva, am spus.
— Mulţumesc, Paul. Paul.
Numele meu rostit de vocea ei rămase suspendat între noi ca un balon rezistent de săpun, care se sparse atunci când Hannah se ridică în picioare.
— Acum chiar trebuie să merg la redacţie.
— Iar eu am o lecţie aici peste patru minute. Cum se face că singura piesă de muzică clasică pe care adolescenţii o gustă este *Bolero*-ul?
— Ce-i *Bolero*-ul?
— Eşti irecuperabil. Promite-mi c-o să înveţi ceva despre muzică, spuse, părând neobişnuit de serioasă.
— O să mă-nveţi tu?
— Mi-ar face plăcere. Şi chiar vreau s-o fac.
— Lăsând glumele deoparte, ce se întâmplă?
Mă sărută de două ori şi îşi lăsă o mână să zăbovească pe obrazul meu.
— Îmi vin elevii. Mă suni mai târziu?
— Sigur.
— Paul-cel-de-nădejde. Mulţumesc. Pentru tot.

Chiar aveam intenția să fac stânga-mprejur, Doamne-Dumnezeule. Asta îmi încălca toate instinctele, dar aş fi făcut-o fiindcă o simțeam pe Hannah ca pe un nod în gât de fiecare dată când o vedeam. Dacă aceasta însemna să lucrez la alte articole (pe care oricum trebuia să le scriu) şi să-l las pe tuşă pe Jaan preț de două zile (în definitiv, revista avea o neglijabilă apariție bilunară), atunci era foarte bine: mă puteam împăca cu gândul, şi Art la fel. Nu c-ar fi trebuit să o ştie şi el.

Întâmplarea făcu să intru în redacție exact la timp pentru a-i oferi o scurtă fluturare din mână lui Austell înainte de a ridica receptorul telefonului care începuse să sune.

— Da… cu Paul Tomm, vă rog.

— Eu sunt.

— A, excelent. Mă gândeam că dumneata trebuie să fii. Aici Anton Jadid.

— Profesore, mă bucur să vă aud. Mulțumesc încă o dată pentru prânzul de săptămâna trecută.

— A fost plăcerea mea, în întregime plăcerea mea. De fapt, motivul telefonului din după-amiaza asta este că mi-ar face foarte mare plăcere să te mai invit la o masă.

— Sigur că da. Când?

— În seara asta.

— În seara asta?!

— Da. Îmi cer sincer scuze că te anunț aşa târziu, dar am găsit ceva ce cred că te-ar interesa foarte mult.

— În legătură cu profesorul Pühapäev?

— Într-o legătură foarte intimă cu Jaan, într-adevăr. Aş prefera să nu discutăm despre asta acum, la telefon. Dar eşti liber să ne întâlnim astă-seară la facultate? Să zicem pe la cinci şi jumătate? Din nou, îmi cer iertare pentru invitația atât de târzie şi pentru ora asta neobişnuită, dar aşa ar fi într-adevăr cel mai bine.

Dacă eram liber? Presupun că promisiunea făcută lui Hannah fusese în van şi nu-mi făceam iluzii – sau cel puțin nimic mai mult decât nişte iluzii autoimpuse, nişte iluzii iluzorii – cu privire la motivul pentru care o făcusem. În momentul acela, cred că avusesem de gând să o respect, însă nu era o intenție grozav de puternică. Mai întâi, tot ce-i spusesem cu privire la motivul pentru care voiam să scriu articolul era adevărat. În al doilea rând, Jadid şi nepotul lui se străduiseră să mă ajute mai mult decât erau datori s-o

facă; nu puteam să le spun, pur şi simplu, că renunțam la articol. Iar în al treilea rând, ştiu că a părea carierist nu face o impresie prea bună, dar asta-i mult mai uşor când n-ai nicio carieră de care să te preocupi: voiam postul acela din Boston.

— Sunt liber, am spus. Să aduc ceva?

— Nu, nu, sigur că nu. Vino curios şi înfometat, mai multe nu-ți cer. Soția mea, din păcate, a plecat la o conferință în Cincinnati în dimineața asta; i-ar fi plăcut foarte mult să te cunoască. Prin urmare, va trebui să-mi arog eu responsabilitățile culinare. Vino la facultate la cinci jumate. Va fi cel mai probabil încuiată, dar îți voi aştepta ciocănitul, care va trebui să fie puternic. Pe diseară, atunci?

— Pe diseară.

Mi-am verificat ceasul de la mână: 3:15. Dacă voiam să ajung la Wickenden la timp, ținând cont de aglomerația de seară, trebuia să fi plecat cu cincisprezece minute mai devreme. Din spatele uşii sale închise, am auzit pârâitul pe care-l făcea scaunul lui Art de fiecare dată când redactorul-şef se ridica în picioare. Nu avea rost să-i explic şefului de ce stătusem în redacție doar trei minute lungi şi late într-o zi lucrătoare, nu? Sigur că nu. Pe când începusem să iau în calcul contraargumentele, mă aflam deja la periferia Hartfordului, îndreptându-mă spre est cu o sută zece kilometri la oră.

Am intrat în parcarea facultății de istorie când ultimele raze ale apusului se stingeau în râul Wickenden, aflat în spatele meu. Nu mai era nicio altă maşină în parcare, lucru care m-a neliniştit; mă aşteptasem s-o găsesc măcar pe cea a lui Jadid. Făcându-mi mâinile căuş la ochi ca să mă uit prin geamul din față, am văzut că erau aprinse doar tuburile de neon din holul de la intrare, dar îmi închipui că acestea rămâneau mereu aprinse. Înăuntru nu era deschisă nicio uşă; mocheta cenuşie şi rărită, scările de lemn lăsate, vopseaua scorojită de pe balustrada din fier forjat şi şuieratul vântului de seară de-a lungul tencuielii de afară făceau facultatea să semene cu un bătrân care moțăie şi sforăie. Am ciocănit la uşă mai întâi politicos, apoi insistent, apoi puternic, şi în cele din urmă cu pumnii, în tandem cu vârfurile pantofilor. Profesorul Jadid coborî repede scările îmbrăcat într-o cămaşă albastră desfăcută la gât şi jeanşi atent călcați; nu-l văzusem niciodată până atunci purtând altceva decât cravată şi jachetă. Coborând,

ochelarii îi tresăltau prinşi la gât cu un şnur. Fără armura de profesor universitar, semăna cu un bunic blând şi încă tânăr.

— Paul, sunt încântat să te revăd atât de repede. Îmi cer iertare dacă te-am făcut să aştepţi: eşti aici de mult?

— Nu de foarte mult, mulţumesc.

Destul însă încât să-mi rup câteva degete de la picioare, atâta tot.

— Şi eu mă bucur să vă revăd.

— Excelent.

Se dădu într-o parte şi mă îndemnă să intru în holul întunecat.

— Biroul meu, vezi tu, dă înspre curtea din spatele clădirii. E un loc minunat, tăcut, complet pustiu atunci când facultatea se închide. L-am ales exact din motivul ăsta, dar în seara aceasta, din nefericire, m-a cam împiedicat să-ţi aud bătăile. Mă bucur că în sfârşit am făcut-o. Intră, intră.

Trăgându-mă în clădirea tăcută şi mucegăită şi încuind uşa în urma noastră, mă cuprinse paternal cu un braţ.

— Să-ţi spun de ce te-am sunat, zise el, frecându-şi palmele, chiar dacă nu mi-am putut da seama dacă de nerăbdare sau de frig. Nu, de fapt, cred că ar fi mai bine dacă ţi-aş arăta. Presupun că acum nu mai încălcăm nicio regulă privitoare la intimitate, nu?

— Intimitatea cui?

— A, întrebare corectă. Într-adevăr, a cui? A lui Jaan, desigur. Vezi tu, el… Nu m-am priceput niciodată să dau cadouri. Vino pe aici, în sus.

Urcând scările, a continuat:

— Facultatea noastră, cam ca toate facultăţile de studii umaniste, suferă de o gravă lipsă de spaţiu. Profesorii Ryerson şi Zinoman, pe care i-am angajat la începutul anului, împart un singur birou şi, oricât ar fi ei de înţelegători, aş crede că niciunul nu găseşte că aceasta este o situaţie ideală. Aşa că m-am hotărât azi să încep eliberarea biroului lui Jaan, aşa încât, în semestrul viitor, fiecare să aibă biroul lui. Dar am descoperit că e imposibil, spuse, făcându-mă să mă opresc în faţa uşii lui Jaan.

Am observat că, lângă ea, Crowley lipise coperta cărţii sale şi trei recenzii favorabile.

— Nu observi nimic neobişnuit la uşa asta?

Avea patru laturi, o clanţă de metal, o încuietoare şi un strat prost aplicat de vopsea albă, exact ca toate celelalte uşi din facultate.

— Nu, nimic.

— A! Aşa credeam şi eu. Uită-te jos, dacă nu te deranjează.

M-am uitat şi am văzut două broaşte de oțel, câte una în fiecare colț de jos. Erau mari şi romboidale; cheile normale, cu dinți, ar fi fost înghițite complet de ele. Profesorul Jadid avea zâmbetul satisfăcut al unui om de ştiință care tocmai a încheiat un experiment neobişnuit de dificil şi de spectaculos.

— Interesant, nu? Sunt convins că n-am autorizat montarea încuietorilor ăstora şi, mai mult decât atât, nici măcar nu ştiu când le-a montat Jaan.

— Aveți cheile?

— Sigur că nu. Cred că voia ca nimeni în afară de el să nu intre în biroul acesta.

— De ce? Şi cum să intrăm?

— Păi, o să-ncep cu a doua întrebare: am intrat deja. Înțeleg că Joseph şi-a demonstrat aseară abilitățile de spărgător de încuietori. O demonstrație nedorită, poate?

— V-a povestit, nu-i aşa? Nu, nu tocmai nedorită, presupun, cel puțin teoretic. Adică, m-am bucurat să-l văd. Dar poate după-aceea, ei bine… Nu contează.

— Mmm.

Profesorul se uită la mine pe deasupra ochelarilor.

— Joseph a avut impresia că prietena dumitale a reacționat cu mai puțină îngăduință.

— Nu mi s-a părut c-au stat în aceeaşi cameră destul de mult încât să-şi dea seama de asta, am zis pe un ton defensiv.

— Fără-ndoială, fără-ndoială. Joseph poate fi un observator foarte fin al micilor amănunte, al deosebit de micilor detalii personale. E o abilitate de neprețuit în activitatea sa. Poate că de data asta s-a înşelat, spuse profesorul cu bunăvoință. În orice caz, Joseph a reuşit să descuie broaştele astea, dar i-a luat aproape o oră întreagă, ceea ce, potrivit standardelor lui olimpiene, înseamnă că încuietoarea este extrem de bine gândită. Şi uite-aici, adăugă, împingând uşa în lături şi conducându-mă în biroul neobişnuit de friguros şi de mucegăit.

Şase cilindri lungi de oțel, fiecare cu un diametru de patru sau cinci centimetri buni, traversau partea din spate a uşii, trei uniți de o bară pe stânga şi trei pe dreapta. Se alipeau apoi altor două bare, câte una de fiecare parte a cadrului uşii.

— Fiecare încuietoare acționează trei dintre tijele astea robuste, spuse profesorul, plimbându-şi mâna de-a lungul uneia. Joseph mi-a zis că genul

ăsta de încuietoare este specific încăperilor bancare securizate, chiar dacă de obicei barele se află înăuntrul unei uşi de oțel. Presupun că asta ar fi fost prea bătător la ochi pentru o biată facultate de istorie. Dar acesta e primul astfel de sistem pentru uz privat pe care l-a văzut nepotul meu. De ce, crezi tu?

— Nu ştiu. Datorită costului?

— Sigur, asta e-o parte a problemei. De fapt, există un număr limitat de companii în partea noastră de lume care instalează genul ăsta de încuietori. Joseph a spus că va lua astăzi legătura telefonic cu cele aflate în Wickenden şi împrejurul său pentru a vedea dacă nu cumva are vreuna în dosare acte cu adresa de aici. După el, e posibil ca diverşi colecționari de artă înstăriți să aibă încuietori asemănătoare. Dar a spus că n-a mai văzut niciuna până acum, fiindcă acestea funcționează atât de bine, încât de obicei poliția nu are ocazia să investigheze crime care să implice obiectele pe care le protejează. Desigur, Joseph *este* Joseph – exagerează câteodată de dragul efectului – dar ideea lui de bază e corectă: că oricine îşi permite o încuietoare atât de complexă şi de inexpugnabilă nu vrea doar, ci de obicei chiar reuşeşte să protejeze ceea ce se află în spatele ei.

— Ce se află în spatele ei?

— A, acum *asta,* cred, nu este doar o întrebare fascinantă, ci şi una crucială, una care s-ar putea să ducă departe, departe, dincolo de granițele morții unui profesor. Ar putea părea, ei bine…

Se întoarse cu fața spre birou, iar eu am făcut la fel. Mi-ar plăcea să pot spune că de tavan atârna un cadavru, sau că-n spate se afla o uşă secretă, sau că am văzut saci uriaşi de cocaină şi cântare, dar totul arăta într-adevăr ca în biroul oricărui alt profesor: biblioteci din care se revărsau hârtii, un pupitru mare şi dezordonat, acoperit cu şi mai multe hârtii, un computer şi o maşină de scris electrică pe o măsuță învecinată. Singurul lucru izbitor era că exista un singur scaun şi că acesta se afla în spatele mesei de scris: Pühapäev părea să fi renunțat la audiențe.

— Ce aveți de gând să faceți cu lucrurile astea? am întrebat.

— Presupun că le va păstra facultatea, doar dacă nu le revendică cineva. Jaan nu avea nicio rudă, nu-i aşa?

— Sincer să fiu, am făcut cunoştință cu fratele lui.

Profesorul Jadid se întoarse spre mine cu ochii aprinşi, părând mai puțin surprins decât aş fi crezut.

— Fratele lui?! Adevărat? Spune-mi, semăna cu el?

— Nu mult, din câte-mi amintesc. Era şi el bătrân, cărunt şi cu barbă, dar cam asta-i tot.

— A, făcu el, zâmbind distrat şi lovind cu vârful pantofului în canatul uşii. Totuşi, asta nu dovedeşte de fapt nimic. Ți-a lăsat vreo impresie anume fratele lui?

— Nu. N-a părut însă să-i placă faptul că puneam întrebări.

— Fără-ndoială, fără-ndoială. Fără-ndoială că nu i-a plăcut. Ei, ei. Cercetează rafturile cu cărți, dacă vrei, şi spune-mi dacă vezi ceva ieşit din comun.

Cărțile erau în atâtea limbi, încât n-aveam cum să ştiu dacă erau ieşite din comun sau nu. Am văzut câteva în engleză: *Poly-Olbion,* de Michael Drayton, *Brief Lives,* de John Aubrey, *The Patterne of All Wisdome,* de Geoffrey LeMetier, *Collectanea Chymica,* de Sir George Ripley, *Arabs of the North Sea,* de Herve Tiima şi *Pale Fire,* de Vladimir Nabokov.

— Nu sunt sigur. Din păcate, nu pot citi altceva în afară de engleză şi puțin, foarte puțin în olandeză.

— Iar eu pot citi bine în opt limbi şi în alte şase pe deasupra, cu ajutorul dicționarului. Dar număr nu mai puțin de treizeci de limbi printre cărțile astea. Arabă. Chineză. Rusă. Urdu. Mai multe înscrisuri ce par arabice, dar folosesc diacritice diferite. Română. Maghiară. Finlandeză. Cunoşti pe cineva care poate vorbi sau citi în atâtea limbi?

— Nu.

— Nici eu. A învăța atâtea limbi ți-ar lua câtiva zeci de ani. Secole, poate, ca să poți citi toate cărțile din biroul acesta. Totuşi, asta nu dovedeşte nimic. Dar dintre cele pe care le pot citi, nici măcar una – cu excepția volumului aceluia despre arabii de la Marea Nordului, care, din câte ştiu eu, nu există – nici măcar una nu are nici cea mai mică legătură cu istoria baltică, presupusul lui domeniu de activitate. Şi uită-te aici, spuse, mergând la corpul de bibliotecă cel mai înalt şi cel mai lat din încăpere. Ştii ce se află în spatele cărților ăstora?… Nu? O fereastră.

— Şi?

— Politica facultății se învârte în jurul ferestrelor. Un sociolog ar putea scoate o lucrare minunată despre ferestre ca simbol de status în facultățile universitare. Majoritatea birourilor au două ferestre; profesorii aşteaptă cu anii să se mute într-o cameră cu privelişte. Iar Jaan o blochează în mod voit pe-a sa. N-are mare importanță, desigur; fereastra lui dă spre o alee, oferind o spectaculoasă privelişte către tomberoanele de gunoi de la Tortilla. Am

cercetat fereastra de pe alee şi am văzut că draperia era trasă. O draperie trasă – şi poţi vedea aici, în spate, o draperie foarte rezistentă ce pare să fi fost lipită de perete în jurul ferestrei – şi-o bibliotecă enormă care o protejează. Din nou, precauţii neobişnuite, nu crezi? Poate că prefera pur şi simplu o încăpere întunecată, dar asta pare improbabil, căci a lăsat cealaltă fereastră, cea din spatele mesei de scris, neacoperită.

— De la aceea a tras cu arma?

— Întocmai. Dar pare să fi făcut câteva modificări de atunci. Te rog, dacă binevoieşti, ia cartea asta.

Scoase de pe raft un tom greu, în ebraică, legat în piele roşie şi stanţat cu litere aurii, şi mi-l înmâna.

— Ia cartea asta şi arunc-o prin geamul din spatele biroului.

Am rămas cu cartea în mână, nedumerit. Chipul profesorului era luminat de energie, iar nedezminţitul său rânjet pisicesc i se lăţea sub ochii sclipitori şi sub obrajii încordaţi.

— Hai, dă-mi cartea mie. Nu vreau să te presez, dar nu trebuie să-ţi faci griji.

Se duse la fereastră şi lovi cu cartea în ea. Îndoi cotorul cărţii, dar geamul rămase intact. Ciocăni în el cu încheieturile degetelor, producând un bubuit greu, de parcă ar fi bătut într-o stâncă.

— Plexiglas. Antiglonţ, îmi închipui. Pare gros de zece centimetri. Mă-ndoiesc că gloanţele armelor mici de foc ar putea pătrunde prin geamul ăsta. Şi uite-aici, spuse, aplecându-se spre ramă şi plimbând un deget de-a lungul ei. E închisă ermetic, nu doar spoită cu vopsea. Camera asta-i o fortăreaţă.

Din jeanşii profesorului se auzi o melodie piţigăiată: *I Dream of Jeanie with the Light Brown Hair.* Vârî mâna în buzunar şi scoase un telefon celular; nu m-ar fi surprins mai mult dacă ar fi scos o pipă de fumat marijuana. Se uita la ecranul luminos şi clătină satisfăcut din cap.

— Joseph?! Da, bine, mulţumesc, cum eşti? Bun. Bun. Cum? Adevărat? Ei, ce vrei să… Bine. Nu, nu, e-aici. Aici, cu mine, în biroul lui Jaan. Cred că am găsit… Şi tu? Bun, bun. Voiam să i-o expun lui Paul pe-a mea la cină-n seara asta. Vrei să ni te alături? Sigur că sunt. Acasă la mine. Da, plecăm acum. Ne vedem curând, atunci. Bine. Pa, pa.

Închise telefonul şi se întoarse spre mine.

— Nepotul meu: detectiv de poliţie, gurmand, memorie ambulantă şi hoţ de tunete.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Credeam că am descoperit ce punea de fapt la cale Jaan, dacă nu şi cine era. Abia aşteptam să-ți prezint teoria mea în seara asta. Acum, Joseph crede că a făcut o descoperire asemănătoare. A mea se bazează pe lucrurile din seiful ăsta de-aici.

Arătă cu degetul spre un seif negru, mic şi cubic, de sub masa de scris a lui Jaan. Era gol şi avea uşa deschisă.

— Joseph a fost destul de bun ca să mi-l descuie şi pe ăsta. Dar uite, asta chiar că-i ceva ingenios. Vino aici să vezi.

M-am aplecat sub masă şi m-am uitat cu ochii întredeschişi înăuntrul seifului. Profesorul Jadid arătă spre două protuberanțe mici şi cilindrice din colțurile de sus ale cutiei.

— Ştii ce sunt astea? întrebă.

— Habar n-am.

— Duze de gaz. Aparent, seiful acesta e făcut să incinereze conținutul în caz că încearcă cineva să-l deschidă cu forța. Nu-i aşa că-i minunat? Ca într-un film de spionaj.

— Şi cum a reuşit Joe să-l deschidă?

— Păi, mai întâi a forțat panoul cu butoane şi apoi cele două panouri laterale. A extras ambele rezervoare de gaz. Apoi a făcut ceva extraordinar cu un stetoscop şi două bucăți lungi şi flexibile de metal şi uşa s-a deschis pe dată. Ştii, mama lui a vrut mereu să-l vadă doctor. Şi trebuie să spun, găsesc foarte fascinantă imaginea lui Joseph în halat alb, tunând şi fulgerând despre pericolul obezității cu o râşniță într-o mână şi o bere în cealaltă. Am conținutul seifului aici.

Cu un aer triumfător, ridică în aer o cutie neagră.

— Nu vezi nimic altceva, nu?

M-am uitat înăuntru. Părea gol. Eram pe cale să mă ridic în picioare şi să închid uşița, când ceva scânteie în fundul seifului.

— Stați aşa. E ceva aici. Îmi dați, vă rog, o foaie de hârtie? Mulțumesc. Ia să vedem.

Am măturat pe hârtie câteva cioburi mici ce păreau a fi de sticlă, dar niciunul nu m-a tăiat. Mai degrabă praf decât cioburi, de fapt; scânteiau verde în lumina din birou. I-am întins hârtia lui Jadid, a cărui față scânteia împreună cu praful acela verde.

— Ce-i asta? am întrebat.

— Cred că asta este ceea ce nepotul meu ar numi „dovadă irefutabilă”, spuse, ajutându-mă să mă ridic. E timpul să cinăm.

KAMAL-UL LUI AL-IDRISI
(APA)

Omul nu poate spune niciodată „Este”, ci doar „Cred c-a fost” şi „Sper că va fi”. Transformarea e singura constantă. Din pământ venim, în pământ ne vom întoarce, dar câtă vreme călcăm pe el, suntem sortiți să fim amorfi şi fără astâmpăr ca apa.

Tandou Armah Cissé,
Atât de departe, atât de departe de casă

În timpul Olimpiadei din 1980, regatele s-au ținut la Pirita, un port din Golful Talin, în colțul nord-estic al țării. Chiar şi la opt ani după aceea, uitându-se la parcurile ce se sfârşeau lângă zidurile oraşului, peste drum de gară, Voskreseniov mai putea încă să vadă rezultatele banilor pe care Moscova îi trimisese frumosului oraş. Până şi membrii aparatului comunist şi-au ridicat pentru scurt timp râturile din troacă şi au dat voie ca o parte din lături să se verse către vest, de dragul unei imagini bune în fața oaspeților internaționali. Desigur, oaspetele care trebuise cel mai mult impresionat rămăsese acasă, dar Voskreseniov îşi amintea bine cât de fericiți fuseseră colegii lui ofițeri – fericire militară în stil rusesc, desigur, marcată de contact vizual, maxilare ferme împodobite de un zâmbet ca un păstrăv leneş aproape ieşit la suprafața apei, dar niciodată pe deplin şi voci zgâriate de băutură cârâind „Corect!” – auzind la Radio Europa Liberă şi la BBC World Service vorbindu-se admirativ despre „bijuteria Balticii”.

Însă proiectul de înfrumusețare a avut o consecință neintenționată: estonienii au devenit extrem de mândri de capitala lor estonă (nu sovietică). Voskreseniov putea vedea asta în vreme ce, venind dinspre gară, traversa Vechiul Oraş în drum către locul întâlnirii: după atâția ani, atâtea revoluții şi atât de puține schimbări, îşi dezvoltase un anumit simț al instabilității sociale.

Unele lucruri încep să se întâmple, DRACU SĂ-L IA PE ĂL DE-I LA COMANDĂ, ORICINE-I EL scrie pe pereții unui pod celebru. Prin geamul guvernatorului zboară noaptea o piatră; strada e pustie. Înainte să accepte ordinul unui polițist sau să dea mită cuiva, cetățeanul pregetă şi se uită cu ochi mari la uniformă – căci asta vede el, doar uniforma, nu şi omul – cu două secunde mai mult decât e normal. Formularele sunt pierdute, nu

arhivate. Nimeni nu plăteşte amenzile. Guvernatorul se trezeşte în toiul nopții simțind miros de fum: steagul său, încă în vârful catargului din fața ferestrei, arde. Prizonierii politici devin simboluri în loc de nulități, eroi mai degrabă decât proscrişi. Bărbați graşi, pleşuvi şi tuciurii îmbrăcați în costume fug de colo-colo; cei tineri şi supli, în jachete de piele, merg agale. Timpul se îndoaie: o parte îl împinge în față; cealaltă încearcă mai întâi să-l oprească, apoi să-l încetinească, apoi să se ascundă de el, apoi doar să i se ferească din drum.

În privirea sceptică a tânărului cu medalii în piept din Pühavaimu, în nereparata zgârietură făcută cu cheia pe latura unei maşini de poliție din Müürivahe sau în notele şi în melodia unei chitare ce se aude prin geamul de la etajul al doilea al unei clădiri de pe Pärnu maantee, Voskreseniov are senzația că totul va începe de aici.

Vechiul Oraş însuşi arăta ca o imagine a Europei de pe o carte poştală: străzi pavate cu piatră trecând pe lângă clădiri cu frontoane în culori calde, pereți groşi acoperiți cu iarbă, un castel pe coama unui deal. Influența hanseatică făcea oraşul să pară un antic burg nemțesc, precum Bruges sau Danzig, civilizat şi maritim şi, în acest sfârşit de secol XX, plăcut nelalocul lui. Era imposibil să iubeşti deopotrivă Moscova şi Talin: fie prosperai în energia grotescă a Moscovei, fie o găseai inumană; fie te lăsai năpădit de ospitalitatea teutonică a Talinului, fie te plictisea. Pe Voskreseniov îl plictisea, cu toată că-i plăcuse odinioară şi poate că avea să-i mai placă odată, după ce o altă revoluție urma s-o dea pe mâinile altcuiva. Trecu pe sub arcul lui Raeapteek şi, auzind clopotele din Pühavaimu cum bat de ora unsprezece dimineața, se întrebă ce avea să rămână şi ce avea să ardă în anii următori, recunoscător că aceasta era o revoluție estonă a cărei desfăşurare o putea urmări de la distanță.

Conduse spre suburbiile întinse unde strălucirea oraşului se stingea şi acesta devenea sovietic înainte de a se sfârşi la intrarea în Keila-Joa. Dendată ce coborî din maşină, auzi cascada din centrul oraşului şi văzu acoperişul de lemn al conacului din spatele ei. În spatele conacului se afla o pădure tipic estonă – pini negri printre care se vedeau mesteceni albi – care se întindea de la marginea oraşului către mare. Văzu un cuplu de tineri cum dispare în pădure, mână-n mână. Erau amândoi blonzi şi mlădioşi, atât de asemănători la înfățişare şi radiind de sănătate atât de tare, încât ar fi fost pe dată suspecți în orice mare oraş rusesc.

Lângă locul unde dispăruseră ei începea un şir de case din lemn, mici, atractive şi inofensive atât cât să poată scăpa de privirile demolatoare ale urbaniştilor sovietici. Voskreseniov bătu la uşa casei celei mai depărtate şi, în acelaşi timp, observă scânteierea mării prin luminişul din spatele locuinţei.

Bărbatul care-i răspunse semăna cu o rândunică de mare bătută de vremi. Era cu mai bine de-un cap mai înalt decât comandantul şi se uita în jos la el de deasupra unui nas lung şi subţire şi a unei bărbi albe răvăşite. Un ochi i se albise de bătrâneţe şi i se mişca în orbită ca o busolă stricată; celălalt era negru ca ochiul unui corb. Amândoi erau înconjuraţi de-o reţea de riduri. Îşi ridică mânecile bluzei lălâi până la jumătatea antebraţelor, pregătindu-se parcă să tragă un pumn, şi aşteptă ca oaspetele să vorbească.

— Tovarăşe Tiima? întrebă Voskreseniov.

Bătrânul aprobă din cap şi Voskreseniov îşi arătă documentele militare.

— Tovarăşe Tiima, am venit să anchetez plângerea înaintată împotriva dumitale de către vecinii tăi. Documentele, te rog.

Voskreseniov întinse mâna şi se uită cu o privire cât mai inexpresivă posibil la bătrânul care, fără să-şi ia ochii de la ai lui, scoase din buzunar un paşaport intern cu copertă de piele. Comandantul se prefăcu că-l cercetează, gândindu-se însă doar cât de mult trebuia să se uite la fiecare pagină ca să-l facă pe Tiima să creadă că se uita într-adevăr la fiecare. Închise paşaportul cu o mişcare iute şi i-l înapoie bătrânului după ce acesta îşi schimbă pentru a cincea oară greutatea de pe un picior pe celălalt.

— Pot intra? întrebă.

— Depinde.

Ochiul lăptos al lui Tiima se dădu peste cap, pe când celălalt se aţinti către gura lui Voskreseniov.

— De ce depinde?

— De cine sunteţi. De care este plângerea. De ce se întâmplă dacă spun că nu puteţi.

— Sunt Voskreseniov, comandant în armata sovietică, şeful Forţelor Baltice. Dacă mă împiedici să intru, te faci vinovat de zădărnicirea procesului de justiţie.

Bărbatul ridică ostenit din sprâncene.

— Acum vrea să-mi intre în casă un om al armatei?

— Putem discuta asta mai târziu. Dar, dacă nu sunt poliţist, nu înseamnă că nu te pot aresta.

— Atunci, se pare că e mai bine să intrați.

În căsuță mirosea a fum de pipă, fum de lemne, fum de cărbuni şi aerul de mare pe care-l aducea vântul prin fereastra din spate. Aerul îi înțepă ochii lui Voskreseniov, şi bătrânul zâmbi când acesta îşi dădu jos ochelarii pentru a-şi şterge lacrimile. O mică victorie.

— Vreți să mergeți înapoi afară?

— Nu, nu. Îmi trebuie doar un moment. Pot sta jos?

— Cum poftiți. Dar nu vreți mai întâi să-mi spuneți?

— Ce să-ți spun?

— Care e plângerea.

— Vecinii dumitale, domnule Tiima, cred că ții slujbe religioase pe-aici.

— Nu s-a întâmplat niciodată, se răsti el. Aici nu-i Moscova. Îmi cunosc vecinii, iar ei mă cunosc pe mine. Asta n-a spus-o vreunul dintre ei, fiindcă nu mă ocup cu aşa ceva.

— Am aici o declarație semnată care spune…

— Declarația spune ce vreți dumneavoastră să spună. Nu-nseamnă că am făcut-o. Poți face pe oricine să spună orice.

Voskreseniov continuă, cu vocea puțin ridicată şi cu buzele curbate în ceea ce el spera că este un rânjet disprețuitor, îşi ațintí ochii la hârtia din fața lui; nu voia ca bătrânul să vadă foamea, dorința din ei.

— Spune că țineți întâlniri neautorizate în partea din spate a casei şi că „simboluri iconice şi accesorii ecleziastice” au fost clar văzute prin fereastra din spate. Din câte se pare, pădurea din spatele casei dumitale e un loc foarte frecventat de excursionişti.

— Aşa a fost dintotdeauna. Potecile de-acolo le-am făcut eu însumi acum cincizeci, poate şaizeci de ani. Te duc direct la mare.

— Şi-ai obținut permisul necesar pentru a le face?

Bătrânul făcu o grimasă, scutură din cap cu neîncredere, dar fără surprindere, şi nu spuse nimic.

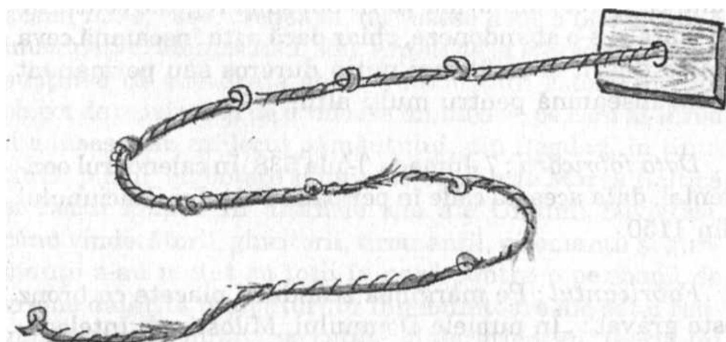
— Pot vedea acum camera din spatele acesteia, te rog? Pot verifica uşor dacă pretenția asta e întemeiată sau mincinoasă.

— Aici nu-i nicio biserică, zise bătrânul fără a se clinti.

Voskreseniov se ridică în picioare şi se uită de jur împrejur prin cameră. Casa putea avea mai bine de două sute de ani, dar putea avea şi douăzeci. Lemnăria era prea bine lucrată pentru a fi sovietică, iar puținele decorațiuni existente – o tapiserie colorată, un tablou reprezentând un soare răsărind deasupra coastei baltice, un şir de nave cioplite în lemn pe un pervaz

deasupra unei sobe încăpătoare – erau simple şi rustice, mai aproape de secolul al XIX-lea decât de al XX-lea. Pe Voskreseniov îl furnicau coapsele şi vârfurile degetelor, aşa cum se întâmpla de fiecare dată când se afla în apropierea unui lucru pe care-l voia. Dacă se înşela, desigur, putea pur şi simplu să-şi ceară iertare şi să plece, dar nu se înşela: chiar şi în Uniunea Sovietică, combinația potrivită de bani şi de privilegii reuşea să aducă informații precise.

— Având în vedere principiile naționale şi bunăstarea poporului sovietic, eu voi fi cel care va stabili dacă aceasta este sau nu este o biserică, domnule Tiima. Dumneata arată-mi doar camera cu pricina.

Obiectul nr. 12: O frânghie, roasă în unele locuri şi de o culoare indistinctă, lungă de 35 de centimetri, cu opt noduri mici de-a lungul ei. Un capăt al frânghiei se sfârşeşte cu un nod; celălalt este legat de o scândură placată cu bronz de dimensiunea unei cărți de joc, ce a căpătat o nuanță verde datorită vremii. Este un dispozitiv arab de navigare maritimă, cunoscut sub numele de kamal, folosit pentru menținerea unei anumite latitudini de-a lungul unei rute cunoscute.

Alchimia poate adăuga câțiva ani existenței unei persoane, dar nu poate prelungi o viață la infinit: oricare ar fi măsurile de precauție luate, viețile noastre sunt pline de ceilalți, iar oamenii încep inevitabil să intre la bănuieli când un vecin, o cunoştință, un trecător cu aer familiar ori chiar (ocazional) un prieten pare să nu îmbătrânească. Alchimiştii îl venerează pe Mercur, şi nu pe Tithonus ori pe Nabucodonosor, dintr-un motiv bine întemeiat: alchimiştii scapă mereu. Niciunul dintre ei n-a devenit sau nu va deveni celebru pentru o longevitate extraordinară; când vârsta ori aspectul unei persoane începe să atragă atenția, aceasta pur şi simplu dispare, descotorosindu-se de vechea sa viață aşa cum năpârleşte un şarpe, şi reapare cu o altă identitate într-o altă parte. O busolă sau, în cazul de față, un kamal

cu un trecut grăitor aminteşte proprietarului că în cele din urmă va trebui să-şi regleze conturile cu viaţa şi s-o abandoneze, chiar dacă asta înseamnă ceva foarte diferit şi mult mai puţin dureros sau permanent decât înseamnă pentru mulţi alţii.

Data fabricării: 7 Jumada ’l-’ula 538. În calendarul occidental, data aceasta cade în perioada Postului Crăciunului din 1150.

Fabricantul: Pe marginea scândurii placate cu bronz este gravat: „În numele Domnului, Milostivul, înţelegătorul. Degetele tale strâng kamal-ul lui Yahya Rifaat Tawfit al-Hashemi, artizan din Umm Qasr. Mâinile lui au împletit ultimul fir şi au aplicat ultima lovitură acestui bronz în 7 Jumada ’l-’ula 538. Fie ca el să aducă posesorului binecuvântarea Domnului şi să-l călăuzească pe mări calme şi prin vânturi blânde oriunde Domnul doreşte să-l trimită”.

Locul de provenienţă: Vezi mai sus.

Ultimul proprietar cunoscut: Herve Tiima, tinichigiu, croitor, soldat, marinar, bucătar de navă, sihastru, preot şi susţinător al unor ciudate teorii istorice lipsite de fundament.

Tiima a fost fiul primarului din Paldiski, Jaan-Uus, care a scris, dar n-a publicat niciodată un „hexadecalog” de romane ce povesteau istoria Estoniei din punctul de vedere al unei serii de valuri blocate între Marea Baltică şi Golful Matsalu, care visau la oceane, dar erau menite să se lovească timp de secole întregi, între Hiiumaa şi coasta occidentală de lângă Rohukula. Singurul val ce a scăpat din acest purgatoriu a fost protagonistul celui de-al patrulea roman, cel care a condus o navă daneză de la curtea regelui Sweyn către Hiiumaa, în Estonia occidentală iarna, în timpul unei furtuni.

Tiima a devenit obsedat de implicaţiile metaforice ale celui de-al patrulea roman din serie, şi în cele din urmă, a scris un manuscris aparte despre pasagerii de la bordul acelei nave, care, credea el, nu fusese doar o plăsmuire a imaginaţiei. Manuscrisul său, *Arabii de la Marea Nordului,* susţinea că adevărata cheie a identităţii estone era un obiect de o putere şi de o valoare uimitoare, pe care al-Idrisi îl adusese din mijlocul pământului, din Bagdad, în ţinuturile pustii, îngheţate şi întunecate, dintre Marea Baltică

şi Lacul Peipsi. În ultimele zile ale Uniunii Sovietice, când vindecătorii, ghicitorii, tiromanţii, piromanţii şi giromanţii s-au mutat cu toţii în nord pentru o perioadă de vreme datorită înţepăturilor înnebunitoare ale setei religioase care-i chinuia pe cetăţenii dezorientaţi, teoria lui Tiima s-a bucurat de o efemeră celebritate în satele de la vest de Talin. A îndrăznit chiar să ţină un grup de lectură şi de discuţii în camera din spate a umilei sale case, ai cărei pereţi i-a decorat cu obiecte marinăreşti moştenite de la tatăl său: un astrolab, un sextant şi o bucată de bronz legată cu o frânghie veche.

Locuitorii din zonă au ţinut un priveghi ilegal în piaţa principală din Keila-Joa când Tiima a fost găsit asasinat, împuşcat o dată în ceafă în pădurea din spatele casei sale cu un pistol de felul celor cu care erau dotaţi poliţiştii din localitate. Priveghiul a fost liniştit, dar locuitorii nu s-au supus când li s-a comandat să plece. Vestea protestului lor s-a răspândit cu repeziciune în toată ţara şi, chiar dacă n-au urmat violenţe, revolte ori vreo altă demonstraţie de solidaritate, toţi cetăţenii din Keila-Joa au luat parte la lanţul „Căii baltice”, trei ani mai târziu.

Valoare estimativă: O frânghie veche de nouă sute de ani legată de-un dreptunghi verzui de bronz ar putea fi vândută cu zece dolari într-un magazin de vechituri. Ar putea, de asemenea, să nu se vândă defel; ar putea fi cu uşurinţă luată drept gunoi. Ar putea fi vândută, în cele din urmă, pentru 30.000 de dolari, aşa cum s-a întâmplat cu un kamal despre care se presupune că a fost folosit de prim-navigatorul lui Vasco da Gama.

Astfel au fost create toate lucrurile.

Nu mi-am dat seama cât de mizerabilă-mi este maşina până când nu i-am deschis portiera profesorului Jadid: încruntă din sprâncene şi ezită, o reacție destul de scurtă ca să rămână în granițele politeții, dar să fie totuşi vizibilă, înainte de a urca pe scaun. Am luat câteva mâini de pahare de hârtie, ambalaje de sendvişuri şi ziare, dar şi două umbrele stricate de sub scaunul pasagerului, şi le-am aruncat în spate. Apoi am măturat firimituri de toate nuanțele de maroniu, aruncându-le afară din maşină. Profesorul se urcă cu precauție.

— Din pură curiozitate, zise pe când ieşeam din parcare, mai mult dintr-o curiozitate nefondată, în cazul de față… Mă întrebam dacă te consideri un om religios.

— Ce vreți să spuneți? Un credincios în ce?

— O, „ce”-ul nu contează prea mult. Presupun că religia ar fi un punct normal de început. Dar vreau să spun, eşti cumva, în ce priveşte caracterul, înclinat mai mult spre credință sau spre scepticism? Nu că acestea două ar fi ireconciliabile, desigur.

— Păi, nu cred că am pus vreodată prea mult temei pe religie. În copilărie, mergeam din când în când la biserică, dar n-am fost niciodată miruit sau aşa ceva. N-am avut niciodată sensibilitatea necesară, iar părinții mei sunt şi ei de religii amestecate, aşa că n-au aderat niciodată la vreo credință sau comunitate anume. Niciun membru al familiei mele n-a făcut-o vreodată, dar cred că asta-i altă poveste.

— Şi ai impresia că ai pierdut ceva făcând astfel?

— Cred că sunt puțin invidios pe oamenii care găsesc ceva în religie, ştiți, ori chiar pe aceia care transformă ritualurile într-o parte din viața lor.

— Într-adevăr. Presupun că, deşi religia nu reuşeşte să ofere confort ontologic, poate oferi cel puțin o structură. O structură cronologică, dacă nu una spirituală.

L-am întrebat ce-l făcuse să aducă discuția aici.

— Sunt curios, doar curios, pur şi simplu curios. Trebuie să recunosc, rareori am intrat în ultima vreme într-o sinagogă. Soția mea, cum s-ar putea să ştii, este creştin-ortodoxă, născută în California din părinți sirieni. Ne-am crescut fiicele în această credință, lucru care a produs un mic cutremur în familia mea. Pe măsură ce îmbătrânesc însă, mă simt tot mai atras nu de cosmogonie şi de substanța teologică a iudaismului, ci de ritualurile lui,

cum ai spus şi tu înainte. De un sentiment al participării la ceva străvechi şi neîntrerupt. Simt, nu fără un pic de ruşine, că m-am dovedit a fi veriga ruptă dintr-un lanț de credincioşi, de la fiu la tată şi la bunic, care se întinde în urmă pe mai multe secole. Dacă aş fi mai puțin implicat, aş fi capabil să apreciez ironia faptului că prosperitatea a înfăptuit ceea ce încercările grele n-au reuşit niciodată să înfăptuiască. Odată constrânşi să ne integrăm, presupun că exact asta am făcut. Şi, desigur, vorbind la plural mă refer la mine. Dar ei, ei… Nu vreau să țin predici. Te rog, continuă drept pe strada Grover şi ia-o la dreapta pe Appleman. Casa mea e dincolo de Torrance.

Profesorul Jadid deschise radioul pe un post cu muzică clasică şi astfel am călătorit fără să schimbăm o vorbă vreme de aproape zece minute.

— Acolo, uite acolo, zise. Intră în parcare sau opreşte pe marginea străzii, cum preferi.

Am lăsat maşina în stradă, în fața casei: o construcție mică, imaculată şi tipică pentru Wickenden, cu fațadă acoperită cu şindrilă, verande la toate cele trei etaje, cu scări ce duceau de la fiecare verandă în jos (sau în sus, presupun) la cealaltă, şi un mic foişor deasupra. Nu arăta prea diferită față de vechea mea locuință, ori față de casa în care locuia acum Mia. Nu ştiu de ce mă aşteptam la ceva diferit, dar la asta mă aşteptam: un castel, poate, un conac ori o mănăstire. O fermă de la țară. Să îl văd pe profesorul Jadid în canadiană şi bocanci, trecând pe lângă o maşină de tuns iarba şi oprindu-se să ia din pridvor un ziar local gratuit mi se părea absurd: Jadid trebuia să se piardă într-o cafenea vieneză de la sfârşitul secolului al XIX-lea la capătul fiecărei zile.

Bucătăria profesorului era lungă şi cu tavanul jos, scăldată într-o lumină caldă, cu multe suprafețe din lemn închis la culoare: genul de încăpere în care ai putea să-ți petreci copilăria. Tăie cu îndemânare două roşii şi două cepe mici în cubulețe şi le zdrobi cu dosul unei linguri de lemn, adăugând câțiva căței de usturoi, frunzele de pe trei rămurele de maghiran luate dintr-un ghiveci de pe pervazul ferestrei, o lingură de ulei de măsline şi câțiva stropi de vin alb. Apoi tăie în cuburi o bucată de carne de miel, le adăugă pastei de legume şi răsturnă tot amestecul într-un vas de ceramică pe care îl băgă la cuptor. Turnă pentru amândoi vin alb şi insistă să toastăm pentru valiza dreptunghiulară şi burduşită aflată în colț.

— De ce? am întrebat.

— Toate la vremea lor, zise el, ridicând din sprâncene ca un prezentator de televiziune.

Am expirat nerăbdător. Ne-am aşezat la o masă rotundă din lemn, în fața a două uşi glisante de sticlă ce dădeau spre grădina din spate, dar, din pricina întunericului şi a luminii de deasupra şi din spatele nostru, vedeam doar reflexele noastre pe sticlă. Un ciocănit neaşteptat la uşă, şi dispariția imaginilor noastre m-a făcut să tresar şi să-mi vărs vinul.

Profesorul Jadid îmi oferi o grimasă înțelegătoare („Joseph vine întotdeauna prin spate”), apoi se ridică să deschidă. Nepotul lui, ținând într-o mână un pachet cu şase beri Newport Storm şi în cealaltă un dosar, se strecură printre cele două uşi. Îşi strânse unchiul în brațe, aproape înghițindu-l complet, şi se sărutară de trei ori, de pe un obraz pe altul. În urma lui Joe venea un tânăr înalt şi slab ca o nuia, îmbrăcat în costum maroniu călcat la dungă, în cămaşă dungată şi cravată maro cu ac rubiniu. Avea petrecută peste braț o jachetă din piele. Arăta ca un muzician îngrijorat, pe jumătate mort de foame, din Greenwich Village-ul anilor 1950.

— El este Lioşa Prienko, spuse Joe.

Prienko se strecură pe uşă cu prudență, parcă temându-se că-l va observa cineva, şi întinse o mână osoasă atât către mine, cât şi către profesor.

— Lioşa Prienko, ei sunt unchiul meu, Abe, şi Paul, cel care a pus pe roate toată tărăşenia asta. Lioşa lucrează la Crima organizată.

— E o plăcere să te cunosc, domnule Lioşa. Intră, zise profesorul. Ce să-ți aduc de băut?

Prienko ridică o mână cu palma în sus şi o mişcă în stânga şi în dreapta, în acelaşi ritm cu capul. Pomeții lui proeminenți, sub formă de secure, păreau să-i separe fața într-un dreptunghi şi într-un trapez situat dedesubt, iar gesturile sale stângace făceau cele două jumătăți faciale să se mişte uşor independent una față de cealaltă.

— A, nimic, domnule, mulțumesc: sunt încă în timpul programului.

Vorbea cu o urmă de accent – vocalele erau lungi şi elastice, iar consoanele se loveau unele de altele de-a lungul traseului dintre gâtlej şi limbă – şi avea postura şi chipul inexpresiv al unui recrut.

— Desigur, desigur. Te rog.

Profesorul a scos câte un scaun pentru Joe şi Prienko, iar noi doi ne aşezarăm din nou pe ale noastre. Joe deschise o sticlă de bere şi refuză oferta unchiului său de a-i da un pahar.

— Aşadar, care dintre noi vrea să vorbească primul? întrebă profesorul.

Joe s-a şters la gură cu mâneca.

— Lioşa aici de faţă trebuie să se întoarcă la adevărata lui slujbă, aşa că daţi-ne voie să începem noi doi.

Se scarpină pe pântecele mare şi pufni, parcă insultat ori gânditor.

— Abe, ceva miroase minunat. Când se serveşte cina?

Profesorul Jadid pocni din degete şi îşi duse arătătorul la tâmplă.

— Mulţumesc, Joseph, că mi-ai adus aminte.

Aşeză farfurii şi tacâmuri pe masă şi deschise cuptorul pentru a verifica mielul.

— Cina vine-n scurtă vreme; până atunci nu servim nimic. Ştii regulile.

Se duse la tejghea şi începu să taie legume pentru salată.

— Vă ascult, strigă peste umăr.

— Păi, începu Joe, golindu-şi berea şi punând sticla pe podea, ţi-aminteşti de ieri, când am fost prin localul ăla, Lupul Singuratic, şi ţi-am spus că am luat un pahar şi că vom verifica amprentele de pe el?

— Mda.

— Ei, Sally şi Lioşa au făcut verificarea. Apropo, unchiule Abe, Sal a zis să-ţi transmit că-i pare rău că n-a putut veni şi el. Unul dintre copiii lui joacă-n seara asta într-o piesă de teatru.

Profesorul clătină din cap şi înălţă cuţitul în semn c-a înţeles.

— În orice caz, Lioşa aici de faţă are un frate… e-un frate, sau un văr?

— Am doi fraţi, de fapt, zise Prienko, îndreptându-şi spatele pe scaun, de parcă l-ar fi strigat un profesor.

Unul lucrează ca anchetator în biroul procurorului-şef din Moscova, celălalt este asistent în Ministerul Afacerilor Interne.

— Aşa-i. Acum, din ce spune el, a avea funcţiile astea-n Rusia e ca şi cum ai face parte din familia ţarului, corect? Tipii ăştia au o influenţă mare?

Prienko ridică din umeri, coborând privirea spre masă.

— Influenţă, da, aşa cred. Posturile bune, îmi închipui, îţi oferă şi asta. Când le voi face data viitoare o vizită, o să le duc nepoţilor multe cadouri, aşa, că ne-au ajutat.

— Bine, în orice caz, zise Joe, aplecându-se surescitat şi într-un echilibru precar pe marginea scaunului, le-am dat lui şi lui Sally amprentele lui Eddie barmanul, precum şi o copie a celor aparţinând lui Pühapäev. Acum, ştii deja că Pühapäev avea antecedente penale aici şi c-a fost martor-cheie într-

un proces federal, nu? Asta nu i-a apărut neapărat în cazier, dar agenții FBI din Wickenden îl cunoşteau.

Am aprobat din cap.

Profesorul Jadid aduse salata la masă cu aceeaşi încruntătură dezamăgită care îngheța sângele studenților şi le îmbujora fețele.

— Mda, am vorbit ieri despre asta cu unchiul Abe. N-a fost prea fericit să audă că Jaan a încercat să fure bijuteriile la aducerea cărora a dat o mână de ajutor, zise Joe. Se pare că şi pe Eddie îl cunoşteau cei de la FBI. L-au înregistrat ca… să vedem, spuse, despăturind o foaie de hârtie pe care i-o înmânase Lioşa. Eduard Ivanov, condamnat pe 4 februarie 1992 în districtul Kings din New York pentru posesie de bunuri furate. A ispăşit şaizeci dintre cele nouăzeci de zile de carceră la Ossining; după eliberare s-a întâlnit în mod regulat cu agentul însărcinat cu supravegherea sa, comportament bun, n-au existat plângeri, bla-bla-bla. După aceea, nimeni n-a mai auzit nimic despre el la tribunalul districtului Kings şi nici în vreun alt tribunal federal.

— Ce fel de bunuri furate? am întrebat.

— Aur. Icoane de aur furate dintr-o biserică ortodoxă ucraineană de la periferia oraşului Bridgeport, din Connecticut. Granițele statelor: aşa se explică dosarul federal împotriva lui. Pare aceeaşi poveste ca la Pühapäev: hoțul de două parale pe care l-au plătit tipii ăştia a fost arestat cu bunurile asupra sa şi a pretins că Ivanov a pus la cale furtul. Se pare că Eddie, în loc să-şi ia un avocat cu ținută din oraşul nostru, a primit din partea instanței unul din oficiu. De ce naiba s-au folosit amândoi oamenii ăştia de paravane atât de şubrede?

Joe ridică ochii spre noi de parcă s-ar fi aşteptat la un răspuns, dar tot ce-am auzit a fost sfârâitul şi pocnetul cărnii de miel ce se prăjea în cuptor.

— Bani? se hazardă Lioşa. Poate că erau doi sovietici bătrâni şi zgârciți.

— Mda, poate, se arătă Joe de acord cu jumătate de gură. Aşadar, n-ai mai dat până acum peste ăştia doi?

Pentru mine şi pentru unchiul său adăugă, făcând o paranteză:

— Lioşa se ocupă de mafia rusească din Wickenden şi din împrejurimi.

— Nu, n-am auzit niciodată de ei. Dar, ştii, niciunul dintre ei nu locuia în Wickenden, iar eu nu sunt aici decât de poate nouă sau zece luni.

Cu degete lungi şi feminine, Prienko îşi scoase din buzunarul de la piept al cămăşii un pachet de țigări Parliament şi îl privi întrebător pe Jadid, care îi puse în față o scrumieră şi o cutie de chibrituri.

Joe clătină filosofic din cap şi se scarpină sub barbă. Fiecare bărbat are o parte a feței pe care e condamnat s-o uite atunci când se bărbiereşte. Aceea era partea lui Joe: o porțiune dreptunghiulară de barbă deasă creştea ca muşchiul de copac în pliul dintre a doua sa bărbie şi gât.

— Spune-i partea cea bună.

Nimeni nu ştia cui se adresase. Joe îi trase amical un cot lui Prienko şi aproape că îl doborî de pe scaun.

— Dă-i drumul, zise, şi un firişor roz de sos de miel îi curse sub guler. Spune-i.

— A, eu. Sigur. Păi, se pare că Ivanov şi omul ăsta pe nume Pühapäev au antecedente penale în Rusia.

Nimeni nu spuse nimic. Prienko făcu un mic gest fluturat cu mâna în care ținea țigara. Nu mânca.

— Da, păi asta nu-i ceva surprinzător, să ştiți. Oricui intra în armată sau în Komsomol sau trăia în oraşele mari trebuia să i se ia amprentele. Surprinzător este faptul că am reuşit să aflu asta într-o singură zi, a spus, chicotind. Fratele meu, cel din biroul procurorului-şef, mi-a spus că tocmai au trecut pe computer cazierele mai recente, dar cele vechi se află încă în aceeaşi încăpere imensă de sub Novokuznetskaia, acolo unde s-au aflat dintotdeauna. Din fericire, el a avut legături sentimentale cu patru dintre cele şase secretare, iar trei dintre acestea s-au terminat în termeni amicali. Singurul om din Moscova care poate afla ce vrem noi să ştim.

Niciunul dintre noi n-a râs, însă el părea să considere întâmplarea foarte comică.

— Ce zici dacă ai trece la subiect? Şi mănâncă ceva, slăbănogule.

De-ndată ce i se dădu permisiunea, Prienko începu să mănânce cu poftă.

— Mulțumesc, e delicios. Turcească?

— Rețeta? întrebă profesorul.

Prienko aprobă din cap.

— S-ar putea să fi fost grecească la origine, dar acum îmi aparține în întregime. Dar e-o presupunere excelentă. Presupun că ar putea fi turcească. Data viitoare aş putea adăuga puțin sumac şi poate…

— Abe, scuze, dar Prienko va trebui să plece-n scurtă vreme. Putem face schimb de rețete data viitoare?

Profesorul Jadid păru mai întâi supărat, apoi ridică afabil din umeri.

— Îmi pare rău. Majoritatea bătrânilor îşi omoară timpul în grădină sau pe un teren de golf; eu mi-l omor în bucătărie. Te rog să continui, Lioşa.

— Da, bine, în orice caz, după spusele fratelui meu, amprentele acestea ale lui Ivanov aparțin în Rusia unui om pe nume Ibragim Ihmaiev, un bărbat originar din Ingușeția condamnat la patruzeci de ani de muncă forțată pentru că a coordonat un grup de contrabandiști în 1985.

— Ce ciudat! făcu profesorul. În 1985? N-a avut cumva loc un proces de rejudecare a criminalilor când a căzut Uniunea Sovietică?

Prienko strâmbă din gură, ridică din sprâncene și din umeri.

— La vremea aceea nu criminalii au fost cea mai mare prioritate. Într-o situație ca asta, presupun că autoritățile ar fi spus că furtul tot furt rămâne; nu există furt comunist și furt capitalist. Dar nu știu…

— Ce nu știi? am întrebat.

— Așteaptă, și voi termina.

Își scoase un carnețel din buzunarul jachetei.

— Ihmaiev conducea o afacere complicată bazată pe furt și pe revânzare. Turiștilor occidentali le vindea icoane și artefacte rusești religioase și istorice. Majoritatea probabil false, desigur… occidentalii nu-și dau seama niciodată, spuse cu un zâmbet mâhnit, coborând privirea. N-am vrut să jignesc pe nimeni, desigur. Pentru ruși importa ilegal mașini, haine occidentale, muzică pop și țigări de marcă din Scandinavia și Germania Occidentală.

— Par mizilicuri, a zis Joe, lăsându-se pe spătarul scaunului și scoțând un râgâit prelung și satisfăcut, asemănător cu un sunet de tubă, apoi desfăcându-și o a doua bere.

— Da, dar n-am terminat încă.

Prienko făcu o pauză pentru a vedea dacă ne reținuse tuturor atenția. Când a fost satisfăcut, a clătinat imperceptibil din cap.

— Mai importa ilegal și metale prețioase și bijuterii din Asia Centrală.

— Tipii ăștia fac ce fac și tot la bijuterii ajung, am spus.

— Într-adevăr, s-a arătat de acord profesorul, zâmbind enigmatic.

Prienko înfipse cuțitul într-o bucată de miel și o mestecă în măsele, plimbând-o de colo-colo prin gură.

— Ce e interesant, spuse cu gura plină, este că genul ăsta de lucruri ar fi trebuit să-i aducă moartea prin împușcare. Genul de crimă organizată, *mafia,* pentru care e celebră Rusia acum n-a existat cu adevărat în vremea sovieticilor. Nu, nu-i adevărat: a existat, dar numai ca sistem de guvernământ.

Am râs cu toții, iar el ridică privirea, cu ochii scăpărându-i, dar fără să zâmbească.

— Asta nu-i o glumă. Sau e o glumă şi o ne-glumă. Toate grupurile de răufăcători ruşi pe care le-am văzut se inspiră, conştient sau nu, din Partidul Comunist al Uniunii Sovietice. Singura diferență este aceea că rackeții comit furturile fără să țină înainte discursuri lungi şi fără să le susțină prin idealuri mărețe în care nu crede nimeni. Nu, aşa cum spuneam, Ihmaiev ar fi trebuit de fapt să fie împuşcat pentru crima aceasta. Dar n-a fost. Îmi închipui că a avut relații de vreun fel. În armată sau în serviciile secrete, probabil: cum altfel să fi putut organiza aşa ceva? Dar nici măcar ăsta, zise cu degetul ridicat ca bagheta unui dirijor în clipa dinaintea începerii muzicii, nu este cel mai ciudat lucru în privința lui Ihmaiev.

— Iisuse, puştiule, ăsta nu-i un joc, spuse Joe. Varsă odată tot ce ştii.

— Păi, ideea e că, potrivit dosarelor poliției ruseşti, Ihmaiev se află încă în Magadan.

— Unde-i Magadan? am întrebat.

— La câteva mii de kilometri spre nord de Japonia, la câteva mii spre sud-vest de Alaska şi la câteva milioane de orice alt loc. E o închisoare, spuse Joe.

Ne-am uitat unul la altul, buimăciți, iar Prienko a izbucnit în râs.

— Nu-mi vine să cred că un detectiv american ştie unde este Magadan. De unde ai aflat asta?

Joe ridică satisfăcut din umeri şi rânji cu toți dinții.

— E ciudat numai că arhiva e-atât de dezordonată, continuă Prienko. I-am spus fratelui meu că omul ăsta, Ihmaiev, a fost aici, iar el a început să înjure şi să blesteme, ştii, fiindcă, dacă asculta cineva discuția aceea telefonică, ştia deja că el era la curent cu existența unei probleme în arhivă. Că, poate, apoi, îl vor trimite la Magadan să verifice.

— Cum poți evada dintr-o închisoare ca aceea? întrebă Joe.

— O, în multe feluri, de fapt. Dacă a avut într-adevăr relațiile pe care se pare că le-a avut, evadarea n-ar fi fost o problemă; era nevoie doar de o hotărâre judecătorească falsă şi de câteva gărzi corupte. Nu, întrebarea interesantă este cum de-a reuşit să străbată deşertul de gheață. Cred că pe-acolo mai trăiesc câțiva iacuți, dar toată lumea ştie că aceştia erau recrutați pentru a-i opri pe fugari. Patrula Poporului Nordic. Cum de-a ieşit din Iacuția, asta-i o problemă mai interesantă decât aceea a evadării din

închisoare. Dar presupun că la asta se pricepe cel mai bine un grup de contrabandişti: să ducă în siguranţă diverse lucruri dintr-un loc în altul.

Profesorul Jadid ne luă farfuriile şi ne reumplu paharele. Joe se servi singur cu a treia bere, lucru pe care îl făcu şi profesorul.

— Te salvez de tine însuţi, Joseph, a spus, cum se-ntâmplă atât de adesea când ai în faţă o masă plină de bucate şi băutură.

Profesorul se servi şi cu una dintre ţigările lui Prienko.

— Şi presupun că ai de asemenea nişte informaţii despre Jaan, nu-i aşa?

— Da, sigur că da, spuse Prienko. S-ar putea să nu fie nimic, dar detectivul a vrut să amintesc totuşi de asta.

— Detectivul sunt eu, dacă tot veni vorba, zise Joe. Cum l-am putut convinge să facă săpături atât de adânci pentru un caz ce-i depăşeşte atât de mult jurisdicţia? Crede că-i sunt dator.

Prienko ridică ochii de parcă ar fi fost bătut, uluit şi furios.

— Şi sigur că-i voi fi. Adică, sunt. Dator, ştii?

— Aş putea garanta pentru Joseph, a spus profesorul pe un ton liniştitor, chiar dacă nu mi-ar fi nepot. Noi, membrii familiei Jadid, nu ne uităm datoriile, şi nici nu ne îndatorăm cu uşurinţă.

Joe clătină din cap şi îl mângâie pe Prienko pe umăr.

— Da, sigur că da. N-am nicio grijă. Să continui? Bine, zise Lioşa. I-am trimis fratelui meu prin fax amprentele lui Pühapäev, iar el a spus că se potriveau cu o probabilitate de patruzeci la sută cu amprentele lui Ivan Voskreseniov, comandant de marină încartiruit mai întâi la Murmansk, apoi la Riga şi apoi la Directoratul pentru Strategie şi Securitate Navală din Moscova.

Aruncă o privire în carneţel.

— Din ce mi-am notat eu reiese că s-a pensionat în 1991 şi de atunci nu s-a mai auzit de el. Asta înseamnă că n-a făcut vizite la vreun spital naval, că n-a avut parte de o înmormântare cu onoruri militare. Poate că e încă-n Rusia, dar duce o viaţă îngrozitor de liniştită.

— Cât de relevantă e o potrivire în proporţie de patruzeci la sută? întrebă profesorul Jadid.

— N-ar fi acceptată de mulţi judecători; asta v-o spun pe gratis, răspunse Joe.

Prienko înclină capul mai întâi în stânga, apoi în dreapta şi înapoi din nou în stânga.

— E greu de spus. Amprentele lui Voskreseniov au fost prelevate – să spunem – în 1957. Au fost scanate pe microfilm şi încărcate într-o bază de date a amprentelor digitale în 1989, şi apoi transferate într-un sistem de prelucrare mai sofisticat numai anul trecut, dar fratele meu spune că imaginea are o calitate cam slabă totuşi. În privința amprentelor încă se foloseşte, în majoritatea cazurilor, compararea cu ochiul liber. Un motiv este acela că, adesea, maşinăriile lor nu garantează o calitate a imaginilor suficientă pentru o citire exactă. Cum ai spus că se cheamă maşinăriile astea?

— Cui naibii îi pasă? făcu Joe.

— Joseph, te rog.

— Scuze, Abe. Scuze. E un obicei prost.

— Bine, oricum, continuă Prienko, ar putea fi o potrivire exactă, ar putea să nu fie nicio potrivire, dar asta n-o vom şti niciodată. Apropo, un lucru bizar: *Voskresenie* înseamnă „duminică” în rusă. Sergentul Jadid a spus că „Jaan Pühapäev” înseamnă „John Duminică”. „Ivan” este, desigur, versiunea rusească a lui „John”. E destul de bizar.

— Voskreseniov e un nume de familie comun în Rusia? întrebă profesorul.

— Păi, nu e comun, dar ştiți că există multe, multe nume de familie în rusă. Poate cincisprezece sau douăzeci de nume de botez, dar foarte multe nume de familie.

— Mda, de asemenea, apropo, zise Joe, Sally spune că prietenii lui spun că nu există nicio urmă scrisă a emigrării din Estonia a cuiva cu numele de Jaan Pühapäev. Există însă un paşaport american emis pe numele ăsta, şi-a fost emis la biroul de paşapoarte din Hartford.

Joe îl lovi pe Prienko cu palma peste spate.

— Bun, băiete, bine lucrat astăzi. Ascultă: să nu mă bagi în seamă când încep să-ți fac zile fripte, bine?

— Am pielea groasă, zise Prienko, ridicându-se în picioare şi îmbrăcându-şi jacheta.

Era o jachetă foarte scurtă din piele maronie ca tutunul, genul acela cu care orice om de oraş ar vrea să pară modern. Prienko părea.

— Bun. Zece cu felicitări pe ziua de azi.

Prienko zâmbi şi înlătură remarca lui Joe cu o fluturare din mână.

— Crezi că glumesc? Cară-te acum. O să mai lucrăm noi împreună.

Prienko strânse mâna tuturor, îi mulțumi profesorului Jadid pentru masă şi plecă.

— Deci… am spus.

— Deci… spuse Joe.

Profesorul nu stinsese cuptorul şi căldura începea să se adune în bucătărie, alături de mirosul bucatelor gătite înainte, ale căror resturi ardeau înăuntru. Şi totuşi, nimeni nu se ridică de la masă.

— Extraordinar, a spus profesorul după o pauză lungă. Colegul meu n-a fost ce-a fost.

— Cum adică? am întrebat.

— Faptul că a lucrat în marina sovietică nu mă surprinde. Faptul că numele său este un pseudonim ar trebui de asemenea să fie evident pentru oricine care alege să se gândească la el. Dar a încercat să fure un set de rubine foarte aparte: rubine încastrate în inele fabricate pe ascuns de către un bijutier sasanid, care avea de asemenea reputația de a fi alchimist. Se presupune că aceste rubine oferă posesorului legitim o viață lungă şi, dacă sunt tratate cum se cuvine şi invocate, protecție în fața duşmanilor văzuți şi nevăzuți. Că poți crede asta ori nu, legenda cu siguranță le sporeşte valoarea. Asta mă surprinde pe mine. Mai adăugați şi faptul că şi-a petrecut orele libere bând în localul unui alt emigrant sovietic şi, aparent, un alt hoț de bijuterii. De asemenea, problema asta a numelui său semănând ciudat de mult cu acela al unui comandant de marină cu grad înalt care se-ntâmplă să fi dispărut. Mai adăugați suspiciunea lui Prienko – care mie mi se pare destul de bine fondată – cum că banda lui Ihmaiev avea contacte cu membri ai armatei şi începem să obținem o imagine tot mai stranie.

— Crezi că Pühapäev a fost un fel de hoț de bijuterii? întrebă Joe.

— Nu tocmai, şi probabil nu în felul în care înțelegi tu ocupația asta.

— Ce vrei să spui?

Profesorul suspină şi aduse cutia la masă. Fără să spună nimic, o deschise şi scoase din ea un plic galben de treizeci şi cinci de centimetri pe douăzeci şi cinci.

— Îmi dau seama că o cutie aşa de mare e mai degrabă ridicolă, însă produce necesarul efect dramatic. În orice caz, altceva n-am avut la îndemână în birou astăzi. Am dus o mulțime de eseuri ale studenților de acasă la serviciu şi intenționam s-o aduc acasă goală. Nu contează. Paul, tu ştii, dar Joseph, tu nu, că am aici conținutul seifului lui Jaan. Obiectul numărul unu.

Profesorul Jadid scoase din plic o bucată lungă de hârtie împăturită. Era genul de hârtie ce se potrivea în imprimantele de modă veche: ambele laturi erau perforate, detaşabile, cu găuri la intervale regulate. Cine mai folosea hârtii din acelea?

— Itinerarul unei călătorii.

Sigur că da: agențiile de voiaj le foloseau.

— Jaan plănuia o vacanță de iarnă cât se poate de aventuroasă şi de costisitoare. Urma să ia avionul de la Boston la Berlin. Trei zile mai târziu, de la Berlin la Moscova. Cinci zile după aceea, la Teheran. De la Teheran urma să plece la Riad, apoi la Amman, apoi la Bagdad, apoi la Ierusalim într-un fel sau altul, fiindcă următorul pas avea să-l ducă de la Ierusalim la Bombay, apoi la Los Angeles pentru o scurtă escală, după care înapoi la Boston.

— Marele tur, glumi Joe.

— Într-adevăr. O aventură frumoasă pentru un profesor bătrân, nu sunteți de-acord?

— Ce avea de gând? am întrebat.

Profesorul ridică un deget cerând linişte şi săpă din nou în cutie.

— Obiectele de la doi la şase: paşapoarte. Estonian, rus, olandez, britanic şi iranian. Joseph, îmi poți spune dacă Statele Unite au acord de dublă cetățenie cu vreuna dintre țările astea, în afară de Olanda şi de Marea Britanie?

— Nu cred.

— Corect. Nu avem. E de presupus, atunci, că aceste paşapoarte – care sunt necompletate, cum poți vedea, fără a avea măcar o fotografie sau un nume – trebuiau să înlocuiască, şi nu să sporească identitatea sa americană, aceea care, după cum am descoperit în seara asta, pare să-i fi înlocuit identitatea estonă. Şi viceversa, poate.

— Şi viceversa? am repetat. Cât de bătrân e tipul ăsta? Adică, câți oameni poți fi într-o singură viață?

— Ei, asta-i o întrebare fascinantă. Joseph mi-a spus că medicul legist care i-a făcut lui Jaan autopsia a observat o anormală lipsă a uzurii organelor sale.

— Mda, dar ce dovedeşte asta? Şi vă amintesc că medicul legist a murit, că nu şi-a încheiat autopsia. E posibil să fi spus ceva de dragul de a spune ceva. O zi lungă, hai să aruncăm o privire, hai să amânăm pe mâine. Nu l-am sunat pe cel care i-a luat locul; poate c-a descoperit ceva, dar asta… Nu

înțeleg ce înseamnă. Poate nimic. Dar această constatare – că organele lui păreau într-o stare neobişnuit de bună – pare a se potrivi mai mult cu o observație atentă decât cu lipsa unei observații, nu-i aşa? Dacă medicul legist ar fi fost leneş, ar fi făcut o autopsie pe fugă sau cu incompetență, cu siguranță ar fi atribuit cadavrului lui Pühapäev caracteristicile pe care se aştepta cel mai mult să le afle, şi nu pe cele mai puțin probabile, nu-i aşa? De ce-ar face un medic legist cu experiență afirmații îndoielnice, dar uşor demontabile?

Bună întrebare, şi nu aveam niciun răspuns la ea. Nici Joe nu avea.

— Obiectul şapte, continuă profesorul, o foaie de hârtie cu o listă scrisă de mână conținând cincisprezece obiecte misterioase: un alambic, un turn, un nai de aur, un nai de argint, un triptic etiopian, Fildeşul din Xinjiang, Regina plângătoare din Hoxton, un *sheng,* praf de curcubeu, Cuştile Kaghanului, Moneda Mediko albă şi cea roşie, *kamal-ul* lui al-Idrisi, Soarele galben răsărind din Ardabil, precum şi Umbra Soarelui.

— Praf de curcubeu? rânji Joe, alungind fiecare silabă până ce-o rupse cu greutatea dispreţului său.

— Ce-i un *mediko*? am întrebat.

Profesorul Jadid zâmbi şi se uită la noi cu indulgență.

— Nici eu nu ştiu sigur ce-i praful de curcubeu, dar aş spune că are o însemnătate mai mare decât îi acordă tonul vocii tale. Şi-ar trebui să-ți aminteşti, Joseph, de Mediko Tsvalianidze, georgiana aceea încântătoare care cânta în corul de la biserica Sf. Chirii.

— N-am fost niciodată la biserică, unchiule Abe, îți aminteşti? Fac galerie pentru cealaltă echipă.

— Desigur, desigur. Greşeala unui bătrân. În orice caz, aş spune că acestea sunt un fel de antichități care-au intrat de curând în posesia lui Jaan. Vedeți bifarea de lângă fiecare obiect făcută în multe culori şi stiluri diferite de pixuri, probabil fiindcă le-a achiziționat în momente diferite.

— Doamne, Abie, trebuia să te faci polițist.

— Mă flatezi, Joseph, te rog.

Duse din nou mâna în cutia de piele şi scoase cinci carnete de cecuri legate în piele.

— Obiectele de la opt la treisprezece: carnete de bancă. Citibank, Barclays, ABN AMRO, dar şi bănci din Elveția, Insulele Cayman şi Liechtenstein. În fiecare dintre ele se află informațiile privitoare la depunere. În ultimele trei, veți observa că nu există cecuri. Probabil că

titularul trebuia să se prezinte personal pentru a face retrageri de numerar, dar s-ar putea să greşesc. În orice caz, toate aceste trei ţări sunt celebre pentru că sunt pline de bănci foarte prietenoase cu cei care doresc să ascundă sau să spele sume mari de bani. Acum ajungem la ceva interesant. Obiectul paisprezece este, după cum puteți vedea, o altă foaie de hârtie. Voi citi ce-a scris Jaan pe ea. Apropo, ştiu că lui Jaan îi aparține caligrafia:

Adevărat este, fără minciună, sigur şi adevărat.
Ceea ce este sus e la fel cu ceea ce este jos, iar ceea
ce este jos e la fel cu ceea ce este sus, pentru a împlini
miracolul unității.
Aşa cum toate lucrurile existau deja în actul de
contemplare al unității, toate lucrurile au apărut din
această unitate printr-un singur act de transformare.
Tată îi e Soarele, mamă îi e Luna.
Vântul îl poartă în pântece, Pământul îi e doică.
El este tatăl tuturor lucrurilor miraculoase de pe pământ.
Puterea lui este fără margini.
Dacă va fi aruncat pe Pământ, va separa elementul
Pământului de cel al Focului, ceea ce este subtil
de ceea ce este brut.
Acționând prudent şi cu judecată, urcă de pe Pământ la cer.
Apoi coboară înapoi pe Pământ şi adună în el însuşi
puterea lucrurilor inferioare şi a celor superioare.
Astfel vei obține gloria strălucirii întregii lumi şi toată
obscuritatea te va ocoli.
Acolo stă puterea tuturor puterilor, pentru că depăşeşte
toate lucrurile subtile şi le pătrunde pe cele solide.
Astfel au fost create toate lucrurile.
În felul acesta vor fi înfăptuite transformări miraculoase.
De aceea mă numesc eu Hermes Trismegistos, pentru că
cele trei părți ale filosofiei întregii lumi sunt ale mele.
Ceea ce am avut de spus despre lucrarea Soarelui
se încheie aici.

— Ce dracu-i asta? întrebă Joe, vorbind şi-n numele meu.

— Asta-i traducerea efectuată de E.J. Holmyard după Tabla de Smarald, cunoscută şi ca Tăblița de Smarald sau Tabula Smaragdina, care este unul dintre textele fundamentale ale alchimiei medievale. Acestei foi îi sunt alipite traduceri în germană, farsi, arabă, ebraică, dar şi şaisprezece rânduri în chirilică şi în două alfabete derivate din sanscrită, pe care nu le înțeleg, dar care presupun că sunt şi ele traduceri ale Tablei. Obiectele de la cincisprezece la douăzeci şi unu, în paranteză, dacă n-ați pierdut deja numărătoarea.

Profesorul se aşeză cu palmele desfăcute pe masă, uitându-se de la mine la Joe şi înapoi la mine. Avea ochi luminoşi şi zâmbea. Scoase din cutie o carte legată în piele verde, cu litere germane-gotice pe cotor şi pe copertă.

— Sunt sigur că amândoi ați observat numărul mare de limbi reprezentate în biblioteca lui Jaan. Mă-ndoiesc însă că ați perceput o corespunzătoare restrângere a subiectelor. Aproape toate cărțile vorbesc, într-un fel sau altul, despre practica şi istoria alchimiei. Desigur, un număr imens era dedicat însăşi Tablei de Smarald ori tradiției cunoscute sub numele de ermetism, ermeticism sau gnosticism, din care s-a ivit fără-ndoială Tăblița. Cartea aceasta, de pildă, e-o curiozitate de care am auzit deseori, dar pe care n-am văzut-o niciodată. Ştiți ce este? Nu? Fiindcă acesta e unul dintre cele doar trei exemplare imprimate vreodată. Unul se presupune că există undeva în Germania. Unul a ars odată cu Hitler în buncărul său. Unul s-a aflat la distanță de doar un etaj față de biroul meu… ei bine, n-aş fi visat niciodată la aşa ceva.

— Despre ce naiba-i vorba? sări Joe.

— Ajungeam şi la asta. Acesta e jurnalul personal al lui Volker von Breitzlung, unul dintre astrologii lui Hitler. Nu, nu, nu râde: Hitler s-a bazat pe practicile oculte mai mult decât oricare alt conducător occidental, mai mult chiar şi decât Nancy Reagan.

Făcu o pauză şi rânji.

— Sau decât soțul ei. În orice caz, cercetătorii se contrazic în privința existenței acestei cărți şi, dacă nu m-ar convinge vechimea, semnele tiparniței şi urmele de uzură, aş crede că este un fals. S-ar putea chiar *să fie* un fals, dar unul de o măiestrie şi un detaliu atât de perfecte încât să fie el însuşi valoros. Aici, spuse, deschizând la un loc marcat cu o bucată de hârtie galbenă. „Führerul m-a întrebat iarăşi despre Marea Piatră Verde, dacă poate face ce-am spus ieri că poate. I-am zis că fără-ndoială poate, că un om care dobândeşte control asupra Pietrei şi ştie cum s-o mânuiască

fără-ndoială că va fi ferit de orice obstacol insurmontabil. I-am spus din nou că se zvoneşte de mult că s-ar afla în Estonia, iar el a afirmat că sovieticii au pus ochii pe cele trei republici baltice, dar că, şi în cazul în care ar ceda puterea politică acelor odioşi atei, îşi va menține totuşi o rețea vigilentă şi clandestină de patrioți fideli şi susținători germani însărcinați să caute, să caute, să caute, până ce vor găsi Piatra." Şi-n cele din urmă, spuse profesorul, închizând cartea şi scoțând o foaie de hârtie împăturită, ajungem la obiectul douăzeci şi doi. O despături încet, scoțând la iveală praful verde pe care-l găsisem pe fundul seifului lui Pühapäev. Cred că Jaan, sau cum l-o fi chemat cu adevărat, a găsit cumva Tabla de Smarald. Cred că încerca s-o vândă sau măcar să profite de influența ei.

După câteva clipe de tăcere, Joe se aplecă peste masă spre unchiul său.

— Influența ei?! Abie, ți-ai pierdut naibii mințile? Ce influență? Vorbeşti despre un basm, despre un astrolog, pentru numele lui Hristos. Alchimie? Ce-avea de gând să facă, să ia avionul spre Bagdad sau Arabia Saudită şi să transforme nişte afurisit de nisip în aur?

— Înainte de orice, tinere, n-am să permit în casa mea un asemenea limbaj indecent.

Joe se trânti înapoi în scaun, uitându-se cu ochi îmbunați pe sub fruntea-i lată.

— În al doilea rând, alchimia înseamnă mult mai mult decât doar transformarea plumbului sau a nisipului, cum ai spus tu cu atâta rea-voință, în aur. Este ştiința transformării, a înțelegerii naturii fundamentale a universului şi-a tuturor obiectelor din el. Teoretic, un alchimist împlinit trebuie să poată transforma orice în orice altceva. Metafizică fizică, i-ai putea spune. Şi-n cele din urmă, de ce eşti atât de sceptic până şi-n privința simplei posibilități ca acest obiect să aibă anumite puteri ce depăşesc ordinarul?

— Abe, ce puteri?

— Nu ştiu, sincer să fiu. Nu cu exactitate. Dar gândeşte-te la starea cadavrului lui Jaan. Ceva trebuie să-l fi făcut să poată opri, încetini sau poate chiar da înapoi procesul normal al îmbătrânirii organelor. Cum altfel îți explici condiția sa?

— Un medic legist incompetent, uite-aşa.

— Pfui… Eşti cinic. Un cinic prematur. Joseph, nu vorbesc despre genul de lucruri pe care le poți găsi la magazinul ăla de cristale de pe strada

Prescott. Nu vorbesc despre o modă New Age sau despre un lucru în fața căruia să dai solemn din cap în vreme ce bei o ceașcă de… ce-i porcăria aia care-i place atât de mult verișoarei tale Mira?

— *Chai*[20]*?*

— Exact… *chai.* Recunosc o anumită lipsă de claritate, de specificitate în descrierea a ceea ce poate face Tabla, dar există asemănări remarcabile în literatură cu privire la ea. Asemănări în culturi diferite, în perioade istorice diferite, asemănări între autori care n-ar fi avut cum să-şi citească unul altuia opera. Mai mult decât atât, trimiteri la o mare tablă făcută din piatră verde apar în literatura alchimică din numeroase țări, iar obiectul acesta este întotdeauna definit drept ceva care separă şi purifică, drept ceva care lasă materia moartă în urmă şi-o reîntinereşte pe cea vie. Cum explici asta?

— Păi, e-o coincidență, înainte de orice…

— Aiureli. Literatura nu permite coincidențe.

— Poate nu pot exista coincidențe într-o singură carte, a ricanat Joe. Dar e sigur că toate miturile sunt asemănătoare chiar dacă provin din locuri diferite. Oricum, dacă ar trebui să aleg între coincidență şi vreun fel de dovadă circumstanțială – şi spun „dovadă" între mari, enorme, uriaşe ghilimele de neon roşu – aş alege coincidența.

— Chiar are importanță? am întrebat.

Se opriră din sfadă şi se uitară la mine.

— Adică, să spunem că Jaan avea bijuteria asta sau o găsise. Veți fi amândoi de acord că e posibil, nu? Încercase deja să şterpelească ceva, iar barmanul, Eddie Albanezul, este într-adevăr un contrabandist. Aşa că e posibil să aibă bijuteria asta. Fie că are sau nu o putere neobişnuită, el a încercat totuşi s-o vândă, corect? Procesul – să găsească un cumpărător, să ia legătura cu asociații din alte țări, să verse banii într-un cont străin nedetectabil – este mereu acelaşi. Pe simplul plan academic – fără nicio supărare, desigur – pot înțelege de ce vreți să ştiți dacă Tabla are sau nu puteri, profesore. Dar tot restul – călătoria, vânzările, faptele lui Jaan – ar fi la fel chiar dacă piatra n-ar fi decât o mare bucată de smarald ori o bucată de smarald magic, corect? Adică, singurul lucru care contează cu adevărat este dacă cumpărătorii cred asta.

— Puştiul are dreptate, zise Joe. Apropo, cât de mare crezi că e, Abe?

— Nu ştiu cu exactitate. Potrivit legendei celei mai comune, Noe a luat-o cu el pe arcă, iar soția lui Avraam, Sara, a găsit-o în brațele unui preot care zăcea mort într-o peşteră. Aici, în cartea lui von Breitzlung, este numită

„Marea Piatră Verde”. Cuvintele „tablă” şi „tăbliță” nu sunt foarte explicative; niciunul nu indică dimensiunea, şi ambele sunt folosite cu o frecvență aproape egală, din câte ştiu eu, pentru a se face referire la acelaşi obiect. Dar dacă acela de pe fundul seifului lui Jaan era într-adevăr praf provenit de la Tablă şi dacă seiful a fost într-adevăr cumpărat cu scopul de a păstra în el Tabla, aceasta s-ar putea aproape cu siguranță să fie cel mai mare smarald cunoscut vreodată. Cam de mărimea unei coli de hârtie A4, să spunem? Ar trebui să poată fi, cu adevărat, destul de mare ca un om matur, chiar şi un matur foarte mic de înălțime, să-l poată strânge la piept? Vă puteți închipui cât ar valora un asemenea obiect? Milioane? Zeci, sute de milioane? Ar fi inestimabil. Vreau să spun că ar fi *literalmente* inestimabil.

— Hei, ce-au fost celelalte lucruri pe care le-ai citit de pe listă? întrebă Joe.

— Ce alte lucruri?

— Regina plângătoare, alambicul, turnul… chestiile alea.

— Antichități, presupun. Nu văd nicio legătură între obiectele astea disparate. Tu vezi?

— Mda. Sunt toate antichități.

— Păi, evident, da. Mă refeream la o legătură concretă.

— Asta-i destul de concret. Dacă spui că un lucru e antichitate şi nu cine ştie ce vechitură dintr-un pod, te referi la un lucru de valoare. Care are-un preț. Poate că Jaan nu era doar un hoț de bijuterii; poate că era un paravan pentru o rețea de hoți specializați. Ar fi fost persoana potrivită, cred.

— Interesant. Pare într-adevăr destul de interesat de obiectele cu un trecut ocult.

— Întocmai, zise Joe. Asta le face şi mai valoroase. Bogătaşi nebuni care-şi petrec toată ziua făcând yoga şi *tai-chi,* care dorm în rezervoare de oxigen, care caută o cale de a trăi mai mult. Aceştia ar ridica prețul oricăruia dintre lucrurile astea.

— Mmm, mormăi profesorul, dându-şi jos ochelarii şi masându-şi şaua nasului. Continui să cred că sunt mai multe lucruri în cer şi pe pământ, Joseph…

— Mda, am citit şi eu asta. Hai să fim de acord că nu suntem de acord asupra acestei probleme. Ce vreau acum este să percheziționez casa tipului ăstuia.

— Polițiştii din localitate nu ne vor da voie niciodată să facem asta, am spus.

— Nici dacă nu-l aduc pe Sally, iar tu aştepţi în maşină?
— Nici vorbă.
— Atunci n-o să le cerem voie. Ce-mi spuneai despre prietena ta profesoară de muzică? N-are ea cumva o cheie?
— Sincer să fiu, nu cred că-i o idee bună. Am acceptat să nu-mi mai vâr nasul în povestea asta vreo două zile.
— Ea ţi-a cerut să faci stânga-mprejur? De ce?
— A spus doar că nu vrea să se gândească la asta. A spus că vrea să-l lase pe Jaan să se odihnească în pace.
— Aiurea.
— Poate că e încă mişcată, sugeră profesorul Jadid. Nu mi se pare un lucru improbabil.
— Bine, să fie ea mişcată, dar de ce să-i ceară lui Paul să renunţe?
— A fost cam supărată că am vorbit cu poliţia, am zis.
— Mda? Ei, nu contează. O să ne ocupăm de ea mai târziu. Dar pun pariu pe orice c-o să reuşesc să intru în casa tipului ăstuia.
Nici profesorul, nici eu n-am spus nimic.
— Cine tace e de-acord. Nu-i decât ora nouă, oricum; n-am nimic de făcut până peste încă mult timp. Dar aş mai bea totuşi o bere.
— Joseph, ai băut deja la o singură masă atâtea beri câte beau eu într-o lună, se plânse profesorul.
— Mda, ştiu. Nu aici, voiam să spun. Cred c-ar trebui să trecem pe la Eddie în drum spre Lincoln.

SOARELE GALBEN

Nu există răsărituri de soare pe mare. Când, din vârful catargului, observatorul vede primele raze galbene cum îşi fac loc pe cer, fie că e încântat sau alarmat în cele din urmă, este în primul rând uşurat. Răsăriturile galbene de soare indică apropierea de uscat: omul e pe cale să pună din nou piciorul pe pământ ferm.

Søren Åstergaard, *Interogații în favoarea vieții*

15 decembrie 1989
Colegiul Aubrey
Oxford

Către medicul principal,
Secția de psihiatrie, Spitalul James Hincheliffe

Scrisoarea aceasta îi însoțeşte pe domnul K.R. Prasad, prodecanul colegiului Aubrey, şi pe domnul Benjamin Glantz, un masterand de-al nostru aflat într-o profundă stare de suferință psihică.

Cum fără-ndoială ați aflat, colegiul a suferit astăzi o mare pierdere. Fără voia sa, domnul Glantz a fost direct implicat, căci dânsul a descoperit cadavrul domnului Dimbledon. În dimineața aceasta s-a aflat într-o stare atât de profundă de apoplexie nervoasă, încât m-am gândit că e mai bine să-l trimit în grija dumneavoastră pentru moment. Ştiu că domnul Glantz e un tânăr capabil şi foarte inteligent (chiar dacă are o dispoziție anxioasă şi destul de impresionabilă) şi sper că după câteva zile de odihnă într-un mediu liniştit îşi va reveni în fire.

Am o singură cerință şi sper că, grație îndelungii dumneavoastră relații cu Universitatea noastră, veți fi dispus s-o satisfaceți. Fără-ndoială c-ați aflat zvonuri despre ce s-a petrecut aici, iar până mâine veți putea citi fiecare detaliu în ziarele noastre mai de scandal şi cu o proastă reputație. Vă rog să nu-l întrebați pe domnul Glantz ce s-a întâmplat şi vă rog să nu vorbiți despre asta în prezența sa. Este un om tânăr şi sensibil şi a fost foarte afectat de micul rol pe care l-a jucat în toate aceste evenimente. Vă cer să vă înfrânați curiozitatea atâta vreme cât se află în grija dumneavoastră. Desigur, aş prefera s-o înfrânați şi după aceea, dar am

destul bun-simț încât să nu moralizez în fața faimei şi a cernelii, oricât de efemere ar fi amândouă.

În orice caz, vi-l încredințez. Tratați-l bine. Rămân

Al dumneavoastră, cu sinceritate,
Sir Peter Altham
Rector, Colegiul Aubrey

15 decembrie 1989

Către personalul şi membrii consiliului colegiului Aubrey:

Ştiți deja fără-ndoială că doctorul Darius Dimbledon, profesor universitar cu vechime şi ilustru membru al consiliului colegiului nostru vreme de aproape cincizeci de ani, a decedat în această după-amiază. Doctorul Dimbledon a venit la Aubrey la începutul războiului şi de-atunci a fost aici o prezență constantă şi familiară. Nu e nevoie să vă spun cât de mult îi vom simți lipsa.

Sunt conştient de variatele şi macabrele zvonuri privind cauza şi împrejurările morții doctorului Dimbledon şi doresc să nu le comentez. Vă invit să faceți la fel, mai ales în fața reporterilor aflați dincolo de poarta colegiului, căci fără-ndoială vom atrage multă atenție nedorită şi nefastă din partea mediei. E de datoria noastră să ne amintim că doctorul Dimbledon a locuit în cadrul colegiului tot timpul cât a fost angajat aici: în afară de noi, nu are nicio altă rudă şi-n astfel de momente trebuie să tratăm problemele colegiale ca şi cum ar fi probleme de familie. Poliția din oraş şi cea a Universității conduce o anchetă foarte amănunțită şi, dacă se va dovedi că este vorba de-o crimă, sunt sigur că oricine se face vinovat de această faptă crudă va fi adus repede în fața dreptății şi aspru judecat. Sunt sigur că le veți oferi anchetatorilor completa şi ferventa dumneavoastră colaborare.

Veți observa că un polițist a fost trimis să stea alături de portarul nostru la intrarea în Universitate. Aceasta este o măsură de rutină pentru a asigura siguranța tuturor membrilor personalului nostru, a profesorilor şi oaspeților noştri (şi, când se vor întoarce, a studenților noştri), şi nu trebuie luată ca motiv de panică.

Mâine, la ora trei după-amiaza, doctorul Dimbledon va fi înhumat în Cimitirul Universității. Astă-seară, la şapte, vă rog să veniți alături de mine şi de reverendul Wethersby la Capela Colegiului pentru o Slujbă Comemorativă pentru Darius Dimbledon.

Cu sinceritate,
Sir Peter Altham
Rector, Colegiul Aubrey

Din Times, *17 decembrie 1989*
[extras din „Jurnalul social al lui MD”]

Fostul meu coleg de şcoală „Hammy” (cunoscut tuturor ca Sir Peter) Altham a sunat ieri pentru a-mi pune la dispoziție locuința rectorului de la Colegiul Aubrey dacă voi dori să particip la Slujba Comemorativă pentru doctorul Darius Dimbledon, ultimul membru al catedrei rămas din zilele mele fericite la Aubrey. Dimby ajunsese în ultima vreme un bătrân reacționar, şi oricum eu şi doamna D trebuia să asistăm la premiera Rusalkăi *de la Covent Garden, aşa că mi-am prezentat regretele, iar Hammy a promis să mă sune data viitoare când se va aventura afară din Oxford pentru un drum în metropolă. A promis că-mi va accepta oferta cât mai repede posibil, spunând că săptămâna din urmă a fost foarte obositoare. Dar ce-nseamnă „foarte obositor” pentru un profesor universitar, Hammy? Să-ți isprăveşti rezerva de Fino şi să trebuiască să te mulțumeşti cu Amontillado până când trezorierul mai dă nişte bani pentru încă cinci sau şase lăzi?*

17 decembrie 1989

Către rectorul Allham:

Prin prezentul mesaj doresc să vă informez că poliția a terminat de interogat pe cei care au participat la conferință şi au locuit în apartamentele de protocol ale Colegiului Aubrey când a avut loc nefericita moarte a profesorului Dimbledon. Cu regret trebuie să vă anunț că unul dintre cei înregistrați pentru conferință şi care a luat cheia de la mine pare

să fi dispărut. Numele lui este domnul Federico Soares şi-mi amintesc că era un om de statură mică, cu păr negru, cu o constituţie medie şi cu tenul unui spaniol sau al cuiva din zona aceea. N-am primit cheia înapoi şi nimeni de la conferinţă nu l-a văzut, sau aşa mi s-a spus. Voi lăsa deciziile ulterioare în această privinţă în mâinile dumneavoastră pricepute, dar mi s-a părut corect să vă avertizez şi-mi permit să vă transmit profundele mele condoleanţe, căci şi eu l-am cunoscut pe doctorul Dimbledon, dar nu atât de bine ca dumneavoastră, sunt sigur.

Mulţumesc,
Barry Finch
Portar-şef, Colegiul Aubrey

17 decembrie 1989

Către rectorul Sir Peter Allham:

Prin acest scurt mesaj vă informez că-l externăm mâine dimineaţă pe domnul Benjamin Glantz. I-am prescris un tratament cu Diazepam şi recomandăm să continue consilierea şi/ sau terapia atâta vreme cât simte că este nevoie.

Cum aţi spus în mesajul dumneavoastră, domnul Glantz este un tânăr inteligent şi dotat, însă educaţia mai degrabă protectivă de care a avut parte – fără griji financiare, mari recompense în schimbul împlinirilor şcolare, părinţi a căror grijă pentru bunăstarea sa a adoptat deseori un caracter despotic şi sufocant – nu l-a pregătit pentru şocul pe care l-a suferit. Sper că-mi veţi scuza generalizările, dar tendinţa americană de a „diseca” problemele se transformă deseori într-un fel de obsesie: este desigur imposibil pentru domnul Glantz să şteargă ororile pe care le-a văzut, dar s-a dovedit a fi la fel de greu să treacă peste ele. Acum însă pare calm şi destul de lucid, aşa încât a-l mai ţine aici i-ar face cel mai probabil mai mult rău decât bine.

Mulţumesc că l-aţi încredinţat atenţiei noastre. Desigur, eu şi personalul meu vom continua să ne supunem cererii dumneavoastră de a nu discuta despre domnul Glantz cu reprezentanţii presei.

Vă doresc dumneavoastră şi colegiului tot binele pentru a trece fără probleme de această întâmplare.

Cu respect,
Doctor Sanjeev Singh
Consultant psihanalist-şef
Spitalul James Hinchcliffe

19 decembrie 1989

Către Sir Peter Allham, rector al Colegiului Aubrey:

Vă mulţumesc că aţi expus Ministerului de Interne grijile dumneavoastră cu privire la unul dintre participanţii la Conferinţa de Management European recent găzduită de Colegiul dumneavoastră. Ministrul mi-a relatat discuţia pe care aţi avut-o cu dumnealui şi a revenit în sarcina departamentului meu să cerceteze problema dispariţiei lui Federico Soares.

Întâi de toate, regret să vă informez că nu ştim nimic despre domnul Soares. Cei de la Biroul luso-iberian cred că numele lui este indiscutabil de origine portugheză. Nu ştim dacă persoana însăşi este sau a fost cetăţean sau a avut o origine portugheză ori braziliană. Judecând după descrierea oferită de domnul Finch, credem că este improbabil să provină din una dintre naţiunile africane lusofone (Angola, Mozambic, Guineea-Bissau, Capul Verde ori Sao Tomé şi Principe), chiar dacă asta este desigur posibil.

S-a înscris la conferinţă în calitate de reprezentant al PDL Industries, iar actele sale de înscriere au fost trimise de la o cutie poştală din Bremen. Nu există o astfel de companie în Bremen – ori altundeva în Germania – şi oficiul poştal la care a trimis materialele avea instrucţiuni precise să retrimită corespondenţa primită la o altă cutie poştală din Turcia. Numai acest lucru nu indică un act de înşelătorie, căci combinaţia dintre o afacere-fantomă din Germania şi o adresă de reexpediere în Turcia nu este un lucru tocmai ieşit din comun.

Acestea fiind spuse, un om de afaceri germano-turc probabil că ar avea nume turc, nu portughez. Şi există cinci cetăţeni germani şi rezidenţi străini cu numele de Federico Soares; patru au sub 16 ani, unul are 75 şi singurul cu vârsta potrivită este specialist în dezvoltarea produselor la BMW şi n-a ieşit din Stuttgart de nouă luni.

În cele şase săptămâni dinaintea conferinţei, trei bărbaţi pe nume Federico Soares au intrat în Marea Britanie. Doi au plecat în trei

săptămâni şi singurul rămas face excursii în Pirinei de zece zile cu un grup organizat, şi se află mereu în compania ghizilor şi a celorlalţi excursionişti. În cele trei zile de după conferinţă, nimeni purtând numele Federico Soares n-a părăsit Marea Britanie. Asta înseamnă fie că se află încă în ţară sub un alt nume (caz în care departamentul meu îl va găsi), fie că s-a înscris sub un nume fals, caz în care, din păcate, avem puţine speranţe să-l prindem.

A convinge departamentele de poliţie străine să ne ofere sprijinul într-o astfel de problemă, unde cineva are legătură cu o crimă doar circumstanţial (şi poate deloc), este deosebit de dificil.

Dar ancheta noastră continuă. Vom ţine legătura şi vă vom aduce la cunoştinţă orice noutate, fiind încredinţaţi că şi dumneavoastră veţi face acelaşi lucru.

Al dumneavoastră,
Reginald Danvers, Şef de Servicii
Directoratul pentru Imigraţie şi Naţionalitate
Ministerul de Interne

19 decembrie 1989
Din National Herald
Cyril Brackett, redactor de ştiri

Confruntată cu aparenta ucidere a unuia dintre profesorii cu vechime de la Oxford, poliţia din Thames Valley a ajuns în impas.

Acum patru zile, doctorul Darius Dimbledon, membru al catedrei de la Colegiul Aubrey de aproape cincizeci de ani, a fost găsit mort în camera sa.

A fost descoperit de un student care se pare că intrase în apartamentul doctorului Dimbledon din greşeală, crezând că este al său. Studentul, care locuia în camera învecinată apartamentului doctorului Dimbledon, se întorcea la colegiu foarte târziu şi cam obosit.

Colegiul Aubrey nu i-a făcut public numele, iar personalul colegiului a refuzat să răspundă la vreo întrebare privitoare la el.

Un membru al personalului care doreşte să rămână anonim a afirmat că trupul doctorului Dimbledon suferise „lucruri oribile”, dar n-a vrut să explice ce anume.

Oficial, poliţia a refuzat să clasifice moartea doctorului Dimbledon drept crimă. Când a fost întrebat direct cum crede că a murit profesorul, Henry

Standage, şeful poliţiei districtuale, a spus. „Din cauza rănilor pe care şi le-ar fi putut provoca singur, care ar putea fi rezultatul unui accident, dar care nu indică neapărat o intenţie criminală”.

Neoficial însă, ancheta continuă ca şi când s-ar fi comis o crimă.

Conform unei surse din cadrul poliţiei din Thames Valley, primele suspiciuni au căzut asupra lui Benjamin Glantz, studentul care a descoperit cadavrul, dar nu s-a putut dovedi existenţa nici unei legături între cei doi, iar o altă sursă susţine că domnul Glantz nu se mai află sub anchetă.

Tăcerea Diviziei de Anchete Criminale din Thames Valley a iscat tot soiul de zvonuri. Nigel Blitherington, corespondentul din Orientul Mijlociu al lui London Global Report, *a opinat din vila sa din Beirut că „tentaculele obscure ale Mossadului atârnă deasupra asasinatului crud, sângeros şi bine planificat al doctorului Dimbledon”, observând că „atât prenumele Benjamin, cât şi numele Glantz sunt înspăimântător de comune în cercurile sioniste extreme din Statele Unite şi Israel… De ce n-a confirmat ambasada Israelului că Glantz n-a fost niciodată în Israel? Ce persoane puternice au forţat poliţia să-şi îndrepte atât de repede atenţia în altă parte? Şi cine poate fi surprins că presa americană, mereu dornică să îndulcească diversiunile sioniste, păstrează în această problemă o tăcere caracteristică?”. Până acum, niciun alt ziar nu a dat curs speculaţiilor domnului Blitherington.*

O teorie populară în rândul studenţilor de la Aubrey este aceea că profesorul retras şi necăsătorit a fost ucis de o amantă furioasă.

Poliţia a făcut cercetări frenetice pentru a stabili dacă doctorul Dimbledon a avut diferende cu vreun coleg, dar până acum n-a ieşit nimic la iveală.

În momentul morţii lui Dimbledon, colegiile Aubrey şi Ripley găzduiau o conferinţă pan-europeană de management. Unul dintre participanţi a dispărut şi nu se ştie nimic despre el, chiar dacă poliţia din toată ţara a fost mobilizată în secret pentru o adevărată vânătoare.

Sharon Viers, membru al Consiliului Local Oxford, a declarat că a fost „o binecuvântare că ceea ce s-a întâmplat, s-a întâmplat când aproape toţi studenţii plecaseră în vacanţa de iarnă şi, desigur, suntem cu toţii foarte uşuraţi că acesta pare să fie un incident izolat şi nu opera vreunui nebun care să aibă intenţia de a-şi îndrepta atenţia şi asupra comunităţii locale”.

19 decembrie 1989

Dragă domnule Bowman:

Numele meu este Benjamin Glantz şi urmez al doilea an de masterat în filosofie la Colegiul Aubrey. Vă scriu pentru a vă cere formal suspendarea bursei mele Rhodes pentru restul acestui an universitar, aşa cum m-aţi sfătuit să fac în timpul discuţiei noastre telefonice din cursul zilei de astăzi.

După cum presupun că ştiţi, am fost puternic implicat în recentele evenimente de la Aubrey. Am descoperit cadavrul doctorului Dimbledon şi, ca rezultat al acelui şoc, am petrecut două zile la secţia de psihiatrie a spitalului James Hinchcliffe.

Sunt încă foarte neliniştit la Colegiul Aubrey, mai cu seamă fiindcă locuiesc în camera de lângă apartamentul doctorului Dimbledon. Cred că ar fi cel mai bine pentru sănătatea mea dacă aş lua o pauză, un timp, de la studiile pe care le efectuez aici.

Dacă aveţi vreo îndoială cu privire la starea mea sau dacă credeţi că mă prefac bolnav, vă rog să-l contactaţi pe doctorul Sanjeev Singh de la spitalul James Hinchcliffe sau pe rectorul Sir Peter Allham, care a fost foarte bun cu mine în aceste ultime câteva zile. Dacă aveţi vreo îndoială cu privire la seriozitatea mea ca student, vă rog să-l contactaţi pe profesorul Trelawney, îndrumătorul meu de curs, care va garanta pentru calitatea muncii pe care o depun. Şi dacă veţi avea nevoie de altceva de la mine pentru a pune în practică această cerere, vă rog să nu ezitaţi a mă contacta. După cum vă puteţi închipui, îmi doresc foarte mult să mă aflu cât mai repede posibil în mijlocul familiei mele. Vă mulţumesc anticipat pentru consideraţie şi sper să aflu în curând veşti bune.

Al dumneavoastră, cu sinceritate,
Benjamin Glantz

21 decembrie 1989

Dragă domnule Glantz:

Mulţumesc pentru scrisoare. În urma iniţialei noastre discuţii telefonice, am luat legătura cu restul Comitetului de Supraveghere de la Rhodes.

Nu vedem de ce ți-am respinge cererea de suspendare a bursei Rhodes şi îți înțelegem dorința de a te întoarce la familia dumitale în cea mai mare grabă. Vom aştepta să te întorci la Oxford în luna octombrie a anului viitor. Te rog să iei legătura cu mine nu mai târziu de 15 august 1990 pentru a-ți confirma intenția.

Te rog să accepți condoleanțele Comitetului Rhodes, dar şi urările mele cele mai bune.

Al dumitale,

Dl. William Bowman

Preşedinte al Comitetului de Supraveghere a Fondului de Burse al Fundației Rhodes

22 decembrie 1989

Către Sir Peter Allham, rector al Colegiului Aubrey:

După cum ați cerut, vă ofer acum un raport privitor la starea anchetei noastre la o săptămână după începerea ei.

Mă tem că acest raport ne găseşte nu cu mult mai departe de unde ne aflam acum o săptămână. N-am găsit în apartamentul doctorului Dimbledon nicio amprentă care să poată fi folosită; sau, mai degrabă, am prelevat sute de amprente, majoritatea ale sale. E important să ținem minte că zeci de studenți, oameni de serviciu şi oaspeți au trecut fără-ndoială prin acele camere şi, fără a avea un țel precis ori un set de amprente cu care să le comparăm, înaintarea anchetei ține în general de şansa pură.

Merită să pomenesc că singurele locuri unde am găsit amprentele domnului Glantz au fost pe clanța uşii şi apoi pe covorul unde a căzut. Asta demonstrează lipsa de probe împotriva acestui tânăr şi, dacă ne-am comportat cu el mai dur decât era obişnuit să fie abordat, sunt sigur că înțelege motivul. Dacă am şti mai multe despre acest individ Soares, care a dispărut, sigur că pe el l-am căuta, dar cum pare să fi fost o nălucă, nu avem ce căuta.

Nu avem indicii nici chiar din partea rețelelor noastre obişnuite de informatori şi ofițeri sub acoperire din Oxford. Îndrăznesc să spun că lumea interlopă din Oxford este la fel de uluită de moartea profesorului Dimbledon ca şi noi, lucru care e oarecum liniştitor, presupun.

Trebuie să ținem minte că majoritatea cazurilor de crimă ascund măcar o pistă îngustă şi că acelea fără vreun indiciu în prima săptămână deseori rămân nerezolvate. Vă rog, totuşi, să nu considerați această remarcă drept o recunoaştere a eşecului, ci doar ca pe-un avertisment a ceea ce ne aşteaptă. Ancheta noastră continuă.

Al dumneavoastră,
Henry Standage

23 decembrie 1989

Dragă Peter:

Ei, sper că eşti fericit. Dandanaua de la colegiul tău a întrerupt vacanța de Crăciun multora dintre colegii tăi de-aici. Acum foştii tăi colegi, desigur. Totuşi, nicio odihnă pentru cei obosiți, presupun.

Aşadar, Hammy l-a sunat pe Bumster la Ministerul de Interne, Bumster a sunat la Reg, la Imigrări, iar Reg se plimbă de colo-colo ca un mic zbir, cum şi este, de fapt. N-a aflat absolut nimic, lucru normal pentru capacitatea sa limitată, dar în cazul de față – oricât de dureros ar fi de spus – nu-l poți învinui, fiindcă pur şi simplu nu ai ce afla. Lui Dimbledon ăsta i-a făcut felul un adevărat profesionist.

Cei de la Imigrări n-au aflat nici ei nimic; noi n-am aflat nimic; nici chiar Standage de la Thames Valley (e-un detectiv dat naibii, apropo, un detectiv profesionist şi cumsecade cum rareori întâlneşti) n-a aflat nimic. Nicio urmă de Soares ăsta – nimic în Oxford, nimic în Londra, nimic de la vreunul dintre spionii şi agenții serviciului de siguranță internațională din Armenia, Turkmenistan sau New York (singurele destinații în afara țării ale lui Dimbledon în ultimii zece ani) – doar o afurisită şi absolută tăcere. Phipps a amuşinat până şi mafia japoneză, atâta câtă este la Londra (tăierea unui deget, se pare, este o formă tradițională de autopedepsire în rândul yakuzei) şi – poți ghici? – n-a aflat nimic.

Dimbledon ăsta-i un adevărat mister. Profesor la Oxford vreme de cincizeci de ani, îşi omoară timpul liber cu grădinăritul şi are brusc parte de cea mai profesionistă execuție pe care a văzut-o Marea Britanie de ani întregi. Ceva nu se potriveşte; probabil că nu vom şti niciodată ce. Iar eu

mă voi strădui cu toată forța să nu-mi pese în următoarele douăsprezece zile. Te sfătuiesc să faci la fel. E mort, Beanie, mort cum mor cu toții.

Dă-ne de ştire dacă pui ochii pe vreun element promițător din anul trei, bine? Ştii, la Aubrey au fost cam puțini în ultima vreme, la fel şi-n serviciul de siguranță națională.

Sărbători fericite,
Crumms

23 mai 1997
Din New York Times
Teresa Watkins şi Benjamin Glantz

Teresa Althea Watkins, fiica lui Harold Watkins şi a lui Alice Watkins din Brooklyn, N.Y, s-a căsătorit ieri cu Benjamin Herschel Glantz, fiul lui Herman Glantz şi al lui Leora Glantz din Thousand Oaks, California. Venerabilul Edward T. Harries, judecător auxiliar la Curtea Supremă din New York, a oficiat ceremonia la Muzeul de Artă din Brooklyn. Rabinul Adam Maisels, de la sinagoga Beth Shalom din Los Angeles, şi reverendul Hosea I. M. Jefferson de la Biserica Sionistă Temperance AME din Fort Greene, Brooklyn, au luat şi ei parte la slujbă.

Doamna Watkins, 27 de ani, îşi va păstra numele. Lucrează ca viceprocuror districtual în Manhattan. A absolvit Universitatea Johns Hopkins şi Facultatea de Drept de la Yale. Tatăl ei este custode-şef la secția de antichități din Asia meridională din cadrul Muzeului de Artă din Brooklyn. Este, de asemenea, membru fondator şi bariton în Musica Antiqua Brooklyn, grup vocal dedicat reproducerii istoric-informate a muzicii renascentiste. Mama miresei este celălalt membru fondator al grupului; este, de asemenea, prima soprană. Predă arte vizuale la Universitatea din New York.

Domnul Glantz, 32 de ani, este partener-junior în firma de avocatură Sanders, Clark, Monk, Brown & Garrett, ocupându-se în principal de contracte guvernamentale. Are o licență în litere şi una în jurisprudență la Universitatea din Chicago, precum şi un doctorat în litere la Universitatea din Oxford. Părinții săi dețin şi gestionează un magazin alimentar în Thousand Oaks, California.

Obiectul nr. 13: Un inel de platină cu un safir galben tăiat oblic de 9,04 carate încastrat în centru. „Este soarele de dimineață şi este sfârşitul” este inscripționat în arabă pe partea lui exterioară. Pe partea interioară e incrustată o împletitură de frunze ascuțite. Se crede că face parte dintr-un set de trei inele făurite în secret în Ardabil de Osman, bijutierul de curte al detronatului Faruz, ultimul rege al Imperiului Sasanid, pentru a comemora sfârşitul domniei stăpânului său. Inelul este în general numit „Soarele răsărind din Ardabil”.

Celelalte două inele sunt împodobite tot cu safire; unul este roşu şi se numeşte „Soarele la apus din Ardabil”, iar celălalt, „Soarele sfârşitului lumii”, este negru. Soarele la apus şi Soarele sfârşitului lumii se află amândouă la Galeria Municipală de Artă din Manchester, chiar dacă, la mijlocul anilor 1990, ele şi o serie de alte antichități persane au făcut turul a patru oraşe americane.

Data fabricației: Complexitatea incrustării şi combinația de elemente islamice (inscripția în arabă) şi preislamice (reprezentarea de elemente vii – frunzele) plasează Soarele la răsărit în secolul următor declinului dinastiei sasanide (jumătatea secolului al VIII-lea).

Fabricantul: În analele sasanide apare doar ca Osman Bijutierul, dar nu ştim dacă asta înseamnă că nu avea un alt nume (indicând origini umile) sau că era atât de celebru, încât nu avea nevoie de un alt nume.

Locul de proveniență: Ardabil, un oraş construit în mare parte de regele sasanid Faruz şi mai înainte avanpost ahemenid la granița nordică a Imperiului Persan. Astăzi, oraşul se află în nord-estul Iranului, aproape de granița cu Azerbaidjanul.

Ultimul proprietar cunoscut: Darius Dimbledon, profesorul fără vârstă de la colegiul Aubrey. În 1988, doctorul Dimbledon l-a furat din bagajul tovarăşului său de călătorie în vreme ce juca rolul unui custode de muzeu din New York. Furtul n-a fost descoperit decât după câteva luni, când fostul proprietar, acționând cu permisiunea tacită a angajatorilor săi, a reuşit să pătrundă în locuințele de protocol ale Colegiului Aubrey dându-se drept altcineva şi, într-o seară, l-a vizitat pe doctorul Dimbledon în apartamentul său.

L-a forțat pe profesor să se dezbrace şi să se aşeze în scaunul său preferat purtând doar inelul furat pe deget, şi a început să-i taie degetele unul câte unul cu un cuțit mic şi ascuțit. A aranjat degetele sub forma unui caduceu pe masa de scris a profesorului (deşi a avut nevoie şi de mai multe degete de la picior, precum şi de penis pentru a completa desenul), apoi a plecat cu inelul lui Dimbledon, cu capul acestuia şi cu câteva documente luate din biroul său.

Valoare estimativă: Safirul are o claritate neobişnuită şi e tăiat elegant; s-ar vinde fără probleme cu 5.000 de dolari pe carat. Având în vedere şi splendida lucrătură a inelului de aur, vechimea şi povestea din spatele lui, valoarea sa ar putea ajunge chiar şi până la 100.000 de dolari.

În felul acesta vor fi înfăptuite transformări miraculoase.

Pe drumul de la Wickenden la Clougham, eu şi Joe n-am văzut pe nimeni. N-am trecut pe lângă nicio maşină pe drum, iar parcarea de la Lupul Singuratic era goală. A străbate oraşul Clougham e ca şi cum ai străbate un tablou al oraşului. Eu şi Joe am oprit lângă uşa din faţă a localului. Atmosfera spectrală şi înfiorătoare îmi sporea neliniştea, şi chiar şi Joe, care probabil c-ar fi reuşit să farmece cadavrul eviscerat al lui Pühapäev şi să-l convingă să stea de vorbă cu el, nu a spus aproape nimic tot drumul. Eu mă gândeam la Hannah, desigur, şi oscilam între furie, tristeţe, îngrijorare şi confuzie, toate subliniate de ceva poftă trupească şi o fărâmă de regret. Obişnuita mea dispoziţie emoţională, cu alte cuvinte.

Toate astea pentru ceea ce-ar fi putut fi un necrolog pe ultima pagină a unui ziar peste care şi-ar fi aruncat ochii doar câteva sute de oameni înainte să-l lase deoparte, un articol pe care l-aş fi putut scrie în ziua morţii sale („A murit un ilustru profesor emigrant”, câteva vorbe despre cariera lui, poate o propoziţie laudativă din partea unui coleg şi acea frază tristă şi seacă de final: „Din câte se pare, nu are rude în viaţă”). Dar devenise altceva, ceva care mă încânta la fel de mult pe cât mă înspăimânta, ceva care-mi dădea impresia că în sfârşit am spart clopotul de sticlă, că am început să ies la suprafaţa mării. Mă simţeam în fine mai mult decât un simplu observator al vieţii mele. N-aş fi putut spune dacă asta ţinea de faptul că mă apropiam de capătul poveştii alături de Joe, că lucram şi mă gândeam la ceva despre care nimeni altcineva nu ştia în vreme ce restul lumii dormea sau, dacă avea legătură cu Hannah, că ajunsesem să am sentimente atât de puternice, dar nesigure faţă de ea într-un timp atât de scurt – sau dacă era vorba de ambele lucruri laolaltă. M-am aplecat peste centura de siguranţă şi am bătut darabana cu degetele în portieră. Voiam să ştiu cum avea să se sfârşească.

Singura rază de lumină la Lupul Singuratic venea de la un meci de baseball între licee aflat în desfăşurare la televizorul din spatele barului. Imediat ce-am intrat, l-am recunoscut pe tipul de nerecunoscut, cu privire tâmpă, care se uita la televizor. Stătea în spatele unei fortăreţe din sticle goale de Rolling Rock şi purta pe cap şapca CHARLIE REED – SEMINŢE-ŞI-HRANĂ.

— Vă pot ajuta? mormăi, întorcând capul spre noi de parcă ar fi cântărit o tonă şi i-ar fi stat pe umeri într-un echilibru precar.

— Mda, poţi, zise Joe, înaintând cu mâinile în buzunare şi uitându-se în jur. Suntem prieteni cu Eddie. El unde e?

— Nu l-am văzut toată ziua.

— Ai intrat cu forţa? Sau a dat cheia clientului lunii?

Joe a aprins becurile pentru a se convinge că funcţionau (şi funcţionau), apoi le stinse din nou.

— Uşa era deschisă când am venit. N-aveam chef să merg acasă, aşa că mi-am luat ceva din frigider. Hei, am să-i las banii, dacă de asta vă faceţi griji.

— Nu de asta, dar lasă-i, totuşi.

Tipul expiră puternic, scutură din cap şi îşi întoarse privirea înapoi la meci.

— Fă-o acum, îi ordonă Joe, uitându-se de sus la el.

Seminţe-şi-Hrană lăsă o bancnotă de zece dolari pe masă.

— Sunt cam puţini, dar de data asta închidem un ochi.

Joe îi flutură prin faţă insigna de poliţist şi o puse la loc în grabă, pentru a nu-i lăsa timp să citească ce departe era de jurisdicţia sa.

— Care e numele dumitale, domnule?

— Mike Venables.

— Fă-ne o favoare, Mike: închide televizorul şi stai pe canapeaua de colo.

Orice puşti de şaptesprezece ani poate depune mărturie cât de repede pătrund ordinele unui poliţist prin ceaţa de alcool: Mike probabil că nu se mai mişcase atât de repede de câţiva ani buni. Îşi scoase şapca şi se aşeză pe canapea cu mâinile în poală. Joe se duse în spatele barului şi deschise uşa.

— Mike, văd că mai e un etaj. Ai fost sus?

— Nu, domnule, n-am urcat niciodată.

— Ştii ce-i acolo?

— Cred că acolo locuieşte Albanezul.

— Bine. Ai auzit ceva de sus de când eşti aici? Zgomote, de exemplu oameni care se plimbă, apă care curge, ceva de felul ăsta?

— Nu, domnule ofiţer, n-am auzit. Doar meciul de la televizor.

— Bine, Mike, vreau să rămâi cuminte acolo pe canapea. Eu şi partenerul meu vrem să vedem dacă totu-i în ordine cu Eddie. Dacă vezi ceva, dacă

auzi ceva, strigă-ne. Dar rămâi numai acolo şi nu face nimic până ce nu-ți vom spune noi, ai priceput?

— Da, domnule, nicio problemă. Nu fac absolut nimic.

Mike îşi puse şapca pe cap şi apoi şi-o dădu iarăşi jos.

— Domnule?

Vorbea cu vocea tremurătoare a cuiva care începe o confesiune.

— Domnule, am nişte antecedente, dar nu voiam să fac nimic rău în seara asta, ştiți? Am intrat doar, localul era deschis, iar Eddie mă cunoaşte, ştiți? Ştie că plătesc tot ce beau şi ştie unde locuiesc, aşa că, ştiți, dacă s-ar putea cumva, ştiți, să uităm povestea asta, atunci, ştiți…

— Iisuse, Mike, vrei să stai acolo şi să-ți ții dracului clampa? N-o să te aresteze nimeni în seara asta.

Mike clătină din cap, răsuflă şi se lăsă pe spate pe canapea.

— Bine, hai, partenere, să mergem la Eddie.

Am încercat să intru în spatele barului cu pas de polițist, dar probabil c-am mers ca şi când aş fi avut nişte arsuri solare urâte pe picioare.

— Crezi că tipul ştie că n-ai jurisdicție aici? i-am şoptit lui Joe.

— Ține-ți gura şi păstrează-ți calmul; sigur nu ştie. Vede insigna şi face ce-i spun. Vino aici şi stai lângă mine; dacă se-ntâmplă ceva, ar trebui să mi se-ntâmple mie mai întâi.

Scările din spate erau şubrede şi prăfuite; fiecare treaptă scârțâia şi gemea sub noi. În capul scărilor se afla o uşă de lemn acoperită cu un strat scorojit de vopsea cenuşie şi cu o încuietoare pe care Joe o descuie în câteva secunde.

Apăsă comutatorul şi, la lumina tristă a becului fără abajur, ne-am trezit într-o încăpere imensă cu podele de lemn, cu tavan înalt şi vălurit şi un şemineu în partea opusă intrării. Camera avea mai mult sau mai puțin dimensiunea barului de jos, destul de mare încât să fie clar că acela era întregul apartament. Ar fi putut fi elegantă, dacă nu de-a dreptul luxoasă, dar podelele erau putrede pe alocuri, tavanul era pătat şi vopseaua de pe pereți se scorojise şi se desprinsese în fâşii. Nu era niciun obiect de mobilier; în capătul camerei, mai multe țevi ieşeau triste şi inutile din perete, acolo de unde ceva (o sobă? un cuptor? o maşină de gătit?) fusese aparent smuls. Nu se simțea însă miros de gaz şi-n apartament era mult mai frig decât în barul de la parter. Lângă soba absentă era o uşă; Joe o deschise şi zări o cameră de baie albă.

— Măcar e ceva curat, şopti.

— De ce vorbim în şoaptă? am şoptit la rândul meu.

Se uită la mine cu sprâncenele ridicate şi un zâmbet strâns şi reținut, aceeaşi expresie pe care unchiul lui le-o oferea studenților care făceau glume nepotrivite sau dădeau răspunsuri slabe, dar bine intenționate la întrebările sale. Toaleta era la fel de goală ca restul apartamentului, la fel de lipsită de specificitate, de parcă fusese nu curățată, ci ştearsă de-a binelea. În pragul uşii, m-am întors spre apartamentul pustiu tocmai când o maşină trecu prin apropiere răspândind în aer o piesă rock la volum maxim.

Ceva din felul în care notele tânguitoare ale chitarei alunecau şi curgeau mi-a amintit un pasaj din muzica de violoncel pe care o pusese Hannah când ne întâlniserăm prima oară, un pasaj pe care nici măcar nu ştiam că-l reținusem, şi pe nepregătite ea mi-a apărut în amintire atât de clar şi de puternic, încât am simțit o durere fizică. Viteza cu care două note trecătoare şi întâmplătoare au evocat-o pe Hannah m-a uluit şi-am avut senzația că sunt pe punctul de a înțelege ceva important, când Joe m-a tras de mânecă şi m-a readus la realitate.

— Aici nu-i nimic. Dacă-i aduc pe tipii cu amprentele, poate-o să găsească ceva, dar la prima vedere totul pare curat. Aruncă o privire în cadă, zise, arătând din cap spre ea.

M-am aplecat şi-am cercetat-o atât cât am crezut că e nevoie, apoi m-am ridicat.

— N-am văzut nimic, am spus pe-un ton plat.

— Întocmai. Ai văzut vreodată o cadă fără fire de păr, mici bălți de apă sau pete pe robinete? Numai într-o casă nouă. Sau una care-a fost curățată atât de conştiincios, încât la fel de bine-ar putea fi nouă.

La parter l-am găsit pe Mike Venables dormind adânc, sforăind cu capul pe spate şi cu gura larg deschisă („Prinde muşte”, spuse Jadid). Joe duse degetul la buze când trecurăm pe lângă bețiv şi ieşirăm pe uşa deschisă.

— Trebuie să sunăm la poliție? am întrebat.

— Cum adică? Eu nu-s cumva polițist?

— Nu, voiam doar să spun…

— Ştiu ce voiai să spui. Pentru ce să-i chemăm? Pentru o cadă de baie curată?

— Pentru o persoană dispărută?

Joe expiră printre buzele țuguiate şi scoase un fel de nechezat.

— Sigur, poate. Am putea suna. Dar trebuie să ne păstrăm anonimatul, fiindcă asta m-ar putea costa locul de muncă. Pe de altă parte, cum să raportăm aşa ceva fără să le spunem tuturor cine suntem?
— Folosind un telefon public?
— Mda, bună idee. Nu-i însă nicio grabă, corect?
— Ce vrei să spui?
— Mai mergem la locuința lui Pühapäev, nu-i aşa?
— Mda, poate.
— Atunci, hai să mergem. Care-i problema?
Joe sări în maşină, bătu „ra-ta-ra-ra-ta” pe bord şi, când a ajuns la „ra-ta”, râgâi de două ori fără a ieşi măcar din ritm.
— Allen încă mai trece cu maşina pe-acolo din când în când şi…
— Trece pe-acolo… Cât e ceasul, unsprezece şi un sfert? Un polițist de provincie?! Nici vorbă.
— Spune că suferă de insomnie.
— Dă-l în mă-sa. O să oprim în spatele casei. Dacă se-ntâmplă ceva, ne ascundem şi ne cărăm.
— Te-ai mai ascuns şi te-ai mai cărat până acum?
— La dracu', da, zise Joe, introducând maneta în viteză. *Eu* nu mi-am irosit tinerețea încercând să intru la Universitatea din Wickenden.

Lincolnul dormea şi el la fel de profund ca un sat dintr-o carte pentru copii. Am încetinit când am străbătut cartierul gării şi-am intrat în cel al pieței, iar când am deschis fereastra, tot ce-am putut auzi au fost cauciucurile noastre şi tot ce-am putut mirosi a fost fumul unui foc de seară târzie.
— Miroase ca şi când nici măcar un singur om nu doarme buştean aici, zise Joe. Locul ăsta mă scoate din pepeni. Unde-s banjourile şi fratele care şi-o trage cu soră-sa?
— Lucruri de felul ăsta nu se întâmplă în nord. Asta e-un oraş frumos şi curat.
— Dacă ăsta ar fi un oraş frumos şi curat, eu nu m-aş afla aici, lucru care mi-ar fi convenit mult.
— Mă-ndoiesc de asta, l-am tachinat.
Şi-a aprins o țigară, a rânjit şi a aruncat chibritul pe fereastră.
— Unde-i casa, deşteptule?

L-am îndrumat spre o stradă din spatele străzii lui Pühapäev (şi a lui Hannah), şi el a oprit maşina dincolo de casele întunecate şi adormite, pe o porțiune de pământ împădurită ce despărțea cele două străzi, de unde puteam vedea spatele casei lui Pühapäev. Am mers aplecați printre copaci cât mai încet posibil – pentru Joe asta însemna cu un tropăit mai uşor – către uşa decrepită din spate.

— Ai crede că un hoț de bijuterii şi-ar permite să angajeze un vopsitor, a zis Joe, rupând bucăți de vopsea de pe lemnul din jurul celor patru panouri de sticlă.

Ciocăni o dată sus, o dată jos şi încă o dată de-o parte şi de cealaltă a cadrului uşii, apoi apucă clanța şi o smuci în față şi-n spate, cu buzele strânse, albite de efort.

— E mai solidă decât am crezut, zise, scoțând o lanternă cât un creion ataşată la inelul de chei şi îndreptându-i raza prin sticla uşii. Cum credeam. Vino să arunci o privire aici.

M-am apropiat de locul unde stătea el lipit de cadrul uşii şi m-am uitat drept în jos prin geam. Cilindri de metal, exact ca-n biroul lui Pühapäev, se întindeau pe dinăuntrul uşii. Joe ciocăni în sticlă; suna de parcă ar fi lovit în ciment.

— Rahat. Ei, avem timp, nu? Ține asta, spuse, aruncându-mi lanterna, pe care am scăpat-o. Şi încearcă să n-o scapi. Ține-o îndreptată spre clanță, aici.

— Ce faci?

— Ce crezi? Forțez încuietoarea, spuse.

Cu o mână introduse un şperaclu în broască şi cu cealaltă despături o fâşie subțire şi plată de metal scoasă din buzunarul jachetei şi începu să lucreze la balamalele interioare.

— Ce-i, ți-e ruşine? Ți-e frică?

— Nu, doar că…

— Relaxează-te. Sunt polițist. Dacă întreabă cineva, spune-i că te-am răpit. Simți mirosul?

Am adulmecat aerul şi am prins un miros de fum acru.

— E doar un foc.

— Crezi? Nu-mi miroase ca un foc călduț de şemineu. Cred că arde ceva ce n-ar trebui să ardă.

— Ce să facem?

— Tu fă bine şi ține-ți nenorocitul ăla de cap pe umeri şi nu te-ndepărta. Uite, aproape c-am reuşit. Asta nu-i la fel de complicată ca aia de la birou.

Îşi sprijini trupul masiv de uşă, iar aceasta cedă. Luminile s-au aprins: ne aflam într-o bucătărie mizerabilă.

— Detector de mişcare, spuse, recăpătându-şi echilibrul şi curățându-şi mâinile pe pantaloni. Mă-ntreb de ce nu s-a declanşat alarma. Ciudat.

Pe o sobă stăteau două tigăi, ambele conținând un strat destul de gros de unsoare albă, întărită („Şuncă", zise Joe, mirosindu-le); alte trei erau stivuite în chiuvetă. Orice s-ar fi aflat în ele, începuse să putrezească. Un gândac privi peste marginea chiuvetei, făcu doi paşi ezitanți, apoi îşi reconsideră planul şi țâşni înapoi în chiuvetă.

— Ştii, zise Joe, cineva ar trebui s-arunce doar cu nişte benzină pe-aici şi să dea foc întregii case. Pute. E soios totul. Ți-ar plăcea să găteşti printre rahaturile astea? Urăsc bucătăriile dezordonate.

O bucătărie dezordonată este un semn nu doar de singurătate, ci şi de aşteptare a unei perpetue singurătăți. Fie asta, fie aşteptarea indulgenței, aşteptarea faptului că, oricine va vedea că ai o bucătărie atât de mizerabilă, va fi dispus s-o accepte fie ca un lucru fermecător, fie ca unul irelevant. Şi eu aveam o bucătărie dezordonată; cred că aşteptam singurătatea, dar în clipa aceea ideea nu m-a mai făcut să mă simt bine.

— Aştepți să te-mprieteneşti cu gândacii, sau ce? Vino pe-aici, strigă Joe din camera alăturată.

Prin dormitor se pare că trecuse o furtună de haine bătrâneşti: variații ale temelor „inform" şi „incolor" erau împrăştiate pe pat şi pe podea, unde formau straturi de mai mulți centimetri grosime. Sertarele comodei fuseseră scoase şi întoarse pe dos; salteaua era sprijinită de un perete şi cineva tăiase tapițeria patului cu o lamă de ras: fâşii de material atârnau în toate direcțiile, ca părul de pe capul unui înecat. Joe îndepărtă câteva haine cu vârful piciorului; eu am ridicat o bluză maro pătată de scrum şi Joe îmi spuse imediat s-o pun jos.

— Mai bine să nu faci asta. Iisuse, trebuia să mă gândesc…

Fraza se stinse într-un suspin exasperat.

— Ce? Care-i problema? Ce-am făcut?

Joe ridică mâinile şi îşi depărta degetele de parcă tocmai numărase până la zece: purta mănuşi subțiri de latex.

— Contaminezi scena unei crime. Trebuia să-ți fi dat seama de asta înainte.

Am aruncat bluza de parcă ar fi fost electrificată.

— Ce facem, deci?

Glume cu tipul care ridică săpunul de pe jos sub duş au început să-mi roiască prin minte.

Joe îmi oferi un rânjet, strâmbând din buze, şi ridică din sprâncene.

— Sperăm, cred. Uite, să nu-ți faci acum griji pentru nimic, bine? Ai făcut ce-ai făcut… acum, hai să ne uităm doar prin jur încă puțin şi să plecăm.

Duse mâna la buzunarul jachetei şi îmi aruncă o pereche de mănuşi asemănătoare cu ale lui, pe care le-am tras imediat pe mâini.

Dar nu m-am mişcat din loc. Nu puteam ajunge la închisoare.

— Hei! lătră Joe. Mă auzi? E târziu, vreau să merg acasă, nici n-ar trebui să fiu aici. Nu mai sta aşa acolo. Dacă nu vrei să mă ajuți, bine. Ajunge să stai deoparte, acolo, şi să-mi eliberezi calea.

M-am dus către bancheta pianului şi m-am aşezat, în vreme ce Joe se plimba încet prin sufragerie, care arăta exact aşa cum arătase când o văzusem pentru prima dată. Ridică vreo două farfurii şi se uită pe fundul lor; îşi plimbă degetele de-a lungul rafturilor bibliotecii, frunzărind din când în când câte o carte şi dând naştere unui nor de praf în aerul nemişcat; răsfoi nişte hârtii de pe măsuța cu picioare scurte şi le defini drept „chestii de istorie, chestii pe care Abe le-ar înțelege mult mai bine ca mine”.

În cele din urmă, se trânti greoi pe canapea. Îşi umflă obrajii şi expiră, lăsând oboseala să-i tragă în jos trăsăturile feței şi să-l facă să pară uşor topit. Rămase absolut nemişcat. Era prima dată când îl vedeam că stă locului imobil, fără a se fâțâi, a-şi curăța gâtul, a fuma sau a mânca. M-am întrebat ce făcea în timpul liber, ce fel de muzică şi de femei îi plăceau. Dacă prefera să se plimbe pe ciment sau pe iarbă, dacă îşi făcea concediile în oraş, la munte sau la mare. În afară de Art şi de profesor, el era într-adevăr primul adult (fără a pune la socoteală rudele) cu care-mi petrecusem timpul, şi nu v-aş putea spune nimic despre el care să nu fie de domeniul evidentului. De bine sau de rău (după părerea mea era de rău), puteam să fac aceeaşi declarație cu privire la aproape toți cunoscuții mei, mai puțin unul, dar şi-n cazul acesta doar după consumarea faptului, după ce-mi devenise evident că numai pentru mine conta cât de mult mă încălzise, mă dezghețase şi mă mişcase.

Joe îşi prinse capul în palme, se frecă la ochi şi tuşi de două ori, ca o focă. Zgomotul mă luă prin surprindere. Am tresărit şi-am făcut un creion

de pe husa clapelor să cadă pe covor. Aplecându-mă să-l ridic, am observat, imediat în spatele pedalelor, sub cea mai lată parte a corpului pianului, patru urme de noroi. Cele două mai apropiate aveau forma unor vafe şi proveneau fără-ndoială de pe tălpile a două cizme; mai departe, spre perete, erau două dâre de noroi, mai puţin distincte ca formă, dar mai adânc pătrunse în covorul alb-murdar pătat de scrum.

— Joe?

— Mda, spuse încă ţinându-şi capul în mâini, fără a se mişca.

— Ai văzut? Acolo, sub banchetă?

Deschise sceptic un ochi, inhala şi se ridică.

— Ce-i? Ce-ai găsit?

Se plecă peste umărul meu şi am simţit cum îl părăseşte pe dată toată oboseala.

— Ia te uită! Ştii de ce arată aşa urmele astea?

— Cum arată?

— Cu pătrăţele aici şi acolo mai afundate?

— N-am idee.

— Cineva s-a lăsat pe vine sub pian. Şi-a lăsat greutatea pe încălţări, zise, arătând cu un pix spre cele două urme, motiv pentru care aici noroiul e mai adânc intrat în covor. Când te laşi pe vine şi porţi în picioare cizme, noroiul se scurge de pe tălpi atunci când tălpile se îndoaie. De-asta cele de aici seamănă cu nişte vafe.

— Nu-i rău, am spus, întorcându-mă spre el.

Alungă complimentul cu o fluturare din mână.

— Dar uită-te aici, spuse, încă aplecat deasupra podelei. Dă-mi lanterna. Aici, vezi?

Trasă cu raza lanternei o potecă de la pian către uşă: era murdară de urme proaspete de noroi, dar, cu excepţia celor de sub pian, erau destul de şterse pentru a trece neobservate, dacă nu le căutai dinadins.

— Ar fi trebuit să aduc un aparat de fotografiat. Rahat, spuse el, ridicându-se în picioare şi făcând o grimasă. Port în buzunare toate chestiile astea şi uit singurul lucru care ne-ar fi fost cu adevărat de folos. Eh, asta e.

Îşi întinse un singur braţ, căscă şi mă dădu la o parte, blând, dar ferm, cu celălalt.

— Hai, dacă tot suntem aici, dă-mi voie să mă târăsc acolo, dedesubt.

Se îndesă atât de tare în spaţiul dintre podea, pedale, bancheta pianului şi corpul acestuia, încât păru a-şi fi modificat trupul pentru a se potrivi acelui

spațiu.

— Hei, nu te mai uita la fundul meu şi vino aici pe cealaltă parte. Ce spui de asta?

M-am târât spre el de cealaltă parte a pianului, încercând să-mi țin echilibrul cu pumnii strânşi, evitând astfel să-mi las amprentele peste tot. Joe ținea lumina îndreptată spre o bucată de covor ce mie nu mi se părea cu nimic diferită de orice altă bucată de covor. Ridică ochii spre mine. Eu am ridicat din umeri şi am scuturat din cap.

Suspină, se uită la mine de parcă m-aş fi putut evapora de atâta prostie şi desenă o linie cu degetul pe covor.

— Aici. Ce-i asta?

O linie abia vizibilă se întindea paralel cu clapele, de la mâinile mele spre cele ale lui Joe. Înfipse un deget în acea linie şi ridică o bucată de covor, scoțând la iveală podeaua de lemn de dedesubt.

— Ce zici de asta? întrebă.

Am intuit că exista un răspuns exact. Am intuit şi mai clar că eu nu-l cunoşteam.

— Nu ştiu. Poate că aşa a fixat covorul?

— O, crezi? O bucată ca asta, de dimensiunea asta, tocmai aici. Spune-mi, deci, ce uneşte? Ce rol are?

Eu am ridicat doar din nou din umeri.

— Uite, hai să încercăm asta.

Joe lovi în podeaua acoperită de covor din spatele lui, apoi în podeaua goală din fața sa: podeaua goală suna a gol.

— Vezi? Uite, ține asta şi îndreapt-o spre bucata aia de podea. Bun. Acum, vezi cum merg fibrele din podeaua asta? Toate de la stânga la dreapta, toate în linii scurte. Acum uită-te la singura fisură lungă din direcția opusă. Pun pariu…

Se întrerupse, vârând degetele în adâncitură şi scoțând o bucată de lemn perfect pătrată.

— Mai crezi că Jaan n-a făcut decât să-şi fixeze covorul în felul ăsta?

Ridică metrul pătrat de podea de deasupra a ceea ce părea a fi un metru pătrat geamăn de gol absolut. Cred că de vină a fost combinația dintre oboseala mea, poziția incomodă în care stăteam şi extrema stranietate a zilei pe care o trăisem, dar, când m-am uitat în golul de sub podeaua lui Pühapäev, vederea periferică mi s-a întunecat, m-am aplecat puțin prea mult în față şi – pentru prima şi până acum singura dată în viața mea – am

leşinat. Mi-am revenit când mi-am spart capul lovindu-mă de ceva foarte rece şi foarte tare, lucru care dezminţea ipoteza conform căreia Joe deschisese un fel de gaură neagră sub podea. M-a apucat de ceafă şi mi-a ridicat capul până când acesta s-a aflat chiar în faţa capului său şi, preţ de-o clipă, înainte să-mi recapăt claritatea vederii şi să-i spun că eram bine, a părut îngrozit. Am simţit cum îmi curge pe obraz ceva şi, când m-am şters, dosul palmei mi s-a înroşit.

— Da, nimic nu sângerează ca o rană la cap, nu-i aşa? întrebă Joe mai puternic şi mai glumeţ ca de obicei. Îţi spun cum facem: tu te duci şi stai jos acolo şi vom pleca de-aici într-un minut. Dă-mi voie doar să văd ce-i acolo jos, şi apoi ne vom lua tălpăşiţa. Eşti sigur că te simţi bine?

I-am spus că da.

— Bun, două minute, atunci.

— Dacă n-ai nimic împotrivă, prefer să rămân aici.

— Mda, sigur. Numai să nu-mi iei lumina. Uite, stai de cealaltă parte, ca să ai loc să te întinzi.

M-am mutat de cealaltă parte şi-am văzut mai bine ce se afla sub podea: un metru pătrat de metal gros cu o încuietoare la mijloc.

— Ei, uită-te la asta, făcu Joe cu ochii scăpărându-i, scoţând din jachetă bucata subţire de metal flexibil.

Zece minute mai târziu, se dezbrăcase deja de jachetă, îşi slăbise nodul la cravată şi-şi scosese cămaşa din pantaloni. Icni, iar semilunile de la subsuori i se transformară în luni pline şi apoi în nori, întâlnindu-se la jumătatea spatelui.

— Pe mă-ta! înjură, lovind cu unealta în podea, lângă încuietoare. Nu poate fi forţată.

Se ridică în picioare şi se întinse.

— Fie e concepută special împotriva forţării, fie mi-am pierdut eu dibăcia. Aş alege prima variantă. E-o încuietoare cu inel, se pare. Cu cheie specială, poate o combinaţie sau ceva mai mult. Nu va reuşi nimeni s-o deschidă fără să arunce în aer capacul.

— Un loc sigur pentru ţinut bijuterii?

— Un loc sigur pentru orice. Mai ales bijuterii. Hai să mergem acasă. Cât e ceasul, totuşi?

M-am frecat la ochi şi m-am uitat la ceasul de la mână.

— Trei cincizeci.

Brusc, m-am simţit epuizat.

— Stai să iau doar asta, zise, târându-se încă o dată sub bancheta pianului după şperaclul său. Oau. Trage-mi-aş una. Hei, vino aici. Ai grijă la cap.

Îndreptă lanterna spre laturile nişei, între nivelul podelei şi acela al seifului. Acolo, dănţuind pe fundalul zidurilor negre ca mica în nisip, se vedeau fire şi scame verzi, mai uşoare şi mai prăfoase decât sticla, şi mai puţin strălucitoare. Joe trase câteva pe-o foaie de hârtie, apoi împături hârtia şi o vârî în buzunar.

— Ştii… Nu, nu contează. Doar un ultim lucru, zise, ridicându-se în picioare şi ducându-se la uşa din faţă. Încuietoarea e intactă. E nevoie de cheie pentru a o deschide, dar rama de lângă ea pare netedă, nu pare lovită sau altceva de genul ăsta. Nu văd nicio urmă de intrare prin efracţie. Ferestrele nu sunt sparte, nicio încuietoare nu e spartă ori forţată. Adică, ar fi nevoie de-un tip de la laborator pentru a înţelege ceva de-aici, dar pun pariu că n-ar găsi nicio urmă de spargere.

— Cu excepţia celor lăsate de noi, vrei să spui? am întrebat de pe canapea.

Acum eu îmi ţineam capul în mâini şi simţeam că dispoziţia începe să mi se înrăutăţească.

— Mda, cu excepţia alor noastre. Hai să plecăm de aici şi să mergem acasă. Oricum, nu mai avem decât vreo două ore de întuneric.

Aşa că am plecat pe unde veniserăm. Am închis uşa în urma noastră, iar Joe a reuşit să forţeze încuietoarea înapoi pe poziţia de închis, dar cadrul uşii din spate se vedea clar că era crăpat. Amprentele mele digitale erau peste tot prin casă şi, chiar dacă Joe purtase mănuşi, se plimbase şi se târâse destul de mult pentru ca prezenţa lui să fie evidentă oricui ar fi fost puţin atent. Şi tot ce găsiserăm fusese doar încă nişte praf verde. Joe spuse că-i va povesti lui Sal a doua zi după-amiaza şi că va trimite federalii să arunce o privire, să vadă dacă nu reuşesc să lege ceva din casa lui Pühapäev de vreun furt de bijuterii comis prin zonă. Totuşi, părea o pistă cam slabă. Ori poate nu eram decât obosit şi înclinat spre pesimism. Joe mă lăsă în faţa casei mele; cred că mi-a urat noapte bună, dar câteva minute de stat în maşină mă adormiseră deja pe dinăuntru.

Am descuiat uşa apartamentului; nici măcar nu m-am deranjat să aprind lumina sau să mă spăl pe dinţi sau să mă descalţ. Eram în mijlocul apartamentului, în drum spre dormitor, când se aprinse lampa pentru citit din sufragerie, şi o voce cunoscută rosti:

— Lucrezi mult mai mult decât m-aş fi aşteptat.

MONEDA MEDIKO ROŞIE

Unii bărbați îşi vor vedea propriul sânge pe un câmp de luptă şi se vor abandona oricărui fel de comportament feminin, cum ar fi să leşine, să plângă în hohote, să se scape pe ei sau să-şi acopere ochii. Alții îşi vor găsi, brusc, acolo, curajul pe care altădată nu-l aveau: samuraii din Toyama, de pildă, erau faimoşi pentru faptul că scriau numele stăpânului lor cu propriul sânge înainte să moară. Bărbații primesc sfârşitul aşa cum şi-au trăit viața; pentru laş, ca şi pentru curajos, sângele este însă un prevestitor al morții.

Yamazaki Hideo, *Bătălii celebre*

Obiectul nr. 14: Moneda Mediko roşie. O monedă mare (5,3 centimetri în diametru) cu margini ştirbite şi cu formă imperfect rotundă. O față e de cupru simplu; cealaltă este acoperită cu smalț roşu pe care este pictată silueta unei femei care, cu unul dintre brațe, strânge la piept doi copii. În cealaltă mână ține o sticlă verde, înclinată uşor şi întinsă către copii.

Data fabricației: Vezi „Moneda Mediko albă".

Fabricantul: Vezi „Moneda Mediko albă".

Locul de proveniență: Vezi „Moneda Mediko albă".

Ultimul proprietar cunoscut: Vezi „Moneda Mediko albă".

Valoare estimativă: Vezi „Moneda Mediko albă”.

De aceea mă numesc
eu Hermes Trismegistos,
pentru că trei părți ale filosofiei
întregii lumi sunt ale mele.

— Trebuie că ești foarte obosit. Ești obosit?

Tonu stătea în fotoliul meu pentru citit şi fuma pipă, iar albul bărbii sale părea auriu în strălucirea geamănă a pipei şi-a veiozei.

— Cum ați intrat aici? am întrebat, rămânând nesigur în cadrul uşii dintre sufragerie şi restul apartamentului.

— O, psst, făcu el, închizând ochii şi fluturând cu mâna în față, refuzând parcă un compliment. Încuietoarea aia… – ridică bastonul şi arătă spre uşă – e inutilă. Trebuie s-o înlocuieşti.

— Mda, nu sunteți primul care-mi zice asta.

— Nu c-ai poseda cine ştie ce de valoare.

Ridică ochii spre mine şi aşteptă un răspuns. Nu i-am dat niciunul.

— Adevărat?

Am ridicat din umeri.

— Ce căutați în apartamentul meu?

— Nu vrei să stai jos? întrebă, oferindu-mi propriul fotoliu mai puțin comod din sufragerie.

— Nu. Vreau să merg la culcare şi vreau să plecați de-aici.

— Da. Da, da, da, repetă peremptoriu. Şi eu vreau să te las să dormi, dar mai întâi îți datorez o dojană.

Îmi făcu din nou semn să iau loc. Îmi simțeam picioarele deopotrivă rigide şi vlăguite, cum se întâmplă întotdeauna când eşti epuizat. Am rămas în picioare.

— O dojană fiindcă n-ai dat ascultare înțeleptului sfat oferit de prietena dumitale.

Vorbi pe un ton viu şi jos, de parcă ar fi rupt săratele de catifea.

— Nu trebuia decât să asculți. Să asculți o fată frumoasă. Cât de greu poate fi asta?

Întinse o mână întrebătoare şi scutură din cap cu falsă milă.

— Ai fi putut avea parte de-o viață lungă şi fericită.

— Ce vreți să…? am bâiguit, frecându-mă la ochi şi simțindu-mi viscerele cum se lichefiază de-ndată ce mi-a conjugat viața la condiționalul trecut.

Se ridică în picioare, iar eu am făcut fără să vreau un pas tremurător în spate. Făcând asta, am călcat pe mingea de baseball, care, oriunde aş fi pus-o, părea să-şi găsească cumva drumul spre cele mai nepotrivite locuri din apartament. Am căzut pe spate ca un personaj de desen animat, aterizând în fund şi cu picioarele în sus şi rămânând cu răsuflarea tăiată. Chicotind cu infatuare, Tonu se apropie de cadrul uşii dintre bucătărie şi sufragerie, unde eu zăceam năuc pe jos.

— Nu ți-ai rupt nimic, sper?

Am îndoit încheieturile mâinilor şi am mişcat din picioare în sus şi în jos. Nu-mi vătămasem nimic în afară de mândrie. Am scuturat din cap şi-am dat să mă ridic, când Tonu mi-a vârât vârful bastonului în umăr.

— Încet, dacă nu ți-e cu supărare, zise, răsucind mânerul bastonului.

Un trăgaci mic şi rău prevestitor se ivi acolo unde trebuia, şi-am observat că vârful bastonului era gol: o țeava de armă.

— Ce naiba-i aia?

— E-o minunăție, a zis, ridicând bastonul de pe mine ca să-l admire o clipă. Mi-am făcut rost de el pe când făceam parte din Garda Otomană de Onoare.

— Din ce?

— Ridică-te încet, te rog, şi mergi către fotoliul din fața celui în care am stat eu, aşa cum ți-am spus deja să faci. O să mai purtăm o ultimă discuție scurtă, ca doi oameni civilizați.

— Aveți de gând să mă ucideți?

Mi-ar plăcea să vă pot spune că am formulat întrebarea pe un ton curajos.

— Hai să nu ne gândim acum la viitor. Ia loc acolo.

M-am ridicat în picioare, luând mingea de baseball cu mine ca să am cu ce să-mi fac de lucru şi m-am aşezat exact unde-mi spusese el. Pornirile antiautoritare au o anumită tendință de-a se evapora în fața unei arme.

Se duse la uşă şi îndreptă bastonul spre mine fără să țină degetul pe trăgaci, de parcă ar fi verificat alinierea țevii. Apoi îşi trase pe mâini o pereche de mănuşi negre de piele şi îşi îmbrăcă pardesiul său negru. Se pregătea de plecare şi, presupun, asta făceam şi eu.

— Aşadar, a zis, uitându-se la mine cu un amestec de amuzament şi milă. E vreun lucru pe care doreşti să-l faci? Vreun mesaj pe care doreşti să-l transmit cuiva, poate unui prieten?

Îmi simțeam gura asemenea interiorului unei perne pentru canapea şi auzeam sângele care-mi pulsa în urechi cu intensitate şi regularitate

alarmante. Îmi tremurau mâinile, şi-un firişor de sudoare rece îmi curgea de la o tâmplă până sub maxilar, oprindu-se la claviculă. Filmele care prezintă oameni capabili să spună glume spirituale în astfel de momente nu sunt decât nişte falsuri. Mă-ndoiesc c-aş fi putut vorbi, chiar dacă aş fi vrut s-o fac.

Tonu ridică din umeri.

— O ieşire tăcută, atunci.

Atunci, mai mult de furie decât de disperare, mi-am şters mâna lipicioasă pe jeanşi, am strâns puternic mingea de baseball şi-am aruncat-o spre Tonu cât am putut de tare. Nu ştiu la ce mă aşteptam, de fapt. Presupun că voiam doar să ripostez cumva, oricât de firav: să sparg un geam, să fisurez un perete, să atrag atenţia. Cine ştie cum, am efectuat în schimb cea mai bună aruncare din inexistenta mea carieră sportivă şi i-am aplicat o lovitură puternică drept în nas. Faţa i s-a dus înapoi de parcă ar fi fost acţionată prin scripeţi; ambele mâini i-au zburat să-şi acopere nasul, din care a început imediat să curgă sânge; iar bastonul i-a căzut la podea. Privind retrospectiv, ar fi trebuit să iau numaidecât arma; în schimb, am îndepărtat-o cu o lovitură de picior şi adrenalina a preluat controlul.

Trebuie să precizez că ultima persoană pe care o lovisem fusese fratele meu, Victor, când aveam doisprezece ani şi el avea şaptesprezece. Am absolvit o universitate liberală, pentru numele lui Dumnezeu; prefer baseball-ul fotbalului american; nu-mi place boxul; şi, când mă înfurii, sunt înclinat să devin tăcut şi posac. Toate astea pentru a spune că, înainte să ştiu bine ce făceam, aveam braţul stâng în jurul gâtului lui Tonu, strângând cât puteam eu de tare, în vreme ce cu dreptul îl loveam fără încetare în faţă. Simţeam o ciudată furnicătură în cap, de parcă aş fi fost străbătut de electricitate, şi vedeam tot ce se întâmpla de la capătul unui tunel lung şi tăcut. A fost cea mai satisfăcătoare senzaţie din viaţa mea şi sunt sigur că aş fi continuat aşa până când ar fi murit, dacă proprietăreasa n-ar fi bătut în podea, strigând:

— Termină dracului cu gălăgia! Ai habar cât e ceasul?

— Scuze, am strigat înapoi, cu pumnul încă la nivelul ochiului, pregătit să-l lovesc încă o dată pe Tonu.

Muzica oribilă a vecinei mele mă ţinuse treaz multe nopţi, dar acela nu părea momentul potrivit să forţez nota.

Când m-am oprit, am auzit că respiram în tandem. Eu gâfâiam – uimit de mine însumi, de capacitatea aceea de-a face rău pe care nu ştiusem

niciodată c-o posed – iar el scoase o serie de hârâieli scurte şi flegmatice, undeva între şuierături şi pufăituri. Când mi-am întors fața din nou către el, se feri instinctiv, iar asta m-a făcut să mă simt minunat.

Cu coada ochiului am văzut că pumnul îmi era un dezastru oribil, în special la încheieturile degetelor, unde cred că mă tăiaseră dinții lui. Sunt bucuros să spun că el arăta mult mai rău. Barba îi era ciufulită, udă şi neagră de sânge; nasul părea deformat, aproape porcin, şi, de fiecare dată când respira, din nări îi ieşeau bule de sânge şi mucus. Am îndreptat pumnul spre el şi, când a tresărit, l-am scuipat.

I-am dat drumul şi am luat arma. Prin uşa de la baie am văzut un prosop de față şi mi-am adus aminte: sunt genul de om care-i dă unui bătrân care sângerează un prosop de față. Sunt genul de om care face asta chiar dacă e vorba de propriul său prosop. Sunt chiar genul de om care îmbibă mai întâi prosopul în apă rece, orice-ar fi făcut străinul sângerând, ştiind că va trebui să arunce prosopul la gunoi după aceea.

După o vreme – nu ştiu cât de mult; ar fi putut fi treizeci de secunde sau treizeci de minute – stăteam unul în fața celuilalt, amândoi goliți de adrenalină, şi Tonu spuse ceva ce n-am înțeles. I-am cerut să repete şi, doar de distracție, am îndreptat arma către el. Şi *chiar* a fost distractiv.

— *Durak,* bolborosi.

Vorbele sale păreau înfundate şi lichide, însă ochii-i erau încă îngustați, vicleni şi plini de viață.

— *Durak.* În rusă înseamnă „idiot” sau „prost”. Dar spunem aşa şi când asistăm la un moment de noroc pur şi nedisimulat. Când introduci o bilă de biliard în buzunarul care trebuie cu ochii închişi, de pildă. Când câştigi la loto.

Făcu o grimasă, atingându-şi fața cu prosopul.

— Ceea ce tocmai ai făcut dumneata. Ținta dumitale. *Durak.*

— De unde ştii? Poate că fac asta mereu, am spus, verificând dacă îndreptam spre el capătul potrivit al armei.

Râse uşor, mai mult o serie de cârâieli decât altceva.

— Da? Din cauza asta-ți mai tremură încă mâinile? Din cauza asta pari încă mai speriat decât mine?

Am ridicat arma şi-am îndreptat-o spre capul lui.

— Crezi că mi-e teamă?

— Să foloseşti aia?

Făcu o pauză, de parcă într-adevăr ar fi căzut pe gânduri.

— Nu. Sincer să fiu, nu, nu cred. Nu-n clipa asta. Dar ştiu că nu eşti un luptător. Şi niciun criminal.

— De unde ştii?

— Fiindcă asta sunt eu. Un criminal, adică. Şi încă unul foarte priceput. Eficient.

Scuipă în prosopul meu o flegmă galbenă cu roşu.

— Ce-ai făcut a fost un rezultat direct al siguranței mele excesive.

— Ai venit aici să mă omori?

— Păi, da. Îmi poți da încă un prosop, te rog?

— Nu. Ai venit aici să mă omori?

— Te rog, se tângui, aproape linguşitor. Prosopul ăsta-i ud leoarcă. Şi-o gură de brandy, dacă ai.

— Fără brandy. Şi foloseşte-ți haina dacă vrei să te cureți. Ai venit să mă omori?

— Da, şi, dacă-mi dai nişte brandy, promit să plec fără s-o fac. Şi n-o să mă mai întorc niciodată. Promit.

— O să pleci fără să mă omori fie că-ți dau brandy, fie că nu. Arma e la mine.

— Aşa e, şi voi pleca. Ai dreptate. Bravo. Văd bine că începi să te obişnuieşti cu treaba asta… a violenței. Dar, dacă nu m-ai împuşca, probabil că m-aş întoarce, fie şi numai pentru a mă răzbuna pe manierele tale. Cine-ar refuza să-l servească pe un bătrân afurisit cu o băutură?

Aproape că zâmbea acum, şi îşi ridică mâinile într-un semn de falsă înfrângere.

— Meseria mea se bazează pe încredere, exact ca a ta, spuse el. Dacă vorbeşti cu o persoană pentru un articol de ziar, fie aceasta oricât de mică şi de nesemnificativă, şi dacă promiți să nu-i foloseşti numele, îl vei folosi? Nu. Ți-ai păta reputația. Acelaşi lucru e valabil şi pentru mine. Dacă spun că am făcut o treabă, aşa este. Dacă promit că nu mă voi întoarce niciodată, n-o voi face. Pe deasupra, m-am răzgândit în problema necesității morții tale imediate. Acum cred că o moarte naturală mă mulțumeşte la fel de mult. În schimbul unui pahar generos de brandy, îți voi explica şi de ce.

Am arătat cu arma spre raftul de jos al bibliotecii, unde aveam o jumătate de sticlă de Beam Black.

— N-am brandy. Doar aia. Dar serveşte-te singur. O să-ți aduc alt prosop.

A desfăcut capacul cu stângăcie şi a băut direct din sticlă. M-am ridicat în picioare şi am intrat în baie mergând pe jumătate întors, cu arma încă îndreptată spre el, dar bătrânul părea mai interesat să-mi dea pe gât whisky-ul decât să-mi sară în cârcă. Am luat un alt prosop din dulăpior şi-am deschis robinetul. În loc să-l pun sub apă, însă, l-am înmuiat în vasul de toaletă înainte să i-l dau. Tonu şi l-a trecut peste rana deschisă care era fața sa. Am sperat să se aleagă c-o infecție crâncenă.

— Cine eşti cu adevărat şi cine te-a trimis să mă ucizi? am întrebat.

Mai luă o duşcă din sticla de whisky.

— Prima întrebare: Numele meu cu siguranță nu-ți va spune nimic. Te pot asigura că nu este Tonu. Eu găsesc diverse lucruri. Duc lucrurile înapoi acolo unde le este locul. Şi lichidez oamenii care le-au luat. Cât despre tine… ei bine, prefer de obicei un sfârşit curat, dar, cum am spus, cred într-adevăr că putem atinge scopul ăsta fără să mai apelăm la violență. Cât despre cine m-a trimis, poate c-ar trebui să începem cu începutul.

Îşi aprinse pipa şi se uită la mine ca un profesor pe cale să pedepsească aspru un elev pe care-l consideră simpatic chiar dacă ştie că n-ar trebui să-l considere aşa.

— Eşti mult mai curajos şi mai stăruitor decât m-am aşteptat să fii. Mai mult decât s-au aşteptat toți. Pun pariu că te-ai surprins chiar şi pe tine însuți.

Duse prosopul la buzele-i învinețite şi umflate.

— S-ar putea. Dar nu sunt sigur dacă asta ar trebui să mă insulte sau să mă flateze.

Râse, scoțând un nor mic de fum.

— Niciuna dintre ele, de fapt. E doar o observație.

— Bazată pe ce?

— Pe-un tânăr american privilegiat, educat. Ingenuu, poate. Să se muncească atâta pentru un ziar cu poate câteva sute de cititori? Mai întâi am crezut că te vei plictisi pur şi simplu să tot cauți şi că vei ajunge la aceeaşi concluzie ca toată lumea: un bătrân a murit în singurătate. Apoi am crezut că, găsind un dinte cariat lipit pe uşă, te vei speria şi vei renunța. În cele din urmă am sperat noi…

— Aşadar, *voi* ați făcut aia! Dar cine sunteți „voi”? Şi al cui era dintele?

Tonu încremeni cu sticla la jumătatea drumului spre gură, apoi înălță ochii, aşteptând parcă un răspuns, după care ridică din umeri.

— Dintele i-a aparținut unui barman cam lacom cunoscut amândurora. Cât despre „noi”, am auzit de multe ori expresia „a face lucrarea Domnului” de când am venit în America. Ți-e cunoscută?

— Sigur, am auzit-o.

— Ei, asta suntem noi. Noi facem lucrarea Domnului.

— Ce înseamnă asta?

— Tu ce crezi că înseamnă?

— Cred că sunt obosit, am spus, ridicând arma la nivelul capului său, şi mai am puțin până să te-mpuşc.

— Ai trecut de mult de momentul când voiai să mă împuşti, să ştii, a zis Tonu, râzând. Dar, totuşi, a face lucrarea Domnului, aşa cum am înțeles eu asta, înseamnă a face lucruri cu care Dumnezeu ar fi de acord, nu?

— Da, exact.

— Binefacere, apostolat. Uneori expresia e folosită în sens ironic, dar în general la asta se referă, nu-i aşa?

— Tocmai am spus că da.

— A face lucrarea Domnului înseamnă a face lucruri pentru Dumnezeu, a lucra de partea lui Dumnezeu.

— Da. Şi?

— Asta facem noi. Lucrarea Domnului. Doar că, în loc să lucrăm *pentru* Dumnezeu, facem lucrarea *lui* Dumnezeu.

Mai luă un gât de whisky. Am calculat că mai rămăseseră încă trei înghițituri în sticlă.

Am râs.

— O, sigur că da. Asta explică totul. Mulțumesc.

El nu schiță nici măcar un surâs mic, de complezență.

— Imposibil, am continuat. O blasfemie. Pe deasupra, de ce ar trebui…

— O blasfemie? Da, categoric. Imposibil? Imposibil, imposibil… Ştii, habar nu mai am ce-nseamnă asta, glumi. Nu, nu e imposibil.

Ridică mingea de baseball cu care-l lovisem şi care acum se afla pe jos, lângă el. Era o dâră de sânge între cusături, probabil în locul unde îl lovise în nas. M-am gândit că are de gând fie s-o vâre în buzunar, fie s-o arunce spre mine.

— Las-o jos, am spus.

— Cum? Eşti paranoic, nu-i aşa? Ți-am spus deja că n-ai de ce te teme de mine. Voiam doar să cercetez…

— Vrei s-o laşi jos, te rog? Rostogoleşte-o spre mine.

Aşteptă câteva secunde, apoi ridică din umeri, zâmbi şi rostogoli mingea spre mine.

— Ştii ce este alchimia? întrebă, aplecându-se spre mine în fotoliu.

M-am aplecat şi eu spre el. Aş fi putut sări în sus de surprindere dacă n-aş fi fost atât de obosit. Mi-aş fi dat ambii canini – care erau şi, apropo, încă sunt într-o stare excelentă – pentru a-l vedea pe Anton Jadid intrând pe uşa din faţă. Aveam nevoie de ajutor.

— Nu. Adică, am auzit deja de ea, cred. O chestie medievală.

M-am gândit să-i spun ce găsiseră cei doi Jadid, dar m-am hotărât că prefer să-mi povestească el totul.

— Ştii ceva mai mult de-atât, aş spune.

— Nu, te înşeli.

— Nu? Nimic? Tu, prietenul tău, poliţistul, şi unchiul lui învăţat n-aţi găsit nimic lămuritor când v-aţi vârât nasul în biroul lui Jaan?

N-am spus nimic. Sper că nici n-am trădat ceva, dar am fost întotdeauna un jucător de pocher mediocru.

— Adevărat? Ei, ei. Nu te pot obliga să spui ceva ce nu doreşti să spui. Nu acum, în orice caz. A explica ce este alchimia e la fel de greu – exact la fel de greu, de fapt – ca a explica ce este lumea.

Începu să-şi mângâie gânditor barba, dar se murdări de sânge pe mâini şi se şterse dezgustat de canapeaua mea.

— În două cuvinte, alchimia este studiul, ştiinţa şi procesul transformării. Al transformării voite. A oricărui lucru în orice alt lucru.

Se lăsă pe spate în fotoliu, de parcă asta ar fi explicat totul, şi se întoarse din nou la sticlă. Două înghiţituri.

— Cum ar fi plumbul în aur? am întrebat, compunându-mi o expresie cât mai neştiutoare posibil.

Râse cu condescendenţă.

— Da, păi, cam aşa, presupun. Nimeni nu s-a aşteptat ca acea încercare anume să devină mania care-a devenit. Dar vreme de secole, orice pungaş ambiţios şi lacom care ştia să citească îşi deschidea gheretă de „alchimist". Tinerii iroseau averile familiei, regii şi prinţesele renunţau la reputaţii, dramaturgii şi poeţii râdeau de noi. Dar când tu…

— Scuză-mă, dar ai spus acuma „noi"?

— Da, noi. Inclusiv eu şi inclusiv răposatul tău concitadin. Alchimiştii, cum se numesc ei înşişi, cu excepţia noastră – mă refer acum la personajele din istoria populară şi la idioţii care există chiar şi acum în magazinaşe

soioase, înconjurați de cristale şi amulete ieftine incrustate cu simboluri misterioase – alchimiştii au crezut întotdeauna că pot merge înainte şontâcăind, încercând şi greşind, pentru a-şi atinge țelul, în cele din urmă. Țelul acesta se schimbă odată cu epoca: de pildă, nimeni nu se mai apucă astăzi să studieze alchimia pentru a se îmbogăți, cu toate că acesta a fost cândva singurul motiv pentru a întreprinde un studiu atât de anevoios. „Progresul intelectual”, „cunoaşterea cosmică”, „armonia” sau alte aiureli de-astea: acestea sunt țelurile onorabile de astăzi. Dar şi acestea se vor schimba. Oricare ar fi drumul pe care-l urmează, presupun că există o posibilitate teoretică, ştii, ca unul dintre idioții aceştia să poată face pe orbeşte şi din pur noroc puțini paşi înainte, dar acea posibilitate este mult mai îndepărtată decât, de pildă, cea a proverbialei maimuțe care stă la un computer şi reuşeşte, din întâmplare, să „scrie” *Hamlet.* Şi nimeni nu are timp suficient şi o răbdare fără margini. Oamenii dispun de doar şaptezeci de ani de viață. Pe deasupra, în ce priveşte sursele, se încred în alți alchimişti sau în oribile interpretări greşite ale lui Bacon sau Paracelsus. Şi au mereu ferma convingere că trebuie să facă doar o mică modificare, iar succesul îi aşteaptă în dimineața următoare dacă doar cred cu mai multă putere şi dacă fac puțin mai mare flacăra sub distilator. Acum, zise Tonu, sau oricare i-ar fi fost numele, de ce nu-mi spui care e singurul lucru pe care l-ați găsit atât în casa, cât şi în biroul lui Jaan?

— Am găsit multe lucruri în ambele locuri. Cărți. Hârtii. Covoare. Praf, mult praf. Încuietori sofisticate…

— Da, încuietori. Dar şi seifuri, nu-i aşa?

— Da, am găsit seifuri, dar nu…

— Şi-n ambele seifuri trebuie să fi găsit praf verde scânteietor, nu-i aşa?

N-am spus nimic.

— Iar prietenul tău, eruditul profesor, el ştia de unde provenea praful.

Vocea sa se ridică încet către sfârşitul propoziției, care rămase suspendată între o afirmație şi o întrebare.

— Ce-ați găsit voi, continuă, este praf de la o carte de instrucțiuni despre viață. Un manual care ne spune cum să fim propriii noştri zei în miniatură. Explică…

— Ce-am găsit noi, l-am întrerupt, au fost urme ale unei nestemate uriaşe şi foarte valoroase. Ce-am aflat noi este faptul că Jaan avea legături cu hoți de bijuterii, legături ce depăşeau simpla întâmplare sau bănuială.

— Hoția n-are nicio legătură cu asta. Ce-ați găsit voi a fost mai valoros decât vă puteți închipui. Ştii, de pildă, unde a fost descoperită Tabla de Smarald?

— Nu.

— Strânsă la pieptul lui Avraam pe când zăcea în peşteră, culcat pe jos şi mort. Sara a găsit-o. Fără-ndoială, ştii ce spune Tabla.

— Profesorul Jadid a citit o traducere, cred. Nu-mi amintesc mare lucru; pentru mine n-a avut niciun sens.

Credeam că nu mai are rost să fac pe neştiutorul.

— Asta nu mă surprinde; se-ntâmplă întotdeauna cu o traducere slabă. De asemenea, ce-a citit el – ceea ce zeci de traduceri oficiale şi milioane de interpretări nebuneşti ale Tablei pretind să explice – nu este decât preambulul.

— Din ce limbă a fost tradusă?

— Preambulul? Aramaică. Dar conținutul Tablei este scris într-o limbă de mult dispărută din folosința curentă. Chiar şi din memoria oamenilor. Poate că un expert neobişnuit de priceput în limbile semitice ar putea, dacă ar vedea-o vreodată, să pună laolaltă câteva cuvinte, dar sensul lor i-ar scăpa.

— Iar ție nu-ți scapă sensul.

— Păi, nu. Dar cineva m-a învățat limba aceea, iar eu i-am învățat pe alții. Suntem un grup restrâns, o folosim în comunicare şi o păzim cu multă atenție.

— Iar Jaan făcea parte din grupul ăsta?

— Făcea. El a avut întotdeauna o apetență pentru limbi străine. Dar există un motiv mai important pentru care partea principală a Tablei n-a fost tradusă.

Aici făcu o pauză şi se uită la mine. Oricât era de ciudată povestea asta, el o spunea bine. Ştia cum să capteze atenția, unde să renunțe la detaliile obscure, cum să scoată de la mine informații pe care nu voiam să le divulg.

— Motivul este acela că n-a fost niciodată văzută, zise, şi un zâmbet i se furişă înainte şi înapoi pe buze ca un tipar însângerat.

Mai luă o duşcă din sticlă. Nu mai rămăsese decât una.

— Când Sara a găsit Tabla, Avraam o strângea la piept.

Îşi înfăşură mâinile în jurul sticlei, o ținu strâns la piept şi zâmbi prin barba încâlcită. Părea un pasager al trenului local care pleca din New Lots Avenue la ora patru dimineața.

— Ce spui de asta?

— La ce te referi? am întrebat, strângând mai tare arma în mână.

El oftă şi îşi dădu ochii peste cap.

— Ce scrie pe spatele sticlei ăsteia?

— Nu ştiu.

— De ce?

— Păi, fiindcă nu memorez textele publicitare de pe etichetele sticlelor de whisky. Şi pentru că nu reuşesc să văd prin sticlă.

— Exact. Motivul pentru care ştii ce spune preambulul este acela că cineva trebuie s-o fi însoţit pe Sara şi să fi notat ce apărea pe obiectul acela ciudat şi verde pe care-l ţinea în braţe prietenul lui mort. Dar Tabla mai avea o latură: latura care stătea cu faţa către pieptul lui Avraam. Şi această latură este cea care n-a fost niciodată văzută.

— Aşadar, spui că piatra asta extrem de preţioasă, acest dar de la Dumnezeu sau de la cine ştie cine altcineva către Avraam, despre care Jadid spunea că e celebră, ea nu e cunoscută decât pe jumătate doar fiindcă nimeni nu s-a gândit să se uite pe cealaltă parte?

— Într-adevăr, spuse Tonu, râzând încet. Absurd, nu-i aşa? Simplu şi evident. Probabil nu-i vorba că nimeni nu s-a *gândit* să se uite dedesubt. Oamenii erau pe atunci la fel de curioşi ca şi azi. Erau mai puţini ziarişti, desigur, să alimenteze curiozitatea, dar chiar şi aşa… însă, după ce a fost descoperită de Sara, Tabla a dispărut. Ea ştia despre ce era vorba. Sau, mai probabil, un rabin ştia despre ce era vorba şi că trebuia ţinută secretă. Nu putea fi distrusă, desigur – şi, oricine ar fi fost acesta, n-o putea proteja de unul singur. Nimeni n-o poate face. Aşa că, probabil, a ales oameni din jurul lui în care putea avea încredere şi-au păzit împreună Tabla. Nu doar că au păzit-o cu preţul vieţii, dar, cu ajutorul Tablei, şi-au prelungit vieţile pentru a o păzi. Şi de-atunci Tabla a fost doar o legendă. O legendă inspiratoare, sigur că da, dar asta era şi Fântâna Tinereţii. El Dorado. Atlantida, oraşul pierdut. Camera Leilor Verzi. Faptul că Tabla a existat cu adevărat n-a contat niciodată dacă nimeni n-a văzut-o vreodată, cu excepţia celor care voiau ca ea să rămână nevăzută.

— Cum adică le-a prelungit vieţile?

— N-ai auzit ce-am spus? Alchimia este ştiinţa transformării. Pietre în diamante, sau bani, sau raţe, sau alte pietre. Orice pofteşti. Un corp bătrân în unul tânăr, de pildă. Sau, în cazul meu, o faţă distrusă într-una sănătoasă. Aş fi mult mai furios dacă aş crede că leziunile astea ar fi ireparabile. Dar să ne întoarcem la oile noastre – Tabla a avut momentele ei istorice. Odată

la câteva decenii cineva pretinde că în sfârşit a „înțeles-o”. Doar că deja, mai cu seamă în țara asta, Tabla a devenit atât de obscură, încât până şi presupuşii ei adepți şi descoperitori nu mai atrag deloc atenția. Odată la câțiva ani se lansează o carte sau un serial de televiziune despre Atlantida, iar copiii învață că legenda El Dorado-ului i-a atras pe exploratorii spanioli în Lumea Nouă. Dar Tabla, din cine ştie ce motiv, a devenit şoapta umbrei zvonului unei relicve. Şi aşa ar fi rămas dacă paznicul ei de-acum nu s-ar fi plictisit şi nu s-ar fi abandonat lăcomiei după lucrurile din lumea asta.

— Jaan?

— Sigur că da. Presupun că unul dintre lucrurile pe care le-ați găsit în biroul lui a fost un itinerar de călătorie. Una cât se poate de aventuroasă?

Am clătinat din cap.

— Ştii, nu toată lumea este cinică precum un reporter de ziar cu caş la gură. Lumea, de fapt, este plină de oameni care ştiu ce este Tabla şi sunt dispuşi să plătească sume uriaşe de bani pentru influența ei.

— De ce să trebuiască s-o vândă? Dacă Tabla poate face ce spui că poate, n-ar fi putut Jaan să scoată bani din piatră seacă sau din scrum de pipă sau din orice altceva asemănător?

Oftă. În spatele lui, lumina lăptoasă şi argintie a dimineții începuse să răzbată prin draperii.

— Jaan se schimbase. Devenise mesianic. Asta se mai întâmplase înainte, ocazional, şi fără-ndoială că se va mai întâmpla, în pofida strădaniilor noastre. În definitiv, cine supraviețuieşte secole întregi tuturor cunoscuților săi e menit să sufere unele efecte psihologice. El voia să schimbe cursul istoriei. Se săturase să se uite cum oameni fără merite câştigă gloria pământească în vreme ce el, paznicul şi posesorul unei comori care i-ar transforma pe toți în praf, trăia în anonimat. Şi-a pierdut din vedere misiunea, şi-a pierdut credința, şi-a pierdut…

Vocea i se îngreuna de tristețe şi se frecă la ochi.

— Pot pune o întrebare? am spus cu mai multă timiditate decât voisem. Dacă a fost găsită la pieptul lui Avraam, tu cum ai pus mâna pe ea? Cum a ajuns în Estonia?

— Din întâmplare, poate. Poate din voința providenței. Poate că nu există nicio diferență între cele două în afară de narațiunea pe care o impunem noi. În orice caz, unul dintre primii păstrători ai Tablei – spun „primii” ca să te ajut să înțelegi; s-a întâmplat de fapt cu multe secole după ce Tabla a fost ascunsă – a fost un bibliotecar din Bagdad care a devenit geograf la curtea

siciliană. Acesta s-a contaminat şi el de-un fel asemănător de poftă pentru călătorii, o tânjire asemănătoare după glorie lumească, cum a făcut şi recentul ei paznic inept. Voia să cartografieze lumea – asta se întâmpla în secolul al XII-lea – şi a ajuns să naufragieze într-un ținut mic şi glacial populat de păgâni pe jumătate morți de foame. A supraviețuit, desigur – cu toții supraviețuim atât cât poftim – dar în cele din urmă a obosit. A numit noi paznici care să-i ia locul şi el şi-a sfârşit viața, lăsând Tabla cât mai departe posibil de centrul lumii. Un loc categoric lipsit de pericole.

— Şi-acolo a rămas?

— Şi-acolo a rămas.

— De ce ați luat-o de acolo?

— Bună întrebare, spuse Tonu, întinzându-şi brațele şi picioarele. Presupun că ne-am lăsat convinşi că schimbările din partea aceea de lume erau un semn că siguranța ei era periclitată. Şi că indiferența generală față de istorie din țara asta făcea din ea un loc ideal.

S-a lovit cu palmele peste coapse şi a ras ultima gură de whisky.

— Am greşit, iar un botanist deosebit de antipatic pe care l-am ignorat şi apoi l-am dezmembrat a avut dreptate, dar acum totul s-a rezolvat. Evident, având în vedere ce ți-am spus, nu ne vom întoarce în Estonia. Dar lumea oferă o mulțime de regiuni izolate în țări obscure, unde ne putem cumpăra şi croi drumul în siguranță.

— Câți sunt aceşti „noi”?

— O, nu mulți, spuse, reîncepând să-şi tamponeze barba cu prosopul.

Îşi curățase mare parte din sângele de pe față şi, cu excepția unui firişor ce-i curgea din nas şi a unei pete mici de pe buza de sus, rănile încetaseră să-i mai sângereze. Arătă spre urmele lăsate pe masă de căni, de dozele de bere şi de sticlele de apă.

— Văd că împărtăşeşti dezinteresul răposatului meu coleg față de curățenie. Nu, nu suntem deloc mulți.

— Câte unul în fiecare țară?

— Te rog, spuse, rânjind.

— O sută, o cifră frumoasă şi rotundă? Două sute?

— Ai de gând să scrii un articolaş despre noi? mă înțepă el.

— Sigur, de ce nu? Am vrut întotdeauna să-mi încerc mâna în ficțiune.

— Te asigur că asta nu-i ficțiune, zise, râzând, şi-n orice caz…

— E verificabil ceva din tot ce mi-ai spus? E foarte captivant, iar tu eşti un povestitor desăvârşit, dar sunt sigur că eşti un hoț de bijuterii mult mai

priceput. La fel era şi Jaan. Sau care-i era numele adevărat…

— Şi-n orice caz, continuă, cu vocea ridicându-i-se de veselie mai mult decât de furie, nu cred că te-ai gândit la poziția în care te afli. A ta sau a prietenei tale, domnişoara Rowe.

Auzindu-l că pomeneşte de Hannah, am căzut înapoi în fotoliu de parcă aş fi primit un pumn în stomac. Privind retrospectiv, nu înțeleg cum de putusem să nu prevăd asta.

— Ea ce are de-a face cu toată tărăşenia asta?

Am pus întrebarea cu grijă, de parcă m-aş fi temut să nu răstorn ceva pe jos.

— Absolut totul, a zis Tonu, punându-şi palma pe masă pentru a-şi sublinia cuvintele. Fără ea n-am fi reuşit să facem ce-am făcut. Întocmai. Presupun că, grație încăpățânării tale, ştii despre frecuşurile lui Jaan cu legea? Prietenia pe care o avea – pe care o avem acum şi noi – pentru Vernum Sickle? Jaan şi-a trăit ultimii câțiva ani din viață temându-se de noi. Trăgând cu pistolul de la fereastră, cumpărând încuietori mai potrivite unei camere de valori bancare decât casei unui profesor. A avut noroc că n-a atras ceva mai multe bănuieli. Cu toții suntem norocoşi în această privință. Crezi că Jaan ne-ar fi primit cu brațele deschise dacă ar fi ştiut că venim după el? Putem înfrânge bătrânețea şi bolile, dar nu suntem nici pe departe imuni la gloanțe. Nu suntem deloc imuni la violența fizică, aşa cum tu însuți ai demonstrat atât de bine în noaptea asta.

— Încă nu înțeleg…

— Ce legătură are asta cu Hannah? Fata aceasta are un suflet bun, absolut deloc condiționat de cinismul prematur care-i contaminează pe-atât de mulți dintre contemporanii ei.

Agită spre mine un deget zeflemitor. Nu-mi rămăsese nicio reacție credibilă în afară de stoicism şi crimă: am ales-o pe cea dintâi.

— Îl supravegheam de-o bună bucată de vreme, a continuat, şi-am observat că singurul vizitator pe care-l primea era această vecină tânără şi fermecătoare. Aşa că am aranjat mai multe întâlniri accidentale cu ea. Asta se întâmpla, stai să văd, acum mai multe luni. Era foarte activă în cadrul programelor bisericeşti de vară, le ținea copiilor lecții de muzică, lecții de înot. Foarte generoasă, domnişoara Rowe este totodată, fie spus între noi, cam mândră de generozitatea ei. E mereu bucuroasă să dea o mână de ajutor.

Am expirat dezgustat.

— Aşa că i-ai spus doar… ce? Trebuie să ne ajuți să-ți ucidem prietenul?
— Nu, nu, sigur că nu. Nimic aşa de crud. Treptat, i-am spus cine suntem şi cine este Jaan şi ce plănuieşte el să facă. I-am explicat – i-am demonstrat, de fapt, detaliu dureros cu detaliu – de ce şi cum îi impune bunătatea să ne ajute. Să lase deoparte micile ei interese pasionale, sentimentele ei de prietenie, fie chiar şi numai pentru o singură seară.
— Și te-a crezut?
Am pronunțat asta situându-mă undeva între o afirmație temătoare şi o întrebare. Hannah credea totul. Ea însăşi îmi spusese asta.
— A fost de acord că nu putem scoate Tabla în lume, aşa cum voia Jaan să facă. În acelaşi timp, nu era pregătită – nici acum nu e pregătită – pentru unele dintre trebuşoarele mai murdare pe care trebuie să le facem. Ştii, Jaan îi dăduse cheia de la casa lui. Ea credea că face o faptă bună gătind pentru el, ducându-i lucrurile la spălat, iar lui îi plăcea să aibă în preajmă o fată frumoasă. I-a cerut să ascundă cheia, desigur, şi să-l anunțe înainte de a o folosi. Ceea ce ea a şi făcut, bineînțeles. Totdeauna, mai puțin o singură dată.
După ce spuse asta, rămase tăcut o vreme.
— Dacă are vreo importanță, zise încet, cu toții regretăm moartea lui Jaan. Hannah mai mult ca oricine. În definitiv, remuşcările ei ne-au împins să pornim încercarea asta mizerabilă de eliminare.
— Asasinatul, vrei să spui. Regretați că l-ați asasinat pe Jaan. Şi ce-nseamnă că remuşcările lui Hannah v-au împins să porniți încercarea asta de eliminare?
— Asasinat, moarte: e-o pură chestiune de semantică. Orice-am fi făcut noi, a fost necesar, iar orice-a făcut Hannah, a fost de asemenea necesar. Şi totuşi, lucrul inutil pe care l-a făcut a fost să încerce să-şi salveze conştiința dând un telefon polițiştilor voştri.
— Hannah a raportat moartea?
— Cine altcineva? După aceea şi-a dat seama în ce poziție compromițătoare se afla, şi de-atunci a fost mult mai înțeleaptă şi mult mai puțin înflăcărată. În orice caz, măcar a avut suficient instinct de autoconservare încât să folosească un telefon public izolat, la o oră târzie din noapte. Dar…
— Cum adică „autoconservare”? l-am întrerupt. Ai spus că tot ce-a făcut ea a fost să nu vă stea-n cale. Doar nu l-a ucis ea, nu-i aşa?

— Sigur că nu. Dar conştiincioasei domnişoare Rowe i s-au luat amprentele de către statul Connecticut toamna trecută, în timpul unei inițiative menite să asigure identificarea mai uşoară a copiilor în caz că, Doamne fereşte, ar fi răpiți. Autoritățile au luat amprentele tuturor elevilor sub treisprezece ani de la şcoala ei. Hannah, vrând ca întotdeauna, să dea un bun exemplu, a fost prima, ca să le arate copiilor că n-au de ce să se sperie. S-a temut că polițiştii o vor interoga într-un târziu, dacă ajungeau la concluzia că Jaan a murit în împrejurări stranii şi se temea – pe bună dreptate, trebuie să adaug – că, pusă-n fața unui atare interogatoriu, ar fi şovăit. Din fericire, ne-am putut baza pe trândăvia polițiştilor de provincie şi pe eficiența noastră în a face ca moartea să pară cât mai naturală posibil. Nepunându-l la socoteală pe medicul legist, a cărui moarte sigur c-o regretăm…

— Panda? Voi ați fost?

Ridică din umeri.

— Să spunem că acum mi-e mai comod să te las să crezi că noi am fost. Accidentele se întâmplă şi, fiind accidente, uneori aduc avantaje chiar şi celor care nu le merită.

— Iar alteori nu sunt accidente.

— Nu, sigur că nu. Alteori. Cum spuneam, în afară de nefericitul medic legist, numai o singură persoană a considerat suspectă moartea lui Jaan. Numai unei singure persoane i-a lipsit bunul-simț de a-şi ține nasul afară din ceea ce nu-l privea. A devenit atât de curios, de fapt, încât a intrat cu forța chiar şi în casa decedatului, în tovărăşia unui polițist violent şi pezevenghi. Şi-mi închipui că oricine ar fi interesat ar găsi amprentele acelei persoane – amprentele tale – fără prea mare bătaie de cap acolo, în casă, nu-i aşa?

Chipul mi-a rămas inexpresiv.

— Tu, care lucrezi cu atâta sârg – eşti neobişnuit de sârguincios, s-a putea spune – la un necrolog pentru un ziar obscur? Tu, care ai fost văzut cu domnişoara Rowe, intrând şi ieşind din apartamentul lui, petrecând mult timp cu o femeie pe care, în definitiv, o cunoşteai de numai o săptămână? Înțelegi? Eu sunt un cetățean străin care călătoreşte cu paşaport fals: voi fi găsit numai dacă te vei hotărî să foloseşti arma aia. Să spunem că Jaan i-a lăsat prin testament domnişoarei Rowe averea sa – şi să spunem că averea sa este mult mai mare decât ar părea – îți închipui ce lucruri sordide ar putea ieşi la iveală.

— I-a lăsat într-adevăr totul lui Hannah?

Suspină cu exasperare.

— A făcut-o, n-a făcut-o? Dacă alegi să publici articolul ăsta, atunci sigur că a făcut-o. Aşa că, vezi, ţi-ar fi fost într-adevăr mai bine dacă ai fi ascultat-o pe Hannah. Dacă ai fi lăsat baltă povestea. Ar fi trebuit s-o faci atunci, dar o vei face acum, zise încrezător. Singura diferenţă este povara care acum îţi va îngreuna umerii, toate întâmplările astea dureroase care nu te privesc.

— Dar poliţia ştie deja, am spus patetic. Cel care m-a adus aici în noaptea asta…

— Detectivul Jadid, adică? Detectivul Jadid a fost fotografiat intrând prin efracţie în casa cuiva acum două ore, în afara jurisdicţiei sale, zise Tonu, scoţând un aparat mic de fotografiat din buzunarul interior. Filmul a fost trimis deja domnului Sickle, avocatul răposatului reclamant. Detectivul Jadid a fost de asemenea fotografiat ieşind dintr-un bar din Clougham cu arma în mână; iar proprietarul barului a, să spunem aşa, dispărut. Printr-o coincidenţă ciudată, cu scurt timp înainte de dispariţia proprietarului barului, şi el a avut ocazia să-i facă o vizită domnului Sickle pentru a-i cere un sfat. Aceste fotografii se vor afla pe masa comisarului Pereira în doar câteva ore. Asta dacă nu se află cumva deja acolo.

Trase draperia pentru a lăsa aerul dimineţii să intre în cameră. Era o zi însorită şi fără urmă de nori, iar lumina se revărsă în cameră ca apa într-o rană.

— Ştiu la fel de bine ca tine că Joseph Jadid e-un poliţist bun şi că-i place meseria pe care o are. Ştiu de asemenea că are un temperament vulcanic şi capacitatea infailibilă de a-şi irita superiorii. Cel mai probabil îşi va păstra slujba. Dar nu va mai avea niciodată nimic de-a face cu povestea de faţă. Asta e condiţia pe care domnul Sickle a pus-o pentru a trece problema sub tăcere, pentru a n-o aduce la cunoştinţa presei.

Scoase din jachetă o foaie de hârtie împăturită şi, desfăcând-o, am observat că era de-o calitate neobişnuit de bună: groasă şi densă, cu un filigran vizibil în lumina dimineţii. Nu ştiu de ce încă ţin minte acest detaliu.

— „Detectivul Jadid va trebui să evite să discrediteze sau să ponegrească în vreun fel memoria lui Jaan Pühapäev, stimat membru al comunităţii academice din Wickenden şi onest locuitor al oraşului Lincoln,

Connecticut." Aceasta e scrisoarea trimisă de domnul Sickle comisarului Pereira.

— Şi acum ce se întâmplă? am întrebat după o pauză lungă, resemnată.

— Acum? Păi, cum ți-am spus, n-am de gând să te ucid. Şi, sincer să fiu, nu mai am nici măcar chef, după discuția noastră de-acum. Ce se-ntâmplă în continuare depinde doar de tine. Dacă te vei simți dator să scrii sau să mai cercetezi povestea asta, nu te pot opri, chiar dacă această alegere va duce aproape inevitabil la condamnarea ta, a lui Joseph Jadid şi a lui Hannah Rowe măcar pentru intrare prin efracție. Dar vrei un sfat?

— Sigur, de ce nu?

Când începuse să vorbească despre smaralde şi cristale secrete şi viață veşnică, îl crezusem un visător, poate puțin dus cu pluta. Chiar dacă prostiile lui despre alchimie erau doar un paravan, erau totuşi nişte prostii de primă clasă. Iar eu nu sunt altceva decât un producător şi-un consumator de prostii.

— Dă-i ascultare prietenei tale şi renunță. Uită totul. Eşti un om tânăr; capacitatea ta de uitare, de vindecare, îți depăşeşte aşteptările. Mai ales acum, atât de obosit şi de părăsit în dragoste.

Tonu făcu o pauză şi se uită țintă la mine, coborând privirea să vadă cum țineam arma (în jos şi cu o mână moale, până când s-a uitat el şi am ridicat-o numaidecât).

— Pe deasupra, toată lumea pierde din când în când. Până şi eu, după cum vezi. Și-n cazul de față chiar şi tu.

Făcu din nou o pauză, şi din nou nu l-am împuşcat.

— Dacă-mi pot exprima o părere cu voce tare, pari un tânăr inteligent şi serios. Nu reuşesc să înțeleg de ce-ai rămas în oraşul ăsta.

— Păi, pentru că e Hannah. Era Hannah.

— A! N-o vei mai vedea niciodată.

— Poftim? De unde ştii? Doar fiindcă…

— Ieri seară, când te-ai întors în Lincoln, ai simțit miros de fum, nu?

— Da.

— Apartamentul domnişoarei Rowe a luat foc ieri seară. Un fir electric defect. O tragedie.

M-am ridicat iute din fotoliu şi-am îndreptat arma spre el.

— E teafără, zise, ridicând mâinile cu palmele în exterior şi făcându-mi semn să mă calmez. E teafără, la fel cum e şi extravaganta ei proprietăreasă. Într-o perfectă stare de sănătate, însă trauma pierderii unui prieten şi a casei

într-un timp atât de scurt a fost insuportabilă. Vacanța ei de Crăciun a început deja.

— Cum adică? Unde este?

— Cum am spus, nu-i treaba ta. Ar fi un mare păcat, desigur, dacă numele ei ar fi pătat în vreun fel, acum că nu mai e capabilă să se apere singură.

M-am dus la el şi i-am pus din nou capătul bastonului la tâmplă. Când s-a cutremurat şi şi-a lins buzele, am apăsat mai tare.

— Chiar vrei să faci asta?

Am împins cu bastonul în capul său până când l-am auzit icnind. Apoi, simțind cum îmi creşte din nou doza de adrenalină în sânge şi ştiind ce eram pe cale să fac, am tras arma înapoi şi m-am aşezat înapoi în fotoliu.

— Ați omorât-o?

— Nu, sigur că n-am omorât-o. O femeie atât de serioasă, de dedicată şi de frumoasă. Are o frumusețe atemporală, nu crezi? O personalitate atemporală? Eternă chiar, s-ar putea spune.

Făcu cu ochiul.

— Nu, îți dau cuvântul meu că e la fel de sănătoasă şi de zdravănă ca întotdeauna, chiar dacă întâmplările din săptămâna asta i-au pus la grea încercare echilibrul emoțional. Nu contează. În orice caz, aşa cum am spus, n-o vei mai revedea niciodată.

SOARELE ŞI UMBRA LUI

Aşa cum fuge aripa de pământ, / Aşa cum doi întrec unul singur, / Aşa cum ziua dă nopţii contur, / Aşa este soarele şi umbra lui.

John Devere (al şaisprezecelea conte de Oxford),
Tragica poveste a lui Posthumus Leonatus
şi a regretabilei sale morţi

În imaginarul popular, iernile din Moscova sunt considerate oribile: nesfârşite, fără soare, fără veselie, fără culoare, o ţară stearpă sub un cer care trece de la negru la gri rece şi înapoi la negru, rostogolindu-se în această culoare ca un pacient într-un pat de spital. De fapt, deşi stăruitoarea şi friguroasa burniţă de toamnă şi primăvară transformă oraşul în interiorul unui plămân tuberculos, iarna aduce Moscova la viaţă, ca o palmă aplicată unui om care doarme. Vreme de trei sau poate patru ore pe zi, într-o zi bună, din decembrie până în februarie, oraşul străluceşte sub cea mai perfectă lumină din lume. În cea mai bună dintre zile, zăpada proaspătă trebuie să fi căzut noaptea precedentă, acoperind gazele de eşapament, zăpada murdară, scrumul de ţigară, saliva, berea vărsată şi hârtiile rupte sub pătura sa scânteietoare. Străzile late vor fi mai tăcute ca de obicei şi cele vechi şi înguste, mai agitate.

Aşa era şi-n dimineaţa ultimei vizite a lui Voskreseniov la Moscova: în pasajul Soimonovski, lângă Metrostroievskaia, coborî de pe bancheta din spate a unui Zil, iar o mamă cu doi copii ce aveau părul de culoarea căiţilor şi obrajii roşii ca nişte mere se lovi de el. El îşi recuperă servieta din maşină, iar atenţia ei era îndreptată spre o fată pe cale să traverseze strada.

După ce se lovi de el, femeia icni, duse o mână şovăitoare la gât şi, dându-şi seama cu cine are de-a face – maşina, uniforma, medaliile, servieta din piele adevărată – deschise larg ochii şi îşi trase involuntar capul înapoi. Dar de îndată ce îşi reveni în fire, îi aruncă o privire directă, aproape dispreţuitoare şi, în loc să-şi adune copiii în braţe pentru a-i proteja, întinse simplu mâinile spre ei. Aceştia se prinseră de ele şi se uitară toţi trei ţintă la bărbat, care se gândi să zâmbească cuceritor, dar se hotărî apoi că a le întoarce doar privirea era mai bine. Ce se întâmplase cu sentimentul nimicniciei? De ce nu-şi adunase mama protector mâinile în jurul copiilor ei, de ce nu salutase slugarnic din cap şi nu plecase în grabă? Când

Voskreseniov se aplecă să-şi ridice servieta, nu se putu abţine să nu rânjească; se îndreptă de spate cu faţa împietrită, mama îl umili cu o izbucnire aflată undeva între un pufnet şi un scuipat, apoi o luară toţi trei din loc.

— Ştii, redenumesc strada asta, zise o voce familiară de undeva dintr-o parte.

— Lubin. Mulţumesc că ai venit. Şi încă-n vechiul nostru loc.

— Da, păi, *lângă* vechiul nostru loc, s-ar putea spune.

Lubin îl atinse pe Voskreseniov pe antebraţ şi arătă în faţă pentru a-i transmite c-ar trebui să înainteze. Urmară strada cea mică spre nord-vest, îndepărtându-se de râu, până când ajunseră în Metrostroievskaia, unde cotiră la dreapta. Spre deosebire de mulţi ruşi, Lubin era împotriva contactului fizic şi a unei afişări excesive a sentimentelor. El şi Voskreseniov se salutau de obicei reciproc doar cu o strângere de mână şi-o aplecare scurtă din cap.

— Cum adică „lângă"? Suntem lângă. Uite-acolo. Intrăm?

Domul Pertsova se înălţa în faţă roşu şi bătător la ochi, ca o casă de turtă dulce colorată. Panourile exterioare ca de basm şi şerpii spiralaţi ce susţineau unul dintre balcoanele laterale îl încântau pe Voskreseniov şi, văzându-l, nu se putu abţine să nu zâmbească.

— Greu de crezut că toate astea trebuiau dărâmate din temelie, spuse el.

— Tot colţul ăsta de oraş: Metrostroievskaia, Kropotkinskaia… toate străduţele astea şerpuitoare dintre gara Kropotkinskaia şi parcul Kulturi, ras de pe faţa pământului pentru a ridica Palatul Sovietelor. Tragic, poate, dar nu tocmai surprinzător. Sunt bucuros că n-au reuşit s-o facă, zise Lubin.

— *Eu* n-am reuşit s-o fac, vrei să spui.

Lubin ridică din umeri cu indiferenţă şi arătă spre biserica albă cu domuri verzi din faţa lor, Sf. Ilia Obidenni, unde ei şi nenumărate alte persoane de contact clandestine trimise de un guvern sau altul se întâlniseră în perioada sovietică. Fiindcă cetăţenii se temeau să nu fie denunţaţi că au intrat în biserici, acestea deveniseră locuri sigure unde să se întâlnească în secret oficialii guvernamentali; orice cetăţean de rând care raporta ceva avea să fie imediat suspect datorită interesului său nepotrivit pentru un locaş de rugăciune. Cât despre oficialii care se întâlneau, tocmai caracterul ilicit al actului îl făcea sigur pentru toată lumea. Iar acea biserică avea o frumuseţe ieşită din comun, o pace şubredă şi înnegrită de tămâie care făcea din ea unul dintre cele mai populare locuri de întâlnire.

— Vezi? întrebă Lubin, gesticulând către biserică.
— A!
Un şir firav, dar egal de credincioşi – bărbaţi şi femei, bătrâni şi tineri, săraci şi mai puţin săraci – intra şi ieşea din biserică, unii făcându-şi cruce cu fervoare, alţii cu stângăcie, de parcă gestul nu le era încă familiar.
— La fel şi în Estonia. În Letonia. În Lituania şi Ucraina chiar mai mult.
— Sigur că da.
— Vsehsviatski, dacă nu m-ai întrebat, zise Lubin după câteva minute de mers în linişte. Şi strada asta, Metrostroievskaia, va deveni Ostozenka.
Rânji subţire. Avea obscurele maniere şerpeşti ale cuiva care şi-a petrecut toată viaţa manipulând şi studiind reacţiile altor oameni.
— Scuze?
— Strada asta. Se numea Ostozenka şi se va numi din nou Ostozenka. Pasajul unde ne-am întâlnit se va numi Vsehsviatski, nu Soimonovski. Totu-i încă secret, desigur, dar numele dinainte de revoluţie încep să fie din nou folosite. Sverdlovsk a fost primul, desigur, din cauza bufonului ăluia beţiv. Urmează probabil Leningrad. Numele străzilor, însă, ele sunt cele care-ţi deschid cu adevărat ochii. A, să schimbăm subiectul. Vezi tu, n-am ştiut că ai un frate.
— Nici eu n-am ştiut că ai un fiu.
— O, da, zise Lubin, netezindu-şi cravata cu mândrie paternă. Am trei, de fapt. Unul e doctor – studiază în Berlin în momentul ăsta – unul e procuror aici în Moscova şi mai e Saşa, cel croit după sufletul tău.
— După slujba mea, Lubin. Nu l-am întâlnit niciodată. Şi, pe lângă asta, de unde să ştie fiul unui agent KGB ceva despre suflet?
— Bine, bine. Linişteşte-te, zise Lubin, asprindu-şi vocea, dar fără a o ridica de iritare. Nu văd sfinţi printre cei de faţă.
— Iartă-mă. N-am vrut să te jignesc.
Lubin aplecă din cap în semn de acceptare.
— Admir oamenii care au grijă de familiile lor. Mai ales în zilele astea. Eşti sigur despre Saşa?
— Absolut. Iar tu despre Tonu?
Lubin îi dădu lui Voskreseniov un teanc de copii de proastă calitate ale unor documente oficiale.
— Uite-aici. Tonu Pühapäev, membru exemplar al unei ferme de oi de pe insula Hiiumaa, a fost de curând numit preşedinte al Colectivului de Lactate Paide. Te poţi convinge singur.

Voskreseniov înşfacă hârtiile şi le frunzări cu aviditate.

— E cea care va fi privatizată?

— O, da. Cam într-un an. O cumpără un consorţiu de finlandezi şi de elveţieni. Ei spun că va fi cea mai mare fermă de vaci de lapte din ţările baltice. Probabil că va aproviziona şi o parte din Scandinavia. Dat fiind costul scăzut al mâinii de lucru sovietice, până şi al mâinii de lucru din Estonia liberă ex-sovietică, e posibil să fie şi cea mai profitabilă. A trebuit să ne luptăm cu dinţii şi cu unghiile pentru a-l infiltra pe Tonu. Estonii au miros pentru bani, sunt mai răi ca evreii. Dar tu ce-mi spui?

— Aşa cum ne-am înţeles. Uite-aici, zise Voskreseniov, arătând cu degetul spre casa modestă de lemn de cealaltă parte a străzii. Acolo, în căsuţa aia, a murit mama lui Turgheniev. A supravieţuit tuturor incendiilor, tuturor distrugerilor, tuturor planurilor încăpăţânate ale sovieticilor. Şi uite-o acolo, la fel de simplă şi de frumoasă ca întotdeauna, nedecorată nici măcar de-o tăbliţă.

Lubin suspină nerăbdător şi-şi schimbă greutatea de pe un picior pe celălalt în timp ce mergea. Voskreseniov îşi dădu seama de asta.

— Cum spuneam. Îmi dau demisia din post imediat după discuţia asta. Am puterea să-mi numesc succesorul – nu în funcţia de comandant al Forţelor Baltice, desigur, funcţie care va înceta să mai existe foarte curând – dar ca general în armata rusă. Şi, aşa cum am promis, Aleksandr Anatolievici va deveni cel mai tânăr general din armată. Sigur că da, nu pot garanta locul unde va fi trimis, dar dacă Moscova va vrea, presupun că Moscova va avea.

— Şi nu se poate ca favoarea asta să ducă la mine? întrebă Lubin, oarecum anxios.

Era prima oară când Voskreseniov îl vedea pe Lubin că acţionează cu invidie, iar vederea acelui bărbat onctuos şi cu chip de piatră mărind brusc ochii, lingându-şi buzele şi încleştând dinţii îi dădu lui Voskreseniov un plăcut sentiment de superioritate.

— Eu şi Saşa nu mai stăm de vorbă atât cât ar trebui. Dacă ar şti că eu sunt răspunzător de aranjamentul ăsta, ar scuipa pe el, sunt sigur. E încăpăţânat ca maică-sa.

— Nimeni nu-şi va da seama. Anonimat reciproc, ca-ntotdeauna, corect?

— Sigur că da. Chiar dacă-i un lucru straniu, ştii?

— Ce?

— Doar ceva ce am aflat când m-am ocupat de Tonu şi ți-am examinat dosarul.

Voskreseniov încremeni. Credea că avusese grijă de asta.

— Nu apare c-ai avea un frate în documentele tale de înrolare. Nu apare asta nicăieri unde se cer informații despre familie. Şi cu siguranță nu există nicio explicație pentru faptul că doi frați au nume de familie diferite. Nume de familie diferite şi *insolite,* amândouă însemnând „duminică" în limbi diferite.

Voskreseniov se uită la soare, aşa încât să poată strânge din ochi a autocompătimire. Îşi falsificase dosarele din biroul central al armatei, dar, evident, KGB-ul deținea documentele originale. Ar fi trebuit să se gândească la asta înainte să-i ceară lui Lubin să intervină.

— Ai adus dosarul? întrebă, poate puțin prea repezit.

— Să aduc dosarul? Cum, aici? Sigur că nu, de ce să fac asta? N-am voie să fac asta.

— Aşa c-a rămas alături de celelalte dosare militare la Lubianka?

— Desigur. Unde altundeva?

Traversară în tăcere acel colț modest şi şerpuitor de oraş.

— Ce vrei să faci? întrebă Voskreseniov.

— Să fac? Cu ce?

Voskreseniov se uită în jos la Lubin şi adoptă o expresie care spera să semene cât de cât cu o solicitudine sardonică, dar sinceră.

— O! Da, şi eu îmi voi da demisia, zise Lubin. La fel ca tine. Aceleaşi condiții, presupun.

Chicotul său se transformă într-o tuse slabă, dar insistentă, ce suna ca o coasă care taie grâul uscat.

— Îmi vor permite să păstrez o *dacha* mică nu departe de Suzdal. Apartamentul îi va rămâne fiului cel mare, ca să aibă unde locui când se va întoarce de la Berlin. Dacă se va întoarce, vreau să spun, la cum stau lucrurile. Iar eu şi soția mea vom duce o viață liniştită la Suzdal. Şi cu asta, basta.

Clătină din cap şi făcu o mişcare de retezare cu mâna, ca şi când, lângă rândul acela de copaci de la intersecția străzilor Secenovski şi Ostozenka, voia să separe viața sa trecută de cea prezentă, ori poate prezentul de viitor.

— Şi tu? întrebă el.

— O, ştii tu… Am câteva proiecte, aş zice. Mai mult timp liber. Pensie militară, gata cu uniforma.

Voskreseniov căută altceva de spus, dar nu rosti decât nişte cuvinte dezlânate.

— Nu te-am înțeles niciodată cu adevărat. Ce vrei să faci? Ce planuri ai? Ştii, am auzit zvonuri că vrei să scoți din Magadan un hoț de bijuterii inguşet. O chestiune foarte discretă. Îmi poți spune, ştii, de ce eu arăt ca unul ce-a petrecut patruzeci de ani bând şi fumând într-o regiune friguroasă, iar tu abia dacă ai îmbătrânit c-o zi?

— Saramură, zise Voskreseniov, lovindu-se peste obraji. Asta mi-a spus bunica… saramură pe piele în fiecare dimineață.

Lubin chicoti nesigur.

— Saramură?! Da, ei, dacă aşa spui tu, s-ar putea să fie aşa. Dar nu-s sigur… Ştii, ai putea cumpăra dosarul, aproape că se răsti el. Totul e de vânzare în zilele astea – dacă vrei să ții informația asta pentru tine, ai putea cu uşurință aranja să cumperi dosarul.

Voskreseniov nu-şi schimbă expresia feței, chiar dacă, imediat ce auzi sugestia lui Lubin, îşi dădu seama că asta va trebui să facă.

— Să cumpăr ceva de la KGB? întrebă el, prefăcându-se şocat. Cu cine trebuie să iei legătura pentru un astfel de lucru?

Lubin rupse o bucățică din pachetul de Winston Lights din buzunar şi scrise un nume pe cartonul alb din interior, după care i-l dădu lui Voskreseniov.

— El e omul tău. Foarte discret. Toți oamenii cu destui bani şi aspirații din noua Rusie au cumpărat informații incriminatorii de la el. Şi, fiindcă toată lumea apelează la el, toți ştiu cine este, aşa că e de neatins. Dar poate că este invers: poate că, deşi-l cunoaşte toată lumea, toți îl folosesc şi *ăsta-i* motivul pentru care e de neatins. Una din două, în orice caz.

— Da, desigur, chicoti Voskreseniov, chiar dacă nu ştia cu adevărat de ce o făcea. N-aş putea să-ți dau banii direct ție? Mi-ai distruge dosarul?

— Eu?! Pentru nimic în lume. Nu fac astfel de lucruri şi, pe deasupra, la ce-mi trebuie mie bani? Dar mulțumesc de întrebare.

De când se cunoşteau şi-şi făceau unul altuia favoruri, fiecare încercase întotdeauna să mențină cel mai mare avantaj asupra celuilalt. Nu să se folosească de el, desigur, ci doar să-l aibă. Constante şi infinitezimale variații ierarhice le permiteau să-şi personalizeze relațiile profesionale şi să-şi profesionalizeze relațiile personale. Voskreseniov se întreba ce gânduri avea Lubin în privința acelor informații. Se uită țintă la fața flască şi căzută de sub părul cărunt şi rar, la mâna tremurătoare, plină de pete maronii, şi

concluzionă: absolut nimic. Şah-mat la rege: Lubin abandona cursa. Şi nu poţi face nimic cu un om care nu vrea nimic.

— Nu, nu vreau bani, continuă Lubin aproape mormăit, uitându-se în jos de parcă ar fi vorbit pentru sine. Doar un pic de linişte departe de toate astea. Eu şi soţia mea provenim amândoi de la ţară, de pe lângă Tver. Patruzeci de ani în oraşul ăsta, în rahatul ăsta. Nu vreau bani.

Înaintând, dădură peste un mic parc la intersecţia a cinci străzi, cu un crâng de mesteceni desfrunziţi ale căror crengi se întindeau a avertizare ca nişte mâini scheletice, prea înalte ca să le vadă cineva. În mijlocul parcului gol se afla o fântână – de fapt, doar o baltă cu maluri cimentate şi apă murdară şi verde, vizibilă sub un strat subţire de gheaţă – înconjurată de un grup de boscheţi şi, apropiindu-se de fântână, păşiră din lumina tăioasă a soarelui în umbra crângului. Boscheţii îi ascundeau vederii dinspre stradă; Voskreseniov îl prinse pe Lubin şi-l sărută direct pe buzele depărtate de surprindere. Simţind cum îl loveşte în piept cu mâinile-i slabe şi fragile, duse mâna în buzunar după cuţitul cu arc, desfăcu lama, tăie adânc în cuiburile de artere de-o parte şi de cealaltă a pelvisului lui Lubin şi-l împinse prin gheaţă în apa fântânii.

Voskreseniov aruncă apoi cuţitul, îşi cercetă pantofii, pantalonii şi pardesiul în căutare de pete de sânge (nu era nici măcar una) şi merse mai departe spre Lubianka pentru a-şi cumpăra restul trecutului.

Obiectul nr. 15: Un pandantiv cu o amuletă mare (3,6 centimetri lăţime şi 5,8 centimetri lungime) având partea din spate fabricată din piele şi legată apoi de un fir subţire de piele neagră lung de 24 centimetri. Talismanul avea două pietre: o „explozie” de culoarea topazului – adică un cerc de ambră cu

opt raze subțiri ce-i confereau forma unui soare – şi, alături, un oval de onix.

Reprezentările unor sori umbriți sau la apus semnifică o misiune aproape încheiată, dar periclitată de eşec. Inspiră speranță şi atenție în egală măsură.

Data fabricației: Imposibil de determinat. Pietrele însele sunt crăpate şi opacizate de vechime; par a avea cel puțin câteva secole. Pielea, însă, este într-o condiție rezonabilă, chiar dacă puțin roasă din pricina folosirii regulate.

Fabricantul: Ivan Voskreseniov. Acesta a pretins că modelul are la bază un desen al „Soarelui şi umbrei sale" – o enigmatică hieroglifă alchimică – găsit în carnetul de notițe ale geografului arabo-sicilian al-Idrisi.

Dar Milos Smilos – expert în benzi desenate şi autor al articolului „Unde-i mingea aia de fotbal, Charlie Brown? Porniri sexuale ilicite în benzile desenate cotidiene" şi al autobiografiei ficționale ilustrate *Spune-mi Stăpâne! Patty Mentosana, lesbiana luptătoare* – a scris în autobiografia neoficială şi mult înflorită că pandantivele de piele incrustate cu sticlă galbenă şi obsidian lustruit au devenit foarte populare în rândul artiştilor şi intelectualilor din țările baltice în perioada interbelică. Modelul lor provenea din maniera în care un artist eston interpretase un maiou purtat de Flash Gordon în serialul de benzi desenate din anii '40 *Flash Gordon cucereşte Universul.*

Locul de proveniență: La fel de greu de determinat ca şi data. Estonia este una dintre cele mai mari exportatoare de ambră din lume şi industria ei de pielărie a fost şi ea foarte activă dintotdeauna. Chiar dacă nu se produce în țările baltice, onixul este o piatră prețioasă comună şi populară.

Ultimul proprietar cunoscut: Ivan Voskreseniov. Luat de pe cadavrul său în urma asasinatului comis de [NUME ŞTERS] şi dat lui [NUME ŞTERS].

Valoare estimativă: Smilos şi cei de seama lui probabil că ar urca prețul unui obiect care, în mod normal, pus într-o lumină perfectă şi achiziționat de un client entuziast, s-ar vinde cu cel mult 300 de dolari.

Ceea ce am avut de spus despre
lucrarea Soarelui se încheie aici.

— Bun, spuse Tonu.

Stătea lângă uşa deschisă cu paltonul pe el, cu un picior în hol şi o mână pe clanţă.

— Cred că ţi-am răspuns la toate întrebările mai importante.

La capătul propoziţiei ridică vocea şi sprâncenele.

— Eddie Albanezul?

— Eduard, da. Credeam că am uitat de el.

Zâmbi afectat. Am avut impresia în clipa aceea că mă uit la o reptilă făcută din sticlă, vreun fel de creatură stoarsă de venin şi care m-ar fi tăiat la cea mai uşoară atingere. Rămânea un mister cum de putea avea cineva încredere în el.

— Eduard avea talent pentru contrabandă. A învăţat s-o facă sub sovieticii încuiaţi şi paranoici; eram convinşi că va face o carieră frumoasă în ţara asta deschisă şi încrezătoare.

— Ce s-a întâmplat?

Tonu înainta ezitant înapoi în apartament şi aproape că închise uşa după el, când se răzgândi şi îşi reluă poziţia cu un picior înăuntru şi unul afară.

— La fel ca Jaan. Lacom. Înşelător. Nesigur. În orice caz, a fost doar un angajat temporar. Nici urmă de dăruire. Ne-a ajutat într-adevăr să facem rost de unele lucruri de care aveam nevoie, dar chiar nu avea altă utilitate.

— Ce fel de lucruri?

Tonu mai făcu un pas mic înapoi pe hol. Eu am păşit spre el.

— Nu. Gata cu întrebările. Mai mult de-atât nu trebuie să ştii.

— Nu, am îngânat. Nu, acum am mai multe de întrebat decât aveam acum trei ore. Eu… Nu poţi pur şi simplu să… N-are nicio logică ce mi-ai spus.

— Ce ţi se pare că n-ai înţeles?

— Nimic. Nimic. Pur şi simplu nu pot să cred…

— Nici nu trebuie. Nu cunosc nicio lege care spune că trebuie să crezi într-un lucru pentru ca el să fie adevărat. Ar trebui să fii mai recunoscător, să ştii. Ţi s-au încredinţat informaţii pentru care mulţi ar ucide.

— Şi ai încredere ca-mi voi ţine gura!

— Să am încredere în tine?!

Tonu râse.

— Sigur că da. Cu cine ai putea vorbi? Cine te-ar crede? În privința asta cred că suntem în siguranță, iar, dacă nu, ştim să ne camuflăm bine. Dacă se va întâmpla să te apuce cheful de vorbă, s-ar putea să fie nevoie să-ți mai fac o vizită. Pe deasupra, acum că Jaan a stârnit curiozitatea căutătorilor Tablei, cu siguranță vei atrage atenția unor grupuri dintre cele mai lipsite de scrupule şi dezagreabile dacă te vei hotărî să bați toba cu privire la legătura ta cu el. Şi, cum am spus, noi vom fi de mult plecați şi nu te vom putea ajuta.

— Şi dacă hotărăsc să-mi asum riscul? E-o poveste bună, am blufat, mai mult iritat decât curajos.

Tonu îmi oferi un zâmbet dezamăgit, apoi ridică din umeri şi spuse:

— Îți repet, n-am intenția să mă stabilesc în apartamentul tău. Nu-ți pot controla acțiunile. Pot însă să-ți amintesc că te vei face vinovat de intrare prin efracție şi, foarte probabil, vei fi găsit vinovat de crimă. Dacă-ți vei dori să cunoşti mai bine închisorile din Connecticut, domnul Sickle va avea grijă să-ți satisfacă dorința. Dar dacă noi v-am fi considerat indiferenți ori nesăbuiți, nici tu, nici Joseph ori unchiul lui n-ați mai fi fost acum în viață. Fii prudent, domnule Tomm. Asta e singurul sfat pe care ți-l pot da. Fii prudent.

Şi cu aceasta plecă, închizând uşor uşa în urma sa, manierat până-n ultima clipă. L-am auzit cum coboară scările şi apoi, de la fereastră, l-am văzut cum urcă într-o maşină oarecare, într-o culoare nesemnificativă. Porni motorul şi, respectând indicatoarele rutiere chiar dacă strada era pustie, viră către sud, îndepărtându-se de Lincoln.

Era prea târziu, sau poate prea devreme, pentru a mai dormi în noaptea aceea. Nu mă deranjează să recunosc că nici în ziua de azi nu reuşesc să dorm cum trebuie. Dar începe să fie mai bine: aproape toate lucrurile care ne pot distruge viața reuşesc, de asemenea, să o facă mai suportabilă, iar timpul nu face excepție.

În loc să dorm, am făcut un duş, m-am ras, am preparat şi am băut o cană de cafea – cafetiera mea nu făcea destulă pentru două ceşti: ca toate celelalte obiecte din apartament, era gândită doar pentru o singură persoană – şi la şapte şi un sfert am pornit spre redacție.

Mă simțeam de parcă m-ar fi scobit cineva pe dinăuntru şi m-ar fi umplut cu vată, de parcă aş fi tras după mine o greutate inertă, iar aceasta eram eu însumi. Sentimentul acesta al voinței de-a dansa după ce s-a terminat

muzica, al realizării faptului că ai luat-o pe un drum înfundat dintr-un labirint, că ai stat mai mult decât erai îndreptăţit s-o faci, îi loveşte pe toţi oamenii, îmi închipui, pe toţi cu excepţia celor aflaţi mereu în mişcare şi a celor care posedă un simţ infailibil al timpului. Mă lovise în ultimul an de liceu, încă o dată în ultimul an de colegiu, şi acum, ca şi atunci, era timpul să plec. Când te loveşte, poţi fie să-i dai ascultare şi să pleci, fie să aştepţi să treacă şi să-ţi petreci restul vieţii sublimând senzaţia de pierdere chinuitoare într-o indispoziţie surdă şi mediocră. Eu am ales prima variantă.

— Ia uite-l, făcu Art, fără a ridica măcar privirea când am intrat în redacţie.

— Ce cauţi aici atât de devreme? am întrebat.

— Ţi-am mai spus: când îmbătrâneşti, nu mai dormi aşa bine.

Amintirea cea mai vie pe care o păstrez despre el este imaginea din dimineaţa aceea: lăsat pe spate în scaun, cu picioarele pe masă, un hamac uman, frunzărind *Times* cu un termos de cafea desfăcut şi aburind pe birou şi o ţigară aprinsă în colţul gurii.

Cu piciorul drept împinse spre mine, peste masă, un plic.

— L-am găsit dimineaţă sub uşă. M-am gândit să aştept s-o citeşti înainte să te întreb cum merge treaba cu necrologul ăla interminabil.

I-am mulţumit cu o înclinare a capului, m-am aşezat şi am desfăcut scrisoarea. Înainte chiar de a vedea caligrafia filiformă, am ştiut din partea cui era.

Dragă Paul,

Dacă citeşti asta înseamnă că ai vorbit cu Tonu, iar dacă ai vorbit cu el înseamnă că ţi-a spus că am plecat din Lincoln. De fapt, în timp ce scriu rândurile de faţă, o maşină aşteaptă afară cu puţinele lucruri pe care mi-am permis să le iau cu mine în noua mea viaţă. Este ciudat ce alegem să luăm şi ce lăsăm în urmă. Toată muzica mea, de pildă, o colecţie pe care am construit-o bucată cu bucată în aproape douăzeci de ani, am lăsat-o în camera de muzică de la Talcott, dar prefer s-o iei tu decât să rămână a şcolii. Presupun că-mi va fi dor de ce rămâne aici, cel puţin la început, dar las de fapt în urmă puţine lucruri la care ţin, în afară de tine, pe care n-am avut de gând să te întâlnesc şi de care cu siguranţă nu trebuia să mă ataşez aşa cum m-am ataşat.

Nu m-am gândit niciodată cu adevărat la necrologuri. Nu m-am gândit la felul cum se scriu, iar când am făcut ce-am făcut, a-l întâlni pe scriitorul necrologului lui Jaan nu-mi trecea nici măcar pe departe prin gând. Cu toate acestea, l-am întâlnit. Şi tot timpul m-am străduit să te resping şi n-am reuşit să-mi interzic să te primesc în sufletul meu. Poate pentru că am considerat iubirea ta inegalabilă – şi a fost inegalabilă, Paul, cristalină ca apa încă de la început – ca pe-un semn că faptele mele n-au fost de fapt atât de rele. Vezi tu, eu cred în semne, chiar dacă mă tem că tu nu crezi. Fraza aceasta rezumă perioada petrecută de noi împreună.

Îmbrățişând, ca şi Tonu, un punct de vedere tolerant, dau crezare lucrurilor pe care mi le-a povestit – pe care ni le-a povestit amândurora – despre Jaan, despre Tablă şi despre ce voia Jaan să facă. Tonu mi-a spus că tu nu l-ai crezut, şi mi se pare că te văd, Paul, contrazicându-l şi refuzând până şi posibilitatea că lumea e mai largă şi mai adâncă, mai divină şi mai misterioasă decât pare. Dacă are vreo importanță, nu pot şi nu vreau să te consider vinovat de asta. Te rog ca nici tu să nu mă consideri vinovată pentru ceea ce cred.

Ce i s-a întâmplat lui Jaan s-ar fi întâmplat oricum. Chiar dacă crezi că el şi Tonu erau hoți de rând şi nu paznici ai unui lucru extraordinar, ştii că asta e adevărat; ştii că ascundea ceva de ei. Cine are o viziune morală îngustă ar spune probabil că asta nu contează, că suntem în cele din urmă răspunzători doar, şi mai ales, pentru propriile noastre fapte. Mie mi s-a oferit însă ocazia de a fi răspunzătoare pentru ceva mai mult decât propria-mi persoană, şi te rog să încerci măcar să înțelegi, şi poate să mă ierți, înainte să dai totul uitării.

Îți cer doar două favoruri. Primul, nu te linguşeam doar când ți-am spus că îmi plac articolele tale pentru Carrier, şi *mi-ai face un enorm cadou dacă ai putea scrie ce-ți aminteşti din ultima săptămână şi să trimiți textul la adresa pe care am notat-o alăturat. Vreau să ştiu cum au părut acțiunile mele în ochii cuiva care nu crede în ce cred eu. Ştiu că e-o cerere împovărătoare, şi s-ar putea să ți se pară un lucru de prisos, dar sper că totuşi o vei face.*

Al doilea, vreau să promiți că nu vei încerca să-mi dai de urmă. Nu am de gând să stau aici prea mult, cu siguranță nu destul de mult cât să poți parcurge tu traseul ce duce la mine, şi cu cât te-ai apropia mai

mult, cu atât mi-aş face mai multe griji pentru siguranța ta. Suntem de acord asupra faptului că momentele petrecute împreună au fost frumoase, chiar dacă scurte (prea scurte!), dar trebuie să-mi juri că nu vei întrece măsura.

Tonu, cum ți-a spus, nu era Tonu. Jaan nu era Jaan. Dar eu am fost într-adevăr Hannah Elizabeth Rowe. În vreme ce-ți scriu acestea, încă mai sunt, şi-mi voi aduce mereu aminte de tine cu mare plăcere, oricine voi fi şi oriunde voi merge.

Cu dragoste,
H.

Ei, ultimul rând era într-adevăr o consolare, mulțumesc mult: ajutasem la uciderea unui bătrân; o făcusem din motive prea nobile şi sublime ca tu să poți înțelege; am dispărut odată cu ucigaşul; dar scrii foarte bine, şi vreau ca tu să ai însemnările mele, şi-mi voi aminti cu plăcere de tine. Ce-ar fi trebuit să spun sau să fac în fața acelor cuvinte? Mânat fie de-un sentiment înşelător al galanteriei, fie de-un sentiment limpede al egoismului scriitoricesc, am scris într-adevăr această relatare a săptămânii noastre, al cărei autor nu mă mai recunosc acum. Sper să nu te deranjeze să citeşti despre tine la persoana a treia; a fost mai uşor să vorbesc şi să mă gândesc la tine în felul ăsta. Sincer să fiu, sper de asemenea să citeşti paginile astea şi să le arzi, dar dacă vrei să le păstrezi, nu te pot împiedica. La naiba, probabil că n-aş reuşi nici măcar să te găsesc.

Singurul lucru care-mi rămâne de făcut este, presupun, să-ți povestesc ce li s-a întâmplat unora dintre personajele secundare – în parte muritori de rând – din povestea aceasta, care este esențialmente povestea ta. După ce ți-am citit scrisoarea, am scris asta pentru Art. A apărut în următorul număr din *Carrier:*

Jaan Pühapäev, de origine estonă, profesor universitar de istorie baltică la Universitatea din Wickenden, a decedat săptămâna trecută, în primele ore ale zilei de miercuri, în locuința sa de pe Orchard Street. A locuit în Lincoln de când a sosit în Statele Unite, în 1991. Vârsta profesorului, ora exactă şi cauza morții sale rămân necunoscute.

Nu a lăsat în urmă nicio rudă.

Cu mai puțin de un minut după ce am pus textul în dosarul pentru corectură, am auzit scaunul lui Art care scârțâia.

— Deci, asta-i tot? întrebă, venind la masa mea şi uitându-se buimăcit la mine. Ai făcut naveta între Lincoln şi Wickenden zile în şir, ai interogat surse din cadrul poliției vreme de-o săptămână, şi asta-i tot ce-ai descoperit?

— N-a ieşit nimic interesant la iveală, am spus.

— Cum adică n-a ieşit nimic interesant la iveală? Cum rămâne cu dosarul de la poliție? Cum rămâne cu, ştii tu… cum rămâne cu…

Strânse din ochi şi îşi mişcă mâinile în cercuri de parcă ar fi încercat să evoce alte informații.

— Ştii mai bine ca mine… cum rămâne cu restul?

— Nu era nimic altceva, din păcate. Multe speculații şi nimic concret. Nimic pe care să mă bazez.

— Atunci, mai ia-ți o săptămână. Dacă vrei să publici asta acum, bine, dar nu abandona aşa povestea. Sapă mai departe. Pentru Leenie şi pentru cariera ta, să ştii, dacă nu pentru ziarul ăsta.

— Uite, sincer nu cred că va mai ieşi ceva. Şi vreau să trec la alt subiect.

— Vrei să-mi spui ceva?

— Cum ar fi?

— Nu ştiu. Protejezi o sursă?

Am ridicat ochii spre el.

— Ştii, aşa se uita la mine fiică-mea când voia să-mi spună să-mi văd de treburile mele.

Am zâmbit, însă Art nu.

— Dar n-o puteam obliga să-mi răspundă, fiindcă ea nu lucra pentru mine.

Ridică de jos necrologul scris de mine şi îl aruncă la gunoi.

— Aşa că vrei să-mi spui ce se întâmplă? De ce n-ai găsit nimic altceva?

Am rămas locului liniştit, uitându-mă în jos la birou.

— Mi-ar plăcea să-ți pot spune, Art. Zău că mi-ar plăcea, am zis încet. Dar chiar nu pot, bine? Poți publica necrologul ăla, poți să nu-l publici. Poți să mă dai afară, poți să…

— Iisuse, Paul, ți-am spus deja: nimeni nu vrea să te dea afară. Sunt doar… Ştii, faci cercetări deja de-o săptămână, te-a entuziasmat subiectul,

ai făcut până şi-un editor din Boston să fie entuziasmat de subiect, iar acum e ca şi când ar fi schimbat cineva canalul la televizor. Dacă nu vrei să-mi spui, bine, dar dacă vrei să afli umila mea părere, faci probabil o greşeală.

Se opri şi se uită la mine cu capul într-o parte, de parcă ar fi încercat să-mi ghicească greutatea.

Am ridicat din umeri şi m-am uitat pe fereastră la lacul de dincolo de drum şi la absența totală a activității. O localitate pentru turiştii de weekend, fiindcă acolo nu se întâmpla niciodată nimic. Îmi plăcea Lincolnul, îmi plăcea mult, şi-n câțiva ani era posibil chiar să mă întorc în vizită. Cum spusese Tonu, uneori trebuie să accepți pierderea şi să pleci.

Când i-am spus lui Art că vreau să-mi dau demisia, nu a reacționat nici cu totală indiferență, nici, din păcate pentru ego-ul meu, smulgându-şi părul din cap şi văicărindu-se. La început n-a spus nimic şi s-a dus înapoi în biroul lui, în vreme ce eu am încercat să-mi găsesc de lucru la masa mea de scris fără să pară c-aş fi curățat-o. În jurul amiezii, însă, m-a dus la Colonialul să luăm prânzul şi să purtăm ceea ce el numea „discuția despre posibilități”. M-a întrebat unde voiam să mă transfer şi, fiindcă nu mă gândisem cu adevărat la asta până atunci, am spus că voi merge acasă, în Brooklyn, până să-mi dau seama unde voiam să lucrez. Am discutat despre persoanele pe care trebuia să le cunosc şi despre locurile unde trebuia el să trimită scrisori – mi-a promis „o recomandare care-ți va deschide uşile raiului”. Era una dintre puținele persoane pe care le-am cunoscut care nu m-a îndrumat niciodată pe calea greşită, fiindcă n-a încercat niciodată să mă îndrume: lua lucrurile aşa cum erau, le măsura din priviri şi reacționa la ceea ce era în fața lui şi nu la ceea ce ar fi trebuit să fie acolo. N-a încercat să mă convingă să rămân, lucru pe care l-am apreciat. În schimb, după ce ne-am terminat berile, m-a întrebat cât de repede voiam să plec.

— De-ndată ce reuşesc să-mi pun totul în maşină, cred.

— Vrei să iei cina cu noi vineri? a întrebat, uitându-se la mine cu coada ochiului, temându-se parcă de un refuz. Donnei i-ar plăcea mult să-şi ia rămas-bun.

— Sigur. Sună minunat.

Şi aşa a fost – minunat, vreau să spun. M-au tratat ca pe fiul lor, iar în timpul cinei aceleia de adio am avut senzația că mă despart de-o adevărată familie. Donna a plâns, eu şi Art am băut prea mult, iar Austell a recreat, folosind sâmburi de măsline şi boabe de porumb, singura bătălie purtată în

Lincoln în timpul Războiului de Independență. Dana, fiica soților Rolen, venise din New York pentru weekend şi-am constatat că moştenise de la tatăl ei fața alungită, şarmul blând şi capacitatea sa naturală şi misterioasă de-a vedea şi de a scoate la iveală numai binele din oameni. E-o calitate rară şi de invidiat.

Eu şi Dana am ieşit de vreo două ori împreună de când m-am întors în Brooklyn, unde m-am refugiat în camera copilăriei mele. De la fereastră văd aceeaşi panoramă de asfalt şi iarbă murdară şi acelaşi colț al Pieței Marii Armate pe care l-am văzut cât timp am locuit acolo. Întins în pat cu capul înclinat în unghiul potrivit, pot vedea colțul de sus al arcului, exact cum îl vedea unchiul meu Sean când asta era camera lui. Eu şi mama am regresat aproape imediat la rolurile pe care le aveam când eram de şaisprezece ani – mă întreabă unde merg şi eu mormăi; o întreb când va fi gata cina şi ea mârâie – atât fiindcă e mai uşor, cât şi fiindcă, cine ştie cum, ne tihneşte. De fiecare dată când merg acasă, mă gândesc că s-ar putea să fie ultima dată când merg cu adevărat „acasă".

Anna, cumnata mea, pare obsedată de ideea că-mi voi transforma nepotul într-un fost jurnalist leneş şi bun de nimic doar jucându-mă cu el cum nu trebuie. Dacă puştiul ăla ajunge la optsprezece ani fără căderi nervoase sau grave dependențe de substanțe chimice, va fi de-a dreptul insuportabil.

Eu şi Art am vorbit despre ce ar trebui să fac mai departe, chiar dacă nu mă grăbesc deloc. Poate că asta e ultima mea vacanță de iarnă extinsă. La Wickenden, pauza dintre semestre dura mai puțin de şase săptămâni – o încăpățânată moştenire din timpul crizei energetice de la sfârşitul anilor şaptezeci, când au lăsat căminele goale şi neîncălzite în timpul iernii – iar perioadele alea semănau întotdeauna cu o letargie, de parcă m-aş fi dat la fund şi aş fi adunat energie pentru viitorul semestru. Poate mi se întâmpla asta fiindcă nu făceam destul. În orice caz, am stabilit o întâlnire cu nişte editori din Hartford, Wickenden, Manchester şi Concord după Anul Nou. Rămâne de văzut ce se va întâmpla.

La câteva zile după ce am plecat din Lincoln, l-am sunat pe Joe Jadid să văd ce se întâmplase cu el. Totul fusese aşa cum îmi spusese Tonu: îl fotografiase pe Joe intrând pe furiş în casa lui Jaan, trimisese pozele la Sickle, iar Sickle i le expediase lui Jadid, împreună cu un bilet prin care-i spunea să renunțe la anchetă dacă nu voia să-şi piardă locul de muncă. Aşa că asta făcuse (renunțase, adică). Îi comandase lui Sal să nu răspundă apelurilor telefonice ale amicilor săi federali şi-şi petrecuse restul perioadei

de suspendare aproape legat de birou, hotărât să nu mai dea de belele. Având în vedere că sursa tuturor problemelor sale eram doar eu, a fost surprinzător de prietenos la telefon. I-am spus că-mi caut un alt loc de muncă, iar el a spus: „Mai bine tu decât eu”, adăugând că speră să nu ajung la vreun ziar din Wickenden, fiindcă nu-mi va mai vorbi niciodată.

I-a spus unchiului său despre fotografii, iar Anton a fost imediat de acord să nu sufle o vorbă nimănui despre Jaan şi ciudatele lui pasiuni. A pus ca modificările efectuate de Jaan – încuietorile, ferestrele din plexiglas şi seiful – să fie eliminate pe ascuns într-un weekend, pregătind biroul pentru un nou ocupant pentru începutul semestrului de primăvară. Cărțile, desigur, le-a dat bibliotecii facultății, după ce-şi reținuse câteva. A promis să le înapoieze pe toate dacă avea să apară vreo rudă. Am avut o scurtă conversație la telefon şi ne-am făcut toate promisiunile obişnuite de a ține legătura. Poate că de data asta chiar aşa se va întâmpla (şi aici mă refer la mine).

Cu vreo jumătate de lună în urmă, abia aşteptam să plec din Lincoln. Dar acum, după câteva săptămâni de muncă solitară în camera unde mi-am petrecut copilăria, cu NY1 şi *Lege şi ordine* oferindu-mi în linii mari singurul contact uman (cu excepția lui Vic, Anna, Dana şi mama), pe la patru în fiecare după-amiază aş da orice numai să mă întorc acolo. Dar senzația asta trece repede. E doar o senzație, iar eu o las să treacă.

VALIZA

Binecuvântat e Cel ce s-a arătat omenirii sub înfățişarea atât de multor metafore.

Sf. Efrem Şirul

Când al-Idrisi a plecat din Sicilia, biblioteca sa conținea cincisprezece obiecte. Însă vreau să vorbesc pe scurt în propria-mi apărare, aşa că am nevoie de al şaisprezecelea obiect. Să spunem că acesta era sacul de lână al lui Omar Iblis; şi să spunem că, în afară de câteva excepții conservate cu mare grijă, niciun țesut nu poate rezista un mileniu; aşa încât să spunem că sacul reprezenta ideea plecării, nevoia fugii; aşa încât, în loc de un sac de iută, să transformăm al şaisprezecelea obiect într-o valiză în care eu şi Tonu am pus toate cele cincisprezece obiecte pe care Jaan le adunase în casa lui. Şi să mai adăugăm un obiect: un bilet de avion. Tonu tocmai mi-l arăta când Paul a bătut la uşă. Numai dus, clasa întâi, împreună cu un plic conținând destui bani ca să mă conducă pe mine şi valiza mea până aici fără vreun amestec nedorit din partea ofițerilor vamali.

Mi-e mai uşor să vorbesc la pasiv: dacă mai are vreo importanță acum, cred că Paul a fost folosit fără scrupule de către subsemnata. Era, şi sper foarte mult să mai fie încă, un băiat dulce. Dar era încă doar un băiat, abia trecut de douăzeci de ani, la vârsta când viețile celor mai mulți n-au devenit încă interesante şi personalitățile lor de-abia încep să se aprofundeze şi să se formeze.

Când ne-am întâlnit, tocmai ajutasem un om să omoare un alt om. Ajutasem un străin convingător să ucidă un om care, sub orice aspect material, se aflase sub îngrijirea mea o bună parte dintr-un an. Mă simțeam vinovată, şi josnică, şi ruşinată, şi speriată, iar tânărul acesta a apărut literalmente de nicăieri în pragul uşii mele, aşteptând să discute cu mine, să-mi ofere atenție. A fost măgulitor. M-a găsit mult mai atrăgătoare decât m-am găsit eu însămi vreodată, lucru de asemenea măgulitor. Şi aveam nevoie de acea atenție. Aveam nevoie să simt că nu eram blestemată sau oribilă. Voiam asigurarea spirituală că faptele mele nu mă făceau nepotrivită pentru tovărăşia unui om, dar aveam de asemenea nevoie să fiu ținută în brațe şi liniştită. Aşa că asta a fost Paul pentru mine: o cârjă temporară. Îmi doresc mult să-mi cer iertare de la el, dar, după tonul scrisorii sale, mă-ndoiesc că

m-ar asculta. În orice caz, cu siguranță va trece peste asta. Cum a spus poetul: „Mulți au murit, iar viermii i-au mâncat, însă din dragoste niciodată”[21].

Din lăcomie, însă, da: păcatul ăsta are multe cadavre la activ. I-am spus lui Paul că Jaan a dus o viață simplă, şi era adevărat, în sensul în care ar fi înțeles asta Paul Tomm cel de-acum o săptămână. Purta haine ponosite, conducea o rablă ruginită, avea o casă mică plină de cărți şi praf şi aproape nimic altceva.

În afară de mine, singura persoană cu care avea legătură era un barman dintr-un oraş vecin, un barman a cărui avariție nu doar c-a egalat-o, dar, mi-a spus Tonu, o şi alimenta pe aceea a lui Jaan. Tonu mi-a zis că Eduard ăsta era contrabandist în Rusia sovietică şi că a fost adus în Connecticut pentru a-l ajuta pe Jaan să introducă în țară obiectele din bibliotecă. Desigur, odată ce a văzut cât de uşoară era contrabanda într-un orăşel din Connecticut, în comparație cu Moscova, şi-a extins activitatea, a început să lucreze pe cont propriu pentru clienți bogați şi a continuat să se laude cu cât de mulți bani avea şi cât de multe alte posibilități îi ofereau aceştia. Asta l-a pus pe gânduri pe Jaan. Şi pe vorbe. Şi pe băute cu Eduard în vreme ce se gândea şi vorbea. S-au iscat zvonuri: Tabla de Smarald fusese găsită şi influența ei era de vânzare. Colegi de-ai lui Tonu au făcut cercetări sub identități false, crezând că e începutul unei alte perioade de popularitate a Tablei – un alt şarlatan storcându-i de bani pe neghiobi – dar, spre surprinderea lor, au descoperit că Jaan era cel care pusese zvonurile în circulație.

Ce mi-a spus Tonu despre Jaan şi intențiile lui era adevărat, deci, dar a spus-o la modul condițional, şi-a fost atât de eficient în a face ceea ce trebuia făcut, încât n-a mai fost timp să demonstrez veridicitatea afirmațiilor sale. Nu lui Paul, în orice caz. Dar Jaan nu-l pipăise niciodată pe Paul. Nu-i mulțumise niciodată pentru cină dezbrăcându-l din priviri. Nu-i ceruse niciodată filme pornografice; Paul nu trebuise niciodată să îndure o discuție de seară constând în întregime din vorbe cu două sensuri şi întrebări vulgare cu privire la bani şi prostituție. Desigur, nimic din toate astea nu justifică uciderea lui. Şi, privind retrospectiv, poate că ar fi trebuit să fiu mai puțin indulgentă cu Jaan. Dar de când l-am întâlnit prima dată, când am bătut la uşa lui pentru a mă prezenta şi-am dat de bătrânul acela răpciugos şi nesociabil care fuma pipă pe o sofa desfundată, într-o casă care mirosea a praf şi neglijență, mi s-a făcut milă de el. Cu cât a devenit mai necioplit şi mai intim cu mine, cu atât îmi era mai milă pentru el. Presupun că-mi

amintea de propriu-mi tată violent şi linguşitor, exilat de familia lui fiindcă era neplăcut, condamnat să trăiască singur cu o inimă ce-i pompa cioburi de sticlă în vene de fiecare dată când se gândea la ei. La noi. Oricare ar fi fost motivul, am considerat lascivitatea şi decrepitudinea lui Jaan drept poveri pe care trebuia să le port.

Tonu m-a făcut să-mi dau seama că, de fapt, acele trăsături izvorau din înclinația lui Jaan spre rău şi că erau o demonstrație a acestui fapt. Am învățat atât de multe de la Tonu; m-a învățat atât de multe despre lume şi despre oameni! Lucruri utile şi inutile, evidente şi obscure. Şi-mi puteam da seama că şi el mă plăcea. Nu într-un fel sexual – părea să nu aibă niciun fel de pofte din punctul ăsta de vedere – dar mă respecta pentru credința şi inteligența mea. Aşa că într-o zi, după ce-am făcut cumpărăturile pentru Jaan, am rămas să-i fac o oală de supă şi-am mâncat un bol cu el în vreme ce-mi vorbea despre nemernicii pe care-i cunoscuse, oameni care pe nemeritate se descurcaseră în viață mai bine decât el, despre cum nimeni în afară de el nu înțelegea lumea. Am adus o sticlă de brandy şi am desfăcut-o. El a băut-o aproape pe toată. Şi când s-a amețit, am turnat restul de supă în curtea din spatele casei, am spălat vasele şi-am plecat. Trebuia doar să las uşa descuiată, şi asta am făcut.

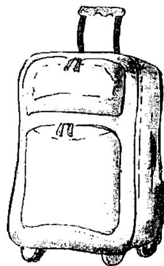
Dar presupun că am încercat un copleşitor sentiment de vinovăție, fiindcă n-am putut dormi în noaptea aia. Şi nici în următoarea. Am încercat să uit, am încercat să mă rog, dar gândul acela continua să mă roadă. Aşa că-n noaptea aceea am mers cu maşina la telefonul public de lângă magazinul universal al lui Arliss şi-am sunat la poliția din New Kendal şi le-am spus că Jaan a murit. Apoi m-am întors acasă, m-am târât în pat, iar lumea s-a închis peste mine ca un ochi şi am adormit.

Nu ştiu ce s-ar fi întâmplat dacă n-aş fi spus nimic. Tonu credea că Jaan ținea Tabla în biroul de la Wickenden, aşa că, după ce-a terminat treaba în Lincoln în seara aceea, s-a dus acolo. Dar Tabla se afla în Lincoln. Pe când s-a întors, era aproape vremea răsăritului, iar el voia să aştepte până la lăsarea întunericului – primele ore ale dimineții – pentru a se furişa din nou în casa lui Jaan. Din păcate, până atunci eu raportasem deja moartea lui şi polițiştii din Lincoln erau deja la fața locului. Bănuiala lui Joseph Jadid că polițiştii nu făceau ronduri noaptea pe acolo era greşită: făceau, şi încă regulat. Uneori, polițistul oprea maşina şi se uita cu lanterna prin geamuri. Tonu ar fi aşteptat până ce acesta şi-ar fi pierdut interesul, dar Paul a

început să se amestece, convingând alți polițiști, şi-a devenit evident – clar şi ironic, spunea Tonu – că nu-şi putea permite luxul să aştepte. Aşa că am dat foc unui colț al apartamentului meu, am sunat la poliția locală şi, când i-am văzut că intră în casa mea, am intrat în casa lui Jaan şi-am terminat treaba.

Singurul lucru neaşteptat care mi s-a întâmplat în mijlocul tuturor acestor evenimente a fost că Tonu şi-a dat seama că eram încă nesigură şi că sufeream. M-a invitat să iau locul lui Jaan ca unul dintre paznicii Tablei. Mi-a spus că înțeleg sanctitatea fiecărei vieți de pe pământ, dar că înțeleg de asemenea că uneori viețile trebuie luate. Mi-a spus că suferința mea era un semn al bunătății. Mi-a dat şansa să fac parte din ceva mai mare decât mine, ocazia de a-mi dedica viața unui lucru mai important decât aş fi putut visa vreodată.

Uite de ce mă găsesc aici. Iar „aici" este un oraş pe care tu, cititorule, nu l-ai vizitat niciodată, dar nu văd motivul pentru care i-aş da numele în vileag. Ar putea fi oriunde. Şi aici e locul unde îl voi aştepta pe Tonu. Şi aici e locul unde eu, unde Hannah Rowe va dispărea. Va fi venit aici după o săptămână tracasantă. Va fi venit pentru pace şi introspecție: sunt multe poteci în munții împăduriți din afara oraşului. Poate că va avea un accident pe munte, pe-o potecă şerpuitoare, mult deasupra unui râu. Poate că va ieşi dintr-un bar cu un necunoscut şi nu se va mai întoarce la hotel. Poate că va dispărea pur şi simplu, cum dispar uneori oamenii. Invidiez la Huck Finn[22] plăcerea de-a fi asistat la propria-i înmormântare, dar o separare clară este într-adevăr alegerea cea mai bună. Mă întreb uneori dacă am făcut ce trebuia şi, preț de o clipă, îndoielile şi remuşcările mă copleşesc. Dar trec repede. Sunt doar nişte sentimente, iar eu le las să treacă.

MULȚUMIRI

Pentru cartea aceasta, ca şi pentru toate celelalte lucrări ale mele vrednice să fie menționate, recunoştința mea se îndreaptă în primul rând spre Zachary, Sally, Benjamin şi Rebecca Fasman, cu toții surse de inspirație şi încurajare.

Deşi romanul meu se bazează pe mult prea multe cărți ca să le pot numi, trebuie să evidențiez *A Dictionary of Alchemical Imagery,* de Lyndy Abraham, ca sursă principală de inspirație.

Mulțumiri lui Peter Johnson, Sylvia Sellers-Garcia şi John Williams pentru lectura şi îmbunătățirea primelor ciorne, dar şi lui Mildred Newmark, strămătuşa mea cu ochi de vultur, pentru surprinderea mai multor imperfecțiuni care altfel mi-ar fi scăpat.

Jim Rutman şi Meredith Blum sunt principalii responsabili pentru faptul că țineți cartea aceasta în mână şi ea nu se află încă sub formă de manuscris în fundul sertarului cu ciorapi. A explica, fie şi numai parțial, ce a însemnat pentru mine susținerea lor ar fi ceva extrem de lung şi de insipid, aşa că rezum: pentru candoarea şi bunăvoința lui Jim, pentru sensibilitatea editorială a lui Meredith şi pentru entuziasmul, încrederea, sârguința şi inteligența lor, le sunt profund recunoscător.

Le mulțumesc de asemenea tuturor celor de la Penguin, de pe ambele maluri ale iazului: lui Ann Godoff şi Simon Prosser; Sophie Fels, Liza Damton şi Juliette Mitchell; Bruce Giffords şi Maureen Sudgen. Nu mi-aş fi putut dori un sprijin editorial mai bun.

La Moscova, cei de la *Moscow Times* mi-au oferit un cămin cu mult timp înainte de a-l merita; mulțumirile şi profundul meu respect se datorează întregii redacții talentate de acolo, în special lui Lynn Berry, Sunny Bosco şi Joy Ziegeweid.

Tot la Moscova, am avut inestimabilul noroc să-l întâlnesc pe Jeffrey Tayler, care mi-a lămurit atât de multe lucruri despre Rusia ce altfel ar fi rămas în umbră. Generozitatea, căldura, curiozitatea, curajul şi umorul său vor rămâne un model pentru mine atâta timp cât voi mai scrie şi voi mai călători.

În cele din urmă, un mesaj către mine, cel din viitor: dacă fiul tău, la două luni după ce-a întâlnit o fată, îți spune că pleacă pe o insuliță fără electricitate, apă curentă sau drum de acces, împreună cu fata şi fratele,

părinții, verii, mătuşile şi unchii ei, nu intra în panică. S-ar putea să iasă totul bine. Multe mulțumiri lui George şi Paula Krimsky pentru că au avut grijă să fie astfel şi pentru nenumăratele servicii mari şi mici. Dar le mulțumesc mai presus de orice pentru că au crescut o fiică extraordinară, fără de care n-aş fi mers niciodată în Rusia şi n-aş fi scris cartea de față. *Biblioteca geografului* este pentru Alissa. La fel şi eu.

THRILLER

„*Biblioteca geografului* se încadrează perfect în categoria thrillerului intelectual; mai mult, este cel mai interesant și mai reușit roman de acest tip apărut pe piața internațională."
The Washington Post

„Alchimia, după cum precizează Jon Fasman în repetate ocazii, este știința transformării. Literatura bună urmărește, la rândul ei, același scop, iar *Biblioteca geografului* chiar îl atinge: este o bijuterie de carte care își merită locul pe același raft cu romanele lui Umberto Eco și John Fowles."
Los Angeles Times

„Cu o remarcabilă intuiție narativă, Jon Fasman alternează intriga polițistă cu o serie de capitole criptice despre calitățile neobișnuite ale unor obiecte utilizate în alchimie. Un roman ambițios și captivant, capabil să satisfacă așteptările oricărui cititor."
The New Yorker

„Una dintre cele mai inteligente și mai provocatoare cărți din ultimii ani."
Kirkus Reviews

EDITURA POLIROM
ISBN 973-46-0502-X
978-973-46-0502-6

www.polirom.ro

[1] SUV *(Sports Utility Vehicle)* – Vehicul Sportiv-Utilitar.

[2] Statul Oceanului *(Ocean State)* – Statul American Rhode Island.

[3] C-SPAN *(Cable-Satellite Public Affairs Network)* – rețea americană de televiziune prin cablu.

[4] Disc zburător din plastic; numele unui joc.

[5] *Suitele franceze* – compoziții pentru clavecin ale lui Johann Sebastian Bach.

[6] *When I'm Sixty-Four* – piesă muzicală aparținând formației Beatles.

[7] Joc de cuvinte bazat pe ambiguitate: *hooker* înseamnă, în limba engleză, atât „agățător” cât şi „prostituată”.

[8] Traseul Apalaşilor – potecă turistică marcată de-a lungul Munților Apalaşi, în estul Statelor Unite, lungă de aproximativ 3.500 de kilometri.

[9] Mayflower – vasul care a transportat primii pelerini din Anglia către America, în anul 1620.

[10] 7&7 – un cocktail clasic, din whisky şi suc acidulat de lămâie.

[11] *Waterzooi* – tocană specifică bucătăriei din nordul Belgiei, al cărei nume înseamnă, în limba olandeză, „amestec umed”.

[12] *Cioppino* – tocană de peşte specifică bucătăriei italiene.

[13] Sefarzi – evrei de rit spaniol emigrați din Spania în nordul Africii, în Orientul Apropiat şi în unele țări europene.

[14] „Chicken Man” (engl.) – patronim al cărui echivalent românesc ar putea fi „Omul găinilor”.

[15] „Al's Chops” (engl.) – denumire care ar putea fi tradusă atât prin „Fălcile lui Al”, cât şi prin „Cotletele lui Al”.

[16] *Litchi* – arbore chinezesc care face fructe de-un roşu puternic, fiecare având un singur sâmbure cu coajă albă, cărnoasă, comestibilă; de asemenea, fructul acestui arbore.

[17] Creolo-zydec – specific populației creole şi vorbitoare de limba franceză din statul american Louisiana.

[18] Eliot Ness (1903-1957) – Agent american, devenit celebru pentru eforturile sale de a menține Prohibiția la Chicago, şi lider al grupului de oameni ai legii cunoscut sub denumirea de *„The Untouchables”* („Intangibilii”).

[19] William Shakespeare, *Hamlet,* trad. Leon Levițchi şi Dan Duțescu, Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1996, p. 112.

[20] *Chai,* sau *masala chai* – ceai condimentat, băut în India.

[21] În original: citit aproximativ din William Shakespeare, *Cum vă place,* Actul IV, scena 1, w. 81-92. (n. r.)

[22] Huckleberry Finn – personaj al cărții cu acelaşi titlu scrise de Mark Twain.